

CRISTINA BĂCANU

GRAMATICA NEOGREACĂ

EDITURA BIZANTINĂ
București

Părinților mei și Corei

Motto:

“Nimic nu este mai potrivit pentru gonirea din suflet a obișnuințelor celor vechi (...) decât este scufundarea în setea de învățătură și urmărirea adâncimii de gânduri a Sfințelor Scripturi. Când gândurile s-ar scufunda în dulceața gonirii după înțelepciunea cea strânsă în cuvinte, ca într-o vistierie, cu puterea cu care se adapă din arătarea acestor cuvinte, omul ar lăsa în urmă lumea și toate ale ei...”

Sfântul Isaac Sirul - “Cuvinte despre nevoie”

PREFAȚĂ

După un deceniu de predare a limbii neoeleene în cadrul Universității București, constatând lipsa unei gramatici și totodată stringenta necesitate a unui instrument de lucru indispensabil studenților ce urmează filologia clasică, teologia ortodoxă, dreptul, istoria sau sociologia și ținând cont de interesul din ce în ce mai mare manifestat de studențimea română față de limba neogreacă, ne-am hotărât să ne asumăm răspunderea alcătuirii unei gramatici a limbii neoeleene.

Soarta potrivnică pe care au avut-o la răstimpuri strădaniile de a oferi o gramatică neogreacă ne-a făcut să șovăim. De la *Gramatica Neogreacă* (*Νεοελληνική Γραμματική*) alcătuită de preotul Nikolaos Sofianos, redactată se pare în jurul anului 1550, dar rămasă în formă manuscrisă până în 1870, când a fost publicată de elenistul E. Legrand, abia gramaticile de “ultimă generație” - ca aceea alcătuită de Hristos Kleris și Georgios Babiniotis, asistați de un grup de colaboratori, o gramatică într-adevăr științifică și modernă, urmând îndeaproape criteriul structural-funcțional și cel comunicațional al limbii (1998) - pot fi socotite puncte de referință pentru cei interesați.

Interesant este și faptul că majoritatea gramaticilor neoeleene au avut autori a căror limbă maternă nu era greaca. Astfel, prima gramatică publicată în anul 1622 aparținea iezuitului Girolamo Germano¹. În secolul al XIX-lea, o dată cu “chestiunea limbii” (το γλωσσικό ζήτημα), dispută colorată emoțional, declanșată pe fondul înfruntării dintre katharevusa și demotică, crește interesul național pentru descrierea sistematică a limbii și pentru stabilirea normelor gramaticale. Același secol este marcat însă

¹ V. Tonnet, Henri - “Ιστορία της νέας ελληνικής γλώσσας”, Ed. Παπαδήμα, Atena, 1995, pp.119-122. Prima gramatică a demoticii a fost redactată de Nikolaos Sofianos (1540-1550), rămasă în manuscris până în 1870.

îndeosebi de două gramatici cu autor “ne-grec”. Este vorba despre *Gramatica* lui H. Pernot, publicată în 1897, și de *Gramatica* germanului A. Thumb, ce vede lumina tiparului în 1895. În secolul XX, în urma reformelor promovate începând cu 1917 în domeniul limbii și al educației, încep să apară diverse gramatici școlare redactate atât de greci, cât și de eleniști străini: *Gramatica* lui Psiharis, alcătuită din trei volume apărute în anii 1929, 1935 și 1937, *Gramatica* lui A. Mirambel (1939) etc.

În România încercăm acum să oferim studenților ce doresc să cunoască această minunată limbă, și nu numai lor, o descriere a principalelor forme, construcții și reguli gramaticale pe baza cărora neogreaca poate fi folosită ca mijloc de comunicare. Încercăm totodată să alungăm o veche dar stăruitoare prejudecată conform căreia neogreaca ar fi “inferioară” limbii vorbite de locuitorii vechii Ellade și să convingem că neogreaca este consecința unei dinamici lingvistice universal valabile, și nu un mutant amorf, cum pe nedrept socotesc unii dintre cei ce cunosc secvențial limba greacă, rezumându-se doar la greaca veche.

Gramatica neogreacă pe care am alcătuit-o este o gramatică parțial normativă, în sensul că precizează regulile gramaticale, dar și abaterile de la normă, ce adesea reprezintă mai degrabă exprimarea caracterului dinamic al limbii în planul morfologiei, al sintaxei și al lexicului, decât greșeli de limbă. Este o gramatică descriptivă și totodată funcțională, ce recurge și la explicații istorice sau la comparații cu alte limbi. Pe cât a fost posibil, am simplificat terminologia, pentru ca gramatica noastră să fie accesibilă și celor ce nu studiază filologia.

Găsind în lucrările studiate și “extremiști” ai demoticii, am socotit cuminte să lăsăm deoparte “disputa limbii”¹, “lupta” dintre susținătorii katharevusei (ce nu se îndepărta prea mult din punct de vedere morfologic și sintactic de κοινή elenistică), care socoteau demotica drept vulgară, și susținătorii acesteia din urmă, ce vedeau în katharevusa doar un mecanism de “îmbătrânire” a limbii (Mirambel).

‘Disputa ce a opus katharevusa demoticii aproape două veacuri’² exprima o stare de fapt. Demotica era limba vorbită de oamenii simpli, dar și limba

¹ V. Babiniotis, G. “Chestiunea limbii și evoluția limbii elene până în ultimul deceniu al secolului al XX-lea”, în “Istoria sinoptică a limbii elene cu o introducere în lingvistica istorică și comparată” (“Συνοπτική ιστορία της Ελληνικής γλώσσας με μια εισαγωγή στην ιστορικο-συγκρητική γλωσσολογία”), Atena, 1998, pp.168-200.

² V. Browning, Robert “Dezvoltarea limbii naționale”, în vol. “Limba greacă medievală și modernă” (“Η ελληνική γλώσσα μεσαιωνική και νέα”), Atena, 1995, pp.133-156.

scriitorilor demoticiști, ce promovau literatura populară sau de inspirație populară, în timp ce katharevusa se menținea neclintită în “fief-urile” sale: administrația de stat (legislație, justiție, acte emise de administrație), biserica (publicațiile ecleziastice folosind, în marea lor majoritate, aceeași limbă), dar și, parțial, în domeniul științific¹.

În fapt, indiferent de tendințele, prea adesea marcate emoțional, propuse de adepții katharevusei sau ai demoticii, fenomenul limbii neoeleene are un aspect polimorf și, în ciuda eforturilor legislative de a conferi limbii un aspect unitar (vezi inițiativa partidului PASOK, din anul 1981, de a introduce sistemul de accentuare monoton), persistă următoarele trei forme de neogreacă: 1) *Neogreaca vorbită* (καθομιλούμενη), ca limbă oficială recunoscută a Greciei, 2) *Neogreaca mixtă* (μεικτή), în fapt demotică × îmbogățită cu elemente de katharevusa, specifică mai ales limbajului jurnalistic și 3) *Neogreaca ideală* sau *normată* (ιδανική)², rezultată din normarea severă, prin împărțirea faptelor de limbă în obligatoriu corecte și incorecte/nerecomandabile, de nu chiar blamabile (*Gramatica* lui Triandafilidis, apărută în 1941).

Gramatica noastră urmează gramaticile descriptiv-normative doar în capitolele ce necesitau un grad mai mare de normare, de organizare a materialului gramatical, pentru o mai lesnicioasă asimilare a tipurilor flexionare ale numelui sau ale verbului, de exemplu. În cazul în care noțiunile sau fenomenele gramaticale prezentate de gramaticile moderne de neogreacă nu aveau corespondent în gramatica limbii române, am preferat să utilizăm termenii la care recurge aceasta din urmă, pentru o mai bună înțelegere a fenomenelor descrise. De exemplu, verbul neogrec este caracterizat, printre altele, de două categorii: *διάθεση* și *φωνή*. Aceste două noțiuni se traduc în limba română prin “diateză”. Distincția dintre cele două noțiuni în limba greacă rezultă din faptul că prima caracterizează verbul în funcție de subiectul și de obiectul acțiunii verbului, pe când a doua definește verbul din punctul de vedere al desinențelor de activ și pasiv. Am folosit așadar noțiunea de “diateză” pentru a defini ambele categorii verbale menționate mai sus³.

Asupra unor capitole care am socotit că necesită o abordare mai amplă am zăbovit mai mult, reducând dimensiunile altora, deopotrivă de

¹ V. Tonnet, H. op.cit., pp.146-177 (*Η προέλευση του γλωσσικού ζητήματος - Από τον 18ο αιώνα έως το 1821*).

² V. Mackridge, P. “*Η νεοελληνική γλώσσα - περιγραφική ανάλυση της νεοελληνικής κοινής*”, Atena, 1999, pp.46-57.

³ Pentru mai multe lămuriri, vezi capitolul destinat verbului.

însemnate, dar care nu necesitau prea multe explicații, de vreme ce prezentau fenomene gramaticale asemănătoare celor din limba română. În ceea ce privește unele controverse ce persistă între gramaticile actuale neoelene, le-am prezentat ca atare, fără a impune o soluție anume.

Exemplificările cuprinse în prezenta gramatică caută să ilustreze cât mai amplu bogăția limbii neoelene, atât la nivel morfologic, cât și sintactic și lexical. Multe din exemplele preluate din publicații de mare tiraj, opere consacrate ale literaturii neoelene, dicționare și enciclopedii sunt însoțite de traducere, pentru o mai deplină înțelegere a nuanțelor semantice pe care le presupune o construcție sau alta. Exemplele au fost riguros selectate pentru a ilustra cât mai bine particularitățile, mai ales sintactice și semantice, ale limbii neoelene. Totodată, în selectarea lor am ținut cont de dificultățile cu care am constatat că se confruntă studenții români în asimilarea noțiunilor de neogreacă.

Cu nădejdea că această GRAMATICA NEOGREACĂ își va atinge fie și în parte obiectivele propuse și că va izbuti să fie un instrument util și accesibil celor ce vor recurge la el, îi asigurăm pe toți cei ce se vor apleca stăruitor asupra literelor neoelene că li se deschide o lume la fel de plină de spirit și lumină ca aceea a vechii Ellade.

București, 12 februarie 2000
Cristina Băcanu

ABREVIERI

A	= <i>activ</i>	G.-D.	= <i>genitiv cu funcție de dativ</i>
abs.	= <i>absolut</i>	gr. v.	= <i>greacă veche</i>
Ac.	= <i>acuzativ</i>	hot.	= <i>hotărât</i>
adj.	= <i>adjectiv, adjectival</i>	I.E.	= <i>indo-europeană</i>
adv.	= <i>adverb, adverbial</i>	Imp.	= <i>imperativ</i>
alb.	= <i>albanez</i>	impers.	= <i>impersonal</i>
aor.	= <i>aorist</i>	impf.	= <i>imperfect</i>
ar.	= <i>aromân</i>	Ind.	= <i>Indicativ</i>
arab.	= <i>arabă</i>	indec.	= <i>indeclinabil</i>
arg.	= <i>argou, argotic</i>	Inf.	= <i>infinitiv</i>
arh.	= <i>arhaic, arhaizant</i>	instr.	= <i>instrumental</i>
art.	= <i>articol</i>	interj.	= <i>interjecție</i>
atr.	= <i>atribut, atributivă</i>	intr.	= <i>intransitiv</i>
aug.	= <i>augment</i>	ist.	= <i>istorie, istoric</i>
C.D.	= <i>completivă directă</i>	it.	= <i>italiană</i>
c.d.	= <i>complement direct (obiect direct)</i>	lat.	= <i>latină, latin</i>
cf.	= <i>confer</i>	lit.	= <i>literatură, literar/lituaniană</i>
ch.	= <i>chimie</i>	loc.	= <i>locuțiune</i>
c.i.	= <i>complement indirect</i>	m./M.	= <i>masculin</i>
comp.	= <i>comparativ</i>	m.m.c.p.	= <i>mai mult ca perfect</i>
conj.	= <i>conjuncție</i>	multipl.	= <i>multiplicativ</i>
Conj.	= <i>Conjunctiv</i>	n.	= <i>neutru</i>
cons.	= <i>consoană</i>	N.	= <i>nominativ</i>
corel.	= <i>corelativ</i>	ngr.	= <i>neogrec</i>
D.	= <i>dativ</i>	neg.	= <i>negație</i>
decl.	= <i>declinare</i>	nehot.	= <i>nehotărât</i>
des.	= <i>desinență</i>	neol.	= <i>neologism</i>
ebr.	= <i>ebraică</i>	nr.	= <i>număr, numeral</i>
engl.	= <i>engleză</i>	P.	= <i>pasiv, pozitiv</i>
ex.	= <i>exemplu</i>	part.	= <i>participiu</i>
f./F.	= <i>feminin</i>	pers.	= <i>persoană, personal</i>
fr.	= <i>franceză</i>	perf.	= <i>perfect</i>
G.	= <i>genitiv</i>	pl.	= <i>plural</i>
G.A.	= <i>genitiv absolut</i>		

pop. = popular
pred. = predicat, predicativă
prep. = prepoziție
prez. = prezent
pron. = pronume
R. = radical
rom. = română
recipr. = reciproc
redupl. = reduplicare
refl. = reflexiv
S. = subiect, subiectivă
scr. = sanscrită

sg. = singular
sl. = slavă
sp. = spaniolă
sq. = *sequens* (și următoarele)
subst. = substantiv, substantivat
T. = temă
turc. = turcă
v. = viitor, vezi
V. = vocativ
voc. lg. = vocală lungă
voc. sc. = vocală scurtă

ABREVIERILE AUTORILOR CITAȚI

Ag.M. - Agapie Monahul - *“Η θεϊκή φλόγα που άναψε στην καρδιά μου ο Γέρων Πορφύριος”* - Εκδόσεις Ιερού Γυναικείου Ησυχαστηρίου *“Η Μεταμόρφωσης του Σωτήρος”*, Atena, 1999.

(Arhim.) D.G. - Arhimandrit Daniil Gouvalis - *“Περίπατοι στην Αγία Γραφή”*, Atena, 1991.

B - ziarul *“TO BHMA”* (22/02/1999).

Bab. - Babiniotis, G. - *“Dicționarul” [Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας με σχόλια για τη σωστή χρήση των λέξεων]*, Ed. Centrul de Lexicologie, Atena, 1998.

G&R - revista *God & Religion (Θεός & Θρησκεία)* 1/ din martie 1999 și 8/ din februarie 2000.

K. - Kyriazis, Nikos - *“Ο ιππότης και ο Χρυσοκέφαλος”*, Ed. Estia, Atena, 1999.

Kav.1 - Kavafis, K.P. - *“Poezii”*, vol. 1, Atena, 1993.

Kav.2 - Kavafis, K.P. - *“Poezii”*, vol. 2, Atena, 1993.

M(ack). - Mackridge, Peter - *“Η νεοελληνική γλώσσα”*, Atena, 1999.

Pap.1. - Papantoniou, Zaharias - *“Πεζοί Ρυθμοί”*.

Pap.2. - Papantoniou, Zaharias - *“Αγιον Ορος”*.

Sef. - Seferis, Y. - *“Ποιήματα, Ικαρος”*, 1992.

Sef.1 - Seferis, Y. - *“Δοκιμές A (1936-1947)”*, 1999.

Sef.2 - Seferis, Y. - *“Δοκιμές B (1948-1971)”*, 1999.

T. - Tahtsis, Kostas - *“Το τρίτο στεφάνι”*, 1987.

Motto:

“...răspunde-mi cu pace la întrebarea pe care ți-o pun cu blândețe: oare un om stăpân pe rațiune va primi să ia în seamă măcar un simplu cuvânt din lipsa de minte a unui copil mic, care, fără să fi primit încă învățătura gramatică elementară a alfabetului, cere să i se explice despre gramatică și retorică, sau mai degrabă îl va respinge ca pe un lipsit de minte și ca pe unul care gândește lucruri copilărești, cerând cu inconștiență cele mai presus de puterile lui...?”

(Sfântul Simeon Noul Teolog - *Discursuri etice*)

ALFABETUL ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ

Începând cu primele documente grecești datând din secolele XV-XIII î.Hr., în fapt, texte epigrafice cretane, dar și din Grecia continentală, reprezentative pentru *scrierea minoică* (scriere hieroglifică), descifrată de A.J. Evans în Creta, pentru *scrierea lineară A* (Knossos, Aghia Triada), marcând tranziția de la hieroglife la scrierea lineară, creată tot în Creta, într-o încercare de simplificare a hieroglifelor, dar și pentru *scrierea lineară B* (prin descoperirea tăblițelor din Pylos, în 1939, și a celor din Mycenae, în 1950-1952), descifrată de către M. Ventris și J. Chadwick, un silabar cu caracter flexionar ce consemna idiomul micenian, socotit a fi cel mai vechi (sec. XV-XIII î.Hr.), limba greacă marchează un efort continuu de simplificare a semnelor scrierii silabice preluate de la fenicieni, izbândind în cele din urmă o adevărată “revoluție în istoria scrierii”¹, prin crearea primului sistem de semne ce marchează fonemele.

Cel mai vechi alfabet grecesc², alcătuit din 22 de litere, este alfabetul cadmeean, săpat pe blocuri de lavă, pe stânci, dar și în necropolele din insula Thera, alfabet din care s-au desprins mai apoi în jur de 33 de alfabetice locale³.

¹ V. Conf.dr. Felicia Ștef, “*Fonologia greacă*”, București, 1985, p.31.

² Vezi și Thomson, George “*Η γραφή*” (pp.64-68) în vol. *Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ*, Ed. Κέδρος, Atena, 1990.

³ V. Felicia Ștef, op.cit., pp.23-28.

În ceea ce privește pronunția, greaca veche folosește pronunția erasmică, propusă de eruditul Erasmus de Rotterdam (1467-1536), care presupunea cu oarecare temei filologică că vechii greci pronunțau așa cum scriau. Neogreaca adoptă pronunția reuchliniană, propusă de umanistul german Reuchlin (1455-1522), discipol al grecilor refugiați la Roma după căderea Constantinopolului sub stăpânire turcească, în 1453.

Alfabetul neogrec este compus din 24 de litere.

Litera	Numele literei	Pronunția literei
A α	άλφα	[a]
B β	βήτα	[v]
Γ γ	γάμα	[gh]
Δ δ	δέλτα	[dh] ca în engl. "the"
E ε	έψιλον	[e]
Z ζ	ζήτα	[z]
H η	ήτα	[i]
Θ θ	θήτα	[th] ca în engl. "both"
I ι	ιώτα	[i]
K κ	κάπα	[k]
Λ λ	λάμδα	[l]
M μ	μι	[m]
N ν	νι	[n]
Ξ ξ	ξι	[cs]
O ο	όμικρον	[o]
Π π	πι	[p]
P ρ	ρο	[r]
Σ σ/ς ¹	σίγμα	[s]
T τ	ταυ	[t]
Υ υ	ύψιλον	[i]
Φ φ	φι	[f]
X χ	χι	[h]
Ψ ψ	ψι	[ps]
Ω ω	ωμέγα	[o]

¹ σ este folosit în poziție inițială și mediană, iar ς doar pentru finala cuvântului.

I. FONETICA

1. VOCALELE ȘI DIFTONGII (ΤΑ ΦΩΝΗΕΝΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΦΘΟΓΓΟΙ)

A. VOCALELE

1.1. Vocalele lungi și vocalele scurte, cu rol deosebit în fonetismul limbii grecești vechi, nu mai există ca atare în neogreacă. Distincția dintre vocalele lungi și cele scurte (*μακρά/βραχέα φωνήεντα*) dispare în sec. II î.Hr. Diferențele de cantitate vocalică, care explicau deplasările de accent pe parcursul flexiunii nominale, dispar în neogreacă, subzistând doar în idiomurile din Dodecanez sau din nordul Greciei¹.

Sistemul fonologic neogrec este alcătuit din cinci vocale, egale ca și cantitate². Aceste vocale sunt:

[a]	α
[e]	ε / αι
[i]	η / ι / υ / ει / οι / υι
[o]	ο / ω
[u]	ου

Astfel rezultă următoarea structură a sistemului fonetic neogrec:

¹ V. Tombaidis, Dimitris, "Διδασκαλία νεοελληνικής γλώσσας", Ed. BANIAS, Salonic, 1995, p.106.

² V. Babinotis, G.D., "Istorie sinoptică a limbii grecești", Atena, 1998, p.233.

(η, ι, υ, ει, οι, υι) [i]-----[u] (ου)

(ε, αι) [e]-----[o] (ο, ω)

(α) [a]

1.2. După locul articulării, vocalele se împart în deschise, medii și închise. Neogreaca are o singură vocală deschisă, două vocale medii și două vocale închise.

1.2.1. Vocala deschisă (ανοιχτό φωνήεν) este [a] > α.

1.2.2. Vocalele medii (ενδιάμεσα φωνήεντα) sunt [e] > ε, αι¹ și [o] > ο, ω.

1.2.3. Vocalele închise (κλειστά φωνήεντα) sunt [i] > η, ι, υ, ει, οι², υι, și [u] > ου³.

1.3. În poziție inițială, vocala poate fie să dispară (prin afereză - απαίρεση), fie să alterneze cu o altă vocală (αλλαγή) όμορφος/έμορφος. În alte cazuri, cuvinte ce încep cu o consoană simt nevoia să dezvolte o vocală inițială (protaxa-πρόταξη).

1.3.1. Afereza produce căderea vocalei inițiale a unui cuvânt, necondiționat de contextul fonetic (επάνω/πάνω - εμπρός/μπρός - ευλογώ/βλογώ), sau condiționat de contextul fonetic prin contactul a două vocale aparținând a două cuvinte diferite, una inițială, cealaltă finală. Trebuie să precizăm că dintre cele două vocale în contact, cade cea mai slabă. Astfel [a] e mai puternic decât [e], [i], [o], [u]; [o] e mai puternic decât [e], [i], [u]; [i] e mai puternic ca [e].

να έρθει	>	να 'ρθει	(să vină)
τα έφερε	>	τα 'φερε	(le-a adus)
το έδωσε	>	το 'δωσε	(l-a dat)

1.3.1.1. Afereza este un fenomen foarte frecvent în limba vorbită. Uneori rezultă dintr-o falsă analiză a cuvântului:

δόντι < οδόντι / λίγο < ολίγον / δεν < ουδέν

^{1,2,3} Gramaticile tradiționale numesc grupurile αι, ει, οι, υι, ου *δίψηφα φωνήεντα* sau *δίψηφα γράμματα* / *διγράμματα*. În greaca veche erau diftongi și se pronunțau /ai/, /ei/, /oi/ etc.

1.3.1.2. Unele cuvinte ce încep cu o vocală o pierd în cuvintele derivate sau compuse:

ήλιος > λιικάδα

1.3.1.3. Augmentul silabic verbal ε tinde să cadă atunci când este neaccentuat:

(ε)γνωρίσαμε (am cunoscut)

(ε)χάσαμε (am pierdut)

1.3.1.4. Cele mai fragile în poziție inițială sunt [e] și [i], neogreaca prezentând dublete cu și fără vocală inițială:

[e] εβδομάδα - βδομάδα (săptămână)

εξώπορτα - ξώπορτα (poartă)

εξωκλήσι - ξωκλήσι (paracelis)

[i] ημέρα - μέρα (zi)

υγεία - γειά (sănătate)

1.3.1.5. Afereza poate fi folosită pentru a colora limbajul poetic:

εκκλησία - κλησιά (biserică)

ελευθερία - λευθεριά (libertate)

1.3.1.6. Un număr de cuvinte folosite în neogreacă prezintă forme ce sunt rezultatul unei afereze: ίνα>ινά>να (să, ca să), ουδέν>δεν (negația verbului), ημάς>μας (pron. pers., pers.II, pl., Ac.) etc.

1.3.2. Uneori cuvintele prezintă dublete, cu alternanța vocalei inițiale. Cele mai frecvente alternante vocalice inițiale, ce nu comportă schimbări de sens, sunt următoarele:

1.3.2.1 ε/ο pop. έμορφος/όμορφος (frumos)

1.3.2.2. ε/α pop. έξαφνα/άξαφνα (deodată)

εγγίζω/αγγίζω (ating)

εγγόνι/αγγόνι (nepot)

1.3.3. Unele cuvinte dezvoltă în poziție inițială o vocală, de obicei α. Protaxa, fenomenul dezvoltării unei vocale inițiale protetice, este specifică mai mult limbajului poetic. Și vocalele ε, ι sau ο pot funcționa ca vocale protetice:

χθες / εχθές (ieri)

σκιά / ήσκιος (umbră)¹

μάχη / αμάχη (luptă)

¹ < mediev. ήσκιος < σκιά, fie după modelul lui ήλιος, fie din pronunțarea "legată" η σκιά > ησκιά, cu schimbarea genului după ήλιος.

Vocala protetică, dezvoltată la inițiala consonantică a cuvântului, este un fenomen întâlnit încă din greaca veche. De menționat faptul că, pe lângă greacă, dintre celelalte limbi indo-europene, doar armeană și albaneza mai prezintă acest fenomen. Timbrul vocalei protetice este /a/, /e/ și mai rar /o/.

ε - ρυθρός (gr.v)	- lat. <i>ruber</i> (roșu)	ερυθρός (ngr.)
α - νεπιός (gr.v)	- lat. <i>nepos</i> (nepot)	ανεπιός (ngr.)
α - στήρ (gr.v.)	- lat. <i>stella</i> (stea)	αστέρι (ngr.)
ο - μίχλη (gr.v)	- lit. <i>migla</i> (ceafă)	ομίχλη (ngr.)
ο - φρός (gr.v)	- scr. <i>bhruh</i> (sprânceană)	φρόδι (ngr.)

1.4. În poziție mediană

1.4.1. O vocală își poate schimba timbrul, sub influența unei consoane aflate în imediata sa apropiere, antrenând uneori și alterări ale consoanelor învecinate (κατηφής>κατσούφης) și deplasări ale accentului, aceste consoane fiind de obicei lichide sau nazale (λ/ρ). Cele mai frecvente modificări ale timbrului vocalic (τροπές φωνηέντων) în interiorul cuvântului sunt următoarele: 1) e>i, 2) i>e, 3) i>u și 4) o>u.

1.4.1.1.	e>i	- *α-νεπτ-ιός>ανεπιός/ανιπιός/ανηπιός (nepot)	
1.4.1.2.	i>e	- gr.v ξηρός>ξερός (uscăt)	
		- gr.v. σίδηρος>σίδερο (fier)	
		- gr.v. κηρίον>κερί (ceară)	
1.4.1.3.	i>u	- το ξυράφι>το ξουράφι (brici)	
		- κατηφής>κατσούφης (posomorât)	
		- ζηλεύω>ζουλεύω (invidiez)	
1.4.1.4.	o>u	- βοῖζω>βουίζω (a vui)	
		- κόμαρον>κούμαρο (pomișor)	
		- κλωβίον>κλουβί (colivie)	

1.4.2. În cazul derivării cuvintelor este foarte frecvent fenomenul alternanțelor vocalice “cantitative” sau calitative, ce antrenează și deplasarea accentului, cu schimbarea valorii morfologice (ετεροίωση). Cele mai productive alternanțe vocalice sunt următoarele:

Verb/Subst.

1.4.2.1.	ε/ο	τρέφω/τροφή	(hrănesc/hrană)
1.4.2.2.	η/ω	αρήγω/αρωγή	(ajut/ajutor, asistentă)
1.4.2.3.	ει/οι	αλείφω/αλοιφή	(a unge/ alifie)
1.4.2.4.	ευ/ου	σπεύδω/σπουδή	(a se grăbi/ grabă)

Greaca veche prezenta fenomenul lungirii (έκταση) vocalelor scurte, mai ales la aorist:

	<u>Prezent</u>	<u>Aorist</u>
α>η	υπάρχω	υπήρξα
αι>η	παίρνω	πήρα
ε>η	έρχομαι	ήρθα
ε>ει	μένω	έμεινα
ει>η	είμαι	ήμουν

1.4.3. Sincopa (η συγκοπή) este căderea unei vocale aflate între două consoane, în interiorul unui cuvânt. Fenomen ce caracterizează mai ales limbajul popular, sincopa afectează în general vocalele ε, ι, υ, η. Remarcăm faptul că vocalele dezvoltate în greaca veche prin anaptixă dispar în neogreacă.

Βερενίκη	>	Βερνίκη	(Berenice)
κάθισε	>	κάτσε	(stai!)
πάρετε	>	πάρτε	(luați!)
σιτάρι	>	στάρι	(grâu)
κορυφή	>	κορφή	(vârf)

1.4.4. Fenomenul opus sincopei este anaptixa (ανάπτυξη), prin care este introdusă o vocală într-un grup consonantic. În greaca veche erau foarte frecvente:

- 1.4.4.1. anaptixa vocalei /a/:
ngr. μαλ - α - κός < gr.v. μαλκός (moale)
- 1.4.4.2. anaptixa vocalei /e/:
gr.v. αλ - ε - γεινός gr.v. /ngr. αλγεινός (dureros)
- 1.4.4.3. anaptixa vocalei /i/:
dial. πυκ - ι - νός gr.v. /ngr. πυκνός (îndesat, des)
- 1.4.4.4. anaptixa vocalei /o/:
gr.v. σκόρ - ο - δον / ngr. σκόρδον¹ (cf.alb. hurdhë) (usturoi)

În neogreacă anaptixa este mai frecventă dialectal (în Peloponez)², între grupurile consonantice -τμ-, -θμ-, -πν-, pentru a ușura le ușura pronunțarea.

¹ V. Felicia Ștef, ibid., pag.112. Babiniotis crede că, dimpotrivă, aici s-a produs sincoparea lui ο.

² V. Kontopoulos, Nikolaos, ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ, Atena, 1994, p.76.

1.4.4.5. anaptixa lui /i/:

καπ - ι - νός	<	καπνός	(fum)
τ - ι - μήμα	<	τμήμα	(secție)
σταθ - ι - μός	<	σταθμός	(stație)

1.4.4.6. anaptixa lui /u/:

γ - ού - δι	<	ίγδις	(piuliță)
γ - ου - ρούνι	<	γρώνη	(porc)
γ - ου - λί	<	*αγλίον	(gulie)

1.4.5. În cazul vocalelor în contact în interiorul cuvântului, hiatul - χασμωδία (locul de întâlnire a două vocale consecutive) nu este exclus în neogreacă. Adesea însă hiatul comportă modificări fonetice sau tinde să se soluționeze prin eliminarea uneia dintre vocalele în contact¹.

a) Sinereza (συναίρεση) este fenomenul prin care este eliminată una din cele două vocale aflate în hiat, de obicei cea resimțită ca fiind mai slabă:

δεκαέξι>δεκάξι καλοακούω>καλακούω

Νικόλαος>Νικόλας Μανόηλης>Μανόλης

b) Sinizeza (συνίζηση) este fenomenul prin care, fără a crea diftongi propriu-ziși, două vocale consecutive ale unui cuvânt se rostesc într-o singură silabă. /i/ - (η, ι, υ, ει, οι) sau /e/ - (ε, αι) urmate de o altă vocală se pronunță într-o singură silabă.

βοή-θεια (ajutor) pt. βοή-θει-α

πα-λιά (vechi) pt. πα-λαι-ά

βα-σί-λειο (regat) pt. βα-σί-λει-ο

Sinizeza caracterizează mai ales limbajul popular, iar "diftongii" rezultați se numesc "diftongi improprii" (καταχρηστικοί δίφθογγοι).

ε-λαί-α>ε-λιά /e-lja/ (măslin)

γρα-φέ-ας>γρα-φιάς /gra-fjas/ (scrib)

βα-φέ-ας>βα-φιάς /va-fjas/ (vopsitor)

δύ-ο>δυο /ðjo/ (doi)

Adesea între cuvântul pronunțat cu vocalele în hiat și cel în care se produce sinizeza există și o distincție în plan semantic.

καλά χρό-νια (ani buni) / χρό-νι-α αρρώστια (boală cronică)

πιέ-στε<πιάνω (apucați!) / πι-έ-στε<πιέζω (apăsăți!)

ά-δει-α (permis) ά-δεια /a-ðja/ (goală)

χω-ρί-ο (fragment) χω-ριό /ho-rjo/ (sat)

¹ Pentru alte modalități de soluționare a hiatului v. și 2.3. Obs.6.2 (anaptixa lui -γ- intervocalic).

c) Unul dintre fenomenele des întâlnite în limba neogreacă este acela al asimilării vocalice (αφομοίωση), prin care timbrul unei vocale este alterat de cel al vocalelor învecinate. Întâlnim două tipuri de asimilare: 1) asimilare regresivă, când timbrul unei vocale alterează timbrul vocalei ce o precede, și 2) asimilare progresivă, când o vocală alterează vocala ce îi succede, în funcție de propriul său timbru.

1) σημαδούρα>σαμαδούρα	(geamandură)
σκοτούρα>σκουτούρα	(necaz)
ομφαλός>αφαλός	(buric)
λεκάνη>λακάνη	(lighean)
2) παραιτώ>παρατώ	(renunț)
άροτρον>άρατρον	(plug)

d) Fenomenul contrar asimilării este disimilarea (ανομοίωση), care, rar întâlnită în greaca veche, constă în schimbarea timbrului uneia din două vocale consecutive identice: ήήρ (ionic)>αήρ.

πανταλόνι>παντελόνι	(pantaloni)
βαλανίδι>βελανίδι	(ghindă)

e) Metateza (μετάθεση) reprezintă fenomenul schimbării reciproce de timbru între două vocale din silabe diferite:

τσαγκρούνω - τσουγκράνω	(a zgâria)
όνειρο - είνоро	(vis)
η Ιθάκη - το Θιάκι	(Ithaki)

1.5. În poziție finală, vocalele pot fi urmate de cuvinte care încep fie cu consoană, fie cu vocală. În această poziție finală, vocalele pot suferi o serie de alterări cum sunt apocopa, eliziunea și crasa.

1.5.1. Apocopa (αποκοπή) constă în căderea unei vocale finale înaintea unui cuvânt ce începe cu o consoană. Este un fenomen ce se produce în următoarele situații:

1.5.1.1. Verb la imperativ + forma neaccentuată a pronumelui personal:

φέρε τα > φέρ' τα	(adu-le) ¹
δώσε το > δώς' το	(dă-l)

1.5.1.2. Prepoziția από + articol hotărât în Ac./G. + substantiv:

από το βουνό	> απ' το βουνό (de la munte)
από την αυλή	> απ' την αυλή (din curte)
από του παππά	> απ' του παππά (de la [casa] părintelui)

¹ Formele verbale monosilabice rezultate din apocopa/eliziunea finalei vocalice se accentuează. Cf. "Οδηγός", op.cit., p.22.

1.5.1.3. Locuțiunea prepozițională μέσα σε+art.hot. Ac./G.+substantiv:

μέσα στο σπίτι	>	μες στο σπίτι (în casă)
μέσα στον κήπο	>	μες στον κήπο (în grădină)
στο [σπίτι] του παππά	>	στον παππά (în [casa] părintelui)

1.5.2. Dacă hiatul intern (εσωτερική χασμωδία), adică existența a două vocale consecutive în interiorul aceluiași cuvânt, era soluționat prin sinereză și sinizeză, hiatul extern (εξωτερική χασμωδία), adică existența a două vocale în hiat, dintre care una finală și cealaltă inițială, ținând de două cuvinte diferite, comportă fie afereza (în cazul în care vocala inițială este mai slabă) - τα έδειξε > τα 'δειξε - (v. vocala în poziție inițială, 1.3.), fie eliziunea (έκθλιψη), în cazul în care vocala finală este identică cu inițiala vocalică a cuvântului următor. Se supun fenomenului eliziunii:

1.5.2.1. Formele de singular și plural ale articolului hotărât neutru:

το όμορφο σπίτι	>	τ' όμορφο σπίτι
τα άσπρα λουλούδια	>	τ' άσπρα λουλούδια

1.5.2.2. Forma de genitiv singular a articolului hotărât masculin:

του ουρανού	>	τ' ουρανού
του ουμανισμού	>	τ' ουμανισμού

1.5.2.3. Particulele θα și να, când verbul începe cu α:

θα ανεβείτε	>	θ' ανεβείτε (veți urca)
να αγαπάτε	>	ν' αγαπάτε (să iubiți)

1.5.2.4. Formele neaccentuate ale pronumelui personal terminate în vocală: με (pers.I, sg. Ac.), σε (pers.II, sg. Ac.), το (pers.III, sg. Ac.), τα (pers.III, pl. Ac.).

με έδειξε	>	μ' έδειξε	(m-a arătat)
με άφησε	>	μ' άφησε	(m-a lăsat)
σε έδειξε	>	σ' έδειξε	(te-a arătat)
το ονειρεύτηκες	>	τ' ονειρεύτηκες	(l-ai visat)
τα άφησες	>	τ' άφησες	(le-ai lăsat)

1.5.2.5. Prepozițiile από, με, σε, για, κατά urmate de adverbe sau pronume personale, demonstrative, relative cu inițială vocalică:

από όπου	>	απ' όπου	(de unde)
με εμένα	>	μ' εμένα	(cu mine)
με εσένα	>	μ' εσένα	(cu tine)
για αυτόν	>	γι' αυτόν	(pentru el)

1.5.3. Hiatul extern mai poate fi soluționat în neogreacă și prin crasă (κράση). În general /u/ se contrage cu /e/ > /o/, fie că este vorba de pronumele personal, persoana I, II sau III singular, G. + verb, fie că avem o

secvență alcătuită din pronumele relativ που (care) + verb, sau conjuncție + pronume personal:

μου έδωσε	> μόδωσε	(mi-a dat)
που έχουν	> πόχουν	(care au)
και εγώ	> καγώ	(și eu)

Crasa este un fenomen preponderent dialectal, întâlnit mai ales în idiomurile din Epir (σόφερνε < σου + έφερνε), Thessalia (πόχει < που έχει), Ithaka (μόκανε < μου έκανε), Cipru (μόππεσε < μου έπεσε), Macedonia (πόχεις < που έχεις), Peloponez (σόλεγε < σου έλεγε) etc.

1.5.4. În unele cuvinte care reprezintă creații lexicale savante, de dată mai recentă, două vocale aflate în hiat pot rezista foarte bine, fără a se recurge la sinereză:

1. <u>α</u> - αα	- παρααντιπαθώ	ιοι	- αντιοικονομικός
αε	- παραέχω	ιυ	- διυλίζω
αει	- παραείμαι	ιω	- διώρος
αη	- μεταηθική	5. <u>ο</u> - οα	- καλοαναθρεμμένος
αϊα	- παραϊατρικός	οαι	- καλοπροαίρετος
αιο	- αιολικός	οε	- υποεκτιμώ
αιω	- αιώνιος	οει	- μεταλοειδής
αιοι	- παραιοικονομία	οη	- καλοηθής
αο	- αόμματος	οοι	- υποοικογένεια
αω	- αγαπάω (>αγαπώ)	οου	- μεσοούρανα
2. <u>ε</u> - εα	- δωρεάν	(>μεσούρανα)	
εει	- αναπνέει	οω	- μονόωρος
εο	- δωρεοδόχος	6. <u>οι</u> - οια	- μετάνοια
εω	- θεωρία	οιη	- ποίηση
3. <u>ει</u> - εια	- μεταμέλεια	7. <u>υ</u> - υα	- δυαδικός
ειο	- γραφείο		- παραφνάδα
4. <u>ι</u> - ια	- αντιαλγικός	υι	- δυϊκός
ιαε	- αντιαεροπορικός	υο	- παραφύομαι
ιαι	- αντιαισθητικός	υω	- δύω
ιε	- αντιεμπορικός	8. <u>ω</u> - α	- ζώα
iei	- διεισδύω	ωη	- ζωή
ιη	- αντιήρωας	ωο	- αθώος
ιι	- αντιυπεριαλισμός	ωω	- αθωώνω
ιω	- αντιορθολογικός		

B. DIFTONGII

1.6. Diftongii din greaca veche, alcătuiți dintr-o vocală propriu-zisă și o semivocală, în neogreacă se monoftonghează. Astfel:

αι	se pronunță	[e]	și nu	[ai]
ει	se pronunță	[i]	și nu	[ei]
οι	se pronunță	[i]	și nu	[oi]

1.7. Diftongii propriu-ziși, alcătuiți din două vocale pronunțate într-o singură silabă, sunt următorii:

1. αη	- αη-δό-νι	4. οη	- βόη-θα
	- καη-μέ-νος	5. οϊ	- κο-ρόι-δο
2. αι	- νε-ράι-δα		- κο-ροϊ-δεύ-ω ³
	- γάι-δα-ρο ¹		
3. ει	- λει-μο-νά-κι ²	6. ουι	- βούι-ζε

1.8. Neogreaca recurge adesea la așa-numiții diftongi improprii (καταχρηστικοί δίφθογγοι), alcătuiți din 1 pronunțat ca o semivocală (j), împreună cu vocala următoare:

καρ-διά	/kar-ɟja/ (inimă)	πιά-νω	/pja-no/ (a apuca)
σκιά-ζω	/skja-zo/ (a speria)	ποιος	/pjos/ (cine)
γυα-λί	/ɣjali/ (ecran)	πα-λιά	/pa-lja/ (veche)
ά-δειος	/a-ɟjos/ (gol)	παι-διά	/pe-ɟja/ (copii)
μά-τια	/ma-tja/ (ochi)		

¹ Când silaba care cuprinde un diftong este accentuată nu se folosesc dialiticele ("), ci se pune accentul pe primul element al diftongului.

² Când silaba care cuprinde un diftong nu este accentuată, al doilea element al diftongului este marcat cu dialitice.

³ Vezi nota 2 și exemplul 3.

2. CONSOANELE (ΤΑ ΣΥΜΦΩΝΑ)

Fondul sistemului consonantic grecesc¹, ce continuă consonantismul indo-european, îl constituie oclusivele.

2.1. LABIALE (χειλικά)

				gr.v.
- bilabiala surdă	/p/	π		/p/ π - πατήρ
- bilabiala sonoră	/b/	μπ, π		/b/ β - βραχύς
- labiodentală aspirată	/f/	φ, (α)υ, (ε)υ		/f/ φ - φέρω<
- labiodentală fricativă	/v/	β, (α)υ, (ε)υ		i.e. *bher-

2.1.1. /p/ π

- inițial	- πόλεμος	(război)
	- παλληκάρι	(flăcău)
- median	- καπετάνιος	(căpitan)
	- καπάκι	(capac)
- final	- μεϊκάπ	(make-up)
	- γκάλοπ	(gallup<engl. gallup)

2.1.2. /b/ este redat în neogreacă prin grupul consonantic μπ:

Ex.:	μπουκάλι /bukali/	(sticlă)
	μπαίνω /beno/	(între)

În interiorul cuvântului, intervocalic, grupul μπ se pronunță /mb/:

Ex.:	αμπέλι /ambeli/	(vie)
	λάμπα /lamba/	(lampă)

În poziție inițială, dar precedat de un cuvânt terminat în nazală, grupul μπ se pronunță tot /mb/:

Ex.:	στον πόλεμο /stom'bolemo/	(la război)
------	---------------------------	-------------

În unele cuvinte împrumutate din alte limbi, grupul μπ se pronunță /mp/:

Ex.:	median - καμπάνια < fr.campagne	/kampania/
	final - βάμπ < engl. vamp	/vamp/

¹ Vezi Mackridge, Peter, op.cit., pp. 65-76.

2.1.3. a) /f/ este marcat grafic prin litera ϕ sau υ (în grupurile $\alpha\upsilon/\epsilon\upsilon$):

Ex.:	inițial	- $\phi\omega\varsigma$ /fos/	(lumină)
		- $\phi\acute{\epsilon}\rho\omega$ /fero/	(aduc)
	median	- $\acute{\epsilon}\phi\tau\iota\alpha\zeta\alpha$ /eftiaxa/	(am făcut)
		- $\kappa\acute{\epsilon}\phi\iota$ /kefi/	(chef)
	final ¹	- $\omicron\upsilon\phi!$ /uf/	(uf!) (interj.)
		- $\kappa\alpha\tau\alpha\iota\phi$ /kataif/	(cataif)
		- $\gamma\kappa\acute{o}\lambda\phi$ /golf/	(golf)

b) Poate fi însă marcat grafic și prin υ , în grupurile $\alpha\upsilon$, $\epsilon\upsilon$, care se pronunță /af/ și respectiv /ef/, când urmează o consoană surdă:

Ex.:	$\alpha\upsilon\tau\omicron\kappa\iota\acute{\nu}\eta\tau\omicron$	/aftokinito/	(mașină)
	$\nu\acute{\alpha}\upsilon\tau\eta\varsigma$	/naftis/	(marinar)
	$\epsilon\upsilon\tau\upsilon\chi\iota\acute{\alpha}$	/eftihia/	(fericire)
	$\epsilon\upsilon\chi\alpha\rho\iota\sigma\tau\acute{\omega}$	/efharisto/	(mulțumesc)
	$\epsilon\upsilon\chi\alpha\rho\iota\sigma\tau\iota\acute{\alpha}$	/efharistia/	(Euharistie)

2.1.4. /v/ β sau υ (în grupurile $\alpha\upsilon$, $\epsilon\upsilon$)

a) Este marcat grafic prin litera β , putându-se afla în poziție:

- inițială:	- $\beta\iota\beta\lambda\iota\omicron$	/vivlio/	(carte)
	- $\beta\iota\omicron\lambda\iota$	/violi/	(vioară)
	- $\beta\lambda\acute{\epsilon}\pi\omega$	/vlepo/	(văd)
- mediană	- $\kappa\rho\acute{\upsilon}\beta\omega$	/krivo/	(ascund)
	- $\Sigma\epsilon\pi\tau\acute{\epsilon}\mu\beta\rho\eta\varsigma$	/septemvris/	(septembrie)
	- $\alpha\upsilon\tau\alpha\mu\epsilon\iota\beta\omega$	/andamivo/	(a răsplăti)
- finală	- $\nu\tau\epsilon\tau\acute{\epsilon}\kappa\tau\iota\beta$	/detektiv/ < engl. detectiv	(detectiv)
	- $\mu\omicron\beta$	/mov/ < fr. mauve	(mov)

b) Este marcat grafic prin υ , în grupurile $\alpha\upsilon$, $\epsilon\upsilon$, atunci când urmează o vocală sau o consoană sonoră.

Ex.:	- $\alpha\acute{\upsilon}\rho\iota\omicron$	/avrio/	(mâine)
	- $\pi\acute{\alpha}\upsilon\omega$	/pavo/	(încetez)
	- $\nu\acute{\epsilon}\upsilon\rho\alpha$	/nevra/	(nervi)
	- $\epsilon\upsilon\acute{\alpha}$	/eva/	(Eva)
	- $\kappa\alpha\tau\alpha\sigma\kappa\epsilon\upsilon\acute{\alpha}\zeta\omega$	/kataskevazo/	(construiesc)
	- $\epsilon\upsilon\delta\omicron\kappa\iota\acute{\alpha}$	/evdokia/	(Evdochia)

¹ Ngr. redă prin ϕ fonemul final /v/ din cuvintele împrumutate din alte limbi:

$\Gamma\omicron\rho\mu\beta\alpha\tau\acute{\sigma}\phi$ - Gorbaciov sau $\mathcal{M}\rho\alpha\sigma\acute{\sigma}\phi$ - Brașov.

Observații:

1. Când grupurile av, ev sunt urmate de $\varnothing$ sau β , se pronunță doar **un** singur /v/ și, respectiv, un singur /f/.

Ex.: εἴφορος /eforos/ și nu /efforos/
Εύβοια /Evia/ și nu /Evvia/

2. Deși intervocalic grupul **-μπ-** se pronunță de obicei /mb/, unele cuvinte fac excepție de la această regulă.

Ex.: μπαμπάς /babas/ (tată)
καμπартίνα /kabartina/ (gabardină)

3. Grupul **μπ-** în poziție inițială se pronunță uneori nazalizat, **atunci** când:

a) cuvântul respectiv a pierdut vocala inițială: μπλέκω < εμπλέκω

b) când avem de a face cu creații recente, derivate din onomatopee: μπουμπουνιτό /mbumbunito/.

4. Grupul consonantic **-μπ-** se pronunță /mp/ în unele cuvinte ce reprezintă împrumuturi lexicale din alte limbi:

Ex.: - ιμπρεσάριος /impresarios/ (impresar)
- κομπανία /kompania/ (companie)
- κομπλιμέντο /komplimento/ (compliment)

5. Grupul consonantic **-μπτ-** creează unele dificultăți de pronunție, motiv pentru care adesea **-π-** nu se mai pronunță.

Ex.: - Πέμπτη /pempti/ în loc de /pempti/ (joi)
- άμεμπος /amemptos/ în loc de /amemptos/ (inflexibil)

6. Geminetele **-ββ-** și **-ππ-** se pronunță /v/ și respectiv /p/.

Ex.: - Σάββατο /savato/ (sâmbătă)
- Αββάς /avas/ (ava)
- ιπποδρόμιο /ipodromio/ (hipodrom)

7. Din punct de vedere istoric, **-φ-** în neogreacă poate reprezenta evoluția unor consoane din greaca veche, după cum urmează:

$\varnothing < \theta$ Φήβα < Θήβα
 $\varnothing < \pi + \tau$ φταίω < πταίω
φτωχός < πτωχός
 $\varnothing < \nu$ (din grupul **-εν-**) φτηνός < ευθηνός
 $\varnothing < \chi$ γλείφω < εκλείφω

8. Din punct de vedere istoric, **-χ-** poate reprezenta rezultatul evoluției unor alte consoane, după cum urmează:

$\chi < \kappa$ la finele unor forme verbale ce au pierdut vocala finală, în special la imperativ:

ρίχ' το < ρίχνε το (aruncă-l)
διώχ' το < διώχνε το (alungă-l)

$\chi < \kappa$ (gr.v.)	$\chi\tau\acute{\epsilon}\nu\iota < \kappa\tau\acute{\epsilon}\nu\iota\omicron\nu$	(pieptene)
	$\omicron\chi\tau\acute{\omega} < \omicron\kappa\tau\acute{\omega}$	(opt)
Alteori $\chi > \theta$ ($> \tau$) (înainte de lichide și nazale)		
	$\alpha\chi\nu\acute{\omicron}\varsigma > \alpha\theta\mu\acute{\omicron}\varsigma > \alpha\tau\mu\acute{\omicron}\varsigma$	(abur)
	$\chi\lambda\iota\beta\epsilon\rho\acute{\omicron}\varsigma > \theta\lambda\iota\beta\epsilon\rho\acute{\omicron}\varsigma$	(trist)

2.2. DENTALE (οδοντικά).

				gr.v.
- oclusiva dentală surdă	/t/	τ	τ	/t/ τ τείνω
- oclusiva dentală sonoră	/d/	ντ, τ	ντ, τ	/d/ δ δέκα
- oclusiva dentală aspirată	/th/	θ	θ	/th/ θ θυμός<
- oclusiva dentală fricativă	/dh/	δ	δ	I.E.*dhum-

2.2.1. /t/ este redat în greacă prin τ. Se poate afla în poziție inițială, mediană și, mai rar, finală, în cuvinte ce constituie împrumuturi din alte limbi:

- inițial	- τροπάριο	/tropario/	(tropar)
	- τετράδιο	/tetradio/	(caiet)
	- τρούλος	/trulos/	(turlă)
- median	- κάτω	/kato/	(jos)
	- πρόβατο	/provato/	(oaie)
	- κανάτα	/kanata/	(cană)
	- επισκέπτομαι	/episkeptome/	(vizitez)
- final	- φερμπότ	/feribot/	(feribot)
	- ρομπότ	/robot/	(robot)

2.2.2. /d/ este redat în neogreacă prin grupul consonantic ντ:

- inițial	- ντάλια	/dalia/	(dalie)
	- ντιβάνι	/divani/	(divan)
- median, intervocalic, se pronunță nazalizat /nd/:	- πάντα	/panda/	(întodeauna)
	- απαντώ	/apando/	(răspund)
- final	- γουίκ-εντ<engl. week-end		(Σαββατοκύριακο)

Observație:

Când un cuvânt începe cu litera τ- iar cuvântul anterior are -ν final, grupul rezultat -ν τ- se pronunță /nd/, ca în cazul formei de Ac.sg. a articolului hotărât.

Ex.:	τον τρόπο	/ton'dropo/	(felul - Ac.sg.)
	τον τύπο	/ton'dipo/	(presa - Ac.sg.)
	την Τρίτη	/tin'driti/	(marți)

2.2.3. /th/ θ se pronunță ca în engl. "both". Se poate afla în poziție:

- inițială:	- θέλω	/θelo/	(vreau)
	- Θεός	/θeos/	(Dumnezeu)
	- θεμέλιο	/θemelio/	(temelie)
- mediană:	- καθάρως	/katharos/	(curat)
	- παράθυρο	/parathi-ro/	(fereastră)
	- ερυθρός	/erithros/	(roșu)
- finală (rar)	- ζένιθ	/zeniθ/	(zenit)
	- μαμούθ	/mamuθ/	(mamut)

2.2.4. /dh/ δ se pronunță ca în engl. "the". Se poate afla în poziție:

- inițială:	- δάσος	/dasos/	(pădure)
	- δέκα	/deka/	(zece)
	- δώρο	/doro/	(cadou)
- mediană:	- καθέδρα	/kathedra/	(catedră)
	- έδρα	/edra/	(sediu)
	- μυροδοχείο	/mirodochio/	(vas pentru mir)
- finală:	- Δαβίδ	/daviδ/	(David)

2.2.5. /ts/, corespunzător ca pronunție rom. ț, este marcat grafic în neogreacă prin grupul consonantic τσ. Acest grup poate apărea în următoarele poziții:

- inițial:	- τσομπάνης	/tombanis/	(cioban)
	- τσουγκρίζω	/tungrizo/	(ciocnesc)
- median:	- κατασάρως	/kataros/	(cret)
	- έτσι	/eti/	(așa)
- final:	- κιτς	/kit/ < engl. kitsch < germ. Kitsch	
	- ματς	/mat/ < engl. mach	
	- σκετς	/sket/ < engl. sketch	

2.2.6. /tz/ este marcat grafic prin grupul consonantic τζ. Se poate afla în poziție:

- inițială:	- τζάκι	/tzaki/	(cămin)
	- τζάμι	/tzami/	(geam)
- mediană:	- χατζής	/hatzis/	(hagiu)
	- τζαμπατζής	/tzambatzis/	(geambaș)

Grupul consonantic τζ provine fie din ζ (τζίτζιφο<ζίζιφον), fie din /g/ & -γγ- (αντζούρι<αγγούρι). Poate reda însă și foneme ale altor limbi ce nu-și găsesc corespondent în greacă: τζατζικη<turc. cacik, τζάκετ<engl. jacket,

τζιν < engl. jean, τζέντλεμαν < engl. gentleman, τζενεράλε < it. generale etc.
Desinența -τζης < turc. -ci.

Observații:

1. În unele cuvinte, în special împrumuturi din limba italiană, grupul consonantic **-ντ-** se pronunță /nt/ și nu /d/ sau /nd/.

Ex.	καντάδα	/kantaða/	(cantată)
	τσιμέντο	/çimento/	(ciment)
	νταντέλα	/dantela/	(dantelă)

2. Cuvintele ce prezintă grupurile consonantice **ντ**, **τσ**, **τζ** sunt adesea împrumuturi din alte limbi.

2.1.	ντ	- κάλαντα	/kalanda/	< lat. (colinde)
		- ντολμάς	/dolmas/	< turc. (sarma)
		- ντεμπούτο	/debuto/	< fr. (debut)
		- ντίσκο	/disko/	< engl. (disco)
		- ντιζάιν	/dizain/	< engl. (design)
		- ντρόγκα	/droga/	< ital. (drog)
2.2.	τσ	- κάλτσα	/kalʦa/	< ital. (ciorap)
		- λούτσα	/luʦa/	< sl. luza (leoarcă)
		- τσιράκι	/çiraki/	< turc. (cîrac)
2.3.	τζ	- καφετζής	/kafetʦis/	< turc. (proprietar de cafenea)
		- τζαμί	/tʦami/	< turc. (geamie)

3. Grupurile consonantice **τσ**, **τζ** adesea sunt precedate de nazala **-ν-**. Grupul consonantic astfel rezultat **-ντσ-** este prezent mai mult în cuvinte de proveniență străină ca:

τσ	- βιολοντσέλο	/violonʦelo/	(violoncel) < it. violoncello
	- ίντσα	/inʦa/	(inch) < engl. inch
	- λιντσάρω	/linʦaro/	(a linșa) < engl. lynch (low)
τζ	- βελέντζα	/velentʦa/	(velință) < turc. velence
	- γλεντζές	/ɣlentʦes/	(chefliu) < turc. eglence
	- νεράντζι	/nerantʦi/	(naramzâ) < ital. narancio

4. Geminata **-ττ-** se pronunță /tʰtʰ/: ελάττωμα /elatoma/ (defect).

5. Unele cuvinte prezintă dublete cu alternanțe consonantice:

τ/δ	άντρας / άνδρας	/andras/andras/	(bărbat)
	δέντρο / δένδρο	/ðendro-ðendro/	(copac)
θ/τ	είστε / είσθε	/iste-isʰe/	(sunteți)
	φτάνω / φθάνω	/ftano-ftano/	(ajung)
	χτες / χθες	/htes-hʰes/	(ieri)

2.3.3. /h/ ρ χ

- inițial:	- χιόνι	/hjeni/	(zăpadă)
	- χίλια	/hilja/	(o mie)
	- Χριστός	/Hristos/	(Hristos)
- median:	- καυχίμαι	/kafhjeme/	(mă mândresc)
	- παχύς	/pahis/	(gras)
	- ξεχνώ	/xehno/	(uit)
- final:	- Αλλάχ! < turc. Allah	/alah/	(Allah)
	- βαχ! < turc. vah	/vah/	(vai)
	- κραχ < germ. Krach	/krah/	(crah)

2.3.4. /gh/ ρ γ

- inițial:	γάμος	/gamos/	(nuntă)
	γάτα	/gata/	(pisică)
	γλώσσα	/ylosa/	(limbă)
- median:	γεωγραφία	/geografia/	(geografie)
	φιλόλογος	/filologos/	(filolog)
	θεολόγος	/theologos/	(teolog)

Observații:

1. În cazul unor cuvinte compuse savante, grupul -γγ-<v+γ se pronunță /ny/ și nu /ng/:

εν+γάμος	> έγγαμος	/enyamos/	(căsătorit)
συν+γραφεας	> συγγραφέας	/sinyrafeas/	(scriitor)

2. Grupul consonantic -γγ- poate fi rezultatul unei asimilări, în cadrul unor cuvinte derivate cu prefixele εν/συν:

εν	εν+γραφη	> εγγραφή	/engrafi/	(înscriere)
	εν+γενης	> εγγενής	/enghenis/	(indigen)
συν	συν+γενης	> συγγενής	/singhenis/	(rudă)
	συν+γνώμη	> συγγνώμη	/siynomi/	(iertare)

3. Grupul consonantic -γκ- pronunțat /ng/ provine în unele cazuri dintr-un vechi -κ- și nu din -γ-:

Ex.:	αγκάθι < άκανθα	(spin)
	αγκίδα < ακίδα	(așchie)
	αγκινάρα < κινάρα	(anghinare)

4. Grupul -γκ- mai poate proveni, în cazul cuvintelor derivate cu prefixele εν/συν, din -v-:

Ex.:	εν	εν+καιρος	> έγκαιρος	(oportun, la timp)
		εν+κοσμιος	> εγκόσμιος	(lumesc)
		εν+κεφαλος	> εγκέφαλος	(creier)

συν	συν+κρινω > συγκρίνω	(compar)
	συν+κοινωνία > συγκοινωνία	(comunicație)
	συν+κρατώ > συγκρατώ	(rețin)

5. Adesea grupul -γκ- apare în cuvinte calchiate după cuvinte de origine latină.

Ex.:	κάγκελο	< lat. cancellum
	πρίγκιπας	< lat. princeps

6. -γ- intervocalic.

6.1. Intervocalic, -γ- are o poziție slabă, care duce la căderea sa (αποβολή):

Ex.:	πλά-γ-ι > πλάι	/plai/	(alături)
	λέ-γ-ω > λέω	/leo/	(spun)
	τρώ-γ-ω > τρώω	/troo/	(mănânc)

6.2. Fenomenul contrar se produce prin introducerea (anaptixa) unui -γ- între două vocale în hiat (ανάπτυξη).

Ex.:	έκαι-ε > έκαι-γ-ε	/ekeye/	(ardea)
	α-έ-ρας > α-γ-έρας	/ayeras/	(boare)

6.3. Anaptixa lui -γ- intervocalic apare în unele situații doar la cazurile oblice sau doar la plural.

Ex.:	τσάι	> του τσα-γ-ιού (G.sg.)	(ceai)
		τα τσά-γ-ια (N.pl.)	
	ρολόι	> του ρολο-γ-ιού (G.sg.)	(ceas)
		τα ρολό-γ-ια (N.pl.)	

6.4. Printr-un proces de disimilare, în unele cuvinte, mai ales poetice, vv>γν.

Ex.:	σύννεφο > σύγνεφο	(nor)
	έννοια > έγνοια	(noțiune)

6.5. Multe dintre cuvintele cu inițială lichidă sau nazală capătă -γ- protetic (în poziție inițială).

6.5.1. Cuvinte cu inițială lichidă λ/ρ:

- λάρος > γλάρος	(pescăruș)
- ρίψ, -ιπός (gr.v.) > γρίπος	(năvod)

6.5.2. Cuvinte cu inițială nazală ν:

- νεύω > γνεύω/γνέφω	(a face cu ochiul)
----------------------	--------------------

6.5.3. În limbajul poetic, avem γ- protetic în cuvinte cu inițială vocalică.

ήλιος > γήλιος	(soare)
αίμα > γαίμα	(sânge)

6.5.4. În unele situații, γ - apare grafic ca urmare a sinizezei:

ι -α-τρός > $\jmath$ α-τρός > για-τρός (medic)
 ι -ώ-τα > $\jmath$ ώ-τα > γιώ-τα (iota)
 ϵ -όρ-τη > $\jmath$ εορ-τή > γιορ-τή (sărbătoare)
 υ -α-λος > $\jmath$ αλί > για-λί (sticlă)

ml

7. Geminata -κκ- se pronunță /k/:

Ex.: εκκλησία /eklisia/ (biserică)
 κόκκινo /kokino/ (roșu)

Fac excepție cuvinte compuse savante ca:

εκκεντρικός /ekkentrikos/ (excentric)

ms

2.4. NAZALELE (έρρινα)

- nazala labială /m/ $\rightarrow$ μ
 - nazala dentală /n/ $\rightarrow$ ν

2.4.1. Nazala labială μ apare cel mai adesea în poziție inițială sau mediană. Mai rar apare în poziție finală în împrumuturi lexicale străine.

- inițial - μητέρα (mamă)
 - median - κάμαρα (cameră)
 - final - χερουβείμ, μέντιουμ (heruvim, medium)

2.4.2. Înainte de oclusivă, nazala dentală ν este pronunțată velar (ανάγκη, άγγελος, άγχος). Nazalele se dovedesc a fi rezistente în procesul asimilărilor ce se produc în cadrul grupurilor consonantice (vezi totuși comportamentul nazalei - ν din preverbele εν/συν în contact cu cuvinte cu inițiala γ - sau κ -), dovedind totodată (ca de altfel și lichidele λ/ρ) o mare mobilitate în cadrul cuvântului și suferind adesea metateze cu alte consoane.

Nazalele se află mai ales în poziție inițială sau mediană și mai rar, în cuvinte împrumutate din alte limbi, în poziție finală.

2.4.3. În cazul în care nazala - ν în poziție finală este urmată de un cuvânt cu consoană surdă în poziție inițială, se produce sonorizarea consoanei surde:

2.4.3.1. /n+k/ > /ng/ την κόρη /tin'gori/ (fata)
 $\rightarrow$ ν + κ

2.4.3.2. /n+ks/ > /ngz/ τον ξένο /ton'gzeno/ (străinul)
 $\rightarrow$ ν + ξ

2.4.3.3.	/n+p/ > /mb/ v+π	την πόλη	/tim'boli/	(orașul)
2.4.3.4.	/n+ps/ > /mbz/ v+ψ	τον ψαρά	/tom'bzara/	(pescarul)
2.4.3.5.	/n+t/ > /nd/ v+τ	τον τόπο	/ton'dopo/	(locul)
2.4.3.6.	/n+ts/ > /ndz/ v+τσ	την τσέπη	/tin'tzepi/	(buzunarul)

Observații:

1. -v se păstrează în finala articolului hotărât feminin și masculin, la Ac. sg., când cuvântul următor începe cu o vocală sau cu una dintre consoanele sau grupurile consonantice: κ, π, τ, μπ, ντ, γκ, τσ, τζ, ξ, ψ:

κ	- τον κόσμο	(lumea)
π	- τον πόνο	(durerea)
τ	- τον τρόπο	(felul, modul)
μπ	- τον μπαζέ	(grădina)
ντ	- τον ντολμά	(sarmaua)
γκ	- τον γκρεμό	(prăpastia)
τσ	- τον τσίγκο	(ban fals) [<it. zinco]
τζ	- τον τζίφο	(eșec)
ξ	- την Ξάνθη	(Xanthi - oraș din Thracia)
ψ	- την ψυχή	(sufletul)

În aceleași condiții se menține -v final al articolului nehotărât masculin și feminin (έναν/μιαν), al formelor neaccentuate ale pronumelui personal τον, την și al particulelor δεν, μην, σαν.

-v final cade atunci când cuvântul pe care îl precede începe cu una dintre următoarele consoane: β, γ, δ, ζ, θ, λ, μ, ν, ρ, σ, φ, χ.

2. v- protetic apare la unele substantive ca voikokóρης prin pronunțarea articolului hotărât (Ac.sg.) împreună cu substantivul respectiv.

τον οικokóρη > το voikokóρη > o voikokóρης

Uneori v- protetic este întâlnit dialectal:

ήλιος > νήλιος (soare)

ύπνος > νόπνος (somm)

3. Tot dialectal, v- poate dispărea din poziție inițială (αποβολή):

νάρθηκας > ἄρτηκας
 Νάξος > Αἶξιά
 Ναύπακτος > Ἐπαχτος

4. În interiorul cuvântului, în cazul grupurilor consonantice mai greu de pronunțat ca -τμ-, -θμ-, -κμ-, -μ->ν.

Ex.: αναρίθμητος > ἀρίφνητος (nenumărat)
 στάθμη > στάφνη (nivel)
 λικμώ > λικνώ (a legăna)

5. Nazala labială μ apare mai ales în poziție inițială și mediană, și mai rar în poziție finală, în cuvinte împrumutate:

Ex.: βαριόρουμ < lat. variorum
 γκρούμ < engl. groom

2.5. LICHIDE (υγρά)

2.5.1. lichida vibrantă /ɾ/ ➤ ρ

Apare mai ales în poziție inițială și mediană. Mai rar apare și final, în împrumuturi lexicale străine.

- inițial - ρίζα (rădăcină)
 - median - καθαρίζω (curăț)
 - final - ασανσέρ (ascensor)

2.5.2. lichida laterală /l/ ➤ λ

Apare cel mai des în poziție inițială și mediană. Final apare doar în împrumuturi străine.

- inițial - λαλώ (vorbesc)
 - median - καλώ (chem)
 - final - μονόκλ (monoclu)

2.5.3. Pe lângă metateză, un alt fenomen caracteristic atât lichidelor cât și nazalelor este disimilarea uneia dintre lichide prin transformarea ei în altă lichidă.

Ex.: γρήγορα > γλήγορα (repede)
 Φεβρουάριος > Φλεβάρης (februarie)

Fenomenul disimilării (ανομοίωση) este caracteristic atât lichidelor, cât și nazalelor.

Ex.: ρ-ρ > λ-ρ
 πρώρα > πλώρη (proră)

v-v > λ-v

κανοναρχώ > καλοναρχώ (a ține isonul)

v-μ > λ-μ

πνεύμων > πλεμόνι (plămân)

Fenomenul metatezei (μετάθεση) consoanelor se poate produce între două consoane consecutive, separate de o vocală.

Ex.: τρούλος - τούρλα (turlă)

πρίνος - πουρνάρι (tufan)

Acest fenomen era foarte frecvent în greaca veche.

Secvența este următoarea:

consoana 1 + consoana 2 + vocala > consoana 1 + vocala + consoana 2

Ex.: κροκόδειλος - κορκόδιλος (pop.)

1 τόρνος (attic) - τρόνος (pop.)

Prin fenomenul antimetatezei (αντιμετάθεση), două consoane aflate în interiorul unui cuvânt își schimbă poziția între ele.

Ex.: καμηλαύκι - καλημαύκι (camilafcă)

φαλακρός - καραφλός (chel)

Observații:

1. Unele cuvinte prezintă dublete în care ρ alternează cu λ:

- αδερφός - αδελφός (frate)

- ήρθα - ήλθα (am venit)

- Αρβανίτης - Αλβανίτης (albanez)

2. Cel mai adesea apar în poziție mediană și inițială. În poziție finală, lichidele apar doar în împrumuturi lexicale, în marea lor majoritate din limba franceză, dar și în cuvinte vechi ca ρήτωρ, κοσμήτωρ etc.

ρ το ασανσέρ, το βαποριζατέρ,
το βεντιλατέρ, το βουλκανιζατέρ (<fr.)
ο γκάγκστερ < engl. gangster
βουρ! < turc. vurumak (= βάρα, χτύπα)

λ η Βαβέλ < ebr. Babel
Βελζεβούλ < ebr. Belzebuth
το βοντεβίλ < fr. vaudeville
το γκελ < turc. gel
το γκρι-πέρλ < fr. gris-perle
το μονόκλ < fr. monocle < gr. μόνος + lat. oculus

2.6. SIFLANTE (συριστικά)

- siflanta surdă	/s/	Ϻ	σ, Ϻ
- siflanta sonoră	/z/	Ϻ	ζ, σ, Ϻ

Neogreaca prezintă două siflante, una surdă /s/ și una sonoră /z/.

2.6.1. Siflanta surdă σ/ς se poate întâlni în poziție :

- inițială:	σχολείο	(școală)	
	σχέδιο	(plan)	σλ
	Σάββατο	(sâmbătă)	σλoub
- mediană:	κάστρο	(castru)	
	εξέταση	(examen)	
	σταύρωση	(răstignire)	σA
- finală:	καρπός	(rod)	σZ
	Σταυρός	(Cruce)	
	άνθρωπος	(om)	

În poziție finală /s/ se sonorizează, pronunțându-se /z/, atunci când cuvântul următor începe cu o consoană sonoră: β, γ, δ, λ, μ, ν, ρ, μπ, ντ, γκ. De asemenea se sonorizează în poziție mediană, când este urmat de aceleași consoane sau de grupurile consonantice menționate mai sus.

Ex.:	β	- τους βοσκούς	/tuz'voskus/	(ciobanii)
	γ	- τις γλώσσες	/tiz'γloses/	(limbile)
	δ	- τις διακοπές	/tiz'διαkopes/	(vacanța)
	λ	- τις λίμνες	/tiz'limnes/	(lacurile)
	μ	- τους μοναχούς	/tuz'monahus/	(călugării)
	ν	- τους νόμους	/tuz'nomus/	(legile)
	ρ	- τις ρόδες	/tiz'rodes/	(roțile)
	μπ	- τους μπαμπουίνους	/tuz'babuinus/	(babuinii)
	ντ	- τους ντόπιους	/tuz'dopius/	(localnicii)
	γκ	- τις γκάφες	/tiz'gafes/	(gafele)

De asemenea, -σ- se sonorizează în poziție inițială sau în interiorul cuvântului în grupurile consonantice în care urmează una dintre consoanele fricative: β, γ, δ, lichida ρ sau nazalele μ, ν.

σβ-	σβήνω	/zvino/	(sting)
	ασβέστης	/azvesti/	(azbest)
σγ-	σγούρος	/zyuros/	(închis la culoare)
-σδ-	διεισδύω	/diizdio/	(pătrund)
-σλ-	ασλάνι	/azlani/	(leu)
-σμ-	χασμωδία	/hazmodia/	(hiat)
	χρωματισμένος	/hromatizmenos/	(colorat)

σ- apare uneori protetic (ca ν în cazul lui νοικοκύρης):

σβώλος < τους βώλους

2.6.2. Siflanta sonoră /z/ ζ se poate afla în poziție:

- inițială	- ζωή	(viață)	
	- ζωγράφος	(pictor)	
	- ζυγός	(jug)	
- mediană	- κατεδαφίζω	(dărâm)	istbom
	- ζωγραφίζω	(pictez)	
	- γνωρίζω	(cunosc)	vis
- finală	- μοντάζ	< fr. montage	511
	- βερνισάζ	< fr. vernisage	
	- βιράζ	< fr. virage	
	- αρμπιτράζ	< fr. arbitrage	

Observații:

1. În poziție inițială σ- poate să cadă (αποβολή), fenomenul fiind bine cunoscut încă din greaca veche:

καπούλια < σκαπούλια (crupa calului)

μαρίδα < σμάρις (plevușcă)

πιθάμι < σπιθάμι (palmă)

2. σ- protetic apare, cu nuanță poetică, în cuvinte ca:

σβώλος < βώλος (bulgăre)

σφαντάζω < φαντάζω (a părea)

σμυρτιά < μυρτιά (mirt)

σκόνη < κόνις (praf)

2.7. GRAFEMELE Ξ și Ψ

Grafemele ξ și ψ sunt numite în gramaticile tradiționale **litere duble** (διπλά γράμματα), tocmai fiindcă notează două foneme:

/ks/ ξ

/ps/ ψ

2.7.1. ξ apare în poziție:

- inițială	- ξέρω	(știu)
	- ξανθός	(blond)
	- ξερός	(uscat)
- mediană	- άξωνας	(axă)
	- αυξάνω	(cresc)
	- έξι	(șase)
- finală (în împrumuturi lexicale sau în cuvinte cu flexiune arhaică):		
	- γιούνισεξ	< engl. unisex
	- άναξ	(suveran)
	- άπαξ	< o singură dată (adv.)

2.7.2. ψ apare în poziție:

- inițială	- ψαράς	(pescar)
	- ψωμί	(pâine)
	- ψέμα	(minciună)
- mediană	- κάψιμο	(ardere)
	- καχυποψία	(suspiciune)
	- λήψη	(luare)
- finală	- κώνωψ > κουνούπι	(țânțar)

2.8. CONSOANELE GEMINATE (όμοια σύμφωνα)

2.8.1. Limba neogreacă numește consoane geminate (όμοια σύμφωνα) grupurile consonantice alcătuite din două consoane identice, de obicei rezultate în urma asimilării sau folosite ca procedeu expresiv. Principalele geminate în limba neogreacă, nerezultate din asimilare, sunt următoarele: **ββ, κκ, λλ, μμ, νν, ππ, ρρ, σσ, ττ**. Se pronunță ca și cum ar fi o singură consoană /v/, /k/, /l/, /m/, /n/, /p/, /r/, /s/, /t/.

Ex.: ββ	Σάββατο	/savato/	(sâmbătă)
	αββάς	/avas/	(ava)
κκ	εκκλησία	/eklisia/	(biserică)
	λάκκος	/lakos/	(baltă)
λλ	αλλαγή	/alayi/	(schimbare)
	άλλος	/alos/	(altul)
μμ	γράμμα	/ɣrama/	(literă)
	άμμος	/amos/	(nisip)
νν	έννοια	/enia/	(concept)
	νοννός	/nonos/	(naș)
ππ	Καπαδοκία	/kapaðokia/	(Capadocia)
	παππούς	/papus/	(bunic)
ρρ	άρρωστος	/arostos/	(bolnav)
	αρρύπαντος	/aripandos/	(nepoluat)
σσ	θάλασσα	/thalasa/	(mare)
	γλώσσα	/ɣlosa/	(limbă)
ττ	περιτός	/peritos/	(prisoselnic)
	πράττω	/prato/	(făptuiesc)

2.8.2. Consoanele geminate se pronunță ca atare, adică /kk/, /ll/ sau /mm/, în cuvinte derivate cu prefixele παν-, συν-, εκ-, geminatele fiind rezultatul asimilării.

Ex.: εκ - κεντρικός	> εκκεντρικός	/ekkentrikos/
παν - λευκός	> πάλλευκος	/pallefkos/
παν - μέγιστος	> παμμέγιστος	/pammeγistos/
συν - μετρικός	> συμμετρικός	/simmetrikos/
παν - ρησία	> παρρησία	/parrisia/
εν - νοώ	> εννοώ	/ennoo/

Idiomurile din Dodecanez, Cipru, Chios, Ikaria, Kymi (Evia) pronunță geminatele ca atare.

2.8.3. Consoanele geminate apar: a) în cuvinte care aveau geminată încă din greaca veche, b) în împrumuturi ebraice vechi, c) în toponime străine și d) în câteva patronime grecești.

a) Cuvinte cu geminată din greaca veche (γλώσσα, Ελλάδα) sau toponime vechi, ce constituiau împrumuturi (Υμηττός, Παρνασσός, Κυπαρίσσι).

b) Împrumuturi ebraice: αλληλούια, Σάββατο, ωσαννά.

c) Toponime străine și prenume: Γαλλία, Ολλανδία / Σύλλερ, Λέσσιγκ, Ρουσό, Πιττ, Ροζς, Μυσσέ.

d) Nume de familie grecești: Ζάππας, Καλλιγιάς, Κακκαβάς, Παππάς, Παλαιοκρασσάς, Ράλλης etc.

2.9. GRUPURI CONSONANTICE

Grupurile consonantice în limba greacă au avut tendința, pe parcursul evoluției de la greaca veche¹ la neogreacă, de a se menține, în unele cazuri, așa cum erau în greaca veche, de a se simplifica sau de a se schimba prin disimilare sau asimilare.

Conform lui Tombaidis, evoluția grupurilor consonantice din greaca veche până în neogreacă este următoarea:

2.9.1. Se mențin:

- lichida	ρ+χ	- έρχομαι
- grupul consonantic	-στ- + lichida ρ	- άστρο
- grupurile consonantice	μ+β+λ	- έμβλημα
	μ+β+ρ	- Νοέμβριος

¹ V. Conf.Dr. Felicia Ștef, "Fonologia greacă", București, 1985, pp.168-173, 194-200.

2.9.2. Se simplifică următoarele grupuri consonantice¹:

βγλ > βλ	ζεύγλη > ζεύλα
βγμ > μ	ζευγμένος > ζεμένος
γμ > μ	σάγμα > σαμάρι
γξ > ξ	έφεγξε > έφεξε
γχ > χ	συν - αγχνη > συνάχι
γχν > χν	σπλάγχνα > σπλάχνα
κχ > χ	σιχαίνομαι > σιχαίνομαι
νστ > στ	Κωνσταντίνος > Κωσταντίνος
ξτ > χτ	αρπάξτε > αρπάχτε
ψτ > φτ	ανάψτε > ανάφτε
φξ > ψ	έξευξα > έξεψα

2.9.3. Prin haplogogie (απλολογία), fenomen care de altminteri nu ține de fonetică, un cuvânt este rostit într-o formă prescurtată prin eliminarea unei silabe, spre a evita prezența a două consoane sau silabe identice consecutive:

- διδάσκαλος > δάσκαλος
- αστραποπελέκι > αστροπελέκι

Fenomenul era prezent încă din greaca veche:

- αμφιφορεύς > αμφορεύς
- κωμωδοδιδάσκαλος > κωμωδιδάσκαλος
- κιννάμωμον > κίνναμον
- φιλόλογος > φιλόγος
- τετράπεζα > τράπεζα

¹ V. Triandafillidis, M., "Νεοελληνική γραμματική της δημοτικής", Salonic, 1996, pp.85-87.

3. SILABA (Η ΣΥΛΛΑΒΗ)

Silaba, unitatea fonetică rostită printr-un singur efort respirator, poate fi alcătuită dintr-o singură vocală sau dintr-un grup de foneme, dintre care în mod obligatoriu unul trebuie să fie vocalic. Despărțirea cuvintelor în silabe se realizează conform următoarelor reguli:

3.1. Două elemente vocalice consecutive sunt heterosilabice¹.

Ex.: με- <u>τα</u> -ο-μη-ρι-κός	(post-homeric)
<u>α-έ</u> -ρας	(aer)
κλ <u>αί</u> -ω	(plâng)

3.2. Grafemele constituente ale grupurilor **αι, ει, οι, ου, υι** nu sunt heterosilabice.

Ex.: μπα <u>ι</u> -νω	(intru)
χε <u>ι</u> -ρο-νο-μί-α	(gest)
ο <u>ι</u> -κο-δε-σπό-της	(gazdă)
κου-βα-λώ	(car)
υ <u>ι</u> -ο-θε-τώ	(adopt)

3.3. De asemenea, nu sunt heterosilabici diftongii și diftongii improprii.

Ex.: αηδό <u>νι</u>	<u>αη</u> -δό-νι	(privighetoare)
γάιδα <u>ρο</u> ς	γά <u>ι</u> -δα-ρος	(măgar)
κορόι <u>δο</u>	κο-ρό <u>ι</u> -δο	(bătaie de joc)
βόη <u>θα</u>	βόη-θ <u>α</u>	(ajută)
βούι <u>ζε</u>	βού <u>ι</u> -ζ <u>ε</u>	(vuia)
λει <u>μό</u> νά <u>κι</u>	λει <u>μ</u> -ο-νά-κ <u>ι</u>	(livadă)
πι <u>ά</u> νω	πι <u>ά</u> -νω	(apuc)

3.4. O consoană simplă, precum și consoanele duble **ξ, ψ** aflate în poziție intervocalică, aparțin silabei următoare.

Ex.: κά <u>νω</u>	κά-νω	(fac)
δια <u>βά</u> ζω	δια-βά-ζω	(citesc)

¹ V. 1.5.4.

παραχωρώ	πα-ρα-χω-ρώ	(acord)
τρέξιμο	τρέ-ξι-μο	(alergat)
γράψιμο	γρά-ψι-μο	(scris)

3.5. Un grup consonantic în poziție intervocalică (încă din perioada clasică, în dialectul atic) format din oclisivă+lichidă (*muta cum liquida*), este tautosilabic, aparținând silabei următoare:

Ex.:	άκρος	ά-κρος	(margine)
	βίβλος	βί-βλος	(biblie)
	προβλέπω	προ-βλέ-πω	(prevăd)

Sunt tautosilabice și următoarele grupuri consonantice:

3.5.1. siflantă+nazală μ

κάλεσμα	κά-λε-σμα	(chemare)
---------	-----------	-----------

3.5.2. siflantă+labială (π, φ, β)

άσπρος	ά-σπρος	(alb)
έσβησα	έ-σβη-σα	(am stins)
ποδόσφαιρο	πο-δό-σφαι-ρο	(fotbal)

3.5.3. siflantă+dentală (τ, θ)

αστυνόμος	α-στυ-νό-μος	(polițist)
αισθητική	αι-σθη-τι-κή	(estetică)

3.5.4. siflantă+guturală (κ, γ, χ)

άσκησις	ά-σκη-σις	(exercițiu)
σγουρός	σγου-ρός	(creț)
άσχετος	ά-σχε-τος	(fără legătură)

3.5.5. labială aspirată+lichidă

εύφλεκτος	εύ-φλε-κτος	(inflamabil)
άφρονος	ά-φρο-νος	(necuştat)

3.6. În general, grupurile consonantice alcătuite dintr-o lichidă sau o nazală precedată de o altă consoană sunt heterosilabice.

Exemple:

- 1 -γμ - μείγμα (μείγ-μα)
- δν - έχιδνα (έ-χιδ-να)
- κμ - ακμή (ακ-μή)
- λκ - πάλκο (πάλ-κο)
- λμ - άλμα (άλ-μα)
- λτ - σμάλτο (σμάλ-το)
- λφ - άλφα (άλ-φα)
- μφ - συμφωνία (συμ-φω-νί-α)
- νδ - κανδίλι (καν-δί-λι)

- 2
- ρδ - καρδιά (καρ-διά)
 - ρκ - όρκος (όρ-κος)
 - ρμ - χάρμα (χάρ-μα)
 - ρσ - κουρσάρος (κουρ-σά-ρος)
 - ρτ - πόρτα (πόρ-τα)
 - ρφ - καρφώνω (καρ-φώ-νω)
 - χμ - δραχμή (δράχ-μη)

3.7. Când în interiorul cuvântului avem un grup de trei consoane în poziție intervocalică, prima consoană rămâne în silaba anterioară, iar celelalte două trec în silaba următoare.

άνθρωπος	άν-θρω-πος	(om)
αρκτικόλεξο	αρ-κτι-κό-λε-ξο	(acronim)

Există însă și grupuri consonantice alcătuite din trei consoane care sunt tautosilabice, aparținând celei de-a doua silabe. Următoarele grupuri consonantice, alcătuite din trei consoane, sunt tautosilabice: -σπλ-, -σπρ-, -στρ-, -σφρ-. Sunt heterosilabice grupurile consonantice: -μβλ-, -βμρ-.

3.7.1. siflantă+dențială surdă+lichidă

άστρο	ά-στρο	(astru)
κάστρο	κά-στρο	(castru)

3.7.2. siflantă+labială aspirată+lichidă

όσφρυνση	ό-σφρυν-ση	(miros)
----------	------------	---------

3.7.3. siflantă+labială surdă+lichidă

άσπλαχνος	ά-σπλα-χνος	(nemilos)
-----------	-------------	-----------

3.8. Elementele constituente ale grupurilor αυ/ευ, γγ, γκ, γχ, μπ, ντ, τσ, τζ sunt întotdeauna tautosilabice.

Ex.: καυγάς	καυ-γάς	(ceartă)
κατευθύνω	κα-τευ-θύ-νω	(îndrept)
αγγίζω	α-γγί-ζω	(ating)
ανάγκη	α-νά-γκη	(nevoie)
αγχωμένος	α-γχω-μένος	(neliniștit)
κουμπάρος	κου-μπά-ρος	(cumnat)
κάλαντα	κά-λα-ντα	(colinde)
κοτέτσι	κο-τέ-τσι	(cotet)
χατζής	χα-τζής	(hagiu)

3.9. Consoanele geminate sunt heterosilabice, prima trecând la silaba anterioară iar cea de-a doua la silaba următoare.

Ex.:	ββ	Σάββατο	Σάβ-βα-το
	κκ	εκκλησία	εκ-κλη-σί-α
	λλ	άλλος	άλ-λος
	μμ	γράμμα	γράμ-μα
	νν	γεννώ	γεν-νώ
	ππ	παπούς	παπ-πούς
	ρρ	άρρωστος	άρ-ρω-στος
	σσ	τέσσερα	τέσ-σε-ρα
	ττ	ελάττωμα	ε-λάτ-τω-μα

perioda
Iquida

3.10. Pentru împărțirea în silabe a cuvintelor compuse se aplică aceleași reguli, fără a se mai respecta limita elementelor componente, așa cum se întâmpla în greaca veche.

greaca veche

μετ-ο-νο-μά-ζω < μετά+ονομάζω

είσ-ο-δος < εις+οδός

προσ-έ-χω < προσέχω

neogreacă

με-το-νο-μά-ζω

εί-σο-δος

προ-σέ-χω

3.11. În limba neogreacă importante sunt doar ultimele trei silabe, fiindcă accentul cade numai pe una dintre ele. În funcție de poziția lor în cuvânt, silabele se numesc:

a) λήγουσα (ultima silabă)

b) παράληγουσα (penultima silabă)

c) προπαράληγουσα (antepenultima silabă)

3	2	1		
λε	- ξι	- κό	λε-	3 προπαράληγουσα
			- ξι-	2 παράληγουσα
			- κό	1 λήγουσα

3.12. În funcție de silaba pe care cade accentul, cuvintele se împart în trei categorii:

a) Cuvinte oxitone (οξύτονες)

- sunt cuvintele accentuate pe ultima silabă:

παι-δί	(copil)
ε-πει-δή	(deoarece)
σπα-θί	(spadă)
γραμ-μα-τι-κή	(gramatică)
φοι-τη-τής	(student)

b) Cuvinte paroxitone (παροξύτονες)

- sunt cuvintele accentuate pe penultima silabă:

γράφω	(scriu)
διαβάζω	(citesc)
σπουδάζω	(studiez)
σοφία	(înțelepciune)
παιδεία	(educație)

c) Cuvinte proparoxitone (προπαροξύτονες)

- sunt cuvintele accentuate pe antepenultima silabă:

άνθρωπος	(om)
δάσκαλος	(dascăl)
άγγελος	(înger)

3.13. În funcție de numărul de silabe din care sunt alcătuite, cuvintele limbii neoeleene se împart în patru categorii: monosilabice, alcătuite dintr-o singură silabă, bisilabice, alcătuite din două silabe, trisilabice, alcătuite din trei silabe, și polisilabice, alcătuite din mai mult de trei silabe.

3.13.1. Cuvintele monosilabice (μονοσύλλαβες) acoperă în totalitate aria morfologică a limbii neoeleene, în această categorie încadrându-se articole, substantive, pronume, verbe, adverbe, prepoziții, conjuncții, interjecții, particule.

a) articol - hotărât: ο, η, το, οι, τα, του, της, τον, τη, το, τους
- nehotărât: μια

b) substantive:	φως	(lumină)	vous	(gând)
	ον	(ființă)	γιος	(fiu)
	παν	(întreg)	γη	(pământ)

c) pronume (în general formele neaccentuate ale pronumelui personal la cazurile oblice): μου, σου, της, του, μας, σας, τους, τις, των

d) verbe (în special forme scurte de imperativ, rezultate din eliziune):
δός' το, άσ' την, φέρ' τα

e) adverbe: ναι (da), πώς (cum), πού (unde)

f) prepoziții: με (cu), σε (pe, la), για (pentru, despre)

g) conjuncții: και (și), ή (sau)

h) interjecții: ου, μπα, αχ, ω

i) particule: θα, να, ας

3.13.2. Cuvinte bisilabice

ναύ-της	(marinar)	ό-ταν	(când)
δέ-νω	(leg)	πό-τε	(când?)
ξέ-ρω	(știu)	πο-τέ	(niciodată)
κα-λός	(bun)	μο-νή	(mânăstire)

3.13.3. Cuvinte trisilabice

συλ-λα-βή (silabă)

μο-να-χός (călugăr)

3.13.4. Cuvinte polisilabice

- din patru silabe:	δι-α-θή-κη	(testament)
- din cinci silabe:	βι-βλι-ο-θή-κη	(bibliotecă)
	δι-α-φω-τι-σμός	(iluminism)
- din șase silabe:	βα-ρε-λο-ποι-εί-ο	(atelier de butoaie)
	ε-μπο-ρο-κρα-τί-α	(mercantilism)
- din șapte silabe:	ε-ξα-κο-λου-θη-τι-κός	(continuu)
	ε-πι-στη-μο-λο-γί-α	(epistemologie)
- din opt silabe:	ε-πι-φυλ-λι-δο-γρα-φί-α	(scriere de articole)
- din nouă silabe:	ε-μπο-ρευ-μα-το-κι-βώ-τι-ο	(ladă de mărfuri)
	ε-πι-χει-ρη-μα-το-λο-γί-α	(argumentație)

4. ACCENTUL (Ο ΤΟΝΟΣ)

4.1. Accentul în neogreacă (ο τόνος) este instrumentul prin care este reliefată una dintre silabele unui cuvânt. În greaca veche această reliefare se putea realiza fie prin ridicarea tonului, caz în care avem de a face cu un accent de tip *muzical* (μουσικός τόνος), fie prin mărirea intensității, caz în care vorbim despre un accent de tip *dinamic* (δυναμικός τόνος) sau *intensiv* (εντατικός τόνος). Accentul în limba neogreacă îndeplinește rol fonologic, lexical și gramatical.

4.2. Din cele trei accente câte avea greaca veche - accentul ascuțit οξεῖα (´), accentul grav βαρεῖα (˘) și accentul circumflex περισπωμένη (ˆ), care erau utilizate ținând cont de cantitatea vocalelor, neogreaca (ce nu mai percepe distincția de cantitate a vocalelor) păstrează doar accentul ascuțit (´). Datorită caracterului greoi¹ al regulilor de utilizare a celor trei accente, reguli ce nu-și mai găseau justificarea în neogreacă, printre altele tocmai din pricina ștergerii distincției vocale lungi/vocale scurte, în anul 1981 a demarat, ca urmare a inițiativei legislative a unui partid politic elen², procesul introducerii sistemului de accentuare monotonic (το μονοτονικό σύστημα) atât în școli, cât și în administrația de stat, proces încheiat în anul 1982, când utilizarea oficială a sistemului monotonic a fost consfințită prin decret prezidențial.

4.3. Tot în cadrul acțiunilor de simplificare a mărcilor utilizate de vechiul sistem de accentuare, ce nu se mai justifica fonetic, neogreaca a renunțat și la utilizarea *spiritului* (πνεύμα), localizat în greaca veche pe vocala inițială sau pe **p** inițial în anumite situații. Cele două spirite din greaca veche, spiritul aspru (δασεία) și spiritul lin (ψιλή), dispar și ele o dată cu introducerea sistemului de accentuare monotonic.

¹ Despre simplificarea accentuării vezi P. Nirvana, fragment publicat pentru prima dată în revista "Estia", în 24 feb. 1929, republicat de Hristoforos Haralambakis în "Νεοελληνικός Λόγος", Atena, 1999, pp. 155-156.

² Vezi Makcridge, Peter, op. cit., pp. 86-95.

4.4. Poziția accentului

4.4.1. Accentul în neogreacă este plasat întotdeauna pe una din ultimele trei silabe ale cuvântului, deasupra vocalei accentuate:

κάστρο	(castru)	παιδί	(copil)
κέντρο	(centru)	βαθύς	(adânc)
μαθητής	(elev)	μιλώ	(vorbesc)

În cazul fonemelor /e/, /i/, /u/, redată grafic prin **αι**, **ει**, **οι**, **υι**, **ου**, când sunt accentuate, accentul este plasat deasupra celui de-al doilea grafem: **αί**, **εί**, **οί**, **υί**, **ού**.

κλαίει	(plânge)
δείγμα	(mostră)
καλοί	(buni)
αλεπού	(vulpe)

Această regulă se aplică și în cazul grupurilor **αυ**, **ευ** (/af/, /av/, /ef/, /ev/), accentul fiind plasat pe **υ**, în ciuda faptului că, din punct de vedere fonetic, **υ** are valoare consonantică:

αύριο	/avrio/	(mâine)
ναύτης	/naftis/	(marinar)
εύκολος	/efkolos/	(ușor)
εύγλωττος	/evɣlotos/	(grăitor)

4.4.2. Accentul în neogreacă este mobil, având printre altele și un însemnat rol gramatical. În numeroase cazuri, accentul neogrec are și rol semantic.

Uneori în cadrul cuvântului jocul accentului indică faptul că este vorba de cuvinte cu sensuri diferite - că avem de a face cu substantive și nu cu adjective, cu substantive și nu cu adverbe, cu verbe și nu cu adjective.

4.4.2.1.	<i>substantiv</i>	-	<i>substantiv</i>
	νόμος		νομός
	(lege)		(județ)
4.4.2.2.	<i>pronume</i>	-	<i>conjunție</i>
	άλλα		αλλά
	(altele)		(dar)
4.4.2.3.	<i>substantiv</i>	-	<i>adverb</i>
	ημέρα		ήμερα
	(zi)		(blând)
4.4.2.4.	<i>verb</i>	-	<i>adjectiv</i>
	κουράστηκες		κουραστικές
	(ai obosit)		(obositoare)

4.5. Accentul stă întotdeauna pe una din ultimele trei silabe, el putându-se deplasa pe parcursul flexiunii numelui sau a verbului, în funcție de reguli ce țineau seama de cantitatea vocalelor în greaca veche.

4.6. *Reguli de accentuare*

4.6.1. Când cuvântul începe cu vocală majusculă în silabă accentuată, accentul este plasat înaintea vocalei respective.

Ἐβρος	/Evros/	(Ebru)
Ἥφαιστος	/Ifestos/	(Hefaistos)
Ἵδρα	/Idra/	(Hydra)

4.6.2. Cuvintele monosilabice nu se accentuează. Fac excepție formele scurte ale pronumelui personal. Acestea sunt accentuate atunci când au funcția de complement indirect, pentru a nu fi confundate cu enclitica posesivă.

a) Ο φίλος **μού** εἶπε. (Prietenul mi-a spus.)

b) Ο φίλος **μου** εἶπε. (Prietenul meu a spus.)

Formele pronominale neaccentuate sunt următoarele: μου, σου, του/της, των, μας, σας, τους, τις, τα.

4.6.3. Când formele scurte ale pronumelui personal au valoare posesivă, fiind precedate de un substantiv proparoxiton, accentul pe care îl are pronumele respectiv, dar care nu este marcat grafic, se deplasează pe ultima silabă a cuvântului ce îl precede.

Ex.: ο μάστοράς μας	(meșterul nostru)	αὐτοῦ
η εντύπωσή μου	(impresia mea)	αὐτῆς
τα αποτελέσματά σας	(rezultatele voastre)	αὐτῶν

Aceeași regulă este valabilă și în cazul formelor verbale de imperativ proparoxitone, urmate de forma neaccentuată a pronumelui personal obiect direct.

Ex.: διάβασέ το	(citește-l)
άφησέ την	(las-o)

4.6.4. În cazul unei secvențe alcătuite dintr-un verb la imperativ urmat de două forme pronominale personale scurte, nici prima formă pronominală, cu funcție de complement indirect, nu primește accent, nici cea de-a doua (obiect direct).

<u>Verb la imperativ</u>	<u>Pronume personal</u> (C. I.)	<u>Pronume personal</u> (obiect direct)
δώσε	μου	το
<i>dă</i>	- <i>mi</i>	- <i>l</i>
πάρε	της	τα
<i>ia</i>	- <i>i</i>	- <i>le</i>
φέρε	μας	τα
<i>adu</i>	- <i>ni</i>	- <i>le</i>

4.6.5. Sunt accentuate cuvintele monosilabice, rezultate din eliziune.

Ex.: είν' ανάγκη	<	είναι ανάγκη	(e nevoie)
ήρθ' εκείνη	<	ήρθε εκείνη	(a venit aceea)
μήτ' εσύ	<	μήτε εσύ	(nici tu)
φέρ' το	<	φέρει το	(adu-l)

4.6.6. Formele verbale (de obicei la aorist) își pierd prin afereză vocala inițială accentuată, fără ca accentul să treacă pe cuvântul precedent.

Ex.: μου 'φερε	<	μου έφερε	(mi-a adus)
σου 'δωσε	<	σου έδωσε	(ți-a dat)

4.6.7. Unele cuvinte monosilabice primesc totuși accent. Este vorba despre:

4.6.7.1. conjuncția disjunctivă ή (sau)

το βιβλίο <u>ή</u> το τετράδιο	(cartea sau caietul)
η Βάσω <u>ή</u> η Μαρία	(Vaso sau Maria)

4.6.7.2. Adverbele interogative πού și πώς. που, πως sunt neaccentuate în următoarele situații:

a) când που este pronume relativ

Ο άνθρωπος που ήρθε... (Οmul **care** a venit...)

b) când που, πως au valoare de conjuncții

Ξέρω πως θα έρθει. (Știu **că** va veni) / dar Πώς έκανε; (**Cum** a făcut?)

Δεν ήξερα που κάνει τέτοια πράγματα. (Nu știam **că** face astfel de lucruri.) / dar Πού πας; (**Unde** mergi?)

4.6.7.3. De asemenea, sunt accentuate¹ particulele va¹ și θα atunci când preced forme verbale de momentan ca: βρω, 'ρθω, βρω < έρχομαι, βρίσκω, (βγαίνω) la viitor sau conjunctiv momentan:

¹ Pentru o mai amănunțită prezentare a utilizării accentului în neogreacă vezi și ΟΔΗΓΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ (Ομάδα Φιλολόγων), Ed. Pataki, Atena, 1999, capitolul "Μονοτονικό σύστημα" de Eleni Kokovidou, pp.21-24.

- vá βρει (să găsească)
- vá βγει (să iasă)
- va 'ρθει (să vină)

4.7. În cazul diftongilor, când silaba în care se află aceștia este accentuată, accentul este plasat pe primul element al diftongului:

- νεράιδα /neraiða/ (nereidă)
- γαῖδαρος /gaiðaros/ (măgar)

Când silaba în care este cuprins diftongul este neaccentuată, al doilea element al diftongului este marcat cu dialitice (¨) - διαλυτικά -, pentru a se evita confuzia cu grupurile αι, ει, οι, ου.

- παῖδάκια /paiðakja/ παιδάκια /peðakia/
- γαῖδούρι /gaiðuri/ și nu γεδούρι/

1085

1087

¹ Sunt însă neaccentuate formele pronominale bisilabice (pers. a III-a, Ac. sg., fem./masc.): τονε/τηνε - Πάρ' τονε τηλέφωνο.

5. SEMNELE ORTOGRAFICE (ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ)

5.1. Unul dintre cele mai uzitate semne ortografice în neogreacă este apostroful (*η απόστροφος*) (’), care marchează grafic:

5.1.1. eliziunea, în cazul în care se pierde vocala finală a unui cuvânt urmat de alt cuvânt cu inițială vocalică.

Ex.: θ’ ακούσω < θα ακούσω (voi auzi)
 απ’ όλες < από όλες (dintre toate)
 τ’ άλλα < τα άλλα (celelalte)

5.1.2. afereza, în cazul în care se pierde vocala inițială a unui cuvânt precedat de un alt cuvânt cu finală vocalică.

Ex.: που ’ναι < που είναι (unde este)
 σου ’φερε < σου έφερε (ți-a adus)

5.1.3. apocopa, în cazul în care cade vocala finală a unui cuvânt aflat înaintea altui cuvânt cu inițială consonantică.

Ex.: φέρ’ τα < φέρε τα (adu-le)
 κάν’ το < κάνε το (fă-l)

5.2. Un alt semn ortografic este ipodiascola (*η υποδιαστολή*) (,), folosită pentru a marca pronumele relativ “ceea ce” **ο,τι**. Astfel se face distincția grafică între pronumele **ο,τι** și conjuncția **ότι**. Ipodiascola nu se confundă cu virgula.

Ex.: Ελεγε **ο,τι** ήθελε. (Spunea **ce** voia.)
 Ελεγε **ότι** ήθελε να έρθει. (Spunea **că** voia să vină.)

5.3. Semnele dialitice sau trema (*τα διαλυτικά*) (¨) se plasează deasupra vocalelor **ι** și **υ** pentru a arăta că se pronunță separat de vocala anterioară.

Ex.: τέλειος /telios/ (perfect) **dar** θεϊκός /theikos/ (divin)
 Αίγυπτος /Egiptos/ (Egipt) **dar** ταϊζω /taizo/ (hrănesc)

Nu folosim dialiticele când o silabă cuprinzând un diftong este accentuată (πλάι - alături) sau când două vocale alăturate nu reprezintă un singur fonem, ci se pronunță fiecare separat.

Ex.:	πρωί	/proi/	(dimineată)
	γάιδaros	/gaiðaros/	(măgar)
	γαῖδούρι	/gaiðuri/	(măgăruș)

5.4. Cu ajutorul liniutei de unire¹ (το ενωτικό) (-) fie despărțim cuvintele în silabe (δια-βά-ζω), fie despărțim cuvinte compuse cu Αγια-, Αἱ -, γερο- etc. (Αγια-Σοφία, Αἱ-Βασίλης, γερο-Δημήτρης).

5.4.1. Liniuța de unire este folosită și în cazul cuvintelor compuse dintr-un grup nominal (S1+S2 = Substantiv1 + Substantiv2).

5.4.1.1. S1+S2 (S1 = substantiv, S2 = substantiv cu valoare adjectivală):

- επίσκεψη-αστραπή (S1+S2) (vizită-fulger)
- αστραπιαία επίσκεψη (Adj. [<S2] + S1)

5.4.1.2. S1+S2 (S1 = substantiv, S2 = substantiv cu valoare verbală):

- επιστολή-καταγγελία (S1+S2) (scrisoare-reclamație)
- επιστολή (που) καταγγέλλει (S1+S2 [>verb])

5.4.1.3. S1+S2 (S1 = substantiv, S2 = substantiv cu valoare de nume predicativ):

- κράτος-μέλος (S1+S2) (stat-membru)
- κράτος (που είναι) μέλος (S1+S2 [nume predicativ])

5.4.1.4. S1+S2 (S1 = substantiv, S2 = substantiv cu valoare de obiect direct):

- στοιχείο-έκπληξη (S1+S2) (element-surpriză)
- στοιχείο (που προκαλεί) έκπληξη (S1+S2 [obiect direct])

În acest exemplu, al doilea element (S2) ar putea fi la fel de bine interpretat ca având valoare verbală (S2 □ verb): έκπληξη = (που) εκπλήττει.

5.4.1.5. S1+S2 (S1 □ S2). Între cele două substantive există o relație de reciprocitate, fără însă a alcătui un cuvânt compus:

- Ex.: συζητήσεις Γέλτσιν-Κλίντον (convorbiri Elțin-Clin-ton)
- σχέσεις Ρουμανίας-Ελλάδας (relații România-Grecia)

5.4.2. Liniuța de unire mai este folosită: în expresii cu valoare nominală (η γνώση-εν-χρήσει) și în cuvinte formate cu prefixe (αντι-, απο-, αυτο-, ημι-, μετα-, μισο-, μονο-, παρα-, πολυ-, προ-, υπερ-, υπο-), pentru a accentua emfatic prefixul respectiv).

¹ Vezi "Οδηγός της νεοελληνικής γλώσσας", cap. "Ενωτικό" de Vaso Hrisanthakopoulou, pp.25-30.

6. SEMNELE DE PUNCTUAȚIE (ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΗΣ)

Neogreaca are unsprezece semne de punctuație, care coincid (cu două excepții: semnul întrebării și punctul superior) cu cele din limba română. De asemenea și situațiile în care recurgem la aceste semne de punctuație sunt similare celor din limba română.

6.1. Ca și în limba română, punctul (η τελεία) (.) marchează sfârșitul logic al propoziției sau al frazei¹.

Ex.: Θα διαβάσουμε τα μαθήματα.

“Τα ιστορικά στοιχεία που συνεχώς έρχονται στο φως εμπλουτίζουν τις γνώσεις μας για τους θρησκευτικούς προσανατολισμούς των Κελτών”. (G&R, 1, 163)

6.1.1. Punctul mai este folosit în abrevieri (π.χ. , π.Χ., κ.) și în marcarea grafică a acronimelor (Ε.Ο.Τ., ΠΑ.ΣΟ.Κ.), dar ΗΠΑ/ΟΗΕ (Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής/ Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών). De asemenea, punctul este folosit în redarea prin cifre a numeralelor cardinale (2.600.350). Când într-un text avem punct și ghilimele, paranteze sau croșete, punctul este pus după a doua paranteză, după ghilimele etc.

Ex.: “Είναι όμορφο όταν καταφέρνεις να μεταδώσεις την ελευθερία σου”. (G&R 1, 117)

6.1.2. Când prescurtările reprezintă inițiala consonantică + finala cuvântului (alcătuită din una sau mai multe litere), nu se folosește punctul.

Ex.:	κ.	<	κύριος	(domnul)
	dar	κος	<	κύριος

6.1.3. În cazul cuvintelor mai lungi, redate în formă prescurtată, se utilizează bara (/) în locul punctului.

Ex.	Θεσ/νίκη	<	Θεσσαλονίκη	(Salonic)
	Κων/πολη	<	Κωνσταντινούπολη	(Constantinopol)

¹ Idem, pp.31-81, “Τα σημεία στίξης”, de Sifonas Haralambos.

6.2. *Punctul superior* (άνω τελεία) (·) este plasat, așa cum se deduce și din denumire, mai sus decât punctul obișnuit. Marchează în cadrul textului scris o pauză mai mare decât cea redată de virgulă, dar mai mică decât cea exprimată prin punct. De obicei punctul superior marchează sfârșitul unei semi-perioade, după el urmând o propoziție sau un grup de cuvinte ce vin să explice sau să completeze cele aflate în prima parte a perioadei. Locul punctului superior, în cazul în care se întâlnește cu ghilimelele sau cu parantezele, este după acestea.

Ex.: “Ήταν κάτι το παράξενο· ήταν κάτι πρωτόφαντο, άγνωστο μέχρι τότε.”
 “Απλώς, τώρα, όλες οι δραστηριότητες της Αρχιεπισκοπής (...) γίνονται ευρύτερα γνωστές και (...) ταυτίζονται με το συνολικό έργο της Ελλαδικής Εκκλησίας· κάτι που είναι λάθος”. (G&R 1, 8)

6.3. *Virgula* (το κόμμα) (,) are exact aceeași întrebuințare ca și în limba română. Ea este folosită pentru a separa:

6.3.1. elementele unei enumerări:

Αγόρασε ψωμί, γάλα και κρέας. (A cumpărat pâine, lapte și carne.)

6.3.2. vocativul sau interjecții în poziție inițială:

Ελένη, έλα δω. (Eleni, vino aici.)

Αχ, τι μας έκανες! (Ah, ce ne-ai făcut!)

6.3.3. adverbe și conjuncții în poziție inițială (έτσι, καλά, λουπόν, πράγματι, τότε):

Ex.: Τότε, που θα πάμε; (Atunci, unde vom merge?)

Έτσι, καλά έκανες. (Așa, bine-ai făcut.)

dar Έτσι έκανες τα πάντα. (Așa ai făcut totul.)

Se separă prin virgulă și adverbul interogativ πώς, atunci când este precedat de o propoziție negativă și are sensul de “cum să nu”.

Ex.: Σου αρέσει το σπίτι; (Îți place casa?)

Πώς, μου αρέσει πάρα πολύ! (Cum să nu, îmi place foarte mult!)

6.3.4. propozițiile juxtapuse:

Ex.: Φύγαμε απ’ το σπίτι, ψωνίσαμε λίγο και μετά πήγαμε στο σχολείο.

6.3.5. propozițiile subordonate cauzale, finale, concesive, condiționale și propozițiile relative (când cuprind elemente ce pot lipsi, fără a fi alterat înțelesul regentei):

Ex.: Έγραψε το σχόλιο, επειδή του το ζήτησε.

Διάβασε πολύ, για να πάρει μεγάλο βαθμό στις εξετάσεις.

Αν και δεν είχε διαβάσει, πήρε μεγάλο βαθμό.

Αν έρθεις αύριο, θα σου πω τι έγινε.

Το βιβλίο αυτό είναι της Αλίκης, η οποία είναι η καλύτερη φοιτήτρια.

Διάβαζε με τόσο ζήλο, ώστε η επιτυχία του ήταν σίγουρη.

6.3.6. propoziții disjunctive:

Ex.: Τον είδα, αλλά δεν μου είπε και πάρα πολλά.

Εκανε τα πάντα, μα δεν πέτυχε.

6.3.7. propoziții participiale cu valoare cauzală, explicativă sau adversativă (nu însă cele cu valoare modală):

Ex.: Γνωρίζοντας την κατάσταση, προτίμησε να φύγει.

6.3.8. Propozițiile apoziționale/apoziția și cele injunctive se separă prin virgulă de restul contextului:

Ex.: Θα πάω, λέει, αύριο.

6.3.9. În mod obișnuit, conjuncția *και* nu poate fi precedată sau urmată de virgulă. Totuși, în unele situații, utilizarea virgulei are valoare emfatică:

Ex.: Είναι καλός άνθρωπος, και μάλιστα πολύ καλός.

(E un om bun, și încă [ba chiar] foarte bun.)

“(...) κάτι που να τον ξαφνιάζει μέσω από τη σύλληψη μιας πολυδιάστατης ιδέας και, κυρίως, μέσα από τη συγκροτημένη εικαστική πρόταση”. (G&R 1, 112)

6.3.10. Nu se separă prin virgulă complementul direct/completiva directă, subiectul/propoziția subiectivă, numele predicativ/propoziția predicativă.

Ex.: Της είπα ότι διαβάζω.

Ρώτησα ποιο είναι το καλύτερο.

Ξέραμε πού ήθελε να πάει.

6.3.11. De asemenea, nu se separă prin virgulă elementele comparației.

Ex.: Είναι καλύτερος από σένα. (E mai bun ca tine.)

6.4. Semnul întrebării (το ερωτηματικό) este marcat grafic prin punct și virgulă (;) și se folosește ca în limba română, la sfârșitul unei propoziții interogative directe, care poate fi și eliptică. Poate apărea însă și în interiorul propoziției: izolat între paranteze (;) exprimă nesiguranța, îndoiala locutorului asupra celor spuse. E uzitat și la finele unei întrebări directe citate între ghilimele în interiorul unei fraze mai ample.

Ex. α) Τι θα κάνεις αύριο;

β) “- Και ο συμβολισμός;...”

- Ο συμβολισμός διαφέρει από τον αντίστοιχο της δυτικής ζωγραφικής”. (G&R 1,116)

γ) “Μην έχετε, λοιπόν, άγχος, και μη εξακολουθείτε να λέτε “τι θα φάμε;” ή “τι θα πιούμε;” ή “τι θα ντυθούμε;” γιατί για όλα αυτά αγωνιούν όσοι δεν εμπιστεύονται το Θεό”. (Luca 12, 29-30 în G&R 1,131)

6.5. Semnul exclamării (το θαυμαστικό) este același ca în limba română (!). El marchează finalul propozițiilor exclamative, exprimând bucuria, speranța, mirarea etc. Izolat între paranteze (!) exprimă un comentariu, de obicei ironic, al locutorului.

Ex.: Τι καλό βιβλίο! (Ce carte bună!)

Χρόνια πολλά! (La mulți ani!)

Διάβασε, λέει, πολλά επιστημονικά (!) βιβλία. [A citit, zice, multe cărți științifice(!).]

6.6. Două puncte (η διπλή τελεία) (:) sunt folosite pentru a marca grafic:

6.6.1. un citat sau o propoziție în stil direct:

“Γι’ αυτό λοιπόν, σας λέω: Μη μεριμνάτε για τη ζωή σας”. (Luca 12, 22)

6.6.2. o enumerare, o explicație sau o consecință:

Οι σημαντικότερες πόλεις της Ελλάδας είναι: η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη, η Κόρινθος κλπ.

Ονειρευόταν πολλά. Το αποτέλεσμα: δεν έγινε τίποτα.

6.7. Paranteza (η παρένθεση) se folosește ca în limba română, fără nici o diferență. Introduce în text cuvinte sau propoziții ce explică sau completează un cuvânt sau o propoziție. Uneori însă paranteza introduce un comentariu, nuanțat afectiv (ironic).

Ex.: “Παρά την πάγια, όμως, ως άνω θέση της νομολογίας, οι διαφωνούντες προς την άνω διάταξη (...) εξακολουθούν να ισχυρίζονται ότι η διάταξη αυτή είναι αφενός μεν αντισυνταγματική, διότι παραβιάζει: α) το άρθρον 7 του Συντάγματος (ειδική πρόβλεψη του ποινικού αδικήματος στο νόμο) και β) το άρθρον 13 (θρησκευτική ελευθερία), αφετέρου δε προσκρούει στην ως άνω Σύμβαση (άρθρο 9)”.
(G&R 1, 120)

6.7.1. După cum se vede din exemplul de mai sus, constatăm că poate fi utilizat uneori doar cel de-al doilea element al parantezei,) , în enumerări: a) b) etc.

6.7.2. Uneori între paranteze sunt cuprinse trimiteri și note.

Ex.: “(...) τις οποίες υπεστήριζα και εγώ (βλέπε τη διατριβή μου)”.
(G&R 1, 120)

6.7.3. Parantezele rotunde se mai numesc și καμπύλες αγκύλες. Acestea se disting de parantezele drepte (τετραγωνικές αγκύλες) [], care sunt folosite în textele scrise pentru a marca o paranteză în interiorul unei alte paranteze, sau în lingvistică pentru redarea transcrierii fonetice a grafemelor. În acest din urmă caz pot fi folosite și barele / / (μπάρες-πλάγιες γραμμές). Croșetele { }, numite αγκιστροειδείς αγκύλες, sunt utilizate pentru marcarea unor morfeme, iar parantezele ascuțite < > (γωνιώδεις αγκύλες) redau în interiorul lor ortografia istorică a cuvintelor.

Ex.: Ολα αυτά έγιναν εκείνο το καλοκαίρι (τον Αύγουστο).
βουνό /vuno/ sau [vuno]
{παιδ} + {ακι}
<κάνω> <καιρός>

6.8. Liniuța de dialog (η παύλα) (-) se plasează la începutul fiecărei propoziții din cadrul unui dialog, pentru a marca succesiunea intervențiilor interlocutorilor.

Ex.: - Ελα σήμερα, είπε ο Νίκος.
- Δεν μπορώ σήμερα, του απάντησε η Αλίκη.

6.9. Liniuța dublă (η διπλή παύλα) se folosește în aceleași condiții ca și paranteza, introducând în text o precizare, o completare sau un comentariu.

Ex.: “Η θέση μας - ότι είδηση θα πρέπει να αποτελεί το γεγονός ότι μίλησε ο Αρχιεπίσκοπος και όχι τι είπε και πως το είπε - δεν αλλάζει”.
(G&R 1, 9).

“Και για να μην υπάρξουν παρερμηνείες - επειδή αρκετοί αρέσκονται σε αυτές - κανείς (...) δεν παραχωρεί και δεν αλλοιώνει τίποτε από αυτά που διδάχθηκε.” (G&R 1,9)

6.10. Ghilimelele (τα εισαγωγικά) (“ ”) sau (« ») marchează de obicei un citat sau un cuvânt utilizat cu sens opus celui pe care îl are de obicei, sau folosit ironic. De asemenea se redau în ghilimele titluri ale unor opere literare sau artistice, nume de ziare, reviste, publicații, precum și proverbe introduse în text. Un citat mai mare, în care sunt cuprinse citate de dimensiuni mai mici, este cuprins între ghilimele ascuțite, iar cele din interior în ghilimele obișnuite.

Ex. «Γι' αυτό σας λέω: Μη μεριμνάτε (...) και μην εξακολουθείτε να λέτε: “τι θα φάμε;” ή “τι θα πιούμε;” (...). Φτάνουν οι έννοιες της κάθε μέρας.» (G&R 1, 131, Luca 12)

6.11. Punctele de suspensie (τα αποσιωπητικά) (...) marchează o frază neterminată, o emoție sau chiar un comentariu tăcut al scriitorului. Punctele de suspensie cuprinse între paranteze arată că din textul respectiv a fost suprimat un fragment. Punctele de suspensie pot să apară deopotrivă în poziție finală și mediană. Uneori, cu valoare emfatică, pot apărea și inițial.

Ex.: “Ο Γ. Κόρδης χρόνια τώρα με ξαφνιάζει ευχάριστα...”

“Ένα σπίτι που σφύζει από ζωή, γεμάτο φωνές και αποχρώσεις αρμονικές. Στέκεται απέναντί μου... δεν του κάνω ερωτήσεις (...).” (G&R 1, 112).

II. MORFOLOGIA

1. CATEGORIILE GRAMATICALE ALE NUMELUI

Numele este definit în neogreacă de următoarele categorii gramaticale:

1. Genul (το γένος), categorie gramaticală a substantivului, a adjectivului, a pronumelui personal - persoana a III-a - și a majorității celorlalte pronume personale, a numeralului ordinal, dar și cardinal (ένας, τρείς/τρία), și a participiilor pasive; 2. Numărul (ο αριθμός), categorie gramaticală a substantivului, a adjectivului și a pronumelui; 3. Cazul (η πτώση), categorie gramaticală a substantivului, a adjectivului, a pronumelui și a formelor flexionare ale numeralului; 4. Persoana (το πρόσωπο), categorie gramaticală specifică pronumelui.

1.1. În ceea ce privește structura cuvântului în neogreacă și a morfemelor constituente [R(radical) + D(desinență)], trebuie spus că vocala tematică (VT) în neogreacă este o marcă pur formală, ce nu mai are, ca în greaca veche, rolul de a defini clasa de flexiune. Greaca veche distingea, în funcție de vocala/consoana tematică, trei tipuri flexionare, adică trei declinări:

- VT /α/ - declinarea I
- VT /ο/ε/ - declinarea a II-a
- tema în /consoane oclusive, siflanta -σ-, nazala -ν-, lichidele λ, ρ, semivocale (j și w)/ - declinarea a III-a.

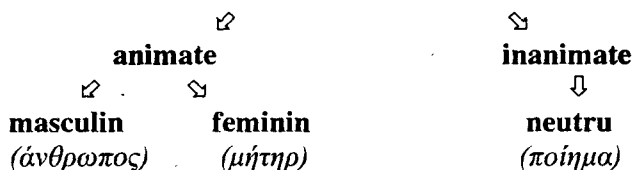
Așadar, în neogreacă VT nu mai definește tipul declinării, iar morfemul gramatical ce ne furnizează informații gramaticale privind cazul, numărul și, uneori, genul este desinența.

1.2. GENUL

Mai ales în cazul substantivului neogrec, genul nu este o categorie strict morfologică, ea vizând mai degrabă sfera semantică și sintactică¹.

1.2.1. În greaca veche numele avea, pe baza criteriului *animat/inanimat*, trei genuri: masculin, feminin și neutru.

GENUL

1.2.2. Greaca modernă păstrează cele trei genuri, dar criteriul animat/inanimat nu mai este funcțional, în parte și din pricina largii răspândiri (mai ales în limba vorbită) a sufixelor diminutive neutre -άκι, -αλάκι, -αράκι, -ούδι, -ουλάκι, -ούλι, care adesea modifică genul gramatical al substantivelor.

Ex.: f. γάτα	> n. γατ-άκι, γατ-ουλάκι, γατ-ούλι
f. πέτρα	> n. πετρ-αδάκι, πετρ-ούδι
m. άγγελος	> n. αγγελ-ούδι
n. κορίτσι	> m. κοριτσ-άρος (sufix augmentativ)

În exemplele de mai sus, în primele două cazuri, substantive de genul feminin (gramatical) devin neutre. Al treilea exemplu este caracteristic pentru schimbarea genului gramatical de la masculin la neutru, cu sufixul diminutival -ούδι. Ultimul exemplu este acela al substantivului “κορίτσι”. Constatăm o totală neconcordanță între genul natural (feminin) și cel gramatical (neutru). Prin adăugarea sufixului augmentativ (masculin) -άρος, se schimbă și genul gramatical al substantivului de la neutru la masculin.

1.2.3. După cum s-a putut vedea deja de la 1.2.2., genul natural (το φυσικό γένος) al unui substantiv nu este reflectat în genul gramatical (το γραμματικό γένος). Cel mai elocvent exemplu este acela al substantivului “κορίτσι”.

¹ Vezi Kleris, Hristos și Babiniotis, Georgios, “Γραμματική της Νέας Ελληνικής, Δημολειτουργική-Επικοινωνιακή Ι - ΤΟ ΟΝΟΜΑ” (Numele), cap. “Το φυσικό και το γραμματικό γένος” pp.53-73, Ed. Ελληνικά Γράμματα, Atena, 1996, și Mackridge, P. op.cit., pp. 97-111.

Neogreaca are, ca și româna, trei genuri gramaticale: masculin (αρσενικό), feminin (θηλυκό) și neutru (ουδέτερο).

1.2.3.1. Dată fiind neconcordanța între genul natural și cel gramatical, pentru exprimarea clară a genului natural neogreaca recurge la diferite mecanisme. Cele mai uzitate sunt mijloacele lexicale. În unele situații limba deține deja cuvinte alcătuite pe teme diferite pentru a face distincția dintre masculin și feminin.

Ex.: γιος/κόρη fiu/fiică
 άντρας/γυναίκα/παιδί bărbat/femeie/copil

În unele cazuri, cum ar fi acela al substantivelor desemnând animale, genului natural masculin îi corespunde gramatical genul neutru, doar femininul regăsindu-se într-un substantiv de gen gramatical feminin (în următoarele exemple genul natural e marcat cu literă mică, iar genul gramatical cu majusculă).

Ex.: το άλογο	η φοράδα	το πουλάρι
m/N	f/F	m-f/N
το κριάρι	η προβατίνα	το αρνί
m/N	f/F	m-f/N
ο πετεινός	η κότα	το κοτόπουλο
m/M	f/F	m-f/N

Neconcordanța între genul gramatical și cel natural, deja existentă în limbă, este accentuată, așa cum am văzut (1.2.2.), de larga răspândire a sufixelor diminutive sau augmentative. Prin utilizarea acestor sufixe se produc următoarele schimbări de gen gramatical:

- subst. feminin	>	subst. neutru
- subst. masculin	>	subst. neutru
- subst. neutru	>	subst. masculin

1.2.3.2. În alte situații, unui substantiv al cărui gen gramatical este masculin sau neutru îi pot corespunde, în planul genului natural, dublete alcătuite din masculin și feminin. Astfel, substantive ca άλογο, στέλεχος, μέλος (neutre gramatical) pot desemna substantive de gen natural masculin sau feminin.

Ex.: Ο Γιώργος είναι μέλος της εταιρείας μας.
 (*Iorgos este membru al societății noastre.*)

dar și

Η Αλίκη είναι μέλος της εταιρείας μας.
 (*Aliki este membră a societății noastre.*)

1.2.3.3. În general, substantivele definind meserii, patronimele și alte categorii de substantive folosite cu valoare generică cad sub incidența neconcordanței dintre genul gramatical și cel natural.

Se spune “*Να πας στο δικηγόρο*” indiferent dacă este vorba despre un bărbat sau o femeie avocat. De asemenea, “*Στην αίθουσα ήταν πολλοί φοιτητές*”, indiferent dacă sunt studenți și studente. În cazul unor substantive folosite cu valoare generică, este preferată forma de masculin: “*Ο Ρουμάνος είναι ευγενικός*”.

1.2.3.4. Pentru a preciza genul natural al unui substantiv sau pentru a face distincția între genul masculin și cel feminin natural (v. 1.2.3.1), neogreaca recurge la derivarea cu sufixe specifice fiecărui gen, la articolul hotărât, dar și la anumiți determinanți (substantive sau adjective), ce exprimă genul natural, în cazul în care locutorul simte necesară precizarea acestuia.

a) Derivarea cu sufixe. Pentru a stabili distincția masculin/feminin la substantive desemnând animale, meserii, nume de popoare etc., cele mai productive sunt următoarele sufixe:

- pentru substantive desemnând animale:

-αίνα	λύκος	> λύκ-αίνα	(lupoaică)
-α	σκύλος	> σκύλ-α	(cățea)

- pentru substantive desemnând nume de meserii:

-ίνα	βουλευτής	> βουλευτ-ίνα	(deputată)
-ισσα	σύντροφος	> συντρόφ-ισσα	(tovarășă)
-ού	μυλωνάς	> μυλων-ού	(morăreasă)
-τρια	φοιτητής	> φοιτη-τρια	(studentă)

- pentru substantive desemnând nume de popoare:

-α	Ρουμάνος	> Ρουμάν-α	
-ίδα	Γάλλος	> Γαλλ-ίδα	

b) Uneori, pentru precizarea genului natural feminin al unui substantiv cu gen gramatical masculin se recurge doar la plasarea formei corespunzătoare a articolului hotărât feminin înaintea substantivului respectiv.

Ex.: ο γραμματέας - η γραμματέας (secretarul/secretara)
ο πρόεδρος - η πρόεδρος (președintele/președinta)

c) În cazul substantivelor de gen gramatical masculin, genul natural feminin poate fi exprimat și cu ajutorul unor determinanți adjectivali sau substantivali.

Ex.:	εκείνη η πρόεδρος	(președinte)
	αυτή η γιατρός	(medic)
	καλή χημικός	(chimist)
	περίφημη ηθοποιός	(actor)
	έμπειρη μηχανικός	(inginer)

Genul natural poate fi exprimat și în mod direct, prin antepunerea substantivelor *άνδρας, γυναίκα, κυρία, κύριος* (bărbat, femeie, doamnă, domn) sau a adjectivelor *αρσενικός, θηλυκός* (masculin, feminin).

Ex.: *οι γυναίκες μηχανικοί*
η γυναίκα δικηγόρος
ο θηλυκός ελέφαντας
οι γυναίκες πιλότοι

1.2.3.5. La o sumă de substantive neoeleene, derivate sau nu, constatăm existența unei depline concordanțe între genul natural și cel gramatical. Este vorba de substantivele ce exprimă gradele de rudenie, substantive ce nu au forme derivate de feminin. Substantivele ce exprimă nume de meserii, ca și patronimele, sunt însă, la feminin, derivate cu sufixele menționate la 1.2.3.4.

Ex.: *πατέρας - μητέρα* (tată-mamă)
γιος - κόρη (fiu-fiică)
παππούς - γιαγιά (bunic-bunică)
γαμπρός - νύφη (ginere-noră)

1.2.4. În neogreacă, genul gramatical are caracter convențional, lucru ce reiese din inconsecvența acestei categorii gramaticale. "Polimorfismul" categoriei genului se concretizează, la nivel morfologic, în a) existența a două substantive de gen gramatical diferit pentru a desemna același obiect (*η πετσέτα / το προσόψι*) și b) schimbarea genului gramatical al unui substantiv la formele de plural.

1.2.4.1. Genul masculin

Așa cum am văzut mai sus, sunt de genul masculin substantivele ce definesc meserii destinate inițial doar bărbaților sau percepute ca fiind preponderent masculine, dar și substantivele ce se referă la realități natural masculine (substantive proprii desemnând nume de persoane sau substantive exprimând nume de animale etc.). Sunt de asemenea de genul masculin un număr de substantive proprii (nume de râuri, golfuri, oceane, vânturi etc.).

- a) nume de râuri: *ο Δούναβης*
ο Ρήνος
- b) nume de golfuri: *ο Σαρωνικός*
ο Περσικός
- c) nume de oceane: *ο Ειρηνικός*
ο Ατλαντικός
ο Εύξεινος Πόντος
- d) nume de vânturi: *ο Ζέφυρος*
ο Σιρόκος

- e) numele lunilor anului: ο Ιανουάριος/Ιανουάρης
ο Ιούλιος/Ιούλης
ο Οκτώβριος/Οκτώβρης
ο Δεκέμβριος/Δεκέμβρης
f) nume de insule: ο Πόρος
ο Σκορπιός
g) nume de țări: ο Καναδάς¹

h) substantive împrumutate care, prin analogie cu anumite tipuri flexionare din neogreacă, se adaptează mai ușor sistemului, adoptând genul masculin:

ο κεφτές	< turc. köfte
ο μουσακάς	< turc. musakka
ο κορσές	< fr. corset
ο ζελές	< fr. géle

i) substantive împrumutate care primesc genul substantivului din neogreacă cu care sunt înrudite semantic:

ο κομπιούτερ	< engl. computer, după genul substantivului
"ο υπολογιστής" (calculator) |
|--------------|---|

j) substantive desemnând nume de metale sau substanțe chimice:

ο σίδηρος	(fier)
ο χρυσός	(aur)
ο χαλκός	(aramă)
ο άργυρος	(argint)
ο μίλαρίτης	< engl. milarite
ο ζιγκίτης	< engl. zincite

k) substantive abstracte în -ισμός exprimând nume de curente artistice, literare, politice, sociale etc.:

ο ιμπρεσιονισμός	(impresionism)
ο κυβισμός	(cubism)
ο ρομαντισμός	(romantism)
ο καπιταλισμός	(capitalism)

În ceea ce privește primele cinci categorii de substantive enunțate, opțiunea pentru genul masculin se explică prin genul masculin al substantivului comun corespunzător:

ο ποταμός (râu)	>	ο Δούναβης
ο κόλπος (golf)	>	ο Περσικός

¹ În general, substantivele proprii nume de insule și de țări sunt de genul feminin, urmând genul substantivului comun corespunzător (νῆσος, χώρα). Exemplele date aici sunt o excepție de la această regulă.

ο ωκεανός (ocean)	>	ο Ειρηνικός
ο άνεμος (vânt)	>	ο βοριάς
ο μήνας (lună)	>	ο Σεπτέμβρης

De asemenea sunt de genul masculin, așa cum am văzut deja, derivatele abstracte în -ισμός: φιλελευθερισμός, κομμουνισμός, καρτεσιανισμός, καντιανισμός, υπερρεαλισμός, βουδισμός, χριστιανισμός, corespunzătoare derivatelor în -ism din limba română (liberalism, comunism, cartezianism, kantianism, suprarealism, budism, creștinism).

1.2.4.2. Genul feminin

Sunt de genul feminin substantivele proprii nume de persoane, dar și substantive ce denumesc mări, lacuri, insule, continente, țări, orașe, arbori, plante, zilele săptămânii, mărci de mașini și de firme comerciale, împrumuturi lexicale străine ce s-au adaptat mai bine sistemului flexionar al limbii neoeleene, adoptând genul feminin, substantive desemnând nume de substanțe chimice și substantive abstracte.

- a) denumiri de arbori și plante:
η ελιά	(măslin)
η κερασιά	(cireș)
η καστανιά	(castan)
- b) substantive abstracte:
η ευθύνη	(răspundere)
η ειρήνη	(pace)
η ενέργεια	(acțiune)
η συχνότητα	(frecvență)
η ικανότητα	(capacitate)
η αναγκαιότητα	(necesitate)

c) substantive proprii ce au adoptat genul feminin, în funcție de genul gramatical al substantivului comun corespunzător:

- continente (<η ήπειρος):

η Ευρώπη	(Europa)
η Αμερική	(America)
η Ασία	(Asia)
η Αφρική	(Africa)

- lacuri (<η λίμνη):

η Βαϊκάλη	(Baikal)
η Αράλη	(Aral)

- mări (<η θάλασσα):

η Ερυθρά	(Marea Roșie)
η Κασπία	(Marea Caspică)
η Αδριατική	(Marea Adriatică)

- *insule* (<η νήσος):

η Κέρκυρα	(Corfu)
η Ιθάκη	(Ithaka)
η Ρόδος	(Rodos)

- *ἄρι* (<η χώρα):

η Ρουμανία	(România)
η Ελλάδα	(Grecia)
η Δανία	(Danemarca)
η Γερμανία	(Germania)

- *οράσε* (<η πόλη):

η Αθήνα	(Atena)
η Θεσσαλονίκη	(Salonic)
η Ρώμη	(Roma)
η Ουάσιγκτον	(Washington)

- *mărci de mașini, echipe de fotbal, nume de firme:*

η Μερσεντές	(Mercedesul)	< η λιμουζίνα
η Ρεάλ	(echipa Real Madrid)	< η ομάδα
η E&E	(firma E&E)	< η εταιρεία

d) împrumuturi străine:

η χούντα	< sp. junta
η μαντάμ	< fr. madame
η σαρδέλλα	< ital. sardella
η παραφίνη	< fr. paraffine
η μπογιά	< turc. boya
η τζαζ	< engl. jazz

e) nume de substanțe chimice, farmaceutice, termeni medicali:

η κινήνη	(chinină)
η λεκιθίνη	(lecitină)
η εγκεφαλίτιδα	(encefalită)
η ηπατίτιδα	(hepatită)

Unele substantive feminine prezintă dublete derivate cu sufixe diferite de la substantivul corespunzător masculin.

Ex.: ο εργάτης	>	η εργάτρια
	>	η εργάτισσα
ο φίλος	>	η φίλη
	>	η φιληνάδα

1.2.4.3. Genul neutru

Sunt de genul neutru substantive ce exprimă în plan semantic denumiri de orașe, țări, mări, munți.

- a) nume de orase: το Βουκουρέστι (București)
 το Ιάσιο (Iași)
 το Παρίσι (Paris)
 το Λονδίνο (Londra)
- b) nume de țări: το Βέλγιο (Belgia)
 το Μέξικο (Mexic)
 το Βατικανό (Vatican)
- c) nume de mări (<το πέλαγος): το Αιγαίο (Marea Egee)
 το Ιόνιο (Marea Ionică)
- d) împrumuturi lexicale și neologisme :
το ιρίδιο	< neolat. iridium
το μαγγάνιο	< neolat. manganium
το βολτάζ	< fr. voltage
το ζενίθ	< fr. zenith
το ζικλέρ	< fr. gigueur
το λείζερ	< engl. laser

1.2.4.4. Acordul în gen

În ceea ce privește realizarea acordului în gen, trebuie spus că nu există diferențe între limba neogreacă și limba română, existînd și aici fenomenul acordului prin atracție. În general, acordul în gen se realizează între un adjectiv și substantivul determinat sau, în anumite cazuri, între numele predicativ și subiect. Cel mai des întîlnit, acordul dintre adjectiv și substantivul determinat poate fi total sau parțial. Nu sunt excluse nici dezacordurile, care însă nu sunt recomandate¹.

1.2.4.4.1. În primul caz există un acord deplin între adjectiv și substantivul determinat.

a) <i>adj. masculin</i>	<i>subst. masculin</i>
καλός	δάσκαλος
b) <i>adj. feminin</i>	<i>subst. feminin</i>
ωραία	κοπέλα
c) <i>adj. neutru</i>	<i>subst. neutru</i>
πολυσέλλιδο	βιβλίο

1.2.4.4.2. În cazul în care un adjectiv determină două sau mai multe substantive de genuri diferite, acordul în gen se poate face parțial, ținînd cont de substantivul care se află în imediata apropiere a adjectivului.

Ex. όμορφα σπίτια και δρόμοι...

¹ Vezi capitolul dedicat Sintaxei cazurilor.

1.2.4.4.3. Două sau mai multe adjective ce preced un substantiv se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat.

Ex. "...συγκροτούν (...) μια ενιαία πολιτισμική περιοχή (...)." (G&R 1, 39)

1.2.4.4.4. Numele predicativ exprimat printr-un adjectiv se acordă în gen, număr și caz cu subiectul.

Ex. "το πρώτο στην ιστορία και το μοναδικό έως τους νεότερους χρόνους κοσμοσύστημα ήταν το ελληνικό". (G&R 1, 39)

În exemplul de mai sus, substantivul neutru "κοσμοσύστημα" precedat de două adjective (το πρώτο, το μοναδικό) are funcția de subiect în frază. Adjectivul "το ελληνικό" este tot de gen neutru, acordându-se cu subiectul frazei.

1.2.4.4.5. Un caz mai aparte îl constituie cuvintele compuse prin alăturarea a două substantive de genuri diferite. Noul cuvânt compus primește genul primului element al compunerii, cel care reprezintă "nucleul" cuvântului, al doilea element, separat prin liniuță de primul, având doar rolul unui determinant cu valoare adjectivală.

Ex.: λέξη+κλειδί	> η λέξη-κλειδί	(cuvânt-cheie)
f. n.	f.	
θέση+κλειδί	> η θέση-κλειδί	(poziție-cheie)
f. n.	f.	
εταιρεία+φάντασμα	> η εταιρεία-φάντασμα	(firmă-fantomă)
f. n.	f.	
άνθρωπος+κλειδί	> ο άνθρωπος-κλειδί	(om-cheie)
m. n.	m.	
νόμος+πλαίσιο	> ο νόμος-πλαίσιο	(lege-cadru)
m. n.	m.	
ταξίδι+αστραπή ¹	> το ταξίδι-αστραπή	(vizită-fulger)
n. f.	n.	

1.2.5. Unele substantive prezintă dublete sau chiar triplete pe genuri, între care poate exista, uneori, o diferență și în plan semantic. Principalele tipuri de dublete sunt m/f și m/n.

Ex.:	ο νοτιάς	η νοτιά	-
	ο πεύκος	το πεύκο	-
	ο έλατος	η ελάτη	το έλατο

În cazul dubletului m/n ο δειπνος/ το δείπνο, diferențierea se realizează în funcție de context, fără însă ca sensul de bază al cuvântului să fie alterat. Astfel, forma de masculin este folosită numai în sintagma "ο μουσικός

¹ V. Kleris, H. și Babiniotis, G., op.cit., pp. 100-103.

δείπνος" (*Cina cea de taină*), forma neutră fiind cea uzitată pentru a exprima orice fel de "cină". Uneori diferența de gen dintre cele două elemente ale dubletului marchează și o distincție în plan semantic, așa cum am arătat mai sus.

Ex.: ο χώρος	/	η χώρα
m. (spațiu)		f. (țară)
η μέση	/	το μέσο
f. (mijloc)		n. (mijloc)

1. Είναι **στη μέση**. (*E la mijloc.*)

2. Ο σκοπός αγιάζει **τα μέσα**. (*Scopul scuză mijloacele.*)

1.3. NUMĂRUL

Din vechea moștenire indo-europeeană ajunsă în greaca veche într-o formă ternară ce distingea singularul (= unitate), dualul (= două unități/perechea) și pluralul (mai multe unități), neogreaca păstrează doar singularul (ο ενικός αριθμός) și pluralul (ο πληθυντικός αριθμός). Majoritatea substantivelor au forme de singular și de plural. Remarcabil este faptul că și categoria numărului, din punct de vedere semantic, exprimă adesea o diferență între numărul gramatical și cel real. De exemplu, singularul, în cazul substantivelor colective, exprimă semantic totalitatea sau grupul, alcătuite din mai multe unități.

Ex.: ο στόλος	(flotă = mai multe nave)
ο στρατός	(armată = mai mulți soldați)
ο λαός	(popor = mai mulți oameni)
η ομάδα	(grup = mai multe unități)
η νεολαία	(tineret = mai mulți tineri)
η ανθρωπότητα	(omenire = toți oamenii)
το πλήθος	(mulțime = mai multe unități)
το πλήρωμα	(echipaj = mai mulți oameni)
το τσούρμo	(turmă = mai multe vite)

De menționat faptul că pluralul pronumelui personal nu exprimă multiplicarea persoanei I, ci diversificarea persoanelor. Astfel:

εμείς	=	εγώ+εσύ
		εγώ+αυτός/αυτή/αυτό/αυτοί/αυτές/αυτά
		εγώ+εσείς
εσείς	=	εσύ1+εσύ2 (unde 1 nu e identic cu 2)
		εσύ+εσείς
		εσύ+αυτός/αυτή/αυτό/αυτοί/αυτές/αυτά ¹

¹ V. Kleris, H. și Babinotis, G., op.cit., p.26.

1.3.1. Unele substantive sunt defective de număr, în sensul că prezintă forme doar la unul dintre cele două numere. Neogreaca păstrează substantive defective de plural și substantive defective de singular.

1.3.2. Substantivele defective de plural prezintă doar forme de singular. Este vorba despre substantive abstracte ce indică materia, despre substantive colective sau substantive ce desemnează obiecte unice, denumirile unor științe etc.

1.3.2.1. *substantive abstracte:*

η ειρήνη	(pacea)
ο νους	(mintea)

1.3.2.2. *substantive ce exprimă materia:*

ο χρυσός	(aurul)
ο άργυρος	(argintul)

1.3.2.3. *substantive ce exprimă denumiri de științe:*

η φιλοσοφία	(filosofia)
η φιλολογία	(filologia)
η θεολογία	(teologia)
η κυβερνητική	(cibernetica)

1.3.2.4. *substantive colective:*

το ναυτικό	(marina)
το πεζό	(infanteria)
ο όχλος	(mulțimea)

1.3.2.5. *substantive proprii exprimând nume de persoane, toponime, denumirile unor sărbători:*

η Αναστασία	(Anastasia)
ο Κωνσταντίνος	(Constantin)
η Αθήνα	(Atena)
η Σπάρτη	(Sparta)
το Πάσχα	(Paștele)
η Ανάσταση	(Învierea)
η Ανάληψη	(Înălțarea)

Substantivele care nu au formă gramaticală de plural formează pluralul prin adăugarea unor adjective ce exprimă cantitatea sau pluralitatea unităților desemnate de substantivul la singular. Substantivele abstracte pot avea forme de plural ce indică concretizarea sensului abstract. În alte situații, forma de plural are valoare pur emfatică.

a) *plural cu determinative:*

λίγο/πολύ νερό	(apă puțină/multă)
μία σταγόνα νερό	(o picătură de apă)
μεγάλη αγάπη	(iubire mare)

πολλή αγάπη	(iubire multă)
ένα αλάτι	(o sare = [o cutie de] sare)
πολλά τυριά	(brânzeturi = [multe feluri de] brânză)

b) *concretizarea abstractului:*

τέλειωσαν οι οικονομίες (s-au terminat economiile = s-au terminat banii economisiți)

c) *pluralul emfatic în idiomatisme:*

το έλεος > πλούσια τα ελέη! (Bogată milă! [în perioadele de belșug])

d) *Unele substantive folosite în general doar la singular formează pluralul cu sens diferit:*

1. στο έλεος του Θεού (la mila lui Dumnezeu)
2. τα ελέη - "Μοίρασε τα ελέη του στους φτωχούς." (Și-a împărțit averea săracilor.)
3. Έδειξε μικρό ενδιαφέρον για το βιβλίο αυτό. (A arătat puțin interes față de această carte.)
4. Έχει πολλά ενδιαφέροντα. (Are multe preocupări.)

1.3.3. Unele substantive neoeleene sunt defective de singular, adică prezintă doar forme de plural sau este folosită preponderent forma de plural, deși au forme pentru ambele numere. Din această categorie fac parte substantive colective, substantive denumind obiecte alcătuite din mai multe părți, unele substantive compuse cu sens colectiv, substantive ce exprimă denumirile limbilor străine, substantive ce exprimă denumirile unor științe, ale unor sărbători sau ceremonii, substantive abstracte etc.

1.3.3.1. a) *substantive colective:*

τα έγκατα (της γης)	(adâncul [pământului])
τα άμφια	(odăjdii)
τα άπαντα	(opere complete)

b) *substantive compuse cu sens colectiv:*

τα γυναικόπαιδα (<γυναίκες+παιδιά) = femei + copii
 τα πορτοπαράθυρα (<πόρτες+παράθυρα) = uși + ferestre

c) *substantive definind obiecte:*

τα γυαλιά	(ochelari)
τα κιάλια	(binoclu)

d) *substantive exprimând numele unor științe:*

τα μαθηματικά	(matematică)
τα οικονομικά	(finanțe)

e) *substantive exprimând numele limbilor străine:*

τα ρουμανικά	(limba română)
τα ελληνικά	(limba greacă)
τα γαλλικά	(limba franceză)

f) substantive ce exprimă denumirile unor sărbători și ceremonii:

τα Χριστούγεννα	(Crăciunul = Nașterea lui Hristos)
τα Φώτα	(Boboteaza)
τα εγκαίνια	(inaugurare)
τα εκατόχρονα	(centenar)
τα μεσάνυχτα	(miezul nopții)
τα χαράματα	(zorii zilei)

g) substantive abstracte:

συλλυπητήρια	(condoleanțe)
συγχαρητήρια	(felicitări)

h) toponime:

οι Δέλφοι	(Delfi)
τα Καρπάθια	(Carpați)
οι Σπέτσες	([insula] Spetses)
τα Ουράλια	(Urali)

i) substantive legate semantic de domeniul monetar:

λεφτά	(bani)
ψιλά	(măruniș)
ρέστα	(rest)
δίδακτρα	(taxe școlare)

1.3.3.2. Majoritatea acestor substantive care au forme de plural sau sunt folosite mai ales la plural sunt de genul neutru. Uneori forma de plural, așa cum am văzut și la 1.3.1.5. d), are sens diferit.

Ex.: Δουλεύει χωρίς διακοπή. (Muncește fără întrerupere)

Περνάω τις διακοπές μου στο βουνό. (Îmi petrec vacanța la munte.)

Σέβεται τις αρχές του συνταγματικού δικαίου. (Respectă principiile dreptului constituțional.)

Είναι στην αρχή του δρόμου. (Este la început de drum.)

Στις αρχές του τρέχοντος έτους ξεκίνησε όλη η διαδικασία. (Întregul proces a demarat la începutul anului.)

Στην τελετή παραβρέθηκαν και οι τοπικές αρχές. (La ceremonie au participat și oficialitățile locale.)

1.3.3.3. Unele substantive proprii pot forma pluralul doar când exprimă generic persoanele cu același nume, membrii unei familii, nume de personalități identificate cu o anumită calitate sau profesie, unele toponime (poetic).

a) persoane cu același nume: οι Γιάννηδες

b) membrii unei familii: οι Πετρόπουλοι (familia Petropoulos)

c) numele unor personalități: Δεν υπάρχουν πια Παλαμοί. (Nu mai există [poeti ca] Palamas.)

d) unele toponime, identificate cu anumite calități:

“ἤδη θα το κατάλαβες οι Ιθάκες τι σημαίνουν” (deja vei fi înțeles Ithacele ce-nseamnă) (Kav. 1, 30)

1.3.3.4. Fluiditatea pe care am constatat-o în ce privește categoria numărului în neogreacă se exprimă și prin schimbarea genului, o dată cu trecerea la plural (ο πλούτος/τα πλούτη) pe de o parte, dar și prin existența unor forme duble, doar pentru plural, între care poate exista sau nu identitate semantică.

Ex.:	ο αδελφός	οι αδελφοί	(frații/doar de sex m.)
		τα αδέλφια	(frații/de sex m. și f.)
	ο φάκελος	οι φάκελοι	(dosare)
		τα φάκελα	(plicuri)
	ο βράχος	οι βράχοι	(stânci)
		τα βράχια	(stânci)

1.3.3.5. Urme ale dualului persistă, cel puțin semantic, în pronume ca αμφότεροι, -ες, -α sau în substantive ce indică perechea, cuplul, ca ζευγάρι, ζεύγος.

1.4. CAZUL

Cazul, categoria gramaticală a numelui ce exprimă funcția acestuia în propoziție, este precizat de desinență. Greaca veche avea cinci cazuri: nominativ, genitiv, dativ, acuzativ și vocativ. Neogreaca renunță la dativ (δοτική), ale cărui funcții sunt preluate de genitiv și de acuzativ cu prepoziție.

1.4.1. Nominativul (η ονομαστική) este cazul subiectului, al atributului adjectival pe lângă subiectul din propoziția cu predicat la un mod personal, al apozitiei (pe lângă un substantiv în nominativ) și al numelui predicativ (adjectival, acordat cu subiectul), răspunzând la întrebarea ποιος; τι;

1.4.1.1. Desinența de N.sg. pentru substantivele masculine este -ς: άνθρωπος, ναύτης, γαλατάς, καφές etc.

1.4.1.2. Desinențele de N.pl. pentru substantivele masculine sunt următoarele: -οι, -ες, -ές, -είς, -δες.

1.4.1.3. Desinența de N.sg. pentru substantivele feminine este $\emptyset$ și -ς (pentru cele de tip οδός).

1.4.1.4. Desinențele de N.pl. pentru substantivele feminine sunt următoarele: -ες, -εις, -δες, -οι/οί.

1.4.1.5. Desinența de N.sg. pentru substantivele neutre este de obicei $\emptyset$.

1.4.1.6. Desinențele de N.pl. pentru substantivele neutre sunt: -α, -ά, -η, -(τ)α.

1.4.2. Acuzativul (η αιτιατική) este cazul obiectului direct cerut de verbe tranzitive. Cu prepoziții sau fără, exprimă expansiunea în timp sau spațiu, având valoare circumstanțială (timp, loc, mod, agent, conformitate etc.), răspunzând la întrebarea ποιος; τι;

1.4.2.1. În ceea ce privește desinențele de acuzativ singular, toate cele trei genuri au desinența φ.

1.4.2.2. La acuzativ plural desinențele de acuzativ sunt identice cu cele de nominativ, la toate cele trei genuri, cu excepția masculinelor în -ος care au desinența -ούς/-ους. Neutrul are, ca și în greaca veche, trei cazuri identice: nominativul, acuzativul și vocativul.

1.4.3. Vocativul (η κλητική), despărțit prin virgulă de restul propoziției, este cazul interpelării, ca și în limba română. De multe ori este identic cu nominativul sau acuzativul.

1.4.3.1. Desinențele vocativului coincid cu cele ale nominativului. În general, desinența vocativului singular este φ. Există însă, în cazul masculinelor în -ος, o diferență în sensul că vocativul acestor substantive se termină în -ε. În cazul celorlalte substantive masculine, al substantivelor feminine și al celor neutre, vocativul fie este identic cu nominativul, fie are desinența φ. Unele substantive proprii masculine în -ος au vocativul în -ο și nu în -ε, având desinența φ (Γιώργος - V. Γιώργο și nu Γιώργε).

1.4.3.2. La plural, vocativul este identic cu nominativul la toate cele trei genuri.

1.4.4. Genitivul (η γενική) exprimă posesia, întregul din care se ia o parte etc. Cu prepoziție poate avea valoare circumstanțială. Genitivul a preluat de la dativul dispărut în neogreacă funcția complementului indirect exprimată fără prepoziție. Răspunde la întrebarea τίος;

1.4.4.1. Substantivele masculine cu desinența -ς la nominativ singular au la genitiv singular desinența φ (cele de tip πολίτης) și -ου/-ού (cele de tip άνθρωπος).

1.4.4.2. La genitiv plural, desinențele sunt următoarele: -ων, -ών, -έων, -δων.

1.4.4.3. Substantivele feminine cu desinența φ la nominativ singular au la genitiv singular următoarele desinențe: -ς (la substantivele feminine în -α, -η), -εως (la femininele în -η<-ις - λέξις < λέξις).

1.4.4.4. La plural, desinențele de genitiv ale substantivelor feminine sunt: -ων, ών, -εων, -δων.

1.4.4.5. Neutrelle cu desinența ϕ la nominativ singular (respectiv neutrelle în -ο, -ι, -ος, -μα) au următoarele desinențe de genitiv singular: -ου, -ού, -ους, -(τ)ος.

1.4.4.6. La genitiv plural, neutrelle recurg la următoarele desinențe: -ων, -ών, -(τ)ων.

1.4.5. Adjectivele și pronumele (cu excepția formelor pronumelui personal de persoana I și a II-a) recurg la aceleași desinențe cazuale ca și substantivul, având aceleași cazuri.

1.4.6. În limba neogreacă, apozitia se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat.

Ex.: *Ηταν μητέρα πέντε παιδιών, δύο κοριτσιών και τριών αγοριών.*
și nu

Ηταν μητέρα πέντε παιδιών, δύο κορίτσια και τρία αγόρια.

În acest exemplu substantivele “κοριτσιών” și “αγοριών” sunt la genitiv plural, acordându-se cu substantivul determinat “παιδιών”.

Aceeași regulă este urmată și în cazul substantivelor precedate de *ως* sau de particula *σαν*.

Ex.: *Η εκλογή του, ως προέδρου, υπήρξε πολύ δύσκολη.*

1.4.7. În cazul pronumelui relativ (ο οποίος, η οποία, το οποίο) sau al pronumelor corelative ca *όλος...όσος* etc., al doilea element se acordă doar în gen și număr cu substantivul determinat/cu primul element al corelativului, având însă cazul cerut de funcția sa în propoziția secundară.

Ex.: *Τα βιβλία είναι των ανθρώπων, / οι οποίοι τα αγόρασαν.*

↓

↓

m.G.pl.

m.N.pl.

Είδα όλους / όσους είναι σημαντικοί¹.

↓

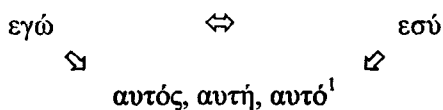
↓

m.Ac.pl.

m.N.pl.

¹ Vezi Papazafiri, Ioanna, “*Λάθη στη χρήση της γλώσσας μας*”, Vol. II, Ed. ΣΜΙΑΗ, Atena, 1997, pp.133-135.

Categoria persoanei este fundamentală în cadrul pronumelui, unde practic, din punct de vedere morfologic și semantic, există doar două persoane (persoana I și persoana a-II-a), persoana a III-a fiind exprimată de un pronume deictic. Persoana reprezintă punctul tangențial dintre nume și verb.

¹ În ceea ce privește verbul, categoria persoanei este exprimată de însăși desinența verbală. Prin urmare, folosirea pronumelui personal înaintea verbului are valoare strict emfatică. Vezi și capitolul destinat verbului.

2. ARTICOLUL

2.1. GENERALITĂȚI

Neogreaca are două articole bine definite morfologic: 1. articolul hotărât (το οριστικό άρθρο) și 2. articolul nehotărât (το αόριστο άρθρο). Aceste două articole prezintă forme specifice pentru cele trei genuri. În limba neogreacă articolul este plasat întotdeauna înaintea substantivului.

Acestor două tipuri de articole aspectate morfologic li se adaugă un al treilea tip de articol. Este vorba despre articolul zero (το μηδενικό άρθρο)¹ care, neavând expresie morfologică, se impune funcțional, în mod paradoxal, tocmai prin absența sa.

2.2. ARTICOLUL HOTARÂT

2.2.1. Flexiunea articolului hotărât la cele trei genuri (masculin, feminin și neutru) și la cele două numere (singular și plural) este următoarea:

	SINGULAR			PLURAL		
	M	F	N	M	F	N
N.	ο	η	το	οι	οι	τα
G.	του	της	του	των	των	των
Ac.	το(ν)	τη(ν)	το	τους	τις	τα

Remarcăm faptul că unele forme ale articolului hotărât sunt identice la anumite cazuri. Astfel, G.sg. του este comun masculinului și neutrului. το este comun neutrului N. și Ac. singular și, parțial, masculinului Ac. singular. Substantivele masculine și cele feminine au la N. plural aceeași formă a articolului οι, care s-a extins de la masculine la feminine, înlocuind vechea formă a articolului hotărât feminin la N.pl. αι. Genitivul plural folosește la toate genurile forma των scrisă mereu cu ω. Neutrul urmează vechea regulă conform căreia acest gen are trei forme cazuale identice: nominativul, acuzativul și vocativul. Astfel, la singular, pentru N. și Ac. articolul este το, iar la plural τα.

¹ V. "Θέματα νεοελληνικής σύνταξης" - Διατμηματικό Πρόγραμμα Διδασκαλίας της νέας Ελληνικής ως ξένης γλώσσας, Φιλοσοφική Σχολή, Ατена, 1998, pp.12-19.

2.2.2. În ceea ce privește utilizarea formelor **τον** și **την** la Ac. singular (M. și F.), gramaticile tradiționale precizează că -v final se păstrează atunci când substantivul în acuzativ are în poziție inițială o vocală sau una dintre consoanele/grupurile consonantice: **κ, π, τ, μπ, ντ, γκ, τσ, τζ, ξ, ψ**.

Pentru a evita confuziile în privința genului substantivelor masculine în acuzativ singular, susceptibile de confuzia cu neutrele (το φίλο/ το δέντρο), unii¹ au propus ca așa-numita “regulă a lui -v final” să nu fie respectată întru totul la substantivele masculine, sugerând să se folosească forma **τον** la acuzativ singular pentru toate substantivele masculine, indiferent de inițiala lor. În ceea ce privește forma de feminin Ac.sg. a articolului hotărât, s-a propus respectarea regulii de mai sus, neexistând pericolul confuziei cu alt gen².

Din motive de consecvență gramaticală recomandăm³ aplicarea riguroasă a regulii de folosire a lui -v final, așa cum este formulată în gramaticile tradiționale, deoarece confuzia genurilor este posibilă doar în cazul substantivelor masculine în -ος și a neutrelor în -ο. În unele situații, în ciuda identității morfologice dintre cele două forme ale articolului, confuzia este totuși imposibilă, dacă se ia în considerare contextul. De exemplu, substantivul propriu Γιάννης / το Γιάννη (Ac.sg.) nu poate fi confundat cu un substantiv neutru, în cazul respectării regulii de mai sus. De aceea socotim inadecvată forma de Ac.sg. **τον** Γιάννη în locul celei corecte **το** Γιάννη.

În cazul unor forme ca:

N.sg. masc.	ο θεός -	Ac.sg. το θείο (pe unchiul)	
N.sg. neutru	το θείο -	Ac.sg. το θείο (divinul)	

confuzia este posibilă doar când întâlnim aceste forme scoase din context. Dacă vom scrie doar **το θείο**, scos din context, nu vom putea spune despre care dintre substantivele de mai sus este vorba. Dacă însă plasăm forma respectivă într-un context, confuzia nu mai este posibilă și, prin urmare, putem respecta “regula lui -v final”.

¹ V. Babinotis, G. “Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας”, Κέντρο Λεξικολογίας, Ατνα, 1997, p.277.

² În deja citata “Γραμματική της νέας ελληνικής - Δομολεπουργική - Επικοινωνιακή”, în vol.I dedicat numelui, constatăm o inconsecvență a autorilor în respectarea regulii lui -v final la articolul de gen feminin. Astfel, găsim formele **τη μέρα, τη Δευτέρα, τη φούστα** (p.44), cu respectarea regulii, dar și forma **την φιλόλογο** (p.25), unde, în mod evident, regula nu mai este respectată. În limba vorbită, folosirea aleatorie a lui -v în finalul articolului hotărât la Ac.sg., masculin și feminin, este și mai evidentă.

³ V. și “Θέματα Νεοελληνικής Σύνταξης”, p.12.

Ex.: 1. Είδα το θείο μου. (L-am văzut pe unchiul meu)

2. Εχει κλίση προς το θείο. (Are chemare către divin.)

Limba vorbită prezintă însă o tendință tot mai accentuată de folosire aleatorie a lui -v nu numai la finalul articolului hotărât/nehotărât, ci și la finele unor substantive în acuzativ singular.

2.2.3. Utilizări ale articolului hotărât

2.2.3.1. Articolul hotărât indică faptul că obiectul denumit este cunoscut.

Așadar, este folosit referențial.

Πήρα ένα βιβλίο και ένα τετράδιο και του έδωσα το βιβλίο.

(Am luat o carte și un caiet și i-am dat cartea.)

2.2.3.2. În plan semantic, articolul hotărât poate avea uneori o valoare generică.

Ο άνθρωπος χρειάζεται αρμονία. (Omul are nevoie de armonie.)

“Όσο για τον¹ ρατσισμό, αυτός ακόμα εκφράζεται με ουσιώδεις αιχμές.” (G&R 8, 71) (Cât privește rasismul, acesta încă se mai manifestă cu intensități substanțiale.)

2.2.3.3. Sunt întodeauna precedate de articolul hotărât următoarele categorii de substantive:

a) *nume proprii de persoane:*

Είμαι η Αλίνα. (Eu sunt Alina.)

Ο Κάρολος είναι ο πρώτος αριστερά. (Carol e primul din stânga.)

b) *toponimele;*

η Ρουμανία, η Ελλάδα, η Αθήνα, το Βουκουρέστι

c) *unele substantive în acuzativ singular sau plural cu valoare circumstanțială:*

Τον Ιούλιο θα πάνε στη θάλασσα. (În iulie vor merge la mare.)

Την Κυριακή πηγαίνω στην εκκλησία. (Duminica merg la biserică.)

Διαβάξει το πρωί, το μεσημέρι, αλλά και τα μεσάνυχτα. (Citește dimineața, după-amiaza, dar și la miezul nopții.)

Στην αρχή δεν έκανε τίποτα. (La început nu făcea nimic.)

Στις αρχές του έτους μάς ήρθε καινούργιος δάσκαλος. (La începutul anului ne-a venit un nou învățător.)

Πληρώνεται 100.000 την ημέρα. (Este plătit cu 100.000 pe zi.)

Ερχεται δύο φορές την εβδομάδα (το μήνα, το χρόνο). (Vine de două ori pe săptămână/pe lună/pe an.)

¹ După cum se vede în exemplul de mai sus, și în presa scrisă este frecventă folosirea aleatorie a lui -v la forma de acuzativ singular a articolului hotărât masculin.

- la singular: σε + τον > στον
 σε + την > στην
 σε + το > το

- la plural: σε + τους > στους
 σε + τις > στις
 σε + τα > στα

Ex.: σε + του > στου / στου παππά (το σπίτι) (în casa preotului)
σε + της > στης / στης μητέρας (το σπίτι) (în casa mamei)
σε + των > στων / στων φίλων (τον κήπο) (în grădina prietenilor)

Τον είδα το 1998. (L-am văzut în 1998.)
 Θα έρθω στη μία. (Voi veni la unu/ora unu.)
 Θα έρθει στις τρείς. (Va veni la trei/ora trei.)
 Θα έρθει στις δέκα του μηνός. (Va veni în zece ale lunii.)
 Κατά τη δεκαετία του '60... (În deceniul anilor '60...)

“...οι νέες θρησκείες ξεπερνούν τις 10.000...” (G&R 8, 22)

“...με πάνω από 250.000 οπαδούς.” (Idem)

το πέντε	(numărul cinci)
το δέκα	(numărul zece)

το ένα τρίτο	(o treime)
τα δύο τέταρτα	(două pătrimi)
το 70 τοις εκατό	(70%)

και οι δύο	(amândoi)
και οι τρεις	(toti trei, tustrei)

- la gradul pozitiv (are valoare adjectivală) (cel, cea, cei, cele):

Οι καλοί είναι εδώ. (Cei buni sunt aici.)
Οι άνθρωποι οι καλοί είναι εδώ. (Oamenii cei buni sunt aici.)

Θέλω την κόκκινη.

(O vreau pe cea roșie.)

Θέλω τον πέμπτο.

(Îl vreau pe al cincilea.)

- tot la gradul pozitiv, dar la singular, articolul hotărât substantivează adjectivul pe care îl precede:

το ωραίο (frumosul)

το καλό (binele)

το άσχημο (urâtul)

- forma perifrastică a superlativului adjectivelor este exprimată prin adjectiv la gradul comparativ, precedat de articol hotărât:

ο καλύτερος άνθρωπος (cel mai bun om)

ο πιο άσχημος άνθρωπος (cel mai urât om)

- articolul hotărât se poate afla și înaintea unor adjective la gradul superlativ:

το υπέρτατο Ον (Ființa supremă)

η υπέρτατη Εκκλησία (Biserica supremă) (G&R 8, 69)

g) înaintea unor substantive, cu valoare emfatică, exprimând, mai ales în publicitate, excelența unui produs:

Το μπισκότο. (Biscuitul = adevăratul biscuit)

Το βιβλίο. (Cartea = adevărata, cea mai bună carte)

Ο καφές. (Cafeaua = adevărata cafea)

În această situație articolul se pronunță mai intens decât substantivul.

- tot înaintea unor substantive, în propoziții exclamative, cu valoare peiorativă:

Το ζώο, τι μας έκανε; (Animalul, ce ne-a făcut!)

h) înaintea unor verbe care astfel se substantivează:

το είναι (ființa)

το γίνεσθαι (devenirea)

το εκλέγειν (în expr. το δικαίωμα του εκλέγειν - dreptul de a alege)

το εκλέγεσθαι (idem. - dreptul de a fi ales)

i) înaintea unor forme verbale la conjunctiv sau la indicativ prezent sau viitor, precedate de locuțiuni adverbiale, pentru a exprima propoziții subiective:

- Είναι μεγάλο πράγμα το να ξέρει κανείς τι κάνει.

- “Το κατά πόσον το επιχείρημα της “πατρωνίας” ευσταθεί απέναντι σε μια σημερινή αντίληψη περί διεθνούς δικαίου, παραμένει θέμα ανοιχτό”. (G&R 8, 39)

- “Το κατά πόσον θα καταφέρει να εξέλθει απ’ αυτήν, παραμένει το μεγάλο αίνιγμα του 21ου αιώνα”. (G&R 8, 123)

j) *înaintea unor adverbe:*

<u>οι</u> άνω	(cei de sus)
<u>οι</u> κάτω	(cei de jos)
<u>το/τα</u> εξής	(următoarele)

k) *articolul hotărât intră în componența pronomelor*- *pronume de identitate:* ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο:

Είναι ο ίδιος άνθρωπος.	(Este același om.)
[ο ίδιος este urmat de substantiv fără articol.]	

- *pronumele de întărire (cu valoare adjectivală):*

Ο ίδιος ο Αλέκος μού το είπε.	(Alekos însuși mi-a spus-o.)
[ο ίδιος este urmat de substantiv precedat de articol hotărât.]	

- *pronumele relativ:*

ο οποίος, η οποία, το οποίο / οι οποίοι, οι οποίες, τα οποία

- *pronumele reflexiv:*

ο εαυτός μου, ο εαυτός σου etc.

- *adjectivul posesiv:*

ο δικός μου / η δική μου / το δικό μου etc.

În ceea ce privește topica articolului, acesta se află întotdeauna înaintea substantivului. Când substantivul este precedat de un adjectiv, articolul este plasat înaintea adjectivului. Astfel, avem următoarea secvență: articol hotărât + adjectiv + substantiv (ο άνθρωπος - ο καλός άνθρωπος). În cazul în care substantivul este precedat de două adjective, articolul este plasat înaintea primului adjectiv: articol + adj.1 + adj.2 + substantiv.

Ex.: "... η ολιστική και μονιστική πνευματικότητα..." (G&R 8, 123)

Când într-o propoziție avem două substantive articulate hotărât, fiecare substantiv este precedat de articolul său.

Ex.: "... στον τομέα της οικονομίας και της πολιτικής..." (G&R 8, 123)

Când avem secvența: articol hotărât + substantiv + articol hotărât + adjectiv, al doilea articol are valoare adjectivală: το σπίτι το ωραίο (casa cea frumoasă).

2.3. ARTICOLUL NEHOTĂRÂT

2.3.1. Articolul nehotărât prezintă următoarea flexiune:

	SINGULAR			PLURAL		
	M	F	N	M	F	N
N.	ένας	μία	ένα	-	-	-
G.	ενός	μιας	ενός	-	-	-
Ac.	ένα(v)	μια(v)	ένα	-	-	-

După cum reiese din paradigma de mai sus, articolul nehotărât nu are forme de plural. Pentru plural, recurge la pronumele nehotărâte (κάτι, μερικοί, κάποιοι, κάμποσοι).

Δως μου κάνα βιβλίο. (Dă-mi o carte.)

Δως μου μερικά βιβλία. (Dă-mi niște cărți.)

Ηρθαν μερικοί άνθρωποι. (Au venit niște oameni.)

În fapt, articolul nehotărât este exprimat la singular prin numeralul cardinal “unu”, care are forme pentru cele trei genuri.

Articolul nehotărât prezintă forme comune la neutru (N. și Ac. singular), la masculin și neutru (G. singular), la feminin (N. și Ac. singular) și, parțial, la masculin și neutru (Ac. singular).

2.3.2. Articolul nehotărât este concurat cu succes la singular de forme ale pronumelui nehotărât (κανένας, κάνα - “vreunul” și κάποιος “unul, cineva, careva”). Exprimă o raportare nedefinită la obiectul la care se referă locutorul.

Ex.: Βρήκα μια λύση. (Am găsit o soluție.)

Uneori, această raportare nedefinită este parțială.

Ex.: Ηρθε ένας συμμαθητής μου. (A venit un coleg de-al meu.)

2.3.3. Utilizări

2.3.3.1. Articolul nehotărât poate indica faptul că substantivul înaintea căruia se află are sens generic:

Ένα παλληκάρι ποτέ δε φοβάται. (Un voinic nu se teme niciodată.)

2.3.3.2. Înaintea numelor proprii exprimă excelența:

Μόνο μια Μαρία Κάλλας θα τραγουδούσε έτσι. (Doar o Maria Kallas ar cânta așa.)

2.3.3.3. Uneori raportarea nedefinită este exprimată prin absența articolului nehotărât:

Είδα άλογα, γύδες και πρόβατα. (Am văzut cai, capre și oi.)

2.3.3.4. Articolul nehotărât poate fi folosit pentru a exprima circumstanța temporală:

μια μέρα (întro zi)

ένα καλοκαίρι (întro vară)

μια φορά κ' έναν καιρό (odată [a fost odată ca niciodată])

2.3.3.5. Este frecvent folosit în unele expresii (cu prepoziții sau nu):

ως ένα σημείο (până într-un punct)

από μια άποψη (dintr-un punct de vedere)

μια... μια (ba... ba)

μια γελοούσε, μια έκλεγε (ba râdea, ba plângea)
 από τη μία ... από την άλλη (pe de o parte... pe de alta...)

2.3.3.6. Cu valoare emfatică, articolul nehotărât subliniază excelența calităților substantivului pe care îl precede:

Ηταν ένας γιατρός! (Era un doctor!)

2.3.3.7. În apozitii, articolul nehotărât exprimă raportarea nedefinită parțială:

“...ο Γάλλος συγγραφέας Ρομάν Ρολλάν, ένας σύγχρονος του Γκάντι...” (G&R 8, 51)

2.3.4. Topica

Ca și articolul hotărât, articolul nehotărât este plasat înaintea substantivului. Când însă substantivul este precedat de alte părți de vorbire, secvențele pot fi următoarele:

2.3.4.1.	articol	+	adjectiv	+	substantiv
	<u>ένας</u>		<u>καλός</u>		<u>καλόγερος</u>
	(un călugăr bun)				
2.3.4.2.	articol	+	adj. pronominal	+	substantiv
	<u>ένας</u>		<u>άλλος</u>		<u>άνθρωπος</u>
	(un alt om)				
2.3.4.3.	adj. pronominal	+	articol	+	substantiv
	<u>άλλη</u>		<u>μια</u>		<u>εβδομάδα</u>
	(încă o săptămână)				
2.3.4.4.	articol	+	adj. pronominal	+	substantiv
	<u>μια</u>		<u>άλλη</u>		<u>κοπέλα</u>
	(o altă fată)				
2.3.4.5.	articol	+	adj. pronominal nehot.	+	substantiv
	<u>μια</u>		<u>κάποια</u>		<u>κυρία</u>
	(o oarecare doamnă+nume propriu)				
	<u>ένας</u>		<u>κάποιος</u>		<u>κύριος</u>
	(un oarecare domn+nume propriu)				
	<u>μια</u>		<u>κάποια</u>		<u>ανησυχία</u>
	(o oarecare neliniște)				
	<u>μιας</u>		<u>κάποιας</u>		<u>ηλικίας</u>
	(de o oarecare vârstă)				
	<u>μια</u>		<u>τέτοια</u>		<u>ιδέα</u>
	(o asemenea idee)				

“...διαφωνούσε με μια τέτοια προοπτική.” (G&R 8, 50)

“...σε μια ύστατη προσπάθεια άρχισε να νηστεύει.” (G&R 8, 50)

2.4. ARTICOLUL ZERO

Articolul zero își face remarcate valorile, funcționând, în mod paradoxal, tocmai prin absență. Morfologic inexistent (ϕ), acest articol compensează prin multipla sa funcționalitate în plan semantic.

art. hot.

το μάθημα

art. nehot.

ένα μάθημα

art. zero

ϕ μάθημα

2.4.1. Utilizări

2.4.1.1. *după verbele ονομάζομαι și παραμένω, urmate de un nume propriu:*

Ονομάζομαι ϕ Νίκος Παυλίδης.

“...οι παραδόσεις τους παραμένουν ακόμη και σήμερα ϕ ζωντανά στοιχεία της ύπαρξής τους.” (G&R 8, 71)

2.4.1.2. *cu valoare generică:*

Εχω ϕ σπίτι.

(Am casă.)

Σπουδάζει ϕ νομική.

(Studiază dreptul.)

ϕ Σκυλί που γαβγίζει δε δαγκώνει. (Căinele care latră nu mușcă.)

Remarcăm faptul că articolul zero din limba greacă este redat adesea în limba română prin articol hotărât cu valoare generică.

2.4.1.3. *în expresii verbale, în locuțiuni prepoziționale, sau formulări cu valoare participială, specifice limbii neoeleene ca:*

θέλει ϕ υπομονή

(e nevoie de răbdare)

κάνω ϕ υπομονή

(am răbdare)

παίρνω ϕ είδηση

(prind de veste)

έχω ϕ σκοπό να...

(urmăresc să...)

κατά ϕ σημερινή βάση

(zilnic)

από ϕ πλευράς πεποιθήσεων

(în ce privește convingerile)

με ϕ αποτέλεσμα να...

(având drept rezultat...)

από ϕ πολλές απόψεις

(din multe puncte de vedere)

με ϕ φόντο

(pe fondul)

με ϕ ένταλμα

(cu mandat)

με ϕ ηγέτη + nume propriu articulat

(avându-l drept lider)

με ϕ επικεφαλής + nume propriu

(avându-l drept șef)

“Οι πολιτικές εξελίξεις (...) οδήγησαν σε ϕ κορύφωση της σκληρότητας (...).” (G&R 8, 50)

“Το κίνημα (...) συνέχισε να υπάρχει, με ϕ πνευματικό ηγέτη τον Β.

Μπάβε και ϕ πολιτικό εκπρόσωπο τον Τ. Π. Ναραγιάν.” (G&R 8, 51)

2.4.1.4. *articolul zero mai apare în formulări ce exprimă reciprocitatea (nume proprii sau comune în genitiv), vârsta, sau în cazul unor apoziții:*

- 9) συνάντηση ϕ Κλίντον-Γέλτσιν
 συνεργασία ϕ εκκλησίας και κράτους
 “Οι περισσότεροι ήταν ϕ νεακής ηλικίας, 30 έως 40 ϕ χρονών.”
 (G&R 8, 87)
 “...ο Σιμών (...), ϕ γιος ενός μάγου-θεραπευτή στο (...) Κόγκο”.
 (G&R 8, 69)
 “...ο νέος πριμάτος της Πολωνίας, ϕ καρδινάλιος Γιόζεφ Γκλεμπ...”
 (G&R 8, 61)
 “Ο Κάρολ, ϕ βρέφος, μαζί με τη μητέρα του...” (G&R 8, 78)
 “ ϕ Δεκαετία του '20. Η μητέρα του (...) με τον αδελφό του ϕ
 Εδμούντο.” (G&R 8, 79)

2.4.1.5. *articolul zero poate avea și valoare emfatică. Ca în multe din situațiile descrise mai sus, se traduce în limba română cu articolul hotărât.*
 ϕ Αδερφή του είμαι! (Doar sunt sora lui!)

2.4.2. Topica. În ceea ce privește poziția articolului zero în frază, putem avea următoarele secvențe:

2.4.2.1. Verbe ca “a fi” sunt urmate de substantive precedate de articolul zero (ϕ).

verb	+	articol zero	+	substantiv în N.
είμαι		ϕ		καθηγητής
γίνομαι		ϕ		φοιτητής
διορίζομαι		ϕ		διευθυντής
εκλέγομαι		ϕ		πρόεδρος
διατελώ		ϕ		καθηγητής
χρηματίζω		ϕ		επιμελητής

2.4.2.2. Pentru a desemna nume de străzi, bulevarde, piețe, instituții, județe etc. utilizăm următoarea secvență:

substantiv	+	articol zero	+	subst. propriu în G.
Οδός		ϕ		Αισχίνου
Λεωφόρος		ϕ		Αμαλίας
Πλατεία		ϕ		Ελευθερίας
Νομός		ϕ		Ηλίας
Πανεπιστήμιο		ϕ		Αθηνών

2.4.2.3. Atributul substantival prepozițional din limba română este exprimat în limba greacă prin următoarea secvență:

substantiv	+	articol zero	+	substantiv în G.
γιαλιά		φ		ηλίου
είδη		φ		δέρματος
λεξικό		φ		τσέπης
φακοί		φ		επαφής

2.4.2.4. Articolul zero apare și în propoziții exclamative eliptice:

φ Προσοχή! (Atenție!)

φ Ησυχία! (Liniște!)

De asemenea, mai apare și înaintea substantivelor proprii/comune în vocativ:

φ Κύριε! (Domnule!)

2.5. OMISIUNEA ARTICOLULUI

Articolul hotărât și cel nehotărât pot fi omise uneori din motive de economie verbală sau din grabă, cu condiția să nu fie alterat mesajul. Omiterea articolului este frecventă în stilul jurnalistic, în anunțuri de mică publicitate, fără a avea însă o valoare semantică sau sintactică deosebită, așa cum se întâmplă în cazul articolului zero. Omisiunea articolului este uzitată cel mai mult în titlurile unor articole din presă.

Ex.: “Πανόραμα της παγκόσμιας θρησκευτικότητας”

“Ολοκαύτωμα”

“Ανατολικό μπλόκ”

“Πάτριο ημερολόγιο”

“Πηγές”

Tot din motive de economie, articolul este omis și în denumirile unor legi, acte normative etc.

Διάταξη για τη μόρφωση του κλήρου.

Διάταξη για τη χριστιανική παιδεία.

3. SUBSTANTIVUL

3.1. DECLINAREA SUBSTANTIVELOR MASCULINE

SV 3.1.0. Generalități

Tendința sistemului flexionar al substantivului a fost aceea de simplificare. Substantivele cu flexiune mai complicată, cu alternanțe consonantice/vocalice, s-au simplificat prin analogie cu substantivele aparținând unei clase flexionare mai regulate. Gramaticile tradiționale disting următoarele tipuri flexionare masculine:

1. substantive masculine în -ας parisilabice și imparisilabice
2. substantive masculine în -ης parisilabice și imparisilabice
3. substantive masculine în -ης cu plural dublu (parisilabic și imparisilabic)
4. substantive masculine în -ές imparisilabice
5. substantive masculine în -ούς imparisilabice
6. substantive masculine în -ος parisilabice

3.1.1. Substantive masculine în -ας parisilabice

3.1.1.1. Marea majoritate a substantivelor masculine în -ας provin din masculinele de declinarea I din greaca veche, cu tema în -α/-η-. Multe însă sunt vechi substantive contrase de declinarea I ca: Βορράς<Βορρέας. Foarte multe dintre substantivele în -ας sau în -ης provin din substantive ce în greaca veche aparțineau declinării a III-a cu tema în oclisivă, siflantă sau sonantă. Prin analogie, paradigma s-a simplificat, iar substantivele respective și-au modificat flexiunea, evitând astfel alternanțele consonantice/vocalice. Astfel:

κάλυξ, -υκος	>	κάλυκας	(caliciu)
πίναξ, -ακος	>	πίνακας	(tablou)
φύλαξ, -ακος	>	φύλακας	(paznic)
Αραψ, -αβος	>	Αραβας	(arab)
γίγας, -αντος	>	γίγαντας	(gigant)
δαίμων, -ονος	>	δαίμονας	(demon)
γέρων, -οντος	>	γέροντας	bătrân)
μην, μηνός	>	μήνας	(lună)
ποιμήν, -ένος	>	ποιμένας	(păstor)
αιών, -ώνος	>	αιώνας	(secol)

αγών, -ώνος	>	αγώνας	(luptă)
αήρ, αέρος	>	αέρας	(aer)
πατήρ, πατρός	>	πατέρας	(tată)
ανήρ, ανδρός	>	άνδρας	(bărbat)
σωτήρ, σωτήρος	>	σωτήρας	(mântuitor)
μάρτυρ, -υρος	>	μάρτυρας	(martir, martor)
ρήτωρ, -ορος	>	ρήτορας	(retor)

În acest tip flexionar parisilabic se încadrează și unele substantive derivate cu sufixe ca: -τήρας, -άκης, -ώνας, -ίωνας.

Exemple:

κινώ	>	κινήτήρας
κόσμος	>	κοσμάκης
ξένος	>	ξενώνας
αμπέλι	>	αμπελώνας

De asemenea masculinele în -ίας (λοχίας) sunt tot derivate, dar cu sufixul -ίας<I.E.*-iya (καρχαρ-ίας, αστερ-ίας, γυναικ-ίας). Acest sufix este productiv în neogreacă, unde întâlnim substantive ca: αντιρησ-ίας, αισθηματ-ίας, δηλωσ-ίας, ταραξ-ίας, ταμ-ίας, νεαν-ίας, κτηματ-ίας.

Unele substantive masculine de declinarea a III-a consonantică din greaca veche își păstrează flexiunea neregulată în greaca modernă, fără a-și regulariza paradigma. Din această categorie fac parte în general nume proprii ca: Πλάτων, Σίμων, Αρίων, Ιάσων. Unele dintre acesta prezintă însă forme duble: Ιάσων/Ιάσονας, Παν/Πάνας. Unele masculine în -ας provin din vechi teme în siflantă cu sufixul de lărgire -τ- (ιδρώς, ιδρώ-τ-ος>ιδρώτας/έρως, έρω-τ-ος>έρωτας).

3.1.1.2. Substantive masculine parisilabice în-ας proparoxitone¹

<u>ήρω-α-ς / ήρω-ες (erou)</u>				
	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο	ήρω-α-ς	οι	ήρω-ες
G.	του	ήρω-α	των	ηρώ-ων
Ac.	τον	ήρω-α	τους	ήρω-ες
V.	-	ήρω-α	-	ήρω-ες

¹ Oxitone sunt substantivele accentuate pe ultima silabă, paroxitone sunt substantivele accentuate pe penultima silabă și proparoxitone sunt cele accentuate pe antepenultima silabă.

3.1.1.3. Substantive masculine parisilabice în -ας paroxitoneκανόν-α-ς / κανόν-ες (regulă)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο	κανόν-α-ς	οι	κανόν-ες
G.	του	κανόν-α	των	κανόν-ων
Ac.	τον	κανόν-α	τους	κανόν-ες
V.	-	κανόν-α	-	κανόν-ες

3.1.1.4. Substantive masculine parisilabice în -ίαςλοχ-ία-ς / λοχ-ίες (sergent)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο	λοχ-ία-ς	οι	λοχ-ίες
G.	του	λοχ-ία	των	λοχ-ι-ών
Ac.	το	λοχ-ία	τους	λοχ-ίες
V.	-	λοχ-ία	-	λοχ-ίες

Observatii:

a) În general, accentul substantivelor masculine parisilabice în -ας se află pe antepenultima sau pe penultima silabă.

b) Substantivele proparoxitone deplasează accentul de pe antepenultima silabă pe penultima silabă la genitiv plural: ο ήρωας - των ηρώων.

c) La substantivele masculine parisilabice în -ας paroxitone remarcăm faptul că, în vreme ce substantivele provenite din vechile substantive de declinare a III-a nu deplasează accentul în cursul flexiunii, menținându-se pe silaba pe care se afla la nominativ singular, substantivele de tip λοχ-ίας deplasează accentul pe ultima silabă la genitiv plural: ο λοχ-ίας / των λοχ-ι-ών. De asemenea, coboară accentul pe ultima silabă la genitiv plural substantivele: ο άνδρας, ο μήνας / των ανδρών, των μηνών, care la genitiv singular păstrează forme duble - una adaptată noii paradigme, iar cealaltă continuând forma veche.

Ex.: του άνδρα / του ανδρός, του μήνα / του μηνός

d) O altă sursă care furnizează substantive parisilabice în -ίας este evoluția unor substantive (e drept, aceste substantive reprezintă forme populare) prin sinizeză.

Ex.: φονεύς > φονέας > φον-ίας
χαλκεύς > χαλκέας > χαλκ-ίας

3.1.2. Substantive masculine imparisilabice în -ας

3.1.2.1. În general, este vorba despre substantive de proveniență străină, accentuate de obicei pe ultima silabă (excepție: κάλας/καλάδες < turc. kalfa).

Ex.:	αββάς / αββάδες	< lat. abba
	μουλάς / μουλάδες	< pers. mulla
	χαλβάς / χαλβάδες	< turc. halva

Tot în această categorie se încadrează și unele substantive provenite din adjective, la rândul lor derivate de la substantive cu sufixul augmentativ -αράς : κοιλιά > κοιλ-αράς (burtos) sau cu sufixul -άς, care exprimă meserii: το ψάρι > ο ψαρ-άς (pescar), το σφουγγάρι > ο σφουγγαρ-άς (culegător de bureți).

3.1.2.2. Substantive masculine imparisilabice în -ας paroxitone

<u>κάλαφ-α-ς / καλφ-ά-δες (calfă)</u>				
	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο	κάλαφ-α-ς	οι	καλφ-ά-δες
G.	του	κάλαφ-α	των	καλφ-ά-δων
Ac.	τον	κάλαφ-α	τους	καλφ-ά-δες
V.	-	κάλαφ-α	-	καλφ-ά-δες

3.1.2.3. Substantive masculine imparisilabice în -άς oxitone

<u>παπ-ά-ς / παπ-ά-δες (preot)</u>				
	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο	παπ-ά-ς	οι	παπ-ά-δες
G.	του	παπ-ά	των	παπ-ά-δων
Ac.	τον	παπ-ά	τους	παπ-ά-δες
V.	-	παπ-ά	-	παπ-ά-δες

Observație:

Substantivele masculine imparisilabice în -άς (paroxitone și oxitone) la plural sunt accentuate întotdeauna pe penultima silabă. Ele au trei forme cazuale identice: la singular (genitivul, acuzativul și vocativul, cu desinența zero) și la plural (nominativul, acuzativul și vocativul, cu desinența -δες).

3.1.3. Substantive masculine în -ης parisilabice

3.1.3.1. Majoritatea acestor substantive provin, ca și cele în -άς, din vechi substantive aparținând în greaca veche declinării I ca: ποιητής, μαθητής, πολίτης, sau declinării I contrase (Ερμής < Ερμέας).

În acest tip flexionar parisilabic (prezintă același număr de silabe la singular și la plural) se încadrează și unele substantive derivate cu sufixe ca: -της, -ιστής, -ίτης, -αίτης, -ιάτης, -ώτης, -ιώτης etc.

Ex.:	αγοράζω	> αγοραστής	(cumpărător)
	ψέλνω	> ψάλτης	(psalt)
	ράβω	> ράφτης	(croitor)
	Ανατολή	> Ανατολίτης	(oriental)
	Μοραή	> Μοραΐτης	(morait)
	Σπάρτη	> Σπαρτιάτης	(spartan)
	Φανάρι	> Φαναριώτης	(fanariot)
	Ηπειρος	> Ηπειρώτης	(epirot)

3.1.3.2. Substantive masculine parisilabice în -ης paroxitone

πολίτ-η-ς / πολίτ-ες (cetățean)

		<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>
N.	ο	πολίτ-η-ς	οι	πολίτ-ες
G.	του	πολίτ-η	των	πολίτ-ών
Ac.	τον	πολίτ-η	τους	πολίτ-ες
V.	-	πολίτ-η	-	πολίτ-ες

3.1.3.3. Substantive masculine parisilabice în -ής oxitone

μαθητ-ή-ς / μαθητ-ές (elev)

		<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>
N.	ο	μαθητ-ή-ς	οι	μαθητ-ές
G.	του	μαθητ-ή	των	μαθητ-ών
Ac.	το	μαθητ-ή	τους	μαθητ-ές
V.	-	μαθητ-ή	-	μαθητ-ές

Observații:

a) *Substantivele masculine parisilabice în -ης paroxitone deplasează accentul în cursul flexiunii pe ultima silabă la genitiv plural: ο πολίτ-ης / των πολίτ-ών.*

b) *Substantivele masculine parisilabice în -ής/-ης oxitone și paroxitone au trei forme cazuale identice: la singular (genitiv, acuzativ și vocativ, cu*

desinența zero) și la plural (nominativ, acuzativ și vocativ, cu desinența -ές/-ες).

c) Unele substantive masculine în -ης fac pluralul în -εις. Este vorba de vechi substantive în -ις sau -υς. Din această categorie fac parte substantive ca:

N.sg.	Ac.sg.	G.sg.	N./Ac.pl.	G.pl.
1. ο πρότανης <gr.v. πρότανις	τον πρότανη	του προτάν-εως	προτάν-εις	προτάν-εων
2. ο λάτρης <gr.v. λάτρις	τον λάτρη	-	λάτρεις	λάτρ-εων
3. ο όφης <gr.v. όφις	τον όφιν	του όφ-εως	όφ-εις	όφ-εων
4. ο μάντης <gr.v. μάντις	το μάντη	του μάντ-εως	μάντ-εις	μάντ-εων
5. ο όχρης <gr.v. όχρις	τον όχριν	του όχρ-εως	όχρ-εις	όχρ-εων
6. ο πρέσβης <gr.v. πρέσβυς	τον πρέσβη	του πρέσβ-εως	πρέσβ-εις	πρέσβ-εων

Acest tip de substantive masculine tinde să-și regularizeze flexiunea, prin analogie cu restul masculinelor în -ης, având genitivul singular în -η: του πρέσβη, του μάντη, του πρότανη, του λάτρη.

3.1.4. Substantive masculine în -ης imparisilabice

3.1.4.1. Sunt imparisilabice destul de puține substantive ce reprezintă împrumuturi din alte limbi.

Ex.: χαλίφης < arab. khalifah
εμίρης < arab. emir
γκιόνης < alb. gjon

Tot imparisilabice sunt anumite nume proprii și patronime (Περικλής, Γιάνης, Αρμένης), dar și substantive derivate cu sufixele:

- άρης/-iάρης - βάρκα > βαρκ-άρης
- τής (<turc. -ci) - κουλούρι > κουλουρ-τής

sau împrumuturi din limba turcă:

- μπογια-τής < turc. boyaci
- καφε-τής < turc. kahveci

3.1.4.2. Substantive masculine imparisilabice în -ης proparoxitone

9

80

φούρναρ-η-ς / φουρνάρ-η-δες (brutar)SINGULARPLURAL

35

N.	ο	φούρναρ-η-ς	οι	φουρνάρ-η-δες
G.	του	φούρναρ-η	των	φουρνάρ-η-δων
Ac.	το	φούρναρ-η	τους	φουρνάρ-η-δες
V.	-	φούρναρ-η	-	φουρνάρ-η-δες

3.1.4.3. Substantive masculine imparisilabice în -ης paroxitoneχαλίφ-η-ς / χαλίφ-η-δες (calif)SINGULARPLURAL

N.	ο	χαλίφ-η-ς	οι	χαλίφ-η-δες
G.	του	χαλίφ-η	των	χαλίφ-η-δων
Ac.	το	χαλίφ-η	τους	χαλίφ-η-δες
V.	-	χαλίφ-η	-	χαλίφ-η-δες

3.1.4.4. Substantive masculine imparisilabice în -ής oxitone

12

10

καφετζ-ή-ς / καφετζ-ή-δες (proprietar de cafea)SINGULARPLURAL

N.	ο	καφετζ-ή-ς	οι	καφετζ-ή-δες
G.	του	καφετζ-ή	των	καφετζ-ή-δων
Ac.	τον	καφετζ-ή	τους	καφετζ-ή-δες
V.	-	καφετζ-ή	-	καφετζ-ή-δες

Observații:

a) Substantivele masculine imparisilabice în -ης proparoxitone la plural deplasează accentul pe silaba următoare, din cauza regulii limitării accentului (accentul nu poate sta decât pe una din ultimele trei silabe): φούρναρης/φουρνάρηδες.

b) Substantivele imparisilabice în -ης (toate cele trei categorii) au trei cazuri identice la singular (genitivul, acuzativul și vocativul cu desinența zero) și la plural (nominativul, acuzativul și vocativul cu desinența -δες).

c) Desinența genitivului plural este -δων.

3.1.5. Substantive masculine în -ης cu plural dublu

3.1.5.1. Unele substantive masculine în -ης prezintă la plural forme duble, parisilabice și imparisilabice. La acest tip de substantive avem două categorii de substantive cu plural dublu: paroxitone și oxitone.

3.1.5.2. Substantive masculine în -ης cu plural dublu, paroxitone

<u>αφέντ-η-ς / αφέντ-ες + αφεντ-ά-δες (stăpân)</u>				
	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο	αφέντ-η-ς	οι	αφέντ-ες / αφεντ-ά-δες
G.	του	αφέντ-η	των	αφεντ-ών / αφεντ-ά-δων
Ac.	τον	αφέντ-η	τους	αφέντ-ες / αφεντ-ά-δες
V.	-	αφέντ-η	-	αφέντ-ες / αφεντ-ά-δες

3.1.5.3. Substantive masculine în -ής cu plural dublu, oxitone

<u>θεριστ-ή-ς / θεριστ-ές + θεριστ-ά-δες (secerător)</u>				
	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο	θεριστ-ή-ς	οι θεριστ-ές	/ θεριστ-ά-δες
G.	του	θεριστ-ή	των θεριστ-ών	/ θεριστ-ά-δων
Ac.	το	θεριστ-ή	τους θεριστ-ές	/ θεριστ-ά-δες
V.	-	θεριστ-ή	- θεριστ-ές	/ θεριστ-ά-δες

Observații:

a) Substantivele masculine în -της, paroxitone cu dublu plural, la a doua formă de plural (cea imparisilabică) coboară accentul cu o silabă: ο αφέντης / οι αφεντάδες.

b) Substantivele masculine în -τής oxitone, cu plural dublu, la a doua formă de plural (cea imparisilabică) sunt accentuate la toate cazurile pe penultima silabă.

c) Aceste substantive au trei forme cazuale identice la singular (genitivul, acuzativul și vocativul) și la plural (nominativul, acuzativul și vocativul).

d) Desinența genitivului plural este -ών pentru forma parisilabică și -δων pentru cea imparisilabică.

3.1.6. Substantive masculine imparisilabice în -ές

3.1.6.1. În general, această categorie flexionară cuprinde substantive împrumutate din alte limbi.

Ex.:	καναπές	< fr. canapé
	καφές	< arab. kahve

κορσές	< fr. corset
μινάρές	< turc. minare
ναργυλές	< turc. nargile
πανσές	< fr. pansée
τελεμές	< turc. teleme
τενεκές	< turc. tenece

3.1.6.2. Flexiunea substantivelor masculine imparisilabice în -ές

<u>μενεξ-έ-ς / μενεξ-έ-δες</u> (viorea)					
	<u>SINGULAR</u>			<u>PLURAL</u>	
N.	ο	μενεξ-έ-ς		οι	μενεξ-έ-δες
G.	του	μενεξ-έ		των	μενεξ-έ-δων
Ac.	το	μενεξ-έ		τους	μενεξ-έ-δες
V.	-	μενεξ-έ		-	μενεξ-έ-δες

Observatii:

a) *Substantivele masculine imparisilabice în -ές formează pluralul doar imparisilabic.*

b) *La plural accentul este plasat întotdeauna pe penultima silabă: ο καφές / οι καφέδες.*

c) *Substantivele masculine imparisilabice în -ές au trei forme cazuale identice la singular (genitivul, acuzativul și vocativul, ce au desinența zero) și la plural (nominativul, acuzativul și vocativul, cu desinența -δες).*

d) *Desinența genitivului plural este -δων.*

3.1.7. Substantive masculine în -ούς defective de plural și substantive în -ούς imparisilabice

3.1.7.1. Această clasă flexionară cuprinde un număr destul de redus de substantive. Pe lângă substantivul παππούς/παππούδες întâlnim vechi substantive contrase de declinarea a II-a cu tema în -ο/-ε-. Unele dintre ele nu au forme de plural:

ο Ιησούς	< ebr. Yesuah < Yehosuah
ο νόος	< gr.v. νόος
ο ρους	< gr. v. ρόος
ο πλους	< gr. v. πλόος

3.1.7.2. Substantive masculine în -ους fără plural

<u>νοῦ-ς</u> (minte, cuget)			
	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>
N.	ο νοῦς		-
G.	του νοῦ		-
Ac.	το νοῦ		-
V.	- νοῦ		-

3.1.7.3. Substantive masculine în -οὺς imparisilabice

<u>παππ-οῦ-ς / παππ-οῦ-δες</u> (bunic)				
	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο παππ-οῦ-ς	οι	παππ-οῦ-δες	
G.	του παππ-οῦ	των	παππ-οῦ-δων	
Ac.	τον παππ-οῦ	τους	παππ-οῦ-δες	
V.	- παππ-οῦ	-	παππ-οῦ-δες	

3.1.8. Substantive masculine parisilabice în -ος

3.1.8.1. Această clasă flexionară cuprinde substantive care în greaca veche aparțineau declinării a II-a (tema ο/ε) ἄνθρωπος, βίος, καρπός etc. sau declinării a II-a atice, ce avea vocala tematică lungă (-ω-).

λαός < λεώς	(popor)
ναός < νεώς	(templu, biserică)
λαγός < λαγώς	(iepure)

În funcție de poziția accentului, această categorie flexionară cuprinde substantive proparoxitone, paroxitone și oxitone.

3.1.8.2. Substantive masculine în -ος proparoxitone

<u>δάσκαλ-ο-ς / δάσκαλ-οι</u> (dascăl)				
	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο δάσκαλ-ο-ς	οι	δάσκαλ-οι	
G.	του δασκάλ-ου	των	δασκάλ-ων	
Ac.	το δάσκαλ-ο	τους	δασκάλ-ους	
V.	- δάσκαλ-ε	-	δάσκαλ-οι	

Observații:

a) Substantivele masculine în -ος (proparoxitone, paroxitone și oxitone) au vocativul singular în -ε. Unele substantive nume proprii nu au vocativul în -ε, ci în -ο (ο Γιώργος / - Γιώργο).

b) Substantivele masculine în -ος proparoxitone deplasează accentul pe penultima silabă la următoarele cazuri:

G. sg.	- του δασκάλου
G. pl.	- των δασκάλων
Ac. pl.	- τους δασκάλους

c) Desinența de genitiv singular este -ου, iar cea de genitiv plural -ων.

d) Desinența nominativului plural este -οι, iar cea a acuzativului plural -ους.

3.1.8.3. Substantive masculine în -ος paroxitoneλόγ-ο-ς / λόγ-οι (logos)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο	λόγ-ο-ς	οι	λόγ-οι
G.	του	λόγ-ου	των	λόγ-ων
Ac.	το	λόγ-ο	τους	λόγ-ους
V.	-	(λόγ-ε)	-	λόγ-οι

Observații:

a) Substantivele masculine paroxitone în -ος nu deplasează accentul în cursul flexiunii. Face excepție substantivul χρόνος (timp, an) care deplasează accentul la genitiv plural pe ultima silabă, atunci când indică vârsta.

Ex.: Ο Κωνσταντίνος είναι 40 χρονών.

b) Nominativul și vocativul plural sunt identice, având desinența -οι.

c) Unele substantive nume proprii formează vocativul în -ο.

Ex.: Αλέκος / - Αλέκο
Πέτρος / - Πέτρο

3.1.8.4. Substantive masculine în -ός oxitoneλα-ό-ς / λα-οί (popor)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	ο	λα-ό-ς	οι	λα-οί
G.	του	λα-ού	των	λα-ών
Ac.	το	λα-ό	τους	λα-ούς
V.	-	λα-έ	-	λα-οί

3.1.9. *Substantive masculine în -έας*

3.1.9.1. Pe lângă tipurile nominale masculine descrise mai sus, în categoria masculinelor în -ας s-au păstrat substantive masculine nume de ocupații bărbătești (ο γραμματέας, ο συγγραφέας, ο διερμηνέας, ο ιερέας - secretar, scriitor, interpret, preot) cu pluralul în -είς, în care se recunoaște cu ușurință tema în -ηF- de tip βασιλεύς (din greaca veche), ce dă în neogreacă βασιλ-έας. La plural, acest tip de substantive are (la nominativ, acuzativ și vocativ) o silabă mai puțin decât la singular.

Ex.: ο γραμ-μα-τέ-ας / οι γραμ-μα-τείς

3.1.9.2. Flexiunea acestei categorii de substantive masculine în neogreacă este următoarea:

		<u>γραμματ-έα-ς / γραμματ-είς</u> (secretar)	
		<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	ο	γραμματ-έα-ς	οι γραμματ-είς
G.	του	γραμματ-έα	των γραμματ-έων
Ac.	το	γραμματ-έα	τους γραμματ-είς
V.	-	γραμματ-έα	- γραμματ-είς

3.1.10. Dintre *temele nominale vechi în /w/*, care vocalizat devine /v/, în neogreacă subzistă, păstrând vechea flexiune, câteva substantive - e drept, puțin uzitate -, care în general sunt înlocuite de substantive cu flexiune regulată.

Ex.: 1	sg.	ο ιχθύς, του ιχθύος, τον ιχθύ	(pește)
	pl.	οι ιχθύες, των ιχθύων, τους ιχθύς	
2	sg.	ο μυς, του μυός, το μυ	(mușchi)
	pl.	οι μύες, των μυών, τους μυς	
3	sg.	ο πέλεκυς, του πελέκεως	(secure)
	pl.	οι πέλεκεις, των πελέκεων	

d) Numele proprii masculine (vechi teme în -ης) își regularizează și ele flexiunea: Αριστοτέλης, Σωκράτης, ca de altfel și anumite substantive compuse în greaca veche cu sufixul *-κλεFες (vestit): Ηρακλής, Περικλής etc.

3.1.11. *Tabelul desinențelor* cazuale ale substantivelor masculine în neogreacă reflectă limpede tendința de simplificare a sistemului flexionar. Mărcile morfologice care servesc la exprimarea cazurilor sunt puțin numeroase¹.

¹ Am prezentat desinențele pe două coloane. În prima coloană (marcată cu aldine) sunt prezentate "terminațiile" substantivelor, așa cum apar în gramaticile tradiționale. În coloana din dreapta sunt prezentate desinențele propriu-zise ale substantivelor.

Tabelul desinențelor flexionare ale substantivelor masculine este următorul:

41
151

SINGULAR:

Substantive parisilabice

N.	-α-ς (-ς)	-έα-ς (-ς)	-η-ς (-ς)	-ο-ς (-ς)
G.	-α (φ)	-έα (φ)	-η (φ)	-ου (φ)
Ac.	-α (φ)	-έα (φ)	-η (φ)	-ο (φ)
V.	-α (φ)	-έα (φ)	-η (φ)	-ε (φ)

Substantive imparisilabice

N.	-α-ς (-ς)	-η-ς (-ς)	-έ-ς (-ς)	-ου-ς (-ς)
G.	-α (φ)	-η (φ)	-έ (φ)	-ου (φ)
Ac.	-α (φ)	-η (φ)	-έ (φ)	-ου (φ)
V.	-α (φ)	-η (φ)	-έ (φ)	-ου (φ)

PLURAL:

Substantive parisilabice

N.	-εις	-είς	-εις	-οι
G.	-ων	-έων	-ων	-ων
Ac.	-εις	-εις	-εις	-ους
V.	-εις	-εις	-εις	-οι

Substantive imparisilabice

N.	-(ά)-δες	-(η)-δες	-(έ)-δες	-(ού)-δες
G.	-(ά)-δων	-(η)-δων	-(έ)-δων	-(ού)-δων
Ac.	-(ά)-δες	-(η)-δες	-(έ)-δες	-(ού)-δες
V.	-(ά)-δες	-(η)-δες	-(έ)-δες	-(ού)-δες

3.2. DECLINAREA SUBSTANTIVELOR FEMININE

3.2.1. Generalități

Greaca veche prezenta patru tipuri de teme în -α¹. Este vorba despre teme în -α lung, în -η, în -α lung/-α scurt și în -α scurt/-η. Neogreaca nu mai păstrează distincția dintre vocalele lungi și cele scurte, de aceea nu mai este evidentă distincția între substantivele feminine cu teme vocalice diferite,

fără finala temei. Același lucru este valabil și pentru tabloul desinențelor substantivelor feminine și ale celor neutre.

¹ Vezi Ștef, Ana-Felicia, "Manual de greacă veche", Ed. Humanitas, București, 1996, p.40.

mai ales dacă ținem cont de tendința continuă de simplificare a sistemului flexionar. Gramaticile tradiționale disting următoarele tipuri flexionare feminine:

1. substantive feminine în -α/-ά parisilabice (tip θάλασσα, χώρα, φωλιά) - prima categorie
2. substantive feminine în -ά imparisilabice (γιαγιά)
3. substantive feminine în -α parisilabice (tip πατρίδα, φάλαγγα μητέρα) - a doua categorie
4. substantive feminine în -η/-ή parisilabice (tip πηγή, τέχνη) - prima categorie
5. substantive feminine în -η parisilabice (tip πίστη, κίνηση) - a doua categorie
6. substantive feminine în -ώ/-ω parisilabice (tip Καλυψώ, Μέλπω) și feminine în -ώς
7. substantive feminine în -ός/-ος parisilabice (tip είσοδος, άμμος, οδός)
8. substantive feminine în -ού imparisilabice (tip μαϊμού, αλεπού)
9. substantive cu flexiune arhaică în -ύς

Substantivele feminine în -α, provenite din vechile teme în -α lung, se regăsesc în vocabularul de bază al limbii neoele: χώρα, καρδιά, Μαρία, πέτρα etc. Vechile teme în ᾱ/ᾶ (α lung/α scurt), deși pierd distincția cantității vocalei tematice, supraviețuiesc bine în sistemul flexionar al numelui neoele, regăsindu-se în substantive ca: μοίρα, αλήθεια. Temele în α scurt/η subzistă în substantive precum: θάλασσα, αίθουσα, μέλισσα.

Substantivele contrase de declinarea I erau puțin numeroase chiar și în greaca veche. Unul dintre substantivele feminine în -α, ce provine dintr-o contragere, este substantivul propriu Αθηνά < Αθηνάα. Din aceeași categorie flexionară mai subzistă un substantiv ce exprimă numele unei unități de măsură la vechii greci (η μνά), în fapt un împrumut semitic (v. ebr. mānē).

O parte dintre substantivele feminine în α provin însă din vechea declinare a III-a cu temă consonantică (în oclisivă, siflantă sau sonantă). Pentru a elimina alternanțele vocalice, antrenând astfel simplificarea sistemului flexionar al numelor feminine de acest tip - simplificare ce reprezintă o tendință constantă a flexiunii numelor -, forma de acuzativ singular a acestor substantive (terminată în -α) a început a fi folosită tot mai mult ca formă de nominativ. Treptat, aceste forme de nominativ se adaptează aproape total flexiunii femininelor de declinarea I.

Exemple:

	<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
	<u>Greaca veche</u>	<u>Neogreaca</u>
1/ N.	η ελπίς	η ελπίδα
G.	της ελπίδος	της ελπίδας
Ac.	την ελπίδα	την ελπίδα
2/ N.	η θρίξ	η τρίχα
G.	της τριχός	της τρίχας
Ac.	την τρίχα	την τρίχα
3/ N.	η φλέψ	η φλέβα
G.	της φλεβός	της φλέβας
Ac.	τη φλέβα	τη φλέβα
4/ N.	η σάλπιγξ	η σάλπιγγα
G.	της σάλπιγγος	της σάλπιγγας
Ac.	τη σάλπιγγα ¹	τη σάλπιγγα

De asemenea, în neogreacă au nominativul singular în -α vechi teme în grupul consonantic -κτ- (νυξ, νυκτός>νύχτα), dar și teme anormale ca aceea a substantivului γυνή, γυναικός>γυναίκα. Vechile teme în -ιδ-, -ιθ-, -ιτ- cu accent retras au un comportament oscilant, dând în neogreacă substantive în -α sau în -η. De exemplu, substantivul έρις>ερίδα păstrează mărcile morfologice vechi în formele de genitiv singular și plural έριδος/ερίδων. Un substantiv din aceeași categorie flexionară în greaca veche ca χάρις dă în neogreacă un substantiv în -η>χάρη. Și acest substantiv păstrează vechile forme de genitiv singular/plural: χάριτος/χαρίτων, mai ales în expresii precum “απονομή χάριτος” (grațiiere).

Numele feminine exprimând grade de rudenie, ce reprezintă o categorie morfologică resimțită ca arhaică încă din greaca veche, se regularizează și ele.

Ex.: η θυγάτηρ, θυγατρός > θυγατέρα (ngr.<vechiul Ac.)
η μήτηρ, μητρός > μητέρα (ngr.<vechiul Ac.)

Alte substantive feminine în -α provin din derivarea cu sufixe specifice femininelor ca:

-α	γλύκ-α
-άδα	ασπρ-άδα
-αινα, -ίνα	Γιώργ-αινα, Μπουμπουλ-ίνα
-άρα	φων-άρα
-εια	προσπάθ-εια
-ειά, -εία	δουλ-ειά, παιδ-εία
-ιά, -ία	μιλ-ιά, αμμουδ-ιά, χρον-ιά, αρχοντ-ιά, βαθμολογ-ία

¹ V. Ștef, Ana-Felicia, op.cit., p.41.

-ίλα	μαυρ-ίλα
-ίτσα, -ούλα	Ελεν-ίτσα, βρυσ-ούλα
-ότητα	οντ-ότητα, αρχαι-ότητα
-ύτητα	βαρ-ύτητα, ταχ-ύτητα

Flexiunea substantivelor feminine este următoarea:

3.2.2. Substantive feminine parisilabice în -α/-ά (prima categorie)

3.2.2.1. Substantive proparoxitone în -α

	<u>θάλασσ-α / θάλασσ-ες (mare)</u>	
	<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	η θάλασσ-α	οι θάλασσ-ες
G.	της θάλασσ-α-ς	των θαλασσ-ών
Ac.	τη θάλασσ-α	τις θάλασσ-ες
V.	- θάλασσ-α	- θάλασσ-ες

Observații:

1. Femininele în -α au trei cazuri identice la singular și la plural, respectiv nominativul, acuzativul și vocativul. La singular, pentru cazurile menționate desinența este φ, iar la plural este -ες. Genitivul singular are desinența -ς, iar genitivul plural -ών.

2. Substantivele proparoxitone în -α deplasează accentul la genitiv plural pe ultima silabă: θάλασσα/θαλασσών.

3.2.2.2. Substantive paroxitone în -α

	<u>χώρ-α / χώρ-ες (țară)</u>	
	<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	η χώρ-α	οι χώρ-ες
G.	της χώρ-α-ς	των χωρ-ών
Ac.	τη χώρ-α	τις χώρ-ες
V.	- χώρ-α	- χώρ-ες

Observație:

La genitiv plural, substantivele femine paroxitone în -α deplasează accentul pe ultima silabă:

η χώρα / των χωρών
η ώρα / των ωρών

3.2.2.3. Substantive oxitone în -άφωλι-ά / φωλι-ές (cuib)

		<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>
N.	η	φωλι-ά	οι	φωλι-ές
G.	της	φωλι-ά-ς	των	φωλι-ών
Ac.	τη	φωλι-ά	τις	φωλι-ές
V.	-	φωλι-ά	-	φωλι-ές

3.2.3. Substantive feminine în -ά imparisilabice3.2.3.1. Generalități

Unele substantive feminine în -ά formează pluralul imparisilabic în -(ά)-δες. Din această categorie fac parte destul de puține substantive, dar este demn de menționat faptul că ele aparțin vocabularului de bază al limbii neoeleene. Este vorba despre substantive ca: κυρά (cocoană), μανά (mamă), γιαγιά (bunică).

3.2.3.2. Flexiunea substantivelor feminine imparisilabice în -άγιαγι-ά / γιαγι-ά-δες (bunică)

		<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>
N.	η	γιαγι-ά	οι	γιαγι-ά-δες
G.	της	γιαγι-ά-ς	των	γιαγι-ά-δων
Ac.	τη	γιαγι-ά	τις	γιαγι-ά-δες
V.	-	γιαγι-ά	-	γιαγι-ά-δες

3.2.4. Substantive feminine în -α parisilabice (a doua categorie)3.2.4.1. Substantive proparoxitone în -αa) ποσότητα-α / ποσότητα-ες (cantitate)

		<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>
N.	η	ποσότητα-α	οι	ποσότητα-ες
G.	της	ποσότητα-α-ς	των	ποσοτή-των
Ac.	την	ποσότητα-α	τις	ποσότητα-ες
V.	-	ποσότητα-α	-	ποσότητα-ες

În același fel se declină toate celelalte substantive în -ότητα / -ύτητα.

b) φάλαγγ-α / φάλαγγ-ες (falangă)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	η	φάλαγγ-α	οι	φάλαγγ-ες
G.	της	φάλαγγ-α-ς	των	φαλάγγ-ων
Ac.	τη	φάλαγγ-α	τις	φάλαγγ-ες
V.	-	φάλαγγ-α	-	φάλαγγ-ες

3.2.4.2. Substantive paroxitone în -απατρίδ-α / πατρίδ-ες (patrie)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	η	πατρίδ-α	οι	πατρίδ-ες
G.	της	πατρίδ-α-ς	των	πατρίδ-ων
Ac.	την	πατρίδ-α	τις	πατρίδ-ες
V.	-	πατρίδ-α	-	πατρίδ-ες

Observații:

1. Substantivele paroxitone feminine de tip πατρίδα, provenite din vechi teme în dentală, nu deplasează accentul pe parcursul flexiunii.

2. Desinențele pentru fiecare caz în parte sunt aceleași cu ale celorlalte substantive feminine descrise mai sus.

3.2.5. Substantive feminine în -η/-ή parisilabice (prima categorie)

3.2.5.1. În general, substantivele feminine în -η parisilabice provin din vechile substantive de declinare I cu tema moștenită -η (πηγή, τύχη, ψυχή, γραμμή). Pe de altă parte, vechi substantive în -ις de tipul ζάχαρις, άνοιξις, θύμισις, γέννησις își regularizează flexiunea, devenind feminine în -η. Pluralul nominativ în -ες al femininelor, ca și al masculinelor, este împrumutat de la vechea declinare a III-a consonantică. Acest tip de feminine în -η recurge uneori în formarea genitivului singular la vechea desinență -έως.

Unele substantive feminine în -η (ca γη) sunt rezultatul unei contrageri încă din greaca veche.

Ex.: γέα > γή

Substantivul αμυγδαλέα reprezintă un caz mai aparte. În greaca veche, αμυγδαλέα > αμυγδαλή, prin contragere. Ulterior acestei etape, αμυγδαλή revine la vechea formă necontrasă αμυγδαλέα, ce se regăsește în neogreacă în forma populară αμυγδαλιά/μυγδαλιά.

Alte substantive precum χάρη < χάρις, χάριτος reprezintă vechi teme în -ιτ- cu accent retras, -τ- fiind doar un sufix de lărgire.

O sumă de substantive feminine în -η provin din vechi teme în iot. Tipul πόλις, πόλεως / πόλεις, πόλεων păstrează neschimbată vechea flexiune, cu excepția cazurilor dispărute. Astfel, din vechea flexiune se păstrează formele de genitiv singular (care coexistă cu formele regularizate της πόλης / της πόλεως), de nominativ, acuzativ și genitiv plural (-εις/ -έων).

În general, aceasta este o clasă flexionară reprezentată mai ales de substantive abstracte ca: λέξη (cuvânt), σκέψη (gând), πίστη (credință), θέση (poziție, teză), φύση (natură) etc.

Unele dintre substantivele feminine în -η sunt derivate cu sufixe:

-η	ζέστη	(căldură)
-ση	απάντηση	(răspuns)
-ψη	λάμψη	(strălucire)
-οσύνη	καλοσύνη, βιασύνη	(bunătate, grabă)

3.2.5.2. Substantive proparoxitone în -η

κάμαρ-η / κάμαρ-ες (cameră)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	η	κάμαρ-η	οι	κάμαρ-ες
G.	της	κάμαρ-η-ς	των	καμαρ-ών
Ac.	την	κάμαρ-η	τις	κάμαρ-ες
V.	-	κάμαρ-η	-	κάμαρ-ες

Observații:

1. În general, substantivele proparoxitone în -η nu au forme de genitiv plural.

2. Din aceeași categorie fac parte substantivele: άνοιξη (primăvară), ζάχαρη (zahăr).

3. Substantivul κάμαρη este forma foarte populară pentru κάμαρα.

3.2.5.3. Substantive paroxitone în -η

τέχν-η / τέχν-ες (artă)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	η	τέχν-η	οι	τέχν-ες
G.	της	τέχν-η-ς	των	τεχν-ών
Ac.	την	τέχν-η	τις	τέχν-ες
V.	-	τέχν-η	-	τέχν-ες

Observații:

1. La genitiv plural, substantivele de tipul τέχνη paroxitone în -η deplasează întotdeauna accentul pe ultima silabă.

Ex.: η ανάγκη - των αναγκών
η δίκη - των δικών

2. Unele substantive paroxitone în -η formează genitivul plural și imparisilabic.

Ex.: η νύφη - των νυφ-ά-δων (prop.)
η αδερφή - των αδερφ-ά-δων (prop.)

3.2.5.4. Substantive oxitone în -ήπηγ-ή / πηγ-ές (izvor)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	η	πηγ-ή	οι	πηγ-ές
G.	της	πηγ-ή-ς	των	πηγ-ών
Ac.	την	πηγ-ή	τις	πηγ-ές
V.	-	πηγ-ή	-	πηγ-ές

Observație:

Numele unor zeități (vechi teme în dentală) subzistă în neogreacă prezentând forme ternare de nominativ.

Ex.: η Αρτεμīs / η Αρτέμιδα / η Αρτεμη
η Θέμις / η Θέμιδα / η Θέμη
η Θέτις / η Θέτιδα / η Θέτη

3.2.6. Substantive feminine în -η parisilabice (a doua categorie)

3.2.6.1. Acest tip flexionar al substantivelor feminine în -η, numit de gramaticile tradiționale "arhaic ca flexiune" (αρχαϊόκλιτο), reprezintă vechile teme în iod.

Această a doua categorie a femininelor în -η cuprinde nume proparoxitone și paroxitone.

Ex.: a) proparoxitone:

- η γέννηση < η γέννησις (naștere)
- η κίνηση < η κίνησις (mișcare)
- η Νεάπολη < η Νεάπολις (Neapole)
- η Κωνσταντινούπολη < η Κωνσταντινούπολις (Constantinopol)

b) paroxitone:

- η πίστη < η πίστις (credință)
- η πόλη < η πόλις (oraș)

- η φύση < η φύσις (natură)
 - η λέξη < η λέξις (cuvânt)

3.2.6.2. Substantive proparoxitone în -η

γέννησ-η / γεννήσ-εις (naștere)

	<u>SINGULAR</u>			<u>PLURAL</u>	
N.	η	γέννησ-η	οι	γεννήσ-εις	
G.	της	γέννησ-η-ς/γεννήσ-εως	των	γεννήσ-εων	
Ac.	τη	γέννησ-η	τις	γεννήσ-εις	
V.	-	γέννησ-η	-	γεννήσ-εις	

Observatii:

1. Singularul prezintă trei cazuri identice cu tema. Este vorba despre nominativ, acuzativ și vocativ.

2. Desinența de genitiv singular este -ς, urmând tendinței de regularizare a flexiunii nominale. Genitivul singular păstrează însă și forma veche în -εως, care comportă deplasarea accentului pe silaba următoare, datorită legii limitării accentului pe ultimele trei silabe.

3. De asemenea, la plural avem trei forme cazuale identice: nominativul, acuzativul și vocativul. Desinența este -εις.

4. Pentru genitiv plural desinența este -εων.

5. La plural, la toate cazurile, accentul substantivelor proparoxitone de acest tip se deplasează pe silaba următoare.

Ex.:	η ένωση	-	οι ένώσεις	(uniune)
	η κίνηση	-	οι κινήσεις	(mișcare)
	η παράδοση	-	οι παραδόσεις	(tradiție)

3.2.6.3. Substantive paroxitone în -η

γνώσ-η / γνώσ-εις (cunoaștere)

	<u>SINGULAR</u>			<u>PLURAL</u>	
N.	η	γνώσ-η	οι	γνώσ-εις	
G.	της	γνώσ-η-ς/-εως	των	γνώσ-εων	
Ac.	τη	γνώσ-η	τις	γνώσ-εις	
V.	-	γνώσ-η	-	γνώσ-εις	

Observatii:

1. Numele feminine în -η paroxitone cu flexiune arhaică au aceleași desinențe cazuale ca și cele proparoxitone.

2. Accentul nu suferă deplasări pe parcursul flexiunii.

3.2.7. Substantive feminine parisilabice în -ώ/-ω și în -ώς

3.2.7.1. Substantive feminine parisilabice în -ώ/-ω

Acest tip flexionar cuprinde substantive feminine, nume proprii în -ω (Καλυψώ, Μέλπω), dar și nume feminine cu diferite teme, care în greaca veche se terminau în -ώ (ηχώ, πειθώ). În ceea ce privește accentul, această categorie de substantive prezintă accentul pe ultima sau pe penultima silabă.

Substantivele ηχώ, πειθώ au genitivul în -ούς<οι-ος (ηχούς, πειθούς). Numele proprii în -ώ au genitivul în -ώς (desinența -ς).

Flexiunea

		<u>Καλυψ-ώ</u>		<u>Μέλπ-ω</u>
N.	η	Καλυψ-ώ	η	Μέλπ-ω
G.	της	Καλυψ-ώ-ς	της	Μέλπ-ω-ς
Ac.	την	Καλυψ-ώ	τη	Μέλπ-ω
V.	-	Καλυψ-ώ	-	Μέλπ-ω

Observații:

1. Numele proprii feminine în /o/ se scriu întotdeauna cu ω.
2. Aceste substantive, fiind nume proprii, nu au forme de plural.

3.2.7.2. Substantive feminine parisilabice în -ώς

În greaca veche, acest tip flexionar era reprezentat de doar trei substantive, două feminine (αἰδώς, αἰδούς/ήώς, ηούς) și unul masculin (χρός, χροός/χρωτός), în fapt teme nominale în siflantă.

a) Substantivul ηώς nu mai există ca atare în neogreacă. Subzistă însă în compuși ca adjectivul εωθινός (matinal), substantivat masculin o εωθινός (slujba utreniei) sau neutru το εωθινό (primul sunet al trompetei ce dă trezirea dimineții). Substantivată este și forma masculină o εωσφόρος (luceafărul de dimineată = o Αυγερινός).

b) Substantivul αἰδώς, -ούς, -ώ se păstrează doar în anumite expresii precum δημόσια αἰδώς (juridic) sau în pericope livrești, folosite în sens generic, pentru a caracteriza o situație:

- χωρίς αἰδῶ (= χωρίς ντροπή - fără rușine) după celebrele versuri ale poetului alexandrin K.P. Kavafis “χωρίς λύπην, χωρίς περίσκεψιν, χωρίς αἰδῶ, μέγала κι υψηλά τριγύρω μου ἔκτισαν τείχη” (Kav. 2, 117)
- αἰδώς Ἀργεῖοι (rușine vouă...) după Iliada E 787, O 502.

c) Limba greacă mai are un substantiv feminin în -ώς. Este vorba despre toponimul Κως, a cărui etimologie rămâne incertă¹.

3.2.8. Substantive feminine parisilabice în -οι/ός

3.2.8.1. Acest tip flexionar cuprinde nume feminine care în greaca veche aparțineau declinării a II-a (cu tema ο/ε). Există un număr destul de redus de substantive feminine în -οι. Flexiunea lor este identică cu cea a masculinelor în -οι. În funcție de poziția accentului la nominativ singular, se împart în trei categorii.

a) proparoxitone: η άβυσσος (abis), η έξοδος (exod, ieșire), η είσοδος (intrare), η ήπειρος (continent), η Αίγυπτος (Egipt), η Κόρινθος (Corint) etc.

b) paroxitone: η άμμος (nisip), η λεωφόρος (bulevard), η Δήλος (Delos), η Παρθένος (Fecioara Maria) etc.

c) oxitone: η οδός (stradă), η κιβωτός (chivot) etc.

Flexiunea

3.2.8.2. Substantive proparoxitone în -οι

<u>είσοδ-ο-ς / είσοδ-οι</u> (intrare)					
	<u>SINGULAR</u>			<u>PLURAL</u>	
N.	η	είσοδ-ο-ς		οι	είσοδ-οι
G.	της	εισόδ-ου		των	εισόδ-ων
Ac.	την	είσοδ-ο		τις	εισόδ-ους
V.	-	(είσοδ-ο)		-	(είσοδ-οι)

Observație:

Ca și substantivele masculine în -ος, substantivele feminine proparoxitone în -οι coboară accentul pe penultima silabă la genitiv singular și la genitiv și acuzativ plural.

3.2.8.3. Substantive paroxitone în -οι

<u>λεωφόρ-ο-ς / λεωφόρ-οι</u> (bulevard)					
	<u>SINGULAR</u>			<u>PLURAL</u>	
N.	η	λεωφόρ-ο-ς		οι	λεωφόρ-οι
G.	της	λεωφόρ-ου		των	λεωφόρ-ων
Ac.	τη	λεωφόρ-ο		τις	λεωφόρ-ους
V.	-	(λεωφόρ-ο)		-	(λεωφόρ-οι)

¹ Babiniotis crede că ar fi de origine micrasiatică. Vezi și Babiniotis, G., op.cit., p.986.

Observație:

Substantivul *η Παρθένο*s (Fecioara Maria) are două forme de vocativ: *οι* formă poetică în -ο și alta în -ε (*Παρθένο¹/Παρθένε²*).

3.2.8.4. Substantive oxitone în -ός

		<u>οδ-ό-ς / οδ-οί</u> (stradă)	
		<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	η	οδ-ό-ς	οι οδ-οί
G.	της	οδ-ού	των οδ-ών
Ac.	την	οδ-ό	τις οδ-ούς
V.	-	(οδ-ό)	- (οδ-οί)

3.2.9. Substantive feminine imparisilabice în -ού

3.2.9.1. Flexiunea femininelor în -ού este imparisilabică. Această categorie flexionară este neunitară în ce privește proveniența substantivelor ce o reprezintă.

Vechi nume cu tema consonantică și cu alternanță vocalică în predesinențială, urmând tendința de simplificare a flexiunii, substantivul *άλωπηξ*, -εκος ajunge în cele din urmă la forma *αλεπού* < *αλωπού* < *αλωπό* < *άλωπηξ*. Alte substantive, ca *μαϊμού*/*μαϊμούδες*, au etimologie incertă (fie din turc. maymun, fie din gr.v. *μιμό*). Substantive feminine imparisilabice în -ού sunt obținute uneori prin substantivarea formelor de feminin ale adjectivelor derivate cu sufixele -άς(m.), -ού(f.), -άδικο(n.): *η φωνακλ-ού*, *η υπναρ-ού* sau prin adăugarea sufixului -ού, pentru a forma femininul unor nume de meserii: *ο μυλων-άς* (morar), *η μυλων-ού* (morăreasă).

Tot în -ού sunt și câteva nume proprii: toponime (*Χελιδονού*), nume feminine de botez (*Παλλού*), andronime populare (*Μιχαλού*).

3.2.9.2. Substantive imparisilabice în -ού

		<u>μυλων-ού / μυλων-ού-δες</u> (morăreasă)	
		<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	η	μυλων-ού	οι μυλων-ού-δες
G.	της	μυλων-ού-ς	των μυλων-ού-δων
Ac.	τη	μυλων-ού	τις μυλων-ού-δες
V.	-	μυλων-ού	- μυλων-ού-δες

¹ V. Triandafilidis, M., "Gramatica neogreacă", Salonic, 1996, p.246.

² În imnurile bizantine (Αγνή Παρθένε) - "Ασμα Αγίου Νεκταρίου".

Observații:

1. Substantivele feminine imparisilabice în -ού, ca și substantivele masculine imparisilabice în -ούς (παπούς/παπούδες), sunt întotdeauna oxitone la singular. La plural, prin adăugarea desinențelor -δες și -δων, sunt paroxitone.

2. Desinența de genitiv singular este -ς.

3. La plural, desinențele sunt -δες (pentru nominativ, acuzativ și vocativ) și -δων (pentru genitiv).

3.2.10. Substantive cu flexiune arhaică în -ός

Acest tip flexionar este mai bine reprezentat de categoria adjectivelor. Dintre substantivele vechi aparținând acestui tip flexionar s-a menținut “η ισχύς” (putere, valabilitate, forță). Acest substantiv, ce reprezintă o veche temă în /F/, are genitivul ισχύος și acuzativul ισχύ, neavând forme de plural.

Vechile teme în /w/ sau /F/ și-au regularizat flexiunea, uneori schimbându-se și genul acestor substantive, care tind să se încadreze în clasa de flexiune a neutrelor în -ι (η οφρύς > το οφρύδιον > το φρύδι).

3.2.11. Tabelul desinențelor flexiunii substantivelor feminine este următorul:

SINGULARSubstantive parisilabice

N.	-α φ	-η φ	-η φ	-ω φ	-ος ς
G.	-α-ς ς	-η-ς ς	-η-ς/-εως ς/-εως	-ω-ς ς	-ου ου
Ac.	-α φ	-η φ	-η φ	-ω φ	-ο φ
V.	-α φ	-η φ	-η φ	-ω φ	(-ο) φ

Substantive imparisilabice

N.	-ού	φ
V.	-ούς	ς
Ac.	-ού	φ
V.	-ού	φ

PLURALSubstantive parisilabice

N.	-ες/-ές	-ες	-εις	-	-οι/-οί
G.	-ων/-ών	-ων/-ών	-εων	-	-ων/-ών
Ac.	-ες/-ές	-ες	-εις	-	-ους/-ούς
V.	-ες/-ές	-ες	-εις	-	-οι/-οί

Substantive imparisilabice

N.	(ά)-δες	(ού)-δες
G.	(ά)-δων	(ού)-δων
Ac.	(ά)-δες	(ού)-δες
V.	(ά)-δες	(ού)-δες

3.3. DECLINAREA SUBSTANTIVELOR NEUTRE

3.3.1. Generalități

Substantivele neutre, ca de altminteri și masculinele și femininele, se caracterizează printr-o varietate flexionară. Formele regularizate coexistă cu forme mai vechi, reprezentate uneori doar de un singur substantiv. Substantivele neutre au trei forme cazuale identice atât la singular, cât și la plural (N., Ac., V.). Marca pluralului este -α (-η). Gramaticile tradiționale disting următoarele categorii de substantive neutre.

1. substantive neutre parisilabice în -ο/-ό (νερό - apă, βιβλίο - carte, σύννεφο - nor, άτομο - persoană, atom).
2. substantive neutre parisilabice în -υ/-ί (κερί - lumânare, νησί - insulă, καράβι - corabie).
3. substantive neutre parisilabice în -ος (έθνος - nație/neam, θάρρος - curaj, έλεος - milă, μέγεθος - mărime).
4. substantive neutre imparisilabice în -μα (βήμα - pas, γράμμα - literă/scrisoare, ποίημα - poezie).
5. substantive neutre imparisilabice în -σιμο, -ξίμο, -ψίμο (ψάλλισιμο - psalmodiere, τρέξιμο - alergare, σκύψιμο - aplecare).
6. substantive neutre imparisilabice în -ας (πέρας - sfârșit, τέρας - fiară, κρέας - carne).
7. substantive neutre imparisilabice în -ώς sau -ός (φως - lumină, καθεστώς - regim, γεγονός - eveniment).
8. substantive neutre imparisilabice în -ον/-όν (παρόν - prezent, ον - ființă, μέλλον - viitor), -αν (παν - întregul), -έν (μηδέν - nimicul, φωνήεν - vocală).
9. substantive neutre în -υ/-ύ (οξύ - acid, δόρυ - sulită).

3.3.2. Substantive neutre parisilabice în -ο/-ό

3.3.2.1. Tipul flexionar în -ο cuprinde în mare parte substantive neutre care în greaca veche aparțineau declinării a II-a cu tema ο/ε (το τέκνον, το βιβλίον). Unele substantive neutre în -ο aparțineau declinării a II-a atice. De exemplu, substantivul οστό<οστούν<οστέον. În neogreacă, acest substantiv se folosește doar în expresii ca: λαμβάνω σάρκα και οστά (a se concretiza),

μέχρι μυελού οστέων (până în măduva oaselor), με σάρκα και οστά (în carne și oase). Altele provin din vechi teme consonantice, în lichidă, cu sau fără lărgire dentalică, după o trecere prealabilă printr-o formă intermediară, adesea utilizând sufixe diminutive neutre.

Exemple:

ο θηρ, θηρός > θηρίον > το θηρίο (fiară)
ο όναρ, ονειρ-ατ-ος > το όνειρο (vis)
το γόνυ, γόν-ατ-ος > το γόνατο (genunchi)

Alte substantive în -ο sunt rezultatul derivării de la substantive, **adjective** sau adverbe cu diferite sufixe.

Exemple:

-άδικο, -δικο	- ραφτάδικο, παλιατζίδικο
-αριό	- καμπαναριό
-είο	- γραφείο
-ητό	- βογγητό
-ίδιο	- κρατίδιο
-ιο	- γέλιο, εστιατόριο
-όπουλο	- ελληνόπουλο
-ξιμο, -σιμο, -ψιμο	- τρέξιμο, χάσιμο, γράψιμο
-τήριο	- ακροατήριο, δικαστήριο

3.3.2.2. Substantive neutre proparoxitone în -ο

άτομ-ο / άτομ-α (indivîd)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	το	άτομ-ο	τα	άτομ-α
G.	του	ατόμ-ου	των	ατόμ-ων
Ac.	το	άτομ-ο	τα	άτομ-α
V.	-	άτομ-ο	-	άτομ-α

Observații:

1. Desinența de genitiv singular este -ου, iar cea de genitiv plural este -ων.
2. Marca neutrelui la plural (cu excepția genitivului) este -α.
3. Există două tipuri de substantive neutre în -ο proparoxitone. Substantivele care provin din vechile neutre ale declinării a II-a de obicei coboară accentul pe silaba antepenultimă la genitiv singular și genitiv plural. Substantivele care au altă proveniență tind să păstreze accentul pe silaba antepenultimă, la toate cazurile.

3.3.2.3. Substantive neutre paroxitone în -oβιβλί-ο / βιβλί-α (carte)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	το	βιβλί-ο	τα	βιβλί-α
G.	του	βιβλί-ου	των	βιβλί-ων
Ac.	το	βιβλί-ο	τα	βιβλί-α
V.	-	βιβλί-ο	-	βιβλί-α

3.3.2.4. Substantive neutre oxitone în -όνερ-ό / νερ-ά (apă)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	το	νερ-ό	τα	νερ-ά
G.	του	νερ-ού	των	νερ-ών
Ac.	το	νερ-ό	τα	νερ-ά
V.	-	νερ-ό	-	νερ-ά

3.3.3. Substantive neutre parisilabice în -ι/-ί

3.3.3.1. Spre deosebire de substantivele neutre parisilabice în -ο, care sunt reprezentate prin trei tipuri (proparoxitone, paroxitone și oxitone), cele în -ι pot avea accentul doar pe una din ultimele două silabe. Multe substantive neutre în -ι provin din diferite tipuri flexionare din greaca veche, trecând printr-o formă intermediară diminutivă.

Din vechile teme în oclisivă avem substantive ca παιδί < παιδίον < παῖς, παιδός (copil) sau πόδι < πόδιον < πούς, ποδός (picior), κουνούπι < κωνώπιον < κουνούπιον < κώνωψ (tânțar), νύχι < ονύχιον < όνυξ, -υχος (unghie). Temele în nazală sau lichidă, ca și cele în -ντ-, își regularizează flexiunea tot prin diminutivare.

Exemple:

ο αστήρ > αστήριον > το αστήρι	(stea)
η χείρ > χέριον > το χέρι	(mână)
ο όφις > οφίδιον > το φίδι	(șarpe)
ο αρήν, αρνός > αρνίον > αρνίν > το αρνί	(miel)
ο δελφίς, δελφίνος > δελφίνον > δελφίν > το δελφίνι	(delfin)
ο κτείς, κτενός > κτένιον > το κτένι	(pieptene)
ο άλς > το άλας, άλατος > αλάτιον > το αλάτι	(sare)

Unele teme vechi în /w/ sau /F/ devin și ele neutre în -ι, ca substantivul feminin η όφρυς > οφρύδιον > το φρύδι (sprânceană).

Multe substantive neutre sunt formate cu ajutorul sufixelor.

Ex.:	-άκι	βιβλιαρ-άκι	(cărțicică)
	-ι	κολύμπι-ι	(înot)
	-ίδι	στολ-ίδι	(podoabă)
	-λό(γ)ι	συγγενο-λό(γ)ι	(neam)
	-ουδάκι	χωρι-ουδάκι	(sătuc)
	-ούδι	αγγελ-ούδι	(îngerăș)
	-ούλι	σακ-ούλι	(săculeț)
	-τήρι	ψαλ-τήρι	(psaltire)

3.3.3.2. Substantive neutre paroxitone în -ι

καράβι-ι / καράβι-α (corabie)

	SINGULAR		PLURAL	
N.	το	καράβι-ι	τα	καράβι-α
G.	του	καραβι-ού	των	καραβι-ών
Ac.	το	καράβι-ι	τα	καράβι-α
V.	-	καράβι-ι	-	καράβι-α

Observații:

1. Desinența de genitiv singular este **-ού** iar cea de genitiv plural **-ών**, întodeauna accentuată, accentul stând la aceste cazuri întotdeauna pe ultima silabă.

Ex.: το ψαλτήρι - του ψαλτηριού
το καλοκαίρι - του καλοκαιριού

2. La genitiv singular și la toate formele cazuale de plural, grupurile vocalice **-ιού**, **-ια**, **-ιών** sunt diftongi improprii și se pronunță într-o singură silabă. Situația este aceeași și la substantivele neutre oxitone în **-ι**.

Ex. το ψαλ-τή-ρι - του ψαλ-τη-ριού
το κα-λο-καί-ρι - του κα-λο-και-ριού

3. Substantivele derivate cu sufixele diminutive **-άκι** sau **-ούλι** în general nu au forme de genitiv singular. Pentru a forma genitivul recurg la substantivul de bază.

Ex. το αρνάκι - του αρνιού < το αρνί
το γατάκι - του γατιού < το γατί

4. Unele substantive în **-ι** provin din substantive care în greaca veche aparțineau altui gen. Astfel, η οφρύς (της οφρύος / οι οφρύες / των οφρύων) > το οφρύδιον > το φρύδι.

3.3.3.3. Substantive neutre oxitone în -ί

κερ-ί / κερι-ά (lumânare)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	το	κερ-ί	τα	κερι-ά
G.	του	κερι-ού	των	κερι-ών
Ac.	το	κερ-ί	τα	κερι-ά
V.	-	κερ-ί	-	κερι-ά

3.3.4. Substantive neutre parisilabice în -ος

3.3.4.1. Substantivele neutre în -ος cu nominativul plural în -η reprezintă vechi teme nominale în siflantă. Siflanta a căzut intervocalic la acest tip de substantive (ce prezenta în predesinențială alternanța vocalică -ος/-ες), la genitiv singular rezultând desinența -ους, în urma unei contrageri (ε+ο>ους).

Ex.:	N.sg.	το γέν-ος	(gen, neam)
	G.sg.	του γέν-ους	
	N.sg.	το κάλλ-ος	(frumusețe)
	G.sg.	του κάλλ-ους	
	N.sg.	το έθν-ος	(neam, națiune)
	G.sg.	του έθν-ους	

Există însă și excepții. De exemplu, substantivul δάσος (pădure) provine din substantivarea adjectivului δασύς (des).

3.3.4.2. Substantive neutre în -ος proparoxitone

μέγεθ-ο-ς / μεγέθ-η (mărire)

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	το	μέγεθ-ος	τα	μεγέθ-η
G.	του	μεγέθ-ους	των	μεγεθ-ών
Ac.	το	μέγεθ-ος	τα	μεγέθ-η
V.	-	μέγεθ-ος	-	μεγέθ-η

Observații:

1. Substantivele neutre proparoxitone în -ος coboară accentul pe penultima silabă la genitiv singular, precum și la nominativ, acuzativ și vocativ plural.

2. La genitiv plural accentul coboară cu încă o silabă, fiind situat întotdeauna pe ultima silabă, -ών.

3. Unele substantive nu au forme de plural, fiind abstracte (το έλεος = milă). Acest substantiv poate avea formă de plural când are sensul concret de "avere".

4. Substantivul neutru proparoxiton το πέλαγος/τον πελάγους (sinonim poetic cu θάλασσα, alături de άλς, πόντος) are și o formă populară regularizată το πέλαγο care are genitivul singular του πελάγου și nominativul plural τα πέλαγα.

5. Substantivul το στήθος, cu nomintivul plural τα στήθη, mai prezintă o formă de nominativ plural, populară: τα στήθια.

6. Desinența de nominativ (/acuzativ/vocativ) plural -η este rezultatul unei contrageri (ε+α>η).

3.3.4.3. Substantive neutre în -ος paroxitone

έθν-ος / έθν-η (națiune)					
	SINGULAR			PLURAL	
N.	το	έθν-ος		τα	έθν-η
G.	του	έθν-ους		των	εθν-ών
Ac.	το	έθν-ος		τα	έθν-η
V.	-	έθν-ος		-	έθν-η

Observații:

1. Substantivele neutre paroxitone în -ος păstrează accentul pe parcursul flexiunii pe silaba pe care se afla la nominativ singular, cu excepția genitivului plural, unde accentul se deplasează pe ultima silabă.

Ex.:	N.sg.	το δάσ-ος	(pădure)
	G.pl.	των δασ-ών	
	N.sg.	το είδ-ος	(fel, specie)
	G.pl.	των ειδ-ών	
	N.sg.	το κράτ-ος	(stat)
	G.pl.	των κρατ-ών	
	N.sg.	το μέρ-ος	(parte)
	G.pl.	των μερ-ών	

2. Unele substantive abstracte neutre în -ος paroxitone nu au forme de plural: το θάρρος (curaj), το κόστος (cost), το ύψος (mod, ifos) etc.

3. Nu există substantive neutre în -ος oxitone.

4. Unele substantive ca το μένος/ του μένους păstrează vechiul plural în -εα: τα μένεα.

3.3.5. *Substantive neutre în -μα*

3.3.5.1. Substantivele neutre în -μα (în fapt vechi teme cu sufixul nazal -mn->-μα) au o flexiune imparisilabică. Este vorba de vechile teme (inanimate) în oclisivă¹ cu sufixul de lărgire -τ-, care apare la formele de genitiv singular și la toate formele cazuale de plural.

3.3.5.2. *Substantive neutre în -μα proparoxitone*

<u>ποίη-μα / ποιή-μα-τ-α</u> (poezie)					
	<u>SINGULAR</u>			<u>PLURAL</u>	
N.	το	ποίη-μα		τα	ποιή-μα-τ-α
G.	του	ποιη-μα-τ-ος		των	ποιη-μά-τ-ων
Ac.	το	ποίη-μα		τα	ποιή-μα-τ-α
V.	-	ποίη-μα		-	ποιή-μα-τ-α

Observații:

1. La genitiv singular, conform regulii limitării accentului pe ultimele trei silabe, accentul coboară pe silaba următoare (deoarece, prin utilizarea sufixului de lărgire, a apărut încă o silabă). Substantivele rămân astfel proparoxitone la toate cazurile, cu excepția genitivului plural.

2. La genitiv plural, accentul coboară pe ultima silabă, fiindcă -ω- era vocală lungă (=o+o), contând cât două silabe. Deplasarea de accent se explică așadar tot prin regula limitării accentului. Datorită faptului că în neogreacă s-a pierdut distincția vocale lungi/vocale scurte, deplasarea accentului părea aberantă, deși nu era.

	<u>3</u>	2	1	
N.sg.	πρό	-βλη	-μα	
	4	<u>3</u>	2	1
G.sg.	προ	-βλή	-μα	-τος
	4	<u>3</u>	2	1
N.pl.	προ	-βλή	-μα	-τα
	4	3	<u>2</u>	1
G.pl.	προ	-βλη	-μά	-των

¹ V. Ștef, Felicia, op.cit., p. 92.

3.3.5.3. Substantive neutre în -μα paroxitoneγράφ-μα / γράμ-μα-τ-α (literă)

		<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>
N.	το	γράφ-μα	τα	γράφ-μα-τ-α
G.	του	γράφ-μα-τ-ος	των	γραμ-μά-τ-ων
Ac.	το	γράφ-μα	τα	γράφ-μα-τ-α
V.	-	γράφ-μα	-	γράφ-μα-τ-α

Observații:

1. Desinența genitivului singular este **-(τ)-ος**, iar cea de nominativ, acuzativ și vocativ plural este **-(τ)-α**.

2. Ca și substantivele neutre în -μα proparoxitone, cele paroxitone coboară accentul pe penultima silabă la genitiv plural.

Ex.:	N.sg.	το σώμα	(corp)
	G.pl.	των σωμάτων	
	N.sg.	το βήμα	(pas)
	G.pl.	των βημάτων	
	N.sg.	το ψέμα	(minciună)
	G.pl.	των ψεμάτων	

3. Unele substantive neutre din greaca veche, care recurg la sufixul de lărgire -τ-, se mai folosesc cu vechea flexiune și în neogreacă. Este drept că au o nuanță savantă. De exemplu:

το ους (ureche) / του ωτ-ός / τα ώτ-α / των ώτ-ων

Acest substantiv este înlocuit în limba vorbită de "το αφτί". Se mai păstrează doar în pericope neotestamentare.

Ex.: "ο έχων **ώτα** ακούειν ακούτω" (Matei 11, 15)

4. Substantivul neutru γάλα (lapte), veche formă nominală atematică aberantă, este asimilat de gramaticile neoeleene tradiționale flexiunii neutrelor în -μα. Genitivul singular al acestui substantiv este γάλα-(κ)τ-ος. Forma de plural (nominativ, acuzativ și vocativ) γάλατα este puțin uzitată. Nu are formă de genitiv plural.

3.3.6. Substantivele neutre în -σιμο, -ζιμο, -ψιμο

3.3.6.1. În afară de cele trei forme cazuale identice de la singular, substantivele din această categorie urmează îndeaproape flexiunea neutrelor în -μα, recurgând pentru formarea genitivului singular și a tuturor formelor de plural la sufixul de lărgire -τ-. Dacă numele în -μα desemnau rezultatul unei acțiuni, numele în -σιμο, -ζιμο, -ψιμο desemnează numele acțiunii.

Ex.:	1. δένω + -σιμο	> δέσιμο	(legat, legare)
	2. τρέχω + -ξιμο	> τρέξιμο	(alergat, alergare)
	3. γράφω + -ψιμο	> γράψιμο	(scris, scriere)

3.3.6.2. Substantive neutre în -σιμο

ψάλσιμο / ψαλσίματα (psalmodiere)

	<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	το ψάλ-σιμ-ο	τα ψαλ-σίμ-α-τ-α
G.	του ψαλ-σίμ-α-τ-ος	των ψαλ-σιμ-ά-τ-ων
Ac.	το ψάλ-σιμ-ο	τα ψαλ-σίμ-α-τ-α
V.	- ψάλ-σιμ-ο	- ψαλ-σίμ-α-τ-α

3.3.6.3. Substantive neutre în -ξιμο

τρέξιμο / τρεξίματα (alergare)

	<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	το τρέ-ξιμ-ο	τα τρε-ξίμ-α-τ-α
G.	του τρε-ξίμ-α-τ-ος	των τρε-ξιμ-ά-τ-ων
Ac.	το τρέ-ξιμ-ο	τα τρε-ξίμ-α-τ-α
V.	- τρέ-ξιμ-ο	- τρε-ξίμ-α-τ-α

3.3.6.4. Substantive neutre în -ψιμο

γράψιμο / γραψίματα (scriere)

	<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	το γρά-ψιμ-ο	τα γρα-ψίμ-α-τ-α
G.	του γρα-ψίμ-α-τ-ος	των γρα-ψιμ-ά-τ-ων
Ac.	το γρά-ψιμ-ο	τα γρα-ψίμ-α-τ-α
V.	- γρά-ψιμ-ο	- γρα-ψίμ-α-τ-α

Observații:

1. Substantivele neutre în -σιμο, -ξιμο, -ψιμο sunt proparoxitone la toate cazurile, cu excepția genitivului plural, unde coboară accentul pe penultima silabă.

2. La genitiv singular (unde prin folosirea sufixului de lărgire apărea o silabă în plus) și la formele de nominativ, acuzativ și vocativ plural, conform regulii limitării accentului, acesta se deplasează pe silaba următoare, cuvântul menținându-se proparoxiton.

3. *Terminațiile sunt următoarele: -(ά)τος (G.sg.), -(α)τα (N, Ac., V.pl.) și -(ά)των (G.pl.).*

3.3.7. Substantivele neutre imparisilabice în -ας

3.3.7.1. Neogreaca are patru substantive neutre în -ας, vechi teme nominale în siflantă care, prin sufixul de lărgire -τ-, au trecut în greaca veche la paradigma temelor în oclisivă. Este vorba despre substantivele:

1. το κρέας, του κρέα-τ-ος (carne)
2. το κέρας, του κέρα-τ-ος (corn)
3. το πέρας, του πέρα-τ-ος (capăt)
4. το τέρας, του τέρα-τ-ος (fiară)
5. το άλας, του άλα-τ-ος (τα άλατα) (sare)¹

3.3.7.2. Substantivele κρέας / τέρας (carne/monstru)

	SINGULAR		PLURAL	
N.	το κρέας	τέρας	τα κρέα-τ-α	τέρα-τ-α
G.	του κρέα-τ-ος	τέρα-τ-ος	των κρεά-τ-ων	τερά-τ-ων
Ac.	το κρέας	τέρας	τα κρέα-τ-α	τέρα-τ-α
V.	- κρέας	τέρας	- κρέα-τ-α	τέρα-τ-α

Observație:

Numele neutre în -ας sunt paroxitone la nominativ, acuzativ și vocativ singular. La toate celelalte cazuri, atât la genitiv singular cât și la nominativ, acuzativ și vocativ plural, sunt proparoxitone. La genitiv plural accentul este situat întotdeauna pe penultima silabă.

3.3.8. Substantive neutre în -ώς și -ός

3.3.8.1. Substantivele neutre din această categorie sunt teme nominale în siflantă cu tema -ώς / -ός care, folosind sufixul de lărgire -τ-, au trecut în greaca veche la temele în oclisivă ca și neutrele în -ας. Este vorba despre o formă nominală atematică aberantă. Substantivele acestei categorii sunt puțin numeroase.

- Ex.: το φως, του φω-τ-ός (το ημίφως) (lumină)
 το καθεστώς, του καθεστώ-τ-ος (regim)
 το γεγονός, του γεγονό-τ-ος (eveniment)

¹ Apare mai ales în expresii ca "αττικόν άλας", "άλας της γης" ("Υμείς εστε το άλας της γης" - Voi sunteți sarea pământului. - Matei 5, 13).

3.3.8.2. Substantivele φως / γεγονός

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>
N.	το φως	το γεγονός	τα φώ-τ-α τα γεγονό-τ-α
G.	του φω-τ-ός	του γεγονό-τ-ος	των φώ-τ-ων των γεγονό-τ-ων
Ac.	το φως	το γεγονός	τα φώ-τ-α τα γεγονό-τ-α
V.	- φως	- γεγονός	- φώ-τ-α - γεονό-τ-α

Observatii:

1. Desinențele cazuale sunt identice cu cele ale temelor nominale în -ας. La singular, formele de acuzativ și vocativ sunt egale cu tema.

2. Substantivele din această categorie sunt oxitone la singular (cu excepția genitivului la anumite substantive).

3. Substantivul monosilabic φως devine bisilabic la genitiv singular și la toate formele de plural, prin utilizarea sufixului de lărgire -τ-. La nominativ, acuzativ și vocativ plural, substantivul este paroxiton.

4. În ceea ce privește substantivul γεγονός, acesta este oxiton la toate formele de singular, cu excepția genitivului, unde este paroxiton.

5. La plural este paroxiton la toate formele.

3.3.9. Substantivele neutre în -ov, -av, -ev

3.3.9.1. Acest tip flexionar, reprezentat printr-un număr redus de substantive neutre, este resimțit în neogreacă, prin comparație cu restul flexiunii nominale, ca fiind anomal, din pricina desinențelor cazuale și a alternanțelor vocalice, care s-au păstrat din greaca veche. În fapt este vorba despre supraviețuitori ai temelor în -vt-.

3.3.9.2. Participiul monosilabic neutru ov din greaca veche se păstrează în neogreacă substantivat. Flexiunea sa este identică cu a altor vechi participii prezente sau aoriste substantivate. Unele dintre ele nu au forme de plural, fiind substantive abstracte. Altele, precum μέλλον, și-au confecționat forme regularizate, încadrându-se astfel în categoria masculinelor parisilabice în -ας (ο μέλλοντας).

Ex.:	το παρόν, του παρόντος	< πάρειμι
	το παρελθόν, του παρελθόντος	< παρέρχομαι
	το μέλλον, του μέλλοντος	< μέλλω
	το προϊόν, του προϊόντος	< πρόειμι
	το καθήκον, του καθήκοντος	< καθήκω
	το ενδιαφέρον, του ενδιαφέροντος	< ενδιαφέρω
	το συμφέρον, του συμφέροντος	< συμφέρω
	το δέον, το αρμόζον, το πρέπει	< πρέπω

3.3.9.3. Substantivele neutre ον, παρόν, καθήκον

<u>SINGULAR</u>						
N.	το	ον	το	παρόν	το	καθήκον
G.	του	όντ-ος	του	παρόντ-ος	του	καθήκοντ-ος
Ac.	το	ον	το	παρόν	το	καθήκον
V.	-	ον	-	παρόν	-	καθήκον
<u>PLURAL</u>						
N.	τα	όντ-α	-	τα	καθήκοντ-α	
G.	των	όντ-ων	-	των	καθηκόντ-ων	
Ac.	τα	όντ-α	-	τα	καθήκοντ-α	
V.	-	όντ-α	-	-	καθήκοντ-α	

Observații:

1. Substantivele neutre în -ον sunt oxitone sau paroxitone.
2. Substantivele παρόν/μέλλον nu au plural. Formele παρόντα/μέλλοντα desemnează lucrurile, întâmplările prezente, respectiv viitoare.
3. Pe parcursul flexiunii, substantivele în -όν oxitone păstrează accentul pe silaba -όν-.
4. Substantivele paroxitone la nominativ singular devin proparoxitone la genitiv singular și la nominativ, acuzativ și vocativ plural, prin apariția unei silabe în plus. La plural sunt paroxitone doar la genitiv.

3.3.9.4. Vechiul adjectiv pronominal πας, πάσα, παν din greaca veche se păstrează în neogreacă în forma de neutru, substantivată (το παν, το σύμπαν).

3.3.9.5. Substantivele neutre în -αν: πάν, σύμπαν

<u>SINGULAR</u>				
N.	το	παν	το	σύμπαν
G.	του	παντός	του	σύμπαντος
Ac.	το	παν	το	σύμπαν
V.	-	παν	-	σύμπαν
<u>PLURAL</u>				
N.	τα	πάντα	τα	σύμπαντα
G.	των	πάντων	των	συμπάντων
Ac.	τα	πάντα	τα	σύμπαντα
V.	-	πάντα	-	σύμπαντα

Observații:

1. Substantivul *παν* păstrează accentul pe ultima silabă la singular. **La plural, accentul stă mereu pe penultima silabă.**

2. Substantivul *σύμπαν* păstrează accentul retras pe antepenultima silabă la genitiv singular și la nominativ, acuzativ și vocativ plural. **La genitiv plural, accentul se află pe penultima silabă.**

3.3.9.6. Tipul în -εν/-έν este reprezentat doar de câteva substantive:

το φωνήεν, του φωνήεντος	< φωνήεις, -εσσα, -εν (vocală)
το μηδέν, του μηδενός	< μηδείς, μηδεμία, μηδέν (nimicul)
το ανακοινωθέν, του ανακοινωθέντος	< part. aor. ανακοινωθείς (comunicatul)

3.3.9.7. Substantivele φωνήεν și μηδέν

SINGULARPLURAL

N. το φωνήεν	το μηδέν	τα φωνήε-ντ-α
G. του φωνήε-ντ-ος	του μηδεν-ός	των φωνήε-ντ-ων
Ac. το φωνήεν	το μηδέν	τα φωνήε-ντ-α
V. - φωνήεν	- μηδέν	- φωνήε-ντ-α

Observații:

1. Substantivul *φωνήεν* păstrează accentul pe silaba penultimă, cu excepția genitivului singular și a formelor de plural (nominativ, acuzativ și vocativ), unde accentul stă pe antepenultima silabă. **La genitiv plural, accentul se află pe penultima silabă.**

2. Substantivul *μηδέν* nu are plural. Pentru plural folosește neutrul adjectivului *μηδενικός*, -ή, -ό (τα μηδενικά = zerouri).

3.3.10. Substantive neutre în -υ/-ύ

3.3.10.1. Această categorie a substantivelor cu flexiune socotită anomală de gramaticile tradiționale, reprezentând vechi teme nominale în w/F, este alcătuită din substantive terminate în -υ (το οξύ, το δόρυ). *οξύ* provine din substantivarea adjectivului *οξύς*, *οξύα*, *οξύ*. *δόρυ*, formă nominală atematică aberantă, își păstrează în linii mari vechea flexiune. Alte substantive însă, precum *γόνυ*, *γόνατος*, își regularizează flexiunea trecând la neutrele în -ο (το γόνατο).

3.3.10.2. Substantivele în -υ sunt destul de reduse ca număr, iar flexiunea lor este relativ neregulată, determinată de proveniența substantivului respectiv. Unele dintre aceste substantive prezintă alternanța -υ/-ι- la formele de singular/plural.

το οξύ, του οξέος	< οξύς, -εία, οξύ
το δόρυ, το δόρατος	< δόρυ
το βράδυ, του βραδιού	< βραδύς, -εία, -ύ
το δάκρυ, του δακρύου	< δάκρυ, -υος
το δίχτυ/το δίκτυο, του δικτύου	< δίκτυ
το στάχυ, του στάχους	< στάχυς, -υος
το άστυ, του άστεως	< το άστυ
[τα άστη/τα άστεα, των άστεων]	

3.3.10.3. Substantivele neutre οξύ - δόρυ

	<u>SINGULAR</u>		<u>PLURAL</u>	
N.	το οξ-ύ	το δόρ-υ	τα οξ-έα	τα δόρα-τ-α
G.	του οξ-έος	του δόρα-τ-ος	των οξ-έων	των δορά-τ-ων
Ac.	το οξ-ύ	το δόρ-υ	τα οξ-έα	τα δόρα-τ-α
V.	- οξ-ύ	- δόρ-υ	- οξ-έα	- δόρα-τ-α

ση

i.e. Observatii:

1. Substantivul οξύ este oxiton la singular, cu excepția genitivului, unde este paroxiton. La plural este paroxiton la nominativ, acuzativ și vocativ și proparoxiton la genitiv.

2. Substantivul δόρυ folosește la genitiv singular și la toate formele de plural sufixul de lărgire -τ-, fapt ce antrenează deplasări ale accentului. La singular, substantivul este paroxiton la toate cazurile, cu excepția genitivului, unde este proparoxiton. La plural este proparoxiton la toate cazurile, cu excepția genitivului, care este paroxiton.

3.3.11. Tabelul desinențelor cazuale¹ ale substantivelor neutre este următorul.

SINGULAR

N.	-ο φ	-ι φ	-ος φ	-ια φ	-οιο φ	-ας φ	-ων φ	-υ φ
G.	-ου -ου	-ού -ού	-ους -ους	-τος -τος	-τος -τος	-τος -τος	-ντος -ντος	-τος/ος
Ac.	-ο φ	-ι φ	-ος φ	-ια φ	-οιο φ	-ας φ	-ων φ	-υ φ
V.	-ο φ	-ι φ	-ος φ	-ια φ	-οιο φ	-ας φ	-ων φ	-υ φ

¹ Vezi Babiniotis, G. "Γραμματική I TO ONOMA", pp.18-19.

PLURAL

N.	-α/-ά	-ά	-η	-τα	-τα	-τα	-τα	-τα /-έα
G.	-ων/-ών	-ών	-ών	-των	-των	-των	-των	-των/-έων
Ac.	-α/-ά	-ά	-η	-τα	-τα	-τα	-τα	-τα/-έα
V.	-α/ά	-ά	-η	-τα	-τα	-τα	-τα	-τα /-έα

3.4. SUBSTANTIVE ANOMALE

3.4.1. O sumă de substantive ce prezintă “abateri” de la tipurile flexionare descrise mai sus sunt socotite ca fiind anormale. În funcție de tipul anomaliei, avem mai multe categorii de substantive anormale: substantive anormale indeclinabile (ο σοφέρ); substantive defectiv de plural (το δείλι), de singular (τα έγκατα) sau de anumite cazuri; substantive cu două forme de plural de genuri diferite (ο βράχος, οι βράχου/τα βράχια); substantive cu două forme de plural (το όνειρο, τα όνειρα/τα ονειράτα) de același gen (una regularizată, alta arhaică); substantive cu forme duble de singular, de același gen (η κάμαρα/η κάμαρη).

3.4.2. *Substantive indeclinabile*

3.4.2.1. Sunt indeclinabile în general nume reprezentând împrumuturi din alte limbi, care nu s-au adaptat sistemului flexionar al limbii neoeleene. Genul, numărul și cazul acestor nume reies din formele articolului hotărât sau prin utilizarea unor determinanți adjectivali.

Substantive comune precum ο σοφέρ (șofer), το βαποριζατέρ (vaporizator), το μπάρ (bar), ο χειρουβείμ (heruvim) sunt indeclinabile.

3.4.2.2. De asemenea sunt indeclinabile unele toponime străine ca η Ιερουσαλήμ (Ierusalim), το Σινά (Sinai), το Θαβώρ (Tabor), numele unor sărbători, reprezentând tot împrumuturi străine (το Πάσχα - Paștele), sau unele nume proprii, tot de origine străină (ο Δαβίδ - David, ο Αδάμ - Adam, ο Ουγκό - Hugo).

3.4.2.3. Patronimele feminine, formate de la genitivul singular al numelui propriu masculin corespunzător, ca și numele de familie formate în același fel, sunt indeclinabile.

Ex.: Ηρθε ο κύριος Βλαγόπουλος. (A venit domnul Vlahopoulos.)
 Ηρθε η κυρία Βλαχοπούλου. (A venit doamna Vlahopoulou.)
 Το σπίτι είναι της κυρίας Βλαχοπούλου. (Casa este a doamnei Vlahopoulou.)

3.4.2.4. Indeclinabile sunt și formele sincopate ale unor substantive sau adjective, urmate de un nume propriu ca:

Αγια- < Αγια	η Αγια-Σοφία	(Sfânta Sofia)
παι	της Αγια-Σοφίας	
τρε	η Αγια-Τριάδα	(Sfânta Treime)
	της Αγια-Τριάδας	
Αϊ- < Άγιος	ο Αϊ-Βασίλης	(Sfântul Vasile)
	του Αϊ-Βασίλη	
κυρά- < κύρια	η κυρά-Μαρία	(doamna Maria)
	της κυρά-Μαρίας	
κυρ < κύριος	ο κυρ-Γιάννης	(kir Yannis)
	του κυρ-Γιάννη	
πάτερ- < πατήρ	ο πάτερ-Θεοφύλαχθος	(părintele Theofilahtos)
	του πάτερ-Θεοφύλαχθου	
μαστρο- < μάστορας < μαγίστωρ		(meșter)
	ο μαστρο-Γιάννης	
	του μαστρο-Γιάννη	
μπαρμπα- < μπράρμπας (<ital. barba)		(badea, unchiașul)
	ο μπαρμπα-Κώστας	
	του μπαρμπα-Κώστα	

3.4.3. *Substantive defective de număr sau caz*

3.4.3.1. Această categorie este reprezentată de substantive ce au forme doar la anumite cazuri (în general, nominativ și acuzativ, sau genitiv, mai rar), sau doar pentru singular, în expresii.

- λογής, formă populară utilizată în locul substantivului neutru είδος, socotit savant. Acest substantiv este folosit mai ales la forma de genitiv singular, în expresii ca:

- τι λογής; - ce fel?
- κάθε λογής - de orice fel

- κάκου < το κακό, folosit la genitiv singular, în expresia “του κάκου” (zadarnic, inutil).

- θανατά < ο θανατάς, folosit la genitiv singular, în expresii ca:

- είμαι του θανατά - sunt pe moarte
- πέφτω του θανατά - sunt trist

- συρμού < ο συρμός, folosit la genitiv singular, în expresia “είναι του συρμού” (este la modă).

3.4.3.2. Unele substantive nu au deloc forme de plural sau de singular sau, chiar dacă au, sint mai folosite doar la unul dintre numere.

Forme de singular

- ο τάραχος (tulburare sufletească) nu are forme de plural și este folosit mai ales în expresii ca “περνώ/τραβώ των παθών μου τον τάραχο” (sufăr foarte mult)

- το δειλί, forma medievală a substantivului το δειλινό, care este folosit la G.sg. și la toate cazurile la plural în locul substantivului δύση (apus)

- το σέβας (respect) nu are formă de genitiv, iar la plural este folosit doar în expresii ca: “τα σέβη μου / τα σεβάσματα” (respectele mele)

- το σέλας (G.sg. του σέλαος) nu are plural. Este folosit în expresii ca: “νότιο-πολικό σέλας”, “βόρειο πολικό σέλας”

- το πρωί (dimineață) nu are forme pentru celelalte cazuri, care sunt totuși exprimate cu ajutorul adjectivului substantivat το πρωινό, του πρωινού, τα πρωινά, των πρωινών. (Poetic, la Kavafis întâlnim forma de nominativ plural “πρωιά”: “Πολλά τα καλοκαιρινά πρωιά να είναι...” [Kav. 1, 29]) Acest substantiv are și o formă savantă de gen feminin: “η πρωία”.

Forme de plural

- τα έγκατα, fără singular, apare doar în expresia “τα έγκατα της γης” (adîncul pământului);

- τα ήπατα < το ήπαρ, folosit mai ales în expresia “μου κόπηκαν τα ήπατα” (mi-a fost foarte frică)

- τα σύγκαλα < συν + καλά, folosit în expresia “έλα στα σύγκαλά σου” (vino-ți în fire)

- οι προάλλες < προ + άλλες, consemnat din 1889, folosit la acuzativ “τις προάλλες” (cu câteva zile în urmă, acum câteva zile)

3.4.4. Substantive cu forme duble de plural, de genuri diferite

3.4.4.1. În neogreacă există un număr de substantive care la plural au forme duble: una de același gen cu forma de nominativ singular și alta de gen diferit. Marea majoritate sunt substantive masculine la nominativ singular, care la plural au forme duble, de masculin și neutru. De obicei, între cele două forme de plural există o diferență semantică¹.

3.4.4.2. Cele mai uzitate substantive cu forme duble de plural sunt:

- ο/η βάτος (οι βάτοι, τα βάτα). La singular, în sintagma “η καιόμενη βάτος” (rugul aprins)

- η νιότη < νιότη < gr.v. νεότης (οι νεότητες, τα νιάτα) - tinerețile

- ο βράχος < το βράχος (οι βράχοι, τα βράχια) - stîncile

¹ Vezi și în limba română: minut/minute/minuturi, bandă/bande/benzi, blană/blăni/blănuri, corn/coarne/cornuri.

- ο δεσμός < δένω (οι δεσμοί, τα δεσμά) - legăturile (substantiv abstract, substantiv concret)
- ο καπνός < *παπ-νός < *κFαπ-νός (οι καπνοί - fum, τα καπνά - tutun)
- ο λόγος < λέγω (οι λόγοι - discursuri, τα λόγια - vorbe)
- ο ουρανός (οι ουρανοί - ceruri, mai ales religio: “η βασιλεία των ουρανών/ οι πύλες των ουρανών/ φωνή από τους ουρανούς”- Împărăția cerurilor, porțile cerurilor, voce din ceruri, τα ουράνια < ουράνιος, -α, -ο)
- ο φάκελος (οι φάκελοι - dosare juridice, τα φάκελα - plicuri)
- ο χρόνος (οι χρόνοι - timpurile [verbului], τα χρόνια - anii)
- ο αδελφός (οι αδελφοί - frații: băieți, τα αδέρφια - frații: băieți și fete)
- ο (ε)ξάδελφος (οι ξάδελφοι - verii: băieți, τα ξαδέλφια - verii: băieți și fete)

3.4.5. *Substantive cu două forme de plural (/singular) de același gen*

3.4.5.1. Unele substantive au două forme diferite (de același gen însă) pentru plural. Una dintre cele două forme reprezintă adaptarea substantivului la tipurile flexionare regulate, a doua formă fiind o reminiscență a flexiunii pe care o avea substantivul respectiv în greaca veche. Între cele două forme nu există diferențe semantice, ci doar diferențe de ordin stilistic¹.

3.4.5.2. Din această categorie fac parte substantive aparținând tuturor genurilor.

Substantive masculine:

1. ο γέροντας < ο γέρων / ο γέρος (bătrân)
οι γέροντες / οι γέροι
2. ο δράκοντας < ο δράκων / ο δράκος (dragon)
οι δράκοντες / οι δράκοι
3. ο Χάροντας < ο Χάρων / ο Χάρος (Haron)
-
4. ο γίγαντας < ο γίγας, -αντος / ο γίγας (uriaș)
οι γίγαντες
5. ο ελέφαντας < ο ελέφας, -αντος / ο ελέφας (elefant)
οι ελέφαντες

Substantive feminine:

1. η δεσποινίς / η δεσποινίδα (domnișoară)
οι δεσποινίδες
2. η Θέτις / η Θέτιδα / η Θέτη (Thetis)

¹ Vezi și în limba română: boală/boli/boale, rană/răni/rane, vreme/ vremuri/ vremi.

3. η Αρτεμις / η Αρτεμίδα / η Αρτεμη (Artemis)

Substantive neutre:

το όνειρο < το όναρ, -ατος / το όναρ (vis)

τα όνειρα / τα ονειράτα

3.4.6. Substantive cu două terminații

Limba neogreacă are un număr destul de redus de substantive care au pentru singular/pentru plural două terminații diferite (de același gen).

3.4.6.1. Substantive cu două terminații la singular

Masculine:

ο μάγειρας (pop. μάγερας) / arh. μάγειρος (bucătar)

ο μάστορας / mediev. ο μάστορης (meșter)

(οι μαστόροι / pop. τα μαστόρια)

Feminine:

η ανεμόνα / η ανεμώνη (anemonă)

η άκρη / pop./lit. η άκρια (margine)

η κάμαρα / pop. η κάμαρη (cameră)

Neutre:

το χεΐλι / lit. το χεΐλος (buză)

το δάκρυ / arh. το δάκρυο (lacrimă)

3.4.6.2. Substantive cu două terminații la plural

Masculine:

ο γονιός < ο γονέας - οι γονεΐς / οι γονιοΐ (părinți)

ο καπετάνιος - οι καπετάνιοι / οι καπεταναΐοι (căpitani)

ο νοικοκύρης - οι νοικοκύρηδες / οι νοικοκυραΐοι (gospodari)

ο φούρναρης - οι φουρνάρηδες / οι φουρναραΐοι (brutari)

ο δεσπότης - οι δεσποτάδες / οι δεσπότες (despoți)

În expresia “την ευλογία σου, Δέσποτα”, substantivul “δέσποτας” este sinonim cu “επίσκοπος/μητροπολίτης”. Forma de plural “δεσποτάδες” are sensul de “arhierei”.

Feminine:

η κορ(υ)φή - οι κορφές (vârfurile [munților])

- οι κορφάδες (vârfurile [plantelor])

Neutre:

το στήθος - τα στήθη (piept)

- τα στήθια are același sens, dar este foarte popular.

4. ADJECTIVUL

4.1. *Generalități*

Adjectivul este partea de vorbire ce însoțește întotdeauna un substantiv, acordându-se în gen, număr și caz cu substantivul determinat. Flexiunea adjectivelor este identică, în mare parte, cu a tipurilor flexionare ale substantivelor descrise în capitolul 3. Ca și în limba română, adjectivul neogrec are trei grade de comparație: pozitiv, comparativ și superlativ. Diferența ar fi aceea că adjectivul neogrec formează comparativul și superlativul atât monolectic cât și perifrastic. În neogreacă adjectivul se află întotdeauna înaintea substantivului determinat. Postpus, adjectivul are valoare emfatică. Vom oferi flexiunea completă a tuturor tipurilor de adjective însoțite de un substantiv, pentru a înțelege mai bine felul în care se realizează acordul între adjectiv și substantivul determinat.

Neogreaca are următoarele categorii de adjective:

1. adjective regulate cu trei terminații -ος, -η, -ο (ήσυχος, ήσυχη, ήσυχο - liniștit, liniștită, liniștit) / -ός, -ή, -ό
2. adjective regulate cu trei terminații -ος, -α, -ο (ουράνιος, ουράνια, ουράνιο - ceresc, cerească, ceresc)
3. adjective regulate cu trei terminații în -ός, -ιά, -ό (φτωχός, φτωχιά, φτωχό - sărac, săracă, sărac)
4. adjective cu trei terminații în -ύς, -ιά, -ύ (βαρύς, βαριά, βαρύ - greu, grea, greu)
5. adjective cu trei terminații în -ής, -ιά, -ί (μαβής, μαβιά, μαβί - mov)
6. adjective cu două terminații în -ής (M., F.), -ές (N.): διεθνής, διεθνές (internațional, internațională)
7. adjective cu trei terminații în -ης, -α, -ικο și în -ης, -ισσα, -ικο (πεισματάρης, πεισματάρα, πεισματάρικο - încăpățânat, încăpățânată/τσιπλάκης,τσιπλάκισσα,τσιπλάκικο = gol, dezbrăcat < turc. ciplak)
8. adjective anormale (πολύς, πολλή, πολύ - mult, multă, mult)
9. adjectivele πας, πάσα, παν (pronominal) și σώφρων (G.sg. σώφρωνος, Ac.sg. σώφρονα, N., Ac.pl. σώφρονες, G.pl. σωφρόνων), σώφρον.

4.2. *Adjective regulate cu trei terminații în -ος, -η, -ο*

4.2.1. Această categorie cuprinde adjective ce aparțineau în greaca veche adjectivelor regulate cu trei terminații în -ος, -η, -ο. Tot aici s-au încadrat, regularizându-și flexiunea, și o sumă de adjective care în greaca

veche aveau două terminații (-ος M./F., -ον N.), ca de exemplu: ένδοξος, ένδοξη, ένδοξο < ένδοξος, ένδοξον. Urmând aceeași tendință de adaptare la sistemul flexionar al substantivului, apar adjective cu trei terminații în -ος, -η, -ο, ce provin din tipuri adjectivale diferite în greaca veche. Astfel, adjectivele contrase cu trei terminații (-ούς, -ά/-ή, -ούν) de tipul χρυσούς, -ή, -ούν sau αργυρός, -ά, -ούν se regularizează în neogreacă, devenind χρυσός, χρυσή, χρυσό respectiv αργυρός, αργυρή, αργυρό.

Tot aici își găsesc locul, prin simplificarea flexiunii, vechile adjective contrase cu două terminații în -ούς (M./F.), -ούν (N.) (απλούς, απλούν > απλός, απλή, απλό).

Foarte multe adjective de acest tip sunt rezultat al derivării cu sufixe adjectivale (-τικός, -τός, -ερός, -ικός etc.).

4.2.2. Flexiunea

SINGULAR

<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N. ο ήσυχος γέρος	η ήσυχη εκκλησία	το ήσυχο παιδί
G. του ήσυχου γέρου	της ήσυχης εκκλησίας	του ήσυχου παιδιού
Ac. τον ήσυχο γέρο	την ήσυχη εκκλησία	το ήσυχο παιδί
V. -ήσυχε γέρε	-ήσυχη εκκλησία	-ήσυχο παιδί

PLURAL

N. οι ήσυχοι γέροι	οι ήσυχες εκκλησίες	τα ήσυχα παιδιά
G. των ήσυχων γέρων	των ήσυχων εκκλησιών	των ήσυχων παιδιών
Ac. τους ήσυχους γέρους	τις ήσυχες εκκλησίες	τα ήσυχα παιδιά
V. -ήσυχοι γέροι	-ήσυχες εκκλησίες	-ήσυχα παιδιά

Observații:

1) Adjectivele cu trei terminații în -ος (masculin), -η (feminin), -ο (neutru) se declină ca substantivele cu terminațiile respective.

2) În ceea ce privește vechile adjective cu două terminații în -ος, -ον, prima pentru masculine și feminine și a doua pentru neutre, de tip ορθόδοξος, ορθόδοξον, deși și-au regularizat flexiunea în ορθόδοξος, ορθόδοξη, ορθόδοξο, uneori putem întâlni vechea formă de feminin în -ος: η ορθόδοξος εκκλησία / η ορθόδοξη εκκλησία.

3) Accentul adjectivelor nu se deplasează pe parcursul flexiunii. Se deplasează doar în cazul în care adjectivul este substantivat.

Ex.: Είδα πολλούς ορθόδοξους χριστιανούς. (Am văzut mulți creștini ortodocși.)

Γνωρίζω πολλούς ορθοδόξους. (Cunosc mulți ortodocși.)

4.3. Adjective regulate cu trei terminații în -ος, -α, -ο

4.3.1. Sursele din care provin aceste adjective sunt aceleași cu sursele primul tip descris la 4.2.

4.3.2. Flexiunea:SINGULAR

<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N. ο ουράνιος άγγελος	η ουράνια φωνή	το ουράνιο φως
G. του ουράνιου αγγέλου	της ουράνιας φωνής	του οράνιου φωτός
Ac. τον ουράνιο άγγελο	την ουράνια φωνή	το ουράνιο φως
V. - ουράνιε άγγελε	- ουράνια φωνή	- ουράνιο φως

PLURAL

N. οι ουράνιοι άγγελοι	οι ουράνιες φωνές	τα ουράνια φώτα
G. των ουράνιων αγγέλων	των ουράνιων φωνών	των ουράνιων φώτων
Ac. τους ουράνιους αγγέλους	τις ουράνιες φωνές	τα ουράνια φώτα
V. - ουράνιοι άγγελοι	- ουράνιες φωνές	- ουράνια φώτα

4.4. Adjective regulate cu trei terminații în -ός, -ιά, -ό4.4.1. Originea acestor adjective

a) Unele adjective în -ός, -ιά, -ό sunt vechi teme în -υ<F. De exemplu adjectivul γλυκός, γλυκεία, γλυκό > γλυκός, γλυκιά, γλυκό.

Adjectivul δασύς, δασεία, δασύ > δασός, δασιά, δασό (G.sg. δασιού, N.pl.m. δασέοι/δασιοί/δασεΐς, N.pl.n. δασιά/δασέα, G.pl. δασιών/δασέων).

b) Forma de feminin plural a adjectivelor în -ός, -ιά, -ό îl pierde însă pe -ι- (φτωχιά - φτωχές / γλυκιά - γλυκές / κακιά - κακές).

4.4.2. Flexiunea acestui tip de adjective nu pune probleme, urmând îndeaproape flexiunea substantivelor corespunzătoare.

SINGULAR

<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N. ο φτωχός άνθρωπος	η φτωχιά γυναίκα	το φτωχό χωριό
G. του φτωχού ανθρώπου	της φτωχιάς γυναίκας	του φτωχού χωριού
Ac. το φτωχό άνθρωπο	τη φτωχιά γυναίκα	το φτωχό χωριό
V. - φτωχέ άνθρωπε	- φτωχιά γυναίκα	- φτωχό χωριό

PLURAL

N.	οι φτωχοί άνθρωποι	οι φτωχές γυναίκες	τα φτωχά χωριά
G.	των φτωχών ανθρώπων	των φτωχών γυναικών	των φτωχών χωριών
Ac.	τους φτωχούς ανθρώπους	τις φτωχές γυναίκες	τα φτωχά χωριά
V.	- φτωχοί άνθρωποι	- φτωχές γυναίκες	- φτωχά χωριά

4.5. Adjective cu trei terminații în -ύς, -ιά, -ύ

4.5.1. În greaca veche acest tip adjectival aparținea temelor în -F, cu trei paradigme pentru cele trei genuri. Unele dintre acestea, precum γλυκός, γλυκεία, γλυκύ, și-au regularizat flexiunea. Altele însă și-au modificat-o doar parțial (Ex.: βαρύς, βαρεία, βαρύ > βαρύς, βαριά, βαρύ). "υ" se menține doar la masculin și neutru singular (formele de nominativ, acuzativ și vocativ singular).

4.5.2. Flexiunea:SINGULAR

<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N. ο βαρύς χειμώνας	η βαριά είδηση	το βαρύ κλίμα
G. του βαριού χειμώνα	της βαριάς είδησης	του βαριού κλίματος
Ac. το βαρύ χειμώνα	τη βαριά είδηση	το βαρύ κλίμα
V. - βαρύ χειμώνα	- βαριά είδηση	- βαρύ κλίμα

PLURAL

N. οι βαριοί/-είς χειμῶνες	οι βαριές ειδήσεις	τα βαριά κλίματα
G. των βαριών χειμώνων	των βαριών ειδήσεων	των βαριών κλιμάτων
Ac. τους βαριούς χειμῶνες	τις βαριές ειδήσεις	τα βαριά κλίματα
V. - βαριοί χειμῶνες	- βαριές ειδήσεις	- βαριά κλίματα

Observații:

1) Acest tip de adjective are pentru feminin dublete alcătuite din forma regularizată în -ιά și din vechea formă în -εία ca alternativă savantă/literară:

βαριά / βαρεία
 βαθιά / βαθεία
 πλατιά / πλατεία

2) De asemenea se păstrează dublete și pentru unele forme cazuale:

- la masculin: G.sg. βαθιού / θαθέος
 N.pl. βαθιοί / θαθείς
 G.pl. βαθιών / θαθέων
 - la feminin: G.pl. βαθιών / θαθειών

- la neutru: N.pl. βαθιά / βαθέα
G.pl. βαθιών / βαθέων

4.6. Adjective cu trei terminații în -ής, -ιά, -ί.

Adjectivele de acest tip se declină exact ca cele în -ύς, -ιά, ύ, flexiunea lor nepunând probleme deosebite.

Masculin

	<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	ο μαβ-ής μενεξές	οι μαβ-ιοί μενεξέδες
G.	του μαβ-ιού μενεξέ	των μαβ-ιών μενεξέδων
Ac.	το μαβ-ή μενεξέ	τους μαβ-ιούς μενεξέδες
V.	- μαβ-ή μενεξέ	- μαβ-ιοί μενεξέδες

Feminin

	<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	η μαβ-ιά πέτρα	οι μαβ-ιές πέτρες
G.	της μαβ-ιάς πέτρας	των μαβ-ιών πετρών
Ac.	τη μαβ-ιά πέτρα	τις μαβ-ιές πέτρες
V.	- μαβ-ιά πέτρα	- μαβ-ιές πέτρες

Neutru

	<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	το μαβ-ί μάτι	τα μαβ-ιά μάτια
G.	του μαβ-ιού ματιού	των μαβ-ιών ματιών
Ac.	το μαβ-ί μάτι	τα μαβ-ιά μάτια
V.	- μαβ-ί μάτι	- μαβ-ιά μάτια

Observații:

1) Conform dicționarului neogrec al lui Babiniotis, adjectivele cu trei terminații în -ής, -ιά, -ί ar trebui să ortografieze forma masculină cu -v- și nu cu -η- (formă preferată prin analogie cu substantivele masculine în -ης), datorită faptului că masculinul a fost creat de la formele neutre μαβί, θαλασσί etc. Din acest motiv uneori a fost propusă grafia cu -ι- și pentru forma de masculin (μαβίς, βυσινίς etc.)

2) Adjectivele aparținând acestei categorii exprimă culori. Se pare că proveniența desinenței -ι este de căutat în turc. mavi > gr. μαβί, pe al cărui model au fost construite celelalte forme de adjective exprimând culoarea.

- Ex.: καννελής < καν(ν)έλα (η) - de culoarea scorțișoarei
τριανταφυλλής < τριαντάφυλλο (το) - trandafirii
λεμονής < λεμόνι (το) - de culoarea lămâii
κερασής < κέρασι (το) - de culoarea cireșei
θαλασσής < θάλασσα (η) - de culoarea mării

μελής < μέλι (το)	- de culoarea mierii
χρυσαφής < χρυσάφι (το)	- auriu
ουρανής < ουρανός (ο)	- de culoarea cerului
πορτοκαλής < πορτοκάλι (το)	- portocaliu
ασημής < ασήμι (το)	- argintiu

Culorile de bază sunt exprimate însă prin adjective în -ος, -η, -ο. -άσπρος, -η, -ο/ κόκκινος, -η, -ο.

4.7. Adjective cu două terminații -ής (M., F.) și -ές (N)

4.7.1. Vechile adjective atematische cu două terminații în -ής/-ές își păstrează în mare flexiunea atică neschimbată până în neogreacă, fără a și-o simplifica. Din acest motiv, gramaticile școlare descriu acest tip adjectival ca fiind anomal. Din dorința de a se evita utilizarea acestei clase de adjective,

s-au creat și forme regularizate, prin folosirea unor sufixe. Astfel, pentru διεθνής, διεθνές a fost creat un adjectiv cu aceeași valoare semantică cu ajutorul sufixului -ικός, -ή, -ό: διεθνικός, διεθνική, διεθνικό. Au putut fi create însă forme adjectivale regulate cu trei terminații și fără sufixe, pur și simplu prin înlocuirea desinenței -ής cu -ος.

Ex.: διαφανής - διαφανός
 ανωφελής - ανώφελος (cu o ușoară diferență semantică)
 πολυπαθής - πολύπαθος

4.7.2. Flexiunea

SINGULAR

Masculin

N. ο διεθν-ής χώρος
 G. του διεθν-ούς χώρου
 Ac. το διεθν-ή χώρο
 V. -διεθν-ή χώρο

Feminin

η διεθν-ής οργάνωση
 της διεθν-ούς οργάνωσης
 τη διεθν-ή οργάνωση
 -διεθν-ή οργάνωση

Neutru

το διεθν-ές συνέδριο
 του διεθν-ούς συνεδρίου
 το διεθν-ές συνέδριο
 -διεθν-ές συνέδριο

PLURAL

Masculin

N. οι διεθν-είς χώροι
 G. των διεθν-ών χώρων
 Ac. τους διεθν-είς χώρους
 V. -διεθνείς χώροι

Feminin

οι διεθν-είς οργανώσεις
 των διεθν-ών οργανώσεων
 τις διεθν-είς οργανώσεις
 -διεθν-είς οργανώσεις

Neutru

τα διεθν-ή συνέδρια
 των διεθν-ών συνεδρίων
 τα διεθν-ή συνέδρια
 -διεθν-ή συνέδρια

4.8. Adjective cu trei terminații în -ης, -α, -ικο și în -ης, -ισσα, -ικο

4.8.1. Toate adjectivele cuprinse în acest tip flexionar sunt derivate cu sufixe specifice pentru fiecare gen în parte. Forma masculină se declină

după masculinele imparisilabice în -ης; forma feminină, după femininele parisilabice în -α, iar forma de neutru, după substantivele neutre parisilabice în -ο.

4.8.2. Flexiunea

SINGULAR

<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N. πεισματάρης	πεισματάρα	πεισματάρικο
G. πεισματάρη	πεισματάρας	πεισματάρικου
Ac. πεισματάρη	πεισματάρα	πεισματάρικο
V. πεισματάρη	πεισματάρα	πεισματάρικο

PLURAL

<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N. πεισματάρηδες	πεισματάρες	πεισματάρικα
G. πεισματάρηδων	-	πεισματάρικων
Ac. πεισματάρηδες	πεισματάρες	πεισματάρικα
V. πεισματάρηδες	πεισματάρες	πεισματάρικα

Observații:

1) Aceste adjective sunt derivate cu sufixele -άρης și -ιάρης de la substantive comune.

Ex.: ζήλια + άρης > ζηλιάρης (gelos, invidios)
 πείσμα + άρης > πεισματάρης (încărățânat)

2) Unele adjective aparținând acestei categorii sunt rezultatul compunerii cu substantivele: λαιμός (gât), μαλλί (păr), μάτι (ochi), μύτη (nas), πόδι (picior), φρύδι (sprânceană), χέιλι (buză), χέρι (mână).

Ex.: μακρολαίμης (cu gât lung)
 ψηλομύτης (cu nasul pe sus, mândru)

3) Acest tip adjectival este paroxiton la masculin și feminin. La neutru singular este proparoxiton.

4) Femininul nu are formă de genitiv plural.

5) Unele adjective în -ης, -α, -ικο, pot forma femininul recurgând și la alte sufixe.

Ex.: μαυρομάτης, μαυρομάτ-α / μαυροματ-ούσα / μαυροματ-ού
 γκαντέμης, γκαντέμ-ισσα, γκαντέμ-ικο (<engl. goddam) = blestemat,
 ghinionist

μαυρομάλλης, μαυρομαλλ-ούσα / μαυρομαλλ-ού, μαυρομάλλ-ικο

Acest tip de adjective apare adesea substantivat.

6) Pe lângă adjectivele în -ης, -α, -ικο (imparisilabice), mai există o categorie de adjective cu trei terminații, derivată de la substantive cu

suffixul -αράς. Este vorba despre adjectivele în -άς, -ού, -άδικο și -ας, -ισσα, -ικο.

Ex.: ύπνος + -αράς > υπναράς, υπναρού, υπναράδικο
κοιλιά + -αράς > κοιλαράς, κοιλαρού, κοιλαράδικο

Forma de masculin se declină după substantivele masculine imparisilabice în -άς (κοιλαράδες), iar cea feminină după substantivele feminine imparisilabice în -ού (κοιλαρού - κοιλαρούδες).

4.9. Adjective anormale (πολύς, πολλή, πολύ)

4.9.1. Greaca veche prezenta câteva adjective aberante cu formă dublă, tematică și atematică. Dintre acestea, conform tendinței limbii de a alinia și de a reduce tipurile flexionare, adjectivul μέγας, μεγάλη, μέγα (= mare) se regularizează, devenind în neogreacă un adjectiv regulat cu trei terminații μεγάλης, μεγάλη, μεγάλο.

Un alt adjectiv anomal πραῦς, πραεία, πράυ (blând), care prezenta încă din greaca veche și formele tematice πραός, πραεία, πράον, le menține în neogreacă doar pe acestea din urmă, încadrându-se, prin regularizare, în categoria adjectivelor cu trei terminații în -ος, -α, -ο (πράος, πράα, πράο).

4.9.2. Singurul care rezistă ca atare și în neogreacă este adjectivul πολύς, πολλή, πολύ. Formele tematice ale acestui adjectiv prezintă -λλ-, din adăugarea sufixului -λ- la rădăcina πολ- la toate numerele și cazurile, cu excepția formelor de singular ale masculinului și ale neutruului.

4.9.3. Flexiunea

SINGULAR

	<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N.	πολύς	πολλή	πολύ
G.	-	πολλής	-
Ac.	πολύ	πολλή	πολύ
V.	-	-	-

PLURAL

	<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N.	πολλοί	πολλές	πολλά
G.	πολλών	πολλών	πολλών
Ac.	πολλούς	πολλές	πολλά
V.	πολλοί	πολλές	πολλά

Observații:

1) Adjectivul *πολύς* nu are forme pentru genitivul singular masculin și neutru. Foarte rar este uzitată o formă regularizată în -ού (*πολλού*).

2) Flexiunea la plural nu pune probleme, coincidând cu cea a substantivelor masculine în -ος, respectiv a femininelor în -η și a neutrelor în -ο.

4.10. Alte adjective anormale: πας, πάσα, παν (pronominal) și σώφρων (M., F), σώφρον (N.)

4.10.1. Adjectivul pronominal πας, πάσα, παν (tot, toată, tot) era în greaca veche un adjectiv atematic cu tema în -ντ- la masculin și neutru și în -α- scurt la feminin.

4.10.1.1. FlexiuneaSINGULAR

	<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N.	πας	πάσα	παν
G.	παντός	πάσης	παντός
D.	παντί	πάση	παντί
Ac.	πάντα	πάσαν	παν

PLURAL

	<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N.	πάντες	πάσαι	πάντα
G.	πάντων	πασών	πάντων
D.	πάσι	πάσαις	πάσι
Ac.	πάντας	πάσας	πάντα

4.10.1.2. Acest adjectiv, care păstrează și forme ale cazurilor dispărute în neogreacă (dativul), este folosit mai ales în expresii cu valoare adverbială, având o nuanță savantă.

1. παντί τρόπω = με κάθε τρόπο (prin orice mijloc)
2. πάση θυσία = με κάθε θυσία (cu orice sacrificiu)
3. κατά πάσα πιθανότητα = πιθανόν (probabil)
4. δια παντός = για πάντα (pentru totdeauna)

În limba vorbită este concurat cu succes de όλος, όλη, όλο.

4.10.2. Adjectivul σώφρων (M./F.), σώφρον (N.) este un vechi adjectiv atematic cu două terminații.

FlexiuneaSINGULAR

	<u>Masculin/Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N.	σώφρων	σώφρον
G.	σώφρονος	σώφρονος
Ac.	σώφρονα	σώφρον
V.	-	-

PLURAL

	<u>Masculin/Feminin</u>	<u>Neutru</u>
N.	σώφρονες	σώφρονα
G.	σωφρόνων	σωφρόνων
Ac.	σώφρονες	σώφρονα
V.	-	-

Observatii:

- 1) *Aceste adjective sunt destul de puțin folosite.*
- 2) *Pentru toate adjectivele de tipul σώφρων, σώφρον există alternative regulate în -ος, -η, -ο/-ος, -α, -ο.*

4.10.3. Adjectivele cu două terminații -ος (M., F.) -ο (N.) ενεργός, -ό/ορθόδοξος, -ο au fost treptat înlocuite de adjective cu trei terminații. Între cele două categorii de adjective există doar o diferență stilistică. Tipul cu două terminații este arhaizant: η ορθόδοξος εκκλησία.

4.10.4. Din vechile participii în -ων, -ουσα, -ον, în neogreacă subzistă doar forma în -ων, în adjective (adesea substantivate) cu nuanță savantă (ευγνώμων, αγνώμων, ευδαίμων, πρέπων).

Flexiunea:

	<u>SINGULAR</u>	<u>PLURAL</u>
N.	ευγνώμων	ευγνώμονες
G.	ευγνώμονος	ευγνωμόνων
Ac.	ευγνώμονα	ευγνώμονες

4.10.5. Tot cu nuanță savantă, mai ales în limbajul jurnalistic, sunt uzitate adjectivele verbale (participii) ca: ληφθ-είς, ληφθ-είσα, ληφθ-έν / προαναφερθ-είς, προαναφερθ-είσα, προαναφερθ-έν.

4.11. GRADELE DE COMPARAȚIE ALE ADJECTIVULUI

Ca și în limba română, adjectivul grec are trei grade de comparație.

1. Gradul pozitiv (θετικός βαθμός)

2. Gradul comparativ (συγκριτικός βαθμός): de superioritate, de egalitate și de inferioritate

3. Gradul superlativ: a) superlativ relativ (σχετικός υπερθετικός)

b) superlativ absolut (απόλυτος υπερθετικός)

Comparativul și superlativul adjectivului neogrec se formează fie perifrastic, fie monolectic, cu ajutorul unor sufixe specializate.

Flexiunea gradului pozitiv al tuturor categoriilor de adjective existente în neogreacă a fost prezentată în cap. 4.1. - 4.9.

4.11.1. COMPARATIVUL

4.11.1.1. Comparativul perifrastic

a) O primă modalitate de formare a *comparativului de superioritate* este cea perifrastică. Concret, adjectivul la gradul pozitiv este precedat de adverbul **πιο** (mai), cu forma populară **πλιο** (πιο < πλιό < πλέο < πλέον). Flexiunea comparativului de superioritate formată perifrastic este aceeași cu a gradului pozitiv al adjectivelor respective. În ceea ce privește *comparativul de inferioritate*, acesta nu este prea folosit în limba greacă. Inegalitatea este exprimată perifrastic cu ajutorul adverbului **λίγο** în forma sa de comparativ de superioritate **λιγότερο**, care precede forma de pozitiv a adjectivului respectiv.

Αυτό το βιβλίο είναι *λιγότερο καλό* από το άλλο.

(Această carte este mai puțin bună decât cealaltă.)

Comparativul de egalitate este exprimat perifrastic cu ajutorul unor adverbe sau locuțiuni adverbiale (**εξίσου**, **το ίδιο**), urmate de gradul pozitiv al adjectivului respectiv. Al doilea element al comparației de egalitate este exprimat cu ajutorul unui substantiv în acuzativ, precedat de prepoziția **με**.

Ex.: Είναι *εξίσου έξυπνος* με τον αδελφό του.

(Este la fel de inteligent ca fratele său.)

Exprimarea perifrastică a comparativului

	<u>Ποзитив</u>	<u>Comparativ perifrastic</u>
1.	σοβαρός, -ή, -ό	πιο σοβαρός, -ή, -ό
2.	νέος, -α, -ο	πιο νέος, -α, -ο
3.	πλούσιος, -α, -ο	πιο πλούσιος, -α, -ο
4.	φτωχός, -ιά, -ό	πιο φτωχός, -ιά, -ό
5.	βαρύς, -ιά, -ύ	πιο βαρύς, -ιά, -ύ

6.	μαβής, -ιά, -ί	πιο μαβής, -ιά, -ί
7.	ζηλιάρης, -α, -ικο	πιο ζηλιάρης, -α, -ικο
8.	διαφανής, -ές	πιο διαφανής, -ές

4.11.1.2. Comparativul sinoptic

O altă modalitate de formare a comparativului de superioritate este aceea a alipirii sufixului -τερο- la tema adjectivului (gradul pozitiv).

a) Adjectivele regulate cu trei terminatii în -ος, -η, -ο vor avea pentru comparativ o formă regulată în -ότερος, -ότερη, -ότερο.

Ex.: σοβαρός, -ή, -ό > σοβαρότερος, σοβαρότερη, σοβαρότερο

Adjectivele cu trei terminații (derivate în -ικός - νεανικός/-ιμος - έντιμος/-ινός - αληθινός/-ιος - τίμιος) folosesc întotdeauna sufixul -ό-τερος, -ό-τερη, -ό-τερο, scris cu "ο", spre deosebire de adjective ca νέος, -α, -ο (care au în silaba penultimă ε sau ο) scriu cu -ω- sufixul -ώτερος, -ώτερη, -ώτερο (νεώτερος, νεώτερη, νεώτερο).

b) Adjectivele cu trei terminații în -ύς, -ιά, -ύ formează comparativul de superioritate în -ύτερος, -ύτερη, -ύτερο.

Ex.: βαρύς, -ιά, -ύ > βαρύτερος, βαρύτερη, βαρύτερο

Observații:

1) *Fac comparativul în -ότερος, -ότερη, -ότερο și unele adjective regulate cu trei terminații în -ος, -η, -ο/-ός, -ή, -ό.*

Ποзитив

καλός, καλή, καλό

μεγάλος, μεγάλη, μεγάλο

πρώτος, πρώτη, πρώτο

Comparativ

> καλύτερος, καλύτερη, καλύτερο

> μεγαλύτερος, μεγαλύτερη, μεγαλύτερο

> πρωτότερος, πρωτότερη, πρωτότερο

2) *Unele adjective prezintă dublete pentru gradul comparativ sinoptic, cu alternanța ο/υ (-ότερος, -ότερη, -ότερο/ -ύτερος, -ύτερη, -ύτερο).*

Ποзитив

I. ελαφρός, -ιά/-ά, -ό

ελαφρύς, -ιά, -ύ

II. γλυκός, -ιά, -ό

γλυκός, -εία, -ύ

III. μακρός, -ά, -ό

μακρύς, -ιά, -ύ

Comparativ

> ελαφρότερος, -ότερη, -ότερο

ελαφρύτερος, -ύτερη, -ύτερο

> γλυκότερος, -ότερη, -ότερο

γλυκύτερος, -ύτερη, -ύτερο

> μακρότερος, -ότερη, -ότερο

μακρύτερος, -ύτερη, -ύτερο

c) Adjectivele cu trei terminații în -ής, -ιά, -ί și cele în -ης, -α, -ικο nu au forme sinoptice de comparativ, pe care îl formează doar perifrastic.

d) Adjectivele cu două terminații în -ής, -ές formează comparativul sinoptic cu ajutorul sufixului compus de comparativ: -ές-τερος, -ές-τερη, -ές-τερο.

<u>Ποζιτιβ</u>		<u>Comparativ</u>
1. ασφαλής, -ές	⇒	ασφαλέστερος
	⇒	ασφαλέστερη
	⇒	ασφαλέστερο
2. διαφανής, -ές	⇒	διαφανέστερος
	⇒	διαφανέστερη
	⇒	διαφανέστερο
3. σαφής, -ές	⇒	σαφέστερος
	⇒	σαφέστερη
	⇒	σαφέστερο

e) Unele adjective au forme de comparativ anormale.

Ex.: 1. απλός, -ή, -ό	⇒	απλούστερος, -η, -ο
2. γέρος, -η, -ο	⇒	γεροντότερος, -η, -ο
3. κακός, -ιά, -ό	⇒	χειρότερος, -η, -ο
4. καλός, -ή, -ό	⇒	καλύτερος, -η, -ο / κάλλιος
5. πρώτος, -η, -ο	⇒	πρωτότερος, -η, -ο
6. μέγας, -η, -ο	⇒	μεγαλύτερος, -η, -ο
7. πολύς, πολλή, πολύ	⇒	περισσότερος, -η, -ο

f) Adjectivele derivate din vechi adverbe sau din prepoziții nu prezintă decât gradul comparativ și superlativ, fiind lipsite de forme de pozitiv.

Ex.: άνω (sus)	⇒	άνωτερος, άνωτερη, άνώτερο
κάτω (jos)	⇒	κατώτερος, κατώτερη, καώτερο
υπέρ (super)	⇒	υπέρτερος, υπέρτερη, υπέρτερο

g) Unele adjective nu au decât forme de comparativ.

Ex.: προτιμότερος, -η, -ο	(preferabil, preferabilă)
προγενέστερος, -η, -ο	(anterior, anterioară)
μεταγενέστερος, -η, -ο	(ulterior, ulterioară)

4.11.1.3. Al doilea element al comparației de superioritate este exprimat printr-un substantiv sau un pronume, aflat fie în cazul acuzativ (precedat de prepoziția από), fie în cazul genitiv fără prepoziție.

Ex.: Είναι καλύτερος <u>από σένα</u> .	(Este mai bun ca tine.)
Είναι καλύτερος <u>σου</u> .	(Este mai bun ca tine.)

4.11.1.4. Comparativul de egalitate se exprimă cu ajutorul adverbului εξίσου (< εξ ίσου), ce precede gradul pozitiv al adjectivului respectiv. Al doilea element al comparației de egalitate este exprimat de un substantiv sau

un pronume în acuzativ precedat de prepoziția με (cu), așa cum am arătat și la 4.11.1.1.a).

Ex.: Είναι καλός καθηγητής. (Este un profesor bun.)
Είναι εξίσου καλός καθηγητής με τον πατέρα του.
(Este un profesor la fel de bun ca tatăl său.)

4.11.1.5. Αproximarea calității, mai ales în fraze negative, este exprimată perifrastic, cu ajutorul adverbului τόσο precedat de conjuncția και, urmate de gradul pozitiv al adjectivului respectiv.

Ex.: Δεν είναι και τόσο καλός. (Nu e prea bun.)

Alte adverbe folosite pentru a exprima aproximarea calității sunt κάπως (oarecum) și αρκετά (destul) + gradul pozitiv al adjectivului.

Ex.: Ο άνθρωπος ήταν αρκετά λυπημένος. (Omul era destul de trist.)

Οι λύσεις είναι κάπως δύσκολες. (Soluțiile sunt cam grele.)

Aproximarea calității mai poate fi exprimată, ca și în limba română, cu ajutorul gradului pozitiv al unor adjective derivate de la adjective cu ajutorul unor sufixe.

Ex.: Είναι καλός. (E bun.)
Είναι καλούτσικος. (E bunicel.)

4.11.1.6. Comparația de inegalitate este exprimată perifrastic cu ajutorul unor adverbe sau prin negația verbului.

Είναι λιγότερο καλός από σένα. (E mai puțin bun ca tine.)

Δεν είμαι τόσο καλός.... (Nu e atât de bun...)

4.11.2. SUPERLATIVUL

4.11.2.1. Superlativul relativ este exprimat prin gradul comparativ (sinoptic sau perifrastic) precedat de articolul hotărât.

	Ποзитив	Superlativ relativ 1	Superlativ relativ 2
Sg.	σημαντικός σημαντική σημαντικό	ο πιο σημαντικός η πιο σημαντική το πιο σημαντικό	ο σημαντικότερος η σημαντικότερη το σημαντικότερο
Pl.	σημαντικοί σημαντικές σημαντικά	οι πιο σημαντικοί οι πιο σημαντικές τα πιο σημαντικά	οι σημαντικότεροι οι σημαντικότερες τα σημαντικότερα

- Η Αλεξάνδρα είναι η πιο σοβαρή απ' όλες τις φοιτήτριες.
(Alexandra este *cea mai serioasă* dintre toate studentele.)

- cu numerele τρις-, τέτρα-, πέντα- + gradul pozitiv al adjectivului
 τρις+κατάρατος > τρισκατάρατος, -η, -ο (blestemat)
 τέτρα+ψηλός > τετράψηλος, -η, -ο (foarte înalt)
 πέντα+καθαρός > πεντακάθαρος, -η, -ο (foarte curat)

- cu prepoziția *κατά* + gradul pozitiv al adjectivului

κατα+κόκκινος > *κατακόκκινος*, -η, -ο (foarte roșu)

κατα+γαλανός > *καταγάλανος*, -η, -ο (foarte albastru)

d) Superlativul poate fi exprimat și prin repetarea adjectivului (la gradul pozitiv), chiar și în cazul unor adjective care în mod normal nu au grade de comparație, așa cum este adjectivul *πρώτος*, -η, ο.

Ex.: "...εγκατέστησε ηλεκτρική κουζίνα απ' τις πρώτες-πρώτες που είχαν έρθει τότε στην Ελλάδα." (Tah. 39) (...a montat bucătărie electrică, dintre primele care apăruseră atunci în Grecia.)

e) Unele adjective au forme monolectice anormale de superlativ absolut, obținute pe un radical diferit de cel al gradului pozitiv.

Ex.: *απλός* ⇔ *απλούστατος*, -η, -ο (foarte simplu)

καλός ⇔ *άριστος*, -η, -ο (foarte bun)

λίγος ⇔ *ελάχιστος*, -η, -ο (foarte puțin)

μεγάλος ⇔ *μέγιστος*, -η, -ο (foarte mare)

μικρός ⇔ *ελάχιστος*, -η, ο (foarte mic)

f) Adjectivele derivate de la adverbele *άνω*, *κάτω* și de la prepoziția *υπέρ*, cu valoare adverbială, nu au gradul pozitiv, ci doar comparativ și superlativ.

1. *άνω* ⇔ *ανώτατος*, -η, -ο

2. *κάτω* ⇔ *κατώτατος*, -η, -ο

3. *υπέρ* ⇔ *υπέρτατος*, -η, -ο

g) Unele adjective (*φίλτατος*, *ύπατος*, *ύψιστος*) și unele formule de adresare (clericală) nu au decât gradul superlativ:

Sunt la gradul superlativ absolut o serie de formule de politețe, uzitate în adresarea către prelați ai Bisericii Ortodoxe sau către înalți funcționari: *Αιδεσιμώτατος* (preacucernic, preacuvios), *Εκλαμπρότατος* (ilustru, prea luminat), *Εξοχώτατος* (Excelență), *Μακαριώτατος* (Prea Fericit), *Μεγαλειώτατος* (preamărit, preainălțat, majestate), *Παναγιώτατος* (formula de adresare către Patriarhul Ecumenic al Constantinoplei), *Σεβασμιώτατος* (formula de adresare către mitropolit), *Ιερολογιώτατος* (formula de adresare către ierodiacon), *Πανοσιολογιώτατος* (formula de adresare către arhimandrit), *Πανοσιώτατος* (formula de adresare către un cleric necăsătorit sau un ieromonah), *Θεοφιλέστατος* (formula de adresare către episcopul locului sau către locțiitorul său), *Πανιερότατος* (formula de adresare către episcop sau mitropolit). Alte formule: *Θειώτατος*, *Οσιώτατος*, *Οσιολογιώτατος*. De obicei, sunt folosite la vocativ.

Observatii:

1) În ceea ce privește topica, adjectivul se află întotdeauna înaintea substantivului pe care îl determină. Emfatic, se poate situa după substantivul determinat.

2) Adjectivele verbale (formele participiului perfect pasiv) formează comparativul și superlativul numai perifrastic. Flexiunea lor este aceeași cu a adjectivelor regulate cu trei terminații în -ος, -η, -ο.

Ex.: αγαπημένος, -η, -ο πιο αγαπημένος ο πιο αγαπημένος
 θυμωμένος, -η, -ο πιο θυμωμένος ο πιο θυμωμένος

3) Adjectivele pronominale nu au grade de comparație.

4) Unele adjective nu au decât gradul pozitiv. Este vorba despre adjectivele ce exprimă materia, proveniența, locul, timpul, stări ce nu se modifică.

Ex.: 1. materia	μαλλί	> μάλλινος	(de lână)
	ξύλο	> ξύλινος	(de lemn)
	γυαλί	> γυάλινος	(de sticlă)
2. originea	Ρουμανία	> ρουμανικός	(românesc)
	Ελλάδα	> ελληνικός	(grecesc)
	πρόγονος	> προγονικός	(strămoșesc)
3. locul/timpul	ουρανός	> ουράνιος	(ceresc)
	αύριο	> αυριανός	(de mâine)
	τώρα	> τωρινός	(de acum)
	καλοκαίρι	> καλοκαιρινός	(de vară, vărativ)
4. starea	αιώνας	> αιώνιος	(veșnic)
	α-θάνατος	> αθάνατος	(nemuritor)

5) Adesea adjectivele apar precedate de articol (fără a fi substantive), substantivul determinat subînțelegându-se. Omisiunea substantivului are la bază motive de economie verbală.

Ex.: “Η συγκέντρωση γλουταμάτης συνδέεται επίσης και με τα εγκεφαλικά.” (B 42, 22/2/99)

În exemplul de mai sus se subînțelege că este vorba despre “εγκεφαλικά επεισόδια” (accidente cerebrale).

6) Foarte frecventă este folosirea unor determinanți adverbiali pe lângă adjective, de obicei la gradul pozitiv sau comparativ.

Ex.: Το πλαίσιο αυτού του μετώπου είναι άκρως ασαφές. (Cadrul acestui front este extrem de nesigur.)

Αυτός ο άνθρωπος είναι εντελώς άγνωστος. (Acest om este cu totul necunoscut.) / cu valoare de superlativ absolut.

Η κατάσταση είναι απείρως καλύτερη. (Situația este infinit mai bună.)

5. PRONUMELE

Pronumele neogrec este caracterizat de următoarele categorii gramaticale: persoană (pentru pronumele personal), caz, număr și gen (doar pentru anumite pronume). Comparativ cu limba română, greaca are, în mare parte, aceleași tipuri de pronume: pronume personale, pronume posesive, pronume reflexive, pronume hotărâte, pronume demonstrative, pronume relative, pronume interogative și pronume nehotărâte. Persoana I este persoana locutorului, persoana a II-a este persoana interlocutorului, a celui interpelat, iar persoana a III-a este persoana la care se referă locutorul.

5.1. Pronumele personale (Οι προσωπικές αντωνυμίες)

5.1.1. Pronumele personal nu are forme decât pentru persoana I și pentru persoana a II-a. Pentru persoana a III-a recurge la deicticul αυτός, αυτή, αυτό. Pronumele personale au forme lungi și forme scurte, după cum reiese din paradigma următoare:

Persoana I

	Singular		Plural	
	Forma lungă	Forma scurtă	Forma lungă	Forma scurtă
N.	εγώ	-	εμείς	-
G.	εμένα	μου	εμάς <i>ὁμῶν</i>	μας
Ac.	εμένα	με	εμάς <i>ἡμῶν</i>	μας

Persoana a II-a

	Singular		Plural	
	Forma lungă	Forma scurtă	Forma lungă	Forma scurtă
N.	εσύ	-	εσεῖς	-
G.	εσένα	σου	εσάς	σας
Ac.	εσένα	σε	εσάς	σας
V.	εσύ	-	εσεῖς	-

Persoana a III-a
Singular

	MASCULIN		FEMININ		NEUTRU	
	F. lungă	F. scurtă	F. lungă	F. scurtă	F. lungă	F. scurtă
N.	αυτός	-	αυτή	-	αυτό	-
G.	αυτού /αυτουνοού	του	αυτής /αυτηνής	της	αυτού /αυτουνοού	του
Ac.	αυτόν	τον	αυτήν	την	αυτό	το
V.	-	-	-	-	-	-

Plural

	MASCULIN		FEMININ		NEUTRU	
	F. lungă	F. scurtă	F. lungă	F. scurtă	F. lungă	F. scurtă
N.	αυτοί	-	αυτές	-	αυτά	-
G.	αυτών /αυτωνών	τους	αυτών /αυτωνών	τους	αυτών /αυτωνών	τους
Ac.	αυτούς /αυτουνοούς	τους	αυτές	τις/τες	αυτά	τα
V.	-	-	-	-	-	-

5.1.2. Utilizări:

Pronumele personal are aceleași utilizări semantice și sintactice ca și în limba română.

- 5.1.2.1. - Είδες τον Κώστα; (- [L¹-]ai văzut pe Kostas?)
- Ναι, τον είδα. (- Da, l-am văzut.)
- 5.1.2.2. - Διάβασες το βιβλίο; (-Ai citit cartea?)
- Δεν το διάβασα ακόμα. (- Nu am citit-o încă.)
- 5.1.2.3. - Ξέρεις ότι ο Μανώλης ήρθε χθες; (Știi că Manolis a venit ieri?)
α) - Το ξέρω. (Știu.)
β) - Δεν το ήξερα. (Nu știam.)

Din exemplele de mai sus reiese clar utilizarea pronumelui personal ca substitut al numelui, dar și al unor propoziții secundare, ca la 5.1.2.3., unde

¹ Remarcăm faptul că limba română recurge la forme ale pronumelui personal în aceeași propoziție cu substantivul pe care urmează să îl înlocuiască, lucru care nu este întâlnit în limba neogreacă. De asemenea poate relua sau anticipa obiectul direct (Εμάς δεν μας είδε = Pe noi nu ne-a văzut). În neogreacă, anticiparea de acest tip are caracter emfatic.

forma de neutru **το** (= acest lucru) substituie propoziția completivă directă “ὅτι ο Μανώλης ήρθε χθες”.

5.1.2.4. Forma scurtă de neutru singular este adeseori folosită în expresii ca “το και το”.

Ex.: Του είπα το και το. (I-am spus ce și cum.)

5.1.2.5. Forma scurtă de genitiv a pronumelui personal este situată întotdeauna după substantiv atunci când exprimă posesia.

Ex.: Το βιβλίο μου είναι πολύ ενδιαφέρον. (Cartea mea este foarte interesantă.)

Αυτή είναι η κόρη της. (Aceasta este fiica ei.)

Αυτά είναι τ' αδέρφια του. (Aceștia sînt frații lui.)

Când îndeplinește funcția de complement indirect, este plasat înaintea verbului.

Ex.: **Μου** έδωσε το βιβλίο. (Mi-a dat cartea.)

Του έδωσε το βιβλίο του. (I-a dat cartea sa.)

5.1.2.6. Formele scurte de acuzativ (cu funcție de obiect direct) ale pronumelui personal sunt plasate înaintea verbului. În cazurile în care avem două complemente, unul direct iar celălalt indirect, exprimate prin forme scurte în acuzativ, respectiv în genitiv, ale pronumelui personal, ambele forme sunt plasate înaintea verbului.

a)	1. Μου έδωσε το βιβλίο.	(Mi-a dat cartea.)
	2. Μου το έδωσε.	(Mi-a dat-o.)
b)	1. Την είδα στο κέντρο.	(Am văzut-o în centru.)
	2. Τους είπα να φύγουν.	(Le-am spus să plece.)
	3. Τους το είπα.	(Le-am spus-o.)

În ceea ce privește topica, secvența este următoarea: pronume în genitiv - pronume în acuzativ - verb. (a 2.).

c) Excepție: Când în propoziție verbul este la modul imperativ, formele scurte (de genitiv sau acuzativ) ale pronumelui personal sunt plasate întotdeauna după verb.

Ex.: Φέρε **μου** το βιβλίο. (Adu-mi cartea.)

Φέρε **μού το**. (Adu-mi-o.)

5.1.2.7. Forma scurtă de genitiv a pronumelui personal este cerută și de următoarele situații, specifice limbii neoeleene:

- a) ca al doilea element al comparației:

Ex.: Είναι καλύτερός **σου**. (E mai bun decît tine.)

- b) cu valoare partitivă după pronume ca:

- ο καθένας μας, σας, τους (fiecare dintre noi, voi, ei)
- κανένας μας, σας, τους (niciunul dintre noi, voi, ei)
- όλοι μας, σας, τους (noi toți, voi toți, ei toți)

c) cu adverbe (în limba română, construcțiile rezultate sunt locuțiuni prepoziționale):

- Γύρω της όλα ήταν ερείπια. (În jurul ei totul era ruină.)
- Πάνω του δεν είχε τίποτα. (Nu avea nimic asupra sa.)
- Μαζί μας ήταν και ο Μιχάλης. (Împreună cu noi era și Mihalis.)
- Ποτέ μου δεν έκανα κάτι τέτοιο. (Niciodată nu am făcut așa ceva.)

d) cu cuvinte și expresii exclamative, exprimând urarea, blestemul sau salutul:

- Μπράβο της! (Bravo ei!)
- Χαλάλι σου! (Halal [să]-ți [fie]!)
- Αλίμονό σας! (Vai vouă/de voi!)
- Γειά σου/σας! (Sănătate [ție/vouă]/Salut!)
- Περαιστικά σου! (Însănătoșire grabnică [ție]!)
- Καλημέρα (σας)! (Bună ziua [vouă]!)
- Καλησπέρα (σας)! (Bună seara [vouă]!)
- Καληνύχτα (σας)! (Noapte bună [vouă]!)
- Καλή σου ώρα!/Ωρα σου καλή! (Drum bun [ție]!/Cu bine!)

În limba română aceste formule nu mai recur la pronumele personal, pentru definirea interlocutorului.

5.1.2.8. Pe lângă verbe, dat fiind că persoana este exprimată morfologic de desinența verbală, pronumele personal la nominativ este folosit fie emfatic, fie pentru a aduce o precizare suplimentară care să evite confuzia între persoane.

- Ex.: Ναι, **εμείς** το είδαμε. (Da, **noi** l-am văzut.)
Εμείς πήγαμε, αλλά **εσείς** δεν ήρθατε. (**Noi** ne-am dus, dar **voi** n-ați venit.)

5.1.2.9. Vocabulul αυτέ se folosește când locutorul se adresează unei persoane al cărei nume nu-l cunoaște sau nu și-l amintește:

- E, **αυτέ**! (Măi, ăsta!)

5.2. Pronumele posesive (Οι κτητικές αντωνυμίες)

5.2.1. Pronumele posesiv este caracterizat de gen, număr și caz. Totodată este marcată (prin forma scurtă, ce coincide cu cea de genitiv a pronumelui personal) și persoana. În funcție de numărul de posesori și numărul de obiecte posedate, avem următoarele forme ale pronumelui posesiv:

5.2.2. Persoana I

5.2.2.1. Un posesor - un obiect posedat:

- δικός μου (m.) - al meu
- δική/δικιά μου (f.) - a mea
- δικό μου (n.) - al meu

5.2.2.2. Mai multi posesori - un obiect posedat:

- δικός μας (m.) - al nostru
- δική μας (f.) - a noastră
- δικό μας (n.) - al nostru

5.2.2.3. Un posesor - mai multe obiecte posedate:

- δικοί μου (m.) - ai mei
- δικές μου (f.) - ale mele
- δικά μου (n.) - ale mele

5.2.2.4. Mai multi posesori - mai multe obiecte posedate:

- δικοί μας (m.) - ai noștri
- δικές μας (f.) - ale noastre
- δικά μας (n.) - ale noastre

5.2.3. Persoana a II-a

5.2.3.1. Un posesor - un obiect posedat:

- δικός σου (m.) - al tău
- δική σου (f.) - a ta
- δικό σου (n.) - al tău

5.2.3.2. Mai multi posesori - un obiect posedat:

- δικός σας (m.) - al vostru
- δική σας (f.) - a voastră
- δικό σας (n.) - al vostru

5.2.3.3. Un posesor - mai multe obiecte posedate:

- δικοί σου (m.) - ai tăi
- δικές σου (f.) - ale tale
- δικά σου (n.) - ale tale

5.2.3.4. Mai multi posesori - mai multe obiecte posedate:

- δικοί σας (m.) - ai voștri
- δικές σας (f.) - ale voastre
- δικά σας (n.) - ale voastre

5.2.4. Persoana a III-a

5.2.4.1. Un posesor - un obiect posedat:

- δικός του/της (m.) - al lui/ei
- δική του/της (f.) - a lui/ei
- δικό του/της (n.) - al lui/ei

5.2.4.2. Mai multi posesori - un obiect posedat:

- δικός τους (m.) - al lor
- δική τους (f.) - a lor
- δικό τους (n.) - al lor

5.2.4.3. Un posesor - mai multe obiecte posedate:

- δικοί του/της (m.) - ai lui/ei
- δικές του/της (f.) - ale lui/ei
- δικά του/της (n.) - ale lui/ei

5.2.4.4. Mai mulți posesori - mai multe obiecte posedate:

- δικοί τους (m.) - ai lor
- δικές τους (f.) - ale lor
- δικά τους (n.) - ai lor

5.2.5. Exemple:α) 1. Ο πατέρας της είναι καλός.2. Ο δικός της είναι καλός.β) 1. Οι φίλοι μας είναι καλοί.2. Οι δικοί μας είναι καλοί.

γ) “Για τον απαθή δεν υπάρχει, κατά τον άγιο Μαξίμο, διαφορά δικού σου και ξένου ή δικιάς σου και ξένης...” (D.G.157) (Pentru cel nepătimitor, conform Sfântului Maxim, nu există deosebire între al tău și cel străin [cel al altuia], între a ta și cea a altuia...)

În limbajul uzual, οι δικοί (μου, σου, του, της, μας, σας, τους) este folosit pentru a desemna membrii familiei, rudele (“ai mei”).

Ex.: Σήμερα οι δικοί μου δεν είναι στο σπίτι.

(Astăzi ai mei nu sunt acasă.)

Pronumele posesiv este folosit în limbajul familiar pentru a exprima urări. De exemplu, cu ocazia unei nunți sau a unei logodne, cei căsătoriți urează persoanei/persoanelor necăsătorite:

“Και στα δικά σου! / Και στα δικά σας!”

5.2.6. Din vechile forme ale pronumelui posesiv, neogreaca păstrează pronumele ημέτερος, -έρα, -ερο (al nostru) și υμέτερος, -έρα, -ερο (al vostru), care nu mai exprimă posesia, ci apartenența la un grup. Forma de masculin plural υμέτερον/ημέτεροι este folosită ironic pentru a-i desemna pe susținătorii unui partid politic sau ai unui grup de interese.

Ex.: Το κόμμα θα προωθήσει τους ημετέρους.

(Partidul îi va promova pe-ai noștri [susținătorii].)

Pronumele υμέτερος, υμέτερα (al vostru, a voastră) poate fi folosit ca formulă de încheiere în stilul epistolar, ca și δικός/δική σας (Δικός σου/σας, Αλέκος - Al vostru, Alekos).

5.3. Pronumele reflexive (Οι αυτοπαθείς αντωνυμίες)

5.3.1. Pronumele reflexiv este alcătuit în neogreacă din forma de masculin a articolului hotărât în cazurile nominativ, genitiv sau acuzativ, urmată de *εαυτός* (<εμναυτός) și de formele scurte ale pronumelui personal în genitiv: *μου, σου, του, της, μας, σας, τους*.

5.3.2. Flexiunea

SINGULAR

Persoana I

N. ο *εαυτός* μου

G. του *εαυτού* μου

Ac. τον *εαυτό* μου

Persoana a II-a

N. ο *εαυτός* σου

G. του *εαυτού* σου

Ac. τον *εαυτό* σου

Persoana a III-a

N. ο *εαυτός* του/της

G. του *εαυτού* του/της

Ac. τον *εαυτό* του/της

PLURAL

ο *εαυτός* μας

του *εαυτού* μας/των *εαυτών* μας

τον *εαυτό* μας/τους *εαυτούς* μας

ο *εαυτός* σας

του *εαυτού* σας/των *εαυτών* σας

τον *εαυτό* σας/τους *εαυτούς* σας

ο *εαυτός* τους

του *εαυτού* τους/των

των *εαυτών* τους

τον *εαυτό* τους/των

τους *εαυτούς* τους/των

5.3.3. Forma de nominativ a fost creată ulterior, din formele cazurilor oblice.

Ex.: Τον ενδιαφέρει μόνο ο εαυτός του. (Îl pasă doar de sine însuși.)

Εκανε κακό μόνο στον εαυτό της. (Și-a făcut rău doar sieși.)

Εβλαπτε τον ίδιο της τον εαυτό. (Și-a făcut rău sie însăși.)

5.3.4. Pronumele reflexiv apare în unele expresii cu prepoziții, având sensuri diferite (cu acuzativ și cu genitiv).

a) κατά (prepoziție) + *εαυτός* > *καθεαυτός, καθεαυτή, καθεαυτό* (propriu-zis, în sine)

Δεν αναλύσαμε το πρόβλημα καθ'εαυτό. (Nu am analizat problema în sine.)

b) *αφ'* (<από [cu genitivul]) + *εαυτού* του/της (de la sine, de bunăvoie, nesilit de nimeni)

Πήγε εκεί αφ' εαυτού της. (S-a dus acolo de bunăvoie/de la sine.)

5.4. *Pronumele de reciprocitate (Οι αλληλοπαθείς αντωνυμίες)*

5.4.1. Neogreaca mai păstrează din vechiul pronume reciproc doar formele cazurilor oblice αλλήλων, αλλήλους de genitiv și acuzativ plural, mai ales în pericope neotestamentare.

Ex.: Αγαπάτε αλλήλους. (Ioan 13, 34) (Iubiți-vă unul pe altul.)

Αλλήλων τα βάρη βαστάζετε. (Gal. 6, 2) (Purtați-vă sarcinile unii altora.)

5.4.2. Reciprocitatea este exprimată pronominal perifrastic:

ο ένας τον άλλο (unul pe celălalt)

ο ένας στον άλλο (unul celuiilalt)

η μία την άλλη (una pe cealaltă)

η μία στην άλλη (una celeilalte)

Βοηθάει ο ένας τον άλλο (= αλληλοβοηθούνται). (Se ajută unul pe altul.)

5.4.3. Vechiul pronume de reciprocitate este foarte productiv în neogreacă în procesul de îmbogățire a vocabularului prin compunere (în general, este primul element al unor compuși lexicali), exprimând uneori interdependența și nu neapărat reciprocitatea.

Ex.:	αλληλεπίδραση	(influență reciprocă)
	αλληλοβοήθεια	(ajutor reciproc)
	αλληλογραφία	(corespondență)
	αλληλοεκτίμηση	(apreciere reciprocă)
	αλληλοσεβασμός	(respect reciproc) etc.

5.4.4. Reciprocitatea poate fi exprimată și verbal, prin verbe ce implică semantic reciprocitatea:

- αγαπιάμαστε - ne iubim (unii pe alții)

- σκοτώνόμαστε - ne omorâm (unii pe alții)

5.5. *Pronumele definite (Οι οριστικές αντωνυμίες)*

În categoria pronumelor definite sau hotărâte sunt cuprinse pronumele de întărire și pronumele de identitate.

5.5.1. *Pronumele de întărire* ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο, οι ίδιοι, οι ίδιες, τα ίδια poate fi folosit fie de sine stătător, cu valoare pronominală, fie pe lângă un pronume sau un substantiv articulat hotărât, caz în care capătă valoare adjectivală.

5.5.1.1. Cu valoare pronominală apare mai rar. Totuși, este întâlnit în limbajul uzual - de exemplu, în convorbirile telefonice:

- Ζητώ τον κύριο Αναστασιάδη. (Doresc [să vorbesc] cu domnul Anastasiadis.)

- Ο ίδιος. (Chiar el [este la telefon].)

5.5.1.2. Uneori apare pe lângă pronume personale:

- Ποιος το έκανε; (Cine a făcut asta?)

- Εγώ ο ίδιος. (Eu însumi.)

5.5.1.3. Cu valoare adjectivală însoțește substantive articulate hotărât, cu care se acordă în gen, număr și caz.

Η ίδια η μητέρα μου το διόρθωσε. (Însăși mama mea l-a reparat.)

“Και ο ίδιος ο Κύριος διεκήρυξε...” (D.G.161) (Domnul Însuși a propovăduit...)

Substantivul este, în acest caz, precedat întotdeauna de articolul hotărât. În caz contrar (când substantivul nu are articol hotărât), pronumele exprimă identitatea:

a) Η ίδια η μητέρα... (Însăși mama...)

b) Η ίδια μητέρα... (Aceeasi mamă...)

5.5.1.4. În locul pronumelui de întărire, neogreaca folosește cu succes adjectivul regulat cu trei terminații μόνος, μόνη, μόνο (singur, singură), urmat de formele scurte ale pronumelui personal în genitiv:

Κάνει τα πάντα μόνη της.

Μόνος μου διάβασα το γράμμα.

5.5.2. Pronumele de identitate (același, aceeași etc.), din punct de vedere morfologic, este identic cu pronumele de întărire. Distincția dintre ele se realizează însă în plan semantic și sintactic (vezi și 4.1.3. a și b). Poate apărea în propoziție fie de sine stătător, cu valoare pronominală, fie pe lângă un substantiv (cu valoare adjectivală).

5.5.2.1. Cu valoare pronominală:

a) - Μήπως είναι άλλος δρόμος; (- Nu cumva e alt drum?)

- Όχι, είναι ο ίδιος. (- Nu, este același.)

b) Μου λές πάλι το ίδιο. (Îmi spui iar același [lucru].)

5.5.2.2. Cu valoare adjectivală:

Μην ξανακάνεις το ίδιο λάθος. (Să nu mai faci același greșală.)

“...προς όλους συμπεριφέρεται με τον ίδιο τρόπο.” (D.G.157) (Cu toți se poartă în același fel.)

5.5.2.3. Pronumele de identitate urmează flexiunea adjectivelor cu trei terminații în -ος, -α, -ο (ο ίδιος, του ίδιου, τον ίδιο etc.)

5.5.2.4. Identitatea mai poate fi exprimată și prin pronumele demonstrativ αυτός, αυτή, αυτό precedat de articolul hotărât:

ο αυτός άνθρωπος = ο ίδιος άνθρωπος (același om)

5.6. Pronumele demonstrative (Οι δεικτικές αντωνυμίες)

5.6.1. Pronumele demonstrative au forma și flexiunea adjectivelor cu trei terminații în -ος, -η, -ο sau în -ος, -α, -ο. Limba neogreacă are cinci pronume demonstrative, care adesea au valoare adjectivală, fiind adjective pronominale pe lângă substantive, cu care se acordă în gen, număr și caz. Neogreaca are cinci pronume demonstrative.

5.6.2. Pronumele αυτός, αυτή, αυτό

5.6.2.1. Flexiunea acestui deictic a fost deja prezentată în cadrul capitolului referitor la persoana a III-a a pronumelui personal. Ca deictic, αυτός, αυτή, αυτό exprimă apropierea în timp sau spațiu a persoanei, a obiectului sau a temei descrise de substantivul sau de propoziția înlocuite de deictic:

a) <u>Αυτό</u> δε μου αρέσει.	(<u>Asta</u> nu-mi place.)
b) - Ποιο <u>βιβλίο</u> θέλετε;	(-Care <u>carte</u> o doriți?)
- <u>Αυτό</u> το θέλω.	(- <u>Pe aceasta</u> o doresc.)
c) - Την ξέρεις <u>την φιλενάδα</u> μου;	(- O știi <u>pe prietena</u> mea?)
- Οχι, (<u>αυτή</u>) δεν την ξέρω.	(- Nu, <u>pe aceasta</u> nu o știu.)
d) - Ο <u>Αντώνης</u> διάβασε <u>όλα τα βιβλία</u> .	(- <u>Antonis</u> a citit <u>toate cărțile</u> .)
- <u>Αυτό</u> δεν το ήξερα.	(- <u>Asta</u> n-o știam.)

În exemplele a), b) și c), pronumele demonstrativ înlocuiește un substantiv, iar în exemplul d) înlocuiește o propoziție întreagă. În această ultimă situație este folosit pronumele deictic la forma sa de neutru singular. Se poate folosi însă și forma de plural: Αυτά τα ξέρουμε. (Astea le știm.)

Ex.: “Κάποτε ο άγιος Αντώνιος έβγαλε τον μαθητή του έξω από το κελλί και του έδειξε μια πέτρα. Του είπε να την υβρίσει και να την χτυπήσει. Το έκανε.” (D.G.157) (Odată, Sfântul Antonie și-a scos ucenicul afară din chilie și i-a arătat o piatră. I-a spus apoi să o ocărască și să o lovească. A făcut-o.)

Forma neaccentuată de neutru singular a pronumelui personal nu trebuie confundată cu anumite formulări specifice limbii neaelene (propoziție subiectivă introdusă prin το τι + verb [unde το este articol]) sau cu formele pronumelui demonstrativ. Contextul ne indică întodeauna care este distincția dintre acestea.

Ex.: “Το τι ακριβώς συνέβαινε με την στάση του σώματος του Μωϋσή, και ιδιαίτερα με το άνοιγμα των χεριών του, δεν το είχα καταλάβει σε βάθος. Και το κατενόησα συζητώντας μ’ έναν άγιο άνθρωπο...” (D.G.160) (Ce s-a întâmplat exact cu poziția trupului

lui Moise, nu am înțeles-o în profunzime. Am priceput-o însă, vorbind cu un om sfânt...)

“Πως να ζήσει κανείς, αν δεν τρέφεται; Και η τροφή αυτή υπάρχει στην «τράπεζα του Κυρίου». Ο Κύριος το είπε κατηγορηματικά *Αμήν, αμήν λέγω υμίν...*” (D.G.163) (Cum să trăiască cineva, dacă nu se hrănește? Iar această hrană se află pe “masa Domnului”. Domnul a spus-o categoric: *Amin, amin zic vouă...*)

“Πρόκειται για τη λεγόμενη προκαταρκτική χάρη. Να το πούμε και με μια εικόνα.” (D.G.155) (Este vorba despre așa-numitul har premergător. Să-l exprimăm printr-o imagine.)

5.6.2.2. Uneori, când locutorul se referă la o persoană al cărei nume nu și-l amintește, folosește pronumele autós precedat de articolul hotărât. În acest caz, autós este pronume personal, și nu demonstrativ.

Ex.: Μίλησε και ο autós / αυτή... πως τον/την λένε;
(A vorbit și ăsta/asta... cum îl/o cheamă?)

5.6.2.3. Forma de neutru plural αυτά este utilizată uneori concluziv, pentru a pune capăt unei discuții.

Ex.: Αυτά (για σήμερα). (Astea [= atât] pentru astăzi.)

5.6.2.4. Cu valoare adjectivală poate determina un substantiv cu care se acordă în gen, număr și caz.

Ex.: “Ας παρουσιάσουμε αυτή την αλήθεια...” (D.G.153) (Să prezentăm acest adevăr.)

“Σ’ αυτά τα πράγματα συναντά τώρα την χαρά.” (D.G.154) (În aceste lucruri își găsește acum bucuria.)

“Αυτή η τελευταία φράση... παρουσιάζει την φωτιστική κατάσταση.” (D.G.156) (Această ultimă frază... descrie starea de iluminare.)

“Σ’ αυτό το πνευματικό ύψος ο άνθρωπος γίνεται αληθινός θεολόγος.” (D.G.159) (La această înălțime duhovnicească omul devine teolog adevărat.)

Exemplele de mai sus reflectă topica adjectivului pronominal, ce respectă următoarele secvențe:

adjectiv pronominal + articol hotărât + substantiv

adjectiv pronominal + articol hotărât + adjectiv + substantiv

Uneori, două adjective pronominale pot determina un singur substantiv.

Ex.: “Όλη αυτή η ανοδική πορεία μέχρι την κορυφή του όρους του Κυρίου είναι αδιανόητη χωρίς τη βοήθεια του Θεού.” (D.G.160) (Tot acest urcuș până în vârful muntelui Domnului este de neconceput fără ajutorul lui Dumnezeu.)

În cazul acesta, topica este următoarea:

adjectiv pronominal 1 + adjectiv pronominal 2 + articol + substantiv

5.6.2.5. Nu trebuie să confundăm, în anumite fraze, γι' αυτό (cu valoare pronominală) cu γι' αυτό (cu valoare conjuncțională).

Ex.: “Και ειδοποίησε γι' αυτό τον βασιλέα του Ισραήλ.” (D.G.160) (L-a înștiințat despre aceasta pe regele lui Israil.)

“Απέκτησαν μεγάλη πνευματική δύναμη, γι' αυτό και τους ανατέθηκε τόσο μεγάλη αποστολή.” (D.G.161) (Au dobândit o mare putere duhovnicească, de aceea li s-a și încredințat o misiune atât de însemnată.)

5.6.2.6. Deicticele αυτός, αυτή, αυτό (acesta) și εκείνος, εκείνη, εκείνο (acela), urmate de relativul που (care), capătă valoarea pronumelui relativ compus “cel care, cea care”.

Ex.: “...ο άγιος Γρηγόριος Σιναΐτης, αυτός που έμαθε στις αρχές του 14ου αιώνας στους μοναχούς του Αγίου Ορους τη λεγόμενη νοερά προσευχή...” (D.G.162) (Sfântul Grigorie Sinaitul, cel care la începutul secolului al XIV-lea i-a învățat pe călugării de la Sfântul Munte așa-numita “rugăciune a minții”...)

“Πρόκειται για εκείνο ακριβώς που αισθάνονταν στην καρδιά τους οι δύο μαθητές...” (Este vorba tocmai despre ceea ce simțeau în inimile lor cei doi ucenici...)

5.6.2.7. Cu valoare adjectivală, precedat de articolul hotărât, deicticul αυτός, αυτή, αυτό exprimă identitatea.

Ex.: Είμαστε της αυτής γνώμης (= της ίδιας γνώμης). (Suntem de aceeași părere.)

5.6.2.8. De sine stătător, pronumele αυτός, αυτή, αυτό poate fi utilizat emfatic, în expresii exclamative, exprimând admirația.

Ex.: Αυτός είναι άνθρωπος! (Ăsta e om [adevărat]!)

(Ăsta da om!)

Αυτή είναι δασκάλα! (Asta e învățătoare!)

(Asta da învățătoare!)

5.6.3. Pronumele (ε)τούτος, (ε)τούτη, (ε)τούτο marchează o diferență de grad față de pronumele αυτός. Dacă αυτός exprimă proximitatea secundă, raportat la locutor, τούτος exprimă raportarea primă.

□ -----→ αυτός (II)

□ -----→ τούτος (I)

[□ = locutor]

5.6.3.1. Poate apărea de sine stătător, cu valoare strict pronominală:

- Σου αρέσουν αυτά τα βιβλία; (Îți plac aceste cărți?)
- Ναι, αλλά τούτο (δω) δεν μου αρέσει. (Da, dar asta (de aici) nu-mi place.)

5.6.3.2. Uneori, proximitatea primă este accentuată de prezența adverbului εδώ (δω), valoarea lui τούτος putând fi pronominală sau adjectivală.

Ex.: Τι λέει τούτος εδώ; (Ce tot zice ăsta de aici?)

Τούτο δω το σπίτι είναι ωραίο. (Casa asta [de aici] e frumoasă.)

5.6.3.3. Pronumele τούτος se păstrează în neogreacă în anumite expresii ce prezintă construcții cu cazuri ce nu au supraviețuit până în greaca modernă.

a) genitiv absolut:

τούτου δοθέντος - acestea fiind date (socotind acest lucru valabil)

b) prepoziții cu τούτος în dativ:

προς τούτους - în plus, pe lângă aceasta

εν τούτους - cu toate acestea

5.6.3.4. Cu aceleași valori se folosește pronumele ούτος, αυτή, τούτο, mai arhaic:

	<u>Singular</u>		<u>Plural</u>
N.	<u>ούτος, αυτή, τούτο</u>	N.	<u>ούτοι, αυτές, τούτα</u>
G.	<u>τούτου, ταύτης, τούτου</u>	G.	<u>τούτων, τούτων, τούτων</u>

5.6.3.5. Pronumele τούτος poate fi folosit și cu valoare adjectivală.

Ex.: Τούτοι οι άνθρωποι είναι συγγενείς μου. (Acești oameni sunt rude cu mine.)

5.6.4. Pronumele εκείνος, εκείνη, εκείνο

Pronumele de depărtare (εκείνος = acela) este folosit de locutor pentru a marca distanța (mare) în timp sau spațiu a unei persoane, a unui obiect sau a unei teme discutate anterior. Întregind schema de la 5.6.3., obținem o secvență ternară a pronumelui demonstrativ, ce exprimă distanța apreciată din punctul de vedere al locutorului:

- -----→ εκείνος (III)
- -----→ αυτός (II)
- -----→ τούτος (I)

[□ = locutor]

5.6.4.1. Flexiunea pronumelui *εκείνος* este, ca de altminteri a tuturor pronumelor demonstrative, identică cu flexiunea adjectivelor cu trei terminații în -ος, -η, -ο:

Singular		Plural	
M.	εκείνος, εκείνου, εκείνο	M.	εκείνοι, εκείνων, εκείνους
F.	εκείνη, εκείνης, εκείνη	F.	εκείνες, εκείνων, εκείνες
N.	εκείνο, εκείνου, εκείνο	N.	εκείνα, εκείνων, εκείνα

5.6.4.2. Poate fi folosit de sine stătător sau poate determina un substantiv, caz în care capătă valoare adjectivală:

a) Της είπα τι έγινε, αλλά εκείνη δεν απάντησε. (I-am spus ce s-a întâmplat, dar ea n-a răspuns.)

b) - Θέλετε αυτό το περιοδικό; (- Vreți această revistă?)

- Οχι, εκείνο το θέλω. (- Nu, o vreau pe aceea.)

c) Εκείνος ο χειμώνας υπήρξε υπέροχος. (Acea iarnă a fost minunată.)

5.6.4.3. Poate fi urmat de relativul *που* (*εκείνος που* = acela care, cel care), formând un pronume relativ compus.

Ex.: "Εκείνοι που σε ανεβάζουν στον σταυρό." (D.G.159)

"Εκείνος που έφθασε στο τριάντα μοιάζει με μια νύχτα καθαρή." (D.G.153)

5.6.5. Pronumele τέτοιος, τέτοια, τέτοιο (τέτοιοι, τέτοιες, τέτοια) exprimă calitatea și se traduce cu "asemenea, astfel de".

5.6.5.1. Flexiunea, sa este aceeași cu a unui adjectiv regulat cu trei terminații în -ος, -α, -ο.

Singular		Plural	
M.	τέτοιος, τέτοιου, τέτοιο	M.	τέτοιοι, τέτοιων, τέτοιους
F.	τέτοια, τέτοιας, τέτοια	F.	τέτοιες, τέτοιων, τέτοιες
N.	τέτοιο, τέτοιου, τέτοιο	N.	τέτοια, τέτοιων, τέτοια

5.6.5.2. Precedat de articolul hotărât, este folosit în situații ca aceea descrisă la 5.6.2.2.

Ex.: Μίλησα με τον τέτοιο, τον... πώς τον λένε; (Am vorbit cu ăsta, cum îl cheamă?)

5.6.5.3. Cu valoare adjectivală precede substantivul articulat hotărât. Poate exprima admirația sau disprețul față de calitatea/lipsa calității unei persoane sau a unui obiect.

Exemple:

a) Τέτοιοι είναι οι φίλοι σου; (Ăștia [= astfel] îți sunt prietenii?)
Δεν ήξερα ότι είναι τέτοιας ποιότητας. (N-am știut că este de o asemenea calitate.)

Καλύτερα να μην έχεις τέτοια φίλη. (Mai bine să nu ai o astfel de prietenă.)
b) “Τέτοια αγάπη είχε ο (...) Μωϋσής... Τέτοια αγάπη είχε και ο Δαβίδ... Τέτοια αγάπη είχε και ο Πρωτομάρτυς Στέφανος...” (D.G.158) (O astfel de dragoste avea Moise [...] O astfel de dragoste avea și David... O astfel de dragoste avea și întâiul martir Ștefan...)

5.6.5.4. Cu aceeași încărcătură semantică se poate folosi pronumele demonstrativ savant τοιούτος, τοιαύτη, τοιούτο (astfel, asemenea). Se utilizează mai ales în expresii ca : “εν τοιαύτη περιπτώσει” (în acest caz) cu dativ pietrificat.

5.6.5.5. Poate fi urmat de relativul που (τέτοιος που).

“...σαν ένα ένδυμα φωτεινό, τέτοιο που δε βρίσκεται σ’αυτόν τον κόσμο.” (D.G. 165)

5.6.6. Pronumele τόσος, τόση, τόσο exprimă cantitatea, dimensiunea sau intensitatea (atât de mult/multă/puțin - atât de mare). Mai poate exprima și durata.

5.6.6.1. Poate fi folosit de sine stătător, cu valoare pronominală:

- Ηρθαν όλοι; (- Au venit toți?)
- Οχι, μόνο τόσοι. (- Nu, doar atâția.)

5.6.6.2. Mai des este folosit cu valoare adjectivală:

- a) Δεν θέλω τόσο καφέ. (Nu vreau atâta cafea.)
- b) Ήταν τόσοι άνθρωποι... (Erau atâția oameni...)
- c) Εμεινε τόσα χρόνια εκεί... (A rămas acolo atâția ani...)

5.6.6.3. În anumite expresii, τόσος își lărgeste sfera semantică, mai ales în expresii ca:

- a) τόσοι και τόσοι (= foarte mulți)
Τόσοι και τόσοι ήρθαν να τον δούν.
- b) άλλος τόσος (încă o dată pe atât [de mare])
Ήταν άλλος τόσος.
- c) (κάνω) το τόσο τόσο (= a exagera)
Μην κάνεις το τόσο τόσο.

5.6.6.4. Corelativul lui τόσος, -η, -ο este όσος, -η, -ο, exprimând echivalența deplină: atât ... cât / atâta ... câtă etc.

Sg. <u>τόσος</u> ... <u>όσος</u> (m.)	Pl. <u>τόσοι</u> ... <u>όσοι</u> (m.)
<u>τόση</u> ... <u>όση</u> (f.)	<u>τόσες</u> ... <u>όσες</u> (f.)
<u>τόσο</u> ... <u>όσο</u> (n.)	<u>τόσα</u> ... <u>όσα</u> (n.)
Ηρθαν <u>τόσοι</u> ... <u>όσοι</u> ήταν.	(Au venit atâția câți erau.)

5.7. Pronumele relative (Οι αναφορικές αντωνυμίες)

5.7.1. Pronumele relativ neogrec exprimă, ca și în limba română, un raport de subordonare între două propoziții. Prin urmare, îndeplinește rolul unui element de relație, având totodată o funcție proprie în propoziția pe care o introduce. Neogreaca are următoarele pronume relative.

5.7.2. Pronumele indeclinabil που este cel mai uzitat, tocmai datorită faptului că locutorul nu mai este solicitat să facă nici un acord.

- a) Ο άνθρωπος που ήρθε... (Omul care a venit...)
- b) Ο άνθρωπος που είδα... (Omul pe care l-am văzut...)

Uneori, pentru a defini mai bine funcția sintactică a lui που, acesta apare însoțit de forma scurtă a pronumelui personal de persoana a III-a.

Ex.: Ο άνθρωπος που του έδωσα το βιβλίο... (Omul căruia i-am dat cartea...)

5.7.3. Pronumele o οποίος, η οποία, το οποίο (οι οποίοι, οι οποίες, τα οποία) este absolut identic ca sens cu που dar, fiind declinabil, trebuie folosit la cazul cerut de funcția îndeplinită în propoziția pe care o introduce.

- a) Ο άνθρωπος ο οποίος ήρθε...
- b) Ο άνθρωπος τον οποίο είδα...
- c) Οι άνθρωποι στους οποίους έδωσα το βιβλίο...
- d) Η κοπέλα η οποία μίλησε...

Pronumele o οποίος, η οποία, το οποίο se acordă în gen și număr cu substantivul determinat, primind însă cazul cerut de funcția sa în propoziția secundară pe care o introduce.

5.7.4. Pronumele όποιος, όποια, όποιο (όποιοι, όποιες, όποια) (cine, care, cel care, oricare, oricine), introduce de obicei propoziții subiective.

Ex.: Όποιος θέλει, ας έρθει. (Cine vrea, să vină.)

“Υπέροχα νοιώθει όποιος έφθασε στην κορυφή της Πίνδου ή του Ολύμπου. (...) Πιο υπέροχα όμως νοιώθει όποιος κατέκτησε πνευματικές κορυφές.” (D.G.152) (Minunat se simte cel ce a ajuns în piscul Pindului sau al Olimpului. [...] Mai minunat se simte însă cel ce a cucerit culmi duhovnicești.)

“Όποιος έφθασε στην τελειότητα μοιάζει με άνδρα...” (D.G.153) (Cine a ajuns la desăvârșire este asemenea unui bărbat...)

“Όποιος έχει γεννηθεί από τον Θεό δεν κάνει αμαρτία.” (D.G.152) (Cine s-a născut din Dumnezeu nu păcătuiește.)

Acest pronume relativ are o puternică nuanță de nedefinit. De aceea, de la el s-a format unul dintre pronumele nehotărâte: *οποιοσδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε* (oricine, oricare).

5.7.5. Pronumele ο'τι (ceea ce) are valoare neutră. Este o reminiscență a vechiului *ὅστις, ἥτις, ο'τι*.

5.7.5.1. În general, introduce complemente directe și subiective.

a) Δεν μου αρέσει ο'τι μου είπες. (Nu-mi place ce mi-ai spus.)

b) Δώς μου ο'τι θέλεις. (Dă-mi ce vrei.)

Este concurat cu succes de *τι (ce)*.

5.7.5.2. Când în propoziția subordonată pe care o introduce determină un substantiv, nu se mai traduce prin "ceea ce", ci în funcție de context.

Ex.: a) ce: Ο'τι έγινε, έγινε. (Ce-a fost, a fost.)

b) tocmai: Ο'τι μιλούσαμε για σας. (Tocmai vorbeam de voi.)

c) orice: Ο'τι και να κάνεις, θα πάμε. (Orice-ai face, vom merge).

Ελα ο'τι ώρα θέλεις. (Vino la orice oră vrei.)

Nu trebuie să confundăm pronumele relativ *ο'τι (ceea ce)* cu conjuncția *ὅτι (că)*.

a) Μου είπε ὅτι ήθελε να έρθει. (Mi-a spus că vrea să vină.)

b) Μου είπε ο'τι ήθελε. (Mi-a spus ce-a vrut.)

5.7.6. Pronumele nehotărît ὅσος, ὅση, ὅσο (ὅσοι, ὅσες, ὅσα) (cât, câtă etc.) se declină ca un adjectiv cu trei terminații în -ος, -η, -ο. Este folosit și de sine stătător, dar și cu valoare adjectivală. Totodată, apare în corelație cu *τόσος, -η, -ο*. Și acest pronume are o puternică încărcătură semantică de nedefinit. Uneori, în limba română se traduce cu pronumele relativ compus "cel care, cea care":

a) Πάρε ὅσο θέλεις. (Ia cât vrei.)

b) Μείνε ὅση ώρα θέλεις. (Stai cât timp vrei.)

c) Εφαγε τόσο ὅσο ήθελε. (A mâncat atât cât a vrut.)

d) "Ὅσοι είναι του Ιησού Χριστού έχουν σταυρώσει την σάρκα μαζί με τα πάθη και τις επιθυμίες." (D.G.158) (Câți sunt ai lui Iisus Hristos și-au răstignit trupul laolaltă cu patimile și cu dorințele.)

e) "Ὅσοι έχουν ένοικο την ψυχής τους τον Χριστό..." (D.G.164) (Câți [cei care] îl au în suflet pe Hristos...)

5.8. Pronumele nehotărâte (Οι αόριστες αντωνυμίες)

Ca și în limba română, aceasta este cea mai bogată clasă de pronume și cea mai eterogenă semantic și morfologic. Unele dintre pronumele nehotărâte sunt indeclinabile iar altele declinabile.

5.8.1. Sunt indeclinabile: κάτι, κατιτί (ceva), κάθε (fiecare), καθετί (orice), δείνα și τάδε (cutare).

5.8.1.1. κάτι, κατιτί (ceva)

a) Poate avea valoarea pronominală.

Διάβασα κάτι. (Am citit ceva.)

b) Adesea are valoare adjectivală, lărgindu-și totodată sfera semantică (devenind uneori sinonim cu κάποιος).

Ex.: Înainte unor substantive

Αγόρασα κάτι βιβλία. (Am cumpărat niște cărți.)

Ηρθαν κάτι φίλοι μου. (Au venit niște prieteni de-ai mei.)

Έχει κάτι μάτια! (Are niște ochi!)

[În propoziții exclamative exprimă admirația.]

Înainte unor adjective

Είδα κάτι το ωραίο. (Am văzut ceva frumos.)

“Θα αναφερθώ σε κάτι προσωπικό”. (D.G.160) (Mă voi referi la ceva personal.)

“...αυτό δεν θεωρείται κάτι ωλοκληρωμένο.” (D.G.155) (...acesta nu e socotit ceva întregit.)

Înainte pronomelui τέτοιο (κάτι τέτοιο = așa ceva)

“Τώρα δεν συναντά κάτι τέτοιο.” (D.G.155) (Acum nu întâlnește așa ceva.)

“Κάτι τέτοιο όμως δεν συνέβαινε.” (D.G.158) (Așa ceva însă nu se întâmpla.)

c) κατιτί (= ceva, cât de mic, cât de puțin)

Θα σου αγοράσω κατιτί. (Îți voi cumpăra ceva cât de mic.)

5.8.1.2. Pronumele κάθε (= fiecare, oricare)

a) Este folosit doar cu valoare adjectivală, precedând un substantiv.

Ex.: “Είναι πολύ μεγάλη η ειρήνη, διότι έχουν κατανικηθεί εντελώς τα πάθη, οι πηγές δηλαδή κάθε αναταραχής.” (D.G.156) (Pacea este foarte mare, fiindcă au fost biruite cu totul patimile, adică izvorul fiecărei/oricărei tulburări.)

“...αν είναι δυνατόν κάθε άνθρωπο να τον βάλουν στα σπλάχνα τους...” (D.G.164) (...dacă este cu putință să-l pună pe fiecare om în inimile lor...)

b) Pe lângă substantive sau adverbe, exprimă intervalul de timp la care se succede o acțiune, frecvența cu care are loc o acțiune.

Ex.: Κάθε πότε περνά το τρένο; (La cât timp trece trenul?)

Κάθε 10 λεπτά. (La zece minute.)

Κάθε μέρα. (În fiecare zi.)

Κάθε μήνα. (În fiecare lună.)

În anumite expresii are valoare clar adverbială:

κάθε τόσο / κάθε λίγο και λιγάκι / κάθε ώρα και στιγμή / κάθε τρείς και δέκα (= adesea)

5.8.1.3. Πronumele καθετί (= orice) este sinonim parțial cu οτιδήποτε.

Καθετί που δεν του αρέσει, δεν το κάνει. (Orice nu-i place, nu face.)

Τους αρέσει καθετί το ρουμανικό. (Le place orice e românesc.)

Καθετί exprimă "orice lucru", indiferent de dimensiunea sau de importanța sa reală.

5.8.1.4. Πronumele δείνα și τάδε (cutare) de obicei sunt precedate de articolul hotărât. Se folosesc în aceleași situații ca și pronumele nehotărât corespondent din limba română.

Ex.: Να πεις στον τάδε... (Să-i spui lui cutare...)

Να έρθεις την τάδε ημέρα. (Să vii în cutare zi.)

Να πάρεις τον τάδε φάκελο. (Să iei cutare plic.)

5.8.2. Πronumele κάποιος, κάποια, κάποιο urmează flexiunea adjectivelor regulate cu trei terminații în -ος, -α, -ο. Se traduce prin "cineva, careva".

a) Poate fi utilizat de sine stătător, cu valoare pronominală.

"Αν κάποιος σου έκανε κακό, προσπαθούσες να φανείς ανεξίκακος." (D.G.154) (Dacă cineva îți făcea rău, încercai să pari că nu-i porți pică.)

"Κάποιοι επιχείρησαν να τον ληστέψουν..." (D.G.155) (Unii au încercat să-l prade...)

"Για ν' ανέβει κάποιος στα ύψη, πρέπει να είναι ζωντανός." (D.G. 163) (Pentru a putea cineva să urce pe culmi, trebuie să fie viu.)

b) Poate fi concurat cu succes de ένας, μία, ένα.

"Ένας (= κάποιος) που βασανίζεται από το πάθος της φιλαργυρίας θέλει όλο και να μαζεύει χρήματα." (D.G.157) (Unul care este chinuit de patima iubirii de bani vrea să tot adune bani.)

c) Desigur, poate avea și valoare adjectivală, atunci când precede un substantiv cu care se acordă în gen, număr și caz.

"Ο Θεός του δίνει και κάποια πνευματικά σημεία." (D.G.155) (Dumnezeu îi dă și niște semne duhovnicești.)

"Κάποιος απαίσιος και αθυρόστομος άνθρωπος βρίζει..." (D.G.153) (Un om hain și slobod la gură ponegrește...)

5.8.3. Πronumele μερικοί, μερικές, μερικά (câțiva, câteva/niște), ca și pronumele κάποιος când are valoare adjectivală și precede un substantiv, se poate confunda cu pronumele nehotărât, care, neavând forme de plural,

recurge la acest pronume. De altminteri, pronumele μερικοί nu are forme decât pentru plural. Poate fi folosit de sine stătător sau adjectival, pe lângă substantive.

- a) Μερικοί δεν διάβασαν. (Câțiva nu au citit.)
- b) Μερικές τον περιφρονούν. (Unele îl disprețuiesc.)
- c) Αγόρασα μερικά τετράδια. (Am cumpărat câteva caiete.)
- d) "... Και μερικοί έφθασαν απ' τα σύνορα/και είπανε πως βάρβαροι πια δεν υπάρχουν." (Kav. 1, 111) (... Și au sosit unii de pe la fruntarii, spunând că barbari nu mai sunt.)
- e) Μερικές φορές δεν έρχεται. (Uneori nu vine.)

5.8.4. Pronumele κάμποσος, κάμποση, κάμποσο (câtva, câtăva) este sinonim parțial cu μερικοί. Spre deosebire de acesta, κάμποσος poate fi folosit cu valoare adjectivală și pe lângă substantive abstracte.

Ex.: Εμεινε κάμποση ώρα. (A stat o vreme.)

5.8.5. Pronumele καθένας, καθεμία, καθένα este sinonim cu indeclinabilul κάθε. Este folosit de sine stătător, neputând avea valoare adjectivală. Uneori este urmat de determinanți partitivi. Se declină ca ένας, μία, ένα. Întotdeauna este precedat de articolul hotărât, spre deosebire de κάθε, care nu este însoțit de articol. Ca sinonim savant al lui καθένας se folosește έκαστος, έκάστη, έκαστο, mai ales în expresii ca "έκαστος εις το είδος του" (fiecare în felul său).

Ex.: Ο καθένας μας μεταφράζει βιβλία. (Fiecare dintre noi traduce cărți.)

Μίλησα με την καθεμία χωριστά. (Am vorbit cu fiecare separat.)

Μου αρέσει το καθένα. (Îmi place fiecare.)

"Προτρέπει τον καθένα να λαχταράει τα ύψη." (D.G.152) (Îl îndeamnă pe fiecare să dorească înălțimile.)

"...δεν είναι εύκολο ο καθένας ν' ανέβει στην κορυφή του βουνού." (D.G.153) (Nu-i ușor ca fiecare să urce pe culmea muntelui.)

"Είναι απαραίτητο ο καθένας μας (...) να βρίσκει ένα ήσυχο μέρος για να αφοσιώνεται στην προσευχή." (D.G.161) (Este indispensabil ca fiecare dintre noi (...) să găsească un loc liniștit unde să se dedice rugăciunii.)

5.8.6. Pronumele άλλος, άλλη, άλλο (altul, alta, altul)

5.8.6.1. Poate fi folosit cu valoare pronominală:

Άλλος δεν θα έκανε κάτι τέτοιο. (Altul nu ar fi făcut așa ceva.)

Δεν μου αρέσει πια αυτό το σπίτι. Θέλω άλλο. (Nu-mi mai place această casă. Vreau alta.)

5.8.6.2. Alături de alte pronume sau de numerele își schimbă sensul.

Κάποιος άλλος ήταν. (Era altcineva.)

Κάποια άλλη ήταν. (Era altcineva.)

Να πεις αυτό σε κάποιον άλλο. (Asta s-o spui altcuiva.)

Είναι άλλος τόσος. (Este încă o dată pe atât.)

“Μπήκε σε εκατό δωμάτια... και του ανοίχθηκαν και άλλα εκατό.”
(D.G.165) (A intrat în o sută de odăi... și i s-au deschis încă/alte o sută.)

5.8.6.3. Poate avea și valoare adjectivală, atunci când precede un substantiv.

Ex.: Εχουμε άλλους σκοπούς. (Avem alte scopuri.)

“...υπάρχουν και άλλα μέσα.” (D.G.163) (...există și alte mijloace.)

“Τότε πηγαίνει και παίρνει μαζί του άλλα επτά πνεύματα.”
(D.G.156) (Atunci se duce și aduce cu sine alte/încă șapte duhuri.)

5.8.6.4. Precedat de articolul hotărât, își schimbă sensul ο άλλος, η άλλη, το άλλο (celălalt, cealaltă, celălalt) οι άλλοι, οι άλλες, τα άλλα (ceilalți, celelalte, ceilalți).

a) Cu valoare pronominală:

“Η εσωτερική του χαρά δεν εξαρτάται από την ενδεχόμενη καλή ή κακή στάση του άλλου.” (D.G.157) (Bucuria sa interioară nu depinde de eventuala atitudine bună sau rea a celuilalt.)

“Πολύ περίεργοι φυλακισμένοι είναι τούτοι, θα έλεγαν οι άλλοι.”
(D.G.158) (Foarte ciudați sunt acești prizonieri, vor fi spus ceilalți.)

“Οποιος νοιώθει μέσα του ψυχρότητα για τους άλλους (...) ας ξέρει πως βρίσκεται χαμηλά...” (D.G.159) (Cine simte în sine răceală față de ceilalți [...] să știe că se află jos...)

“Οι άλλοι παίρνουν εχθρική θέση.” (D.G. 159) (Ceilalți adoptă o atitudine dușmănoasă.)

b) Uneori apare în corelație cu ένας, μία, ένα.

“Η μία ήταν των αρχαρίων, η άλλη των μεσαιών και η άλλη των τελείων.” (D.G.154) (Una era a începătorilor, alta a mediilor și cealaltă a celor desăvârșiți.)

“...ο ένας στις ερημιές της Ιουδαίας και ο άλλος στα σπήλαια του όρους Καρμήλου...” (D.G.161) (... unul în pustia Iudeii, iar celălalt în peșterile muntelui Carmel...)

c) Adesea apare în expresii specifice limbii neoeleene:

- εκτός των άλλων/μεταξύ (των) άλλων (pe lângă acestea, printre altele)
- συν τοις άλλοις (cu vechea formă de dativ - printre altele)
- από τη μία... από την άλλη (eliptic - pe de o parte... pe de alta)

d) Tot în expresii, precedând substantive abstracte, își schimbă sensul (= viitoare):

- την άλλη φορά (data viitoare)
- η άλλη ζωή (viața viitoare)
- ο άλλος κόσμος (lumea cealaltă, tărâmul morții)

5.8.7. Pronumele κανένας, καμία, κανένα (kanéis) (nimeni) și τίποτε (nimic) au valoare semantică dublă, nehotărâtă sau negativă, în funcție de context.

5.8.7.1. Primul dintre aceste pronume este declinabil, având forme pentru fiecare gen. κανένας, καμία, κανένα se declină ca ένας, μία, ένα. Nu are forme de plural.

a) Poate fi folosit de sine stătător, cu valoare pronominală:

Δεν ήρθε κανείς. (Nu a venit nimeni.)

Καμία δε διάβασε. (Nici una nu a citit.)

“... δεν κατακρίνει κανένα είτε ειδωλολάτρη είτε Εβραίο είτε αμαρτωλό είτε κοσμικό.” (D.G.165) (... nu judecă pe nimeni, fie idolatru, fie evreu, fie păcătos, fie mirean.)

b) Poate fi folosit adjectival, pe lângă substantive, dar poate preceda și alte pronume.

Κανένας άνθρωπος δεν ξέρει τι συνέβηκε. (Nici un om nu știe ce s-a întâmplat.)

“Εξήγησε όνειρα και οράματα βασιλέων που κανείς άλλος δεν μπορούσε...” (D.G.161) (A deslușit vise și vedenii pe care nimeni altul nu le putea desluși...)

c) În limbajul cotidian, în propoziții condiționale sau cu nuanță condițională/ipotetică, κανείς nu are sens negativ, ci nehotărât. Se traduce fie prin “cineva”, fie nu se mai traduce deloc, dar verbul este redat în limba română prin diateza reflexivă, cu valoare impersonală.

Αν πει κανείς... (Dacă spune cineva... / Dacă se spune.)

Αν διαβάσει κανείς καλά το κείμενο... (Dacă se citește bine textul..)

“Στην τάξη της τελειώσεως κατακτά κανείς τα ύψη της αγάπης.” (D.G.159) (Pe treapta desăvârșirii se dobândește culmea dragostei.)

“Όταν κανείς διώχνει με ευκολία τις προσβολές του εχθρού...” (D.G.162) (Când se alungă cu ușurință atacurile vrășmașului...)

“Όταν κανείς δεν επιθυμεί να προσεύχεται...” (D.G.163) (Când cineva nu dorește să se roage...)

Είναι κανείς εδώ; (E cineva/careva aici?)

d) Ca sinonim al lui κανένας, καμία, κανένα, în neogreacă subzistă și vechiul ουδείς, ουδεμία, ουδέν (G. ουδενός, ουδεμιάς, ουδενός), mai ales în

expresii la forme cazuale pietrificate precum “επ’ ουδενί” (= în nici un caz, în nici un fel), sau în pericope neotestamentare. Nu are forme de plural. Când folosim pronumele ουδείς, verbul nu mai este precedat de negația δεν:

Ουδείς διαβάζει καθημερινά. (Nimeni nu citește zilnic.)

“Ουδείς δύναται δυσί κυρίοις δουλεύειν.” (Nimeni nu poate sluji la doi domni.) (Matei 6, 24)

5.8.7.2. Pronumele τίποτε (τίποτα) este indeclinabil și înseamnă “nimic”.

a) Δεν διάβασε τίποτε. (Nu a citit nimic.)

b) Poate apărea substantivat în expresii ca:

- για/με το τίποτα (din nimic, pentru nimic)

Στενοχωρέθηκε για το τίποτα. (S-a necăjit pentru nimic.)

- από το τίποτα (din nimic)

c) În fraze interogative, precedând un substantiv, pronumele τίποτε se traduce prin “ceva, vreo, vreun”:

Εχεις τίποτε νέα;

(Ai ceva noutăți?)

Εχει τίποτε καταστήματα;

(Există ceva magazine?)

5.8.8. Pronumele όλος, όλη, όλο se poate utiliza fie cu valoare pronominală, fie cu valoare adjectivală, înaintea unui substantiv.

a) “Ολους τους έβλεπε όμοια.” (D.G.157) (Pe toți îi vedea la fel.)

“Ολα έχουν τη σφραγίδα της ειρήνης.” (D.G.155) (Toate poartă pecetea păcii.)

“Τώρα όλα είναι αγνά και καθαρά.” (D.G.155) (Acum toate sunt pure și curate.)

“Να, όλα τα κάνω καινούργια.” (Apoc. 21, 5) (Iată, noi pe toate le fac.)

“Ολοι τους μας λένε: Ανεβαίνετε.” (D.G.168) (Toți ne zic: Urcați.)

b) “Αυτό το φως επηρεάζει όλη του την ύπαρξη.” (D.G.155) (Această lumină îi influențează toată existența.)

“Απ’ όλη αυτή την χορεία ξεχωρίζουμε δύο διδασκάλους.” (D.G.161) (Din tot acest grup, distingem doi învățători.)

“Προσεύχονται για όλο τον Αδάμ και καίγονται για όλη την ανθρωπότητα.” (D.G.165) (Se roagă pentru tot Adamul [= fiecare om] și ard pentru toată omenirea.)

“...να νοιώθει ειρήνη όλος ο εσωτερικός κόσμος...” (D.G.165) (...să simtă pace toată lumea interioară...)

“...το χιόνι, παρ’ όλο που πέφτει ήσυχα...” (D.G.166) (...zăpada, cu toate că se-așterne lin...)

“είμαι όλος αφτιά” (sunt numai urechi)

5.8.9. Pronumele οποιοςδήποτε, οποιαδήποτε, (oricine) οποιοςδήποτε și οτιδήποτε (oricare, orice) urmează flexiunea adjectivelor cu trei terminații în -ος, -α, -ο. Se declină doar prima parte a pronumelui și anume οποιος-, οποια-, partea a doua fiind indeclinabilă:

Μιλάει με οποιονδήποτε. (Vorbește cu oricine.)

Se poate exprima și perifrastic, printr-o propoziție subordonată:

Μιλάει με όποιον να 'ναι. (Vorbește cu oricine.)

Uneori funcționează ca pronume relativ:

Οποιοςδήποτε του μιλήσει, δεν κάνει τίποτα. (Oricine i-ar vorbi, nu face nimic.)

5.9. Pronumele interogative (Οι ερωτηματικές αντωνυμίες)

Neogreaca are trei pronume interogative, din care două flexibile, având forma unor adjective cu trei terminații în -ος, -α, -ο, respectiv în -ος, -η, -ο, și un pronume indeclinabil (τι).

5.9.1. Pronumele interogativ τι (ce) poate fi folosit cu valoare pronominală interogativă sau relativă:

Τι κάνεις; (Ce faci?)

Τι σου φταίω εγώ; (Cu ce ți-am greșit?)

“Πατέρα, συγχώρησέ τους, δεν ξέρουν τι κάνουν.” (D.G.157) (Tată, iartă-i, că nu știu ce fac.)

Plasat înaintea unor adverbe sau substantive, în fraze exclamative, poate exprima admirația, aprobarea sau dezaprobară:

Τι καλά! (Ce bine!)

Τι άσχημα! (Ce urât!)

“Τι ωραία μας περιγράφει ο Μέγας Αθανάσιος τη ζωή του Μεγάλου Αντωνίου.” (D.G.159) (Ce frumos ne descrie Atanasie cel Mare viața Sfântului Antonie cel Mare!)

“Ω, τι θαυμάσια βιώματα.” (D.G.165) (Oh, ce trăiri minunate!)

Uneori poate apărea în expresii precum:

Τι το όφελος; (La ce bun?)

Προς τι; (Pentru ce?)

5.9.2. Pronumele ποιος, ποια, ποιο se declină ca un adjectiv în -ος, -α, -ο. La genitiv coexistă formele ποιού/ποιανού (pentru masculin), ποιας/ποιανής (pentru feminin), ποιών/ποιανών (pentru genitiv plural).

Ποιος ήρθε; Cine a venit?

Ποια ήρθε; Cine a venit?

Ποιοι ήρθαν; Cine a venit?

Ποιες ήρθαν; Cine a venit?

Remarcăm faptul că neogreaca face distincția între genurile interogativului, având flexiune nominală, spre deosebire de limba română, ce nu face această distincție.

Pronumele interogativ din neogreacă cuprinde morfologic, prin desinență, mai multe informații despre “necunoscut”, pe când în limba română “cine” exprimă “necunoscutul absolut”, neconținând nici o informație despre genul sau numărul “necunoscutului”, ci doar despre faptul că este animat (spre deosebire de inanimatul “ce?” - τι).

Pentru genitivul singular și plural se pot folosi formele de genitiv ale vechiului pronume masculin/feminin τις/τίνος/τίνων.

Τίνος είναι το βιβλίο; (A cui este cartea?)

Τίνων είναι τα άλογα; (Ai cui sunt caii?)

5.9.3. Pronumele πόσος, πόση, πόσο (cât, câtă, cât) / πόσοι, πόσες, πόσα (câți, câte, câte), se declină ca un adjectiv cu trei terminații. Se poate folosi pronominal sau adjectival, pe lângă un substantiv:

Πόσοι ήρθαν; (Câți au venit?)

Πόσων παιδιών οι μητέρες είναι τόσο καλές; (Mamele câtor copii sunt atât de bune?)

Πόσους ανθρώπους είδες; (Câți oameni ai văzut?)

Forma de neutru singular și cea de plural apar adesea în expresii eliptice.

Ex.: Πόσα θέλεις για το άλογο; (Cât vrei pe cal?)

Πόσο έχουμε σήμερα; (În cât suntem astăzi?)

5.10. Pronumele corelative (Οι αναθετικές αντωνυμίες)

Între pronumele interogative, demonstrative, nehotărâte și relative există o corelație semantică, pe care am prezentat-o deja în cadrul fiecărui tip pronominal descris. Tabloul sinoptic al corelațiilor dintre pronumele existente în limba neogreacă prezintă următoarele corelații semantice:

Pronume interogative	Pronume demonstrative	Pronume nehotărâte	Pronume relative
1. ποιός, -ά, -ό; (cine?)	αυτός, -ή, -ό τούτος, -η, -ο εκείνος, -η, -ο	ένας, μία, ένα κάποιος, -α, -ο μερικοί, -ές, -ά ο καθένας, η καθεμία το καθένα κάθε ο δέινα, ο τάδε κανείς, ουδείς οποιοσδήποτε	που (αυτός) που (εκείνος) που ο οποίος, η οποία το οποίο όποιος, -α, -ο

Pronume interogative	Pronume demonstrative	Pronume nehotărâte	Pronume relative
2. πόσος, -η, -ο; (cât?)	τόσος, -η, -ο	κάμποσος, -η, -ο	όσος, -η, -ο
3. τι; (ce?)	αυτό τούτο εκείνο	κάτι κατιτί κάθε καθετί τίποτε οτιδήποτε	ο'τι αυτό που οτιδήποτε
4. τι (λογής/είδος); (ce fel?)	τέτοιος, -α, -ο	οποιοσδήποτε /οτιδήποτε	οποιοδήποτε/ οτιδήποτε

6. NUMERALUL

Numeralul exprimă numărul, ordinea și distribuția obiectelor. Numeralul neogrec cuprinde cinci categorii.

1. Numeralul cardinal (απόλυτα αριθμητικά)
2. Numeralul ordinal (τακτικά αριθμητικά)
3. Numeralul multiplicativ (πολλαπλασιαστικά αριθμητικά)
4. Numeralul analogic (proporțional) (αναλογικά αριθμητικά)
5. Numeralul colectiv (περιληπτικά αριθμητικά)

Numeralele cardinale, ordinale, multiplicative și analogice se comportă ca adjective determinative, fiind plasate de obicei înaintea unui substantiv. Pot fi folosite însă și cu valoare de sine stătătoare.

6.1. *Numeralul cardinal*

6.1.1. Numeralul cardinal de la 1 la 4 (cu excepția lui 2) are forme flexibile pentru cele trei genuri. Restul numeralelor cardinale până la 100 sunt indeclinabile. Sutele, miile și zecile de mii prezintă forme adjectivale de plural. Numerele compuse din mai multe numere se declină în măsura în care numerele care le compun au flexiune sau nu.

6.1.2. Flexiunea numeralelor cardinale de la 1 la 4 este următoarea:

a) Numeralul cardinal 1 (unu) are flexiune doar la singular pentru cele trei genuri: ένας, μία, ένα.

b) Numerele cardinale 3 (trei) și 4 (patru) au flexiune doar la plural, cu o formă comună pentru masculin și feminin și o a doua formă pentru neutru.

ένας, μία, ένα

	Masculin	Feminin	Neutru
N.	ένας	μία, μια	ένα
G.	ενός	μιάς	ενός
Ac.	ένα(v)	μία, μια	ένα

τρία - τέσσερα

	Masculin-Feminin	Neutru
N.	τρεις - τέσσερεις	τρία - τέσσερα
G.	τριών - τεσσάρων	τριών - τεσσάρων
Ac.	τρεις - τέσσερεις	τρία - τέσσερα

Observatii:

1. Forma de genitiv μιανού, paralelă cu genitivul ενός, a fost formată prin analogie cu εκείνον. Genitivul feminin μιανής a fost format de asemenea prin analogie cu εκείνης/εκεινής. În același fel a fost format un genitiv popular al lui δύο>δυνών.

2. Numeralesle cardinale desemnând zecile, începând cu 30 (τριάντα), sunt formate de la vechile numerele (τριακόντα) prin sincoparea silabei -κό-, așa cum s-a întâmplat cu toate numeralesle cardinale în -κόντα. Numeralul σαράντα<σαράκοντα<τεσσαράκοντα pierde și silaba inițială τε-.

3. Compusele cu numeralul "doi" se formează nu cu numeralul δύο, ci cu adverbul δι-/δισ- (A nu se confunda cu δυσ- în compuse ca δυσ-τυχής [nefericit], δυσ-τυχία [nefericire]).

Ex.: δί-ποδος (biped)
 δίσ-εκτος (bisect)

4. Jumătatea unității este exprimată prin adjectivul μισός, μισή, μισό provenit din medievalul ήμισος, la rândul său provenit din vechiul ήμισυς. Coexistă și formele ήμισυς, ήμισεία, ήμισυ. Genitivul singular pentru masculin și neutru este ημίσεος, iar pentru feminin ημισείας (foarte puțin uzitate). Pentru plural, nominativul masculin și feminin este în -εις (ήμισεις), iar pentru neutru în -εα (ημίσεα). Genitivul plural pentru toate genurile este în -εων (/ειών).

Ex.: μισός αιώνας (o jumătate de secol)
 μισή ώρα (o jumătate de oră)
 μισό λεπτό (o jumătate de minut)

Pentru formarea unor numerele ce indică faptul că unităților exprimate de primul element al compunerii li se adaugă încă o jumătate de unitate, se folosește sufixul -(ή)μισι.

Ex.: ενάμισης-υς, μιόμιση, ενάμισι/-v (unu și jumătate, una și jumătate)

Formele corecte ortografic, care iau în calcul etimologia cuvântului, sunt cele care scriu masculinul și neutru cu -v, iar flexiunea ar fi trebuit să fie cea a tipurilor nominale corespunzătoare. Urmând însă tendința de regularizare a flexiunii, s-a preferat grafia cu -η (după modelul lui πρόσβυς>πρόσβης). Prin urmare, ενάμισης, μιόμιση, ενάμιση urmează

flexiunea adjectivelor în -ής, -ιά, -ί (μαβής, μαβιά, μαβί). Restul numeralelor compuse cu -ήμισι și -μισι sunt indeclinabile.

Ex.: δυόμισι μήνες / σελίδες / κιλά
 τρεισήμισι μήνες / σελίδες - τριάμισι κιλά
 τεσσereισήμισι μήνες / σελίδες - τεσεράμισι κιλά
 πεντέμισι μήνες / σελίδες / κιλά
 εξήμισι μήνες / σελίδες / κιλά

5. Numeralul distributiv din limba română este exprimat cu ajutorul prepoziției ανά urmată de numeralul cardinal:

Πήγαν ανά δύο. (S-au dus câte doi.)

6.1.3. Tabloul numeralului cardinal este următorul:

Numărul	Numeralul
1	ένας, μία, ένα < είς, μία, έν
2	δύο/δυο
3	τρεις/τρία
4	τέσσερεις, τέσσερα
5	πέντε
6	έξι
7	επτά (εφτά)
8	οκτώ (οχτώ)
9	εννέα (εννιά)
10	δέκα
11	ένδεκα
12	δώδεκα
13	δεκατρείς, δεκατρία
14	δεκατέσσερεις, δεκατέσσερα
15	δεκαπέντε
16	δεκαέξι (δεκάξι)
17	δεκαεπτά (δεκαεφτά)
18	δεκαοκτώ (δεκαοχτώ)
19	δεκαεννέα (δεκαεννιά)
20	είκοσι
21	είκοσι ένας, είκοσι μία, είκοσι ένα
22	είκοσι δύο
23	είκοσι τρείς/τρία
30	τριάντα
31	τριάντα ένας, μία, ένα
40	σαράντα

Numărul	Numeralul
50	πενήντα
60	εξήντα
70	εβδομήντα
80	ογδόντα
90	ενενήντα
100	εκατό
101	εκατόν ένας, μία, ένα
102	εκατόν δύο
200	διακόσιοι, -ες, -α
300	τριακόσιοι, -ες, -α
400	τετρακόσιοι, -ες, -α
500	πεντακόσιοι, -ες, -α
600	εξακόσιοι, -ες, -α
700	επτακόσιοι, -ες, -α
800	οκτακόσιοι, -ες, -α
900	εννιακόσιοι, -ες, -α
1.000	χίλιοι, χίλιες, χίλια
1.001	χίλιοι ένας, χίλιες μία, χίλια ένα
1.101	χίλιοι εκατόν ένας, χίλιες εκατόν μία, χίλια εκατόν ένα
2.000	δύο χιλιάδες
10.000	δέκα χιλιάδες
100.000	εκατό χιλιάδες
1.000.000	ένα εκατομμύριο
1.000.000.000	ένα δισεκατομμύριο

Observații:

1. Numeralesle cardinale de la 1 la 20 se scriu într-un singur cuvânt.
2. Numeralesle cardinale începând cu 21 se scriu în două cuvinte, cu excepția numeralelor 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.
3. Începând cu numeralul 200, toate numeralesle cardinale au forme pentru toate genurile și se declină ca adjectivele în -ος, -α, -ο.
4. Numeralul cardinal 9 și derivatele sale se scriu cu -vv- (εννέα). Fac excepție 90 (ενενήντα) și numeralul ordinal ένατος, -η, -ο.
5. Aproximarea numeralelor se poate exprima astfel:
 - a) Adverbial (περίπου, απάνω κάτω, κάπου, κοντά)
 Ηρθαν περίπου έξι. (Au venit aproape șapte.)
 Μου έδωσε απάνω κάτω πέντε βιβλία. (Mi-a dat cam cinci cărți.)
 - b) Cu ajutorul a două numeralesle cardinale apropiate ca valoare
 Ηρθε δύο τρεις φορές. (A venit de vreo două-trei ori.)

c) Pentru exprimarea numerică aproximativă (însă mai mare decât cea reală) mai este folosit:

- imperativul βάλε (< βάζω):

Ηταν πενήντα και βάλε. (Erau cincizeci și mai bine.)

- locuțiunea prepozițională πάνω από + acuzativ/nominativ:

Ηταν πάνω από είκοσι άνθρωποι. (Erau peste două sute de oameni.)

- adverbul πλέον + numeralul cardinal la genitiv:

Ηταν πλέον των τριακοσίων φοιτητών. (Erau mai mult de trei sute de studenți.)

- comparativul adjectivului πολύς + από + numeral cardinal.

Ηρθαν περισσότεροι από τριάντα. (Au venit mai mult de treizeci.)

6.1.4. Utilizări de bază ale numeralului cardinal

Numeralul cardinal are în limba neoelenă câteva utilizări de bază. Este vorba despre situațiile în care numeralul cardinal este folosit pentru a formula ora, data (exprimată alternativ și prin numeralul ordinal), datarea unor evenimente, operațiile matematice (adunare, scădere, înmulțire, împărțire), procentajul etc.

6.1.4.1. Numeralul cardinal poate fi folosit de sine stătător sau cu valoare adjectivală.

Ex. "...να κουβαλήσει κατά μέσον όρο τριάντα έξι καρότσια." (G&R 8) (...să care în medie treizeci și șase de cărucioare.)

"...οι νεκροί των γκούλαγκ της Κολίμα υπολογίζονται περίπου σε 2.000.000." (G&R 8) (...mortii gulagurilor din Kolima ajung la aproape 2.000.000)

"...χιλιάδες απ' αυτούς μαρτύρησαν..." (G&R 8) (...mii dintre ei au fost martirizați...)

"...το 1918 υπήρχαν περίπου 1.600.000 πιστοί με 896 ιερείς, 614 εκκλησίες και 581 παρεκκλήσια." (G&R 8) (...în 1918 existau aproximativ 1.600.000 de credincioși cu 896 de preoți, 614 biserici și 581 paraclise.)

"...από τους 1.195 ναούς, σφραγίστηκαν όλοι." (G&R 8) (...din cele 1.195 de biserici, au fost închise toate.)

"Έτσι κατασκευάζεται ένα «κομπολόγι» από 42 χάντρες. Απαριθμούνται 42 τοποθεσίες." (D.G.17) (Astfel se obține o "metanie" de 42 de pietre. Se numără 42 de localități.)

"...49 βιβλία της Παλαιάς και 27 της Καινής αποτελούν 76 βιβλία, 76 θεοκατασκευάστα περιβόλια." (D.G.19) (...49 de cărți ale Vechiului Testament și 27 ale Noului Testament, fac 76 de cărți, 76 de grădini plăsmuite de Dumnezeu.)

“...τα μέλη κάθε τριάδος ονομάζονταν τρεις δυνατοί.” (D.G.61)
(...membrii fiecărei triade se numeau [cei] trei puternici.)

“Ο αριθμός τους έφθανε στους τριάντα.” (D.G.61) (Numărul lor ajungea la treizeci.)

“...ήταν ο ενδοξότερος ανάμεσα στους τριάντα.” (D.G.61) (...era cel mai slăvit din cei treizeci.)

“...με δόρυ που ζύγιζε τριακόσιους σίκλους...” (D.G.62) (...cu o lance care cântărea trei sute de sicli...)

“Πανύψηλος, πέντε πήχες ύψος...” (D.G.63) (Foarte înalt, de cinci coți...)

“...έδρα ενός των δώδεκα σιταρχών...” (D.G.129) (...reședința unui-a dintre cei doisprezece sitarhi...)

“Οι δύο βασιλείς κάθονταν στους θρόνους.” (D.G.131) (Cei doi regi ședeau pe tronuri.)

“...50.000. κινέζοι στρατιώτες...” (G&R 8) (...50.000 de soldați chinezi...)

“...σε απόσταση 40 μιλίων...” (G&R 8) (...la o distanță de 40 de mile...)

“...στα 6.500 μέτρα υψόμετρο...” (G&R 8) (...la o altitudine de 6.500 de metri...)

“...πύρχαν 5.729 σχολές, με 9.682 δασκάλους...” (G&R 8) (...erau 5.729 de școli, cu 9.682 dascăli...)

“...δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις 100 με 150 χιλιάδες.” (G&R 8)
(...nu va trebui să depășească 100-150 de mii.)

6.1.4.2. Ορα

Ορεle sunt exprimate prin numerele cardinale de la 1 la 24, iar minutele prin numerele cardinale de la 1 la 60, după modelul următor.

Η ώρα είναι 11,00 έντεκα/ένδεκα

11,15 έντεκα και τέταρτο/ - και δεκαπέντε

11,30 έντεκα και μισή / εντεκάμισι

11,45 δώδεκα παρά τέταρτο / έντεκα και σαράντα πέντε

12,00 δώδεκα

13,00 μία / δεκατρείς

Pentru a exprima complementul circumstanțial de timp (ca răspuns la întrebarea *πότε*; [când?]/ *τι ώρα*; [la ce oră?]), numeralul cardinal este precedat de prepoziția *σε* (κατά = pe la, pentru a exprima aproximarea) urmată de articolul hotărât feminin plural în acuzativ, după modelul.

Ηρθε στις ένδεκα. (A venit la unsprezece.)

Θα πάω στη μία. (Voi merge la unu.)

Εφθασα κατά τις τέσσερεις. (Am ajuns pe la patru.)

6.1.4.3. Data. Zilele sunt exprimate folosind numerele cardinale sau ordinale de la 1 la 31, iar lunile, fie prin substantivele corespunzătoare, fie prin numerele ordinale, după modelul:

Σήμερα έχουμε πέμπτη Ιουνίου. (Azi suntem în 5 iunie.)

sau

Σήμερα έχουμε πέμπτη έκτου. (Azi suntem în 5 a șasea.)

Răspunsul la întrebarea "când?" are așadar două posibilități de exprimare:

1) Prepoziția σε + articol hotărât feminin plural acuzativ + numeral cardinal + luna

Ex.: ...στις πέντε Ιουνίου

2) Numeralul ordinal în forma de feminin singular acuzativ (precedat de articolul hotărât) + luna

Ex.: ... την πέμπτη Ιουνίου/έκτου.

Observație:

Prima zi a săptămânii este considerată a fi duminică (η Κυριακή). Următoarele patru zile ale săptămânii sunt exprimate prin numerele ordinale substantive: η Δευτέρα (luni), η Τρίτη (marți), η Τετάρτη (miercuri), η Πέμπτη (joi), [η Παρασκευή (vineri), το Σάββατο (sâmbătă)]. În neogreacă, zilele săptămânii se scriu întotdeauna cu majusculă (ca și lunile anului).

Anul (datarea)

Anul este exprimat prin numerele cardinale, după modelul:

1999 - χίλια εννιακόσια ενενήντα εννέα

'99 - ενενήντα εννέα

2000 - δύο χιλιάδες

2001 - δύο χιλιάδες ένα

Răspunsul la întrebarea "când?" poate fi formulat:

a) articol hotărât neutru (singular, acuzativ) + substantiv χίλια/δύο χιλιάδες + numerele cardinale corespunzătoare

Ex.: "în 1990" - το χίλια εννιακόσια ενενήντα

b) prepoziția σε + secvența de la punctul a) cu articolul la plural

Ex.: "în 1990" - στα χίλια εννιακόσια ενενήντα

Articolul care precede numeralul ordinal exprimând anul (cu sau fără prepoziție) este întotdeauna de gen neutru (singular sau plural):

Στα 1958... (în 1958)

...το 1967... (în 1967)

...πεθαίνει το 1973... (moare în 1973)

- ✕ Τον Οκτώβριο του 1917 / Τον Οκτώβριο 1917 (în octombrie 1917)
 ...η Μεταρρύθμιση του 1517... (...Reforma din 1517...)
 ...η οικονομική κατάρρευση του 1929... (...prăbușirea economică din 1929...)
 ✕ ...από το 1959 έως το 1995... (...din 1959 până în 1995...)
 ...μετά το 1838... (...după 1838...)
 Ο θάνατός του ήρθε στις 20 Μαρτίου του 1925. (Moartea sa a survenit în 20 martie 1925.)

Din exemplele de mai sus remarcăm faptul că numerele cardinale ce exprimă data sunt precedate de articol (în acuzativ), cu excepția anului, precedat de articol în genitiv. În exprimarea unor date, cum ar fi perioada în care a trăit o personalitate, numerele exprimând anii nu sunt precedate de articol.

Ex.: Κομφούκιος (551-479) - Confucius (551-479).

În restul situațiilor, numeralul cardinal nu este precedat de articol.

Ex.: Εικοσιοχτώ χρόνια που βασίλευσε ο Ιού... (Douăzeci și opt de ani cât a domnit Iu...)

Χρειάστηκαν δεκατέσσερα χρόνια πάλι. (Au fost necesari paisprezece ani de lupte.)

6.1.4.4. Numeralul cardinal mai poate exprima vârsta sau intervalul de timp la care se succede o acțiune (precedat de pronumele κάθε).

Ex.: Στην ηλικία των τριάντα ετών. (La vârsta de treizeci de ani.)

...ισοδυναμούν με 1,5 ημέρα κάθε δύο αιώνες και 7 ημέρες κάθε χίλια χρόνια... (...echivalează cu o zi și jumătate la două secole și 7 zile la [fiecare] mileniu...)

6.1.4.5. Numeralul cardinal poate să apară substantivat fie când este vorba de numărul în sine, fie când numeralul cardinal are valoare simbolică.

Ex.: “Εκείνος που έφθασε στο τριάντα...” (Cel care a ajuns la treizeci...)

“Το εξήντα αντιστοιχεί με μια νύχτα που λάμπει η πανσέληνος.” (D.G.153) (Șaizeci este asemeni unei nopți cu lună plină.)

“Το εκατό φυσικά υπονοεί την τελειότητα.” (D.G.153) (Desigur, o sută exprimă desăvârșirea.)

6.1.4.6. Uneori cu ajutorul numeralului cardinal precedat de prepoziție se poate exprima echivalentul românesc al numeralului colectiv și al celui distributiv.

a) Numeralul colectiv (και + articol + numeral cardinal):

“...γεγονότα που έπαιξαν μεγάλο ρόλο στην προσωπική ζωή και των δύο.” (D.G.24) (...evenimente ce au jucat un rol însemnat în viața ambilor.)

“...θα χρειαστεί αίμα και από τα δύο θύματα.” (D.G.38) (...va fi nevoie de sânge de la ambele victime.)

“Και οι δύο μας στέλνουν κάποιο μήνυμα.” (D.G.161) (Amândoi ne trimit un mesaj.)

b) Numeralul distributiv dispune de mai multe posibilități de exprimare, ce au la bază numeralul cardinal. Avem următoarele secvențe:

- ανά (câte) + numeral cardinal

Φαίνεται ότι ήταν διαιρεμένοι ανά τρεις. (Se pare că erau împărțiți în [grupuri de câte] trei.)

- από (câte) + numeral cardinal

Από τέσσερα δωμάτια τον καθένα. (Câte patru camere pentru fiecare.)

- același numeral cardinal repetat

“...άνδρας υπερμεγέθης, που είχε τα δάκτυλα έξι-έξι, συνολικά εικοσιτέσσερα...” (D.G.61) (...bărbat foarte înalt, ce avea câte șase degete, în total douăzeci și patru...)

- prepoziția σε + numeral cardinal

“Οταν χρειαζόταν να διαιρεθεί το στράτευμα σε δύο-τρία μέρη...” (D.G.63) (Când trebuia să se împartă oastea în două-trei părți...)

6.1.4.7. Adesea numeralale cardinale intră în compunerea altor părți de vorbire.

- substantive - το δωδεκάφυλο (cele douăsprezece seminții)/το δεκάλεπτο, το εξάμηνο, η πενταετία, το επτάήμερο etc.

- adjective - τρισμέγιστος (adj. și subst. Trismeghistos / foarte mare)

- πεντακάθαρος (foarte curat)

- πενταετής, τετραήμερος, επταμελής etc.

Unicitatea sau unitatea este exprimată în compuși cu ajutorul adjectivului μόνος/μοναχός > μόνο- (μονόδρομος = sens unic, μονόκερος = unicorn, μοναχογιός = fiu unic).

- ο Μονογενής (Cel Unul Născut = Iisus Hristos)

6.1.4.8. Numeralul cardinal poate apărea și ca determinant al altor numere, cum ar fi numeralul colectiv neolen.

Ex.: μία δυάδα (o pereche)

δέκα τετράδες (zece tetrade, grupuri de câte patru)

μία τριάδα (o triadă/treime)

6.1.4.9. Operațiile aritmetice sunt exprimate tot cu ajutorul numeralului cardinal.

a) adunarea	⇒	5+6	πέντε <u>συν</u> έξι
b) scăderea	⇒	6-3	έξι <u>πλην/από/μείον</u> τρία
c) înmulțire	⇒	4x3	τέσσερα <u>επί</u> τρία
d) împărțire	⇒	6:2	το δύο <u>στο</u> έξι/ έξι <u>στα</u> δύο

6.1.4.10. Procentajul se exprimă în general prin numeralul cardinal urmat de vechea formă de dativ plural a articolului masculin τοις și de numeralul εκατό, sau numeralul cardinal + prepoziția σε + articolul neutru plural/singular.

Ex.: 6% - έξι τοις εκατό

Numeralul care exprimă procentul poate fi precedat sau nu de forma de neutru a articolului hotărât.

Ex.: “η κατά 14% άνοδος του μισθού” (B 21/9/97) (creșterea salariului cu 14%)

“το 44% του καλαθιού της νοικοκυράς” (B 21/9/97) (44% din coșul zilnic al gospodinei)

“έχει περιοριστεί μόλις στο 20,6%” (B 21/9/97) (s-a limitat la doar 20,6%)

“από 5,4% πού ήταν το 1959 έχει μειωθεί σε 3,5%” (B 21/9/97) (de la 5,4% cât era în 1959 a scăzut la 3,5%)

“Το 1959 το 9,9% των οικογενειακών εξόδων αφορούσε δαπάνες για στέγαση...” (B 21/9/97) (În 1959, 9,9% din cheltuielile familiale se îndrepta spre cheltuielile locuinței.)

“...ποσοστό που σήμερα έχει αυξηθεί στο 13,6%. (B 21/9/97) (...procentaj care astăzi a crescut la 13,6%.)

“...περίπου το 90% των ιερέων βρήκε τον θάνατο...” (G&R 8) (...aproape 90% din preoți și-au aflat moartea...)

Întoteauna verbul predicat al unui subiect exprimat printr-un procent (la singular το = το ποσοστό) este la singular, chiar dacă conform acordului logic acesta ar putea sta la plural.

6.2. Numeralul ordinal

6.2.1. Numeralul ordinal indică al câtelea este un obiect dintr-o serie. În limba neogreacă, numerele ordinale sunt plasate înaintea substantivului determinat atunci când au valoare adjectivală.

Cifra arabă	Semnul grecesc	Numeralesle ordinale
1	α'	πρώτος, -η, -ο
2	β'	δεύτερος, -η, -ο
3	γ'	τρίτος, -η, -ο
4	δ'	τέταρτος, -η, -ο
5	ε'	πέμπτος, -η, -ο
6	στ'/ς'	έκτος, -η, -ο
7	ζ'	έβδομος, -η, -ο
8	η'	όγδοος, -η, -ο
9	θ'	ένατος, -η, -ο

Cifra arabă	Semnul grecesc	Numeralele ordinale
10	ι'	δέκατος, -η, -ο
11	ια'	ενδέκατος, -η, -ο
12	ιβ'	δωδέκατος, -η, -ο
13	ιγ'	δέκατος τρίτος
14	ιδ'	δέκατος τέταρτος
15	ιε'	δέκατος πέμπτος
16	ιστ'/ις'	δέκατος έκτος
17	ιζ'	δέκατος έβδομος
18	ιη'	δέκατος όγδοος
19	ιθ'	δέκατος ένατος
20	κ'	εικοστός
21	κα'	εικοστός πρώτος
22	κβ'	εικοστός δεύτερος
30	λ'	τριακοστός
40	μ'	τεσσαρακοστός
50	ν'	πεντηκοστός
60	ξ'	εξηκοστός
70	ο'	εβδομηκοστός
80	π'	ογδοηκοστός
90	ζ'	ενενηκοστός
100	ρ'	εκατοστός
101	ρα'	εκατοστός πρώτος
102	ρβ'	εκατοστός δεύτερος
200	σ'	διακοσιοστός
300	τ'	τριακοσιοστός
400	υ'	τετρακοσιοστός
500	φ'	πεντακοσιοστός
600	χ'	εξακοσιοστός
700	ψ'	εφτακοσιοστός
800	ω'	οχτακοσιοστός
900	Ϟ'	εννιακοσιοστός
1000	,α	χιλιοστός
2000	,β	δισχιλιοστός
3000	,γ	τρισχιλιοστός
10.000	,ι	δεκακισχιλιοστός
100.000	,ρ	εκατοντακισχιλιοστός
1.000.000		εκατομμυριοστός ¹
1.000.000.000		δισεκατομμυριοστός

¹ Vezi și Babiniotis, G., "Λεξικό", pp.279-282.

6.2.2. Utilizări

6.2.2.1. În general, numeralul ordinal are valoare adjectivală, fiind plasat înaintea substantivului determinat. În alte situații însă, cu valoare explicativă, este plasat după substantivul respectiv.

Ex.: η 21η ομιλία εις Γένεσιν (omilia a douăzeci și una la Geneză)
το 33ο κεφάλαιο των Αριθμών (capitolul al treizeci și treilea al Numerilor)

στον 147ο ψαλμό (în Psalmul al o sută patruzeci și șaptelea)

“στο δεύτερο εξορκισμό του Μ. Βασιλείου” (D.G.39) (în al doilea exorcism al lui Vasile cel Mare)

“όπως αναφέρει και η Α΄ προς Κορινθίους επιστολή” (D.G.43) (așa cum spune și a doua epistolă către Corinteni)

“στο 23ο κεφάλαιο του Β΄ Βασιλειών” (D.G.54) (în capitolul al douăzeci și treilea al cărții a doua a Regilor)

6.2.2.2. Numeralul ordinal este utilizat de asemenea pentru a exprima data sau momentul istoric.

- “βρισκόμαστε στον δέκατο έβδομο π.Χ. αιώνα” (D.G.24) (ne aflăm în secolul al șaptesprezecelea după Hristos)

- την πρώτη Νοεμβρίου (în ziua de întâi noiembrie)

- την 25η Μαρτίου (în ziua de 25 martie)

6.2.2.3. Numeralul ordinal este foarte uzitat pentru a exprima numele unor monarhi. În această situație numeralul ordinal este plasat după substantivul determinat. El poate fi precedat sau nu de articol hotărât.

Ex.: ο Ναβουκοδονόσορος ο Β΄ (Nabucodonosor al doilea)

ο Κύρος ο Β΄ (Cyrus al doilea)

ο Λουδοβίκος ο Δέκατος Τέταρτος (Ludovic al XIV-lea)

6.2.2.4. Unele numere ordinale s-au substantivat, desemnând:

a) câteva din zilele săptămânii: η Δευτέρα, η Τρίτη, η Τετάρτη, η Πέμπτη.

b) unele luni (doar în formulări ale datei): στις 23 έκτου (= στις 23 Ιουνίου)

c) unele sărbători religioase: η Πεντηκοστή (Cincizecimea), η Σαρακοστή (postul Paștelui)

d) numeralul fracționar:

το έν τρίτο - o treime

τα τρία τέταρτα - trei sferturi

6.3. Numeralele multiplicativ-analogice

Deși aparent identice, numerele multiplicative (πολλαπλασιαστικά αριθμητικά) și numerele analogice (αναλογικά αριθμητικά) diferă atât prin sens, cât și prin modul de formare.

6.3.1. Numeralul multiplicativ arată din câte elemente simple este compus un obiect. Acest numeral este format cu sufixele -πλός, -πλή, -πλό<-πλούς (< gr.v. απλούς, διπλούς, τριπλούς).

Ex.: διπλό κρεβάτι (pat dublu)
 τριπλός μισθός (salariu triplu)
 τριπλή μερίδα (porție triplă)

Cele mai folosite numerele multiplicative sunt cele corespunzătoare următoarelor numerele cardinale:

1	απλός
2	διπλός
3	τριπλός
4	τετραπλός
5	πενταπλός
6	εξαπλός
10	δεκαπλός
20	εικοσαπλός
100	εκατονταπλός
1000	χιλιαπλός

Aceste numerele au de obicei valoare adjectivală.

6.3.2. Numeralul analogic indică de câte ori este mai mare o sumă, un lucru etc., comparativ cu o altă sumă, un alt obiect etc. Acest numeral este derivat de la numeralul cardinal cu sufixele -πλάσιος, -πλάσια, -πλάσιο.

Ex.: Το βιβλίο μου είναι διπλάσιο από το δικό σου. (Cartea mea este de două ori mai mare decât a ta.)

= Το βιβλίο μου είναι δύο φορές μεγαλύτερο από το δικό σου.

Al doilea element al comparației e precedat în acuzativ de prepoziția από.

6.4. Numeralul colectiv

6.4.1. Numerele colective sunt substantive abstracte (spre deosebire de numerele ordinale și cele multiplicativ-analogice, care sunt adjective), formate de la numerele cardinale respective cu sufixele -αριά și -άδα.

6.4.2. Numerele colective formate cu sufixul -αριά sunt însoțite aproape întodeauna de pronumele “καμιά” (vreo, aproape, cam) și exprimă numărul aproximativ de unități de același fel.

Ex.: καμιά εικοσ-αριά ανθρώπων (vreo douăzeci de oameni)
 δεκ-αριά (vreo zece [oameni])
 δωδεκ-αριά (vreo doisprezece [oameni])

6.4.3. Numeralesle colective formate cu sufixul -άδα, exprimă numărul elementelor care alcătuiesc un ansamblu: μονάδα, δυάδα, τριάδα, τετράδα, πεντάδα, εξάδα, δεκάδα etc. Unele pot deveni nume proprii, precum “Η Αγία Τριάδα” (Sfânta Treime).

Numeralesle colective de acest tip pot avea ca determinanți alte numeralesle (cardinale sau ordinale).

Ex.: δέκα τετράδες (zece tetrade)
η πρώτη τριάδα (prima treime)

7. VERBUL

7.1. CATEGORIILE GRAMATICALE ALE VERBULUI

Verbul neogrec este caracterizat de următoarele categorii gramaticale: conjugare (συζυγία), aspect (τρόπος), mod (έγκλιση), timp (χρόνος), diateză (διάθεση) / “voce” (φωνή), număr (αριθμός) și persoană (πρόσωπο).

7.1.1. NUMĂRUL

Verbul neogrec are două numere: singular și plural. Categoria numărului este ilustrată de ultimul morfem al cuvântului, și anume de desinență.

7.1.2. PERSOANA

7.1.2.1. Categoria persoanei verbului este exprimată, ca și aceea a numărului, tot prin desinență, care cuprinde cea mai mare cantitate de informație morfologică.

	T(emă) ¹	D(esinență)
pers. I sg.	διαβάζ-	-ω
pers. II sg.	διαβάζ-	-εις
pers. III sg.	διαβάζ-	-ει
pers. I pl.	διαβάζ-	-ουμε
pers. II pl.	διαβάζ-	-ετε
pers. III pl.	διαβάζ-	-ουν

Au persoană doar modurile personale (οι προσωπικές εγκλίσεις), adică indicativul, conjunctivul și imperativul. Sunt lipsite de categoria persoanei modurile impersonale (οι απρόσωπες εγκλίσεις), adică infinitivul (το απαρέμφατο), participiul activ (η ενεργητική μετοχή), care se traduce cu gerunziul românesc, și participiul pasiv (η παθητική μετοχή), care în fapt este un adjectiv verbal.

7.1.2.2. Valorile semantice ale persoanei și ale numărului sunt destul de variate, acoperind o largă arie de formulări specifice limbii neoelene, cu nuanțe pe care le vom prezenta în continuare.

¹ Verbul neogrec are trei teme principale: tema durativului (Activ/Pasiv) tema momentanului/ “a aoristului” (Activ) și tema momentanului pasiv.

a) Persoana I plural poate fi folosită pentru exprimarea modestiei locutorului sau poate avea o valoare impersonală.

Ex.: Θα σας μιλήσουμε στην εισήγησή μας για... (În comunicarea noastră vă vom vorbi despre...)

Απόψε θα σας μιλήσουμε για... (Astă-seară vă vom vorbi despre...)

b) Persoana a II-a plural este din ce în ce mai puțin folosită în limbajul uzual, câștigând din ce în ce mai mult teren persoana a II-a singular.

Ex.: Τι θέλεις να πάρεις; (Ce vrei să iei?)

în loc de

Τι θέλετε να πάρετε; (Ce vreți să luați?)

c) Uneori persoana a II-a singular este înlocuită de persoana I plural, mai ales în limbajul uzual:

Ex.: Πάλι κάναμε τα ίδια! (Iar am făcut același lucru!)

în loc de

Πάλι έκανες τα ίδια! (Iar ai făcut același lucru!)

d) Persoana a II-a singular poate fi înlocuită de persoana a III-a singular, pentru a exprima admirația sau ironia în adresarea către persoane mai tinere.

Ex.: Τι μεγάλο έγινε το παιδί μας! (Ce mare s-a făcut copilul nostru!)

în loc de

Τι μεγάλο έγινες! (Ce mare te-ai făcut!)

e) Când ne referim în termeni vagi la propria noastră persoană, putem folosi persoana I plural în locul persoanei I singular.

Ex.: Μπορούμε να σας πούμε κάτι. (Vă putem spune ceva.)

în loc de

Μπορώ να σας πω κάτι. (Vă pot spune ceva.)

f) Persoana a II-a singular a unor verbe poate avea, din punct de vedere semantic, alt sens decât celelalte persoane ale aceluiași verb. Un exemplu grăitor este verbul λέγω (a spune), care prezintă schimbări de sens nu doar la persoana a II-a singular, fiind inclus în numeroase expresii frecvente în limbajul familiar.

Persoana a II-a singular

1) Λες ότι είναι καλό... (Spui că e bine...)

2) Αυτός ο πίνακας είναι τόσο εκφραστικός, λές και είναι ζωντανός.
(Acest tablou este atât de expresiv, de parcă [de zici că] e viu.)

Persoana a III-a singular

1) Λέει ότι έχω άδικο. (Spune că nu am dreptate.)

✕ 2) Αυτή η βροχή δεν λέει να σταματήσει. (Această ploaie nu are de gând să se oprească.)

Persoana I plural

- 1) Λέμε ότι είναι ωραίο. (Spunem că este frumos.)
- 2) Εδώ που τα λέμε... (Acum, că veni vorba...)

Persoana a III-a plural

- 1) Τα παιδιά λένε ότι περιμένουν τις διακοπές. (Copiii spun că așteaptă vacanța.)
- 2) Με λένε Αντώνιος. (Mă cheamă Antonios.)
- 3) Λένε ότι θα μας επισκεφθεί. (Se zice că ne va vizita.) [Cu valoare impersonală.]

7.1.3. DIATEZĂ (Διάθεση) / VOCE (Φωνή)

Gramaticile tradiționale ale limbii neoeleene disting între diateze (διαθέσεις), care sunt în număr de patru: activă (ενεργητική), pasivă (παθητική), medie (μέση) și neutră (ουδέτερη), și φωνή (tradus în limba română și în alte limbi romanice tot prin cuvântul “diateză”). Primul termen, acela de διάθεση, ne oferă o clasificare a verbelor din punct de vedere semantico-sintactic, ținând cont de relația subiect-predicat, pe când termenul φωνή clasifică verbele pe baza criteriului morfologic, adică al desinențelor de activ, respectiv de mediopasiv. Astfel, verbele ce folosesc desinențele -ω, -εις, -ει, -ουμε, -ετε, -ουν sunt caracterizate ca ținând de ενεργητική φωνή, iar cele cu desinența -ομαι, -εσαι, -εται... (la indicativ prezent) ca ținând de μεσοπαθητική φωνή. Gramaticile moderne (Mackridge) folosesc doar termenul de φωνή cu sensul de diateză (tocmai pentru a nu crea confuzii), distingând doar între activ și mediopasiv și recurgând la diferențieri semantice pentru a descrie diateza medie (pe care o caracterizează ca fiind diateză pasivă cu sens reflexiv)¹.

7.1.3.1. Diateza 1 (διάθεση)²

a) Diateza activă exprimă faptul că subiectul îndeplinește acțiunea formulată de verb sau se află în situația exprimată de verb:

Ο Μανώλης διαβάζει το βιβλίο. (Manolis citește cartea.)

b) Diateza medie indică faptul că subiectul făptuiește acțiunea exprimată de verb și tot el este și obiectul acțiunii exprimate de verb:

Θα ντυθείς αμέσως.

(Te vei îmbrăca imediat.)

¹ Vezi Mackridge, P., op.cit., p. 151.

² Vezi Triandafilidis, op.cit., p.304, și Babiniotis, G., op.cit., p.152 (socotește că verbul neogrec are trei διαθέσεις: ενεργητική, παθητική și μέση) și pp.263-265. Pentru mai multe amănunte legate de φωνή, cf. pp.267-274.

c) Diateza pasivă indică faptul că subiectul suportă sau suferă acțiunea înfăptuită de un agent:

Το πρόβλημα λύθηκε από τους ειδικούς. (Problema a fost rezolvată de specialiști.)

d) Diateza neutră caracterizează verbe care exprimă situația, starea în care se află subiectul, care nici nu acționează, nici nu suferă acțiunea unui agent:

Η Μαρία πεινάει. (Mariei îi e foame.)

7.1.3.2. Diateza 2 (φωνή)

Din punctul de vedere al desinențelor, de activ și de mediopasiv, avem doar două diateze. Φωνή este categoria gramaticală a verbului (tradusă tot prin “diateză”) ce caracterizează verbul doar din punctul de vedere al desinențelor de activ, respectiv de mediopasiv, fără a ține cont de relația subiect-predicat.

Activul (η ενεργητική φωνή)

Din punct de vedere morfologic, desinența ilustrează, pe lângă număr și persoană, și diateza. Verbe diatezei active pot fi tranzitive (μεταβατικά) sau intransitive (αμετάβατα).

a) Verbe tranzitive:

Μαθαίνω το μάθημα.	(Învăț lecția.)
Ψάλλω τον ψαλμό.	(Cânt psalmul.)

b) Verbe intransitive:

Τρέχω ολημερίς.	(Alerg toată ziua.)
Βρέχει συνεχώς.	(Plouă întruna.)

c) Semantic, tranzitivitatea și intransitivitatea verbului neogrec se manifestă sau nu, în funcție de context. Astfel, există verbe a căror diateză este cea activă, dar care pot avea și o valoare semantică mediopasivă.

1. - Ο Ιωάννης γέμισε το μπουκάλι. (Ioan a umplut sticla.)
 - Η αίθουσα γέμισε αμέσως. (Sala s-a umplut imediat.)
2. - Η Άννα ανοίγει την πόρτα. (Ana deschide ușa.)
 - Η πόρτα ανοίγει αμέσως. (Ușa se deschide imediat.)

d) Pe de altă parte, unele verbe intransitive, cu forme doar pentru diateza activă, pot fi folosite și cu valoare tranzitivă (ca de exemplu πηγαίνω, μεγαλώνω, ξυπνώ, μεθώ).

1. - Μέθυσε και σήμερα. (S-a îmbătat și astăzi.)
 - Τον μέθυσε το πολύ κρασί. (L-a îmbătat vinul prea mult.)
2. - Ο Μανώλης πήγε στο σχολείο. (Manolis s-a dus la școală.)
 - Πήγα τον Μανώλη στο γιατρό. (L-am dus pe Manolis la doctor.)

3. - Σήμερα ξύπνησε νωρίς. (Azi s-a trezit devreme.)

- Με ξύπνησε νωρίς. (M-a trezit devreme.)

e) Verbele la diateza activă, însoțite de pronumele “εαυτός μου”, capătă sens reflexiv.

Ex.: Θεωρεί τον εαυτό του υπεύθυνο. (Se socotește responsabil.)

f) Există și unele verbe care, deși au formă de activ, au valoare mediopasivă.

Ex.: Αυτοκτόνησε χθές. (S-a sinucis ieri.)

Πασιβλ (παθητική φωνή)

a) Sunt de diateză pasivă verbele care folosesc desinențe pasive.

Ex.: Τα βιβλία δόθηκαν από τους καθηγητές. (Cărțile au fost date de către profesori.)

b) Uneori diateza pasivă a verbelor exprimând o stare sufletească este însoțită de un complement de agent (cu nuanță cauzală), exprimat fie prin prepoziția από construită cu acuzativul (caz obișnuit), fie prin prepoziția με cu acuzativul.

Ex.: ικανοποιήθηκα από/με τα αποτελέσματά του (am fost satisfăcut de rezultatele sale)

συγκινήθηκα από/με τη συμπεριφορά της (am fost emoționat de purtarea sa)

c) Πασιβλ poate fi folosit uneori cu valoare impersonală, la persoana a III-a plural.

Ex.: Γνωρίζεται ποια είναι η κατάσταση. (Se știe care e situația.)

d) Uneori πασιβλ exprimă reciprocitatea.

Ex.: Κοιτάχθηκαν στα μάτια. (S-au privit în ochi.)

e) În neogreacă există un număr de verbe care nu au decât forma de pasiv, având înțeles activ. Aceste verbe se numesc deponente (αποθετικά ρήματα) și se traduc cu activul: έρχομαι (vin), αστειεύομαι (glumesc), εξαρτώμαι (depind), χαίρομαι (mă bucur).

Ex.: Δέχομαι τους φίλους μου. (Îi primesc pe prietenii mei.)

Σέβομαι τους νόμους. (Respect legile.)

Επεξεργάζομαι το κείμενο. (Elaborez textul.)

O parte din aceste verbe sunt tranzitive și o altă parte intransitive, cum sunt de exemplu verbele ce exprimă stări afective: αισθάνομαι (mă simt), βαριέμαι (mi-e lene), ντρέπομαι (îmi este rușine), φοβάμαι (mă tem) etc.

f) La unele verbe, distincția dintre activ și pasiv este atât de ordin morfologic, cât și de ordin semantic.

Ex.: 1. *Ξεφορτώνει το πλοίο.* (Descarcă nava.)

Ξεφορτώθηκε τις φιληνάδες της. (S-a descotorosit de prietenele ei.)

2. *Κοιτάξεις τα παιδιά σου.* (Îți privești copiii.)

Να πας να κοιταχθείς, μήπως έχεις κάτι. (Să te duci să te cauți, dacă nu ai ceva.)

7.1.4. ASPECTUL

Aspectul (ο τρόπος/η όψη/το ποιόν ενεργείας) este categoria gramaticală ce descrie acțiunea exprimată de verb, ținând cont de felul în care locutorul privește acțiunea. Distincția dintre aspectul durativ și cel momentan (aspectele fundamentale ale verbului neogrec) este exprimată prin teme diferite.

7.1.4.1. Acțiunea poate fi prezentată ca durativă. În acest caz avem de a face cu aspectul durativ (imperfect - μη τέλειος/ατελής). Acest aspect este reprezentat prin tema (durativului) de “prezent” a verbului.

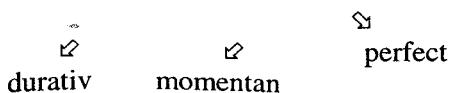
7.1.4.2. Acțiunea prezentată în aspectul ei momentan (στιγμιαίος, συνοπτικός/τέλειος) este exprimată prin tema de aorist. Acest mod ne-durativ este perfectiv.

7.1.4.3. Prezentarea acțiunii ca finită, ca încheiată, se realizează prin aspectul finit (συντελεσμένος/συντελικός). Acest al treilea aspect nu are în neogrecă aceeași importanță ca în greaca veche, el fiind exprimat perifrastic, tot cu ajutorul temei de aorist. De asemenea, acest aspect perfectiv este mai slab decât cel durativ sau cel momentan.

În ce privește verbul neogrec, adesea și în mod greșit categoria aspectului este corelată cu aceea a timpului, când, de fapt, aspectul nu este un corolar al timpului. Așadar, în mod greșit se vorbește despre “conjunctiv aorist” (να γράψω = să scriu), când de fapt este vorba de un conjunctiv prezent momentan, opus conjunctivului durativ (να γράφω = să scriu). La fel de inadecvată este formula de “imperativ aorist”, inexistentă în realitatea morfo-sintactică. Corect este să vorbim despre imperativ momentan, opus imperativului durativ, convențional numit de gramaticile tradiționale “imperativ prezent” (γράφε/γράφε).

Prin urmare, în ce privește aspectul verbului neogrec, avem o structură ternară, cu două elemente bine reprezentate morfo-sintactic (durativ/momentan) și cu un al treilea element mai slab (perfect).

Modul

Dezvoltând tabelul lui Mackridge¹, avem următoarea situație a aspectelor verbului neogrec:

ASPECTUL

	a) Durativ	b) Momentan	c) Perfect
Timp non-preterit	γράφω	γράψω	έχω γράψει [finit]
Timp preterit	έγραφα	έγραψα	είχα γράψει [finit anterior]

- a) 1. Durativ non-preterit: “prezentul” indicativ, conjunctiv și imperativ (+ indicativul viitor continuu).
2. Durativ preterit: indicativ imperfect.
- b) 1. Momentan non-preterit: “aorist” conjunctiv și “aorist” imperativ.
2. Momentan preterit: indicativ aorist.
- c) 1. Perfect non-preterit: perfectul compus indicativ, conjunctiv perfect și viitor anterior.
2. Perfect preterit: mai mult ca perfectul indicativ.

Marca principală care opune categoric durativul și momentanul este reprezentantă de temele specifice. Distincția dintre cele două teme principale (convențional și oarecum abuziv numite de prezent și, respectiv, de aorist) este realizată prin sufixe (-σ-) și desinențe.

A. DIATEZA ACTIVĂ

Desinențele de durativ				Desinențele de momentan	
Conjugarea I		Conjugarea a II-a		Conjugarea I	Conjugarea a II-a
I sg.	-ω	-ώ/-άω	-ώ	-α	-α
II sg.	-εις	-άς	-εις	-ες	-ες
III sg.	-ει	-ά/-άει	-εί	-ε	-ε
I pl.	-ουμε	-ούμε/-άμε	-ούμε	-αμε	-αμε
II pl.	-ετε	-άτε	-είτε	-ατε	-ατε
III pl.	-ουν (ε)	-ούν/-άνε	-ούν(ε)	-αν(ε)	-αν(ε)

¹ V. Mackridge, P. - “Η νεοελληνική γλώσσα”, p.171.

B. DIATEZA PASIVĂ

Desinențele de durativ				Desinențele de momentan	
Conjugarea I		Conjugarea a II-a		Conjugarea I	Conjugarea a II-a
I sg.	-ομαι	-ιέμαι	-ούμαι/-ώμαι	-ηκα	-ηκα
II sg.	-εσαι	-ιέσαι	-εί-σαι	-ηκες	-ηκες
III sg.	-εται	-ιέται	-εί-ται	-ηκε	-ηκε
I pl.	-όμαστε	-ιόμαστε	-ούμαστε	-ήκαμε	-ήκαμε
II pl.	-εστε	-ιέστε	-εί-στε	-ήκατε	-ήκατε
III pl.	-ονται	-ιούνται	-ούνται	-ηκαν	-ηκαν

7.1.5. CONJUGAREA

7.1.5.1. Ca și greaca veche, neogreaca dispune de două conjugări (συζυγίες). În greaca veche, distincția dintre cele două conjugări era bazată pe opoziția tematic/atematic. Pe lângă aceste două conjugări, mai existau conjugări ale verbelor contrase în -ε- (φιλέ-ω>φιλῶ), contrase în -α- (τιμά-ω>τιμῶ) și contrase în -ο- (ζηλό-ω>ζηλῶ). Neogreaca are doar două conjugări.

Conjugarea întâi cuprinde verbe ce au desinența -ω la diateza activă, indicativ prezent, și desinența -ομαι la diateza pasivă, indicativ prezent, persoana I, singular. De această primă conjugare țin verbe care în greaca veche aparțineau conjugării întâi și verbe ale conjugării a doua, dar și verbe ce și-au regularizat flexiunea, precum: δείκνυμι>δείχνω, δίδωμι>δίδω/δίνω.

7.1.5.2. Conjugarea a doua în neogreacă este alcătuită din verbe contrase în greaca veche. Verbele conjugării a doua sunt caracterizate de desinența accentuată -ῶ la diateza activă, indicativ prezent, persoana întâi singular și -ιέμαι/-ούμαι la diateza pasivă, indicativ prezent, persoana întâi singular. Fiindcă desinența de activ, indicativ prezent, persoana întâi singular era accentuată cu accent circumflex (περισπωμένη), ca rezultat al unei contrageri (-ά-ω>ῶ, -έ-ω>ῶ, -ό-ω>ῶ), gramaticile mai vechi numeau verbele de conjugarea a doua περισπώμενα ρήματα, adică verbe accentuate cu accent circumflex.

Remarcăm faptul că în conjugarea a doua a verbului neogrec au fost atrase doar verbe contrase în -έ-ω>ῶ (κινέ-ω>κινῶ) și în -ά-ω>ῶ (αγαπά-ω>αγαπῶ). Verbele contrase în -ό-ω>ῶ și-au regularizat adesea paradigma prin apariția lui -v- între cele două vocale, verbul putându-se astfel înadra în neogreacă în conjugarea întâi (înaintea lui v, -ο->-ώ-), contribuind astfel apariția verbelor în -ώνω.

<u>Greaca veche</u>	<u>Neogreaca (Verbe în -ώνω)</u>
ζημιό-ω	ζημι-ώνω (a păgubi)
στεφανό-ω	στεφαν-ώνω (a încununa)
θολό-ω	θολ-ώνω (a tulbura)
αλλοιό-ω	αλλοι-ώνω (a altera)
δηλό-ω	δηλ-ώνω (a declara)
αναλό-ω	(κατ-)αναλ-ώνω (a consuma)
ταπεινό-ω	ταπειν-ώνω (a umili)

7.1.6. MODURILE

Modul (η έγκλιση) este categoria gramaticală ce indică atitudinea vorbitorului față de acțiunea exprimată de verb. În ceea ce privește numărul modurilor de care dispune verbul neoelen, încă nu există o unitate de opinii. Profesorul Tombaidis¹ nu reușește să dea un răspuns mulțumitor întrebării “Câte moduri are verbul neogrec?”. În cartea sa face totuși o trecere în revistă a principalelor opinii ale gramaticilor, referitor la acest subiect controversat. Gramatica tradițională a lui Triandafilidis acceptă cinci moduri, din care trei personale (indicativ, conjunctiv și imperativ) și două nepersonale (infinitivul și participiul). Tzartanos nu acceptă ca moduri propriu-zise decât modurile personale, respectiv indicativul, conjunctivul și imperativul. Mirambel stabilește numărul modurilor doar în funcție de desinențe. Astfel, găsește că doar trei sunt modurile care se disting între ele morfologic, având desinențe diferite (indicativul, imperativul și participiul). Restul modurilor, ale căror desinențe practic coincid cu cele ale indicativului, diferențierea făcându-se doar lexical, prin antepunerea unor particule, sunt socotite de Mirambel ca fiind *moduri derivate*. Mackridge stabilește la trei numărul modurilor verbului neogrec, bazându-se pe criteriul morfologic. Așadar verbul are doar trei moduri: indicativ, imperativ și participiu, conjunctivul neavând mărci morfologice proprii (desinențe proprii), distingându-se doar prin funcțiile sale semantice și sintactice. Noi vom prezenta modurile verbului neogrec urmând gramatica tradițională a lui Triandafilidis, precizând în cazul fiecărui mod în parte funcțiile pe care le are.

Neogreaca prezintă așadar mai multe moduri, care pot fi clasificate după diferite criterii: în funcție de prezența/absența categoriei persoanei, în funcție de atitudinea vorbitorului față de atitudinea exprimată de verb etc.

¹ V. Tombaidis, Dimitris “Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας” Ed. BANIAS, Salonic, 1995, pp.196-197.

7.1.6.1. În funcție de prezența/absența categoriei persoanei, modurile se împart în moduri personale și moduri nepersonale.

a) Modurile personale (προσωπικές εγκλίσεις) sunt în număr de trei: indicativul (οριστική), conjunctivul (υποτακτική) și imperativul (προστακτική). Modurile personale se disting prin faptul că au valoare predicativă.

b) Modurile nepersonale (απρόσωπες εγκλίσεις) sunt infinitivul (το απαρέμφατο) și participiul (η μετοχή), care la diateza pasivă este, de fapt, un adjectiv verbal. Participiul activ corespunde (în traducere) gerunziului din limba română (διαβάζοντας = citind, δέροντας = legând).

Infinitivul (το απαρέμφατο) are doar forme de momentan pentru activ și pasiv, construite pe teme de momentan A/P + desinențele -ει/-εί (δέσειν/δεθεί). Aceste forme au doar utilizare morfologică, nu și sintactică. Pentru a reda infinitivul cu valoare sintactică, neogreaca recurge la conjunctivul durativ substantivat, la persoana a treia singular, cu valoare impersonală.

Ex.: “Δεν υπάρχει ίσως μεγαλύτερη πνευματική απόλαυση από το να μελετά, να αναλύει, τα απαγγέλλει, να τραγουδάει κανείς ψαλμούς του Δαβίδ.” (D.G.103) (Poate nu există mai mare desfătare duhovnicească decât aceea de a studia, a analiza, a recita sau a cânta Psalmii lui David.)

7.1.6.2. În funcție de atitudinea vorbitorului față de acțiunea exprimată de verb, modurile se pot împărți în moduri non-exclamative și moduri exclamative.

a) Modurile non-exclamative sunt indicativul, exprimând un enunț socotit și prezentat de vorbitor ca real, și conjunctivul, exprimând o acțiune ca non-reală cu ajutorul particulelor *va/μη(v)* (Non-realul este exprimat și prin adverbul *τάχα* [τάχατε = cică] urmat de verbul la indicativ).

Ex.: Δικαιολογήθηκε πως τάχα ήταν άρρωστος. (S-a justificat că ar fi fost bolnav.)

b) Modul exclamativ prin excelență este imperativul. În exprimarea valorii sale hortative/prohibitive este concurat cu succes de conjunctiv.

7.1.6.3. INDICATIVUL este, așa cum am arătat mai sus, modul care exprimă atitudinea vorbitorului față de acțiunea formulată de verb. Locutorul prezintă acțiunea ca fiind reală, adevărată, sigură. El enunță așadar un fapt pe care îl socotește pe deplin adevărat, fie că îl afirmă, fie că îl neagă.

7.1.6.3.1. Indicativul afirmativ:

Ο Αντώνης διαβάξει. (Andonis citește.)

7.1.6.3.2. Indicativul negativ:

a) Negăția verbului se exprimă prin particula δε(v) plasată înaintea verbului la indicativ (indiferent de timp).

Δεν θα κάνει ποτέ του κάτι τέτοιο. (Nu va face niciodată așa ceva.)

b) Existența a două negății (pronume negativ/nehotărât + verb precedat de negăție) nu are ca efect o afirmație.

Κανείς δεν μπορεί να υπηρετεί δύο κυρίους. (Nimeni nu poate sluji la doi stăpâni.)

c) Uneori verbul la indicativ, precedat de particula δεν, într-o propoziție interogativă, exprimă o interpelare directă, fiind traductibil în limba română cu forma de imperativ (mai ales în limbajul uzual, familiar). Avem de a face prin urmare cu o falsă negăție a verbului.

Δε μου λες, τι έγινε χθες;

= Πες μου, τι έγινε χθες. (Spune-mi, ce s-a întâmplat ieri?)

d) În unele situații verbul precedat de δεν are de fapt sens pozitiv, fiind vorba de o exprimare litotică (σχήμα λητότητας).

Δεν είναι καθόλου μικρό πράγμα, αυτό που έκανες. (Nu este deloc un lucru neînsemnat ceea ce ai făcut.)

Fraza de mai sus echivalează cu “Είναι σπουδαίο πράγμα αυτό που έκανες” (Este un lucru important ce ai făcut.)

7.1.6.3.3. Vorbitorul poate să exprime faptul că este doar parțial sigur pe adevărul celor enunțate, căroră le atribuie un caracter subiectiv (υποκειμενική αλήθεια - adevăr subiectiv), atitudine formulată cu ajutorul unor expresii sau verbe precum “κατά τη γνώμη μου” (după părerea mea), πιστεύω, νομίζω, θαρρώ (cred, socotesc), μου φαίνεται (mi se pare). Indicativul subiectiv apare deci:

a) În propoziție:

Κατά τη γνώμη μου, έχει άδικο. (După părerea mea, nu are dreptate.)

b) În frază:

Νομίζω ότι αυτό είναι καλό. (Cred că asta e bine.)

Μου φαίνεται ότι έχει άδικο. (Mi se pare că nu are dreptate.)

7.1.6.3.4. Indicativul poate apărea și în propoziții exclamative:

“Λοιπόν δίκαια πονούσαμε!”¹ (Așadar, pe drept am suferit!)

¹ V. Papantoniou, Zaharias, “Πεζοί Ρυθμοί”, Ed. ΕΣΤΙΑ, Atena, p.26.

7.1.6.3.5. De asemenea indicativul este folosit în propoziții interogative și în propoziții fals interogative:

“Τι περιμένουμε στην αγορά συναθροισμένοι;”¹ (Ce așteptăm adunați în agora?)

Δεν μου λές, τι θα κάνεις αύριο;² (Spune-mi, ce faci mâine?)

7.1.6.4. CONJUNCTIVUL

7.1.6.4.1 Ca mod, conjunctivului i s-a contestat “dreptul de cetățenie”, dat fiind că, din punct de vedere morfologic, el se identifică cu indicativul³, având două trepte aspectuale: durativ, exprimat morfologic prin particula va urmată de paradigma verbului de conjugat la indicativ prezent, și momentan, exprimat prin particula va urmată de tema de aorist a verbului, la care se adaugă desinențele de indicativ prezent:

va διαβάζ-ω (durativ)	- să citesc
va διαβάσ-ω (momentan)	- să citesc

7.1.6.4.2. Valorile optativului, dispărut în neogreacă din punct de vedere morfologic, sunt preluate de conjunctiv (care de fapt, morfologic, coincide la rândul său cu indicativul) precedat de particulele *θα*, *va*, *για va*, *όταν*, *αν*. Negația este exprimată prin particula *μην* sau *va μην* (să nu). Construit cu particula *ας*, conjunctivul momentan sau durativ poate exprima:

a) *acordul*

Ας επισκεφθούμε και το μουσείο. (Să vizităm și muzeul.)

b) *amenințarea*

Ας μιλήσει, και θα δούμε. (Să vorbească numai, și-om vedea.)

c) *concesia / acordul / permisiunea*

Ας έρθει. Εδώ είμαι. ([Poate]Să vină. Sunt aici.)

d) *indiferența*

Ας είναι δυνατός. Δεν το φοβάμαι. ([N-are decât] să fie puternic. Nu mă tem de el.)

e) *dorința / urarea*

Ας τον έχει ο Θεός καλά! (Să-l țină Dumnezeu sănătos!)

7.1.6.4.3. Conjunctivul durativ (va + indicativul prezent) se folosește fie când în principală avem un verb ce indică începerea sau continuarea acțiunii exprimate de verbul în conjunctiv, fie când în propoziția secundară avem un

¹ V. Kavafis, K.P., “Ποήματα”, vol.1, Ed. ΙΚΑΡΟΣ, Atena, 1993, p.110-111.

² V. cap. 7.1.6.3.2. c).

³ V. Babiniotis, G., Kleris, Hr., op.cit., pp.90-93.

adverb care să indice repetarea acțiunii. Totodată, conjunctivul durativ mai este folosit atunci când verbul din principală exprimă o opinie cu caracter general.

a) <u>Αρχίζω</u> να διαβάζω την εφημερίδα.	(Încep să citesc ziarul.)
b) <u>Θέλω</u> να διαβάζω <u>καθημερινά</u> .	(Vreau să citesc zilnic.)
c) <u>Πρέπει</u> να διαβάζεις.	(Trebuie să citești.)

7.1.6.4.4. Conjunctivul momentan (να + tema de aorist + desinențe de prezent) este abuziv numit conjunctiv “aorist”, el neexprimând ideea de timp, ci aspectul. Exprimă o acțiune ce are loc în prezent, într-un interval bine determinat. (Construcțiile cu particulele να, αν, ας, urmate de imperfect, perfect sau mai mult ca perfect, exprimă o proiectare retrospectivă a acțiunii de către locutor, cu nuanță deziderativă, ireală, potențială, eventuală. Mai pot exprima regretul, deliberarea sau o ipoteză.)

Τώρα θέλω να διαβάσω. (Acum vreau să citesc.)

Conjunctivul momentan mai poate fi format și cu όταν, σαν (când), αφού (după ce), πριν (înainte să), fiind folosit în propozițiile secundare temporale cu diferite nuanțe.

a) <u>Όταν</u> τελειώσεις το μάθημα θα πας στο πάρκο.	Când termini lecția, te vei duce în parc.
b) <u>Διάβασε</u> το γράμμα <u>πριν</u> φύγεις.	Citește scrisoarea înainte să pleci.
c) <u>Αφού</u> πήρε τα λεφτά, έφυγε.	După ce a luat banii a plecat.
	Τι θέλεις, <u>αφού</u> πήρες τα λεφτά;
	Ce vrei, după ce ai luat banii?
d) <u>“Σα βγεις</u> στον πηγαμό για την Ιθάκη ¹ ...”	(Când vei porni pe cale, spre Itaka...)

7.1.6.4.5. Conjunctivul, durativ sau momentan, este foarte uzitat în propozițiile independente. Vom prezenta în continuare câteva valori ale conjunctivului în propoziție independentă, acesta putând exprima:

a) <u>îndemnul</u> (conjunctivul hortativ), fiind echivalent cu imperativul.	
Να διαβάζεις <u>καθημερινά</u> .	(Să citești în fiecare zi.)
b) <u>interdicția</u> (conjunctivul prohibitiv)	
Μην κάνεις κάτι τέτοιο!	(Nu face așa ceva!)
c) <u>deliberarea</u> (conjunctivul deliberativ)	
Να τον επισκεφτούμε ή όχι;	(Să-l vizităm sau nu?)

¹ V. Kav. 1, 29.

- d) *întrebarea politicoasă* (conjunctivul politeții/al permisiunii)
 Na σε ρωτήσω κάτι; ([Pot] să te întreb ceva?)
 Na σε κεράσω κάτι; ([Pot] să te servesc cu ceva?)
- e) *jurământul*
 Na μη χαρώ τα παιδιά μου. (Să n-am parte de copiii mei!)
- f) *urarea, blestemul sau dorința* (conjunctivul cupitiv)
 Na 'σαι καλά! (Să fii sănătos!)
 Na πάει στον αγύριστο! (Ducă-se pe pustii!)
- Na 'χω κ' εγώ τέτοια βιβλιοθήκη... (Să am [de-aș avea] și eu așa o bibliotecă...)
- g) *În unele expresii*, construite dintr-un adverb/pronume nehotărât urmat de un verb la conjunctiv, conjunctivul își pierde valoarea verbală propriu-zisă.
 - όπου να 'ναι (unde-o fi = oriunde)
 Na πάει όπου να 'ναι (= οπουδήποτε). (Să se ducă oriunde.)
 - όποιος να 'ναι (oricine-o fi = oricine)
 Na έρθει, όποιος να 'ναι (= οποιοσδήποτε) (Să vină oricine.)
- h) *protestul, indignarea*
 Και να σκεφθείς ότι εγώ το έγραψα! (Și când te gîndești că eu l-am scris!)
- Ηταν τόσο πονηρή και να μην το καταλάβω! (Era atât de vicleană, și eu să nu-mi fi dat seama!)
- i) *întrebarea sau mirarea* (conjunctivul mirării)
 Na είναι άραγε τόσο ωραία; (Să fie oare atât de frumoasă?)
 Αυτός να είναι άραγε; (El să fie oare?)
- 7.1.6.4.6. Conjunctivul este prin excelență modul subordonării. Este frecvent în următoarele tipuri de propoziții secundare:
- a) *completive directe*, după verbe exprimând dorința, voința, rugămintea etc.
 Θέλω να σε δω. (Vreau să te văd.)
 Μου είπε να έρθω. (Mi-a spus să vin.)
- b) *finale*
 Ελα δω να μιλήσουμε. (Vino aici să vorbim.)
- c) *temporale* (cu nuanță condițională).
 Όταν (Να) έρθει το καλοκαίρι (και) θα πάμε στο βουνό. (Să vină vara, să mergem la munte.)
- d) *concesivă* (και να = έστω κι αν)
 Και να διαβάσω πολύ, δεν θα πετύχω. (Și să citesc [= chiar dacă citesc], tot nu voi reuși.)
- e) *condițională* (vorbitorul nu dorește să se realizeze acțiunea exprimată de verb)
 Θα έρθουμε, μόνο να μην συμβεί κάτι. (Vom veni, numai să nu se întâmple ceva.)

7.1.6.4.7. Parte din modurile de utilizare a conjunctivului descrise mai sus au fost preluate de la vechiul optativ, dispărut în neogreacă. Optativul a fost înlocuit de conjunctiv (impropriu numit astfel). De fapt, a fost înlocuit de diferite timpuri ale indicativului, precedate de particulă. Se menține însă valoarea sa retrospectivă, în propoziții subordonate, exprimând dorința prezentă (ευκτική - optativ propriu-zis) raportată la trecut, potențialitatea (δυνητική), ipoteza (πιθανολογική), îndoiala (απορηματική), irealul.

a) Comparația (ireală) poate fi exprimată prin indicativ fără conjuncție sau particule.

Ηταν τόσο ωραίο, λές και ήταν θεϊκό. (Era atât de frumos, de parcă era divin.)

b) Vom da în continuare câteva exemple caracteristice valorilor de mai sus, exprimate cu ajutorul particulelor *va*, *εάν*, *ας*, *θα* urmate de timpuri ale indicativului sau cu ajutorul particulelor urmate de conjunctivul momentan/durativ. Exemplele sunt extrase din romanul "A treia cunună" de Kostas Tahtsis¹.

1. ο'τι κι αν + indicativ prezent (valoare concesivă)

"...ο'τι κι αν λέω, κακά τα ψέματα. Μάνα της είμαι." (...orice aş spune, nu-i bine să mint. Sunt mama ei.)

2. μπάς και + conjunctiv momentan (în limbajul familiar)

"...ντύσου τουλάχιστον λιγάκι πιο φανταχτερά, μπάς και ξεγελάσεις κανέναν!" (...măcar îmbracă-te puțin mai ținător, poate vei păcăli pe careva!)

3. verbul *μπορεί* + indicativ aorist (potențial ireal)

"Μπορεί, νά 'ταν παλιάνθρωπος (...) αλλ' ήταν άνθρωπος του κόσμου." (Poate o fi fost ticălos [...] da' era om de lume.)

"Μπορεί, νά 'ταν η καλύτερη φίληνάδα στον κόσμο, μα για πεθερά δεν έκανε." (Poate o fi fost cea mai bună prietenă din lume, da' nu era bună de soacră.)

Adverbele *ίσως*, *πιθανόν*, *ενδεχομένως* + conjunctiv durativ / *va* + timp trecut exprimă de asemenea posibilitatea socotită ca ireală în prezent sau trecut.

4. αν + conjunctiv momentan exprimă condiția/eventualitatea.

"Το σώμα δε γερνάει, αν δε γεράσει πρώτα η καρδιά." (Trupul nu îmbătrânește, dacă nu îmbătrânește mai întâi inima.)

5. *ας* + conjunctiv momentan pasiv/activ. Dorința poate fi exprimată și prin *μακάρι/είθε/άμποτε* + conjunctiv durativ sau momentan.

¹ V. Tahtsis, Kostas, "Το τρίτο στεφάνι" - Ed. ΕΞΑΝΤΑΣ, Ατена, 1987.

“Ἀς σωθῶ ἐγὼ τουλάχιστον.” (Să mă salvez eu cel puțin.)

Μακάρι νὰ ᾽ξερα. (De-aș fi știut.)

Μακάρι νὰ βρέξει. (De-ar ploua.)

Εἶθε νὰ βρέξει. (De-ar ploua.)

6. θα + (indicativ) imperfect în principală / να + (indicativ) imperfect în secundară (valoare ireală).

“Σε ὅποιον να ἔλεγα “σε παίρνω”, θα ᾽τρεχε με τα τέσσερα!...”
(Oricui i-aș fi spus “te iau”, ar fi alergat de îndată.)

7. ας + conjunctiv durativ / ας μην + conjunctiv durativ, exprimă simultan îndoiala, indiferența sau eventualitatea.

“Ἀς εἶναι ἀσκημα τα κάδρα. Ἀς μην εἶναι πια της μόδας νὰ ᾽χει κανεῖς φωτογραφίες στον τοίχο. Ὅσο ζω ἐγώ, το σπῖτι εἶναι δικό μου (...) καὶ θα κρεμάσω στους τοίχους ο᾽τι θέλω ἐγώ...” (Or fi urâte tablourile. N-o mai fi la modă să ai fotografii pe pereți. Cât trăiesc eu, casa e a mea [...] și oi agăța pe pereți ce vreau eu...)

8. θα + (indicativ) imperfect în principală / αν + (indicativ) imperfect în secundară.

“Ἀν ζούσ᾽ ἐκείνη δε θα δεχόμουν (...) νὰ πάρω το Θόδωρο.”
(De-ar fi trăit ea, n-aș fi primit [...] să-l iau pe Theodoros.)

“Ἀν ζούσε τον καιρό που γύρισε ο Θόδωρος ἀπὸ τη Μέση Ανατολή, δε θα μου περνούσε καν ἡ ιδέα ἀπ’ το μυαλό νὰ τον πάρω.” (De-ar mai fi trăit în vremea când s-a întors Theodoros din Orientul Mijlociu, nici măcar nu mi-ar fi dat prin minte să-l iau.)

7.1.6.4.8. Conjunctivul durativ precedat de articolul hotărât neutru substantivat are valoarea infinitivului din limba română.

Το νὰ εἶσαι ἐλεύθερος εἶναι πολὺ σημαντικό. (A fi liber este foarte important.)

Το νὰ διαβάξεις θα σε βοηθά πολὺ! (A citi [cititul] te va ajuta mult!)

Το νὰ ξέρει κανεῖς τι νὰ κάνει εἶναι σημαντικό. (A ști ce să faci e important./Să știi ce să faci.)

Conjunctivul durativ, ca și indicativul viitor durativ, se folosește însoțit de adverbe iterative ce exprimă frecvența, obiceiul, cutuma, îndemnul general valabil sau interdicția general valabilă.

Ἀπαγορεύεται νὰ καπνίζετε ἐδῶ. (E interzis să fumați aici.)

Ὅλοι θα σε ανυμνούν στον αἰῶνα τον ἅπαντα καὶ θα σε ευχαριστούν. (Toți te vor slăvi în veac și-ți vor mulțumi.)

Conjunctivul durativ este cerut de verbe incoative, care indică începerea, continuarea sau încetarea unei acțiuni: αρχίζω (încep), εξακολουθῶ (continuu), αφήνω (las), σταματώ (încetez). Fac excepție verbele κοντεύω, αργώ, περιμένω, προλαβαίνω, προφτάνω.

Ο νόμος του Θεού *θα εξακολουθεί να υπάρχει*. (Legea lui Dumnezeu va continua să existe.)

7.1.6.5. IMPERATIVUL

7.1.6.5.1. Imperativul este al treilea mod personal al verbului neogrec și exprimă rugămintea, porunca, recomandarea. Se adresează direct persoanei a II-a (singular și plural), având bine marcate cele două aspecte (de durativ și, respectiv, de momentan) la ambele diateze (activă și pasivă).

Desinențele imperativului la diateza activă sunt -ε (la persoana a II-a singular) și -ετε la persoana a II-a plural (și pentru durativ și pentru momentan): δένε/δένετε // δέσε/δέστε. La diateza pasivă (momentan), desinențele sunt -ου (pentru persoana a II-a singular) și -είτε (pentru persoana a II-a plural): δέσου/δεθείτε.

Ex.: a) "Ντύσου¹ (< ντύνομαι) ... και βγές (< βγαίνω) έξω..." (Îmbracă-te și ieși afară...)

b) "Κι αν δε θέλεις άντρα (...) τότε πήγαινε (< πηγαίνω) και κλείσου (< κλείνω) σε μοναστήρι." (Și dacă nu vrei soț, du-te și-nchide-te într-o mănăstire.)

c) "Τράβα (< τραβάω) να καλογερέψεις σαν την Ερασμία..." (Du-te să te călugărești, ca Erasmia...)

d) "Μπρος! Ντύσου (< ντύνομαι)! Κάνε (< κάνω) επιτέλους ο'τι θέλεις. Αλλά πρόσεξε (< προσέχω) καλά." (Hai! Îmbracă-te! În fine, fă ce vrei. Dar fii atentă.)

e) "Για φαντάσου (< φαντάζομαι), βρε Νίνα, το πιστεύεις...;" (Ia închipuie-ți, Nina, îți vine-a crede...?)

7.1.6.5.2. Negatia imperativului este exprimată prin μην + conjunctivul momentan.

a) "...μην ξανακάνεις (< ξανακάνω) σύγχιση σαν τη σημερινή..." (Nu-mi mai face tulburare ca cea de azi...)

b) "Και μην ξανατολμήσεις (< ξανατολμώ) να βγάλεις τις φωτογραφίες (...) απ' τον τοίχο του σαλονιού!" (Și nu mai îndrăzni să dai jos fotografiile [...] de pe peretele salonului!)

7.1.6.6. INFINITIVUL

7.1.6.6.1. Infinitivul (το απαρέμφατο) dispăre treptat din limba greacă, încă din perioada bizantină, funcțiile sale în propozițiile secundare fiind preluate de conjunctiv. Infinitivul nu cunoaște decât aspectul momentan la

¹ Exemplele sunt preluate tot după romanul "*Το τρίτο στεφάνι*" de Kostas Tahtsis, Ed. ΕΞΑΝΤΑΣ, Ατena, 1987.

ambele diateze, activă și pasivă (δέσει-δεθεί). În fapt, nu are nici o funcție sintactică, ci doar morfologică, intrând în componența unor timpuri perifrastice: perfectul (έχω δέσει, έχεις δέσει, έχει δέσει), mai mult ca perfectul (είχα δέσει, είχες δέσει, είχε δέσει), viitorul anterior (θα έχω δέσει, θα έχεις δέσει, θα έχει δέσει).

7.1.6.6.2. Infinitivul antic se regăsește în neogreacă substantivat sau în forme împietrite, în anumite expresii:

- a) τα προς το ζην - cele necesare traiului
προσμετρώ το ζην - mă apropii de sfârșitul vieții
- b) φερ' ειπείν - de exemplu
- c) τρόπος του λέγειν=σχήμα λόγου - figură de stil
- d) το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι - dreptul de a alege și de a fi ales

7.1.6.7. PARTICIPIUL

7.1.6.7.1. Participiul (η μετοχή) este un adjectiv verbal. Este reprezentat la diateza activă doar la timpul prezent, printr-o formă indeclinabilă în -οντας/-ώντας (δένοντας, αγαπώντας = legând, iubind), care este traducibilă cu gerunziul românesc, având aceleași valori circumstanțiale.

7.1.6.7.2. Vechiul participiu activ supraviețuiește substantivat (ο κυβερνών - οι κυβερνώντες). Ca atare, supraviețuiește în anumite participii prezente, ale căror forme de indicativ prezent au ieșit din uz.

<u>Nominativ</u>	<u>Genitiv</u>	<u>Acuzativ</u>
1. Μ. απών<άπειμι (απουσιάζω)	απόντος	απόντα
F. απούσα	απούσης	απούσα
N. απόν	απόντος	απόν
2. Μ. παρών<πάρεμι (βρίσκομαι)	παρόντος	παρόντα
F. παρούσα	παρούσης	παρούσα
N. παρόν	παρόντος	παρόν

3. Participiul αναξιοπαθών, αναξιοπαθούσα, αναξιοπαθόν are și o altă formă, adjectivală, cu două terminații, una pentru feminin și masculin și alta pentru neutru: αναξιοπαθής, αναξιοπαθές.

4. Participiul ανακοινωθέν în neogreacă subzistă substantivat, în forma de neutru (= comunicat).

7.1.6.7.3. Participiul pasiv are doar un singur timp perfectul (δεμένος, δεμένη, δεμένο). Este un adjectiv verbal care în propoziție poate îndeplini rolul de atribut, nume predicativ, element predicativ suplimentar sau

complement. În ceea ce privește verbele deponente ca σέβομαι (respect), participiul lor σεβόμενος, -η, -ο, deși de formă pasivă, se traduce prin gerunziul românesc (“respectând”, și nu “respectat”), deci cu valoarea de activ.

Ex.: δέχομαι - δεχόμενος, -η, -ο	(“primind”, nu “primit”)
έρχομαι - ερχόμενος, -η, -ο	(“venind”, nu “venit”)
ονειρεύομαι - ονειρευνόμενος, -η, -ο	(“visând”, nu “visat”)
υπόσχομαι - υποσχόμενος, -η, -ο	(“promițând”, nu “promis”)

Participiul verbelor deponente se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat.

Υποσχόμενη να κάνει το παν, τήρησε την υπόσχεσή της. (Promitând să facă totul, și-a ținut promisiunea.)

Când aceeași persoană îndeplinește acțiunile formulate de ambele verbe, folosim participiul prezent activ pentru exprimarea circumstanței. Când însă acțiunile sunt îndeplinite de persoane diferite, verbul exprimând modul sau circumstanța (care ar fi fost în primul caz la participiu prezent activ) este la conjunctiv durativ, dar se traduce în limba română tot cu gerunziul. Acordul în persoană și număr se face cu subiectul logic.

- a) Πήγα τρέχοντας. (M-am dus alergând = **eu** m-am dus / **eu** am alergat)
 b) Τον είδα να τρέχει. (L-am văzut alergând = **eu** l-am văzut / **el** alerga.)

7.1.7. TIMPUL

Ca și în greaca veche, categoria timpului (ο χρόνος) este definită printr-o referință cronologică a momentului enunțării. Limba neogreacă prezintă elemente morfologice ce fac distincția între timpurile verbale ale preteritului și ale non-preteritului. În general, formele de preterit sunt caracterizate¹ ca fiind forme de trecut, în timp ce formele de non-preterit aparțin prezentului și viitorului.

7.1.7.1. Indicativul are opt timpuri:

a) Prezent (Ενεστώτας) - non-preteritul durativ exprimă o acțiune ce se desfășoară concomitent cu formularea sa verbală. Uneori prezentul are valoare narativă, aducând o informație suplimentară referitoare la momentul concret al narațiunii (διαβάζω):

“Τελικά τον έπεισε. Και τώρα βρισκόμαστε σ’ ένα καλοστρωμένο τραπέζι.” (D.G.118) (În cele din urmă l-a convins. Și acum ne aflăm la o masă bine așternută.)

¹ Gramaticile de dată mai recentă fac cuvenita distincție între “timpurile gramaticale” și “timpurile reale”. Vezi Babiniotis, G., op.cit., pp.64-66.

În unele situații, prezentul poate apărea substantivat:

Απαγγέλλουμε το “πιστεύω”. (Spunem Crezul.)

b) Imperfect (Παρατατικός) - preteritul durativ exprimă o acțiune sau o situație ce se desfășoară sau se continuă în trecut (διάβαζα).

c) Aorist (Αόριστος) - preteritul momentan exprimă o acțiune împlinită în trecut. Aoristul se traduce în limba română cu perfectul compus (διάβασα).

d) Perfectul (Παρακείμενος) este un timp format perifrastic din prezentul verbului “a avea” (έχω) și infinitivul aorist activ al verbului de conjugat sau din prezentul verbului “a fi” urmat de participiul pasiv (neutru singular). Se traduce tot cu perfectul compus (έχω διαβάσει/έχω διαβασμένο). Încă din perioada elenistică încep să se confunde semantic aoristul, perfectul și mai mult ca perfectul. Treptat, ele se diferențiază, ajungând la structurile morfologice și semantice actuale.

e) Mai mult ca perfectul (Υπερσυντέλικός) este tot un timp format perifrastic din aoristul verbului “a avea” (είχα), urmat de infinitivul aorist activ al verbului de conjugat. Exprimă o acțiune încheiată în trecut înaintea altei acțiuni (είχα διαβάσει/είχα διαβασμένο).

“Αλλά νεκρόν κανένας δεν είχε αναστήσει!” (Dar mort nimeni nu mai înviase!) (D.G.125)

f) Viitorul durativ (Εξακολουθητικός μέλλοντας) exprimă o acțiune ce va avea loc pe o durată nedeterminată sau în mod repetat. Poate exprima totodată un îndemn, o recomandare. Este format cu particula **θα** urmată de indicativul prezent al verbului de conjugat (θα διαβάζω).

g) Viitorul momentan (Συνοπτικός/Στιγμιαίος μέλλοντας) exprimă o acțiune ce va avea loc în viitor, punctual, o acțiune ce nu va mai continua sau care nu se va mai repeta. Poate exprima și intenția locutorului, cu precizarea momentului. Viitorul momentan poate fi folosit și pentru a exprima acțiuni care în realitate nu au loc în viitor, fapt ce este exprimat adverbial (Τώρα θα διαβάσω.). Este format cu particula **θα** + verbul de conjugat (tema de aorist + desinențe de prezent). Aceleași conotații le are și viitorul istoric (θα διαβάσω).

h) Viitorul anterior (Συντελεσμένος μέλλοντας) exprimă o acțiune ce va fi fost împlinită în viitor (înaintea altei acțiuni). Nu este foarte uzitat în neogreacă. Viitorul anterior este concurat cu succes de viitorul momentan, urmat de exprimarea momentului până în care va fi împlinită acțiunea. Instrumentele utilizate în acest caz sunt prepozițiile μέχρι + substantiv în acuzativ/+ adverb de timp.

- Θα φύγουμε μέχρι αύριο. (Vom pleca [= Vom fi plecat] până mâine.) (= Θα έχουμε φύγει.)

- Θα φύγουμε μέχρι την Κυριακή. (Vom pleca [= Vom fi plecat] până duminică.)

- Θα φύγουμε έως ότου έρθει αυτός. (Vom pleca până vine el.)

Viitorul anterior este format din particula **θα** urmată de indicativul prezent al verbului “a avea” (έχω) + infinitivul aorist (activ/pasiv) al verbului de conjugat (θα έχω διαβάσει).

7.1.7.2. Conjunctivul are două timpuri, conform gramaticilor tradiționale: “prezent” și “aorist”.

a) Conjunctivul “prezent” (durativ) este format din particula **να** + indicativul prezent al verbului de conjugat (να διαβάζ-ω).

b) Conjunctivul “aorist” (momentan) este format din particula **να** + tema de aorist a verbului de conjugat + desinențe de prezent (να διαβάσ-ω).

c) Conjunctivul perfect exprimă de obicei dorința sau regretul retrospectiv. Este format din **να** + indicativul prezent al verbului “a avea” + infinitivul aorist al verbului de conjugat (να έχω διαβάσει).

Θα ήθελα να έχω διαβάσει περισσότερο. (Aș fi vrut să fi citit mai mult.)

7.1.7.3. Imperativul are tot două timpuri: prezent și aorist.

a) Imperativul “prezent” (durativ) este construit pe tema durativului și exprimă un îndemn general valabil sau îndemnul la o acțiune de durată nedeterminată/repetabilă.

b) Imperativul “aorist” (momentan) exprimă un îndemn valabil în momentul în care locutorul își formulează îndemnul, porunca etc.

Desinențele sale sunt -ε/-ετε (pentru activ) și -ου/-είτε (pentru pasiv). (Formele de imperativ prezent pasiv în -ου/-εστε nu sunt prea uzitate.)

7.1.7.4. Participiul are două timpuri:

a) Prezent (Activ), format cu desinența -οντα/-όντα adăugată la tema de prezent și tradus în limba română cu gerunziul (διαβάζ-οντα = citind). Participiul prezent are forme doar pentru diateza activă.

b) Perfect (Pasiv) are forme doar la diateza pasivă, fiind în fapt un adjectiv verbal cu trei terminații în -ος, -η, -ο. Desinențele -μένος, -μένη, -μένο se atașează temei de momentan (διαβασμένος, -η, -ο). (Vezi și cap. 7.1.6.7.)

7.1.7.5. Infinitivul

Vechile infinitive au dispărut. După cum am văzut deja, infinitivul neogrec nu mai are funcție sintactică, ci doar morfologică, intrând în componența timpurilor formate perifrastic. Infinitivul are doar două forme

ce exprimă nu timpuri, ci diateze. Infinitivul are așadar o formă de activ și una de pasiv. Ambele forme se construiesc pe tema aoristului.

a) Infinitivul aorist activ intră în componența timpurilor perifrastice ale diatezei active. La tema aoristului activ se adaugă desinența -ει (έχω δέσ-ει).

b) Infinitivul aorist pasiv intră în componența timpurilor perifrastice ale diatezei pasive. La tema aoristului pasiv se adaugă desinența -εί (έχω δεθ-εί).

7.2. MORFOLOGIA VERBULUI

7.2.0. GENERALITĂȚI

După cum am văzut în capitolul anterior (dedicat categoriilor gramaticale ale verbului), flexiunea verbului se bazează pe **trei teme principale**: două la diateza activă - tema de durativ (impropriu numită de gramaticile tradiționale “temă de prezent”) și tema de momentan (“de aorist”) - și una la diateza mediopasivă (momentan). Morfemele de bază care alcătuiesc verbul sunt următoarele:

1 - augmentul vocalic, utilizat doar la unele persoane ale indicativului imperfect și aorist;

2 - desinențele corespunzătoare fiecărei conjugări și fiecărei diateze, pentru ambele numere;

3 - tema aoristului, sigmatic sau asigmatic activ. La acesta se adaugă unele sufixe precum -θη-κ- la aoristul pasiv¹ sau -σα- la aoristul activ;

Ca parte a temei, foarte importantă este finala rădăcinii (vocalică sau consonantică), ce suferă modificări fonetice înainte de siflanta -σ- (ca marcă a aoristului);

4 - tema aoristului sigmatic (a cărei finală tematică suferă modificări înaintea sufixului -θη-) sau asigmatic pasiv (radicalul participiului perfect pasiv);

5. - particulele (/conjuncțiile) și verbele auxiliare, cu rol în formarea timpurilor verbului.

7.2.1. AUGMENTUL (Η αύξηση)

7.2.1.1. Augmentul vocalic este un morfem aflat întotdeauna în poziție inițială. Se poate afla în poziție interioară în cazul verbelor derivate cu prefixe (preverbe). Augmentul vocalic inițial caracterizează doar două timpuri ale indicativului, imperfectul și aoristul activ, fiind utilizat în neogreacă, în general, de verbele de conjugarea I ce au formă bisilabică la indicativ

¹ Gramaticile tradiționale (Triandafilidis) tratează sufixul -(θ)η- ca parte componentă a desinenței. Vezi și Ștef, Felicia, “*Manual de greacă veche*”, pp. 77.

prezent activ. Verbele de conjugarea a II-a nu primesc augment. De pildă, verbul bisilabic γρά-φω primește augment la indicativ imperfect și aorist, dar numai la anumite persoane (pers. I, II, III sg. și III pl.) έ-γραφ-α/έ-γραφ-α. Augmentul silabic vocalic ce apare la verbele cu inițială consonantică este ε-, iar la cele cu inițială vocalică η-. Accentul aflat pe silaba penultimă la indicativ prezent (pers. I sg.), la imperfect și aorist se află pe antepenultima silabă (pe augment) la persoanele I, II, III singular și III plural. La persoanele I și II plural, accentul stă tot pe antepenultima silabă (tema).

Imperfect

έ-γραφ-α
έ-γραφ-ες
έ-γραφ-ε
γράφ-αμε
γράφ-ατε
έ-γραφ-αν

Aorist

έ-γραφ-α
έ-γραφ-ες
έ-γραφ-ε
γράφ-αμε
γράφ-ατε
έ-γραφ-αν

7.2.1.2. Augmentul temporal din greaca veche, rezultat din lungirea vocalei inițiale a verbelor ce încep cu o vocală, a dispărut în neogreacă, la majoritatea verbelor. Cele ce mai păstrează acest tip de lungire (α>η) sunt socotite anormale.

7.2.1.3. Augmentul interior

Urme ale augmentului temporal, ce reprezenta o lungire a vocalei inițiale a verbului, se regăsesc în neogreacă la un număr destul de redus de verbe. Augmentul temporal poate apărea - așa cum am arătat deja (7.2.1.1./7.2.1.2.) - atât în poziție inițială cât și în interior, în cazul verbelor compuse cu preverbe (απο-, ανα-, δια-, εκ-, εν-, επι- etc.), atât la aoristul sigmatic cât și la cel asigmatic. În cazul verbelor compuse cu preverbele εκ-, εν-, augmentul apare în interior, între preverb și verb: εκ-ε-φερα>εξέφερα

Ex.: Prezent

άρχω
ελπίζω
ελέγχω
πάγω
απευθύνω
αναγνωρίζω
διευθύνω
εκφέρω
εκφράζω
εγκρίνω < εν + κρίνω

Aorist

ή-ρξ-α
ή-λπι-σ-α
ή-λεγξ-α
απ-ή-γαγ-α
απ-η-ύ-θυν-α
αν-ε-γνώρι-σ-α
δι-η-ύ-θυν-α
εξ-έ-φερ-α
εξ-έ-φρα-σ-α
εν-έ-κριν-α

Unele verbe, destul de puține ca număr, recurg la augmentul vocalic η-, care - în cazul acestor verbe - nu este un augment temporal, el nereprezentând rezultatul lungirii vocalei inițiale.

Indicativ

Prezent

ξέρ-ω

βρίσκ-ω

πίν-ω

θέλ-ω

Imperfect

ή-ξερ-α

έ-βρισκ-α

έ-πιν-α

ή-θελ-α

Aorist

ή-ξερ-α

ή-βρα/φ βρήκ-α

ή-πια

ή-θελ-α

În exemplele de mai sus constatăm că unul și același verb poate recurge la augmente diferite la imperfect și aorist, dar la fel de bine poate utiliza același augment pentru ambele timpuri, ca în cazul lui “ήθελα”. Forma de aorist “ήβρα” este mai puțin uzitată, fiindu-i preferată forma “βρήκα”.

7.2.2. DESINENȚELE

Desinențele sunt morfemele cu cea mai mare încărcătură morfologică. Desinențele verbului neogrec se diferențiază în funcție de conjugare. Conjugarea I, accentuată pe temă la forma de indicativ prezent, persoana I, singular, are desinențe specifice de activ și pasiv. Conjugarea a II-a, accentuată pe desinență, rezultat al unei contrageri, are și ea desinențe specifice pentru cele două subclase principale care o compun.

7.2.2.1. CONJUGAREA I

7.2.2.1.1. Indicativul folosește următoarele desinențe:

DIATEZA ACTIVĂ				DIATEZA PASIVĂ		
(durativ)		(momentan)		(durativ)		(momentan)
Prezent	Imperfect	Aorist		Prezent	Imperfect	Aorist
Isg. -ω	-α	-α		-ομαι	-όμουν(α)	-ηκα
IIsg. -εις	-ες	-ες		-εσαι	-όσουν(α)	-ηκες
IIIs. -ει	-ε	-ε		-εται	-όταν(ε)	-ηκε
Ipl. -ουμε/-ομε	-αμε	-αμε		-όμαστε	-όμασταν ¹	-ήκαμε
IIpl. -ετε	-ατε	-ατε		-εστε	-όσασταν ²	-ήκατε
IIIs. -ουν/-ουν(ε)	-αν	-αν		-ονται	-ονταν ³	-ηκαν

¹ Forma de indicativ imperfect persoana I plural (P.) prezintă și desinența -όμαστε.

² Forma de indicativ imperfect persoana a II-a pl. (P.) prezintă și desinența -όσαστε.

³ Forma de indicativ imperfect persoana a III-a plural (P.) mai poate folosi și variantele în -όντανε / -όντουσαν.

Indicativul imperfect se construiește pe tema durativului și la activ și la pasiv. Unele verbe de conjugarea I utilizează pentru soluționarea hiatului (-αι-α-) la imperfect, anaptixa lui -γ- intervocalic (καίω / έκαίγα, φταίω / έφταιγα, ακούω / άκουγα). Verbele compuse cu preverbe recurg la augmentul interior la formele de imperfect și aorist activ, nemaiutilizându-le însă la imperfect și aorist pasiv (A. εμπνέω / ενέπνεα / ενέπνευσα P. εμπνέομαι / εμπνεόμουν / εμπνεύστηκα // A. αποκλείω / απέκλεια / απέκλεισα P. αποκλείομαι / αποκλειόμουν / αποκλείστηκα // A. διαλύω / διέλυα / διέλυσα P. διαλύομαι / διαλυόμουν / διαλύθηκα).

Verbele în -άρω/-ίρω pot forma imperfectul fie în mod obișnuit, pe tema de prezent a verbului cu desinențele corespunzătoare, fie pe o temă de prezent, inexistentă gramatical, formată prin analogie cu aceea a verbelor în -ίζω.

Prezent

φρεσκάρω

αμπαλάρω

κορνάρω

γαρνίρω

Imperfect

φρέσκαρα/φρεσκάριζα

αμπάλαρα/αμπαλάριζα

κόρναρα/κορνάριζα

γάρνιρα/γαρνίριζα

Aorist

φρεσκάρισα

αμπαλάρισα

κορνάρισα

γαρνίρισα¹

În ceea ce privește viitorul, desinențele viitorului durativ și ale celui momentan activ sunt identice cu ale indicativului prezent, distincția fiind realizată cu ajutorul temei și al particulei θα. Viitorul momentan pasiv se construiește pe tema aoristului pasiv, cu desinențele: -ώ, -εις, -εί, -ούμε, -είτε, -ούν.

7.2.2.1.2. Conjunctivul (η υποτακτική) împrumută la durativ (activ, pasiv) desinențele indicativului prezent. La aorist (momentan) activ recurge tot la desinențele indicativului prezent, dar la momentan pasiv are desinențe specifice, comune cu ale viitorului momentan.

	CONJUNCTIV DIATEZA ACTIVĂ		CONJUNCTIV DIATEZA PASIVĂ	
	Durativ	Momentan	Durativ	Momentan
I.sg.	-ω	-ω	-ομαι	-ώ
II.sg.	-εις	-εις	-εσαι	-είς
III.sg.	-ει	-ει	-εται	-εί
I.pl.	-ουμε	-ουμε	-όμαστε	-ούμε
II.pl.	-ετε	-ετε	-εστε	-είτε
III.pl.	-ουν	-ουν	-ονται	-ούν(ε)

¹ Iordanidou, Anna, "Τα ρήματα της νέας ελληνικής" - Ediția a șaptea, Ed. Pataki, Atena, 1997, p.56.

Distincția dintre formele diatezei active a conjunctivului și cele corespunzătoare ale indicativului se realizează doar cu ajutorul particulei **να** (să). Același lucru este valabil și pentru conjunctivul durativ pasiv. În ceea ce privește conjunctivul pasiv momentan, distincția față de prezent se realizează, pe de o parte, cu ajutorul temei de aorist, iar pe de altă parte, cu ajutorul desinențelor care sunt accentuate.

7.2.2.1.3. Imperativul (η προστακτική) folosește desinențe specifice pentru cele două persoane care îl definesc (persoana a II-a singular și persoana a II-a plural).

IMPERATIV DIATEZA ACTIVĂ			IMPERATIV DIATEZA PASIVĂ	
	Durativ	Momentan	Durativ	Momentan
II.sg.	-ε	-ε	-	-ου
II.pl.	-ετε	-(ε)τε	-(εστε)	-είτε

7.2.2.1.4. Infinitivul (το απαρέμφατο) nu are rol sintactic, ci doar morfologic, el intrând în componența unor timpuri perifrastice, la diateza activă și pasivă, cum sunt perfectul, mai mult ca perfectul, viitorul anterior. Desinențele infinitivului sunt următoarele: **-ει** (neaccentuat) pentru diateza activă și **-εί** (accentuat) pentru diateza pasivă.

7.2.2.1.5. Participiul (η μετοχή) prezent activ are o singură desinență - **οντας** (tradusă în română cu gerunziul în -ind/-ând). Participiul perfect¹ pasiv, ca adjectiv verbal, recurge la desinențele adjectivale: **-μένος, -μένη, -μένο** pentru singular, **-μένοι, -μένες, -μένα** pentru plural, adăugate la tema verbului.

¹ La participiul activ, uneori se recurge la vechi desinențe **-ων, -ουσα, -ον** (βλέπων, βλέπουσα, βλέπον) pentru βλέποντας. La participiul perfect pasiv, unele verbe recurg la sufixele **-θείς, -θείσα, -θέν** (υποβληθείς, υποβληθείσα, υποβληθέν). Numeroase sunt verbele care-și construiesc participiul perfect pasiv cu reduplicare. Pentru un tabel complet al acestor verbe vezi Babiniotis, G. și Kleris, Hr. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ - ΔΟΜΟΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ-ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ, II - ΤΟ ΡΗΜΑ, *Ελληνικά Γράμματα*, Ediția a II-a, Atena, 1999, pp.160-161.

7.2.2.2. CONJUGAREA A DOUA

Conjugarea a doua, care cuprinde în general verbe provenite din verbe contrase în greaca veche, este reprezentată de verbe tranzitive, intransitive, deponente etc. Conjugarea a doua este compusă în general de verbe terminate în -ώ (αγαπώ) la indicativ, prezent activ, persoana I singular și în -ιέμαι (αγαπιέμαι) la indicativ prezent pasiv, persoana I, singular. Această primă categorie cuprinde verbe contrase în greaca veche în -α-ω>ῶ. A doua categorie de verbe de conjugarea a doua este reprezentată de verbe în -ώ (κινώ) la indicativ prezent, persoana I, singular, și în -οῦμαι (κινούμαι) la diateza pasivă. Este vorba despre verbe care în greaca veche erau contrase în -ε-ω>ῶ. Verbele ce prezentau contragerea -ο-ω>ῶ (πληρό-ω>πληρῶ)¹, beneficiază de desinențe specifice de indicativ, ca de altfel și verbele deponente de tipul δικαιούμαι, υποχρεούμαι.

7.2.2.2.1. În ceea ce privește indicativul prezent (A/P), ținând cont de subcategoriile descrise mai sus ca făcând parte din conjugarea a II-a, verbul neogrec utilizează următoarele desinențe²:

DIATEZA ACTIVĂ (durativ) Prezent			DIATEZA PASIVĂ (/verbe deponente) (durativ) Prezent			
A	B	C1	A	B		C2
-ά-ω/-ώ	-ώ	-ώ	-ιέμαι	-οῦμαι	-οῦμαι	-ώμαι
-άς	-είς	-οίς	-ιέσαι	-είσαι	-οῦσαι	-άσαι
-ά-ει/-ά	-εῖ	-οῖ	-ιέται	-εῖται	-οὔται	-άται
-άμε/-οῦμε	-οῦμε	-οῦμε	-ιόμαστε	-οὔμαστε	-οῦμεθα	-ώμεθα
-άτε	-εῖτε	-οὔτε	-ιέστε	-εῖστε	-οῦσθε	-άσθε
-οὐ(ε)/-ἀν(ε)	-οὐν	-οὐν	-ιούνται	-οῦνται	-οῦνται	-ώνται
(αγαπώ)	(θεωρώ)	(πληρώ)	(αγαπιέμαι)	(θεωροῦμαι)	(δικαιούμαι)	(εξαπτόμαι)

Din tabloul desinențelor prezentate mai sus reiese faptul că unele verbe de conjugarea a II-a, contrase în -ά-ω>ώ (ανακλώ, διαστώμαι), au la indicativ prezent pasiv desinențe diferite de cele din primele două categorii

¹ În general, vechile verbe contrase în -ο-ω>ῶ recur la infixul nazal -v-, creând o nouă clasă de verbe terminate în -ώνω. În cazul verbului πληρώ (a îndeplini), remarcăm faptul că forma contrasă are sens diferit de acela al verbului πληρώνω (a plăti).

² Unele verbe de conjugarea I (ακούω, λέω, καίω, κλαίω, τρώω, φταίω) urmează la indicativ prezent și indicativ imperfect flexiunea verbelor de conjugarea a II-a: τρώω, τρώ-ς, τρώ-ει, τρώ-με (<-ομε), τρώ-τε, τρώ-νε. Vezi Babiniotis, G. op. cit. p. 133.

(-ώμαι). În fapt, desinențele sunt aproape identice la pasiv (-μαι, -σαι, -ται, -μεθα, -σθε/-στε, -νται), diferită fiind doar vocala predesinențială (-ιέ/-ού/-ού/-ώ). Aceeași este situația verbelor mediopasive ca δικαιούμαι, υποχρεούμαι, συμμορφούμαι etc.

Imperfectul recurge la diateza pasivă la următoarele desinențe:

Prima categorie :

-ιόμουν(α)

-ιόσουν(α)

-ιόταν(ε)

-ιόμαστε/-ιόμασταν

-ιόσαστε/-ιόσασταν

-ιόνταν(ε)/-ιόντουσαν

A doua categorie :

-ούμουν(α)

-ούσουν(α)

-ούνταν(ε)

-ούμασταν

-ούσασταν

-ούνταν(ε)

La diateza activă poate folosi două tipuri de desinențe:

I.sg.	-ούσα	-αγα
II.sg.	-ούσες	-αγες
III.sg.	-ούσε	-αγε
I.pl.	-ούσαμε	-άγαμε
II.pl.	-ούσατε	-άγατε
III.pl.	-ούσαν	-αγαν(ε)
	(αγαπούσα)	(αγάπαγα)

Al doilea rând de desinențe este preluat, prin analogie, de la verbele de tip ακούω cu imperfect dublu άκουσα/άκουγα, τρώω cu imperfectul activ έτρωγα sau κλαίω cu imperfectul έκλαιγα etc.

Prezent

ανακλώ (ανακλ-ώμαι)

γυρνάω/γυρνώ

ανακτώ

φυλάω/-ώ

σπάω/-ώ

κοιτάω (κοιτ-ιέμαι)

φοράω/-ώ

τραβάω/-ώ

Imperfect

ανακλούσα

γυρνούσα/γύρναγα

ανακτούσα¹

φύλαγα

έσπαγα

κοιτούσα/κοίταγα

φορούσα/φόραγα

τραβούσα/τράβαγα

Aorist

ανάκλασα

γύρισα

ανέκτησα²

φύλαξα

έσπασα

κοίταξα

φόρεσα

τράβηξα

¹ Verbul ανακτώ formează imperfectul activ fără augment.

² Același verb recurge la augment în formarea aoristului activ.

7.2.2.2.2. Viitorul durativ activ și cel pasiv se folosesc de aceleași desinențe ca indicativul prezent.

7.2.2.2.3. Aoristul indicativ este format pe tema de aorist activ sau pasiv (αγάπησ- / αγαπήθ-) cu desinențele:

	ACTIV	PASIV
I.sg.	-α	-ηκα
II.sg.	-ες	-ηκες
III.sg.	-ε	-ηκε
I.pl.	-αμε	-ήκαμε
II.pl.	-ατε	-ήκατε
III.pl.	-αν	-ηκαν
	(αγάπησ-α)	(αγαπήθ-ηκα)

Accentul la aorist A. și P. stă întotdeauna pe antepenultima silabă.

7.2.2.2.4. Viitorul momentan se folosește de tema de aorist (activ, respectiv pasiv) și de desinențele:

	ACTIV	PASIV
I.sg.	-ω	-ώ
II.sg.	-εις	-είς
III.sg.	-ει	-εί
I.pl.	-ουμε	-ούμε
II.pl.	-ετε	-είτε
III.pl.	-ουν	-ούν
	(θα αγαπήσ-ω)	(θα αγαπηθ-ώ)

Accentul la viitorul momentan A. stă pe penultima silabă la persoanele I, II, III sg. și III pl. și pe antepenultima silabă la persoanele I, II pl. La diateza pasivă accentul stă întotdeauna pe ultima silabă, cu excepția persoanelor I și II plural (unde stă pe penultima silabă).

7.2.2.2.5. Viitorul anterior se folosește de particula **θα** urmată de prezentul verbului “a avea” + infinitivul aorist activ, respectiv pasiv, format cu desinențele -ει, respectiv -ει (αγαπήσ-ει / αγαπηθ-ει).

Activ

θα έχω αγαπήσ-ει

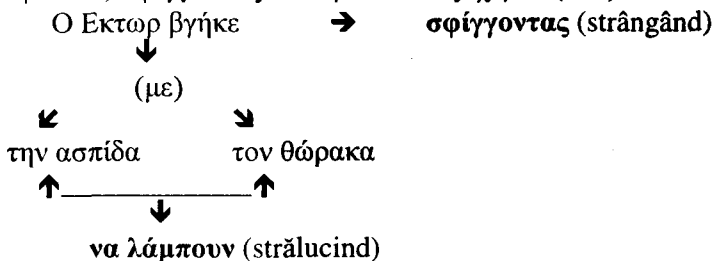
Pasiv

θα έχω αγαπηθ-ει

7.2.2.2.6. Conjunctivul durativ activ și pasiv are paradigma identică cu cea a indicativului prezent (activ și pasiv), dar este precedat de particula **να**. Prin urmare, folosește același desinențe ca indicativul prezent.

Așa cum am mai arătat, când subiectul din principală nu coincide cu cel care efectuează acțiunea exprimată de verbul din secundară, conjunctivul durativ din subordonată se traduce cu gerunziul. Exemplele de mai jos cuprind verbe aparținând ambelor conjugări.

a) “Ο **Εκτωρ** βγήκε από τις πύλες της Τροίας με την ασπίδα και τον θώρακα να λάμπουν στον ήλιο, με το λευκό λοφίο να κυματίζει στην περικεφαλαία, **σφίγγοντας** το δόρυ στο δεξί χέρι.” (Κ.9)

b) “...ο αγώνας άρχισε σκληρός, με το μέταλλο να χτυπά στο μέταλλο, τα πόδια να σηκώνουν κουνιαχτό, το αίμα να τρέχει, τα σπαθιά να συγκρούονται και να βγάζουν σπίθες...” (Κ.10)

- c) 1. Ο Νικόλαος είδε τον Μανώλη να σηκώνεται.
[Ο Νικόλαος είδε. / Ο Μανώλης σηκώθηκε.]
2. **Φεύγοντας**, ο Νικόλαος είδε τον Μανώλη.
[Ο Νικόλαος έφυγε. / Ο Νικόλαος είδε.]

7.2.2.2.7. Conjunctivul momentan se construiește pe tema de aorist (activ, respectiv pasiv), la care adaugă desinențele utilizate de viitorul momentan. Singura diferență este aceea că se utilizează particula **να** (να αγαπήσ-ω/να αγαπηθ-ώ).

7.2.2.2.8. Imperativul verbelor de conjugarea a II-a, prima categorie, folosește următoarele desinențe:

DIATEZA ACTIVĂ					DIATEZA PASIVĂ			
	Durativ		Momentan		Durativ		Momentan	
II.sg.	-α	-	-ε	-ε	-	-	-ου	-ου
II.pl.	-άτε	-είτε	-(ε)τε	-(ε)τε	-ίστε	-είστε	-είτε	-είτε

Verbele mediopasive de conjugarea a doua ca (θυμάμαι/θυμούμαι, λυπάμαι/λυπούμαι, φοβάμαι/φοβούμαι), aparținând celei de-a doua categorii, recurg în formarea imperativului la desinențele:

	Durativ	Momentan
II.sg.	-	-ου
II.pl.	-στε	-είτε

7.2.2.2.9. Infinitivul momentan activ și pasiv recurge la desinențele: -ει respectiv -εί, adăugate temei de aorist activ/pasiv (αγαπήσ-ει/αγαπήθ-εί).

7.2.2.2.10. Participiul prezent activ al verbelor de conjugarea a doua este format cu ajutorul desinenței -ώντας (αγαπ-ώντας, θεωρ-ώντας, γελ-ώντας, τραγουδ-ώντας). Participiul perfect pasiv, ca și participiul activ al verbelor semideponente, se formează pe tema de aorist (fără -σ-), la care se adaugă desinențele obișnuite ale unui adjectiv verbal cu trei terminații -μένος, -μένη, -μένο (αγαπη-μένος, αγαπη-μένη, αγαπη-μένο // φοβού-μενος, φοβού-μενη, φοβού-μενο). Participiul pasiv al verbelor semideponente se traduce cu prezentul. Astfel, φοβούμενος se traduce prin “temându-se” și nu prin “temut”.

7.2.3. TEMA AORISTULUI SIGMATIC¹

7.2.3.1. Tema vocalică

Finala temei este unul dintre cele mai importante morfeme ale aoristului sigmatic, suferind o serie de modificări, înainte de -σ- (marca aoristului activ) și înainte de sufixul -θη- (marca aoristului pasiv). Pentru a conjuga corect verbele cu aorist sigmatic, este bine să cunoaștem ce se întâmplă cu finala (vocalică sau consonantică) a temei de prezent, în contact cu -σ-.

7.2.3.1.1. La verbele de conjugarea a doua aparținând primei categorii (-ά-ω>ώ), modificările sunt reprezentate la diateza activă de “lungirea” vocalei tematice (fenomen frecvent în greaca veche). Astfel, înaintea lui -σ- la aorist diateza activă, -α->-η-. Aceeași modificare o suferă și verbele aparținând celei de-a doua categorii (-έ-ω>ώ).

a) αγαπ-ά-ω/-ώ
vik-ά-ω/-ώ

>

αγάπ-η-σ-α
vik-η-σ-α

¹ Vezi Babiniotis, G. Kleris, Hr., op.cit., p.123 sq. [Avem trei teme principale:
1) Tema durativului 2) Tema momentanului A și 3) Tema momentanului P.]

b) θεωρώ (<θεωρέ-ω)	>	θεώρ-η-σ-α
απορώ (<απορέω)	>	απόρ-η-σ-α

Remarcăm faptul că accentul se retrage pe silaba antepenultimă la aorist activ.

Unele verbe nu au aoristul în -η-σ-α, așa cum ne-am aștepta, ci în -η-ξ-α sau -α-ξ-α (după o formă cu sufixul -άζω de conjugarea întâi). Unele dintre aceste verbe pot prezenta dublete la indicativ prezent (βαστώ/βαστάζω), lucru care poate explica acest tip de aorist.

ρουφώ	>	ρούφ-η-ξ-α
τραβώ	>	τράβ-η-ξ-α
βογκώ	>	βόγκ-η-ξ-α
βαστώ	>	βάστ-α-ξ-α
πετώ	>	πέτ-α-ξ-α
θαρρώ	>	θάρρ-ε-ψα

O sumă de verbe de conjugarea a doua nu au lungit vocala tematică în -η-, ci au preferat să formeze aoristul prin adăugarea lui -σ- direct la vocala tematică pe care o avea verbul în greaca veche. Accentul se află mereu retras pe antepenultima silabă.

a. Aorist în -ασα

γελώ	-	γέλασα
γερνώ	-	γέρασα
διψώ	-	δίψασα
πεινώ	-	πείνασα
περνώ	-	πέρασα
ξεχνώ	-	ξέχασα

b. Aorist în -εσα

καλώ	-	κάλεσα
μπορώ	-	μπόρεσα
συγχωρώ	-	συγχώρεσα
τελώ	-	τέλεσα
φορώ	-	φόρεσα
χωρώ	-	χώρεσα

c. Aorist în -υσα

μεθώ - μέθυσα

În ceea ce privește aoristul pasiv al acestor verbe (conjugarea a doua), modificările suferite de vocala tematică, urmată de sufixul -θη-, sunt aceleași ca și în cazul aoristului activ.

a) αγαπάω > αγαπή-θη-κ-α

νικάω > νική-θη-κ-α

b) θεωρώ > θεωρή-θη-κ-α

7.2.3.1.2. Unele verbe ca πλέω <*πλεF-ω (a naviga) și πνέω (a respira) sunt greșit considerate de gramaticile tradiționale ca având tema vocalică. De fapt, este vorba de teme în F (digamma), care înainte de -σ- se transformă în -υ- la aoristul sigmatic și la toate timpurile formate pe tema de aorist.

Prezent

πλέ-ω

πνέ-ω

Aorist

έ-πλευ-σ-α

έ-πνευ-σ-α

Viitor momentan

θα πλεύ-σ-ω

θα πνεύ-σ-ω

Alte verbe (κλαίω, καίω, φταίω) a căror temă are în poziție finală tot F (digamma), deși aparent prezintă teme vocalice, nu mai formează în neogreacă aoristul așa cum îl formau în greaca veche, datorită confuziei cu viitorul sigmatic din greaca veche.

<u>Prezent</u>	<u>Radicalul</u>	<u>Viitor sigmatic (în greaca veche)</u>
κλαίω	κλαF-	κλαύ-σ-ω
καίω	καF-	καύ-σ-ω

Această confuzie este mai vizibilă în cazul acestor două verbe, a căror temă de viitor aorist în -av- părea, datorită pronunției reuchliniene, o temă în labială (-f-). Așa se face că avem în acest caz în neogreacă un aorist în -ψ- cu modificarea vocalică αι>α.

<u>Indicativ prezent</u>	<u>Aorist</u>	<u>Participiu perfect</u>	
κλαίω	έκλαψα	κλαμένος	te
καίω	έκαψα	καμένος	ca

7.2.3.1.3. La conjugarea I, a cărei finală tematică este arareori vocalică, întâlnim următoarele "vocale tematice":

-α	σκά-ω (σκάζ-ω)	>	έσκα-σ-α
-ε	*ρέ-ω (καταρρέω)	>	κατέρρευ-σ-α
-ι	αποτί-ω, εκτί-ω	>	απέτι-σ-α, εξέτι-σ-α
-υ	απολύ-ω	>	απέλυ-σ-α
	διαλύ-ω	>	διέλυ-σ-α
	ισχύ-ω	>	ίσχυ-σ-α
	μηνύ-ω	>	μήνυ-σ-α

7.2.3.2. Tema consonantică

În funcție de tipul consoanei aflate în finala temei unui verb, în contact cu -σ-, consoana respectivă suferă o serie de modificări. Astfel, tema de aorist se diferențiază net de cea de prezent.

7.2.3.2.1. Teme în labială:

- a. Labială surdă: -π- + -σ- > -ψ-
 -μπ- + -σ- > -ψ- λάμπω > έλαμψα
 πέμπω > έπεμψα
- b. Labială sonoră: -β- + -σ- > -ψ-
 -αυ- + -σ- > -ψ- παύω > έπαψα
 -ευ- + -σ- > -ψ- κλεύω > έκλεψα
 -ευ- + -σ- > -σ- βραβεύω > βράβευσα
 ανιχνεύω > ανίχνευσα
- c. Labială aspirată: -φ- + -σ- > -ψ-
 γράφω > έγραψα
 τρέφω > έθρεψα

d. Grupurile consonantice: -πτ-/-φτ- + -σ- > -σ-/-ψ-

1. αποκαλύπτω	>	απεκάλυψα
απορρίπτω	>	απέρριψα
καλύπτω	>	κάλυψα
προκύπτω	>	προέκυψα

În general, temele terminate în grupul consonantic -πτ- tind să se simplifice în -β- (ανάπτω > ανάβω/ άναψα).

2. αστράφτω	>	άστρα-ψ-α
πέφτω	>	έπε-σ-α

7.2.3.2.2. Teme în dentală

În general, dentala înainte de -σ- cade.

a. Dentala surdă:	-τ- + -σ- > -σ-
θέτω	> έθεσα
υποθέτω	> υπέθεσα
b. Consoanele geminate:	-ττ- + -σ- > -ξ-
πράττω	> έπραξα
πλήττω	> έπληξα
φυλάττω	> φύλαξα
c. Denatala sonoră:	-δ- + -σ- > -σ-
δίδω	> έδωσα
προσδίδω	> προσέδωσα
d. Dentala aspirată:	-θ- + -σ- > -σ-
γνέθω	> έγνεσα
πλάθω	> έπλασα

7.2.3.2.3. Teme în guturală

a. Guturala surdă:	-κ- + -σ- > -ξ- / -σκ- + -σ- > -ξ-
διώκω	> έδιωξα
επιδιώκω	> επεδίωξα
διδάσκω	> διδάξα
b. Guturala sonoră:	-γ- + -σ- > -ξ-
ανοίγω	> άνοιξα
επιλέγω	> επέλεξα
τυλίγω	> τύλιξα
φέγω	> έφεξα
c. Guturala aspirată:	-χ- + -σ- > -ξ- iar -γχ- + -σ- > -γξ-
βήχω	> έβηξα
ελέγχω	> έλεγξα
τρέχω	> έτρεξα

d. Grupul consonantic -χν- + -σ- > -ξ-

δείχνω	>	έδειξα
διώχνω	>	έδιωξα
σπρώχνω	>	έσπρωξα
ψάχνω	>	έψαξα

7.2.3.2.4. Teme în lichidă (λ, ρ) și în nazală (v)

Majoritatea verbelor cu tema în lichidă sau nazală au aorist asigmatic. Vom prezenta însă un număr de verbe cu temă în lichidă sau nazală al căror aorist este sigmatic. În general, nazala cade înainte de -σ-.

a. Verbe în -άνω, -αίνω, -ήνω, -ύνω, -ώνω

1. κλάνω	>	έκλασα
φτάνω	>	έφτασα
2. σωπαίνω	>	σώπασα
χορταίνω	>	χόρτασα
δένω	>	έδεσα
3. αφήνω	>	άφησα
συστήνω	>	σύστησα
4. ντύνω	>	έντυσα
λύνω	>	έλυσα
5. μαλώνω	>	μάλωσα
βελτιώνω	>	βελτίωσα

O sumă de verbe în -αίνω au aoristul în -αξα, -ησα:

1. ανασταίνω	>	ανάστησα
εγκατασταίνω	>	εγκατέστησα
2. βυζαίνω	>	βύζαξα

b. Verbele în -ίρω prezintă forme de aorist sigmatic, construite pe o formă neatestată de indicativ prezent activ în -ίζω.

γαρνίρω	>	γαρνίρισα
---------	---	-----------

c. Verbele în -άρω prezintă dublete de aorist sigmatic și aorist asigmatic. Aoristul sigmatic al acestor verbe este format la fel ca aoristul sigmatic al verbelor în -ίρω.

Aceste anomalii se explică prin faptul că avem de a face cu verbe împrumutate, de regulă din limbile franceză și italiană, verbe care s-au adaptat mai greu sistemului flexionar al verbului neoelen.

βιράρω	>	βιράρισα
κορνάρω	>	κορνάρισα

În cadrul aoristului asigmatic distingem două categorii de tipuri verbale. Din prima categorie fac parte verbele ce formează aoristul asigmatic pe *radicalul verbului de la indicativ prezent activ*, în vreme ce a doua categorie este alcătuită din verbe ce recurg la *un radical diferit* de cel al indicativului prezent activ pentru a-și forma aoristul asigmatic activ.

7.2.4.1.1. Verbe cu tema în nazală

Verbele în -αίνω își construiesc aoristul asigmatic fie direct pe radical, fără modificarea vocalismului, fie pe alt grad apofonic al radicalului.

a) Verbele ce provin din vechi forme de prezent cu infix nazal -μ/-ν- pierd acest infix la aorist.

κατα- λαβ -αίν-ω < κατά-λα-μ-β-άνω	κατά- λαβ -α
μαθ-αίν-ω < μα-ν-θ-άνω	έ- μαθ -α
παθ-αίν-ω < mediev. πα-ν-θ-άνω	έ- παθ -α
τυχ-αίν-ω < τυγχ-άνω	έ- τυχ -α

b) αι > α

ανα σ -αίν-ω	ανά σ -αν-α
πε θ -αίν-ω	πέ θ -αν-α
δια-λε υκ -αίν-ω	δια-λε ύκ -αν-α
εξ-υ φ -αίν-ω	εξ-ύ φ -αν-α
φαίν-ομαι < *φα-ν-ῖω	φάν-η-κ-α

c) αι > η (Aceste verbe recurg, pentru a forma aoristul asigmatic, la vechiul sufix de perfect -κ-)

ανε β -αίν-ω < *βαν-ῖω	ανέ β -η-κ-α
μπ α ίν-ω < εν-βαίνω	μπή-κ-α
βγ α ίν-ω < εκ-βγαίνω	βγή-κ-α

d) αι > υ Formele de prezent ale acestor verbe sunt creații ulterioare. Prezentul în -ύνω este creat după modelul: βαθύς > βαθύνω/βαθαίνω, πληθύνω/πληθαίνω, prin analogie cu verbele în -αίνω (ολισθαίνω).

βαρ-αίν-ω	βάρ-υν-α
ακρι β -αίν-ω	ακρί β -υν-α
κοντ-αίν-ω	κόντ-υν-α
σκληρ-αίν-ω	σκλήρ-υν-α
μικρ-αίν-ω	μίκρ-υν-α

e) ε > ει

μέν-ω < I.E. *men-	έ-μειν-α
απο-νέμ-ω < I.E. *nem-	απέ-νειμ-α

Verbe în -ίνω (-ίνομαι) și -ύνω

κλ-ίν-ω < *κλι-ν-ν-ω	έ-κλ-ιν-α
κρ-ίν-ω < *κρι-ν-ν-ω	έ-κρ-ιν-α
γίν-ομαι < γι-γν-ομαι	έ-γιν-α
διευκολ-ύν-ω	διευκόλ-υν-α
οξ-ύν-ω < οξύς	όξ-υν-α

Verbele cu tema în nazala -μ- urmată de infixul nazal -ν- formează aoristul pe alt grad apofonic al radicalului (cu căderea infixului nazal).

Prezent

τέμ-ν-ω

κάμ-ν-ω

Aorist

έ-ταμ-α

έ-καν-α

7.2.4.1.2. Verbe cu tema în lichidă (λ, ρ)

Majoritatea acestor verbe își formează încă din greaca veche tema prezentului cu sufixul /-j-/. -λ- tematic + /-j-/ > -λλ- prin asimilare. La aorist aceste verbe păstrează doar un singur -λ-, cel al radicalului. La temele cu finala -ε-ρ-, -ε-λ-, -ρ-/λ- + /-j-/ > /-ειρ-/ sau /-ειλ-/ (cu lungirea vocalei), în majoritatea cazurilor, cu excepția verbului anomal βάλλω.

PrezentAorist AAorist P

*αγγέλ-ν-ω > αγγέλλ-ω	ή-γγει-λ-α	αγγέλ-θη-κ-α
*βάλ-ν-ω > βάλλ-ω	έ-βαλ-α	βλή-θη-κ-α
*καθάρ-ν-ω > καθαίρ-ω	αίρ-ω	άρ-θη-κ-α
*φθέρ-ν-ω > φθείρ-ω	έ-φθειρ-α	(φθαρ-μένος) (Participiu Perf.)
*σφάλ-ν-ω > σφάλλ-ω	έ-σφαλ-α	(σφαλ-μένος) (Participiu Perf.)

Verbele cu tema în lichidă care prezintă infixul nazal -ν- își construiesc aoristul activ și pasiv pe tema cu grad apofonic diferit, iar infixul nazal cade (-ε- > -ει-/ν-).

PrezentAorist AAorist P

γέρ-ν-ω	έ-γειρ-α	-
δέρ-ν-ω	έ-δειρ-α	δάρ-θη-κ-α
σέρ-ν-ω	έ-συρ-α	σύρ-θη-κ-α
σπέρ-ν-ω	έ-σπειρ-α	σπάρ-θη-κ-α
φέρ-ν-ω	έ-φερ-α	φέρ-θη-κ-α

7.2.4.1.3. Verbe cu tema în guturală

a) guturala surdă -κ-:

ανή-κ-ω	άνη-κ-α
*βρίσκ-ω (R. = *βρ-)	βρή-κ-α

- b) guturala sonoră și guturala aspirată:

<u>Prezent</u>	<u>Aorist A</u>		<u>Aorist P</u>
άγω (< I.E. *ag-)	ή-γαγ-α	/	ήχθην (= ήχ-θη-κ-α)
εισ-άγω	εισ-ήγαγ-α	/	εισ-ήχ-θη-κ-α
υπόσχ-ομαι	υποσχέ-θη-κ-α		(Part Perf. υποσχόμενος)

c) Încă din greaca veche, rădăcina coincidea la anumite verbe cu tema prezentului, astfel încât pentru formarea aoristului radical tematic s-a recurs la alt grad apofonic sau la supletism, adică la o rădăcină cu sens sinonimic.

<u>Prezent</u>	<u>Aorist</u>
λέγω - R.suplet. *Fεπ-	είπ-ον > είπ-α
βλέπω/οράω - R.suplet. *Fειδ-	είδ-ον > είδ-α
έρχομαι - R.suplet. έλθ-	ήλθ-ον > ήλθ-α/ήρθ-α
τρώγω - R.suplet. φαγ- ¹	έφαγ-α

7.2.5. TEMA AORISTULUI PASIV ȘI A PARTICIPIULUI PERFECT PASIV

Ca și în cazul aoristului activ, finala temei (consonantică sau vocalică) suferă anumite modificări înaintea sufixului de aorist pasiv -θη- și a sufixului ce definește participiul perfect pasiv -μένος, -η, -ο.

7.2.5.1. Teme cu finala vocalică

a) Temele cu finala vocalică (de conjugarea I) formează aoristul pasiv cu ajutorul lui -σ-, după care -θ->-τ-. -σ- se menține și la participiul perfect pasiv, înaintea sufixului -μένος, -η, -ο.

<u>Prezent</u>	<u>Aorist P</u>	<u>Participiul Perfect P</u>
ακού-ω	ακού-σ-τη-κ-α	ακου-σ-μένος
ελκύ-ω	ελκύ-σ-τη-κ-α	ελκυ-σ-μένος
ιδρύ-ω	ιδρύ-θη-κ-α	ιδρυ-μένος

b) În cazul verbelor de conjugarea a doua, aoristul pasiv se formează pe tema de aorist cu ajutorul sufixului -θη-/σθη- + desinențele corespunzătoare.

<u>Prezent</u>	<u>Aorist A</u>	<u>Aorist P</u>	<u>Participiul Perfect P</u>
αγαπώ	αγάπ-η-σα	αγαπή-θη-κ-α	αγαπη-μένος
επαινώ	επαίν-ε-σα	επαινέ-θη-κ-α	επαινε-μένος
γελώ	γέλ-α-σα	γελά-σ-τη-κ-α	γελα-σ-μένος
κρεμώ	κρέμασα	κρεμά-σ-τη-κ-α	κρεμα-σ-μένος
συγχωρώ	συγχώρεσα	συγχωρέ-θη-κ-α	συγχωρε-μένος

¹ Acest verb aparține conjugării I, în ciuda desinențelor pe care le folosește. Vezi și Babiniotis, G., op.cit., "Gramatica - II VERBUL", p.133.

Unele verbe de conjugarea a II-a formează participiul perfect pasiv ca verbele în -ίζω, folosind sufixul -ισ-μένος, scris cu -ι-.

<u>Prezent</u>	<u>Aorist A</u>	<u>Aorist P</u>
αγρυπν-ώ	αγρύπν-η-σ-α	αγρυπν-ι-σ-μένος
κυλ-ώ	κύλ-η-σ-α	κυλ-ι-σ-μένος
χαιρετ-ώ	χαιρέτ-η-σ-α	χαιρετ-ι-σ-μένος

7.2.5.2. Teme cu finala în guturală

a) *surdă* - consoana guturală surdă (-κ-) înaintea sufixului de aorist pasiv devine *aspirată*, sonorizându-se însă înaintea sufixului -μένος:

πλέκ-ω	πλέχ-τη-κα	πλεγ-μένος
--------	------------	------------

b) *sonoră* - consoana guturală sonoră -γ- (ca și grupurile consonantice -γγ-/ -γχ-) devine *aspirată* înaintea sufixului la aorist pasiv, menținându-se însă nealterată la participiul perfect pasiv:

ανοίγ-ω	ανοίχ-τη-κ-α	ανοιγ-μένος
σφίγγ-ω	σφίχ-τη-κ-α	σφιγ-μένος
ελέγχ-ω	ελέγχ-θη-κ-α	ηλεγ-μένος

c) *aspirată* - consoana guturală aspirată (-χ-) se menține nealterată la aorist pasiv, sonorizându-se la participiul perfect pasiv:

βρέχ-ω	βράχ-η-κ-α	βρεγ-μένος
διώχ-ν-ω	διώχ-τη-κ-α	διωγ-μένος

7.2.5.3. Teme cu finala în labială

a) *surdă* - consoana labială surdă -π- devine *aspirată* înaintea sufixului de la aorist pasiv, iar la participiul perfect pasiv se asimilează, astfel încât labiala (surdă, sonoră sau aspirată) + -μένος > -μμ-. Unele verbe folosesc la aorist pasiv doar sufixul -η-κ-, la care adaugă desinențele corespunzătoare, cu alternanțe vocalice (ε > α):

<u>Prezent</u>	<u>Aorist P</u>	<u>Participiu P</u>
τρῆπ-ω	τράπ-η-κ-α	-
ντρῆπ-ομαι	ντράπ-η-κ-α	-
καλύπτ-ω	καλύφ-τη-κ-α	(κε-)καλυμ-μένος ¹

¹ Unele verbe formează participiul perfect pasiv cu reduplicare de perfect: πλήττω / πεπληγμένος, βαρύνω / βεβαρυμένος, αποδείχνω > αποδεδειγμένος, καλύπτω / κεκαλυμμένος, τείνω / τεταμένος, ταραάζω / τεταραγμένος etc. Vezi Babiniotis, G., Kleris, Hr., op.cit., pp.160-161, pentru un tabel complet al verbelor ce formează participiul perfect cu reduplicare. De asemenea vezi Babiniotis, G., ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ, pp. 1097-1098.

b) *sonoră* - consoana labială sonoră -β- devine *mută*, în cazul în care aoristul este format doar cu ajutorul sufixului -η-, sau *aspirată*, în cazul în care se recurge la sufixul -θη-. La participiul perfect pasiv, prin asimilare, se obțin consoanele geminate -μμ-:

κόβ-ω	κόπ-η-κ-α	κομ-μένος
κρύβ-ω	κρύφ-τη-κ-α	κρυμ-μένος
παύ-ω	παύ-τη-κ-α	πau-μένος
μαγεύ-ω	μαγεύ-τη-κ-α	μαγε-μένος

c) *aspirată* - consoana aspirată -φ- nu suferă modificări înaintea sufixelor -θη-/ -τη- sau -η-. Apar alternanțe ale vocalei radicalului:

γράφ-ω	γράφ-τη-κ-α	γραμ-μένος
	γράφ-η-κ-α	
στρέφ-ω	στράφ-η-κ-α	στραμ-μένος
τρέφ-ω	τράφ-η-κ-α	θρεμ-μένος

7.2.5.4. Teme cu finala în dentală

- a) *dentală aspirată* -θ- + -θη- > -στ-η- (Aorist P.)
 -θ- + -μένος > -σμένος (Participiul Perfect Pasiv)

πλάθ-ω	πλά-στη-κ-α	πλα-σ-μένος
--------	-------------	-------------

b) *verbele în -άζω, -ίζω, -ύζω, -ώζω* reprezintă teme în dentală. Înaintea sufixului -θη-, dentala > -σ- > -στ-η-. La participiul perfect pasiv înaintea desinențelor respective, dentala dă fie -σ-μένος, fie -γ-μένος:

πλησιάζ-ω	πλησιά-στ-η-κ-α	πλησια-σ-μένος
κοιτάζ-ω	κοιτά-χτ-η-κ-α	κοιτα-γ-μένος
οπλίζ-ω	οπλί-στ-η-κ-α	οπλι-σ-μένος
δακρύζ-ω	-	δακρυ-σ-μένος

Verbele βάζω și βγάζω, care au aorist asigmatic (έβαλα, έβγαλα), formează aoristul pasiv (cu sufixul -θη-) și participiul perfect pasiv pe radicalul de aorist activ, la care adaugă desinențele specifice:

βάζω	βάλ-θη-κ-α	βαλ-μένος
βγάζω	βγάλ-θη-κ-α	βγαλ-μένος

7.2.5.5. Teme cu finala în nazală

7.2.5.5.1. Verbele care au aorist sigmatic de tipul δέν-ω/έδεσ-α, απλών-ω/άπλωσ-α formează aoristul pasiv cu sufixul -θη- + desinențele corespunzătoare. Nazala cade înaintea sufixelor -θη- și respectiv -μένος:

δέν-ω	δέ-θη-κ-α	δε-μένος
απλών-ω	απλώ-θη-κ-α	απλω-μένος

7.2.5.5.2 Verbele cu radical tematic formează aoristul pasiv cu ajutorul sufixului -θη- la care se adaugă desinențele personale, iar participiul perfect pasiv în -μένος.

a) Verbele de tip κρ-ίνω, πλ-ύνω, κλίνω nu pun probleme:

δίνω	δό-θη-κ-α	δεδο-μένος/δοσ-μένος ¹
κρίν-ω	κρί-θη-κ-α	κρι-μένος
κλίν-ω	κλί-θη-κ-α	(κε-)κλι-μένος
πλύν-ω	πλύ-θη-κ-α	πλυ-μένος

b) Verbele în -αίνω recur la tema cu grad -α pentru formarea aoristului pasiv și a participiului perfect pasiv:

μαραίν-ω	μαρά-θη-κ-α	μαρα-μένος
πιρκαίν-ω	πικρά-θη-κ-α	πικρα-μένος
ψυχραίν-ω	ψυχρά-θη-κ-α	ψυχρα-μένος

Unele verbe în -αίνω fac aoristul pasiv în -άν-θη-κ-α iar participiul perfect pasiv în -σ-μένος. Verbele în -ύνω păstrează și ele nazala la aorist pasiv -ύν-θη-κ-α, participiul perfect pasiv formându-l cu pierderea nazalei, adică în -υ-σ-μένος:

λιπαίν-ω	λιπ-άν-θη-κ-α	λιπα-σ-μένος
σημαίν-ω	σημ-άν-θη-κ-α	σημα-σ-μένος
επι-σημαίν-ω	επι-σημ-άν-θη-κ-α	επισημα-σ-μένος
μολύν-ω	μολ-ύν-θη-κ-α	μολυ-σ-μένος
βαρύν-ω	βαρ-ύν-θη-κ-α	βε-βαρυ-μένος ²
επι-βαρύν-ω	επι-βαρ-ύν-θη-κ-α	επι-βαρυ-μένος
απο-θαρρύν-ω	απο-θαρ-ύν-θη-κ-α	απο-θαρρη-μένος ³

Verbele cu tema în nazală formează aoristul pasiv pe radicalul aorist A.+ -ή-θη-κ-α, -η-μένος. τέμ-νω (< I.E. *tm-) formează participiul perfect pasiv pe acest radical, păstrând vechea reduplicare atică:

¹ Verbul δίδω/δίνω (a da) (cu aorist sigmatic) prezintă mai multe forme de participiu, cu sensuri diferite. Participiul perfect pasiv are două forme, dintre care prima cu reduplicare atică 1) δεδομένος (dat) / 2) δοσμένος (<δίδομαι=a se deda, a se dedica). Participiul perfect pasiv, neutru, articular hotărât το δεδομένο (τα δεδομένα) are sensul de "dată" sau "fapt" (τα στατιστικά δεδομένα, τα οικονομικά δεδομένα). Vechiul infinitiv δούναί se păstrează doar în expresii specializate, în sens propriu sau metaforic (δούναί και λαβεῖν).

² βαρύνω formează perfectul cu reduplicare atică (βε-βαρυ-μένος). Desinența -μένος nu mai este precedată de -σ-. Compușii verbului βαρύνω ca επι-βαρύνω, la participiul perfect pasiv renunță la reduplicare.

³ αποθαρρύνω (a descuraja), formează participiul perfect pasiv αποθαρρη-μένος, prin analogie cu verbul αποθαρώ (a încuraja).

δια-νέμ-ω

δια-νεμ-ή-θη-κ-α

δια-νεμ-η-μένος

τέμ-ν-ω

τμ-ή-θη-κ-α

τε-τμ-η-μένος

c) Unele verbe folosesc forme participiale în -θείς, -θείσα, -θέν (ανακοινωθείς, ανακοινωθείσα, ανακοινωθέν / ληφθείς, ληφθείσα, ληφθέν / δοθείς, δοθείσα, δοθέν) ce pot apărea substantivate (precedate de articol hotărât, cu schimbarea valorii semantice) sau cu valoare adjectivală, pe lângă un substantiv pe care îl determină și cu care se acordă în gen, număr și caz:

- το ανακοινωθέν (comunicatul)

- η ανακοινωθείσα απόφαση (decizia anunțată)

7.2.5.6. Teme cu finala în lichidă

În această categorie sunt cuprinse verbe cu tema în lichidă, geminată sau nu, rezultată din diverse vechi radicale indo-europene ca *fr-n, *spr-n-, *dr-n, la care, după cum se vede, s-a atașat infixul nazal -n, cu schimbarea timbrului vocalic al temei.

7.2.5.6.1. Verbe cu R. în lichida -p- + infixul nazal -v- (αι > α, ε > α, ει > α, ε > υ):

φέρ-ν-ω

φέρ-θη-κ-α

φερ-μένος

σπέρ-ν-ω

σπά-θη-κ-α

σπαρ-μένος

σέρ-ν-ω

σύρ-θη-κ-α

συρ-μένος

δέρ-ν-ω

δά-θη-κ-α

δαρ-μένος

παίρ-ν-ω

πά-θη-κ-α

παρ-μένος

φθείρ-ω

ε-φθά-ρ-ην

ε-φθαρ-μένος

7.2.5.6.2. Verbe cu R. în lichida -λ- (ε > α):

επι-βάλλ-ω

επι-βλ-ή-θη-κ-α

επι-βε-βλ-η-μένος

/επιβλ-η-θείς, -θείσα, -θέν

αν-αγγέλλ-ω

αν-αγγέλ-θη-κ-α

αν-αγγελ-μένος

Unele verbe cu finala radicalului în lichida -λ- sunt formate la prezent cu infixul nazal -v-, care cade la aoristul pasiv și la participiul perfect pasiv:

στέλ-ν-ω

στάλ-θη-κ-α

σταλ-μένος

7.2.6. PARTICULE. VERBE AUXILIARE

Așa cum am văzut deja în capitolul dedicat categoriilor gramaticale ale verbului neogrec, unele moduri se construiesc cu ajutorul unor particule (uneori cu valoare de conjuncții) plasate înaintea verbului respectiv.

7.2.6.1. Viitorul se construiește cu particula **θα**, care provine din θέλω **ίνα** + conjunctivul, o mai veche modalitate de exprimare perifrastică a

viitorului. Această formă evoluează treptat, simplificându-se: θέλω να > θέλ' να > θε' να > θανά. În cele din urmă și această formă s-a simplificat, ajungându-se la forma de astăzi - θα.

În general, particula θα este folosită în construirea viitorului durativ și momentan. Ea poate preceda însă și timpuri ale trecutului (imperfect, aorist, perfect, mai mult ca perfect - cu valoarea optativului potențial), pentru a exprima eventualitatea, dorința, irealul etc.

a) "...θα δεχόμεν τις μεγαλύτερες προκλήσεις, θα έκανα τα μεγαλύτερα κατορθώματα, θα αψηφούσα κάθε κίνδυνο..." (K.15) (...aș primi cele mai mari provocări, aș face cele mai mari isprăvi și aș ignora orice primejdie...)

b) "Ηξερε τι θα του ζητούσε..." (K.19) (Știa ce i-ar fi cerut...)

c) Viitorul durativ (/θα + aorist) poate exprima și el eventualitatea, posibilitatea/certitudinea relativă:

"Τώρα θα είσαστε κουρασμένοι." (K.44) (Acum [probabil] sunteți osteniți.)

"Ομως θα πεινάτε, θα διψάτε." (K.42) (Însă [poate] vă e foame, [poate] vă e sete/v-o fi foame.)

7.2.6.2. Conjunctivul este format cu ajutorul particulei (cu rol de conjuncție) να sau al altor conjuncții. Cea mai uzitată este particula να provenită din ινά > gr.v. ινά. Am văzut deja că formele conjunctivului durativ se traduc cu gerunziul în limba română, în cazul în care subiectul principalei nu este același cu el al propoziției secundare¹:

"Τη νύχτα (...) ονειρεύτηκα μια παμπάλαη ελιά να δακρύζει." (Sef.117) (Noaptea [...] am visat un măslin străvechi **lăcrimând**.)

Particula να poate fi precedată de articolul hotărât neutru singular το, fiind traductibil fie cu infinitivul, fie cu conjunctivul:

"Είναι και κάτι άλλο που με ενισχύει στο να πιστεύω τα όσα μας λέει." (K.28) (Mai este ceva ce mă întărește în a crede [/să cred] câte ne zice.)

Precedată de σαν, particula να urmată de timpuri trecute (imperfect, aorist, perfect, mai mult ca perfect) exprimă comparația ireală:

a) "...το φως τρεμοέπαιξε, σαν να σάρωνε μια ανάσα σκοταδιού, σαν παγωμένος αγέρας να είχε μπει στην αίθουσα." (K.20) (...lumina pâlpâia, *de parcă ar fi plutit* o boare de întuneric, *de parcă ar fi intrat* în sală un vânt înghețat.)

¹ να poate apărea și în propoziții principale, interrogative, precedând prezentul sau timpuri trecute. Vezi și Babiniotis, G. op.cit., pp.93-98.

b) "...τυλιγμένος σε μαύρο μανδύα σαν να έσερνε πίσω του τη νύχτα..." (K.21 (...învățământat într-o mantie neagră, *de parcă ar fi târât* noaptea în urmă-i.)

c) "...συνέχισε, σαν να μην είχε ακούσει τα λόγια του βασιλιά." (K.21) (...continuă, *de parcă* [ca și cum] *n-ar fi auzit* cuvintele regelui.)

7.2.6.3. Conjunctivul recurge însă și la alte particule și conjuncții, dintre care cele mai importante sunt **ας, όταν, αν (εάν)**, exprimând îndemnul, concesia, dorința etc.

Particula **ας** provine din sincoparea formei de imperativ aorist II ά[φε]ς < αφήμι (a lăsa).

1. **Ας** ξεκουραστούμε. (*Să* ne odihnim.)
2. **Ας** καθίσει όσο θέλει. (*Să* stea cât vrea.)
3. **Ας**¹ έκανε τι έκανε...
4. **Ας** μην έκανε τι έκανε...

7.2.6.4. Conjuncția **όταν**, provenită din vechiul **όταν**, la rândul său format din **ότε** (conjuncția temporală) + **αν**, intră în formarea conjunctivului momentan cu nuanță temporală (**όταν έρθει**).

7.2.6.5. Conjuncțiile **αν/εάν** < **ει αν** marchează o propoziție condițională. Ca particulă, intră în componența conjunctivului momentan (**αν διαβάσει**).

7.2.6.6. **Νεγatia verbului** la indicativ este realizată cu ajutorul particulei **δε(ν)** (la indicativ)/**μη(ν)** la conjunctiv și participiu.

- a) **Δεν ήξερε** τι να κάνει. (**Να** *știa* ce să facă.)
- b) "...γιατί ήθελε να μην ξεχωρίζει." (K.11) (...fiindcă voia *să nu se distingă*.)
- c) "...είχε μάθει να μη φοβάται." (K.12) (...învățase *să nu se teamă*.)
- d) "...ευχόταν η ώρα αυτή να μην είχε φτάσει ποτέ." (K.19) (...își dorea *să nu fi venit* nicicând acest ceas.)
- e) ...να μην διαβάσω, θα πει ότι αδιαφορώ. (...*să nu citesc* [= dacă nu citesc], va spune că sunt indiferent.)
- f) "...μην μαρσύρεσαι, φίλε μου." (K.22) (...*nu te lăsa distras*, prietene.)
- g) "...μην ξέροντας τι να πιστέψουν." (K.42) (...*neștiind* ce să creadă.)

¹ **ας/να/θα** (δείκτες) pot avea valori diferite în funcție de timpul cu care se construiesc:

(concesiv)	(potențial)	(dubitativ)
ας: παραχωρητικός	θα: δυνητικός	να: απορηματικός
ας διάβαζε	θα διάβαζε	να διάβαζε
ας διάβασε	θα διάβασε	να διάβασε
ας έχει διαβάσει	θα έχει διαβάσει	να έχει διαβάσει
ας είχε διαβάσει	θα είχε διαβάσει	να είχε διαβάσει

Ex.: "Η νύχτα να 'ταν που έκλεισε τα μάτια;" (Să fi fost noaptea care închise ochii?) (Sef.28). Vezi Babinotis, G. op.cit., pp. 360-361.

7.2.6.7. Verbele auxiliare έχω și είμαι

Verbele auxiliare έχω și είμαι sunt folosite pentru a forma anumite timpuri perifrastice. La indicativ (diateza activă) folosesc verbul έχω mai multe timpuri. Aceste timpuri sunt perfectul, mai mult ca perfectul și viitorul anterior. La conjunctiv (diateza activă), perfectul se formează perifrastic tot cu ajutorul verbului έχω. Verbul είμαι apare la diateza pasivă la aceleași moduri și timpuri ca și verbul έχω.

a) Flexiunea verbului έχω

	<u>Indicativ</u>			<u>Conjunctiv</u>
	<u>Prezent</u>	<u>Aorist</u>	<u>Viitor</u>	<u>Durativ</u>
I.sg.	έχω	είχα	θα έχω	να έχω
II.sg.	έχεις	είχες	θα έχεις	να έχεις
III.sg.	έχει	είχε	θα έχει	να έχει
I.pl.	έχουμε	είχαμε	θα έχουμε	να έχουμε
II.pl.	έχετε	είχατε	θα έχετε	να έχετε
III.pl.	έχουν	είχαν	θα έχουν	να έχουν
<u>Imperativ:</u>	έχε (pers. II sg.) έχετε (pers. II pl.)			
<u>Participiu:</u>	έχοντας			

b) Flexiunea verbului είμαι

	<u>Indicativ</u>			<u>Conjunctiv</u>
	<u>Prezent</u>	<u>Aorist</u>	<u>Viitor</u>	<u>Durativ</u>
I.sg.	είμαι	ήμουν(α)	θα είμαι	να είμαι
II.sg.	είσαι	ήσουν(α)	θα είσαι	να είσαι
III.sg.	είναι	ήταν(ε)	θα είναι	να είναι
I.pl.	είμαστε	ήμαστε	θα είμαστε	να είμαστε
II.pl.	είστε	ήσαστε	θα είστε	να είστε
III.pl.	είναι	ήταν(ε)	θα είναι	να είναι
<u>Participiu:</u>	όντας			

7.2.6.8. a) Verbele γίνομαι, υπάρχω, χρηματίζω, στέκομαι, διορίζομαι, τελώ, διατελώ și altele pot avea valoare copulativă, intrând în componența unor predicate nominale. Numele predicativ cerut de aceste verbe este întotdeauna în cazul nominativ:

Υπήρξε καλός άνθρωπος.

(A fost un om bun.)

Χρημάτισε καθηγητής επί πενταετία.

(A lucrat ca profesor cinci ani.)

b) Aceste verbe sunt folosite ca auxiliare doar la aorist, pentru a suplini formele celorlalte timpuri alte verbului είμαι sau doar cu sensul lui “a fi”, fără valoare de auxiliar.

Tot cu sensul de “a fi” este folosit și verbul στέκομαι (< στέκω), mai ales forma de aorist στάθηκε (pers.III, sg.):

Δεν στάθηκε δυνατόν να... (Nu a fost posibil să...)

Στάθηκε τυχερός. (A fost norocos.)

c) Unele verbe deponente tranzitive ca δέχομαι (a primi, a accepta) + compuşii săi și σέβομαι (a respecta) folosesc ca verb auxiliar verbul γίνομαι (a deveni), în forma sa de aorist (έγινε), pentru a exprima aoristul pasiv.

Indicativ

Prezent A	Aorist A	Aorist P
(primesc)	(am primit)	(am fost primit)
δέχομαι	δέχθηκα	έγινα δεκτός, -ή, -ό
δέχεσαι	δέχθηκες	έγινες δεκτός, -ή, -ό
δέχεται	δέχθηκε	έγινε δεκτός, -ή, -ό
δεχόμαστε	δεχθήκαμε	γίναμε δεκτοί, -ές, -ά
δέχεστε	δεχθήκατε	γίνατε δεκτοί, -ές, -ά
δέχονται	δέχθηκαν	έγιναν δεκτοί, -ές, -ά
(respect)	(am respectat)	(am fost respectat)
σέβομαι	σεβάστηκα	έγινα σεβαστός, -ή, -ό
σέβεσαι	σεβάστηκες	έγινες σεβαστός, -ή, -ό
σέβεται	σεβάστηκε	έγινε σεβαστός, -ή, -ό
σεβόμαστε	σεβαστήκαμε	γίναμε σεβαστοί, -ές, -ά
σέβεστε	σεβαστήκατε	γίνατε σεβαστοί, -ές, -ά
σέβονται	σεβάστηκαν	έγιναν σεβαστοί, -ές, -ά

7.2.6.9. În unele fraze interogative forma de persoana a III-a singular έχει este folosită impersonal și are sensul de “a fi”, “a exista”, “a se afla” și chiar “a costa”.

Έχει κάτι βιβλιοθήκες για να διαβάσουμε; (Există ceva biblioteci, ca să citim?)

Έχει εκκλησίες εκεί; (Acolo sunt biserici?)

Πόσο [του μηνός] έχουμε σήμερα; (În cât suntem astăzi?)

Πόσο έχει το αυτοκίνητο; (Cât costă mașina?)

7.2.6.10. Segmentul locuțiunilor verbale este bogat reprezentat în neogreacă de locuțiuni verbale propriu-zise (περιφραστικά ρήματα), care au

ca echivalent un verb cu același conținut semantic, precum și expresii verbale (care au ca nucleu semantic un verb), dar care nu au ca echivalent un verb¹.

Printre cele mai productive verbe se numără παίρνω (ia), δίνω (dau), βγάζω (scot), ρίχνω (arunc), κάνω (fac), θέτω (pun), λαμβάνω² (ia).

1. βλέπω το φως = γεννιέμαι
 βλέπω καλό = ευεργετούμαι
 βλέπω κάτι στον ύπνο = ονειρεύομαι
2. βάζω κατά μέρος = παραβλέπω
 βάζω ένα χεράκι = βοηθώ
 βάζω (κάποιον) πόστα = μαλώνω
 βάζω πλώρη = κατευθύνομαι
 βάζω αφτί = κρυφακούω
 βάζω σε πειρασμό = σκανδαλίζω, παρακινώ
 βάζω τάξη = τακτοποιώ
 βάζω σημάδι = σκοπεύω
 βάζω στεφάνι = παντρεύομαι
 βάζω στοίχημα = στοιχηματίζω
 β. βάζω σε σειρά = ταξινομώ
3. παίρνω μέρος = συμμετέχω
 παίρνω είδηση = αντιλαμβάνομαι
 παίρνω απόφαση = αποφασίζω
4. πέφτω στην παγίδα = παγιδεύομαι
 πέφτω στο κρεβάτι = αρρωσταίνω
 πέφτω χαμηλά = ξεπέφτω
 πέφτω έξω = λαθεύω
 την πέφτω = επιτίθεμαι
5. πιάνω τόπο = οφελώ
 πιάνω παιδί = συλλαμβάνω

¹ Unele gramatici socotesc drept "locuțiuni verbale" și expresiile verbale (V. Kleris, H. și Babiniotis, G., op.cit., pp.335-345).

² Idem.

7.2.7. PARADIGMA FLEXIONARĂ A UNOR VERBE

CONJUGAREA I

1. δένω

A. DIATEZA ACTIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

δέν-ω

δέν-εις

δέν-ει

δέν-ουμε/-ομε

δέν-ετε

δέν-ουν(ε)

Imperfect

έ-δεν-α

έ-δεν-εις

έ-δεν-ει

δέν-αμε

δέν-ατε

έ-δεν-αν

/δέν-αν(ε)

Viitor durativ

θα δέν-ω

θα δέν-εις

θα δέν-ει

θα δέν-ουμε/-ομε

θα δέν-ετε

θα δέν-ουν(ε)

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να δέν-ω

να δέν-εις

να δέν-ει

να δέν-ουμε/-ομε

να δέν-ετε

να δέν-ουν(ε)

IMPERATIV

Durativ

-

δέν-ε

-

-

δέν-ετε

-

PARTICIPIU

Durativ

δέν-οντας

b) Timpuri formate pe tema momentanului(de aorist)

INFINITIV

Aorist

δέσ-ει

INDICATIV

Aorist

έ-δεσ-α

έ-δεσ-εις

έ-δεσ-ει

δέσ-αμε

δέσ-ατε

έ-δεσ-αν

/δέσ-αν(ε)

Perfect

έχω δέσ-ει

έχεις -

έχει -

έχουμε -

έχετε -

έχουν -

/έχω δεμένο

Mai mult ca perfect

είχα δέσ-ει

είχες -

είχε -

είχαμε -

είχατε -

είχαν -

/είχα δεμένο

<u>Viitor momentan</u>	<u>Viitor anterior</u>
θα δέσ-ω	θα έχω δέσει
θα δέσ-εις	θα έχεις -
θα δέσ-ει	θα έχει -
θα δέσ-ουμε/-ομε	θα έχουμε -
θα δέσ-ετε	θα έχετε -
θα δέσ-ουν(ε)	θα έχουν -
	/θα έχω δεμένο

CONJUNCTIV		IMPERATIV
<u>Momentan</u>	<u>Perfect</u>	<u>Momentan</u>
να δέσ-ω	να έχω δέσ-ει	-
να δέσ-εις	να έχεις -	δέσ-ε
να δέσ-ει	να έχει -	-
να δέσ-ουμε/-ομε	να έχουμε -	-
να δέσ-ετε	να έχετε -	δέσ-(ε)τε
να δέσ-ουν(ε)	να έχουν -	-
	/να έχω δεμένο	

B. DIATEZA PASIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

<u>Prezent</u>	<u>Imperfect</u>	<u>Viitor durativ</u>
δέν-ομαι	δεν-όμουν(α)	θα δέν-ομαι
δέν-εσαι	δεν-όσουν(α)	θα δέν-εσαι
δέν-εται	δεν-όταν(ε)	θα δέν-εται
δεν-όμαστε	δεν-όμασταν/-όμαστε	θα δεν-όμαστε
δέν-εστε/-όσαστε	δεν-όσασταν/-όσαστε	θα δέν-εστε
δέν-ονται	δέν-ονταν	θα δέν-ονται
	/δεν-όντανε/δεν-όντουσαν	

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να δέν-ομαι
να δέν-εσαι
να δέν-εται
να δεν-όμαστε
να δέν-εστε
να δέν-ονται

IMPERATIV

Durativ

-
-
-
-
(δέν-εστε)
-

b) Timpuri formate pe tema momentanului
(de aorist)

INFINITIV INDICATIV

<u>Aorist</u>	<u>Aorist</u>	<u>Perfect</u>	<u>Mai mult ca perfect</u>
δεθ-εί	δέ-θη-κ-α	έχω δεθ-εί	είχα δεθ-εί
	δέθ-ηκες	έχεις -	είχες -
	δέθ-ηκε	έχει -	είχε -
	δεθ-ήκαμε	έχουμε -	είχαμε -
	δεθ-ήκατε	έχετε -	είχατε -
	δέθ-ηκαν(ε)	έχουν -	είχαν -
		/είμαι δεμένος	/ήμουν δεμένος

Viitor momentan

θα δεθ-ώ
θα δεθ-είς
θα δεθ-εί
θα δεθ-ούμε
θα δεθ-είτε
θα δεθ-ούν(ε)

Viitor anterior

θα έχω δεθ-εί
θα έχεις -
θα έχει -
θα έχουμε -
θα έχετε -
θα έχουν -
/θα είμαι δεμένος

1 D. B

CONJUNCTIV

Momentan

να δεθ-ώ
να δεθ-είς
να δεθ-εί
να δεθ-ούμε
να δεθ-είτε
να δεθ-ούν

Perfect

να έχω δεθ-εί
να έχεις -
να έχει -
να έχουμε -
να έχετε -
να έχουν -
/να είμαι δε-μένος

IMPERATIV

Momentan

-
δέσ-ου
-
-
δεθ-είτε
-

PARTICIPIU Perfect: δε-μένος, -η, -ο

2. θάβω

A. DIATEZA ACTIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

θάβ-ω

θάβ-εις

θάβ-ει

θάβ-ουμε

θάβ-ετε

θάβ-ουν

Imperfect

έ-θαβ-α

έ-θαβ-εις

έ-θαβ-ει

θάβ-αμε

θάβ-ατε

έ-θαβ-αν

Viitor durativ

θα θάβ-ω

θα θάβ-εις

θα θάβ-ει

θα θάβ-ουμε

θα θάβ-ετε

θα θάβ-ουν

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να θάβ-ω

να θάβ-εις

να θάβ-ει

να θάβ-ουμε

να θάβ-ετε

να θάβ-ουν

IMPERATIV

Durativ

-

θάβ-ε

-

-

θάβ-ετε

-

PARTICIPIU

Durativ

θάβ-οντας

b) Timpuri formate pe tema momentanului
(de aorist)

INFINITIV

3. Aorist

θάψ-ει

INDICATIV

Aorist

έ-θαψ-α

έ-θαψ-εις

έ-θαψ-ει

θάψ-αμε

θάψ-ατε

έ-θαψ-αν

Perfect

έχω θάψ-ει

έχεις -

έχει -

έχουμε -

έχετε -

έχουν -

/έχω θαμμένο

Mai mult ca perfect

είχα θάψ-ει

είχες -

είχε -

είχαμε -

είχατε -

είχαν -

/είχα θαμμένο

Viitor momentan

θα θάψ-ω
 θα θάψ-εις
 θα θάψ-ει
 θα θάψ-ουμε
 θα θάψ-ετε
 θα θάψ-ουν

Viitor anterior

θα έχω θάψ-ει
 θα έχεις -
 θα έχει -
 θα έχουμε -
 θα έχετε -
 θα έχουν -
 /θα έχω θαμμένο

CONJUNCTIV

Momentan

να θάψ-ω
 να θάψ-εις
 να θάψ-ει
 να θάψ-ουμε
 να θάψ-ετε
 να θάψ-ουν

Perfect

να έχω θάψ-ει
 να έχεις -
 να έχει -
 να έχουμε -
 να έχετε -
 να έχουν -
 /να έχω θαμμένο

IMPERATIV

Momentan

-
 θάψ-ε
 -
 -
 θάψ-τε
 -

B. DIATEZA PASIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

θαβ-ομαι
 θαβ-εσαι
 θαβ-εται
 θαβ-όμαστε
 θαβ-εστε
 θαβ-ονται

Imperfect

θαβ-όμουν
 θαβ-όσουν
 θαβ-όταν
 θαβ-όμαστε/-αν
 θαβ-όσαστε/-αν
 θαβ-ονταν

Viitor durativ

θα θαβ-ομαι
 θα θαβ-εσαι
 θα θαβ-εται
 θα θαβ-όμαστε
 θα θαβ-εστε
 θα θαβ-ονται

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να θαβ-ομαι
 να θαβ-εσαι
 να θαβ-εται
 να θαβ-όμαστε
 να θαβ-εστε
 να θαβ-ονται

IMPERATIV

Durativ

-
 -
 -
 -
 (θαβ-εστε)
 -

b) Timpuri formate pe tema momentanului

(de aorist)

I.A

INFINITIV	INDICATIV		
<u>Aorist</u>	<u>Aorist</u>	<u>Perfect</u>	<u>Mai mult ca perfect</u>
θαφτ-εί	θάφτ-ηκα	έχω θαφτ-εί	είχα θαφτεί
/ταφ-εί	/τάφ-ηκα	έχεις -	είχες -
	θάφτ-ηκες	έχει -	είχε -
	θάφτ-ηκε	έχουμε -	είχαμε -
	θαφτ-ήκαμε	έχετε -	είχατε -
	θαφτ-ήκατε	έχουν -	είχαν -
	θάφτ-ηκαν	/είμαι θαμμένος	/ήμουν θαμμένος

Viitor momentan

θα θαφτ-ώ/θα ταφ-ώ

θα θαφτ-είς

θα θαφτ-εί

θα θαφτ-ούμε

θα θαφτ-είτε

θα θαφτ-ούν

Viitor anterior

θα έχω θαφτ-εί / θα έχω ταφ-εί

θα έχεις -

θα έχει -

θα έχουμε -

θα έχετε -

θα έχουν -

/θα είμαι (τε-)θαμμένος

CONJUNCTIV

Momentan

να θαφτ-ώ

να θαφτ-είς

να θαφτε-εί

να θαφτ-ούμε

να θαφτ-είτε

να θαφτ-ούν

Perfect

να έχω θαφτ-εί/ταφ-εί

να έχεις -

να έχει -

να έχουμε -

να έχετε -

να έχουν -

/να είμαι θαμμένος

IMPERATIV

Momentan

-

θάψ-ου

-

-

θαφτ-είτε

-

PARTICIPIUL Perfect: θαμμένος, -η, -ο

3. διαλέγω

A. DIATEZA ACTIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

διαλέγ-ω

διαλέγ-εις

διαλέγ-ει

διαλέγ-ουμε

διαλέγ-ετε

διαλέγ-ουν

Imperfect

διάλεγ-α

διάλεγ-ες

διάλεγ-ε

διαλέγ-αμε

διαλέγ-ατε

διάλεγ-αν

Viitor durativ

θα διαλέγ-ω

θα διαλέγ-εις

θα διαλέγ-ει

θα διαλέγ-ουμε

θα διαλέγ-ετε

θα διαλέγ-ουν

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να διαλέγ-ω

να διαλέγ-εις

να διαλέγ-ει

να διαλέγ-ουμε

να διαλέγ-ετε

να διαλέγ-ουν

IMPERATIV

Durativ

-

διάλεγ-ε

-

-

διαλέγ-ετε

-

PARTICIPIU

Durativ

διαλέγ-οντας

b) Timpuri formate pe tema momentanului

(de aorist)

INFINITIV

Aorist

διαλέξ-ει

INDICATIV

Aorist

διάλεξ-α

διάλεξ-ες

διάλεξ-ε

διαλέξ-αμε

διαλέξ-ατε

διάλεξ-αν

Perfect

έχω διαλέξ-ει

έχεις -

έχει -

έχουμε -

έχετε -

έχουν -

/έχω διαλεγ-μένο

Mai mult ca perfect

είχα διαλέξ-ει

είχες -

είχε -

είχαμε -

είχατε -

είχαν -

/είχα διαλεγ-μένο

Viitor momentan

θα διαλέξ-ω
 θα διαλέξ-εις
 θα διαλέξ-ει
 θα διαλέξ-ουμε
 θα διαλέξ-ετε
 θα διαλέξ-ουν

Viitor anterior

θα έχω διαλέξ-ει
 θα έχεις -
 θα έχει -
 θα έχουμε -
 θα έχετε -
 θα έχουν -
 /θα έχω διαλεγ-μένο

CONJUNCTIV

Momentan

να διαλέξ-ω
 να διαλέξ-εις
 να διαλέξ-ει
 να διαλέξ-ουμε
 να διαλέξ-ετε
 να διαλέξ-ουν

Perfect

να έχω διαλέξ-ει
 να έχεις -
 να έχει -
 να έχουμε -
 να έχετε -
 να έχουν -
 /να έχω διαλεγ-μένο

18

IMPERATIV

Momentan

-
 διάλεξ-ε
 -
 -
 διαλέξ-(ε)τε
 -

B. DIATEZA PASIVĂa) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

διαλέγ-ομαι
 διαλέγ-εσαι
 διαλέγ-εται
 διαλεγ-όμαστε
 διαλέγ-εστε
 διαλέγ-ονται

Imperfect

διαλεγ-όμουν
 διαλεγ-όσουν
 διαλεγ-όταν
 διαλεγ-όμαστε
 διαλεγ-όσαστε
 διαλέγ-ονταν

Viitor durativ

θα διαλέγ-ομαι
 θα διαλέγ-εσαι
 θα διαλέγ-εται
 θα διαλεγ-όμαστε
 θα διαλέγ-εστε
 θα διαλέγ-ονται

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να διαλέγ-ομαι
 να διαλέγ-εσαι
 να διαλέγ-εται
 να διαλεγ-όμαστε
 να διαλέγ-εστε
 να διαλέγ-ονται

IMPERATIV

Durativ

-
 -
 -
 -
 (διαλέγ-εστε)
 -

b) Timpuri formate pe tema momentanului
(de aorist)

INFINITIV	INDICATIV		
<u>Aorist</u>	<u>Aorist</u>	<u>Perfect</u>	<u>Mai mult ca perfect</u>
διαλεχτ-εί	διαλέχτ-ηκα	έχω διαλεχτ-εί	είχα διαλεχτ-εί
	διαλέχτ-ηκες	έχεις -	είχες -
	διαλέχτ-ηκε	έχει -	είχε -
	διαλεχτ-ήκαμε	έχουμε -	είχαμε -
	διαλεχτ-ήκατε	έχετε -	είχατε -
	διαλέχτ-ηκαν	έχουν -	είχαν -
		/είμαι διαλεγ-μένος /ήμουν διαλεγ-μένος	

Viitor momentan

θα διαλεχτ-ώ
θα διαλεχτ-είς
θα διαλεχτ-εί
θα διαλεχτ-ούμε
θα διαλεχτ-είτε
θα διαλεχτ-ούν

Viitor anterior

θα έχω διαλεχτ-εί
θα έχεις -
θα έχει -
θα έχουμε -
θα έχετε -
θα έχουν -
/θα είμαι διαλεγ-μένος

CONJUNCTIV

Momentan

να διαλεχτ-ώ
να διαλεχτ-είς
να διαλεχτ-εί
να διαλεχτ-ούμε
να διαλεχτ-είτε
να διαλεχτ-ούν

Perfect

να έχω διαλεχτ-εί
να έχεις -
να έχει -
να έχουμε -
να έχετε -
να έχουν -
/να είμαι διαλεγ-μένος

IMPERATIV

Momentan

-
διαλέξ-ου
-
-
διαλεχτ-είτε
-

PARTICIPIU Perfect: διαλεγ-μένος, -η, -ο

4. βαπτίζω

A. DIATEZA ACTIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

βαπτίζ-ω
 βαπτίζ-εις
 βαπτίζ-ει
 βαπτίζ-ουμε
 βαπτίζ-ετε
 βαπτίζ-ουν

Imperfect

βάπτιζ-α
 βάπτιζ-ες
 βάπτιζ-ε
 βαπτίζ-αμε
 βαπτίζ-ατε
 βάπτιζ-αν

Viitor durativ

θα βαπτίζ-ω
 θα βαπτίζ-εις
 θα βαπτίζ-ει
 θα βαπτίζ-ουμε
 θα βαπτίζ-ετε
 θα βαπτίζ-ουν

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να βαπτίζ-ω
 να βαπτίζ-εις
 να βαπτίζ-ει
 να βαπτίζ-ουμε
 να βαπτίζ-ετε
 να βαπτίζ-ουν

IMPERATIV

Durativ

-
 βάπτιζ-ε
 -
 -
 βαπτίζ-ετε
 -

PARTICIPIU

Durativ

βαπτίζ-οντας

b) Timpuri formate pe tema momentanului(de aorist)

INFINITIV

Aorist

βαπτίς-ει

INDICATIV

Aorist

βάπτισ-α
 βάπτισ-ες
 βάπτισ-ε
 βαπτίς-αμε
 βαπτίς-ατε
 βάπτισ-αν

Perfect

έχω βαπτίς-ει
 έχεις -
 έχει -
 έχουμε -
 έχετε -
 έχουν -

Mai mult ca perfect

είχα βαπτίς-ει
 είχες -
 είχε -
 είχαμε -
 είχατε -
 είχαν -

/έχω βαπτισ-μένο /είχα βαπτισμένο

Viitor momentan

θα βαπτίσ-ω
 θα βαπτίσ-εις
 θα βαπτίσ-ει
 θα βαπτίσ-ουμε
 θα βαπτίσ-ετε
 θα βαπτίσ-ουν

Viitor anterior

θα έχω βαπτίσ-ει
 θα έχεις -
 θα έχει -
 θα έχουμε -
 θα έχετε -
 θα έχουν -
 /θα έχω βαπτισμένο

CONJUNCTIV

Momentan

να βαπτίσ-ω
 να βαπτίσ-εις
 να βαπτίσ-ει
 να βαπτίσ-ουμε
 να βαπτίσ-ετε
 να βαπτίσ-ουν

Perfect

να έχω βαπτίσ-ει
 να έχεις -
 να έχει -
 να έχουμε -
 να έχετε -
 να έχουν -
 /να έχω βαπτισμένο

IMPERATIV

Momentan

-
 βάπτισ-ε
 -
 -
 βαπτίς-(ε)τε
 -

B. DIATEZA PASIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

βαπτίζ-ομαι
 βαπτίζ-εσαι
 βαπτίζ-εται
 βαπτίζ-όμαστε
 βαπτίζ-εστε
 βαπτίζ-ονται

Imperfect

βαπτίζ-όμουν
 βαπτίζ-όσουν
 βαπτίζ-όταν
 βαπτίζ-όμαστε
 βαπτίζ-όσατε
 βαπτίζ-ονταν

Viitor durativ

θα βαπτίζ-ομαι
 θα βαπτίζ-εσαι
 θα βαπτίζ-εται
 θα βαπτίζ-όμαστε
 θα βαπτίζ-εστε
 θα βαπτίζ-ονται

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να βαπτίζ-ομαι
 να βαπτίζ-εσαι
 να βαπτίζ-εται
 να βαπτίζ-όμαστε
 να βαπτίζ-εστε
 να βαπτίζ-ονται

IMPERATIV

Durativ

-
 -
 -
 -
 βαπτίζ-εστε
 -

b) Timpuri formate pe tema momentanului
(de aorist)

INFINITIV	INDICATIV		
<u>Aorist</u>	<u>Aorist</u>	<u>Perfect</u>	<u>Mai mult ca perfect</u>
βαπτιστ-εί	βαπτίστ-ηκα	έχω βαπτιστ-εί	είχα βαπτιστ-εί
	βαπτίστ-ηκες	έχεις -	είχες -
	βαπτίστ-ηκε	έχει -	είχε -
	βαπτιστ-ήκαμε	έχουμε -	είχαμε -
	βαπτιστ-ήκατε	έχετε -	είχατε -
	βαπτίστ-ηκαν	έχουν -	είχαν -
		/είμαι βαπτιστ-μένος	/ήμουν βαπτιστ-μένος

Viitor momentan

θα βαπτιστ-ώ
θα βαπτιστ-είς
θα βαπτιστ-εί
θα βαπτιστ-ούμε
θα βαπτιστ-είτε
θα βαπτιστ-ούν

Viitor anterior

θα έχω βαπτιστ-εί
θα έχεις -
θα έχει -
θα έχουμε -
θα έχετε -
θα έχουν -
/θα είμαι βαπτιστ-μένος

CONJUNCTIV

Momentan

να βαπτιστ-ώ
να βαπτιστ-είς
να βαπτιστ-εί
να βαπτιστ-ούμε
να βαπτιστ-είτε
να βαπτιστ-ούν

Perfect

να έχω βαπτιστ-εί
να έχεις -
να έχει -
να έχουμε -
να έχετε -
να έχουν -
/να είμαι βαπτιστ-μένος

IMPERATIV

Momentan

-
βαπτίστ-ου
-
-
βαπτιστ-είτε
-

PARTICIPIU Perfect: βαπτισμένος, -η, -ο

5. κρίνω

A. DIATEZA ACTIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

κρίν-ω
κρίν-εις
κρίν-ει
κρίν-ουμε
κρίν-ετε
κρίν-ουν

Imperfect

έ-κριν-α
έ-κριν-ες
έ-κριν-ε
κρίν-αμε
κρίν-ατε
έ-κριν-αν

Viitor durativ

θα κρίν-ω
θα κρίν-εις
θα κρίν-ει
θα κρίν-ουμε
θα κρίν-ετε
θα κρίν-ουν

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να κρίν-ω
να κρίν-εις
να κρίν-ει
να κρίν-ουμε
να κρίν-ετε
να κρίν-ουν

IMPERATIV

Durativ

-
κρίν-ε
-
-
κρίν-ετε
-

PARTICIPIU

Durativ

κρίν-οντας

b) Timpuri formate pe tema momentanului(de aorist)

INFINITIV

Aorist

κρίν-ει

INDICATIV

Aorist

έ-κριν-α
έ-κριν-ες
έ-κριν-ε
κρίν-αμε
κρίν-ατε
έ-κριν-αν

Perfect

έχω κρίν-ει
έχεις -
έχει -
έχουμε -
έχετε -
έχουν -
/έχω κριμένο

Mai mult ca perfect

είχα κρίν-ει
είχες -
είχε -
είχαμε -
είχατε -
είχαν -
/είχα κριμένο

Viitor momentan

θα κρίν-ω
 θα κρίν-εις
 θα κρίν-ει
 θα κρίν-ουμε
 θα κρίν-ετε
 θα κρίν-ουν

Viitor anterior

θα έχω κρίν-ει
 θα έχεις -
 θα έχει -
 θα έχουμε -
 θα έχετε -
 θα έχουν -
 /θα έχω κριμένο

CONJUNCTIV

Momentan

να κρίν-ω
 να κρίν-εις
 να κρίν-ει
 να κρίν-ουμε
 να κρίν-ετε
 να κρίν-ουν

Perfect

να έχω κρίν-ει
 να έχεις -
 να έχει -
 να έχουμε -
 να έχετε -
 να έχουν -
 /να έχω κριμένο

IMPERATIV

Momentan

-
 κρίν-ε
 -
 -
 κρίν-ετε
 -

A. DIATEZA PASIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

κρίν-ομαι
 κρίν-εσαι
 κρίν-εται
 κρίν-όμαστε
 κρίν-εστε
 κρίν-ονται

Imperfect

κρίν-όμουν
 κρίν-όσουν
 κρίν-όταν
 κρίν-όμαστε
 κρίν-όσαστε
 κρίν-ονταν

Viitor durativ

θα κρίν-ομαι
 θα κρίν-εσαι
 θα κρίν-εται
 θα κρίν-όμαστε
 θα κρίν-εστε
 θα κρίν-ονται

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να κρίν-ομαι
 να κρίν-εσαι
 να κρίν-εται
 να κρίν-όμαστε
 να κρίν-εστε
 να κρίν-ονται

IMPERATIV

Durativ

-
 -
 -
 -
 (κρίν-εστε)
 -

b) Timpuri formate pe tema momentanului
(de aorist)

INFINITIV

Aorist

κριθ-εί

INDICATIV

Aorist

κριθ-ηκα

κριθ-ηκες

κριθ-ηκε

κριθ-ήκαμε

κριθ-ήκατε

κριθ-ηκαν

Perfect

έχω κριθ-εί

έχεις -

έχει -

έχουμε -

έχετε -

έχουν -

Mai mult ca perfect

είχα κριθ-εί

είχες -

είχε -

είχαμε -

είχατε -

είχαν -

/είμαι κριμένος /ήμουν κριμένος

Viitor momentan

θα κριθ-ώ

θα κριθ-είς

θα κριθ-εί

θα κριθ-ούμε

θα κριθ-είτε

θα κριθ-ούν

Viitor anterior

θα έχω κριθ-εί

θα έχεις -

θα έχει -

θα έχουμε -

θα έχετε -

θα έχουν -

/θα είμαι κριμένος

CONJUNCTIV

Momentan

να κριθ-ώ

να κριθ-είς

να κριθ-εί

να κριθ-ούμε

να κριθ-είτε

να κριθ-ούν

Perfect

να έχω κριθ-εί

να έχεις -

να έχει -

να έχουμε -

να έχετε -

να έχουν -

/να είμαι κριμένος

IMPERATIV

Momentan

-

-

-

-

κριθ-είτε

-

PARTICIPIU Perfect: κριμένος, -η, -ο

CONJUGAREA A II-A

1. κτυπώ

A. DIATEZA ACTIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

κτυπ-ώ
 κτυπ-άς
 κτυπ-ά /-άει
 κτυπ-άμε /-ούμε
 κτυπ-άτε
 κτυπ-άν(ε)/-ούν

Imperfect

κτυπ-ούσα/κτύπ-αγα
 κτυπ-ούσες/κτύπ-αγες
 κτυπ-ούσε/κτύπ-αγε
 κτυπ-ούσαμε/κτυπ-άγαμε
 κτυπ-ούσατε/κτυπ-άγατε
 κτυπ-ούσαν/κτύπ-αγαν
 /κτυπ-άγανε

Viitor durativ

θα κτυπ-ώ
 θα κτυπ-άς
 θα κτυπ-ά
 θα κτυπ-άμε
 θα κτυπ-άτε
 θα κτυπ-ούν

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να κτυπ-ώ
 να κτυπ-άς
 να κτυπ-ά
 να κτυπ-άμε
 να κτυπ-άτε
 να κτυπ-ούν

IMPERATIV

Durativ

-
 κτύπ-α
 -
 -
 κτυπ-άτε
 -

PARTICIPIU

Durativ

κτυπ-ώντας

b) Timpuri formate pe tema momentanului
(de aorist)

INFINITIV

Aorist

κτυπήσ-ει

INDICATIV

Aorist

κτύπησ-α
 κτύπησ-ες
 κτύπησ-ε
 κτυπήσ-αμε
 κτυπήσ-ατε
 κτύπησ-αν

Perfect

έχω κτυπήσ-ει
 έχεις -
 έχει -
 έχουμε -
 έχετε -
 έχουν -
 /έχω κτυπ-ημένο

Mai mult ca perfect

είχα κτυπήσ-ει
 είχες -
 είχε -
 είχαμε -
 είχατε -
 είχαν -
 /είχα κτυπ-ημένο

Viitor momentan

θα κτυπήσ-ω
 θα κτυπήσ-εις
 θα κτυπήσ-ει
 θα κτυπήσ-ουμε
 θα κτυπήσ-ετε
 θα κτυπήσ-ουν

Viitor anterior

θα έχω κτυπήσ-ει
 θα έχεις -
 θα έχει -
 θα έχουμε -
 θα έχετε -
 θα έχουν -
 /θα έχω κτυπη-μένο

CONJUNCTIV

Momentan

να κτυπήσ-ω
 να κτυπήσ-εις
 να κτυπήσ-ει
 να κτυπήσ-ουμε
 να κτυπήσ-ετε
 να κτυπήσ-ουν

Perfect

να έχω κτυπήσ-ει
 να έχεις -
 να έχει -
 να έχουμε -
 να έχετε -
 να έχουν -
 /να έχω κτυπη-μένο

IMPERATIV

Momentan

-
 κτύπησ-ε
 -
 -
 κτυπήσ-(ε)τε
 -
 -

B. DIATEZA PASIVĂ

I

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

κτυπ-ιέμαι
 κτυπ-ιέσαι
 κτυπ-ιέται
 κτυπ-ιόμαστε
 κτυπ-ιέστε
 κτυπ-ιούνται

Imperfect

κτυπ-ιόμουν
 κτυπ-ιόσουν
 κτυπ-ιόταν
 κτυπ-ιόμασταν
 κτυπ-ιόσασταν
 κτυπ-ιόνταν(ε)

Viitor durativ

θα κτυπ-ιέμαι
 θα κτυπ-ιέσαι
 θα κτυπ-ιέται
 θα κτυπ-ιόμαστε
 θα κτυπ-ιέστε
 θα κτυπ-ιούνται

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να κτυπ-ιέμαι
 να κτυπ-ιέσαι
 να κτυπ-ιέται
 να κτυπ-ιόμαστε
 να κτυπ-ιέστε
 να κτυπ-ιούνται

IMPERATIV

Durativ

-

b) Timpuri formate pe tema momentanului
(de aorist)

ID A

INFINITIV	INDICATIV		
<u>Aorist</u>	<u>Aorist</u>	<u>Perfect</u>	<u>Mai mult ca perfect</u>
κτυπηθ-εί	κτυπήθ-ηκα	έχω κτυπηθ-εί	είχα κτυπηθ-εί
	κτυπήθ-ηκες	έχεις -	είχες -
	κτυπήθ-ηκε	έχει -	είχε -
	κτυπηθ-ήκαμε	έχουμε -	είχαμε -
	κτυπηθ-ήκατε	έχετε -	είχατε -
	κτυπήθ-ηκαν	έχουν -	είχαν -
		/είμαι κτυπη-μένος	/ήμουν κτυπη-μένος

Viitor momentan

θα κτυπηθ-ώ
θα κτυπηθ-είς
θα κτυπηθ-εί
θα κτυπηθ-ούμε
θα κτυπηθ-είτε
θα κτυπηθ-ούν

Viitor anterior

θα έχω κτυπηθ-εί
θα έχεις -
θα έχει -
θα έχουμε -
θα έχετε -
θα έχουν -
/θα είμαι κτυπη-μένος

CONJUNCTIV

IG

Momentan

να κτυπηθ-ώ
να κτυπηθ-είς
να κτυπηθ-εί
να κτυπηθ-ούμε
να κτυπηθ-είτε
να κτυπηθ-ούν

Perfect

να έχω κτυπηθ-εί
να έχεις -
να έχει -
να έχουμε -
να έχετε -
να έχουν -
/να είμαι κτυπη-μένος

IMPERATIV

Momentan

-
κτυπήσ-ου
-
-
κτυπηθ-είτε
-

PARTICIPIU Perfect: κτυπη-μένος, -η, -ο

2. ζητώ

A. DIATEZA ACTIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

ζητ-ώ

ζητ-άς/-είς

ζητ-ά/-ει

ζητ-άμε/-ούμε

ζητ-άτε/-είτε

ζητ-ούν/-άν(ε)

Imperfect

ζητ-ούσα

ζητ-ούσες

ζητ-ούσε

ζητ-ούσαμε

ζητ-ούσατε

ζητ-ούσαν(ε)

Viitor durativ

θα ζητ-ώ

θα ζητ-άς

θα ζητ-ά

θα ζητ-άμε

θα ζητ-άτε

θα ζητ-ούν

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να ζητ-ώ

να ζητ-άς

να ζητ-ά

να ζητ-άμε

να ζητ-άτε

να ζητ-ούν

IMPERATIV

Durativ

-

ζήτ-α

-

-

ζητά-τε

-

PARTICIPIU

Durativ

ζητ-ώντας

b) Timpuri formate pe tema momentanului(de aorist)

INFINITIV

Aorist

ζητήσ-ει

INDICATIV

Aorist

ζήτησ-α

ζήτησ-ες

ζήτησ-ε

ζητήσ-αμε

ζητήσ-ατε

ζήτησ-αν

Perfect

έχω ζητήσ-ει

έχεις -

έχει -

έχουμε -

έχετε -

έχουν -

/έχω ζητη-μένο

Mai mult ca perfect

είχα ζητήσ-ει

είχες -

είχε -

είχαμε -

είχατε -

είχαν -

/είχα ζητη-μένο

Viitor momentan

θα ζητήσω

θα ζητήσ-εις

θα ζητήσ-ει

θα ζητήσ-ουμε

θα ζητήσ-ετε

θα ζητήσουν

Viitor anterior

θα έχω ζητήσ-ει

θα έχεις -

θα έχει -

θα έχουμε -

θα έχετε -

θα έχουν -

/θα έχω ζητη-μένο

CONJUNCTIVMomentan

να ζητήσω

2001 να ζητήσ-εις

να ζητήσ-ει

να ζητήσ-ουμε

να ζητήσ-ετε

να ζητήσουν

Perfect

να έχω ζητήσ-ει

να έχεις -

να έχει -

να έχουμε -

να έχετε -

να έχουν -

/να έχω ζητη-μένο

IMPERATIVMomentan

-

ζήτησ-ε

-

-

ζητήσ-(ε)τε

B. DIATEZA PASIVĂ**a) Timpuri formate pe tema durativului****INDICATIV**Prezent

ζητ-ούμαι

ζητ-είσαι

ζητ-είται

ζητ-ούμαστε

ζητ-είστε

ζητ-ούνται

Imperfect

ζητ-ούμουν(α)

ζητ-ούσουν(α)

ζητ-ούνταν(ε)

ζητ-ούμαστε

ζητ-ούσαστε

ζητ-ούνταν

Viitor durativ

θα ζητ-ούμαι

θα ζητ-είσαι

θα ζητ-είται

θα ζητ-ούμαστε

θα ζητ-είστε

θα ζητ-ούνται

CONJUNCTIVPrezent (Durativ)

να ζητ-ούμαι

να ζητ-είσαι

να ζητ-είται

να ζητ-ούμαστε

να ζητ-είστε

να ζητ-ούνται

IMPERATIVDurativ

-

b) Timpuri formate pe tema momentanului
(de aorist)

INFINITIV	INDICATIV		
<u>Aorist</u>	<u>Aorist</u>	<u>Perfect</u>	<u>Mai mult ca perfect</u>
ζητηθ-εί	ζητήθ-ηκα	έχω ζητηθ-εί	είχα ζητηθ-εί
	ζητήθ-ηκες	έχεις -	είχες -
	ζητήθ-ηκε	έχει -	είχε -
	ζητηθ-ήκαμε	έχουμε -	είχαμε -
	ζητηθ-ήκατε	έχετε -	είχατε -
	ζητήθ-ηκαν	έχουν -	είχαν -
		/είμαι ζητη-μένος /ήμουν ζητη-μένος	

Viitor momentan

θα ζητηθ-ώ
θα ζητηθ-είς
θα ζητηθ-εί
θα ζητηθ-ούμε
θα ζητηθ-είτε
θα ζητηθ-ούν

Viitor anterior

θα έχω ζητηθ-εί
θα έχεις -
θα έχει -
θα έχουμε -
θα έχετε -
θα έχουν -
/θα είμαι ζητη-μένος

CONJUNCTIV

Momentan

να ζητηθ-ώ
να ζητηθ-είς
να ζητηθ-εί
να ζητηθ-ούμε
να ζητηθ-είτε
να ζητηθ-ούν

Perfect

να έχω ζητηθ-εί
να έχεις -
να έχει -
να έχουμε -
να έχετε -
να έχουν -
/να είμαι ζητη-μένος

IMPERATIV

Momentan

-
ζητήσ-ου
-
-
ζητηθ-είτε
-

PARTICIPIU Perfect: ζητη-μένος

3. κινώ

A. DIATEZA ACTIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

κιν-ώ
κιν-είς
κιν-εί
κιν-ούμε
κιν-είτε
κιν-ούν(ε)

Imperfect

κιν-ούσα
κιν-ούσες
κιν-ούσε
κιν-ούσαμε
κιν-ούσατε
κιν-ούσαν(ε)

Viitor durativ

θα κιν-ώ
θα κιν-είς
θα κιν-εί
θα κιν-ούμε
θα κιν-είτε
θα κιν-ούν

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να κιν-ώ
να κιν-είς
να κιν-εί
να κιν-ούμε
να κιν-είτε
να κιν-ούν

IMPERATIV

Durativ

-
κίν-α
-
-
κιν-άτε
-

PARTICIPIU

Durativ

κιν-ώντας

b) Timpuri formate pe tema momentanului

(de aorist)

INFINITIV

Aorist

κινήσ-ει

INDICATIV

Aorist

κίνησ-α
κίνησ-ες
κίνησ-ε
κινήσ-αμε
κινήσ-ατε
κίνησ-αν

Perfect

έχω κινήσ-ει
έχεις -
έχει -
έχουμε -
έχετε -
έχουν -

Mai mult ca perfect

είχα κινήσ-ει
είχες -
είχε -
είχαμε -
είχατε -
είχαν -

/έχω κινού-μενο /είχα κινού-μενο

Viitor momentan

θα κινήσ-ω
 θα κινήσ-εις
 θα κινήσ-ει
 θα κινήσ-ουμε
 θα κινήσ-ετε
 θα κινήσ-ουν

Viitor anterior

θα έχω κινήσ-ει
 θα έχεις -
 θα έχει -
 θα έχουμε -
 θα έχετε -
 θα έχουν -
 /θα έχω κινού-μενο

CONJUNCTIV

Momentan

να κινήσ-ω
 να κινήσ-εις
 να κινήσ-ει
 να κινήσ-ουμε
 να κινήσ-ετε
 να κινήσ-ουν

Perfect

να έχω κινήσ-ει
 να έχεις -
 να έχει -
 να έχουμε -
 να έχετε -
 να έχουν -
 /να έχω κινού-μενο

IMPERATIV

Momentan

-
 κίνησ-ε
 -
 -
 κινήσ-τε
 -

B. DIATEZA PASIVĂ

a) Timpuri formate pe tema durativului

INDICATIV

Prezent

κιν-ούμαι
 κιν-είσαι
 κιν-είται
 κιν-ούμαστε
 κιν-είστε
 κιν-ούνται

Imperfect

κιν-ούμουν
 κιν-ούσουν
 κιν-ούνταν
 κιν-ούμασταν
 κιν-ούσασταν
 κιν-ούνταν

Viitor durativ

θα κιν-ούμαι
 θα κιν-είσαι
 θα κιν-είται
 θα κιν-ούμαστε
 θα κιν-είστε
 θα κιν-ούνται

CONJUNCTIV

Prezent (Durativ)

να κιν-ούμαι
 να κιν-είσαι
 να κιν-είται
 να κιν-ούμαστε
 να κιν-είστε
 να κιν-ούνται

IMPERATIV

Durativ

-
 -
 -
 -
 (κιν-είστε)
 -

b) Timpuri formate pe tema momentanului
(de aorist)

INFINITIV	INDICATIV		
<u>Aorist</u>	<u>Aorist</u>	<u>Perfect</u>	<u>Mai mult ca perfect</u>
κινηθ-εί	κινήθ-ηκα	έχω κινήθ-εί	είχα κινήθ-εί
	κινήθ-ηκες	έχεις -	είχες -
	κινήθ-ηκε	έχει -	είχε -
	κινήθ-ήκαμε	έχουμε -	είχαμε -
	κινήθ-ήκατε	έχετε -	είχατε -
	κινήθ-ηκαν	έχουν -	είχαν -
		/είμαι κινού-μενος	/ήμουν κινού-μενος

Viitor momentan

θα κινήθ-ώ
θα κινήθ-είς
θα κινήθ-εί
θα κινήθ-ούμε
θα κινήθ-είτε
θα κινήθ-ούν

Viitor anterior

θα έχω κινήθ-εί
θα έχεις -
θα έχει -
θα έχουμε -
θα έχετε -
θα έχουν -
/θα είμαι κινού-μενος

CONJUNCTIV

Momentan

να κινήθ-ώ
να κινήθ-είς
να κινήθ-εί
να κινήθ-ούμε
να κινήθ-είτε
να κινήθ-ούν

Perfect

να έχω κινήθ-εί
να έχεις -
να έχει -
να έχουμε -
να έχετε -
να έχουν -
/να είμαι κινού-μενος

IMPERATIV

Momentan

-
κινήσ-ου
-
-
κινήθ-είτε
-

PARTICIPIU Perfect:

κινού-μενος, -η, -ο
κινήθεις, κινήθειςα, κινήθέν

7.2.8. VERBE ANOMALE

DIATEZA ACTIVĂ		DIATEZA PASIVĂ	
INDICATIV		INDICATIV	PARTICIPIU
PREZENT	AORIST	AORIST MP	PERFECT
αγγέλλω	άγγελαι	αγγέλθηκα	αγγελμένος
άγω	ήγαγα	άχθηκα	αγμένος
ανεβαίνω	-	ανέβηκα	ανεβασμένος
αντέχω	άντεξα	-	-
απέχω	απείχα	-	-
αυξάνω	αύξησα	αυξήθηκα	αυξημένος
αφήνω	άφησα	αφέθηκα	αφημένος
βάζω	έβαλα	βάλθηκα	βαλμένος
βάλλω	έβαλα	βλήθηκα	(βε)βλημένος
βαρύνω	βάρυνα	βαρύνθηκα	(βε)βαρυμένος
βαστώ	βάσταξα	-	-
βγάζω	έβγαλα	βγάλθηκα	βγαλμένος
βγαίνω	-	βγήκα	βγαλμένος
βλέπω	είδα	ειδώθηκα	ιδωμένος
(προ-)βλέπω	προ-έβλεψα	προ-βλέφθηκα	-
βρίσκω	βρήκα	βρέθηκα	-
γίνομαι	-	έγινα/γίνηκα	γινωμένος
γδέρνω	έγραδα	γδάρθηκα	γδαρμένος
γέρνω	έγειρα	-	γερμένος
γυρνώ	γύρισα	(γυρίστηκα)	γυρισμένος
δεικνύω	έδειξα	δείχθηκα	(ανα-) δειγμένος (απο-)δε-δειγμένος
δέρνω	έδειρα	δάρθηκα	δαρμένος
διαβαίνω	-	διάβηκα	-
διαρρηγνύω	διέρρηξα	διαρρήχθηκα	διαρρημένος
διδάσκω	δίδαξα	διδάχθηκα	διδαγμένος
δίδω	έδωσα	δόθηκα	(δε-)δομένος
δίνω	έδωσα	δόθηκα	δοσμένος
διψώ	δίψασα	-	διψασμένος
εγκαθιστώ	εγκατέστησα	εγκαταστάθηκα	εγκατεστημένος
(εγκατασταίνω)			
εκπλήσσω	εξέπληξα	εξεπλόγην	-
εκτίω	εξέτισα	εκτίστηκα	-
έρχομαι	ήλθα/ήρθα	-	-
εύχομαι	-	ευχήθηκα	-

εφευρίσκω	εφεύρα/εφηύρα	εφευρέθηκα	εφευρε(/-η)μένος
έχω	είχα	-	-
θέλω	θέλησα/ήθελα	-	ηθελήμένος
θέτω	έθεσα	τέθηκα	(προσ-)θέμενος (δια-)τε-θειμένος
καθιστώ	κατέστησα	(αντι-)καπιστάθηκα	κατεστημένος
κάθομαι	κάθικα (έκαπα)	-	καθισμένος
καίω	έκαψα	κάηκα	καμένος
καλώ	κάλεσα	καλέστηκα/κλήθηκα	καλεσμένος (προσ-)κεκλημένος
κάνω	έκανα/έκαμα	-	καμωμένος
καταλαβαίνω	κατάλαβα	-	-
κατάσχω	κατέσχεσα	κατασχέθηκα	κατ-εσχημένος
κερνώ	κέρασα	κεράστηκα	κερασμένος
κλαίω	έκλαψα	κλαύτηκα	κλαμένος
κλέβω	έκλεψα	κλόπηκα/κλέφτηκα	κλεμμένος
λαμβάνω	έλαβα	λήφθηκα	(αν-)ειλημένος
/λαβαίνω			
λέγω	είπα	επώθηκα/λέχθηκα	ειπωμένος
(επί-)λέγω	επέλεξα	επι-λέχθηκα	επι-λεγμένος
μαθαίνω	έμαθα	μαθεύτηκα	μαθημένος
μεθάω (-ώ)	μέθυσα	-	μεθυσμένος
μειγνύω	έμειξα	μείχθηκα	(με-)μειγμένος
μένω	έμεινα	-	-
μετέχω	μετείχα	(να μετάσχω -Conj. momentan)	-
μπαίνω	-	μπήκα (Conj. mom. μπω)	μπασμένος
μπορώ	μπόρεσα	-	-
ξέρω	ήξερα	-	-
ξεχνώ	ξέχασα	ξεχάστηκα	ξεχασμένος
παίρνω	πήρα	πάρθηκα	παρμένος
παρέχω	παρείχα	παρα-σχέθηκα	-
παριστώ/-άνω	παρέστησα	παραστάθηκα	παραστημένος
περνώ	πέρασα	περάστηκα	περασμένος
πετυχαίνω	πέτυχα	-	πετυχημένος
πετώ	πέταξα	πετάχτηκα	πεταγμένος
πέφτω	έπεσα	-	πεσμένος
πηγαίνω/πάω	πήγα	-	-
πίνω	ήπια	πιώθηκα	πιωμένος

πλένω	έπλυνα	πλύθηκα	πλυμένος
πλέω	έπλευσα	-	-
πλήττω	έπληξα	πλήχθηκα/πλήγηκα	(πε-)πληγμένος,
(εμ-)πνέω	εν-έ-πνευσα	-	εμ-πνευσμένος
πονώ	πόνεσα	-	πονεμένος
(κατα-)ρέω	κατ-έρρευσα	-	-
σέβομαι	-	σεβάσθηκα	-
σπείρω/σπέρνω	έσπειρα	σπάρθηκα	σπαρμένος
στέλλω/στέλνω	έστειλα	στάλθηκα	σταλμένος
στενοχωρώ	στενοχώρεσα	στενοχωρέ-(ή)θηκα	στενοχωρε(η)μένος
στρέφω	έστρεψα	στράφηκα	στραμμένος
συγχωρώ	συγχώρεσα	συγχωρέθηκα	συγχωρεμένος
συμβαίνει	-	συνέβη(-κα)	-
συνιστώ	συνέστησα	συστάθηκα	συστημένος
/συστήνω		/συστήθηκα	
σφάλλω/-ομαι	έσφαλα	-	εσφαλμένος
τείνω	έτεινα	τάθηκα	τε-ταμένος
τελώ	τέλεσα	τελέσθηκα	(τε-)τελεσμένος
τίθεται	-	τέθηκα	τε-θειμένος
τραβώ	τράβηξα	τραβήχθηκα	τραβηγμένος
τρέφω	έθρεψα	τράφηκα	θρεμμένος
τρώω/τρώγω	έφαγα	φαγώθηκα	φαγωμένος
(επι-)τυχαίνω	(επ-)έτυχα	(επι-)τεύχθηκα	(επι-)τυχημένος
υπόσχομαι	-	υποσχέθηκα	υπεσχημένος
φαίνομαι	-	φάνηκα	(κακο-)φανισμένος
		(Conj. φανώ)	
(απο-)φεύγω	(απ-)έφυγα	(απο-)φεύχθηκα	-
φθείρω	έφθειρα	φθάρθηκα	φθαρμένος
φορώ	φόρεσα	φορέθηκα	φορεμένος
φταίω	έφταιξα	-	-
φυλώ	φύλαξα	φυλάχθηκα	φυλαγμένος
χαίρομαι/	-	χάρηκα	-
χαίρω			
(συν-)χέω	(συν-)έχυσα	(συν-)χύθηκα	(συν-)κε-χυμένος
ψάλλω	έψαλα	ψάλθηκα	ψαλμένος
/ψέλλω		/εψάλην	

8. PĂRȚILE DE VORBIRE NEFLEXIBILE

8.1. ADVERBUL

8.1.1. Ca și în limba română, adverbul este partea de vorbire care împlinește, îmbogățește, completează semantic verbul, exprimând modul, timpul, locul în care se efectuează acțiunea verbală. Rolul său circumstanțial este bine reprezentat în limba greacă, fiind utilizat adesea în numeroase locuțiuni adverbiale (σιγά-σιγά) sau în locuțiuni verbale (πέφτω ἐξω = λαθεύω). De asemenea, adverbele se mai regăsesc în verbe (κακοφαίνεται, κρυφακούω), substantive (κατώγειο) sau adjective (ἐξωτερικός) compuse cu adverbe sau derivate de la adverbe. Adverbul poate juca totodată și rolul unui determinant adjectival (απολύτως αναγκαίος), aducând o informație suplimentară cu privire la calitatea exprimată de adjectivul respectiv. Multe adverbe, urmate de prepoziții, alcătuiesc locuțiuni prepoziționale (πάνω στο...) foarte uzitate.

Adverbul neogrec prezintă o structură invariabilă din punct de vedere morfologic, având un sens în sine și deosebindu-se astfel de celelalte părți de vorbire neflexibile (prepoziția, conjuncția și interjecția, ce sunt lipsite de un sens în sine). Adverbul se găsește, din punct de vedere semantic, dar și morfologic, mai aproape de adjectiv (unele adverbe de mod corespunzând formei de neutru plural a adjectivului). Această proximitate se explică totodată și prin faptul că adverbul este caracterizat și el de categoria gramaticală a comparației.

8.1.2. Din punctul de vedere al formării lor, adverbele se împart în simple, compuse sau derivate.

a) Adverbe simple: εδώ, εκεί, τώρα.

b) Adverbe compuse: μεθούριο < μετά + αύριο, προχθές < προ + χθες

c) Adverbe derivate de la adjective: καλά, ωραία.

8.1.3. Pe baza criteriului semantic, putem distinge următoarele categorii de adverbe (επιρρήματα) și locuțiuni adverbiale (περιφραστικά επιρρήματα):

8.1.3.1. *Adverbele de loc (τοπικά επιρρήματα)* răspund la întrebările *που* (unde?), *από που* (de unde?), *προς τα που* (încotro?):

- a) *εδώ, εκεί, μέσα, έξω* (aici, acolo, înăuntru, afară);
- b) *πάνω, κάτω, δεξιά, αριστερά* (sus, jos, la stânga, la dreapta), *πίσω, μπροστά* (în spate, în față);
- c) *αλλού, παντού, κάπου, αυτού* (altundeva, peste tot, undeva, acolo), *πουθενά* (nicăieri).

8.1.3.1.1. Adverbul nehotărât *κάπου* are în neogreacă mai multe valori semantice, în funcție de context, exprimând adesea aproximarea. La rândul său, adverbul de loc (negativ) *πουθενά* poate avea valoare nehotărâtă, în propoziții interogative (Είδες πουθενά το βιβλίο; - Ai văzut cartea undeva?).

a) ca determinant verbal:

Κάπου δεν μου άρεσε τι έκανε.

(*Pe undeva* nu mi-a plăcut ce a făcut.)

b) ca determinant pe lângă numerele:

Το σπίτι κόστισε *κάπου* 10 χιλιάδες δολάρια.

(Casa a costat *cam* 10 mii de dolari.)

Η απόσταση είναι *κάπου* 12 χιλιόμετρα.

(Distanța e de *aproximativ* 12 kilometri.)

c) în unele locuțiuni are sens temporal:

κάπου-κάπου = *που και που* (din când în când)

8.1.3.1.2. Există un număr de adverbe de loc care, urmate de forma scurtă a pronumelui personal, capătă valoare prepozițională la traducerea în limba română:

a) *δίπλα* (alături)

Είναι *δίπλα*. (Este alături.)

Είναι *δίπλα μας*. (Este lângă noi.)

b) *απέναντι* (în față)

Μένει *απέναντι*. (Locuiește vizavi.)

Μένει *απέναντί μας*. (Locuiește în fața noastră.)

c) *μεταξύ* (între)

Βρίσκεται *μεταξύ μας*. (Se află printre noi.)

d) *μπροστά* (înainte)

Πηγαίνει *μπροστά*. (Merge în față.)

Πηγαίνει *μπροστά μας*. (Merge în fața noastră.)

e) *δυτικά* (în vest)

Το σπίτι βρίσκεται *δυτικά*. (Casa se află în vest.)

Το σπίτι βρίσκεται *δυτικά* του μεγάρου. (Casa se află la vest de palat.)

8.1.3.1.3. Unele locuțiuni prepoziționale construite cu adverbe de loc se constituie în determinanți ai numeralului cardinal:

Ηταν πάνω από 400 βιβλία. (Erau peste 400 de cărți.)

8.1.3.1.4. Valorile adverbului de loc în limba greacă sunt mai numeroase decât ale adverbului corespunzător din limba română.

a) Adverbul poate fi substantivat:

οι άνω - cei de sus (zeii din cer)

οι κάτω - cei de jos (zeii infernului)

b) Uneori adverbul poate avea rolul unui determinant al adjectivului și nu al verbului:

Αυτή η απόφαση είναι εντελώς παράλογη.

(Această decizie este **cu totul** absurdă.)

c) În unele situații, adverbul însuși poate determina un substantiv, având valoare adjectivală:

1. “Ορθώθηκε στα πίσω πόδια, ανοίγωντας τα μπρός πόδια...” (Κ.38)
(Se ridică pe picioarele dinapoi, deschizându-le pe cele dinainte.)

2. “Ανοίγει ο πάνω κόσμος.” (Σεφ.35) (Se deschide lumea de sus.)

3. “πάνω στο τζάμι αυτό που το χτυπά η βροχή από τον έξω κόσμο.” (Σεφ.49) (pe geamul acesta pe care-l bate ploaia din lumea de dinafară.)

În această situație adverbul este plasat înaintea substantivului determinat, dar după articolul hotărât, pe când, ca determinant verbal, este plasat după sau înaintea verbului.

8.1.3.1.5. Neogreaca utilizează un număr deloc neglijabil de adverbe formate cu vechiul sufix adverbial -θεν, sau adverbe cu forme mai vechi, exprimând punctul temporal sau spațial al purcederii:

a) πόθεν; (de unde?) / ενιαχού (de peste tot)

b) όπισθεν, έμπροσθεν, άνωθεν, έξωθεν (din spate, din față, de sus, din afară)
εκείθεν, ένδοθεν, πανταχόθεν (de acolo, din interior, de peste tot)

c) Mai rar sunt folosite adverbele ουρανόθεν (din cer) și μακρόθεν (de departe).

8.1.3.1.6. Comparația adverbului de loc și nu numai se realizează fie perifrastic, cu ajutorul adverbului πιο/πλέον, fie sinoptic, cu sufixele la care recurg și adjectivele (neutru plural):

POZITIV	COMPARATIV 1	COMPARATIV 2
πάνω	πιο πάνω	-
κάτω	πιο κάτω	κατώτερα
καλά	πιο καλά	καλύτερα
εύκολα	πιο εύκολα	ευκολότερα

Superlativul se construiește după modelul descris mai sus:

POZITIV	SUPERLATIV 1	SUPERLATIV 2
εύκολα	πολύ εύκολα	ευκολότατα
δύσκολα	πολύ δύσκολα	δυσκολότατα

8.1.3.1.7. În frază, adverbul που (unde) - care mai poate avea și valoare cauzală [Πού οφείλεται αυτή η αυξημένη δραστηριότητα;] - poate introduce mai multe tipuri de subordonate, având valoare relativă.

1. completive directe (cu valoarea unei interogații indirecte)
2. ca parte componentă a unor locuțiuni conjuncționale, poate introduce propoziții:

a) consecutive:

“Μας έκαναν να ντρεπόμαστε για το πραγματικό μας πρόσωπο. Τόσο που να φοβόμαστε να γνωρίσουμε τον εαυτό μας.”¹ (Ne-au făcut să ne rușinăm de adevăratul nostru chip. Atât de mult, încât să ne temem a ne cunoaște pe noi înșine.)

b) cauzale:

“Μια που ήρθες, μπορείς να μείνεις.” (De vreme ce ai venit, poți rămâne.)

8.1.3.1.8. Adverbul compus υπέρανω - ca de altminteri multe alte adverbe - are în limba greacă valoare prepozițională, cerând cazul genitiv:

Είναι υπέρανω κάθε υποψίας. (E mai presus de orice bănuială.)

8.1.3.2. Adverbele și locuțiunile adverbiale de timp (χρονικά επιρρήματα) răspund la întrebările πότε (când?), από πότε (de când?), μέχρι πότε (până când?).

Ex.: τώρα, τότε, πριν, μετά, ταυτόχρονα, συνάμα (acum, atunci, înainte, după aceea, în același timp, totodată)

¹ Dimou, Nikos, “*Η δυστυχία του να είσαι Έλληνας*”, Ed. ΝΕΦΕΛΗ, Atena, 1983, p.37.

8.1.3.2.1. Adverbele πριν, μετά pot avea și valoare prepozițională, caz în care se construiesc cu acuzativul. Exprimă complementul circumstanțial de timp.

Ηρθε λίγο πριν. (A venit puțin mai înainte.)

Ηρθε πριν τις δέκα. (A venit înainte de zece.)

Θα τα πούμε μετά. (Vom vorbi după aceea.)

Θα τα πούμε μετά τις πέντε. (Vom vorbi după cinci.)

“Αργά μιλούσε προς τον ήλιο/ και τώρα είναι σκοτάδι.” (Sef.10)

(Vorbea târziu spre soare/iar acum e deja întuneric.)

8.1.3.2.2. Adverbul πριν prezintă câteva particularități funcționale demne de menționat:

a) urmat de prepoziția από, alcătuiește o locuțiune prepozițională construită de obicei cu un substantiv în acuzativ, însă nearticulat:

πριν από πέντε ημέρες = acum cinci zile (cu cinci zile în urmă)

πριν από μένα = înaintea mea

b) când este urmat de un verb la conjunctiv momentan (are valoarea unei particule), introduce propoziții temporale:

Το αγόρασε, πριν αλλάξει γνώμη. (L-a cumpărat înainte să-și schimbe părerea.)

Ηρθε πριν οργανωθεί η διάσκεψη. (A venit înainte să se organizeze conferința.)

8.1.3.2.3. Când are valoare prepozițională, adverbul μετά se construiește **cu** un substantiv sau un numeral, în cazul acuzativ, articulat hotărât:

Ηρθε μετά τις συζητήσεις. (A venit după discuții.)

8.1.3.2.4. Același regim îl au și locuțiunile prepoziționale (cu nucleu adverbial: ύστερα, έπειτα) ύστερα από, έπειτα από (= după) construite cu acuzativul:

Υστερα από δέκα μήνες ξαναεμφανίστηκε. (A reapărut după zece luni.)

Cele mai uzitate adverbe de timp sunt următoarele:

- σήμερα, αύριο, μεθαύριο (astăzi, mâine, poimaine)
- χθες, προχθές (ieri, alaltăieri)
- φέτος, πέρυσι (anul acesta, anul trecut)
- πότε πότε, κάποτε, κάπου κάπου, που και που (când, uneori, cândva, uneori, din când în când)
- σπάνια, συχνά (arareori, adesea)
- αεί, αείποτε (veșnic)
- ποτέ / ουδέποτε (niciodată/vreodată)

8.1.3.2.5. Adverbul ποτέ poate avea sens temporal negativ (= niciodată) sau nedefinit (= vreodată).

Ex.: “Αυτό δεν θα γίνει ποτέ. Ποτέ!” (K.22) (Asta nu se va întâmpla niciodată. Niciodată!)

Είδες ποτέ σου κάτι τέτοιο; (Ai văzut vreodată așa ceva?)

8.1.3.2.6. Topica - În general, adverbele sunt plasate după verbul determinat. Unele pot apărea, emfatic, fie pe prima poziție, fie pe ultima poziție în propoziție. Uneori, ca în exemplul următor, adverbul poate purta o puternică încărcătură semantică, lucru ce face adverbul respectiv să nu mai aibă nevoie de un verb:

“Ομως για ανθρώπους ή για τα εδάφη μας, ποτέ. Δεν θα στέλνουμε ποτέ ελεύθερους πολίτες...” (K.23) (Cât despre oameni sau despre teritoriile noastre, niciodată. Nu vom trimite niciodată cetățeni liberi...)

8.1.3.2.7. Neogreaca mai păstrează unele forme adverbiale formate cu prefixe din greaca veche, precum și adverbe provenite din vechi forme cazuale pietrificate ale unor substantive. Astfel de forme adverbiale sunt comune tuturor tipurilor de adverbe.

a) adverbe formate cu vechiul sufix -θεν:

ανέκαθεν	=	din vechime și până astăzi
παιδώθεν	=	de copil (din copilărie)
παλαιώθεν	=	din vechime

b) forme cazuale pietrificate (mai puțin uzitate):

αποβραδīs	=	de cu seară
ολημερίς	=	toată ziua
ολη(/-ο-)νυχτίς	=	toată noaptea
(στο) εξής	=	în continuare
αυτοστιγμεί	=	de îndată, pe dată, în acest moment

c) adverbe compuse sau derivate de la adjective:

όλο+ένα > ολοένα	(întruna, mereu, fără oprire)
------------------	-------------------------------

Ex.: “Στο μεταξύ η Ελλάδα ταξιδεύει ολοένα ταξιδεύει.” (Sef.100)
(Între timp Elada călătorește, neconținut călătorește.)

Adverbul (όλο = διαρκώς, μονίμως) este utilizat ca determinant adjectival și adverbial, ca și adverbul συνεχώς. Adverbele sau adjectivele determinate sunt întotdeauna la gradul comparativ de superioritate:

Είναι συνεχώς μεγαλύτερο. (Este tot [= din ce în ce] mai mare.)

κάθε+ημέρα (-ινά) > καθημερινά (zilnic)

όλος+γύρω > ολόγυρα (de jur împrejur)

τρι+γύρω > τριγύρω (= πέριξ) (de jur împrejur)

8.1.3.2.8. În general, adverbele de timp nu au grade de comparație. Foarte puține prezintă forme pentru gradul comparativ de superioritate, printre acestea numărându-se adverbele *νωρίς* (devreme) și *αργά* (târziu).

Comparativul se formează fie perifrastic, cu ajutorul adverbului *πιο* (mai), urmat de gradul pozitiv al adverbului, fie sinoptic, cu ajutorul sufixtului *-τέρα*:

POZITIV	COMPARATIV 1	COMPARATIV 2
νωρίς	πιο νωρίς	νωρίτερα (= mai devreme)
αργά	πιο αργά	αργότερα (= mai târziu)

Superlativul se formează perifrastic cu ajutorul adverbului *πολύ* / *πάρα* *πολύ* urmat de gradul pozitiv al adverbului respectiv:

POZITIV	SUPERLATIV	
νωρίς	πολύ νωρίς	(= foarte devreme)
αργά	πολύ αργά	(= foarte târziu)

8.1.3.3. Adverbele și locuțiunile adverbiale de mod (τροπικά επιρρήματα) răspund la întrebarea *πως* (cum?). Adverbul *πως* poate apărea substantivat în expresii tipic grecești, ca reprezentări ale tendinței de economie verbală:

“Να ετοιμάσετε σχέδια τακτικής για το πως θα αντιμετωπίσουμε την εισβολή.” (K.31) (Să pregătiți planuri tactice pentru cum [= pentru felul în care] vom înfrunta invazia.)

8.1.3.3.1. Adverbele de mod pot fi simple sau derivate de la adjective.

a) *adverbe de mod simple propriu-zise*:

έτσι, μαζί, κάπως, αλλιώς, οπωσδήποτε (așa, împreună, cumva, altfel, oricum)

Ex.: “Που ’ναι η αγάπη που κόβει τον καιρό μονοκόμματα;” (Sef.17) (Unde-i iubirea ce timpul îl taie într-o singură bucată?)

Adverbele de mod pot alcătui locuțiuni împreună cu alte părți de vorbire neflexibile. Urmate de o prepoziție, constituie o locuțiune prepozițională.

Ex.: Ηρθαν μαζί. (Au venit împreună.)

Adverbul sociativ *μαζί* poate avea valoare temporală în unele formulări caracteristice limbii neoeleene, fiind sinonim cu *συνάμα* / *ταυτόχρονα*:

“Με έκπληξη και χαρά μαζί διαπίστωσε...” (K.12) (Cu uimire și totodată cu bucurie constată...)

Μαζί με άλλα πράγματα, πήρε και το βιβλίο. (Împreună cu alte lucruri, a luat și cartea.) [locuțiune prepozițională]

b) *Adverbele de mod derivate* de la adjective fie coincid cu forma de neutru plural a adjectivului corespunzător în (-α), fie se creează cu ajutorul sufixului -ώς atașat temei adjectivale:

ADJECTIV	ADVERB	i)
καλός, -ή, -ό	καλά, καλώς (bine)	
ακριβής, -ές	ακριβά, ακριβώς (scump / exact, tocmai)	
συνεχής, -ές	συνεχώς (continuu)	
χωριάτικος, -η, -ο	χωριάτικα (tărănește)	

Adverbele provenite din adjective cu două terminații în -ής, -ές au doar forme în -ώς.

απαθής	απαθώς	(nepătimas)	ε
αλματώδης	αλματωδώς	(în salturi)	ε
ευτυχής	ευτυχώς	(din fericire)	
πυρετώδης	πυρετωδώς	(febril)	

8.1.3.3.2. Adverbele ce exprimă indirect *instrumentul, calea sau cauza* preferă desinența -ώς.

- αεροπορικώς, οδικώς, σιδηροδρομικώς (pe calea aerului, pe șosea, pe calea ferată = cu avionul, cu mașina, cu trenul)
- τηλεγραφικώς, τηλεφωνικώς, ταχυδρομικώς (telegrafic, telefonic, prin poștă)
- ευλόγως, δικαστικώς (justificat, pe cale judiciară)

8.1.3.3.3. Când un adverb sau un adjectiv în -α este precedat de un determinant adverbial, adverbul respectiv va prefera forma în -ώς celei în -α.

- Μιλά καλώς καθημερινά. (Vorbește bine în fiecare zi.)
 Αποφάσισε ευλόγως βιαστικά. (A decis pe drept cuvânt în grabă.)

8.1.3.3.4. Uneori, când un adverb prezintă dublete în -ά /-ώς, între cele două forme există și o diferență semantică.

ADJECTIV	ADVERB 1	ADVERB 2
ακριβής	ακριβά	ακριβώς
<i>exact</i>	<i>scump</i>	<i>exact, tocmai</i>
άμεσος	άμεσα	αμέσως
<i>direct</i>	<i>direct</i>	<i>imediat</i>
απλός	απλά	απλώς
<i>simplu</i>	<i>simplu</i>	<i>doar, numai</i>
έκτακτος	έκτακτα	εκτάκτως
<i>urgent</i>	<i>foarte bine</i>	<i>de urgență</i>
<i>/extraordinar</i>		

ει	ευχάριστος	ευχάριστα	ευχαρίστως
ει	<i>plăcut</i>	<i>în mod plăcut</i>	<i>cu plăcere</i>
ει	ιδιαίτερος	ιδιαίτερα	ιδιαιτέρως
ει	<i>special</i>	<i>în mod deosebit</i>	<i>separat</i>
τε	τέλειος	τέλεια	τελείως
τε	<i>perfect</i>	<i>perfect</i>	<i>cu totul</i>

8.1.3.3.5. Adverbele κάπως, περίπου, σχεδόν, αρκετά, exprimând aproximarea, pot avea valoarea unor determinanți adverbiali pe lângă adjective, numerale sau chiar adverbe.

Δουλεύει κάπως δύσκολο. (Muncește oarecum greu.)

Διαβάξει αρκετά καλά. (Citește destul de bine.)

“Οι στόχοι που θα χτυπηθούν επιλέγονται εντελώς αυτόματα.”
(Țintele care vor fi lovite sunt alese cu totul automat.) (B.22)

Είναι κάπως ασυνήθιστο. (E oarecum neobișnuit.)

Ηρθαν περίπου πέντε άτομα. (Erau cam cinci persoane.)

Είδα σχεδόν όλους. (I-am văzut aproape pe toți.)

η. Σχεδόν με έπεισε. (Aproape m-a convins.)

8.1.3.3.6. În limba greacă există și câteva adverbe de mod ce nu se încadrează în aceste două tipuri de terminații -ά/-α // -ώς/-ως. În general, sunt adverbe împrumutate din limbi străine.

Ντύνεται πολύ κυριλέ.

Πηγαίνουν ανγαζέ.

Ντύνεται σοφιστικέ.

8.1.3.3.7. Comparația adverbelor de mod derivate din adjective se realizează în același fel ca aceea a adjectivelor corespunzătoare, mai precis a formei de neutru plural a adjectivelor respective.

ADJECTIV	ADVERB		
<u>Ποзитив</u>	<u>Ποзитив</u>	<u>Comparativ</u>	<u>Superlativ</u>
καλός	καλά	καλύτερα	άριστα
ακριβής	ακριβά/-ώς	ακριβέστερα	ακριβέστατα
ελεύθερος	ελεύθερα	πιο ελεύθερα	πολύ ελεύθερα
		(λιγότερο ελεύθερα)	

Uneori superlativul este exprimat prin repetarea adverbului:

Καλά καλά = foarte bine

Ideea de aproximare sau comparația de inferioritate este exprimată perifrastic negativ *όχι και τόσο* + adverbul respectiv:

Όχι και τόσο καλά. (Nu atât de bine. / Nu prea bine.)

Δεν δουλεύει και τόσο καλά. (Nu muncește prea bine.)

Adesea adverbele interogative de mod, timp sau loc joacă rolul unor elemente de legătură între propoziția principală și cea secundară, având valoare relativă:

Που πας; / Ξέρω που πας. (Unde mergi? / Știu unde mergi.)

Πως το έκανες; / Μου είπες πως το έκανες. (Cum ai făcut-o? / Mi-ai spus că ai făcut-o.)

8.1.3.3.8. Și adverbele de mod prezintă forme cazuale împietrite:

a) de genitiv:

μεμιάς, μονομιάς (deodată, dintr-o dată, brusc)

εξάλλου (de altminteri, de altfel) [ca indice referențial]

b) de dativ:

αυτολεξεί (cuvânt cu cuvânt)

c) Există însă și adverbe de mod formate cu sufixe mai vechi precum *-τι* / *-ιστί* sau *-δην*:

αμιστί (fără plată), *ιππαστί* (călare)

αυτοχερί (cu propria mână, manual)

ελληνιστί, αγγλιστί, ιταλιστί (în limba greacă, în limba engleză, în limba italiană)

σποράδην (sporadic), *βάδην* (lent, încet)

συλλήβδην (la grămadă, fără deosebire)

8.1.3.3.9. Adverbele de mod pot proveni și din adjective verbale în *-τός*, *-τή*, *-τό*:

VERB	ADJECTIV	ADVERB
<i>καμαρώνω</i>	<i>καμαρωτός</i>	<i>καμαρωτά</i>
<i>σηκώνω</i>	<i>σηκωτός</i>	<i>σηκωτά</i>
<i>σταυρώνω</i>	<i>σταυρωτός</i>	<i>σταυρωτά</i>

Productiv este și participiul perfect pasiv în *-μένος*, *-η*, *-ο*:

δικαιολογώ *δικαιολογημένος* *δικαιολογημένα*

8.1.3.4. *Adverbele de cantitate (ποσοτικά επιρρήματα)* răspund la întrebarea πόσο; (cât?).

8.1.3.4.1. Unele adverbe de cantitate sunt derivate de la adjective:

πολύ, περισσότερο, λίγο, κάμποσο, αρκετά

(mult, mai mult, puțin, câtva, destul)

Altele provin din vechi forme verbale (*έστω < ειμί*).

8.1.3.4.2. O sumă de adverbe de cantitate exprimă restricția sau exclusivitatea:

μόνο (doar)

μόλις (abia)

τουλάχιστον (cel puțin)

έστω (măcar)

Unele dintre aceste adverbe (μόλις, ακόμη, πια) pot avea valoare dublă temporală sau cantitativă, în funcție de context.

- a) Εφερε μόλις δύο κιλά. (A adus doar două kg.)
Μόλις έφερε δύο κιλά. (Abia [tocmai] a adus două kg.)
- b) Δεν ήρθε ακόμη. / Εχουμε ακόμη καιρό. (Nu a venit încă. / Mai avem timp.)
 Εφερε ακόμη δύο φίλους. / Θέλω τρία ακόμα βιβλία. (A adus încă doi prieteni. / Vreau încă trei cărți.)
 Adverbul ακόμη/ακόμα cu valoare cantitativă mai poate fi exprimat perifrastic printr-o conjuncție urmată de două pronume:
 Είναι και κάτι άλλο. (Mai este încă ceva.)
 Γιατί να περιμένουμε άλλο; (De ce să mai așteptăm?)
- c) “Αλλα δεν έχει πια να σε δώσει.” (Kav. 1, 30) (Altele nu mai are să-ți dea.)

8.1.3.4.3. Cu ajutorul adverbilor de cantitate se poate exprima aproximarea, egalitatea sau dimpotrivă, lipsa totală, caracterizând acțiunea exprimată de verb sau calitatea desemnată de un adjectiv:

Δεν μίλησε καθόλου. [καθόλου, διόλου, ολωσδιόλου] (Nu a vorbit deloc.)

Μίλησε περίπου δέκα λεπτά. [determinant al numeralului] (A vorbit cam zece minute.)

Μίλησε εξίσου ωραία. [determinant adverbial] (A vorbit la fel de frumos.)

Δεν μίλησε καθόλου ωραία. [ca determinant adverbial] (Nu a vorbit deloc frumos.)

8.1.3.4.4. În propoziții interogative καθόλου are valoare nedefinită și se traduce prin “cumva”.

Είδες καθόλου που πήγε ο Αντώνης; (Ai văzut cumva unde s-a dus Andonis?)

8.1.3.4.5. În unele exprimări specifice limbii grecești καθόλου se traduce prin românescul “pic”:

“...σαν νύχτα, χωρίς καθόλου φως.” (K.46) (...ca o noapte, fără pic de lumină.)

8.1.3.5. Adverbele ce exprimă afirmația, îndoiala sau probabilitatea și negația (βεβαιωτικά, διστακτικά, αρνητικά).

8.1.3.5.1. Adverbe ce exprimă afirmația

ναι	- da
μάλιστα	- desigur
βέβαια, σίγουρα	- sigur, desigur
αναμφίβολα	- neîndoienic
αναντήρητα	- incontestabil
αληθώς	- cu adevărat, adevărat
- Χριστός ανέστη!	(Hristos a înviat!)
- Αληθώς ανέστη!	(Adevărat a înviat!)
όντως	- într-adevăr
αλήθεια	- adevărat
φυσικά	- natural
πράγματι	- într-adevăr

a) Topica adverbelor afirmative în frază este foarte variată, în funcție de valoarea pe care le-o conferă locutorul. Adverbul afirmativ ναι poate fi întărit de alte adverbe. Pe de altă parte, adverbe ca βέβαια, precedate de conjuncția και, pot funcționa ca determinanți ai adverbelor de negație, întărindu-le valoarea negativă.

Ex.: - Θα έρθεις; (-Vei veni?)
 - Και βέβαια, όχι. (- Sigur că nu.)

b) În general, adverbul afirmativ ναι este situat la începutul propoziției. Emfatic însă, poate sta și în poziție finală.

Ex.: 1. Ναι, έχεις δίκαιο. (Da, ai dreptate.)
 2. “Να ετοιμάσουμε το στρατό, ναι. Να ενισχύσουμε τα φρούρια, ναι.” (Κ.27) (Să pregătim armata, da. Să întărim cetățile, da.)

c) Uneori, adverbul afirmativ ναι poate fi urmat de o propoziție al cărei verb este precedat de o negație.

Ex.: “Ναι, δεν είχαν κάνει λάθος.” (Κ.37) (Da, nu au greșit.)

d) Ca și în limba română, adverbele ce exprimă acordul, siguranța, dar și probabilitatea pot avea valoare predicativă. Există însă și particule (μόρια) ce echivalează ca sens cu adverbele afirmative. Cea mai utilizată este particula αμέ < mediev. αμμέ < αμμή < αν μη (= αλλ' όμως).

Ex.: Θα έρθεις;
 1. - Ναι. - Da.
 2. - Και βέβαια. - Desigur.
 3. - Σίγουρα. - Sigur.

4. - Πως όχι;	- Cum să nu?
5. - Ναι αμέ;	- Desigur.

8.1.3.5.2. Adverbe ce exprimă îndoiala sau probabilitatea. Aceste adverbe accentuează reținerea locutorului față de cele enunțate sau certitudinea limitată. Acest tip de adverbe marchează modal și verbe care se află fie la prezent, fie la conjunctiv (ίσως να διαβάσει / ίσως να διάβαζε / ίσως να διάβασε).

ίσως	- poate
τάχα/τάχατε	- cică (irealul)
δήθεν	- chipurile
πιθανόν/πιθανότατα	- probabil
ενδεχομένως	- eventual

Ex.: "... ίσως αυτό να οφείλεται (...) στο ότι η ποιητική ικανότητα ήταν σπάνια." (Sef. 1, 26) (...poate aceasta se datorează [...] faptului că era rară capacitatea poetică.)

8.1.3.5.3. Adverbe și particule ce exprimă negația. Alte modalități de exprimare a negației.

1. Principalul instrument de exprimare a negației este adverbul de negație όχι.

Ca răspuns la o întrebare, într-o propoziție negativă, acest adverb este plasat în poziție inițială.

Ex.: Θα έρθεις;

- Όχι.	(- Nu.)
- Όχι, βέβαια.	(- Sigur că nu.)

2. Adverbul όχι poate determina foarte bine și alte părți de vorbire: substantive, adjective, adverbe. El poate fi întărit de un alt adverb (temporal, modal etc.) cu valoare negativă. Cele două negații nu afectează sensul negativ al frazei.

Ex.: όχι+substantiv

"Είμαστε άνθρωποι, όχι θεοί." (K.13) (Suntem oameni, nu zei.)

όχι+adjectiv

"...με σύννεφα όχι πικνά..." (K.14) (...cu nori nu deși...)

όχι+adverb

"...μερικές αμάξεις περνούσαν, όχι πολύ συχνά." (K.14) (...câteva trăsură treceau, nu foarte des.)

"Η μητέρα του είχε γυρίσει. Ο πατέρας του όχι ακόμα." K.18 (Mama sa se întorsese. Tatăl său nu încă.)

όχι+adverb de timp negativ, repetat

“Αυτό όχι, αυτό ποτέ, ποτέ όσο ζούσε.” (K.23) (Asta nu, asta niciodată, niciodată, cât trăia.)

cumul de negatii

“Δεν θέλουμε πόλεμο μαζί σας, ούτε με κανέναν. (K.23) (Nu vrem război cu voi, nici nu nimeni.)

3. Negatii și false negatii. Unele adverbe și pronume negative au valoare nehotărâtă în frazele negative.

Ex.: “Δεν ξέρω ποτέ κανείς να έχει φτάσει εκεί.” K.29 (Nu știu ca cineva să fi ajuns vreodată acolo.)

4. Particula δεν este elementul care neagă verbele la modul indicativ.

Δεν ξέρουμε τι έγινε. (Nu știm ce s-a întâmplat.)

Adesea particula δεν, ca negație a verbului, este corelată cu adverbul πια:

Δεν διαβάζω πια. (Nu mai citesc.)

5. Particula (cu valoare de conjuncție) μην este cea care exprimă negația verbelor la modul conjunctiv:

Του είτε να μην κάνει κάτι τέτοιο. (I-a spus să nu facă așa ceva.)

Particula μην mai poate nega, în afara verbelor la conjunctiv, și alte părți de vorbire.

a) μην(v) + participiul prezent

μην έχοντας (ne-având)

μην ξέροντας (ne-știind)

μην φοβούμενος (ne-temându-se)

b) μην + adjective derivate de la verbe

μην εκπληρώσιμες ελπίδες (speranțe de ne-îndeplinit)

μην εξοφλητέα κεφάλαια (capitaluri ne-rambursabile)

c) μην + adjectiv eliptic + substantiv

ένστολοι και μην [] στρατιώτες = ένστολοι και μην [ένστολοι] στρατιώτες (soldați în și fără uniformă)

d) μην+substantiv

η μην καταψήφιση (ne-votarea împotriva)

η μην διασπορά των όπλων (ne-proliferarea armelor)

“...το συναίσθημα της μη πραγματικότητας του κόσμου.” (Sef. 1, 35) (...sentimentul irealității lumii.)

8.1.3.6. Locuțiunile adverbiale sunt formate în neogreacă fie prin repetarea aceluiași adverb, exprimând superlativul sau având un sens diferit, fie prin unirea a două forme adverbiale (identice sau diferite) cu ajutorul conjuncției και. Exemplificând, putem întâlni următoarele structuri adverbiale:

1. repetarea aceleiași adverb:

a)	πάνω-πάνω	b)	ίσα-ίσα
	κάτω-κάτω		καλά-καλά
	σιγά-σιγά		πότε-πότε

2. două forme adverbiale identice/diferite, unite prin conjuncția και sau fără conjuncție:

- a) που και που - uneori
 b) αραιά και που - din când în când (arareori)
 c) έτσι κι έτσι - așa și așa
 d) πρωϊ βράδυ - din zori și până-n noapte
 e) πάνω-κάτω - aproximativ
 [πάνω που - chiar când (cu rol de conjuncție temporală)]

De reținut faptul că adverbul poate avea și valoare adjectivală:

- τα κάτω άκρα - membrele *inferioare*
 οι γύρω κήποι - grădinile *dimprejur*
 ο κάτω κόσμος - lumea *de jos*
 ο νυν πρόεδρος - *actualul* președinte
 ο τότε πρωθυπουργός - premierul *de atunci*

8.1.3.7. Adverbele corelative

Ca și în cazul pronomelui, între diferitele categorii de adverbe se stabilesc semantic anumite corelații, redată în tabelul de mai jos:

	Adverbe interrogative	Adverbe deictice	Adverbe nehotărâte	Adverbe relative
Loc	που;	εδώ, εκεί, αυτού πουθενά	αλλού, κάπου οπουδήποτε	που, όπου
Timp	πότε;	τότε, τώρα ποτέ, ουδέποτε	άλλοτε, κάποτε οποτεδήποτε	πού, όποτε
Mod	πως;	έτσι, καλά καθόλου	αλλιώς, κάπως οπωςδήποτε	όπως, καθώς
Cantitate	πόσο;	τόσο, λίγο, πολύ καθόλου	κάμποσο	όσο

8.1.3.8. Numeroase verbe sunt compuse cu adverbe (adverb + verb), astfel încât circumstanța este "încorporată" acțiunii:

σιγοβράζει - a fierbe încet	ματαιοπονώ - a suferi zadarnic
ψιλοκόβω - a tăia mărunț	ματαιοδοξώ - a se slăvi în deșert
κρυφακούω - a trage cu urechea	ματαιολογώ - a flecări

8.2. PREPOZIȚIILE

8.2.1. Ca și în limba română, în neogreacă prepozițiile (οι προθέσεις) sunt simple instrumente gramaticale, lipsite de conținut noțional propriu-zis și de caracteristici morfologice, fiind o parte de vorbire neflexibilă. Lipsa de autonomie sintactică ce caracterizează prepozițiile este compensată de faptul că prepoziția reprezintă instrumentul gramatical care exprimă exclusiv raporturi sintactice de subordonare sau de dependență între două părți de propoziție. Prin urmare, prepozițiile au un conținut semantic de natură “gramaticală”. Sensul lexical al prepozițiilor este destul de variat și neunitar, majoritatea prepozițiilor fiind polisemantice și traducându-se în mod diferit în limba română, în funcție de context. Majoritatea prepozițiilor limbii neoeleene pot funcționa și ca adverbe. Pe de altă parte, numeroase adverbe, urmate de anumite părți de vorbire flexibile, de obicei în genitiv, primesc în limba română valoare de locuțiuni prepoziționale.

În funcție de structura lor, prepozițiile se pot clasifica în prepoziții simple (monosilabice, bisilabice și trisilabice) și locuțiuni prepoziționale (περιφραστικές προθέσεις) alcătuite dintr-un adverb urmat de o propoziție.

Ca topică, prepozițiile sunt situate întotdeauna înaintea unui substantiv, a unui pronume etc.

8.2.2. În ceea ce privește regimul cazual al prepozițiilor în neogreacă, acestea se pot construi fie cu un singur caz (acuzativ sau genitiv), fie cu două cazuri (acuzativ și genitiv), cu valori semantice diferite.

8.2.3. Prepoziții cu un singur caz - cu acuzativul

Neogreaca are mai multe prepoziții construite cu un singur caz, fie cu acuzativul, fie cu genitivul, traduse diferit în limba română, în funcție de context.

8.2.3.1. Prepoziția με.

a) În general, se construiește cu acuzativul (sociativ și instrumental):

Ηρθα με τη μητέρα μου. (Am venit cu mama mea.)

Ταξιδεύω με το τρένο. (Călătoresc cu trenul.)

“Μέτρησα τη ζωή μου με το κουτάλι του καφέ.” (Citat în Sef. 1, 21)

(Mi-am măsurat viața cu lingurița de cafea.)

Alte valori ale prepoziției με:

b) contactul nemijlocit

Πήγαν χέρι με χέρι.

(Mergeau mână în mână.)

c) condiția exterioară

Δεν θα βγω με τέτοιο κρύο. (Nu voi ieși pe un asemenea frig.)

d) opoziția

Τσακώνεται μ' εμένα. (Se ceartă cu mine.)

(Pentru exprimarea opoziției se mai pot folosi și prepozițiile κατά și εναντίον + Genitivul)

e) cauza

Χάρηκα με όσα μου είπε. (M-am bucurat de ce mi-a spus.)

Συγκινήθηκα με όσα άκουσα. (Am fost mișcat de cele auzite.)

f) posesia

Είναι άνθρωπος με μεγάλη περιουσία. (Este om cu avere mare.)

....σύλλογο με πρόεδρο τον Κωνσταντίνο. (...asociația cu președinte [care-l are ca președinte pe] Konstantinos.) [caz tipic de elipsă]

g) concesiă

Μ' όλα ταύτα... (Cu toate acestea....)

Neogreaca prezintă numeroase *locuțiuni prepoziționale*, construite cu ajutorul prepoziției με:

μαζί με - împreună cu

σύμφωνα με - conform cu

αντίθετα με - contrar (cu)

Vechea prepoziție **συν** (= cu) a dispărut în neogreacă, păstrându-se doar în matematică: πέντε συν τέσσερεις (5 + 4) și în exprimarea temperaturii: συν 3°C (+3 grade Celsius), construită cu acuzativul sau, în unele expresii, cu dativul, caz dispărut în neogreacă, dar care a supraviețuit în forme pietrificate.

Ex.: συν Θεώ - cu ajutorul lui Dumnezeu

συν τω χρόνω - cu timpul

συν τω νόμω - conform legii

συν a rămas însă în neogreacă foarte productiv ca preverb, dar și ca element de derivare al unor verbe, substantive și chiar adverbe. Valoarea sa semantică este preponderent sociativă. Înaintea vocalei consonantice a cuvântului-nucleu, -ν final suferă o serie de modificări fonetice (συν-/συλ-/συμ-/συρ-).

συνπροεδρεύω (συν + προεδρεύω) - a co-prezida

συγγενεύω (< συν + γεν-εύω) - a se înrudi

συγκρατώ (< συν + κρατώ) - a reține

συγκατοικώ (< συν + κατοικώ) - a locui împreună

συμμαθητής (< συν + μαθητής) - coleg de școală

συμπαθώ (συν + παθώ) - a simpatiza

συμβάλλω (συν + βάλλω) - a contribui

συρράπτω (< συν + ράπτω) - a coase la un loc

σύρριζα (< συν + ρίζα) - din rădăcină, foarte aproape

8.2.3.2. Prepozițiile **δίχως/χωρίς** (fără) constituie perechea antonimică perfectă a lui **με**, exprimând lipsa, privarea:

Δεν διαβάζουμε χωρίς βιβλία.	(Nu citim <u>fără</u> cărți.)
Ηρθε χωρίς εσένα.	(A venit <u>fără</u> tine.)
Είναι δίχως ταίρι.	(Este <u>fără</u> pereche.)
Αυτό είναι δίχως νόημα.	(Asta este <u>fără</u> sens.)

Privarea este exprimată adesea lexical, prin folosirea prefixului privativ **α-**:

α-μόρφωτος	- ne-instruit
α-διάβαστος	- necitit (care nu a citit / nu a învățat)
α-νόητος	- necugetat
ά-κακος	- lipsit de răutate
ά-θελα	- fără voie

8.2.3.3. Prepoziția **σε**, provenită din vechiul **εις**, exprimă în neogreacă direcția în spațiu și timp, destinația, adresarea, locul sau timpul. Apare de asemenea și în locuțiuni prepoziționale.

a) *destinația*:

Πηγαίνω στο σχολείο. (Merg la școală.)

b) *locul*:

Βρίσκομαι στην εκκλησία. (Mă aflu în biserică.)

c) *situarea deasupra*:

Το βιβλίο είναι στο θρανείο. (Cartea e pe bancă.)

Το βιβλίο είναι πάνω στο θρανείο. (Cartea e pe bancă.)

d) *procentajul*:

Prepoziția **σε** este urmată de articol hotărât + numeral cardinal. Articolul are genul, numărul și cazul substantivului pe care îl determină. În exemplul de mai jos - caz tipic de elipsă - se subînțelege că este vorba despre substantivul "άνθρωπος" - ένας στους δέκα ανθρώπους:

Ενας στους δέκα πηγαίνει στο θέατρο. (Unul din zece merge la teatru.)

e) *- intervalul de timp*:

σε μισή ώρα (Într-o jumătate de oră)

- *momentul exact/aproximativ*:

στις δέκα (la zece)

γύρω στις δέκα (pe la zece / în jur de zece)

f) *situația, circumstanța*:

Ζει σε δύσκολες συνθήκες. (Trăiește în condiții grele.)

Ζει σε φτώχεια. (Trăiește în sărăcie.)

g) *complementul indirect*:

Μίλησε στον πατέρα της. (I-a vorbit tatălui ei.)

h) *persoana căreia i se face un favor, un bine*:

"Δείξате μεγάλη συμπόνια στο πρόσωπό μου." (D.G. 49)
(Ați arătat mare compasiune față de persoana mea.)

8.2.3.3.1. Și prepoziția **σε** intră în componența a numeroase locuțiuni prepoziționale alcătuite din adverbe + prepoziție:

πάνω σε / πάνω στο τραπέζι	- pe masă
κοντά σε / κοντά στο σπίτι	- lângă casă
μπρός σε / μπρος στο σχολείο	- în fața școlii
ανάμεσα σε / ανάμεσα στους μαθητές	- între elevi
γύρω σε / γύρω στις πέντε	- pe la cinci
χάρη σε / χάρη στην καλοσύνη της	- datorită bunătății ei

8.2.3.3.2. Vechea prepoziție **εις**, care a fost înlocuită de **σε**, se menține în neogreacă în expresii stereotipe ca:

εις απόδειξιν	- <u>drept</u> dovadă
εις άφεσιν αμαρτιών	- <u>spre</u> iertarea păcatelor
εις μάτην	- <u>în</u> zadar (adverbial)
εις τους αιώνας των αιώνων	- <u>în</u> vecii vecilor
πιστεύω εις έναν Θεό	- cred <u>într-</u> Unul Dumnezeu

8.2.3.4. Prepoziția **για (δια)** se construiește cu acuzativul și exprimă scopul, extensiunea spațială și temporală, destinația, cauzalitatea.

a) *scopul*:

Πήγε για ψώνια. (S-a dus la cumpărături.)

b) *extensiunea spațială*:

Αναχώρησε για την Αθήνα. (A plecat spre Atena.)

c) *extensiunea temporală*:

Τον ανέβαλε για την Πέμπτη. (L-a amânat pe joi.)

Ηρθε για μια εβδομάδα. (A venit pentru o săptămână.)

d) *înlocuirea*:

Ηρθε ο φοιτητής για τον καθηγητή. (A venit studentul în locul profesorului.)

e) *referința*:

Μιλούν για τα προβλήματα τους. (Vorbesc despre problemele lor.)

Διάβασε ένα βιβλίο για τον γέροντα Πορφύριο. (A citit o carte despre părintele Porfirios.)

Sinonim cu **για**, pentru a exprima referențialitatea, mai este folosită și vechea prepoziție **περί**, construită cu acuzativul sau cu genitivul:

μελέτη για την ιστορία - studiu [despre] de istorie

ο νόμος περί της ιδιοκτησίας - legea [despre proprietate] proprietății

f) *cauza*:

Για το λόγο αυτό... - Din acest motiv.

g) *calitatea:*Περνά για άγιος. - Trece drept sfânt.h) *în expresii exclamative:*Για όνομα του Θεού! - Pentru numele lui Dumnezeu!i) *cu adverbe:*

για πάντα - pentru totdeauna

για που; - încotro?

Vechiul δια se folosește doar savant, în expresii, construit cu genitivul și exprimând străbaterea temporală sau spațială, instrumentul, calea etc., sau în matematică:

δια θαλάσσης - pe mare

δια νυκτός - pe timp de noapte

δια παντός - pentru totdeauna

δια πυρός και σιδήρου - prin foc și sabie

δια της διπλωματικής οδού - pe cale diplomatică

δέκα δια πέντε - zece împărțit la cinci (10:5)

8.2.3.5. Prepoziția ως/έως (până la) se construiește cu acuzativul, având valori temporale și spațiale.

a) *spațial și temporal:*Εως την Παρασκευή θα είμαι πίσω. (Până joi voi fi înapoi.)Πήγε ως το σπίτι. (S-a dus până acasă.)b) *aproximarea numerică maximă:*Κέρδισε έως δέκα εκατομμύρια. (A câștigat pînă la zece milioane.)Απέχει έως πέντε χιλιόμετρα από την πόλη. (Se află la o distanță de până în zece kilometri de oraș.)

c) Sinonimele lui ως sunt prepozițiile μέχρι / ίσαμε (până la), construite cu acuzativul, și άχρι (până la), construită cu genitivul:

Θα μένει μέχρι τον Ιούλιο. (Va rămâne până în iulie.)Πήγε μέχρι (ίσαμε) το πανεπιστήμιο. (S-a dus până la universitate.)

μέχρι se poate construi și cu genitivul în anumite expresii:

- μέχρι στιγμής - până în acest moment

- άχρι τούδε - până acum

În compuși sau alăturată unor adverbe, prepoziția έως alcătuiește locutiuni conjuncționale:

Θα σου εξηγήσω έως ότου θα καταλάβεις. (Îți voi explica până ce vei înțelege.)Ισαμε (ώσπου) να έρθει, θα τα πούμε μόνοι μας. (Până să vină, vom sta de vorbă singuri.)

8.2.3.6. Prepoziția **προς**, construită tot cu acuzativul, exprimă direcția, scopul. Poate avea de asemenea valoare temporală. Exprimă comparația, analogia, prețul, separarea, raportarea.

a) *direcția*:

Πάει προς το σπίτι. (Merge spre casă.)

b) *timpul (locuțiuni adverbiale)*:

προς στιγμήν - pentru moment
 προς το παρόν - deocamdată, în prezent
 προς το βράδυ - spre seară

c) *raportarea, adresarea*:

Απηύθυνε αίτηση προς τον πρόεδρο. (A adresat o cerere către președinte.)

Είναι στοργική προς τη μητέρα της. (Este afectuoasă [față de] cu mama ei.)

Εχει εποικοδομητική στάση προς τις αλλαγές. (Are o atitudine constructivă față de schimbări.)

în locuțiuni:

Ως προς τις νέες αποφάσεις... (Cât despre noile decizii...)

d) *prețul*:

Αγόρασε το σπίτι προς εκατό εκατομμύρια. (A cumpărat casa cu o sută de milioane.)

e) *separarea, împărțirea*:

ένα προς ένα - unul câte unul
 λέξη προς λέξη - cuvânt cu cuvânt
 βήμα προς βήμα - pas cu pas

f) *în locuțiuni adverbiale, indicând direcția*:

προς τα πίσω - în spate
 προς τα εκεί - într-acolo
 προς τα δω - încoace

8.2.4. Prepoziții cu două cazuri. Prepoziții cu genitivul

8.2.4.1. Prepoziția **αντί/αντίς** exprimă înlocuirea, prețul, preferința etc.

a) Se poate construi direct cu genitivul sau cu acuzativul precedat de prepoziția **για**, împreună cu care formează o locuțiune prepozițională:

Ηρθε αυτή αντί (για) [αντί του φίλου μας] τον φίλο μας. (A venit ea în locul prietenului nostru.)

Μου έδωσε τρεις αντί πέντε. (Mi-a dat trei în loc de cinci.)

“Αντί πλούσιος κι’ άτιμος, κάλλιο φτωχός και τίμιος.” (Decât bogat și necinstit, mai bine sărac și cinstit.)

[În exemplul de mai sus, prepoziția **αντί** precede un substantiv în nominativ, într-o frază eliptică de verb.]

b) Se poate construi și cu genitivul, păstrându-și sensul neschimbat (= în locul).

Αντί του πρώτانه ήρθε ένας καθηγητής. (În locul decanului a venit un profesor.)

c) Prepoziția **αντί** apare și în locuțiuni, dintre care unele au fost împrumutate și de limba română:

άλλ' αντ' άλλων - alandala, nonsensuri

8.2.4.2. Prepoziția **παρά** se poate construi cu două cazuri: cu acuzativul (exprimând opoziția, fraudă, proximitatea, abaterea, comparația, lipsa etc.) și cu dativul dispărut (doar în construcții savante). Această prepoziție poate exprima așadar:

a) *opoziția, concesia*

Παρά τις συμβουλές μου... (În ciuda sfaturilor mele...)

Παρά τη θέλησή του... (În ciuda voii sale...)

b) *limitarea*

Δεν θέλω παρά λίγη ησυχία. (Nu vreau decât puțină liniște.)

c) *lipsa (temporal)*

Θα έρθει στις τρεις παρά τέταρτο. (Va veni la trei fără un sfert.)

d) *exceptia*

Δεν ζητά παρά (μόνο) την ευγνωμοσύνη σου. (Nu cere decât recunoștința ta.)

e) *proximitatea* este exprimată cu ajutorul unor forme împietrite de dativ:

- δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω - judecător pe lângă Areopag

- υπουργός παρά τω πρωθυπουργώ - ministru pe lângă primul-ministru

f) *conformitatea*

παρά Ομήρω - la (după) Homer

g) *abaterea* de la normă (exagerarea sau alăturarea) este mai evidentă în cuvinte derivate cu prefixul παρα- < παρά:

1 παραπληγία - paraplegie

2 παραπάνω - πιο πάνω - mai sus

3 παραμύθι - poveste

4 παράλληλος - paralel

5 παραπέτο - parapet

6 παραλυσία - paralizie

7 παραμάννα - dădacă

8 παρακάνω - a exagera

9 παραέχω - έχω υπερβολικά - a avea (ceva) în exces

10	παραπίσω - πιο πίσω	- mai în spate
11	παραληρώ	- a delira
12	παραψυχολογία	- parapsihologie
13	παραοικονομία	- economie ilegală
14	παράλογος	- absurd
15	παραπόταμος	- affluent
16	παράνομος	- ilegal

8.2.4.3. Prepoziția **μετά** se construiește cu acuzativul sau cu genitivul. Construită cu acuzativul, exprimă succesiunea în spațiu sau timp. **μετά** cu genitivul poate avea valoare sociativă, dar este posibil ca, în unele situații, să avem de-a face cu exprimarea unei circumstanțe.

a) cu acuzativul:

μετά την Κυριακή	- după duminică
μετά τις πέντε	- după cinci
μετά από το πρώτο σπίτι	- după prima casă
- [A nu se confunda **μετά** prepoziție cu **μετά** adverb:

Ο Νίκος ήρθε **μετά**. - Nikos a venit după aceea.]

b) cu genitivul:

- <i>sociativ</i> :	
μετά φίλων	- cu prieteni
- <i>modal</i> :	
μετά σπουδής	- cu efort
- <i>circumstanța</i> :	
μόλις και μετά βίας	- cu forță
- <i>formule de politețe</i> :	
μετά τιμής	- cu stimă
μετά σεβασμού	- cu respect

8.2.4.4. Prepoziția **από/αφ'** este una dintre prepozițiile cele mai indicate pentru a ilustra polisemia prepozițiilor și a locuțiunilor prepoziționale în neogreacă. Desemnează punctul de pornire (temporal sau spațial), detașarea, depărtarea, renunțarea, despărțirea, demisia, renunțarea, negarea etc. Se construiește în general cu acuzativul, dar apare și în construcții cu genitivul.

8.2.4.4.1. Cu acuzativul

a) punctul de plecare spațial/temporal:

Εφυγα από το σπίτι.	(Am plecat <u>de</u> acasă)
Εφυγα από το Σάββατο.	(Am plecat <u>de</u> sâmbătă.)

- b) *cauza*:
Πέθανε από την πολλή στενοχώρια. (A murit de prea multă supărare.)
- c) *despărțirea, demisia, renunțarea*:
Παραιτήθηκε από το αξίωμά του. (A demisionat din funcția sa.)
Παραιτήθηκε από τις απαιτήσεις του. (A renunțat la pretențiile sale.)
- d) *proveniența/originea*:
Έχω αυτό τον πίνακα από τη Ρουμανία. (Am acest tablou din România.)
Κατάγομαι από τη Ρουμανία. (Mă trag [sunt de origine] din România.)
- e) *complementul de agent*:
Βοηθήθηκε από πολλούς. (A fost ajutat de mulți.)
- f) *materialul*:
Τούτα τα έπιπλα είναι από ρουμανικό ξύλο. (Această mobilă este din lemn românesc.)
- g) *raportarea*:
Από υγεία, δεν έχουμε προβλήματα. (În privința sănătății, nu avem probleme.)

8.2.4.4.2. Cu genitivul

από στήθους - pe de rost

8.2.4.4.3. Cu nominativul

Από *μικρός* ήταν έξυπνος. (De mic era isteț.)
Τα έκανε από *μόνος* του. (Le-a făcut de la sine.)

8.2.4.4.4. Locuțiuni prepoziționale cu από

πέρα από - dincolo de
ύστερα από - după
μετά από - după
μακριά από - departe de
γύρω από - în jurul
πίσω από - în spatele

8.2.4.4.5. *În compoziții αφενός (αφ' ενός) / αφετέρου (αφ' ετέρου) - pe de o parte / pe de altă parte, prepoziția από (αφ') este frecvent utilizată.*

8.2.4.5. Prepoziția **κατά/καθ'** se construiește atât cu acuzativul, cât și cu genitivul. Cu acuzativul exprimă extensiunea în timp și spațiu, conformitatea, proximitatea, aproximarea etc. Cu genitivul exprimă opoziția. Se păstrează și unele forme construite cu dativul, în expresii stereotipe. Uneori

prepoziția **κατά** este urmată de adverbe, împreună cu care alcătuiește locuțiuni adverbiale. De asemenea poate fi folosită și cu valoare absolută.

8.2.4.5.1. Cu acuzativul

a) *direcția:*

Πάμε κατά την Τισμάνα. (Mergem spre Tismana.)

b) *suprafața:*

κατά γην και κατά θάλασσα - pe uscat și pe mare

καθ' όλη τη Ρουμανία - în toată România

c) *intervalul de timp:*

Κατά τις διαδηλώσεις, δεν σημειώθηκαν επεισόδια. (În timpul manifestațiilor, nu s-au semnalat incidente.)

d) *apropierea spațială:*

Βρίσκεται κατά το Ζάππειο. (Se află pe lângă Zappion.)

e) *exprimarea aproximativă a timpului:*

Θα έρθω κατά τις εννέα. (Voi veni pe la nouă.)

f) *modul (în expresii):*

κατά σύμπτωση - din întâmplare (marchează coincidența)

κατά τύχη - din întâmplare

g) *cauza:*

κατά λάθος - din greșeală

h) *separarea pe baza unui criteriu:*

κατά ομάδες - pe grupuri

κατά κεφαλήν κατοίκου - pe cap de locuitor

i) *conformitatea:*

Το Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον. (Evanghelia după Matei.)

Κατά τον Πλάτονα η ψυχή είναι αθάνατη. (După Platon, sufletul e nemuritor.)

Κατά τη γνώμη μου... (După părerea mea....)

8.2.4.5.2. Cu genitivul

...ψήφισα κατά της απόφασης... (...am votat împotriva deciziei...)

8.2.4.5.3. Cu adverbe de loc

κατά που - încotro

κατά κει - încolo (într-acolo)

κατά δω - încoace

8.2.4.5.4. *Cu valoare absolută*ψηφίσει κατά - a votat contra

8.2.4.6. Prepoziția **εκ/εξ**, apropiată ca sens de από, se construiește cu genitivul, fiind folosită în neogreacă în expresii stereotipe. Cu genitivul are valoare partitivă, exprimând întregul din care se ia o parte, punctul interior din care se pornește etc.

- a) Στις εξετάσεις συμμετείχαν δέκα μαθητές εκ των οποίων πέρασαν μόνο πέντε. (La examene au participat zece elevi, dintre care au trecut doar cinci.)

Αναχώρησε εκ Βουκουρεστίου. (A plecat din București)

- b) *în expresii:*

εκ νέου - din nou
 εξ ακοής - din auzite
 εκ πρώτης όψεως - la prima vedere
 εξ ονόματος + G. (της ειρήνης) - în numele păcii

- c) *în locuțiuni prepoziționale sau adverbiale:*

εξαιτίας (< εξ + αιτίας) + G. - din cauza
 εξάλλου (< εξ + άλλου [< άλλος]) - de altminteri

d) Prepoziția **εκ** este foarte productivă (ca de altfel și prepozițiile κατά, μετά, συν etc.) în cadrul *derivării cu prefixe*, ca procedeu de îmbogățire a lexicului:

εκ-φράζω - a ex-prima
 εκ-φωνώ - a rosti
 εξ-αναγκάζω - a forța, a obliga

8.2.4.7. Prepoziția **εν** este o altă prepoziție care nu a supraviețuit în neogreacă decât în câteva expresii stereotipe cu dativul, exprimând interiorul, ansamblul unor situații, starea, modul etc. Este frecvent întâlnită în expresii (locuțiuni) cu valoare adverbială:

εν πόλει - în oraș
 εν καιρώ πολέμου - în timp de război
 εν λειτουργία - în funcție
 εν αποστρατία - în rezervă
 εν μέρει - în parte, parțial
 εν γένει - în general
 εν ολίγοις - pe scurt
 εν τάξει - în regulă, în ordine

8.2.4.8. Prepoziția **ἐπί** este arareori utilizată în neogreacă (mai mult în limbajul jurnalistic). Se construiește cu genitivul dar și cu acuzativul și exprimă locul, perioada de timp, raportarea (= *για* / *despre*), responsabilitatea, subiectul despre care se discută etc.

a) *spațial (cu genitiv):*

ἐπὶ τῆς λεωφόρου Βασιλ. Σοφίας - pe b-dul Regina Sofia

b) *temporal (cu acuzativul și cu genitivul):*

ἐπὶ μῆνες διάβασε - a citit luni întregi (de-a rândul)

ἐπὶ τῆς Φραγκοκρατίας - în timpul ocupației franceze

ἐπὶ τοῦ Καρόλου τοῦ πρώτου - în timpul lui Carol I

c) *tema discuției (cu genitivul):*

Δεν θα μιλήσω ἐπὶ τοῦ θέματος. (Nu voi vorbi despre [acest] subiect.)

d) *obiectul responsabilității:*

Εἶναι ἐπὶ τῶν δημόσιων σχέσεων. (Este [responsabil] cu relațiile publice.)

e) *în matematică:*

πέντε ἐπὶ ἐπτά (5x7) - cinci ori șapte

8.2.4.9. Prepoziția **πλην** exprimă excepția și se construiește cu genitivul:

Ολοὶ διάβασαν πλην δύο φοιτητῶν. (Toți au citit, cu excepția a doi studenți.)

În matematică se traduce prin "minus":

ἐπτά πλην πέντε - șapte minus cinci (7-5)

8.2.4.10. Prepoziția **προ** se construiește cu genitivul și exprimă doar momentul *ante quem*:

προ ημερῶν - cu câteva zile în urmă, acum câteva zile

προ Χριστοῦ - înainte de Hristos

8.2.4.11. Prepoziția **υπέρ** se construiește cu genitivul și exprimă sprijinul, acordul, favorizarea. Poate apărea și substantivat:

Ψήφισε υπέρ τοῦ νόμου. (A votat în favoarea legii/ pentru lege.)

Τάχθηκε υπέρ τῆς πρότασής μας. (S-a pronunțat în favoarea propunerii noastre.)

- *în expresii:*

-υπέρ το δέον - mai mult decât se cuvine

-τα υπέρ και τα κατά - argumentele și contraargumentele

8.2.4.12. Prepoziția **ανά** se construiește cu acuzativul și exprimă străbaterea absolută (de la un capăt la altul) în spațiu sau timp:

Είμαι περίφημος ανά τον κόσμο. (E celebru în toată lumea.)

ανά τους αιώνες - prin, peste veacuri

Cu numeralul ordinal, formează numeralul sociativ:

ανά πέντε - câte cinci

8.2.4.13. Prepoziția **υπό** se construiește și cu acuzativul și cu genitivul. Cu acuzativul exprimă servitutea, dependența, starea sau faza în care se află o acțiune, modul de desfășurare a unei acțiuni, limitarea, situarea sub (mai ales în cuvinte compuse). Cu genitivul exprimă complementul de agent (care în mod obișnuit este exprimat de acuzativ precedat de prepoziția **από**) sau cauza.

a) Cu acuzativul:

1. Το συνέδριο διεξήχθη υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου. (Congresul s-a desfășurat sub egida Universității București.)

2. Η χώρα αυτή βρέθηκε υπό ξένη κατοχή. (Această țară s-a aflat sub ocupație străină.)

3. Σήμερα η θερμοκρασία έφθασε στους 7 βαθμούς υπό το μηδέν. (Azi temperatura a ajuns la minus 7 grade [7 grade sub zero].)

4. Το πετρέλαιο βρίσκεται υπό το έδαφος. (Petrolul se află sub sol.)

b) Cu genitivul exprimă complementul de agent (cu nuanță arhaică):

Συντηρείται υπό του πατρός του. (Este întreținut de tatăl său.)

8.2.4.14. Particulele comparative σαν și ως

a) **σαν (σα)** exprimă asemănarea și este tradus în limba română prin “ca, precum”. Sinonime parțiale ale lui **σαν** sunt *όπως, όμοια με*. Elementul comparației (reale sau ireale) este în cazul nominativ, când are valoare adverbială pe lângă verbul propoziției principale.

Πολέμησε σαν λιοντάρι. (A luptat ca un leu.)

Uneori **σαν** este folosit pentru a exprima falsă asemănare.

Συμπεριφέρεται σαν βασιλιάς. (Se poartă ca un rege.)

Συμπεριφέρεται σαν να είναι βασιλιάς. (Se poartă de parcă e rege.)

Totodată, **σαν** poate exprima îndoiala locutorului (= mi se pare, cred), nemaiavănd valoare comparativă:

Σαν καλά έκανε. (Cred că ai făcut bine.)

b) **ως** este folosit pentru a exprima poziția, calitatea subiectului sau a obiectului, funcția în care acesta îndeplinește acțiunea exprimată de verb.

Substantivul precedat de *ως* se acordă în număr și caz cu substantivul pe care îl determină:

S1 ----- > *ως* < ----- S2

Ex.: S1 - N.

S2 - N.

Ο Κώστας μίλησε ως διευθυντής. (Kostas a vorbit ca director.)

S1-Ac.

S2-Ac.

Τον Κώστα τον πήραν ως διευθυντή. (Pe Kostas l-au luat ca director.)

S1-G.

S2-G.

Η δραστηριότητα του Κώστα ως διευθυντή είναι καλή.

(Activitatea lui Kostas ca [în calitate de] director este bună.)

8.3. CONJUNCȚIILE

8.3.1. Ca și în limba română, conjuncția (ο σύνδεσμος) și locuțiunea conjuncțională (περιφραστικός σύνδεσμος) reprezintă un instrument gramatical lipsit de conținut lexical și autonomie sintactică. Conjuncția este o parte de vorbire neflexibilă, însă funcțională, ce are rolul de a uni prin raporturi de coordonare sau subordonare sintactică fie două unități sintactice din cadrul unei propoziții, fie o unitate sintactică dintr-o propoziție cu o propoziție, fie două propoziții.

a) unitate sintactică + unitate sintactică

substantiv + substantiv:

Ο Αλέκος και η Μαρία είναι συμφοιτητές μου.

adjectiv + adjectiv:

Η Μαρία είναι όμορφη και έξυπνη.

verb + verb:

Βλέποντάς την και γνωρίζοντάς την καλά...

b) unitate sintactică + propoziție:

Ο Αντώνης και όσοι έτυχε να είναι εκεί...

c) propoziție + propoziție:

Τους είδαμε και τους είπαμε να έρθουν.

8.3.1.1. Covârșitoare rămâne *valoarea sintactică a conjuncției*, semnificația sa lexicală trecând în plan secundar. Ca și în limba română, o conjuncție poate avea mai multe valori, total diferite, în funcție de context. De exemplu, conjuncția coordonatoare copulativă *και* (și), în afara valorii

sale de conjuncție coordonatoare copulativă, poate avea și valori de subordonare. În aceste cazuri avem de-a face cu o *falsă coordonare*.

coordonare

1. Ηρθε και μετά έφυγε. (A venit și apoi a plecat.)

subordonare (falsă coordonare)

2. Τι συνέβηκε και έφυγε; (Ce s-a întâmplat de a plecat?)

NU: *Ce s-a întâmplat și a plecat?*

În exemplul 2 **και** nu este folosit pentru realizarea unei coordonări, **acest** lucru reieșind și din traducerea textului.

3. Μη με κάνεις και σου πω κάτι. (Nu mă face să-ți spun ceva.)

= Μη με κάνεις **να** σου πω κάτι.

4. Με έκανες και σε περίμενα τόσο. (M-ai făcut să te aștept atât.)

= Με έκανες **να** σε περιμένω τόσο.

În exemplul 3, conjuncția **και** echivalează cu **να** (să), această valoare reieșind atât din sensul propoziției, cât și din aspectul morfologic al verbului **πω** (conjunctiv aorist).

5. και = ούτε

“Λοιπόν **κι** εσύ μη λες: αυτός είναι γκρινιάρης.” (Ag.M.60)
(Așadar, nici tu să nu spui: acesta este cârcotaș.)

8.3.1.2. Demn de menționat este și faptul că o serie de adverbe ca **πριν**, **όταν**, **μόλις** se construiesc cu forme ale conjunctivului aorist. În aceste situații adverbele respective îndeplinesc rolul unor conjuncții (rol sintactic), dar și rol în formarea conjunctivului (rol morfologic):

1. “Ήταν σύμβουλος του πατέρα του τωρινού βασιλιά, πριν γίνει σύμβουλός του...” (K.25) [**πριν** γίνει] < γίνομαι (Fusesse consilier al tatălui actualului rege, înainte de a deveni [= înainte să devină] consilierul său.)

2. “Όταν ο κίνδυνος φτάσει...” (K.27) [**όταν** φτάσει] < φτάνω (Când va ajunge primejdia...)

3. “Τα μηνύματα, μόλις ετοιμαστούν, θα σταλούν.” K.30 [**μόλις** ετοιμαστούν] < ετοιμάζω (Mesajele vor fi trimise îndată ce vor fi pregătite.)

8.3.1.3. Așadar, rol conjuncțional în subordonarea propozițiilor îndeplinesc cu succes și alte părți de vorbire: pronumele relative sau nehotărâte, adverbele relative de mod, timp sau loc, care au simultan și o funcție sintactică (/sau doar valoare morfologică) în propoziția secundară pe care o introduc.

8.3.2. În funcție de structura lor, conjuncțiile pot fi simple (και, αλλά) sau compuse (μήτε).

De asemenea, neogreaca are, ca și limba română, o sumă de locuțiuni conjuncționale precum (ώσπου να, μέχρις ότου).

Conjuncțiile compuse și locuțiunile conjuncționale pot fi alcătuite din părți de vorbire flexibile sau neflexibile.

- a) particula 1 + particula 2 / particula + adverb

μήτε	< μη+τε	(nici)
ούτε	< ού+τε	(nici)
μηδέ	< μη+δε	(nici)
μήπως	< μη+πως	(nu cumva)
- b) prepoziție (από/ως) + pronume în genitiv

αφότου	< αφ' ότου	< από + όστις (de când)
αφού	< αφ' ου	< από + ος (după ce)
- c) prepoziție + particulă / conjuncție

για να	(ca să)
--------	---------
- d) prepoziție + pronume 1 / + pronume 2

γιατί	< για + τι	(fiindcă, deoarece)
παρόλα αυτά	< παρα + όλα + αυτά	(cu toate acestea)
μολαταύτα	< με + όλα + ταύτα	(cu toate acestea)
- e) adverb1 + adverb 2...conjuncție

όχι μόνο ... παρά	(nu numai ... ci)
καθώς και	(precum și)
πάνω που / εκεί που	(în timp ce, chiar când)
- f) pronume1+ adverb

κάθε (φορά) που	(ori de câte ori)
-----------------	-------------------

Deoarece preponderentă este valoarea funcțională și sintactică a conjuncțiilor, le vom clasifica pe baza criteriului funcțiilor sintactice pe care le îndeplinesc.

În funcție de natura raporturilor sintactice pe care le exprimă, conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale pot exprima raporturi de coordonare (conjuncțiile coordonatoare - παρατακτικοί σύνδεσμοι) sau raporturi de subordonare (conjuncțiile subordonatoare - υποτακτικοί σύνδεσμοι). În mare parte, conjuncțiile din neogreacă prezintă aceleași valori și nuanțe semantice și sintactice ca și conjuncțiile limbii române.

8.3.3. Conjuncțiile coordonatoare

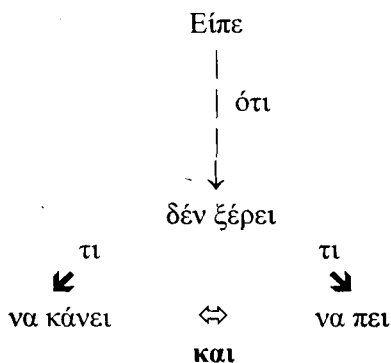
În prima categorie, aceea a conjuncțiilor coordonatoare, distingem patru tipuri de conjuncții. *Primul tip* este reprezentat de conjuncțiile ce fac legătura între două elemente sintactice ale aceleiași propoziții sau între două

propoziții. Aceste conjuncții se numesc *conjuncții copulative* - συμπλεχτικοί σύνδεσμοι). *Al doilea tip* este ilustrat de conjuncții ce exprimă opoziția, fie între două elemente sintactice, fie între două propoziții. Acestea sunt *conjuncțiile adversative* (αντιθετικοί σύνδεσμοι). *Al treilea tip* de conjuncții este acela al conjuncțiilor ce exprimă disocierea, conjuncții numite *disjunctive* (διαχωριστικοί σύνδεσμοι). *Al patrulea tip* este reprezentat de *conjuncțiile concluzive* (συμπερασματικοί σύνδεσμοι), ce exprimă concluzia. Acestor patru subcategorii de conjuncții coordonatoare li se adaugă *conjuncțiile explicative* (επεξηγηματικοί σύνδεσμοι).

8.3.3.1. Conjuncțiile coordonatoare copulative

8.3.3.1.1. Conjuncția **και/κι** unește două elemente sintactice de același fel aflate într-o propoziție sau două propoziții de același fel.

- a) Ο Νίκος **και** ο Αλέκος ήρθαν αμέσως. (subst. + subst.)
 Ήταν όμορφη **και** έξυπνη. (adj. + adj.)
 Εγραψε καλά **και** γρήγορα. (adv. + adv.)
- b) Είπε/1 ότι δεν ξέρει/2 τι να κάνει/3 **και** τι να πει/4.

8.3.3.1.2. În general, conjuncția **και** unește două unități sintactice de același fel: două substantive (la cazuri identice), două verbe la același mod, timp/(și persoană). Se pot întâlni situații, mai ales în limbajul vorbit, când **και** poate coordona două verbe la timpuri diferite. În fapt, este vorba de o falsă coordonare. În exemplul următor conjuncția **και** stabilește o falsă coordonare, fraza cuprinzând două trepte de comunicare (primul verb fiind la prezentul istoric.)

“Αλλ’ όσο ζω εγώ (...) θέλω να βλέπω τις φωτογραφίες των ανθρώπων που με αγαπούσαν (...)!” της λέω **και** πίγα **και** κρέμασα τις φωτογραφίες του μπαμπά **και** της κυράς Εκάβης στη θέση της.” (Τ.13)

- και 1 - λέω - πήγα (prezent istoric - aorist)
 και 2 - πήγα - κρέμασα (aorist - aorist)
 και 3 - του μπαμπά - της κυράς Εκάβης (Subst. în G. - Subst. în G.)

8.3.3.1.3. Topica

În general, conjuncția **και** este plasată în interiorul propoziției. Poate apărea însă și inițial, fie exprimând o idee ce continuă logic propoziția anterioară, fie având valoare mai degrabă explicativă.

- a) “Γιατί ενύχτωσε κ’ οι βάρβαροι δεν ήλθαν.

Και μερικοί έφθασαν απ’ τα σύνορα,

- π. **Και** είπανε πως βάρβαροι πια δεν υπάρχουν.

Και τώρα τι θα γένουμε χωρίς βαρβάρους...” (Καν. 1, 111)

În ultimul vers **και** nu mai stabilește un raport de coordonare, ci are valoare concluzivă “așadar”.

- b) “Αλλωστε και ολόκληρη η Γραφή λέγεται ότι παραλήφθηκε για την σωτηρία των ανθρώπων. **Και** σωτηρία των ανθρώπων αποτελεί μόνο ο Χριστός...” (D.G.169) (De altminteri [chiar] întreaga Scriptură se spune că a fost primită spre mântuirea oamenilor. **Și** [= căci] mântuirea oamenilor este doar Hristos.)

În exemplul b) primul **και** nu mai este tradus, el nemaiavând nici un fel de valoare.

8.3.3.1.4. Alte valori ale conjuncției και

- a) Conjuncția copulativă **και** poate avea uneori valoare adversativă, traducându-se prin “iar”:

Εμείς διαβάζουμε **κι** αυτός διασκεδάζει. (Noi învățăm, **și** [iar] el se distrează.)

- b) Conjuncția **και** poate fi precedată de adverbul **καθώς** (precum). Alteori însoțește particula **σαν**, pentru a exprima comparația:

1. Αγόρασε κρέας, γάλα **και** ψωμί. (A cumpărat carne, lapte **și** pâine.)

Τους είπε ότι δεν έκανε λάθος **καθώς και** τι συνέβηκε. (Le-a spus că nu a greșit precum și ce s-a întâmplat.)

2. Δεν είναι σαν κ’ εσένα. (Nu e ca [și] tine.)

- c) Conjuncția **και** este folosită și ca element de întărire sau de atenuare a adjectivului sau a adverbului:

Δεν είναι και (τόσο) εύκολο να το διαβάσει κανείς. (Nu este prea ușor de citit.)

- d) Repetarea conjuncției **και**, într-o enumerare, are valoare emfatică:

Μάζεψε **και** τους φίλους **και** τους εχθρούς του... (Și-a adunat **și** prietenii **și** dușmanii...)

e) Uneori, așa cum am văzut, coordonarea este aparentă. În cazuri extreme, destul de frecvente în limbajul uzual, conjuncția coordonatoare **και** îndeplinește rolul de conjuncție subordonatoare, introducând diferite tipuri de subordonate:

1. *completive directe*

Βλέπω **και** [= ότι] θέλεις να έρθεις. (Văd că vrei să vii.)

2. *cauzale*

Μην κάνεις κάτι τέτοιο **και** [= επειδή] θα φύγω. (Să nu faci așa ceva, fiindcă voi pleca.)

3. *relative atributive*

Ήταν άνθρωπος **και** [= που] ήξερε τη δουλειά του. (Era un om ce-și știa treaba.)

4. *finale*

Πηγαίνω **και** [να] το λέω σε όλους. (Mă duc să le-o spun tuturor.)

5. *consecutive*

Τι του έκανες **και** [= ώστε να φύγει] έφυγε; (Ce i-ai făcut de-a plecat?)

8.3.3.1.5. Conjuncțiile ούτε, μήτε, ουδέ, μηδέ (nici, nici măcar) sunt conjuncții coordonatoare copulative, cu valoare negativă. Totuși, valoarea de conjuncție le-a fost adesea contestată. Remarcându-se faptul că stabilesc în mod evident un raport de coordonare paratactică (prin juxtapunere), li s-a atribuit o valoare mai degrabă adverbială. De obicei apar corelativ **ούτε ... ούτε**. Adesea însă, primul **ούτε** lipsește.

Exemple:

1. **Μήτε** εγώ ήθελα, **μήτε** οι άλλοι. (Nici eu n-am vrut, nici ceilalți.)

2. “**Μήτε** (...) βρίσκουμε στον Eliot αυτή την οικουμενική παραδοχή.” (Sef. 1, 25) (Nici [...] nu găsim la Eliot această accepție ecumenică.)

3. “Δεν μας έσωσε [ούτε] άγγελος **ούτε** άνθρωπος, αλλά ο ίδιος ο Κύριος.” (D.G.169) (Nu ne-a salvat [nici] un înger, nici un om, ci Domnul Însuși.)

4. “Δεν έχουμε [ούτε] τη δύναμη, **ούτε** τη γνώση.” (K.28) (Nu avem putere, nici știință.)

5. Uneori în locul lui **ούτε** este folosit cu succes **και**:

“Ήταν πάντα σωστός στα όσα προείδε (...). Δεν κάνει λάθος **και** τώρα.” (K.28) (A fost întotdeauna corect în cele pe care le-a prevăzut [...]. Nu greșește nici acum.)

8.3.3.2. *Conjuncțiile adversative* cele mai utilizate sunt următoarele: **μα, ἀλλά** (dar, iar), **παρά** (decât), **ὅμως** (însă, ci), **ωστόσο** (totuși), **μόνο** (numai), **δε/ενώ** (iar). Cu valoare adversativă sunt folosite locuțiunile conjuncționale corelative **ὄχι μόνο ... παρά** (nu numai ... ci) și **ὄχι μόνο ... ἀλλά και** (nu numai ... dar și).

Exemple:

Του μίλησα, **ἀλλά** δεν πρόσεξε. (I-am vorbit, însă nu a fost atent.)

Πρέπει **μα** δε θέλω. (Trebuie, dar nu vreau.)

Δεν δουλεύει, **παρά** πάει καθημερινά στο καφενείο. (Nu muncește, ci doar merge zilnic la cafenea.)

“Καλλιό ’ναι μιας ώρας ελεύθερη ζωή, **παρά** σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή.” (Ρήγας Βελεστινλής - Ο Θούριος στ. 7-8) (Mai dulce-mi e un ceas de viață-n libertate, decât leături zeci, robite-ncătușate.)¹

Μου το είπε, **ὅμως** δεν πίστεψα. (Mi-a spus, însă n-am crezut.)

“...**ὅμως** θα κάνουμε ο’τι πρέπει. Τι **ὅμως**,” (K.27) (...însă vom face ce trebuie. Însă ce?)

“Κι **ὄχι μόνο** αυτό, **ἀλλά και** ότι καλύπτεται από την θεϊκή δύναμη.” (D.G.173) (Și nu numai aceasta, ci și că este acoperit de forța dumnezeiască.)

Δεν το άξιζε, **ωστόσο** της το έδωσα. (Nu o merita, totuși [însă] i-am dat-o.)

8.3.3.2.1. Conjuncțiile **μεν / δε** se utilizează de obicei împreună, fiind corelative. Când apar amândouă într-o frază, prima conjuncție, **μεν**, accentuează mesajul primei propoziții, dar nu se traduce, iar a doua conjuncție, **δε**, se traduce cu “însă”. În locul lui **δε** este folosit uneori **ὅμως**. Menționăm totuși faptul că aceste două conjuncții nu sunt întotdeauna corelative.

...έξυπνος **μεν**, **ἀλλ’** αμελής (inteligent, dar neglijent)

...πολλοί **μεν** οι κλητοί, ολίγοι **δε** οι εκλεκτοί (mulți cei chemați, dar puțini cei aleși)

...**οι μεν** ήρθαν σήμερα, **οι δε** θα έρθουν αύριο (**unii** au venit astăzi, iar **ceilalți** vor veni mâine.)

8.3.3.3. *Conjuncțiile disjunctive*

8.3.3.3.1. Disjuncția este exprimată cu ajutorul conjuncțiilor **ή** și **είτε < ει+τε** (conjuncție + particulă). Amândouă se traduc cu “sau, ori, fie” și se utilizează, ca și în limba română, pentru a exprima disjuncția.

¹ Toate traducerile exemplurilor selectate din autorii citați aparțin autoarei.

1. Θέλεις είτε όχι, εγώ θα πάω. (Vrei sau nu, eu voi merge.)
2. “Γιατί ο συγγραφέας είτε δεν είχε τα απαραίτητα βιβλία, είτε τις έγραψε μακριά από συντρόφους που θα τον βοηθούσαν...” (Sef. 1, 14)
(Fiindcă scriitorul fie n-a avut cărțile trebuincioase, fie le-a scris departe de tovarășii ce l-ar fi ajutat...)
3. Θα πάω σήμερα ή αύριο. (Voi merge azi sau mâine.)

8.3.3.3.2. În unele expresii conjuncțiile disjunctive sunt omise, **rezultatul** fiind o parataxă cu valoare disjunctivă:

θέλεις δε θέλεις	- vrei-nu vrei
γρήγορα αργά	- mai devreme sau mai târziu
χρειάζεται δε χρειάζεται	- trebuie-nu trebuie
- “Πριν στρωθεί στη δουλειά, **έβρεχε-χιόνιζε**, πήγαινε απαραιτήτως στον Αι-Διονύση...” (Τ.26) (Înainte să înceapă lucrul, ploua-ningea [= fie ploaie, fie zăpadă], se ducea neapărat la Sfântul Dionisie...)

8.3.3.3.3. Neogreaca mai folosește o conjuncție disjunctivă, cu nuanță populară, împrumutată din limba turcă. Este vorba despre conjuncția **για** (fie), provenită din turc. ya.

για σήμερα **για** αύριο θα παντρευτεί (fie azi fie mâine se va căsători)

8.3.3.4. Conjuncțiile concludive (συμπερασματικοί σύνδεσμοι) cele mai folosite sunt **λοιπόν** (așadar), **άρα** (deci), **συνεπώς** (prin urmare), **επομένως** (prin urmare), **γάρ** (deci - mereu în poziție finală), **οπότε** (așa că):

Θα πάμε μαζί, **οπότε** θα συναποφασίσουμε.

Statutul de conjuncție le-a fost adesea contestat, având în vedere faptul că, de exemplu, **συνεπώς** este, cel puțin din punct de vedere morfologic, în mod evident, adverb, ca de altfel și adverbele și locuțiunile adverbiale (/conjuncționale): **επομένως, κατά συνέπεια, κατ' ακολουθίαν, συμπερασματικά, ως εκ τούτου**, toate acestea exprimând urmarea firească, logică, a unui fapt bazat pe informația cuprinsă în propoziția anterioară.

Unele voci¹ socotesc că este vorba de niște simpli “indici referențiali” (δείκτες) ce realizează trecerea de la o propoziție la altă propoziție, aflată pe aceeași treaptă sintactică cu prima, a doua propoziție conținând însă o informație care fie vine în contradicție cu informația enunțată de prima propoziție, fie o explică. Acești “indici referențiali” sunt, la o mai atentă analiză morfologică, adverbe compuse, locuțiuni (adverbiale,

¹ V. Babiniotis, *ΤΟ ΛΕΞΙΚΟ (συνδετικός)*, op.cit., p.1718.

conjuncționale) sau chiar expresii. Cei mai uzițiți “indici referențiali” sunt **εξάλλου, άλλωστε** (de altminteri), **οπωσδήποτε, πάντως** (oricum), **ωστόσο** (totuși), **από την άλλη μεριά** (pe de altă parte), **εν πάση περιπτώσει** (în orice caz), **παρά ταύτα** (cu toate acestea), **αλλά μάλλον** (ci mai degrabă), **έστω κι έτσι** (chiar și așa).

Numeroase *adverbe de timp*, precedate sau nu de conjuncții, funcționează în regim de conjuncții, exprimând concluzia ca rezultat al unui fapt real:

Ωστε έτσι συνέβηκαν τα πράγματα. (Așadar, astfel s-au petrecut lucrurile.)

Κι' έπειτα με ρωτάς τι κάνω! (Și-apoi mă-ntrebi ce fac!)

Τότε τι με ρωτάς; (Atunci ce mă întrebi?)

Τώρα τι να πω! (Acum ce să spun!)

Ηταν φυσικό να επιτύχει. Δούλεψε πολύ **γαρ**. (Era firesc să reușească; doar a muncit mult.)

8.3.4. *Conjuncțiile subordonatoare*

8.3.4.1. *Generalități*

Conjuncțiile subordonatoare sunt caracterizate de o adevărată polisemie și de o multifuncționalitate sintactică. În privința tipurilor sintactice și a permutărilor funcționale pe care le suferă conjuncțiile, distingem mai multe situații.

Pe de o parte, chiar conjuncțiile coordonatoare au uneori valoare de subordonare. Cel mai elocvent exemplu este acela al conjuncției **και** (vezi și 8.3.3.1.4.e.) și al locuțiunilor conjuncționale construite cu **και**, care poate introduce:

a) *completive directe*

Βλέπω **και** ανησυχείς γι' αυτήν. [**και** = **ότι**] (Văd că te neliniștești pentru ea.)

b) *finale*

Θα πάω **και** θα τον μηνύσω. [**και** = **να**] (Voi merge să-l reclam.)

c) *temporale*

Δεν έδωσε ακόμη ο ήλιος **και** ήταν ήδη σπίτι του. [**και** = **όταν**] (Nu apuse încă soarele când era deja acasă.)

d) *consecutive*

Στενοχωρέθηκα τόσο **και** δεν πήγα πια να τη δω. [**και** = **που** = **ώστε**] (M-am necăjit atât, încât nu m-am mai dus s-o văd.)

e) *cauzale*

Μην το κάνεις **και** θα μετανιώσεις. [**και** = **επειδή**] (Să nu faci asta, fiindcă vei regreta.)

Pe de altă parte, pronumele nehotărâte, pronumele relative și adverbele nehotărâte sunt adesea utilizate ca elemente de legătură, în introducerea propozițiilor subordonate, fiind așadar multifuncționale.

În ceea ce privește conjuncțiile de subordonare propriu-zise, se constată o plurivalență funcțională, lesne de identificat în contexte concrete. De exemplu, conjuncția **ὅτι**, prin excelență conjuncția ce introduce complementive directe, mai poate introduce și propoziții subiective sau predicative¹.

8.3.4.2. Conjuncțiile πως (cum, cum că, că), ὅτι (că), που (că)

(ειδικοί σύνεσμοι)

a) **ὅτι**

1. După “verba dicendi” și “sentiendi” introduce complementive directe:

Εἶπε ὅτι θα φύγει. (A spus că va pleca.)

Αισθάνομαι ὅτι κάτι δεν πάει καλά. (Simt că ceva nu merge bine.)

Φοβάμαι ὅτι δεν κάνει ο'τι του είπα. (Mă tem că nu face *ce* i-am spus.)

2. După verbul “a fi” poate introduce propoziții predicative:

Το πρόβλημα είναι ὅτι δεν μπορώ να πάω. (Problema este că nu pot să merg.)

3. După verbe impersonale introduce o propoziție subiectivă.

Υποτίθεται ὅτι θα γράψει το βιβλίο. (Se presupune că va scrie cartea.)

b) **που**

De obicei introduce propoziții secundare relative propriu-zise sau cu nuanță cauzală, temporală, concesivă sau consecutivă. Totuși, poate fi folosit în locul lui **ὅτι**, introducând subiective sau predicative.

- *completivă directă:*

Του είπα που δεν ήρθαν όλοι. (I-am spus că nu au venit toți.)

- *relativ-cauzale:*

Χάρηκα που ήρθες. (M-am bucurat că ai venit.)

- *relativ-concesive:*

Δεν θα ξαναπάει που να την παρακαλέσεις. (Nu se va mai duce, chiar de o vei ruga.)

- *relativ-consecutive:*

Το θέμα είναι τόσο δύσκολο που δεν το λύσαμε. (Chestiunea e atât de grea, încât nu am rezolvat-o.)

¹ Pentru mai multe amănunte privind aceste valori concrete ale conjuncțiilor și interacțiunea lor în jocul subordonării, vezi și capitolul ELEMENTE DE SINTAXĂ A FRAZEI.

- *subiectivă*:

Μου αρέσει **που** ήρθες σήμερα. (Îmi place că ai venit astăzi.)

- *predicativă*:

Το πρόβλημα είναι **που** δεν ξέρει καλά τη γλώσσα. (Problema este că nu știe bine limba.)

c) **πως**

De obicei introduce complementive directe:

Ξέρω **πως** δεν σε ενδιαφέρει το θέμα. (Știu că nu te interesează chestiunea.)

“...για να δείχνετε **πως** σέβεστε την ειρήνη.” (Κ.21) (...ca să arătați că respectați pacea.)

[A nu se confunda cu adverbul **πως**:

“Μου είπε **πως** έκανε. / Μi-a spus cum a făcut.]

8.3.4.3. *Conjuncțiile temporale (χρονικοί σύνδεσμοι)*, datorită multifuncționalității sintactice a conjuncțiilor în general, pot introduce temporale propriu-zise sau temporale cu nuanțe condiționale, cauzale, concesive etc.: **όταν**, **σαν**, **αφού**, **ενώ**, **αφότου**, **πριν (να)**, **μόλις**, **προτού**, **ώσπου (να)**, **ωσότου**, **όσο που**, **όποτε**. De asemenea, aproape toate adverbele și locuțiunile adverbiale de timp pot îndeplini rolul unor conjuncții temporale.

Exemple:

1. Εφυγα **όταν** είδα **πως** δεν μιλάει σοβαρά. (Am plecat când [= deoarece] am văzut că nu vorbește serios.)

2. Θα έρθω **όταν** θα μάθω νέα σου. (Voi veni când [= dacă] voi avea vești de la tine.)

3. Κάνει του κεφαλιού της **όταν** της λέμε τι είναι καλό. (Face cum o taie capul când [= deși] îi spunem ce e bine.)

4. “...ο κόμης προχώρησε μόνος, **μέχρις ότου** έφτασε μπροστά στα τρία σκαλοπάτια.” (Κ.21) (...contele înaintă singur, până ce ajunse înaintea celor trei trepte.)

5. “...άρχισε να διαβάζει, **ώσπου** κάποτε νύσταξε...” (Κ.19) (...a început să citească până ce, la un moment dat, a picotit.)

Principalele conjuncții (/adverbe temporale cu rol de conjuncții) și locuțiuni temporale sunt:

όταν, σαν	-	când (+ Ind./Conj.)
καθώς	-	în timp ce (+ Ind.)
ενώ	-	în timp ce (+ Ind.)
αφού, αφότου	-	după ce, de când (+ Ind.)
πριν/πριν να	-	înainte să (+ Conj.)

προτού	-	înainte să (+ Conj.)
μόλις	-	îndată ce (+ Conj./Ind.)
ώσπου	-	până să/ce (+ Conj./Ind.)
μέχρι που	-	până când (+ Ind.)
μέχρι να	-	până ce/să (+ Conj.)
όσο	-	cât timp (+ Ind.)
όποτε	-	când (+ Ind.), în momentul când
οπότεν	-	de fiecare dată când (+ Ind.)
κάθε (φορά) που	-	de fiecare dată când (+ Ind.)
οσάκις	-	ori de câte ori (+ Ind.)

8.3.4.4. Principalele conjuncții cauzale (αιτιολογικοί σύνδεσμοι) sunt:

γιατί	-	fiindcă
επειδή	-	deoarece
αφού	-	după ce, întrucât

1. Πέτυχε **επειδή** διάβασε. (A reușit fiindcă a învățat.)

2. **Αφού** διάβασε, πέτυχε. (Întrucât a învățat, a reușit.)

Cu valoare cauzală mai sunt folosite și conjuncțiile **να**, **σαν**, adverbul **που** și locuțiunea conjuncțională **μια που** (de vreme ce):

1. Τους σέβομαι **που** είναι τόσο συνεπείς. (Îi respect că [= fiindcă] sunt atât de consecvenți.)

2. **Μια που** δούλεψες τόσο είχες καλά αποτελέσματα. (De vreme ce ai muncit atât, ai rezultate bune.)

Frecvente sunt și conjuncțiile compuse și locuțiunile conjuncționale: **δεδομένου ότι** (dat fiind că), **εφόσον** (în măsura în care) + Ind., **μια και** (de vreme ce), **από τη στιγμή που** (din moment ce).

8.3.4.5. Principalele conjuncții condiționale (υποθετικοί σύνδεσμοι) sunt **αν** (dacă), **εάν** (dacă), **άμα** (dacă), **να (μην)** (să [nu]). În general, conjuncțiile condiționale, introducând condiționale reale, sunt urmate de modul conjunctiv aorist. Conjuncția **να/να μην**, urmată de forme ale indicativului imperfect, perfect sau mai mult ca perfect, are tot valoare condițională, dar ireală: **να άκουγα** (dacă auzeam).

Condiționala ipotetică de excepție este introdusă prin locuțiunile conjuncționale **εκτός αν / εκτός κι αν** (doar dacă [nu cumva]), urmate de conjunctivul momentan:

Θα διαβάσω εκτός αν αποφασίσω να φύγω. (Voi citi, doar dacă [nu cumva] decid să plec.)

8.3.4.6. Principala conjuncție finală (τελικοί σύνδεσμοι) este **να**. La fel de uzitată este și locuțiunea conjuncțională **για να**. Distincția dintre propozițiile finale introduse de **να** și celelalte propoziții secundare introduse de aceeași conjuncție se realizează semantic, ținând cont de sensul verbului din principală.

a) Ελα/1 **να** μάθεις Ρουμανικά/2.

1 - Propoziția principală: *Vino*

2 - Propoziția finală: *să înveți românește*

b) Μας είπε/1 **να** διαβάσουμε το βιβλίο/2.

1 - Propoziția principală: *Ne-a spus*

2 - Propoziția completivă directă: *să citim cartea*

8.3.4.7. Conjuncțiile consecutive (αποτελεσματικοί σύνδεσμοι) cele mai uzitate sunt **ώστε [να]** (încât să), **που** (încât):

1. Εξήγησε τόσο καλά **που** καταλάβαμε όλοι. (A explicat atât de bine, încât am înțeles toți.)

2. Είναι τόσο σοφός **ώστε να** μπορεί να φωτίσει και τους άλλους. (Este atât de înțelept, încât să-i poată lumina și pe ceilalți.)

8.3.4.8. Principalele conjuncții și locuțiuni conjuncționale concesive sunt următoarele: **μολονότι** (deși), **ει και**, **αν και**, **κι αν**, **καίπερ**, **παρόλο που**, **ενώ**, care se construiesc fie cu indicativul, fie cu conjunctivul:

Δεν τους απάντησε **μολονότι τηλεφώνησαν** τρεις φορές. (Nu le-a răspuns, deși au telefonat de trei ori.)

“Αν όμως μπορώ να βοηθήσω, **παρόλο που** αμφιβάλλω...” (Κ.43)
(Dacă însă pot ajuta, cu toate că mă îndoiesc...)

8.3.4.9. Comparația este exprimată de conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale **παρά**, **απ' ο'τι**, **παρ' ο'τι**, **παρά όσο** (decât):

Είναι καλύτερος **απ' ο'τι** ήταν το Νοέμβρη. (Era mai bun decât era în noiembrie.)

8.3.4.10. Particula conjuncțională negativă **μη** și conjuncția **μήπως** (δυστακτικοί σύνδεσμοι) exprimă șovăiala locutorului, ezitarea sa, referitor la adevărul/la împlinirea celor enunțate (Această conjuncție introduce diferite tipuri de subordonate.):

a) Θα του πω τι συνέβηκε **μήπως**.... (Îi voi spune ce s-a întâmplat, ca nu cumva...)

b) Σκέφθηκα **μήπως** μπορείς να έρθεις αύριο. (M-am gândit că poate vii mâine.)

c) Φοβάμαι **μήπως** χάθηκε. (Mă tem să nu se fi pierdut.)

d) Θα ρωτήσουμε όλους **μήπως και βρεθεί** κάποιος πρόθυμος να μας απαντήσει. (Îi vom întreba pe toți, poate s-o găsi cineva dispus să ne răspundă.)

8.4. INTERJECȚIILE

8.4.1. Interjecțiile (τα επιφωνήματα), ca parte de vorbire neflexibilă, lipsită de conținut noțional și sintactic, se diferențiază de adverbe, prepoziții și conjuncții prin încărcătura lor emoțională. În funcție de starea afectivă pe care o exprimă, interjecțiile caracterizează mai multe segmente afective și volitive. Astfel, interjecțiile pot exprima:

- a) Admirația: α, ω, ποπό, μπα
- b) Aprobarea, lauda: μπράβο, εύγε
- c) Dorința, urarea: είθε, χαλάλι, μακάρι, άμποτε
- d) Chemarea, interpelarea directă: ε, ω, βρε
- e) Dezaprobarea: ε, ου, γιούχα, αχαχούχα
- f) Indemnul: α, χα, άι, άιντε, μάρς, άλτ, στοπ, σουτ
- g) Jalea, durerea: αχ, αου, ω, ομέ, οχ, οχού, όφου, αλί, τρισαλί, αλίμονο
- h) Uimirea: α, ο, μπα
- i) Incertitudinea: χμ
- j) Negăția: α μπα

O puternică încărcătură emoțională au unele interjecții, dar și *particule* (*μόρια*) - în legătură cu identitatea morfologică a cărora persistă unele incertitudini¹ - precum *μήγαρις* (utilizat în poziție inițială în propoziții interogative retorice), *μη τυχόν, τάχα, σάμπως* (socotit adverb), *μπας και*.

În ceea ce privește proveniența interjecțiilor, constatăm că ele sunt, de fapt, fie onomatopee, fie vechi forme verbale/adverbiale. Destul de multe dintre aceste interjecții sunt împrumuturi din alte limbi:

σουτ	- sst (onomatopeic)
είθε ² < ει + θε	- fie (exprimă dorința)
μακάρι + να	- măcar (să)
άμποτε < mediev. αν πότε + να	- măcar (să)
χαλάλι < turc. halal	- halal (adv. de obicei construit cu G.)
γένοιτο < γίνομαι	- facă-se, fie (/μη γένοτο)
γιούχα < turc. yuha	- huo
μάρς < fr. marche	- marș

¹ De exemplu interjecția άμποτε(ς), cf. Triandafilidis, este socotită de unii lexicografi drept adverb, cf. Zevgoli, Georg, *ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ*, Atena, 1933, p.163. De asemenea și μακάρι.

² Formele notate cu aldine sunt socotite drept interjecții de Triandafilidis, particule (μόρια), adverbe sau interjecții de Babiniotis.

αλτ < germ. halt	- halt
στοπ < engl. stop	- stop
μπράβο < ital. bravo	- bravo
άιντε < *άιτε < *άετε < άγετε < verbul άγω	- haide
/άμε < άγωμεν	
αμήν < ebr. amen (fie)	- amin
αλί (medieval) < α + interj. ηλί < ebr. eli (Θεέ μου)	

Următoarele două interjecții exprimă un necaz sau o durere foarte mare:

τρισαλί (de trei ori vai)

αλί και τρισαλί (de trei ori vai)

αλίμονο (vai) poate fi construită cu genitivul sau cu acuzativul precedat de prepoziția **σε**:

αλίμονό μου - vai mie

αλίμονο σ' εκείνους που έκαναν τόσα λάθη - vai de cei ce au făcut atâtea greșeli

8.4.2. Remarcăm faptul că în afara interjecțiilor propriu-zise mai sunt folosite cu valoare exclamativă și alte părți de vorbire ca adverbe, verbe, substantive sau particule. Unele dintre interjecții sunt creații interne ale limbii elene (mai noi sau mai vechi), altele fiind, după cum am văzut, împrumuturi străine.

Din punct de vedere sintactic, în general, interjecțiile nu îndeplinesc funcții în cadrul propoziției. Totuși, în unele situații, pot îndeplini funcții sintactice, ca în exemplul 3:

1. "Ουφ!... Κοψού σ' λέω!... " (T.20)

2. "Αχ, ένας θεός το ξέρει τι είχα τραβήξει..." (T.20)

3. Όταν το 'δε, άφρισε. "Μμ!" μου λέει. (T.13)

4. "...δεν την κατάλαβαν ούτε τα παιδιά της!... Τα παιδιά της, πφ!" (T.15)

5. "Ο γέροντας έκλεγε και μοιρολογούσε:

- Ουαί αδελφέ! Ουαί αδελφέ!" (D.G.119)

III. SINTAXA

1. ELEMENTE DE SINTAXĂ A CAZURILOR

1.1. **NOMINATIVUL**, *casus rectus*, este cazul principal, predominant în fraze/propoziții enunțiative sau interogative.

1.1.1. Funcția principală a nominativului în frază este aceea a subiectului sintactic pe lângă un verb predicativ.

a) subiect simplu (în poziție inițială, mediană sau finală):

1. “Ο Θεός είναι με το μέρος σου.” (D.G.49) (Dumnezeu e de partea ta.)
2. “Έν τω μεταξύ κατέφθασε μια πληροφορία που αύξησε την οδύνη.” (D.G.53) (Între timp sosi o veste ce înteti durerea.)
3. “Ανάμεσα σ’αυτούς ήταν και ο Αχιστόφελ.” (D.G.53) (Printre ei era și Ahistofel.)
4. “Αρκεί, λοιπόν, η θέληση.” (D.G.81) (Este de ajuns, așadar, voința.)

b) subiect multiplu

“Ο Δαβίδ και οι άνδρες του είχαν εγκατασταθεί...” (D.G.49) (David și oamenii săi se instalaseră...)

1.1.2. *Pe lângă verbe nepredicative*, exprimând existența sau devenirea, nominativul (substantiv sau pronume) îndeplinește funcția de nume predicativ. Numele predicativ poate fi simplu sau multiplu. Ca adjectiv, pe lângă un verb, îndeplinește funcția de element predicativ suplimentar, aflat chiar și în poziție inițială.

1. Ο πατέρας μου είναι καθηγητής. (Tatăl meu este profesor.)
2. “Η ώρα ήταν απογευματινή.” (D.G.49) (Ceasul era după-amiază.)
3. “...η συνοδεία του Δαβίδ είχε γίνει ένας μεγάλος πόνος και θρήνος.” (D.G.53) (...alaiul lui David devenise un mare bocet și jale...)

4. “Μετανοημένοι σου ζητούμε το έλεος.” (D.G.104) (Pocăiți îti cerem milă.)

5. “...πες μου τι να της πω, Χριστέ μου, τώρα συνήθισα μονάχος.” (Sef.15)
(...spune-mi ce să-i spun, Hristoase, acum m-am obișnuit singur.)

6. “...πέσαμε εδώ στα χαμηλά ανίδεοι και χορτάτοι.” (Sef.14) (...am căzut aici jos neștiutori și plini de noi.)

7. Δουλεύει μόνος. (Muncește singur.)

Πέθανε πτωχός. (A murit sărac.)

Περνά περήφανος. (Trece mândru.)

Verbul **τυχαίνω** la persoana a III-a plural poate fi folosit cu sensul lui “a fi”:

Ο καλόγερος τυχαίνει φίλος μας. (Călugărul se întâmplă [să fie] prieten cu noi.)

Nominativul este folosit și după unele locuțiuni adverbiale cum este “τι θα πει” (ce înseamnă):

Τι θα πει καρφωμένος; (Ce înseamnă agățat?)

1.1.3. Anumite verbe care presupun *devenirea, obținerea sau exercitarea unei funcții* se construiesc tot cu nominativul. Este vorba despre verbe ca: **γίνομαι** (a deveni), **μένω** (a rămâne), **φαίνομαι** (a părea), **σπουδάζω** (a studia), **διορίζομαι** (a fi numit), **αποβαίνω** (a deveni), **εκλέγομαι** (a fi ales), **υπηρετώ** (a servi) etc.

a) Σπουδάζει [να γίνει] γιατρός/δικηγόρος. (Studiază [ca să devină] medic/avocat.)

b) Διορίστηκε γενικός γραμματέας. (A fost numit secretar general.)

c) Χρημάτισε καθηγητής. (A lucrat [ca] profesor.)

d) Διατέλεσε πρόεδρος του οργανισμού. (A funcționat [ca] președinte al organismului.)

e) Απέβηκε διοικητής της τράπεζας. (A devenit guvernator al băncii.)

f) Υπηρέτησε στρατιώτης. (A servit [ca] soldat.)

1.1.4. Nominativul este folosit și *după verbe urmate (sau nu) de prepoziții*, care în mod normal se construiesc cu acuzativul (**για = drept**). Este vorba cel mai adesea despre verbe: **έχω** (a avea), **περνώ** (a trece), **λογαριάζομαι** (a fi socotit/-ă), **φέρεται** (a fi considerat). Sensul acestor verbe este acela de a socoti / sau de a fi socotit ca fiind ceva/cumva.

a) Τον έχουν για άγιος. (Îl au [= țin] de sfânt.)

b) Περνάει για σοφός. (Trece drept înțelept.)

c) Λογαριάζεται για παντοδύναμος. (E socotit atotputernic.)

d) Φέρεται ο συγγραφέας του ποιήματος. (E socotit [a fi] autorul poeziei.)

1.1.5. *Nominativul după verbe de stare:*

Απόψε έμεινε μόνος. (Astă seară a rămas singur.)

1.1.6. În limbajul jurnalistic, dar și în limbajul familiar, putem întâlni adesea nominativul și după “*verba dicendi*” sau “*verba voluntatis*”, prin omiterea verbului “a fi”:

Δήλωσε ικανοποιημένος / ευχαριστημένος. (A declarat [că e] satisfăcut / mulțumit.)

Θέλει μοναχός. (Vrea [să fie] călugăr.)

1.1.7. După particula **σαν**, ce exprimă comparația, se folosește substantivul în cazul nominativ, nearticulat (sau articulat în acuzativ), îndeplinind rol de determinant ad-verbal:

1. Ζει **σαν** μεγιστάνας. (Trăiește ca un magnat.)

2. “Ο ύπνος σε τύλιξε, **σαν** ένα δέντρο, με πράσινα φύλλα.” (Sef.60)
(Somnul te-a-nvăluit ca un pom cu crengi verzi.)

3. “Τούτο το σώμα που ήλπιζε **σαν** το κλωνί ν’ ανθίσει.” (Sef.94)
(Acest trup ce nădăjduia să-nflorească asemeni unei ramuri.)

1.1.8. De asemenea particula **ως** se construiește tot cu cazul nominativ când are rolul unui determinant ad-verbal, exprimând calitatea, funcția în care subiectul a realizat acțiunea formulată de predicatul verbal. Când îndeplinește funcția de determinant al unui substantiv, se acordă în caz cu substantivul determinat.

a) Ο Αντώνης μίλησε ως δικηγόρος. (Andonis a vorbit ca avocat.)

b) Η Μαρία πήγε στο συνέδριο ως φοιτήτρια. (Maria s-a dus la congres ca [în calitate de] studentă.)

dar

c) Μίλησα στον Αντώνη ως δικηγόρο. (I-am vorbit lui Andonis ca avocat.)

d) Ακουσα τα λόγια του Αντώνη ως δικηγόρου. (Am ascultat cuvintele lui Andonis ca avocat.)

1.1.9. De asemenea, nominativul este *cazul apoziției* atunci când aceasta determină un substantiv în cazul nominativ. În limba neogrecă apoziția se acordă în caz cu substantivul determinat. Prin urmare, dacă substantivul “explicat” de apoziție este la un alt caz decât nominativul, atunci și substantivul-apoziție va fi la un caz identic cu cel al substantivului respectiv.

a) Ο Αλέξανδρος, *άνθρωπος* μεγάλης ευφυίας, μας εξήγησε το θέμα. (Alexandru, om de o mare inteligență, ne-a explicat subiectul.)

b) “Κι όταν θα φθάσεις στην ακμή σου, *Καίσαρ* πια...” (Kav. 1, 24) (Și când la apogeu vei ajunge, Cezar de-acum...)

c) “Ο Δάμων, *ο τεχνίτης* (...) επεξεργάζεται την συνοδεία του Διονύσου.” (Kav. 1, 35) (Damon, meșterul [...] plăsmuieste-alaiul lui Dionis.)

dar

d) Η απόφαση του Κωνσταντίνου, *ανθρώπου* μεγάλης καλοσύνης... (Decizia lui Constantin, om de o mare bunătate...)

1.1.10. *În anumite construcții verbale cu prepoziția για*, nominativul **apare** în formulări eliptice (vezi și 1.1.4.), din care a fost exclus verbul “a fi”.

a) Άλλο να θέλεις να γίνεις μοναχός, και άλλο να κάνεις για μοναχός. (Una e să vrei să devii călugăr și alta să faci [= să fii bun] de călugăr.)

b) Πάει για πρωθυπουργός/για υπουργός/για πρόεδρος. (Tintește [să devină] prim-ministru/ministru/președinte.)

1.1.11. *Topica nominativului în frază variază în funcție de valoarea sa sintactică.*

a) *Ca subiect*, se poate afla în poziție inițială, mediană sau finală.

- inițial:

Ολοι πήγαν στο θέατρο. (Toți s-au dus la teatru.)

- median:

Διάβασαν όλοι τα βιβλία. (Au citit toți cărțile.)

- final:

Χόρτασε η ψυχή μου. (S-a îndestulat sufletul meu.)

b) *Ca nume predicativ*, nominativul se poate afla în interiorul sau în finalul propoziției, iar ca apozitie, inițial sau final.

- inițial:

Καλοί είμαστε όλοι. (Buni suntem cu toții.)

Ανθρώπος καλός, ο Ανδρέας δεν αντέδρασε. (Om bun, Andreas nu a reacționat.)

- final:

Όλοι είμαστε καλοί. (Toți suntem buni.)

c) *Nominativul cu valoare exclamativă* este întâlnit în general în formulări eliptice. Din motive de economie este omis verbul “a fi”:

“Ευλογημένες οι αποτυχίες που μ’ έκαμαν ν’ ακούω το εσπερινό.”
(Pap. 1, 77) (Binecuvântate eșecurile ce m-au făcut s-ascult vecernia.)

Τι βλάκας! (Ce prost!)

Τι ανόητος! (Ce necugetat!)

Nominativul cu nuanță exclamativ-reverențioasă este de asemenea destul de folosit, în poziție inițială:

Κύριες και κύριοι! (Doamnelor și domnilor!)

Αξιότιμοι! (Stimabililor!)

Φίλες και φίλοι! (Prietene și prieteni!)

Această valoare a nominativului marchează pătrunderea sa în domeniul interpelării, domeniu rezervat inițial vocativului, pe care îl și înlocuiește treptat, din punct de vedere morfologic, la mai toate categoriile de substantive.

1.1.12. *Unele numerale* precedate de prepoziții care se construiesc de obicei cu acuzativul, apar în cazul nominativ. Între cazul cerut de prepoziție și cazul cerut de substantivul determinat de numeral (anume, nominativul), prin atracție și numeralul a optat tot pentru cazul nominativ.

a) *Μας επισκέφθηκαν πάνω από* χίλιοι τουρίστες. (Ne-au vizitat peste o mie de turiști.)

b) *Και στις δύο πλευρές υπάρχει από* ένας κήπος. (În ambele părți există câte o grădină.)

c) “*Ως και* τέσσερεις άνδρες οπλισμένοι επιτέθηκαν με χειροβομβίδες.” (B 1, 30) (Până la [aproximativ] patru bărbați înarmați au atacat cu grenade.)

1.1.13. *Prin anacolut*, nominativul se poate găsi rupt de contextul frazeologic, situat în poziție inițială. Așa-numitul “nominativ în suspensie” apare mai ales în limbajul vorbit.

“*Οποιος* πέθανε για το Χριστό, δεν υπάρχει γι’ αυτόν θάνατος.”
(Ag.M.59) (Cine a murit pentru Hristos, pentru acela nu există moarte.)

1.1.14. *Cu valoare adverbială*, ca parte a unei locuțiuni, nominativul poate apărea precedat de prepoziția *από*.

Το έκανα *από* μόνος/μόνη μου. (Am făcut-o de unul singur.)

1.1.15. În unele situații (rare, ce e drept), tot ca rezultat al unei construcții eliptice (în cazul prezentat mai jos lipsește adjectivul *μεγάλη*), un substantiv în nominativ apare într-o formulă fals comparativă.

“Δεν υπάρχει *πιο ευτυχία* από το να κάνεις τη βούληση του Θεού.” (Ag.M.53)
(Nu există mai [mare] fericire decât aceea de a împlini voia lui Dumnezeu.)

1.2. **VOCATIVUL** nu mai prezintă mărci distinctive morfologice decât la substantivele și adjectivele masculine în -ος (vocativul în -ε: *άνθρωπε*). În rest, a fost concurat de nominativ, ale cărui forme le-a preluat, sau este egal cu tema.

1.2.1. Vocativul nu are funcție sintactică, fiind separat prin virgulă, indiferent de poziția sa în propoziție. Uneori însă, vocativul poate avea valoarea unei propoziții în sine, de natură exclamativă.

Principală sa funcție este aceea de caz al interpelării, al adresării directe. Se poate afla în poziție inițială sau, emfatic, în poziție finală.

- a) - Ε, καλέ! (Ei, măi!)
- Βρε, συ! (Bre, tu!)
- b) - Κύριε Ιησού Χριστέ... (Doamne Iisuse Hristoase...)
- c) - Πάτερ μου, αδύνατον να συγκεντρωθώ στα μαθήματα. (Părinte, imposibil să mă concentrez la lecții.)
- d) "Τα μεγαλεία να φοβάσαι, ω ψυχή." (Kav. 1, 24) (De preamăriti te teme, suflete.)
- "Γνώρισες, ψυχή μου, αυτόν τον ήχο;" (Pap. 1, 6) (Ai cunoscut, suflete al meu, acest sunet?)
- e) "Αγαπημένε μου, Δαβίδ, μη φοβάσαι." (D.G.49) (Iubitul meu David, nu te teme.)

1.2.2. Adesea, substantivele în vocativ sunt însoțite de forma scurtă a pronumelui personal persoana I în genitiv. Deseori, acesta nu se traduce. Exprimă o apropiere afectivă a locutorului de interlocutor.

- a) - Παιδί μου, μην κλαις. (Copilul meu, nu plânge.)
- b) - Μανούλα μου, που είσαι; (Măicuța mea, unde ești?)
- c) - Ο Θεός μας βοήθησε, πάτερ μου. (Dumnezeu ne-a ajutat, părinte.)

1.2.3. Valoarea de caz al interpelării a vocativului se poate exprima prin:

a) substantive

- κύριε πρόεδρε (domnule președinte)
- κύριε καθηγητά (domnule profesor)
- βρε Νίνα (măi Nina)

b) adjective:

- ε, καλέ/ ηλίθιε / μεγάλε / πρώτε

c) pronume:

- ρε, συ! - măi [bre] tu
- ε, auté! / σεις! - ei, tu [ăla]! / voi!

1.2.4. Uneori vocativul este separat de verb, aflându-se pe poziții extreme:

“Κορμί, μαύρο μες στο λιοπύρι σαν το σταφύλι
Κορμί πλούσιο καράβι μου, που ταξιδεύεις;” (Sef.23)
(Trupule, înnegrit ca strugurele-n vîpia verii,
Trupule, corabia mea bogată, pe-unde călătorești?)

1.3. **ACUZATIVUL** este, ca și în limba română, cazul obiectului direct, aceasta fiind funcția sa sintactică preponderentă, diametral opus nominativului. Spre deosebire de nominativ, acuzativul este cazul asupra căruia acțiunea verbului se răsfrânge în mod direct și deplin. Acțiunea se poate răsfrânge asupra acuzativului precedat de prepoziții și în mod indirect, caz în care funcția sa sintactică este aceea de complement indirect. Cu prepoziție sau fără, acuzativul poate avea valori circumstanțiale.

1.3.1. Acuzativul fără prepoziție (obiect direct sau circumstanțial) exprimă complementul direct după anumite categorii de verbe.

1.3.1.1. Cu verbe tranzitive la moduri personale (obiect direct):

Δεν μ' αρέσει να πληγώνω τους ανθρώπους. (Nu îmi place să rănesc oamenii.)

“Μα ο Θεός ήξερε να τιμωρήσει τον άνθρωπο που με σκλάβωσε - χαρίζοντάς μου τη φαντασία.” (Pap. I, 69) (Dar Dumnezeu a știut să-l pedepsească pe omul ce m-a înrobit, dăruindu-mi imaginația.)

1.3.1.2. Cu verbe exprimând voința, dorința:

Θέλω αυτό το βιβλίο. (Vreau această carte.)

Θα επιθυμούσα λίγη ησυχία. (Aș dori puțină liniște.)

“Τα άνω ζητείτε...” (D.G.152) (Căutați cele cerești [cele de sus]...) (D.G.152)

1.3.1.3. Cu verbe ce exprimă stări fizice sau emoționale:

Σε λυπάμαι. (Îmi pare rău de tine.)

Να χαρείς τα παιδιά σου. (Să te bucuri de copiii tăi.)

Αισθάνομαι το κρύο. (Simt frigul.)

Βαρέθηκε τον πολύ κόσμο. (S-a săturat de lumea multă.)

1.3.1.4. Cu verbe de obicei intransitive/cu expresii:

Μας έτρεξε σε όλα τα βιβλιοπωλεία. (Ne-a alergat pe la toate librăriile.)

Μας γύρισε όλη την πόλη. (Ne-a învârtit prin tot orașul.)

Μας τρέχει πολύ τον τελευταίο καιρό. (Ne aleargă mult în ultima vreme.)

“Ένας άνθρωπος τον πλησιάζει.” (D.G.155) (Un om se apropie de el.)

Την κάνει παρέα. (Stă în compania ei.)

“Ευχαριστώ το Δημιουργό!” (Pap. I, 23) (Mulțumesc Creatorului!)

1.3.1.5. *Cu verbe de obicei intransitive*, urmate în mod paradoxal de un complement de obiect, exprimat printr-un substantiv din aceeași sferă semantică cu verbul, sau în expresii (παίζω - mă joc, ταξιδεύω - călătoresc, βγαίνω - ies):

Κοιμάται τον ύπνο του δικαίου. (Doarme somnul celui drept.)

Φώναζε κραυγή μεγάλη. (Strigă [cu] strigăt grozav.)

“Μέσα στην ησυχία του, ζει τη ζωή χίλιων χρόνων...” (Pap. 2, 75)

(În liniștea sa, trăiește viața a o mie de ani.)

Η κοιλιά του παίζει βιολί. (Îi chiorăie burta.)

Η ταινία αυτή μας ταξιδεύει στη Γαλλία του 15ου αιώνα. (Acest

film ne călătorește în Franța secolului al XV-lea.)

Δεν μου τη βγαίνει κανείς. (Nimeni nu se poate pune cu mine.)

1.3.1.6. *Cu verbe ce sunt și tranzitive și intransitive, folosite cu sens*

intransitiv:

Κλαίω την τύχη μου. (Îmi plâng soarta.)

Την παραμόνεψε και την έπιασε. (A pândit-o și a prins-o.)

1.3.1.7. *Cu verbe deponente (tranzitive)* ca: σέβομαι, επεξεργάζομαι, αντιλαμβάνομαι, διαπραγματεύομαι etc.:

Σεβάστηκε την απόφασή της. (I-a respectat decizia.)

Αντιλαμβάνομαι το λάθος μου. (Îmi înțeleg greșeala.)

Επινοήθηκα ένα σχέδιο. (Am conceput un plan.)

Εισηγήθηκε την πρόταση. (A prezentat o propunere.)

Διαπραγματεύεται τη συμφωνία. (Negociază acordul.)

1.3.1.8. *Cu verbe din sfera semantică a temerii, a fricii* (φοβάμαι, τρέμω):

Φοβάται πολύ τη μοναξιά και τις αποτυχίες. (Se teme mult de singurătate și de eșecuri.)

Χαίρεται την καλή θέα. (Se bucură de priveliștea frumoasă.)

Τρέμουν τον πατέρα τους. (Tremură [de frica] tatălui lor.)

1.3.1.9. *După adverbe, în expresii ce sunt de fapt formule de întâmpinare a unei persoane*. Adverbul este urmat de forma scurtă în acuzativ singular sau plural, feminin sau masculin a pronumelui personal. Adverbul poate fi urmat și direct de numele propriu în acuzativ, articulat hotărât.

Καλώς τον/την/τους/τις. (Bine [ai/ați venit]!)

Καλώς τον Αντώνη. (Bine [ai venit] Antonis!)

1.3.1.10. *După anumite verbe avem dublu acuzativ*:

Ο καθηγητής διδάσκει τα παιδιά μαθηματικά. (Profesorul îi învață pe copii matematică.)

Observație:

În unele situații, acuzativul fără prepoziție nu are valoare de obiect direct, ci valoare circumstanțială.

a) Cel mai frecvent întâlnit este acuzativul temporal, exprimând durata:

Ἦρθε αὐτό το καλοκαίρι. (A venit vara aceasta.)

Ἐμεινε μια εβδομάδα. (A stat o săptămână.)

Ἦρθε την Κυριακή. (A venit duminică.)

"... τη νύχτα εκείνη / την ὅλη μέρα / κάθε βράδυ / την τρίτη ημέρα /
Μια Δευτέρα του Οκτώβρη..." (Sef.116) (în acea noapte / a doua zi /
în fiecare seară / a treia zi / într-o luni din [luna] octombrie)

b) După anumite adjective ca γεμάτος sau după substantive ce definesc obiecte care pot avea un conținut, este frecvent acuzativul conținutului.

Μου ἔδωσε ένα ποτίρι νερό. (Mi-a dat un pahar cu apă.)

"γλάστρα βασιλικό μια γλάστρα γαρούφαλα" (Sef.116) (o glastră cu busuioc, o glastră cu garoafe)

Πήρε μια σειρά αποφάσεις. (A luat o serie de decizii.)

"Είναι γεμάτος ειρήνη, χαρά και αγάπη." (D.G.159) (Era plin de pace, bucurie și iubire.)

"Ο πρώτος Αδάμ φορτώθηκε αναριθμητες κατάρες." (D.G.78)
(Primul Adam s-a împovărat cu nenumărate blesteme.)

c) După numerale și substantive exprimând timpul, acuzativul fără prepoziție exprimă pedepșa (natura pedepsei).

...σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή... (patruzeci de ani de robie și închisoare...)

...τρία χρόνια κάθειρξη... (...trei ani de detenție...)

d) După substantive în acuzativ precedate de prepoziția με exprimând funcția, sediul etc. (caz tipic de elipsă).

Η Ρουμανία... με πρωτεύουσα το Βουκουρέστι. (România... cu capitala București) [care are București drept capitală.]

Το κόμμα... με πρόεδρο τον Κωνσταντίνο. (Partidul... cu președinte Konstantinos.) [care-l are drept președinte pe Konstantinos.]

1.3.2. Acuzativul cu prepoziție poate exprima fie complementul indirect, funcție preluată de la dativul dispărut, fie complementul circumstanțial.

1.3.2.1. Complementul indirect este exprimat cu acuzativul precedat de prepoziția σε.

"Μα ενώ η πρωινή της αισιοδοξία είχε δώσει σε μένα τόσο κουράγιο..." (Τ.191) (Dar, în timp ce optimismul ei de dimineață îmi dăduse atâta curaj...)

Uneori complementul indirect este exprimat cu acuzativul fără prepoziție. Această exprimare a complementului indirect este poetică, fiind mai frecvent întâlnită în poezia lui Kavafis (din a cărei operă am selectat exemplele următoare), care adesea, în locul formelor neaccentuate ale pronumelui personal în genitiv, preferă formele în acuzativ. Acuzativul este folosit în exemplele următoare în locul genitivului, exprimând și alte funcții decât aceea de complement indirect:

δεν με αρέσουν / δεν μου αρέσουν	(nu îmi plac)
με το δείχνει / μου το δείχνει	(mi-l arată)
1) με φαίνεται / μου φαίνεται	(mi se pare)
με ανήκει / μου ανήκει	(îmi aparține)
με το έστειλαν / μου το έστειλαν	(mi l-au trimis)
5) σε προσφέρει / σου προσφέρει	(îți oferă)
τον έγγραψε τίτλους / του έγγραψε τίτλους	(i-a scris titluri)
τον μοιάζει / του μοιάζει	(îi seamănă)

1.3.2.2. Acuzativul circumstanțial poate avea valori temporale sau spațiale, exprimând: momentul/locul (cu prepoziție sau nu), intervalul, durata, punctul de pornire, spațiul străbătut, punctul de sosire sau ținta. Poate fi precedat de prepoziții sau locuțiuni prepoziționale, a căror construcție cere acuzativul.

1.3.2.2.1. Acuzativul temporal

- a) πριν (από) τις εξετάσεις (înainte de examene)
 πριν από μισόν αιώνα (acum un secol)
 από επτά μήνες (de șapte luni)
 εδώ και επτά μήνες (acum șapte luni)
- b) κατά τις εξετάσεις (în timpul examenelor)
 για ένα εξάμηνο (pentru un semestru)
 επί τέσσερεις μήνες (timp de patru luni)
- “Στο κοινωνικό σύστημα του ινδουισμού που επικρατεί επί αιώνες στην Ινδία...” (B 33) (În sistemul social al hinduismului ce predomină de secole în India...)
- “Το κόμμα θα έπρεπε να ιδρυθεί μέσα στους επόμενους 12 μήνες.” (Id.) (Partidul ar trebui să se înființeze în următoarele 12 luni.)
- γύρω στις τέσσερεις (pe la patru, în jur de patru)
 από την Πέμπτη και μέχρι το Σάββατο (de joi pînă sâmbătă)
 σε μισή ώρα (într-o jumătate de oră)
 προς στιγμήν (pentru moment)
 πάνω στο χορό (în timpul dansului)
 πάνω στη συζήτηση (în timpul discuției)

- c) *μετά τις επτά* (după șapte)
μετά από μια ώρα (după o oră)
 [dublu acuzativ temporal cu și fără prepoziție]
 “Ένα αιώνα μετά την εφαρμογή του συντάγματος...” (Id.) (Un secol după [la un secol de la] aplicarea constituției...)
 “Υστερα από συλλήψεις και έρευνες...” (B 30) (După arestări și cercetări...)

1.3.2.2.2. Acuzativul local

- a) *Ερχομαι από το πανεπιστήμιο.* (Vin de la universitate.)
Είμαι στο σπίτι / μέσα στο σπίτι. (Sunt în casă.)
Είμαι στο βουνό. (Sunt la munte.)
Βρίσκεται στο θρανίο. (Se află în bancă.)
Είσαι κοντά στη θάλασσα. (Ești aproape de mare.)
Είσαι μακριά από το Ιάσιο. (Ești departe de Iași.)
 b) *Πηγαίνει στο σχολείο.* (Se duce la școală.)
Αναχώρησε για την Κωνσταντία. (A plecat la / spre Constanța.)
Τραβάει προς το βουνό. (Se îndreaptă spre munte.)
Ταξιδεύει ανά τη χώρα. (Călătorește în toată țara.)

1.3.2.2.3. Acuzativul modal-instrumental

- a) *Να συμπεριφέρεσαι απλά και με αγάπη.* (Să te comporti simplu și cu iubire.)
Μιλάει υπέρ το δέον. (Vorbește peste măsură.)
Δουλεύω υπέρ τη δύναμή μου. (Muncesc peste puterea mea.)
 b) “*Ο κύριος ύποπτος είχε διαφύγει με αεροσκάφος.*” (B 25) (Principalul suspect scăpase cu o aeronavă.)
Εκοψε το ψωμί με το μαχαίρι. (A tăiat pâinea cu cuțitul.)

1.3.2.3. Alte valori ale acuzativului cu prepoziție

- a) *acuzativul sociativ (με, μαζί με):*
Ηρθε με μερικούς φίλους. (A venit cu câțiva prieteni.)
 b) *acuzativul referențial (για, από):*
Μίλησε για τα προβλήματά του. (A vorbit despre problemele lui.)
Από υγεία, είναι καλά. (În ce privește sănătatea, e bine.)
 c) *acuzativul concesiv (παρά):*
Παρά τη θέλησή του... (În ciuda voinței sale...)
 d) *acuzativul conformității (κατά, σύμφωνα με):*
Το ευαγγέλιο κατά Ματθαίον... (Evanghelia după Matei...)
Σύμφωνα με τον πρόεδρο... (Conform președintelui...)
Κατά τη γνώμη μου... (După părerea mea...)
Ψήφισαν κατά συνείδηση. (Au votat după conștiință.)
κατά χάριν υιοί (fii după har)

e) acuzativul cauzal (από, σε):

Αρρώστησε από το κρύο. (S-a îmbolnăvit de frig.)
 Στον πολύ πόνο, αρρώστησε. (De multa durere, s-a îmbolnăvit.)

f) acuzativul final:

Ηρθε για σκί. (A venit la schi.)

g) acuzativul partitiv (από):

...σε τρεις από τις πέντε πόλεις... (...în trei din cele cinci orașe...)

h) acuzativul - complement al comparației (από):

Είναι καλύτερος από το Νίκο. (Este mai bun decât Nikos.)

i) acuzativul excepției (από, εκτός από):

“Εκτός από τον Κύριο κανέναν άλλο να μη φοβάσαι.” (În afară de Domnul să nu te temi de nimeni altcineva.)

ποιος άλλος από μένα (cine altul decât mine)

εκτός από τη δουλειά (în afara muncii)

j) acuzativul complementului de agent (από):

Η αναφορά διαβάστηκε από τον καθηγητή. (Raportul a fost citit de către profesor.)

“Να είστε ευλογημένοι από τον Κύριο.” (D.G.49) (Fiți binecuvântați de Domnul.)

k) acuzativul sinonimic:

κοιμάται ύπνο βαθύ (doarme somn adânc)

ούρλιαξε κραυγή (K.35) (a urlat un răget)

1.4. **GENITIVUL** este un caz ad-nominal oferind informații suplimentare despre numele pe care îl determină. Poate furniza o multitudine de informații, dintre cele mai variate. Fiindcă genitivul a preluat o serie din valorile dativului ce a dispărut în neogreacă, poate avea uneori funcții ad-verbale. Nu sunt însă rare nici situațiile când apare pe lângă părți de vorbire neflexibile, cum sunt de exemplu adverbele, în fraze și construcții caracteristice limbii neoelene.

În ceea ce privește topica, în general genitivul (cu funcție de atribut substantival genitiv) stă după substantivul determinat, dar se poate afla și înaintea acestuia:

“Με του ματιού τ’ αλάφιασμα, με του κορμιού το ρόδισμα.” (Sef.29)
 (Cu a ochiului tulburare, cu a trupului mireasmă.)

1.4.1. Genitivul posesiei

Το βιβλίο είναι της *Μαρίας*. (Cartea este a Mariei.)

1.4.2. Genitivul apartenentei

- a) η σελίδα του βιβλίου... (pagina cărții)
 ο κήπος του σπιτιού... (grădina casei)

b) În limbajul familiar mai ales întâlnim cazuri de genitiv precedat de prepozitiile σε/από, care se construiesc cu acuzativul. Avem de a face niște cazuri tipice de elipsă, din rațiuni de economie verbală, eliminându-se cuvinte precum σπίτι sau un substantiv (al doilea element al unei comparații).

1. ήρθε στον πατέρα μου = ήρθε σ(το σπίτι) του πατέρα μου
2. "...ούρλιαζε κραυγή δυνατότερη από των λύκων." (K.35) (...urla [cu] un răcnet mai puternic decât [răcnetul] al lupilor.)

c) Tot în cazul genitiv se află unele nume de străzi, bulevarde, mănăstiri, fundatii

Οδός Σταδίου	(Strada Stadionului)
Οδός Ελευθ. Βενιζέλου	(Strada Eleft. Venizelos)
Πλατεία Συντάγματος	(Piața Constituției)
Λεωφόρος Βασιλίσσης Αμαλίας	(B-dul Regina Amalia)
Μονή Οδηγήτριας	(Mănăstirea Hodighitria)
Μονή Παντελεήμονος	(Mănăstirea Sfântului Pantelimon)
Μονή Μεγίστης Λάβρας	(Mănăstirea Marii Lavre)

d) Genitivul locului

Αρχαιολογικό Μουσείο Νεαπόλεως	(Muzeul Arheologic din Neapole)
Μουσείο Βατικανού	(Muzeul din Vatican [Vaticanului])
Μουσείο της Κω	(Muzeul din Kos)
κρητικές επιγραφές της Τέω	(epigrafii cretane din Teos)
το Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου	(Universitatea din București)

e) Genitivul autorului

- Το ποίημα "Περιμένοντας τους βαρβάρους" του Κ.Π. Καβάφη.
 (Poezia "Așteptându-i pe barbari" de K.P. Kavafis.)
- Πίνακας του ζωγράφου Αγγέλλου. (Tablou al pictorului Anghelos)
- "Το έργο του ποιητή που θαυμάζω σαπίζει στο παλαιοπωλείο του δρόμου." (Pap. 1, 30) (Opera poetului pe care-l admir putezește în anticariatul din drum.)

1.4.3. Genitivul înrudirii, al numelui de familie. Majoritatea patronimelor în limba neogreacă sunt în cazul genitiv. Ele rămân la cazul genitiv indiferent de funcția pe care o are substantivul respectiv în propoziție:

η κυρία Παπανικολάου	(doamna Papanikolaou)
η κυρία Μπούφη	(doamna Bufi)

η κόρη της Αννούλας	(fata Annoulei)
ο κύριος Τσοπανάκης	(domnul Tsopanakis) (N.)
η κυρία Τσοπανάκη	(doamna Tsopanaki) (G.)

1.4.4. Genitivul vârstei

γυναίκα πενήντα τεσσάρων ετών	(femeie de cincizeci și patru de ani)
ήταν τριών μόνο ετών	(avea doar trei ani)

1.4.5. Genitivul calității

ξενοδοχείο πολυτελείας	(hotel de lux)
“Είναι μικρού λόγου αξίας.”	(Este de mică valoare.)
άνθρωπος μεγάλης καλοσύνης	(om de o mare bunătate)
παπούτσια καλής ποιότητας	(pantofi de bună calitate)

1.4.6. Genitivul clasei sociale

“οι γυναίκες της σειράς μου” (T.36) (femeile de categoria mea)

1.4.7. Genitivul categoriei de obiecte. Genitivul materiei

πύραυλος εδάφους-εδάφους	(rachete sol-sol)
πύραυλος εδάφους-αέρος	(rachete sol-aer)
είδη δέρματος	(produse de piele)
είδη διατροφής	(produse alimentare)
είδη επιπλώσεως	(produse de mobilier)
είδη νοικοκυριού	(produse de gospodărie)
είδη οικιακής χρήσεως	(produse de uz casnic)

1.4.8. Genitivul explicativ

σύμφωνο σταθερότητας	(acord de stabilitate)
κατάσταση εκτάκτου ανάγκης	(stare de necesitate)
σταγόνα νερού	(picătură de apă)
ωκεανός αμαρτιών	(un ocean de păcate)
αβάσταχτο φορτίο ανομιών	(o foarte grea povară de nelegiuri)

1.4.9. Genitivul partitiv. Genitivul comparativului/al superlativului

a) ένας μας...	(unul dintre noi)
ο καθένας μας...	(fiecare dintre noi)
αυτοί αποτελούν μόνο το 4% των 200ων εκατομμυρίων κατοίκων	(aceștia constituie doar 4% din cele 200 de milioane de locuitori)
οι πλούσιοι του λαού	(cei bogați din popor)

- b) ο καλύτερος των φίλων μου... (cel mai bun dintre prietenii mei)
[superlativ]

έχει την καλύτερη καρδιά του κόσμου (are cea mai bună inimă de pe lume)
είναι καλύτερός μας (este mai bun decât [ca] noi) [comparativ]
μπήκε στα Αγία των Αγίων (a intrat în Sfânta Sfintelor) [superlativ]
αδύνατο των αδυνάτων (absolut cu neputință) [superlativ]
“κάναμε του κόσμου τα ταξίδια” (T.22) (am făcut toate călătoriile din lume)
μας είτε του κόσμου τα παραμύθια (ne-a spus toate poveștile din lume)

1.4.10. Genitivul obiectiv și genitivul subiectiv

η νίκη των Ρουμάνων = **οι Ρουμάνοι** νίκησαν (victoria românilor) / G.S.
η επιθυμία της επιτυχίας = επιθυμεί **την επιτυχία** (dorința succesului) / G.O.
“μνήμη και επίκληση του Χριστού” (D.G.162) (amintirea și chemarea lui Hristos) / G.O.

1.4.11. Genitivul cantității, al distanței, al duratei, al intensității etc.

πεπόνι τεσσάρων κιλών (pepene de patru kilograme)
ποταμός μήκους 250ων χιλιομέτρων (fluviu lung de 250 de kilometri)
δρόμος φάρδους 50 μέτρων (drum lat de 50 de metri)
σε απόσταση 30 χιλιομέτρων (la o distanță de 30 de kilometri)
βόμβες βάρους 900ων κιλών (bombe în greutate de 900 de kg)
επίσκεψη δύο εβδομάδων (vizită de două săptămâni)
σεισμική δόνηση (μεγέθους) 5 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ
(mișcare seismică [cu intensitatea] de 5 grade pe scara Richter)

1.4.12. Genitivul lipsei

“Τον άφησε ερμαιο της βασιλικής ασέβειας”. (D.G.115) (L-a lăsat gol de necuviința regală.)

1.4.13. Genitivul non-posesiv (complement indirect)

a) genitivul de atribuire/de luare
της έδωσε ένα βιβλίο (i-a dat o carte)
“Δεν μου το 'πε ποτέ καθαρά.” (T.15) (Nu mi-a spus-o niciodată limpede.)
“Πάντα το λέω της Λιλίκας μου.” (T.15) (Mereu îi spun Lilicăi mele.)
b) genitivul adversității, al agresiunii
μου επιτέθηκε (m-a atacat)
σου έριξε μια σφαλιάρα (ți-a tras o palmă)
“Θα του κάκωνες του παιδιού σου;” (Ag.M.62) (Te-ai supăra pe copilul tău?)

1.4.14. Alte tipuri de genitiva) genitivul încrederii

του είχα εμπιστοσύνη (am avut încredere în el)

b) genitivul relației reciproce/al opțiunii

σχέσεις Ρουμανίας-Ελλάδος (relațiile [dintre] România-Grecia)
 “στις σχέσεις Μ. Αντωνίου και Αμμωνά” (D.G.157) (în relațiile dintre Antonie cel Mare și Ammonas)

διάκριση καλού και κακού (distincția între bine și rău)

c) genitivul dinamic cu nuanță reflexivă

πότε μου έφυγες (când mi-ai plecat)

νόμιζα ότι μου αστιεύεται (credeam că-mi glumește
 [că glumește cu mine])

d) genitivul final

τα ρούχα της γιορτής (hainele de sărbătoare)

1.4.15. Genitivul sărbătorii / Genitivul temporal (în expresii)

Acest tip de genitiv reprezintă un caz tipic de elipsă, în principal a substantivului feminin γιορτή.

“Μαζευόταν κάθε χρόνο, των Εισοδίων, κόσμος να προσκηνήσει.” (T.23) (În fiecare an, de Intrarea Maicii Domnului în Biserică, se aduna lume să se închine.)

των Αγίων Πατέρων / Παντελεήμονος / Ανθίμου Νικομηδείας
 Παναγίας Μυρτιδιώτισσας / Μηνά / Νεκταρίου Αιγίνης / των 70
 αποστόλων / Γρηγορίου Νύσης / των Πατέρων του Σινά / των
 Τριών Ιεραρχών/ των 42 μαρτύρων Αμορίου/ των Βαΐων / της
 Ζωοδόχου Πηγής / του Θωμά / του Παραλύτου / της Σαμαρείτιδος /
 του τυφλού/ της Αναλήψεως / της Πεντηκοστής / του Αγίου
 Πνεύματος / των Αγίων Πάντων / Πέτρου και Παύλου / Δώδεκα
 Αποστόλων / του Ιωάννη του Ρώσου / του Ιωάννη του Χοζεβήτου /
 του Αγίου Ποτέ (ironic) etc.

- adverbial: του χρόνου (= la anul, anul viitor)

1.4.16. Genitivul după substantive în vocativ este folosit mai ales în limbajul familiar.

μάτια μου, αγάπη μου, καλέ μου, χρυσέ μου, ψυχή μου (în formule de alint)

“Εσύ, Νίνα μου, έχεις τόσο καλή καρδιά.” (T.15) (Tu, Nina mea, ai o inimă așa de bună.)

1.4.17. Genitivul după adverbe (eliptic)a) ποτέ μου (niciodată [în viața] mea)

b) După adverbe de loc sunt frecvente formele scurte în genitiv ale pronumelor personale, dar și substantive comune în genitiv. În limba română, adverbele capătă astfel valoarea unor prepoziții sau locuțiuni prepoziționale:

πέραν του Ατλαντικού	(dincolo de Atlantic)
κατόπιν εορτής	(după sărbătoare [post festum])
κατόπιν προσευχής	(după rugăciune)
ενώπιον των πολιτών	(în fața cetățenilor)
μαζί σου	(împreună cu tine)
κοντά μας	(lângă noi)
πλάι της	(alături de ea)

1.4.18. Genitivul după verbeAnumite verbe se construiesc cu genitivul. Este drept faptul că, mai recent, construcțiile cu genitivul le este preferată tot mai mult construcția cu acuzativul, precedat sau nu de prepoziția από.Cele mai uzitate verbe construite cu genitivul sunt: απαλάσσω, ηγούμαι, χαίρομαι, τυγχάνω, στερούμαι, εποφελούμαι.Εποφελούμαι των προνομίων αυτών. (Beneficiez de aceste privilegii.)Ο Νίκος ηγείται ενός σημαντικού κόμματος. (Nikos conduce un partid important.)Η καθηγήτρια χαίρεται μεγάλου κύρους. (Profesoara se bucură de un mare prestigiu.)Ο ιερέας τυγχάνει μεγάλης εμπιστοσύνης. (Preotul se bucură de o mare încredere.)Στερήθηκε των δικαιωμάτων του. (A fost privat de drepturile sale.)Δεν στερείται τοπικών εχθρών. (B 22) (Nu duce lipsă de dușmani locali.)Χαίρει μεγάλης συμπάθειας στη Δύση. (B 22) (Se bucură de o mare simpatie în Vest.)Τους έχουν απαλλάξει πάσης ευθύνης. (B 22) (I-au absolvit de orice responsabilitate.)1.4.19. Genitivul în expresii

κάνω του κεφαλιού μου (fac cum mă taie capul/după capul meu)

Του κάκου! (G. exclamativ) (zadarnic)

είναι της μόδας (este la modă)

1.4.20. Genitivul cu prepoziții

<u>αντί</u> του πρωθυπουργού	(în locul premierului)
<u>λόγω</u> των προβλημάτων	(din cauza problemelor)
<u>από</u> καιρού εις καιρόν	(din timp în timp)
<u>από</u> καρδιάς (εύχομαι)	(urez din inimă)
<u>από</u> καταβολής κόσμου	(de la întemeierea lumii)
<u>από</u> προσώπου της γης	(de pe fața pământului)
<u>δια</u> της προσευχής	(prin rugăciune)
<u>δια</u> της διπλωματικής οδού	(pe cale diplomatică)
<u>είς</u> βάρος της οικογένειάς μας	(în dauna familiei noastre)
<u>εκτός</u> της δουλειάς	(în afara muncii)
<u>κατά</u> της απόφασης	(împotriva deciziei)
<u>μέσω</u> ενός προφήτου	(prin intermediul unui profet)
<u>περί</u> της αλλαγής	(despre schimbare)
(ὅς) <u>προ</u> ολίγου	(cu puțin mai înainte)
<u>προ</u> Χριστού	(înainte de Hristos)
(καὶ) <u>προ</u> μηνών	(cu luni în urmă)
πρὸς <u>υπέρ</u> της απόφασης	(în favoarea deciziei)
<u>υπό</u> του φίλου του	(de către prietenul său)
	[complement de agent]

111

1.4.21. Forme de genitiv absolut

Din vechiul genitiv absolut au supraviețuit câteva expresii stereotipe, care fie și-au păstrat sensul inițial, fie au primit un alt sens:

αρχής γενομένης (începutul fiind făcut)
 μηδενός εξαιρουμένου (nefiind nimic/nimeni exclus)

Θεού θέλοντος και καιρού επιτρέποντος (dacă vrea Dumnezeu și îngăduie vremea)

καλώς εχόντων των πραγμάτων (dacă lucrurile merg bine)

În unele situații genitivul absolut capătă valoare conjuncțională.

Προκειμένου να φύγω, δεν άλλαξα τίποτε. (Urmând să plec, n-am schimbat nimic.)

Δεν είπα τίποτε, προκειμένου να βελτιώσω την κατάσταση. (N-am spus nimic, ca să îmbunătățesc situația.)

Δεδομένου ότι διαβάζουμε εμείς, πρέπει να το κάνετε κι εσείς. (Dat fiind că noi citim, trebuie să o faceți și voi.)

1.5. **DATIVUL DIN GREACA VECHE**, după ce a cumulat funcțiunea dativului propriu-zis, a dativului instrumental și sociativ, precum și funcțiunea locativului, a început să fie concurat de unele prepoziții ca **εν** sau **συν**, ce i-au limitat sfera funcțională la domeniul instrumentalului, al locativului și al sociativului. Această tendință a continuat în epoca postclasică, astfel încât, la un moment dat, dativul apare doar cu prepoziția **εν**, dar și aceasta a fost mai apoi înlocuită de **εις** cu acuzativul. Sociativul a preferat exprimarea cu ajutorul prepoziției **μετά** cu genitivul, care a fost concurat mai apoi de formele cu acuzativ.

În neogreacă subzistă forme împietrite de dativ în expresii devenite stereotipe. Formulările cu dativ sunt mai învechite, fiind prea puțin folosite în limbajul uzual, în care au căpătat valoare adverbială. Vocale finală α, η, ω se scria la dativ cu iota subscris. Sistemul monotonic nu îl mai marchează.

1. “Ζει εν ημίν Χριστός.” (Ag.M.22) (Hristos trăiește în noi.)
2. “Ἀλλοιώνει τον άνθρωπο ψυχή τε και σώματι.” (Ag.M.26) (Alterează omul la suflet și la trup [= cu trup și suflet.])
3. “Σε αγαπώ πολύ εν Χριστώ.” (Ag.M.54) (Te iubesc mult în Hristos.)
4. “Τα καταλαβαίνουν εκείνοι οις δέδοται.” (Ag.M.69) (Le înțeleg cei cărora le este dat.)
5. Ελέω Θεού. (Cu mila lui Dumnezeu.)
6. “Οι χωριάτες μαζεύτηκαν στο σπίτι μας να δουν ιδοίσις όμμασι τον εκλεκτό της Παναγίας.” (T.24) (Sătenii s-au adunat în casa noastră ca să-l vadă cu ochii lor pe alesul Maicii Domnului.)

Dativul s-a păstrat în anumite expresii, devenite locuțiuni adverbiale, cu prepozițiile următoare:

a) **εν**

- locul, punctul:

εν Αθήναις

(în Atena)

- timpul:

εν καιρώ πολέμου

(în timp de război)

εν τω μεταξύ > εντωμεταξύ

(între timp)

- instrumental:

εν ιδρώτι του προσώπου σου φαγεῖν τον ἄρτον σου
(mănâncă-ți pâinea cu sudoarea frunții)

εν τούτω νικά

(în acest [semn] învinge)

εν ονόματι του νόμου

(în numele legii)

- circumstanța/modul:

εν <u>ἀγνοία</u>	(în neștiință)
εν <u>συντομία</u>	(pe scurt)
εν <u>ψυχρώ</u>	(cu [sânge] rece)
εν <u>πλήρει συνειδήσει</u>	(cu deplină conștiință)
εν <u>αναμονή</u>	(în așteptare)
εν <u>χρήσει</u>	(în uz)
εν <u>τάξει</u> > εντάξει	(în regulă)
εν <u>ενεργία</u>	(în exercițiu)
εν <u>αποστρατία</u>	(în rezervă)
εν <u>Χριστώ</u>	(în Hristos)

b) επί

- temporal/ocazia:

επί <u>τη ονομαστική γιορτή</u>	(cu [ocazia] onomasticii tale)
επ' <u>ευκαιρία</u> της επιτυχίας σου	(cu ocazia succesului tău)

- scopul:

θα είναι επ' <u>εποφελεία</u> και των δύο	(va fi spre folosul ambilor)
επ' <u>αγαθώ</u>	(spre bine)
επί <u>κακώ</u>	(spre rău)

ii) - raportarea:

φημίζεται επί <u>κάλλει</u>	(este vestită pentru frumusețea [sa])
-----------------------------	---------------------------------------

ion] i) - modul, instrumentul:

επί <u>τόκω</u>	(cu dobândă)
-----------------	--------------

c) παρά

παρά <u>τω πρωθυπουργώ</u>	(pe lângă primul-ministru)
----------------------------	----------------------------

Observație:

În unele expresii, cu valoare circumstanțială sau prepozițională, vechiul dativ este folosit fără prepoziție. Toate formele de dativ ar fi trebuit scrise cu iota subscris, dacă nu s-ar fi aplicat sistemul monoton.

λόγω [των προβλημάτων]	- din cauza problemelor
παρουσία [των καθηγητών]	- în prezența [profesorilor]
απουσία [των φοιτητών]	- în absența [studentilor]
συνεπεία [των βροχοπτώσεων]	- ca urmare a ploilor
βάσει [της απόφασης]	- pe baza (+ genitivul)
μέσω [του φίλου του]	- prin intermediul (+ genitivul)

1.6. ACORDUL

Diferite aspecte ale acordului au fost abordate în capitolele dedicate sintaxei cazurilor și regimului prepozițiilor.

1.6.1. Acordul dintre subiect și predicat

Ca și în limba română, și în neogreacă predicatul se acordă cu subiectul în persoană și număr [1]. Un verb predicat al unui subiect multiplu alcătuit din două substantive la singular se acordă în număr și persoană cu un substantiv [3 b], mai ales în limbajul jurnalistic și în cel familiar. Gramatical însă, acordul trebuie făcut în număr și persoană cu subiectul multiplu [4] (deci verbul trebuie să se afle la persoana a III-a plural). Uneori există un subiect exprimat printr-un substantiv/pronume la singular, urmat de un acuzativ sociativ, iar predicatul, în loc să facă acordul gramatical, fiind la singular, preferă forma de plural (acord prin atracție [3 a]).

subiect simplu

1. Ο γενικός γραμματέας αποφάσισε να παρατείνει την παραμονή του. (Secretarul general a decis să-și prelungească șederea.)

2. În general predicatul se acordă în persoană cu subiectul. În unele cazuri de elipsă, când se subînțelege existența unui pronume personal care individualizează persoana subiectului (subiectul gramatical se identifică cu locutorul), este posibil ca predicatul să nu se acorde în persoană cu subiectul.

a) “Οι ίδιοι οι πολίτες τους αναγκάζουμε να λένε...” (Înșiși cetățenii [chiar noi cetățenii] îi obligăm să spună...)

b) “Οι πολίτες δεν αντέχουμε να ακούσουμε...” (Cetățenii [noi cetățenii] nu suportăm să auzim...)

c) “Πόσοι πολίτες θα ακούσουμε ευχάριστα...” (Câți cetățeni [câți dintre noi cetățenii] vom asculta cu plăcere...)¹

3. acordul prin atracție (γραμματική ασυμφωνία)

a) Εσύ με τους δικούς σου με στενοχωρήσατε. (Tu cu ai tăi m-ai necăjit.)

b) Η αγάπη και η στοργή του τον έκανε αγαπημένο σε όλους. (Iubirea și afecțiunea sa l-a făcut [să fie] iubit tuturor.)

subiect multiplu

4. “...η πορεία των βλημάτων και οι στόχοι... επιλέγονται εντελώς αυτόματα.” (B 36) (...traseul obuzelor și țintele... sunt selectate cu totul automat.)

“Σε αυτό συμφωνούν φίλοι, βοηθοί και στενοί συνεργάτες του.” (B 34) (Cu aceasta sunt de acord prietenii, adjunctii și colaboratorii săi apropiați.)

¹ Exemplele sunt selectate din publicația BHMA, din 2 aprilie 2000, p.5.

5. “Αν ο ηγέτης τους αφεθεί να κατασκευάσει χημικά και βιολογικά όπλα, θα διακινδυνεύσει όχι μόνο ο λαός του, αλλά και οι γείτονές του και ο κόσμος όλος.” (B 35) (Dacă liderul lor va fi lăsat să producă arme chimice și biologice, va fi în primejdie nu numai poporul său, ci și vecinii săi și întreaga lume.) [acord prin atracție]

1.6.2. *Acordul dintre un adjectiv și substantivul determinat*

1.6.2.1. Adjectivul (propriu-zis sau pronominal) se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat, fie că îndeplinește funcția de atribut, fie că îndeplinește funcția de nume predicativ. De asemenea participiile, care sunt niște adjective verbale, se acordă cu substantivul determinat tot în gen, număr și caz.

adjective/adjective pronominale

a) Συνεχίζονται οι αεροπορικές επιδρομές. (Continuă atacurile aeriene.)

b) Τα διαβήματα των ανόητων ανθρώπων... (Demersurile oamenilor necugetați...)

c) Είδα εκείνους τους φίλους... (I-am văzut pe acei prieteni...)

participii

a) Οι ληφθείσες αποφάσεις ξάφνιασαν τους πάντες. (Deciziile luate i-au surprins pe toți.)

b) Το χωρίο της προαναφερθείσας εφημερίδας... (Fragmentul din ziarul citat...)

c) Βασιζόμενος στην υποστήριξή τους, ο Αντώνης έγραψε στους αρμοδίους. (Bazându-se pe susținerea lor, Andonis le-a scris celor abilitați.)

De asemenea, se acordă cu subiectul-substantiv (în gen, număr și caz) **participiile** verbelor deponente.

Οι New York Times του Σαββάτου, επικαλούμενοι (< επικαλούμαι) ανωτάτους αμερικανούς αξιωματούχους, έγραψαν ότι...” (New York Times de sâmbătă, citând înalți oficiali americani, a scris că...)

Acordul prin atracție caracterizează mai ales limbajul familiar și limbajul jurnalistic. Astfel, un adjectiv ce determină două substantive, (singular/singular, singular/plural) se poate acorda doar cu unul dintre cele două substantive:

“Οι πολιτικές του διακρίνονται για τη δική [în loc de τις δικές τους] τους αδράνεια και συνέχεια.” (B 34). (Politicile sale se disting prin [a sa] inactivitate și continuitate.)

1.6.2.2. Adjectivul nume predicativ/element predicativ suplimentar

Adjectivul ce îndeplinește funcția de nume predicativ sau de element predicativ suplimentar se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat. Când însă exprimă posesia, apartenența etc., se află la genitiv.

Ο διευθυντής είναι αποφασισμένος ν'αλλάξει την ομάδα εργασίας.
(Directorul este decis să schimbe echipa de lucru.)

Ο Γιώργος περπατούσε ήρεμος. (Yorgos mergea liniștit.)

Το βιβλίο είναι της Αμαλίας. (Cartea este a Amaliei.)

1.6.2.3. Acordul apoziției

Spre deosebire de limba română, neogreaca exprimă apoziția prin substantive / adjective ce se acordă în (gen) / număr și caz cu substantivul / pronumele determinat.

Ενας άλλος, παλιός φίλος, σχολίασε ότι... (Un altul, vechi prieten, a comentat că...) [nominativ]

Αυτή ήταν αδερφή της Άννας, της καλύτερης φίλης του Αργύρη.
(Aceasta era sora Anei, cea mai bună prietenă a lui Arghiris.) [genitiv]

1.6.2.4. Substantivele compuse prin juxtapunere se acordă între ele obligatoriu în caz: το μείγμα νερού-φωσφόρου, οι αποφάσεις των χωρών-μελών etc.

2. ELEMENTE DE SINTAXĂ A FRAZEI

2.1. Propoziția independentă (η ανεξάρτητη πρόταση), ca enunț exprimat cu ajutorul unui singur predicat (sau eliptică), în opoziție cu fraza, exprimată cu ajutorul a două sau mai multe predicate, poate fi clasificată, pe criterii diferite, în mai multe categorii.

2.1.1. *În funcție de numărul părților de propoziție* care o compun, propoziția poate fi:

2.1.1.1. simplă - alcătuită dintr-un subiect și un predicat:

Το παιδί παίζει. (Copilul se joacă)

2.1.1.2. minimală - eliptică de subiect sau de predicat, exprimată printr-o singură parte de vorbire (cu funcție de subiect sau predicat)

a)	- Ποιος είναι;	(- Cine e?)
	- Κανείς. / Η Εράσμια.	(- Nimeni. / Erasmia.)
b)	- Τι κάνεις εδώ;	(- Ce faci aici?)
	- Διαβάζω.	(- Citesc.)

c) “Τον Ιόνιον Πέλαγος ολόγουρά μας.” (Kav. 2, 17) (Marea Ionică în jurul nostru.)

“Αστοχα πράγματα και κινδυνώδη.” (Kav. 2, 44) (Lucruri inutile și periculoase.)

d) Un caz special este acela al propozițiilor exclamative eliptice

2. exprimate printr-un substantiv/adjectiv în vocativ sau în nominativ exclamativ, printr-o interjecție etc.:

(?)	- “Αναίσθητη!” (T.24)	(Nesimțito!)
	- “Μπρός!” (T.13)	(Înainte! = Dă-i drumu’!)
	- “Ντύσου!” (T.13)	(Îmbracă-te!)

2.1.1.3. dezvoltată - propoziția care pe lângă subiect și predicat mai cuprinde determinanți ad-nominali și ad-verbali:

Ενας καλός άνθρωπος βοηθάει πάντα τους άλλους. (Un om bun îi ajută întotdeauna pe ceilalți.)

2.1.2. *În funcție de tipul comunicării* propozițiile se împart în: propoziții enunțiative, care exprimă un enunț, o constatare sau o informație, propoziții interogative, prin care locutorul solicită o informație, propoziții exclamative, cu o încărcătură afectivă puternică, și propoziții injunctive, care exprimă un îndemn, o poruncă.

2.1.2.1. Propozitia enunțiativă (asertivă) deține poziția centrală în economia frazei, ca regentă, putând avea un conținut apofatic sau catafatic. Neogreaca are unele formulări aparent afirmative (adică nu avem particule, adverbe sau pronume negative), care totuși sunt negative ca sens.

- *afirmativă*:

“Αρχή της σοφίας είναι ο φόβος του Κυρίου.” (Pr. 1,7) (Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii.)

Ξέρω το μάθημα. (Știu lecția.)

- *negativă*:

Δεν ξέρω το μάθημα. (Nu știu lecția.)

- *fals afirmativă*:

Εχω έξι μήνες να βγω έξω. (N-am ieșit afară de șase luni.)

Propoziția enunțiativă are uneori valoare incidentală.

Δεν ξέρω, του είτε, αλλά θα δω τι μπορώ να κάνω. (Nu știu, i-a spus, dar voi vedea ce pot să fac.)

“Υπάρχουν, φαντάζομαι, καλοί και κακοί ποιητές.” (Sef. 1, 45) (Există, îmi închipui, poeți buni și răi.)

“Ζούμε σε μια τεχνολογική εποχή, όπως λέμε.” (Sef. 2, 137) (Trăim într-o epocă tehnologică, cum zicem.)

2.1.2.2. Propozitia interogativă este marcată de pronume interogative (ποιος, τι), adverbe interogative (που, πότε, πώς) sau particule interogative (άραγε). Prezența acestor “mărci” interogative este facultativă în economia propoziției interogative.

2.1.2.2.1. *Interogativa propriu-zisă (de informare)*

a) Ξέρεις το μάθημα; (Știi lecția?)

Διάβασες το βιβλίο; (Ai citit cartea?)

b) Δεν διάβασες την εφημερίδα; (N-ai citit ziarul?)

c) Μήπως ξέρεις τον Αλέξανδρο; (Nu cumva îl știi pe Alexandru?)

2.1.2.2.2. *Interogativa deliberativă*

Είδε άραγε το νέο παρεκκλήσι; (Oare a văzut noul paraclis?)

2.1.2.2.3. *Interogativa de politețe* (cu conjunctivul politeții sau cu falsă negație a verbului la indicativ, ce echivalează cu imperativul)

- Να σε κεράσω κάτι; (Să-ți ofer ceva?)

- Να σε ρωτήσω κάτι; ([Pot] Să te întreb ceva?)

- Δεν μου λές (= πες μου), ποιος σε έφερε εδώ;

(- Nu-mi spui [= spune-mi] cine te-a adus aici?)

2.1.2.2.4. *Interrogativa retorică* (la care locutorul nu așteaptă un răspuns și prin care nu solicită o informație)

a) “Αλλά ποιος τα ’ξερε ολ’ αυτά τότε;” (T.34) (Dar cine știa atunci toate astea?)

Μήπως αυτά χρειάζονται ερμηνεία; (Nu cumva asta are nevoie de interpretare?)

b) cu nuanță injunctivă

Δε θα πάψεις μ’ αυτές τις ανοησίες; (= πάψε) (Nu vei înceta cu prostiile astea?)

2.1.2.2.5. *Falsa interrogativă* (echivalentă cu o enunțiativă catafatică)

- Θα έρθεις αύριο; (- Vei veni mâine?)

- Πως όχι; (- Cum nu?)

2.1.2.2.6. *Interrogativa exclamativă cu nuanță deziderativă*

“Αλλά που να φανταστώ βεβαίως ότι μια μέρα θα γινόταν πεθερά μου!” (T.35) (Dar cum să-mi fi închipuit, desigur, că într-o bună zi va ajunge soacra mea?!)

2.1.2.2.7. *Interrogativa retorică, cu nuanță finală*

Προς τι (...) να χτίσουμε σπίτια; (La ce bun să construim case?)

Για να ρίξουν βόμβες να μας τα γκρεμίσουν; (Ca să arunce bombe și să ni le dărâme?)

2.1.2.2.8. *Interrogativa exclamativă retorică (emfatică)*

“Να την παντρέψω εγώ;” (T.35) (Să o mărit, eu?)

2.1.2.2.9. *Interrogativa eliptică*

“Πόσα χρόνια θα ζήσω ακόμα; Δέκα; Είκοσι;” (T.40) (Câți ani voi mai trăi? Zece? Douăzeci?)

2.1.2.2.10. *Interrogativa ironică*

“Γιατί δεν παντρεύεσαι; Το φυλάς για το Χριστό, ε;” (T.21) (De ce nu te măriți? Te păstrezi pentru Hristos?)

2.1.2.2.11. *Interrogativa dubitativă*

“Να ’ναι η φωνή/ πεθαμένων φίλων μας / ή φωνογράφος;” (Sef.90) (Să fie oare vocea prietenilor noștri morți / sau un gramofon?)

2.1.2.3. Propoziția exclamativă

2.1.2.3.1. *Exclamativa propriu-zisă minimală*, alcătuită dintr-un singur cuvânt

Καλέ! Αυτέ! Φίλε!

2.1.2.3.2. *Exclamativa enunțiativă (cu indicativul)*, fals asertivă

“... δεν μπορώ να την υποφέρω πια!” (T.9) (... nu mai pot suporta!)

“Οχι, δεν είμαι όμορφη!” (T.10) (Nu, nu sunt frumoasă!)

“Εγώ φταίω, κανείς άλλος!” (T.11) (Eu sunt de vină, nimeni altcineva!)

2.1.2.3.3. *Exclamativa deziderativă* (cu particule modale)

Uneori, cu particula modală **ας/να**, exprimă indiferența locutorului.

“Ω, να ήμουν στα νιάτα σου!” (Ag.M.52) (Oh, să fi fost tânăr ca tine!)

“Αχ, να μπορούσα να ζήσω όπως εσύ!” (Ag.M.53) (Ah, de-aș putea trăi ca tine!)

“Ας κάνουν οι κόρες μου λούσα!” (T.10) (Las’ să fie fetele mele luxoase!)

Θεός φυλάξοι! (Ferească Dumnezeu!)

Ω, μη γένοιτο! (Oh, să nu fie!)

2.1.2.3.4. *Exclamativa explicativă, cu nuanță cauzală*

“Ας πάνε τα παιδιά μου στους χορούς και τις διασκεδάσεις! Εγώ τα ’φαγα πια τα ψωμιά μου!” (T.10) (Ducă-se copiii mei la dans și la distracție! Eu mi-am trăit traiul!)

[Prima din cele două exclamative exprimă indiferența locutorului, iar cea de-a doua exprimă cauza acestei indiferențe.]

2.1.2.3.5. *Exclamativa aporetică-dubitativă* exprimând uimire, neîncredere sau un comentariu al locutorului la o informație primită de la interlocutor. Are o intensă nuanță interogativ-aporetică.

Τι λες! (Ce spui!)

Ποιος ξέρει! (Cine știe!)

[Pentru a evidenția faptul că aceste propoziții sunt exclamative și nu interogative, ele sunt marcate în final cu semnul exclamării.]

2.1.2.3.6. *Exclamativa exprimând indignarea/nefericirea*

a) Το ζώο, τι έκανε! (Animalul, ce-a făcut!)

b) “Ελεεινό πλάσμα! Εσύ θα ’σαι το τέλος μου!” (T.24) (Făptură jalnică! Tu îmi vei fi sfârșitul!)

c) “Αχ, τι άτυχη γυναίκα που στάθηκα κι εγώ στη ζωή μου!” (T.25) (Ah, ce femeie nefericită am mai fost și eu la viața mea!)

2.1.2.3.7. *Exclamativa exprimând admirația*

Ωραία που είσαι! (Ce frumoasă ești!)

2.1.2.3.8. *Exclamativa exprimând urarea*

Καλή λευτεριά! (Naștere ușoară!)

Καλή ανάρρωση! (Însănătoșire grabnică!)

Καλή χρονιά! (Un an nou fericit!)

Καλή Ανάσταση! (Un Paște fericit!/Înviere fericită!)

2.1.2.3.9. *Exclamativa exprimând regretul/mila*

“Καημένε Αργύρη, και καημένη Κηφισιά!” (T.40) (Biet Arghiri, biată Kifisia!)

“Τι χρόνια, τι ευτυχισμένα, ξέγνοιαστα χρόνια!” (T.40) (Ce ani, ce ani fericiti, lipsiti de griji!)

“Εκεί περάσαμε τα νιάτα μας. Τι κόσμος, τι ορχήστρες!...” (T.47) (Acolo ne-am petrecut tinerețea. Ce lume, ce orchestre!...)

2.1.2.4. Propozitia injunctivă2.1.2.4.1. Propozitia hortativă, exprimă îndemnul, poruncaa) *Cu conjunctivul + particule modale*

“Ολα να τα κάνεις με περίσκεψη.” (D.G.109) (Toate să le faci cu prevedere.)

Ας πας να κοιταχθείς. (Du-te să te cauți.)

“Στον ανόητο να απαντήσει σύμφωνα με την ανοησία του.” (Pr. 26, 5) (Răspunde-i nebunului după nebunia lui.)

b) *Cu imperativul*

“Πήγαινε, τεμπέλη άνθρωπε, να δεις το μυρμύγκι και ζήλεψε τη διαγωγή του και γίνε πιο σοφός απ’ αυτό.” (Pr. 6, 6) (Du-te, omule leneș, și privește furnica și vezi-i purtarea și devino mai înțelept ca ea.)

“Αποκτήστε την κατά Θεόν παιδεία και όχι το ασήμι, την σοφία και όχι το εκλεκτό χρυσάφι.” (Pr. 8, 10) (Dobândiți învățătura după Dumnezeu și nu argintul, înțelepciunea și nu aurul cel mai ales.)

c) *Cu interjecții*

Μρος!

(Înainte!)

Αλτ!

(Stop!)

Σούτ!

(Sst! = Tăcere!)

Μάρς!

(Marș!)

d) *Eliptică*

“Τη δουλειά σου!” (T.41) ([Vezi-ți de] treaba ta!)

2.1.2.4.2. Propozitia prohibitivă (cu particule modale)

“Μην εμπιστεύεσαι στο δικό σου μυαλό.” (Pr. 3, 7) (Nu te încrede în mintea ta!)

“Μην καυχάσαι για το αύριο, γιατί δεν ξέρεις τι θα γεννήσει το αύριο.” (Pr. 27, 1) (Nu te lauda cu ziua de mâine, fiindcă nu știi la ce poate da naștere.)

“Μην κάνεις συντροφιά με άνθρωπο που θυμώνει και μη συγκατοικείς με άνθρωπο που οργίζεται...” (Pr. 22, 24) (Nu te întovărăși cu omul care se mânie și nu locui laolaltă cu omul care se înfurie...)

“Μη λες τίποτε σε αφτιά άμναλου ανθρώπου, για να μην καταφρονήσει τα ωραία λόγια σου!” (Pr. 23, 9) (Nu spune nimic urechilor omului fără minte, ca să nu-ți disprețuiască frumoasele cuvinte!)

2.2. *Fraza (Η φράση)*

2.2.0. Propozițiile care alcătuiesc o frază (sau părțile de vorbire ale unei propoziții) pot fi dispuse paratactic, juxtapus, fără a se recurge la conjuncții, în cazul în care propozițiile în cauză sunt de același tip.

a) *juxtapunere în propoziție eliptică* (poetic, fără virgulă)

“Καινούργια σπίτια σκονισμένες κλινικές / εξανθηματικά παράθυρα / φερετροποιεία...” (Sef.17) (Case noi clinici prăfuite/ferestre exantematice/pompe funebre...)

“Γράψε αν μπορείς στο τελευταίο σου όστρακο / τη μέρα τ’ όνομα τον τόπο.” (Sef.75) (Scrie de poți pe ultima cochilie / ziua numele locului.)

b) *juxtapunere în frază*

“Γράφεις/ το μελάνι λιγότεψει/ η θάλασσα πληθαίνει.” (Sef.93)
(Scrii / cerneala s-a împruținat / marea crește.)

Între propozițiile frazei se pot stabili raporturi de coordonare (între propoziții de același tip, fie ele principale sau secundare) și raporturi de subordonare (între o principală și o propoziție secundară, sau între două subordonate din care una este regentă celeilalte).

1. Γνωρίζω πολύ καλά την κατάσταση **και** την καταλαβαίνω.

2. Μολονότι γνωρίζω πολύ καλά την κατάσταση **και** την καταλαβαίνω, δεν ξέρω τι να κάνω.

În exemplul 1 conjuncția **και** leagă două propoziții principale, iar în exemplul 2 conjuncția **και** unește două propoziții concesive, din care prima introdusă prin conjuncția μολονότι.

2.2.1. Raporturile de coordonare sunt exprimate cu ajutorul conjuncțiilor de tip copulativ, adversativ, disjunctiv sau concluziv (vezi capitolul destinat conjuncțiilor).

2.2.2. Raporturile de subordonare se realizează între o propoziție principală care are o subordonată ca determinant atributiv, predicativ sau circumstanțial, sau între două propoziții secundare, dintre care una are valoare de regentă pentru cea de-a doua.

Ξέρω¹ / ότι σου είπε² / να έρθεις³ /.

1 Ξέρω (regentă¹ pentru 2)

|
| ότι

2 σου είπε (completivă directă / regentă pentru 3)

|
| να

3 να έρθεις (completivă directă)

2.3. *Propozițiile subordonate*

2.3.0. În general, propozițiile subordonate îndeplinesc funcția unei părți a propoziției regente (subiect, atribut, nume predicativ, obiect direct, complement).

2.3.1. **Propoziția subiectivă** este introdusă prin pronume relative, nehotărâte sau interogative (όποιος, όποια, όποιο / όσος, όση, όσο / ο'τι / ποιος, ποια, ποιο/τι). De asemenea poate fi introdusă de adverbe ca που (πόσο, πότε, πως), de conjuncții (πως, ότι, όταν, να) sau locuțiuni conjuncționale, în cazul în care verbul principalei este impersonal.

2.3.1.1. *Subiectiva introdusă de pronume*

a) “Όποιος απαντά/ πριν ακούσει, / δείχνει ότι είναι ανόητος και άξιος κοροϊδίας.” (Pr. 18, 13) (Cine răspunde înainte de a asculta, arată că e necugetat și vrednic de batjocură.)

“Όποιος φυλάει το στόμα του και τη γλώσσα του, / σώζει την ψυχή του από θλίψεις.” (Pr. 21, 23) (Cine-și păzește gura și limba, își păzește sufletul de întristare.)

“Βουλιάζει / όποιος σηκώνει τις μεγάλες πέτρες.” (Sef.77) (Se scufundă cel ce ridică pietrele cele mari.)

b) Γνωρίζεται / ποιος ήρθε. (Se știe cine a venit.)

c) Όσοι κατάλαβαν / έκαναν τη δουλειά τους. (Câți au înțeles, și-au făcut treaba.)

d) “...το παραδέχονται / όσοι ακολουθούν τον ποιητή σ' όλα του τα συμπεράσματα.” (Sef. 1, 31) (...o acceptă cei ce-l urmează pe poet în toate concluziile sale.)

e) Ο'τι μου έλεγε / ήταν νόμος για μένα. (Ce-mi spunea era lege pentru mine.)

2.3.1.2. *Subiectiva introdusă de conjuncții*

a) Υποτίθεται / ότι θα έρθουν. (Se presupune că vor veni.)

b) Ετυχε / να είναι καλύτερος. (S-a întâmplat să fie mai bun.)

c) “Όταν μαθεύτηκε / πως ο «κυρ-Αντώνης» μοίραζε στους φτωχούς λεφτά...” (T.25) (Când s-a aflat că “kyr-Andonis” împărțea bani săracilor...)

Uneori conjuncția ce introduce subiectiva nu se află în poziție inițială în subordonată, ci în interiorul acesteia:

d) “Δεν αποκλείεται / αυτό το νέο κίνημα των παριών να προκαλέσει μια από τις πιο θεαματικές αλλαγές.” (B 2) (Nu e exclus ca această nouă mișcare a pariei să provoace una din cele mai spectaculoase schimbări.)

Există și subiective introduse prin conjuncții “specializate” pentru a introduce alte tipuri de subordonate:

e) *Εάν έφυνε* [= η φυγή] / *είναι που σε αγαπά*. (Dacă a plecat e fiindcă te iubește.)

Δε με νοιάζει / αν θα πας εκεί. (Nu-mi pasă dacă vei merge acolo.)

2.3.1.3. *Subiectiva introdusă de adverb:*

a) *Δεν είναι γνωστό / που έφυνε*. (Nu se știe unde s-a dus.)

b) *Φτάνει / πόσο δούλεψα*. (Ajunge cât am muncit.)

c) *Δεν είναι γνωστό / πως το πέτυχε*. (Nu se știe cum a reușit.)

d) *Μου άρεσε / όταν πήγαμε το θέατρο*. (Mi-a plăcut când ne-am dus la teatru.)

2.3.1.4. *Subiectiva cerută de adverbe sau de expresii predicative:*

a) *Καλό / που ήρθες*. (Bine că ai venit.)

b) *Δεν τους νοιάζει / τι συνέβηκε*. (Nu le pasă ce s-a întâmplat.)

c) *Μας φτάνει / όσο είδαμε*. (Ne ajunge cât am văzut.)

d) *Άγνωστο / πότε θα επιστρέψει*. (Nu se știe când se va întoarce.)

e) “Είναι όμως αλήθεια/ πως μεγάλο ρεύμα μυστικισμού είχε προηγηθεί στην Ιταλία.” (Pap. 2, 164) (Este însă adevărat că un mare curent mistic precedase în Italia.)

2.3.1.5. *Verb de voință + completivă directă + subiectivă*

“Δεν θα ήθελα/1 να υποτεθεί/2 ότι πιστεύω/3 πως η ποίηση έγινε μια ιδιωτική υπόθεση/4.” (Sef. 1, 35) (Nu aș vrea să se presupună că cred că poezia a devenit o chestiune privată.) 1/ Principală 2/ Completivă directă 3/ Subiectivă 4/ Completivă directă.

2.3.2. **Propoziția predicativă** nu îndeplinește funcția predicatului, așa cum s-ar putea crede din denumirea sa, ci funcția numelui predicativ pe lângă verbe copulative. Propoziția predicativă poate fi introdusă prin pronume relative sau nehotărâte, prin adverbe au prin conjuncții.

2.3.2.1. Exemple:

a) Το πρόβλημα είναι / ότι δε δουλεύει. (Problema este că nu muncește.)

b) Η απαίτησή μας είναι / να διαβάζεις περισσότερο. (Pretenția noastră este să citești mai mult.)

c) Η ερώτησή μας είναι / ποιος θα έρθει. (Întrebarea noastră este cine va veni.)

d) Η γενική εντύπωση είναι / ότι η επίθεση οργανώθηκε από άλλους αντιπάλους. (Impresia generală este că atacul a fost organizat de alți adversari.)

e) “Αμάρτημα ήταν / *αν κάποτε χάρηκα*, / *πλάνη* / *αν κάποτε τόλμησα*.” (Pap. 1, 79) (Păcat a fost, dacă m-am bucurat cândva, / rățacire / dacă am cutezat vreodată.)

f) “Το μόνο που διδάχτηκα είναι / *να υπομένω* / *και να συλλογίζομαι*...” (Pap. 2, 137) (Singurul lucru pe care l-am învățat este să stărui și să cuget...)

2.3.2.2. Uneori propozițiile predicative pot fi confundate cu alte tipuri de subordonate, din cauza conjuncțiilor sau a pronomelor care le introduc. Important în cazul propozițiilor subordonate nu este atât elementul care le introduce, cât faptul că în regenta supraordonată avem verbul “a fi” sau alt verb cu același conținut semantic, care cere o subordonată predicativă.

Exemple:

§ Η ερώτησή μας είναι:	- που βρίσκεται	- unde se află
π. τότε θα έρθει	- πότε θα έρθει	- când va veni
π. αν θα έρθει	- αν θα έρθει	- dacă va veni
π. πως ήρθε	- πως ήρθε	- cum a venit

c) Το Βουκουρέστι είναι / *όπως το ξέραμε*. (Bucureștiul este cum l-am știut.)

2.3.2.3. Dacă în principală aveam un verb predicativ, atunci subordonatele din exemplele de mai sus ar fi fost circumstanțiale sau completive directe, în funcție de sensul verbului din principală.

- a) Ξέρω / *που βρίσκεται*. (Știu unde se află.) - C.D.
- b) Ξέρω / *πότε θα έρθει*. (Știu când va veni.) - C.D.
- c) Δεν ξέρω / *αν θα έρθει*. (Nu știu dacă va veni.) - C.D.
- d) Θα του δώσω το βιβλίο *αν έρθει*. (Îi voi da cartea, dacă va veni.) - condițională

2.3.3. **Propoziția relativă atributivă** îndeplinește funcția atributului, determinând un substantiv sau substitute ale sale aflate în propoziția regentă supraordonată. Propoziția atributivă este introdusă de obicei prin pronume / adverbe relative sau nehotărâte. Uneori pronumele relative / nehotărâte sunt însoțite de prepoziții sau de locuțiuni prepoziționale.

2.3.3.1. *Atributive introduse prin pronume relative*

- a) Δεν είναι πια ο άνθρωπος / *που (τον οποίο) έχω γνωρίσει*. (Nu mai este omul pe care l-am cunoscut.)
- b) Αυτός ο οικισμός, / *στον οποίο έζησα τόσα χρόνια*, / *δεν υπάρχει πια*. (Această localitate, în care am trăit atâtea ani, nu mai există.)
- c) Η Αλίκη είναι εκείνη / *η οποία πρωτομπήκε στην αίθουσα*. (Alikî este cea care a intrat mai întâi în sală.)
- d) Εγώ / *η οποία αγόρασα τόσα βιβλία*, / *τώρα τα χαρίζω*. (Eu, care am cumpărat atâtea cărți, acum le dăruiesc.)

e) “Υπάρχουν άνθρωποι / που με τα λόγια τους πληγώνουν με μαχαίρι.” (Pr. 12, 18) (Există oameni care cu vorbele lor rănesc ca și cu un cuțit.)

f) “Καλύτερα φίλος / που βρίσκεται κοντά, / παρά αδελφός / που βρίσκεται μακριά.” (Pr. 27, 10) (Mai bine un prieten care se află aproape, decât un frate care se află departe.)

g) Ο συμφοιτητής / στον οποίο (που του) έδωσα το βιβλίο / δεν ήρθε. (Studentul căruia i-am dat cartea nu a venit.)

h) Η φοιτήτρια / στην οποία (που της) μίλησα / μου απάντησε. (Studenta căreia i-am vorbit mi-a răspuns.)

i) Falsă relativă atributivă:

“Δεν είναι μόνο οι τοιχογραφίες του Ορους στα μοναστήρια (...) που μας δείχνουν (...) [= Οχι μόνο οι τοιχογραφίες μας δείχνουν...]”

2.3.3.2. Atributive introduse prin adverbe nehotărâte

a) Πήγα στην πόλη / όπου γεννήθηκα. (M-am dus în orașul unde m-am născut.)

b) “...ο κίνδυνος αυτός είναι πολύ σημαντικός στον τόπο μας / όπου (...) αγνοούμε (...) τα έργα...” (Sef. 1, 18) (...acest pericol este foarte însemnat în locurile noastre / unde [...] ignorăm operele...)

c) Τον είδα την ημέρα / όταν είχα εξετάσεις. (L-am văzut în ziua când aveam examene.)

2.3.3.3. Atributive introduse prin conjuncțiile “să / ca să” / “dacă”:

a) Με βασανίζει η σκέψη / πως δε θα ξαναειδοθούμε. (Mă chinuie gândul că nu ne vom revedea.)

b) Ηρθε η ώρα / να φύγετε. (A venit vremea să plecați.)

c) Η ερώτηση / εάν έρθει / τέθηκε απ’ όλους. (Întrebarea dacă vine a fost pusă de toți.)

d) Ανακοίνωσε την απόφασή του / να φύγει. (Și-a anunțat hotărârea să plece.)

2.3.3.4. Atributive introduse prin conjuncția και:

Ήταν μια γυναίκα / και είχε μια κοπέλα. (Era o femeie care avea o fată.)

2.3.3.5. Atributive introduse prin particula μη(ν)

Εφυγε από το φόβο / μην τη βρουν. (A plecat de frică să nu o găsească.)

2.3.3.6. *Atributive¹ introduse prin conjuncția specializată ότι*

Ετρεφε την ελπίδα / ότι κάποτε θα είναι δικός της. (Nutrea speranța că odată va fi al ei.)

2.3.3.7. *Atributiva introdusă prin να:*

a) “Την πίκρα / να βλέπεις τους συντρόφους σου (...) σκορπισμένους...” (Sef.89) (Amărăciunea de a-ți vedea tovarășii risipiți.)

b) “Είχα την τύχη / να λογαριάζω τον εαυτό μου ανάμεσα στους φίλους του.” (Sef. 2, 153) (Am avut șansa să mă număr printre prietenii săi.)

2.3.4. Propoziția completivă directă îndeplinește rolul obiectului direct și este cerută de aceleași categorii de verbe ca și acesta. Elementele introductive sunt foarte variate: adverbe relative și nehotărâte, pronume relative și nehotărâte, precedate sau nu de prepoziții sau locuțiuni prepoziționale. Totodată, completiva directă poate fi introdusă de conjuncții ca ότι, πως, εάν sau που.

Conjuncțiile ότι / πως introduc completive directe când în propoziția regentă există verbe exprimând cunoașterea (ξέρω, μαθαίνω), zicerea (λέω, δηλώνω, ανακοινώνω, ομολογώ, υπόσχομαι), afectul (αισθάνομαι, νοιώθω, βλέπω, ακούω), opinii (νομίζω, θαρρώ, πιστεύω etc.). De asemenea, când în principală se află verbe de indicație sau verbe exprimând îndemnul, porunca, interdicția etc., acestea cer de obicei o completivă directă introdusă prin να. Interogația indirectă sau îndoiala, exprimate de verbul din regentă, cer o completivă directă introdusă prin εάν, πως, που, πότε etc.

2.3.4.1. *Verbe exprimând percepția / zicerea / opinia:*

Βλέπω / ότι δεν έκανε τίποτε. (Văd că nu ai făcut nimic.)

Καταλαβαίνω / πως δε σε νοιάζει. (Înțeleg că nu-ți pasă.)

Είπε / ότι δεν ενδιαφέρεται για το θέμα. (A spus că nu-l interesează subiectul.)

Νομίζω / πως κάνεις λάθος. (Cred că greșești.)

Να κάνεις / ο τι σου λένε. (Să faci ce ți se spune.)

¹ Gramaticile școlare tradiționale ale limbii neoeleene socotesc toate propozițiile introduse de adverbe sau pronume relative/nehotărâte drept propoziții relative, deplasând astfel accentul analizei de pe verbul regentei pe elementul relațional. Am evitat această abordare, preferând buna tradiție a gramaticilor limbii române ce clasifică propozițiile secundare în funcție de tipul de determinant pe care îl exprimă: ad-nominal sau ad-verbal.

2.3.4.2. *Verbe exprimând voința/porunca:*

Θέλω / να έρθεις αύριο. (Vreau să vii mâine.)

Του απαγόρευσα / να συμπεριφέρεται έτσι. (I-am interzis să se poarte așa.)

Σου συστήνω / να πας / να τον δεις. (Îți recomand să mergi să-l vezi.)

Του έδειξα / που έκανε λάθος. (I-am arătat unde a greșit.)

Δεν πρόλαβα / να διαβάσω. (Nu am apucat să citesc.)

2.3.4.3. *Verbul “a întreba” (stil indirect):*

Την ρώτησα αμέσως: (Am întrebat-o imediat:)

- που θα πάει	- unde va merge
- πότε θα φύγει	- când va pleca
- εάν θα διαβάσει	- dacă va citi
- έως πότε θα διαβάσει	- până când va citi
- από που θα ξεκινήσει	- de unde va porni
- τι ξέρει γι' αυτόν	- ce știe despre el

2.3.4.4. *Completive directe introduse de pronume nehotărâte:*

Βοηθάω πάντα / όποιον με βοήθησε. (Ajut întotdeauna pe cine m-a ajutat.)

Προσκάλεσα / όσους ήθελα. (Am invitat câți am vrut.)

2.3.4.5. *Verbe de afect (χαίρομαι, λυπούμαι, φοβάμαι):*

Χαίρομαι / που είμαι νέος. = Χαίρομαι τα νιάτα μου. (Mă bucur că sunt tânăr.)

Λυπήθηκε / που ξόδεψε τα λευτά του. = Λυπήθηκε τα λευτά του. (I-a răzut rău că și-a cheltuit banii.)

Φοβάμαι / μήπως έρθει. = Φοβάμαι τον ερχομό του. (Mă tem să nu vină.)

“...φοβούμαι / μήπως ο ορισμός υποκαταστήσει το οριζόμενο.” (Sef. 1, 18)
(...mă tem / ca nu cumva definiția să înlocuiască definitul.)

“Ο Κύριος σιχαίνεται / όσους βαδίζουν δρόμους στραβούς/ και χαίρεται / και δέχεται κοντά του / όσους βαδίζουν τον ίσιο δρόμο.”
(Pr. 11, 20) (Domnul îi urăște pe cei ce merg pe cărări strâmbe și se bucură și-i primește lângă El pe cei ce pășesc pe drumul drept.)

2.3.4.6. *Verbe ale cugetării:*

Σκέφτομαι / μήπως έκανα λάθος. (Mă gândesc că am greșit.)

“...εννοώ μόνο / ότι δεν υπάρχει (...) εκείνη η βαθύτερη συμφωνία.”
(Sef. 1, 18) (...înțeleg doar că nu există [...] acel acord profund.)

2.3.4.7. *Verbe ale cunoașterii:*

Ξέρω / που (ότι, πως) έχεις πολλή δουλειά. (Știu că ai multă treabă.)

“...δεν ξέρω / αν θα φτάσει ποτέ στο τέλος.” (Sef.15) (Nu știu de va ajunge cândva la final.)

“Δεν ξέρω / αν υπάρχουν τέτοιοι ποιητές.” (Sef.45) (Nu știu dacă există astfel de poeți.)

2.3.4.8. *Dublă completivă directă:*

“Εκείνος θα σε διδάσκει / πως θα μιλήσεις και / πότε θα σιωπήσεις.” (Ag.M.52) (El te va învăța cum să vorbești și când să taci.)

Θέλω/1 να μου πεις/2 τι συνέβηκε./3 (Vreau să-mi spui ce s-a întâmplat.)

“Μπορούμε/1 να κάνουμε/2 ο’τι θέλουμε.” (Sef. 1, 30) (Putem să facem [ceea] ce vrem.)

2.3.5. Propoziția completivă de agent indică cine îndeplinește acțiunea formulată de verbul din regentă, acțiune exprimată printr-un verb sau un adjectiv verbal (participiu perfect pasiv). Completiva de agent este introdusă prin pronume relative sau nehotărâte în cazul acuzativ, precedate de prepoziția *από*.

2.3.5.1. Η απόφαση λήφθηκε / από όσους συμμετείχαν στη διάσκεψη.

(Decizia a fost luată de cei ce au participat la conferință.)

Η είδηση μεταδόθηκε αμέσως / απ’ όσους την έμαθαν. (Știrea a fost transmisă imediat de cei ce au aflat-o.)

2.3.5.2. Το βιβλίο, γραμμένο / από όσους γνώριζαν καλά το θέμα, / βραβεύτηκε την περασμένη εβδομάδα. (Cartea, scrisă de cei ce cunoșteau bine subiectul, a fost premiată săptămâna trecută.)

2.3.6. Propoziția circumstanțială de relație, mai limitată ca frecvență, determină adjective sau verbe, indicând obiectul la care se referă o acțiune sau o însușire. Circumstanțiala de relație este introdusă de pronumele *τι* sau *ο’τι*. Verbul din subordonată apare substantivat, precedat de articolul hotărât la neutru singular acuzativ, cerut de locuțiuni prepoziționale (*ως προς*, *όσον αφορά*, *σχετικά με*) sau în genitiv, dacă subordonata este construită cu *περί*.

Exemple:

Δε θα πω τίποτα / όσον αφορά το τι έκανε. (Nu voi spune nimic despre ce a făcut.)

Ως προς τα όσα γράφτηκαν, / δεν είναι αληθινά. (Cât despre cele ce s-au scris, nu sunt adevărate.)

Δεν γνωρίζουμε τίποτα / περί του πως συμπεριφέρθηκε. (Nu știm nimic despre cum s-a purtat.)

Για το πότε θα φύγω / δεν ξέρω τίποτα. (Nu știu nimic despre când voi pleca.)

Ήταν επιδέξιος / στο να μεταφράσει πιστά. (Era priceput la a traduce fidel.)

Ενδιαφέρεται / να κάνει καριέρα. (E interesat să facă carieră.)

2.3.7. Propoziția opozițională / Propoziția de excepție / Propoziția cumulativă / Propoziția apozitivă

2.3.7.1. Propoziția opozițională se corelează printr-un raport de opoziție cu un element din regentă. În limba greacă este introdusă prin locuțiunea conjuncțională αντί να (“în loc să”).

Αντί να έρθει χθες, / ήρθε σήμερα. (În loc să vină ieri, a venit azi.)

Αντί να έφυγε, / καλύτερα θα έμεινε. (Decât să fi plecat, mai bine rămânea.)

“Αντί να συμμεριστεί την αγωνία μου, / πήγε και στάθηκε μπροστά στον καθρέφτη.” (Τ.24) (În loc să-mi împărtășească neliniștea, s-a dus și s-a așezat înaintea oglinzii.)

2.3.7.2. Propoziția de excepție exprimă o excepție de la acțiunea verbului din regentă. Este introdusă de conjuncția παρά να (“decât [să]”).

Δεν του ζήτησε άλλο / παρά να διαβάσει. (Nu i-a cerut altceva decât să citească.)

Δεν θέλω άλλο / παρά να σε βοηθήσω. (Nu vreau altceva decât să te ajut.)

Προτιμούν να χάσουν τη ζωή τους, / παρά να απαρνηθούν τους νόμους των. (Preferă să-și piardă viața, decât să-și renege legile.)

2.3.7.3. Propoziția circumstanțială cumulativă exprimă faptul că acțiunea pe care o formulează predicatul său se adaugă ideii exprimate de regentă.

a) Poate fi introdusă de conjuncția αφού (“după ce că”):

Αφού δεν είναι προσεκτικός, / κάνει και φασαρία. (După ce că nu e atent, mai face și gălăgie.)

b) Este introdusă prin prepoziția εκτός + του + ότι + verb la indicativ (“pe lângă [faptul] că”):

Εκτός του ότι δεν είναι προσεκτικός, / κάνει και φασαρία. (În afară [de faptul] că nu e atent, mai face și gălăgie.)

c) De obicei neogreaca exprimă cumulul, prin coordonarea cu conjuncția και/ούτε, nuanțând intonația și accentuând mai puternic conjuncția:

Και απρόσεκτος είναι, **και** κάνει και φασαρία. (E și neatenț, și mai face și gălăgie.)

2.3.7.4. Propoziția apozitivă apare fie sub forma unei propoziții independente explicative, fie a unei subordonate (cauzale, condiționale etc.).

“Το θεώρησα αμαρτία, όχι απέναντι του Θεού, ο Θεός δεν έχει καμιά δουλειά σ’ αυτές τις υποθέσεις, αλλ’ απέναντι του εαυτού μου.” (T.37) (Am socotit-o păcat, nu față de Dumnezeu, Dumnezeu n-are nici o treabă în lucrurile astea, ci față de mine înșămi.)

2.3.8. **Propoziția circumstanțială de loc** exprimă locul unde se desfășoară acțiunea formulată de predicatul regentei.

Circumstanțiala de loc este cerută de verbe de mișcare sau de stare. Elementele de introducere a circumstanțialii de loc sunt adverbele nehorărate sau diverse locuțiuni adverbiale.

Exemple:

Θα πάει / όπου θέλει. (Va merge unde vrea.)

Απ’ όπου περάσαμε, / κάτι μάθαμε. (Pe unde-am trecut, am învățat ceva.)

“Οπου θα εισχωρήσει η αλαζονεία, / εκεί και η ατίμωση.” (Pr. 11,2)
(Unde va pătrunde mândria, acolo și ocara.)

2.3.9. **Propoziția comparativ-modală** exprimă felul în care se desfășoară acțiunea formulată de verbul din regentă. Ca și în cazul complementului circumstanțial de mod, subordonata corespunzătoare exprimă modalitatea propriu-zisă, conformitatea, proporția sau măsura. În această situație, modala este introdusă de conjuncțiile *πως*, *όπως*, *καθώς* etc. Pentru exprimarea comparației reale, conjuncțiile folosite sunt tot *όπως*, *καθώς*, iar verbul se află la un timp al indicativului. Pentru exprimarea comparației ireale se folosesc conjuncții sau locuțiuni conjuncționale ca *σαν να* (= ca și cum) urmate de imperfect, perfect sau mai mult ca perfect. De asemenea, comparația ireală poate fi exprimată cu ajutorul locuțiunii *λες και* (= de parcă), urmată de un timp al indicativului. Uneori, în principală se află adverbe corelative de cantitate sau calitate.

2.3.9.1. *Modalitatea propriu-zisă:*

Εζησε / *όπως ήθελε*. (A trăit cum a vrut.)

Παρατήρησε / *χωρίς να μιλήσει*. (A observat fără să vorbească.)

“Λοιπόμεναι γιατί άφησα να περάσει ένα πλατύ ποτάμι μέσα από τα δάχτυλά μου / *χωρίς να πιω ούτε μια στάλα*.” (Sef.65) (Îmi pare rău că am lăsat să-mi treacă printre degete un râu larg, fără să beau nici o picătură.)

2.3.9.2. Conformitatea (cu nuanță incidentală):

Κάναμε / όπως αποφασίσαμε. (Am făcut cum am hotărât.)

Καθώς έμαθε / διδάσκει τώρα τους άλλους. (Cum a învățat, acum îi învață pe alții.)

Καθώς είπα ήδη, / δεν θα έρθω μαζί σας. (După cum am spus deja, nu voi veni cu voi.)

“Η Κασσάνδρα είχε το δώρο της προφητείας, καθώς λένε, όμως ο Θεός θέλησε να μην την πιστεύει κανείς / όπως κι εμείς δεν πιστεύουμε.” (Sef. 2, 137) (Cassandra avea darul profeției, după cum se spune, dar Dumnezeu a vrut să nu o creadă nimeni, cum nici noi nu credem.)

2.3.9.3. Comparația

2.3.9.3.1. Comparația reală

a) Comparația de egalitate:

(Τόσο) Δούλεψε / όσο ήθελε. (A muncit cât a vrut.)

“Όπως βλέπτε η αγουρίδα τα δόντια και ο καπνός τα μάτια, / έτσι και η παρανομία όσους παρανομούν.” (Pr. 10, 26¹). (După cum vatămă agurida dinții și fumul ochii, tot așa și nelegiuirea pe cei ce făptuiesc nelegiuire.)

“Όσο άσχημο πράγμα είναι το σκουλαρίκι στη μύτη του γουρουνιού, / άλλο τόσο και η ομορφιά στην κακόψυχη γυναίκα.” (Pr. 11, 22) (Pe cât de urât lucru este belciugul în râțul porcului, încă și mai urâtă [este] frumusețea femeii cu suflet rău.)

“Όπως και οι φάτσες των ανθρώπων δεν είναι ίδιες, / έτσι και τα μυαλά τους.” (Pr. 27, 19) (Precum fețele oamenilor sunt diferite, tot așa și mințile lor.)

b) Comparația de superioritate:

Δούλεψε περισσότερο/απ’ όσο ήθελε. (A lucrat mai mult decât a vrut.)

2.3.9.3.2. Comparația ireală

Εκλαψε / σαν να ήταν μικρό παιδί [λες και ήταν μικρό παιδί]. (A plâns ca și cum era un copil mic.)

“Ξήλωνε και έρραβε, / σαν να ήταν δεύτερος Μωϋσής.” (D.G.114) (Tăia și spânzura, ca și cum ar fi fost un al doilea Moise.)

¹ Toate textele în neogreacă din “Pildele lui Solomon”, marcate Pr., au fost preluate după Arhim. Daniil Guvalis, op.cit., pp.108-113, cap. Οι δρόμοι της Σοφίας. (Απάνθισμα από τις παροιμίες του Σολομώντος.).

2.3.10. **Propoziția temporală** exprimă sub raport temporal circumstanța în care are loc acțiunea regentei. Acțiunea temporalei¹ poate avea loc înaintea acțiunii din regentă, caz în care între cele două propoziții există un raport de anterioritate. Când acțiunea temporalei se desfășoară simultan cu acțiunea din regentă avem un raport de simultaneitate, iar când acțiunea din temporală are loc după acțiunea din regentă, între cele două propoziții există un raport de posterioritate. Temporală este introdusă prin adverbe nehotărâte sau prin conjuncții și locuțiuni specializate.

2.3.10.1. **Anterioritate** (acțiunea din temporală are loc înaintea celei din principală):

Αφού ήρθε, αγόρασε κάτι.

(După ce a venit, a cumpărat ceva.)

Μόλις με είδε, / έφυγε.

(Îndată ce m-a văzut, a plecat.)

2.3.10.2. **Simultaneitate** (acțiunea din temporală are loc simultan cu cea din principală)

a) Momentan:

Όταν χτύπησε το κουδούνι, / βγήκαμε όλοι. [Τη στιγμή που χτύπησε το κουδούνι / βγήκαμε όλοι.] (Când a sunat clopoțelul, am ieșit toți. / În momentul în care a sunat clopoțelul, am ieșit toți.)

“...με βασάνιζαν οι ρίζες των δέντρων / όταν μέσα στη ζεστασιά του χειμώνα ερχόντανε / να τυλιχτούν γύρω στο κορμί μου.” (Sef.115) (...mă chinuiam rădăcinile copacilor când, în căldura iernii, veneau să se înfășoare pe trupu-mi.)

“...καθώς πέφτει η νύχτα, / όταν τα τζιτζίκια κουρασμένα σωπαίνουν, / μπορεί ένας ψίθυρος να του θυμίσει τη φωνή της Κασσάνδρας...” (Sef. 2, 136) (...pe când cade noaptea, când greierii obosiți amuțesc, un murmur i-ar putea aminti glasul Cassandrei.)

β) Durativ

- Simultaneitate în trecut:

Καθώς, [ενώ] διάβαζα, / άκουσα κάτι παράξενο. (În timp ce citeam, am auzit ceva ciudat.)

¹ În limba română se ia ca punct de referință regenta în stabilirea raporturilor de anterioritate, respectiv de posterioritate. Astfel, temporală introdusă de “înainte să, până să” etc. marchează un raport de anterioritate, acțiunea regentei petrecându-se înaintea celei din subordonată. Dimpotrivă, temporalele introduse prin “după ce, de îndată ce” exprimă un raport de posterioritate, acțiunea regentei petrecându-se după cea din subordonată. Pentru mai multe amănunte vezi Hristea, Teodor, “*Sinteze de limba română*”, Ed.Albatros, București, 1984, p.358.

Οσο έζησε, / δεν φρόντισε τον εαυτό του. (Cât a trăit n-a avut grijă de sine însuși.)

Μας μίλησε συνεχώς / μέχρι που φτάσαμε. (Ne-a vorbit întruna până ce am ajuns.)

- **Simultaneitate în viitor:**

Θα σου εξηγήσω / όσο [καιρό]. θα χρειαστεί. (Îți voi explica cât [timp] va trebui.)

- **Simultaneitate în prezent:**

Διαβάζω / ενώ ακούω μουσική. (Citesc în timp ce ascult muzică.)

Οι βασιλείς εξουσιάζουν / όσο ζουν. (Regii stăpânesc cât [timp] trăiesc.)

c) **Iterativ:**

Οσες φορές μίλησαμε, / δεν έκανες τίποτε. (De câte ori am vorbit, n-ai făcut nimic.)

Οποτε τον συναντούσε / του μιλούσε. (Ori de câte ori îl întâlnea, îi vorbea.)

Κάθε φορά που μιλούσαμε, / γελούσες. (De câte ori vorbeam, râdeai.)

Ελα / όποτε (οποτεδήποτε) θέλεις. (Vino ori de câte ori [oricând] vrei.)

Οσάκις πήγε μαζί της, / δεν πέρασε καλά. (Ori de câte ori s-a dus cu ea, nu a petrecut bine.)

2.3.10.3. **Posterioritate** (acțiunea din temporală are loc după cea din regentă):

Μίλησε, / πριν σκεφθεί καλά. (A vorbit, înainte să se gândească bine.)

Προτού φύγει, / ντύθηκε καλά. (Înainte să plece, s-a îmbrăcat bine.)

“Προτού κατηγορήσουμε τους ποιητές (...) / θα ήταν δίκιο τους / να τους αναγνωρίσουμε το δικαίωμα...” (Sef. 1, 32) (Înainte de a-i acuza pe poeții (...)) / ar fi dreptul lor / să le recunoaștem dreptul...)

Θα μας πει τα πάντα / ώσπου να φτάσουμε. (Ne va spune totul până să ajungem.)

Μείναμε εκεί / μέχρι να (ώσπου να) ηρεμήσει. (Am rămas acolo până să se liniștească.) [final]

2.3.11. **Propoziția causală** exprimă în mod direct cauza propriu-zisă a acțiunii formulate de verbul din regentă și este introdusă prin conjuncții și locuțiuni conjuncționale ca *γιατί*, *διότι*, *επειδή*, *μα που* (fiindcă, deoarece, de vreme ce). Cauza poate fi exprimată și în mod indirect, fiind vorba despre o cauză ce nu privește direct regenta, ci o propoziție neformulată.

2.3.11.1. Cauza directă

Δεν ήρθα / γιατί ήταν αργά. (Nu am venit, fiindcă era târziu.)

Εφυγε / επειδή δεν του αρέσει τίποτα. (A plecat deoarece nu îi place nimic.)

Μια και δεν μ' ενδιαφέρει, / δε θα το πάρω. (De vreme ce nu mă interesează, nu-l voi lua.)

Cauzala poate fi introdusă și printr-o serie de locuțiuni conjuncționale, construite fie cu indicativul, fie cu conjunctivul:

Απεφάσισε έτσι / λόγω του ότι έζησε δύσκολες στιγμές. (A decis astfel din pricina faptului că a trăit clipe grele.)

“Η μαμά, 1/ με το να 'χει τόσο καλή καρδιά 2/ και να ταΐζει τόσα χρόνια το σόι της, 3/ και με το να 'χει τον προκομμένο τον αδερφό μου (...), 4/ δεν είχε βάλει ούτε μια πεντάρα στην άκρη...1/” (T.36)

(Mama, fiindcă avea inimă așa bună și-și hrănise tot neamul atâtea ani, și fiindcă-l mai avea și pe pricopsitul de frate-meu [...], nu pusesse deoparte nici un ban...)

Προκειμένου να έχει τα πάντα, / δεν αντέδρασε. (Fiindcă urma să aiבּa totu, nu a reacționat.)

Δεδομένου ότι αυτή είναι η κατάσταση, / δεν έχω τι να κάνω. (Dat fiind că aceasta este situația, nu am ce să fac.)

“Πολύ άγρυπνα να παρακολουθείς την καρδιά σου, / γιατί απ' αυτήν ξεπηδούν οι τρόποι της ζωής σου.” (Pr. 4, 23) (Cu mare grijă să-ți urmărești inima, fiindcă dintr-însa se ivesc nărvurile vieții tale.)

2.3.11.2. Cauza indirectă

Μην το ξανακάνεις / και [=επειδή] θα μετανιώσεις. (Să nu mai faci asta, că [= fiindcă] vei regreta.)

Λυπάμαι / που άργησα¹. (Îmi pare rău că am întârziat.)

Συγγνώμη / που άργησα. (Scuze că am întârziat.)

Είχες δίκαιο / να του μιλήσεις έτσι. (Ai dreptate că/să îi vorbești așa.)

Να έφυγαν άραγε / και δεν απαντούν; (Σά fi plecat oare, de nu răspund? = Nu răspund fiindcă or fi plecat?)

Ελα δώ / που σου είπα. (Vino aici când ți-am spus.)

2.3.12. **Propoziția condițională** exprimă condiția îndeplinirii acțiunii formulate de verbul din regentă, conținutul său putând fi ipotetic real, ipotetic ireal, ipotetic potențial, ipotetic eventual. Conjuncția specializată care introduce propoziția condițională este *αν/εάν*, dar există și construcții

¹ Vezi capitolul dedicat completei directe cerute de verbe de afect.

cu *va*. Condiționala se construiește cu indicativul (condiționala *reală/ireală*) sau cu conjunctivul (condiționala *potențială/eventuală*).

2.3.12.1. Condiționala reală exprimă o condiție apreciată de locutor drept adevărată, sau deja îndeplinită.

Αν πέτυχε, / θα κάνει καλή δουλειά. (Dacă a reușit, va face treabă bună.)

[*Condiționarea / limitarea este exprimată și perifrastic:*

Θα έρθει, υπό τον όρο να μην τον ενοχλήσουν. (*Va veni, cu condiția să nu-l deranjeze.*)]

2.3.12.2. Condiționala ireală exprimă o condiție apreciată de locutor drept ireală. Uneori are o puternică nuanță deziderativă.

Αν ήξερα, / δεν θα είχα φύγει. (Dacă știam, n-aș fi plecat.)

Αν ήμουν τότε τόσο σοφός... (Dacă aș fi fost atunci atât de înțelept...)

Να ήξερα, / θα έφευγα. (Dacă știam, plecam.)

“Αν δεν έκανε τίποτε άλλο, / έκανε τουλάχιστον αυτό...” (Sef. 1, 30)

(Dacă nu a făcut nimic altceva, a făcut măcar asta...)

2.3.12.3. Condiționala potențială exprimă o condiție socotită de locutor drept realizabilă:

Θα έρθουμε, / εάν δεν αλλάξουμε γνώμη. (Vom veni, dacă nu ne schimbăm părerea.)

Θα φθάσουμε, / μόνο μη συμβεί κάτι. (Vom veni, doar să nu se întâmple ceva.) [excepția]

2.3.12.4. Condiționala eventuală exprimă o condiție care, din punctul de vedere al locutorului, se raportează la viitor:

“Εάν ο εχθρός σου πέσει, / μη χαιρεκακήσεις, / και εάν ανατραπεί, / μην καμαρώνεις.” (Pr. 24, 17) (Dacă dușmanul tău cade, nu te bucura, și de se poticnește, nu te veseli.)

“Στενοχωριέται: α χτυπήσουν την πόρτα / ποιος θ’ ανοίξει; Αν ανοίξει βιβλίο / ποιον θα κοιτάξει; Αν ανοίξει την ψυχή του / ποιος θα κοιτάξει; Αλυσίδα.” (Sef.17) (Se-ntristează: dacă cineva bate la ușă cine va deschide? / Dacă se deschide-o carte, cine se va uita? Dacă-și deschide / sufletul cine-l va privi? Lanț.)

“Εάν πεινάει ο εχθρός σου, / δίνε του ψωμί, / και εάν διψάει, / πότιζέ τον.” (Pr. 25, 21-22) (Dacă dușmanul tău flămânzește, dă-i pâine, și de-nsetează, adapă-l.)

Να μην πάω, / θα στενοχωρηθεί. (Să [= dacă] nu mă duc, se va supăra.)

Πάρε με τηλέφωνο, / *εάν χρειαστείς κάτι*. (Sună-mă, dacă ai nevoie de ceva.)

Αν το ζητήσεις, / *θα το συζητήσουμε*. (Dacă o cere, vom discuta.)

Θα σε βοηθήσω, / *εφόσον μου το ζητήσεις*. (Te voi ajuta, în măsura în care mi-o ceri.)

2.3.13. Propoziția consecutivă exprimă rezultatul, consecința inerentă acțiunii formulate de verbul regentei. Conjuncția principală ce introduce consecutiva este *ώστε* (να/που), dar mai sunt și alte conjuncții care pot primi valori consecutive. Adesea în regentă se află un adverb sau un adjectiv correlativ.

a) Βιαζόταν τόσο, / *ώστε δεν του τηλεφώνησε*. (Se grăbea atât, încât nu i-a telefonat.)

b) Το αποφασίσαμε οριστικά, / *έτσι ώστε δεν θα ξανασυζητήσουμε*. (Am decis, astfel încât nu vom mai discuta.)

c) Τι του είπες / *και είναι τόσο στενοχωρημένος*; (Ce i-ai spus, de e atât de supărat?)

d) Δεν είναι τόσο χαλός, / *να μην καταλάβει*. (Nu e atât de prost, să nu înțeleagă.)

e) Είναι αρκετά αφελής / *για να κάνει κάτι τέτοιο*. (E destul de naiv să facă așa ceva.)

f) Τέτοιος ήταν / *που δεν τον καταλάβαινε κανείς*. (Un astfel [de om] era, că nu-l înțelegea nimeni.)

g) Αγόρασε τόσα / *που δεν έχει τι να τα κάνει*. (A cumpărat atâtea, că n-avea ce face cu ele.)

2.3.14. Propoziția finală exprimă scopul acțiunii din regentă. Este introdusă prin conjuncția *να*, *για να*, *μην*, (*για να*) *μην* etc. sau cu locuțiuni conjuncționale. Se construiește cu conjunctivul.

a) Ηρθε / *να μας πει* / *τι συνέβηκε*. (A venit să ne spună ce s-a întâmplat.)

b) Θα παμε εμείς / *για να μην ταλαιπωρηθούν αυτοί*. (Ne vom duce noi, ca să nu se ostenească ei.)

“Το σημειώνω αυτό / *όχι για να ζητήσω την επιείκεια (...)*, / *αλλά για να εξηγήσω την απουσία...*” (Sef. 1, 14) (Notez aceasta nu ca să cer îngăduința [...], ci ca să explic absența...)

c) Πήγα εκεί / *μήπως και βρω κάποιο σοφό*. (M-am dus acolo, poate voi găsi un înțelept.)

d) “Εκφράζονται φόβοι / *ότι θα ξεσπάσει τεχνητός εμφύλιος πόλεμος στη χώρα εκείνη, / με στόχο να μη λάβει η χώρα μερίδιο της*

μεταφοράς...” (B 30) (Se exprimă temeri că va izbucni un război civil artificial în acea țară, cu scopul de a nu primi țara [respectivă] partea transportului...)

e) “Στο σπίτι αυτού / που σε αγαπάει, / σπάνια να οδηγείς τα πόδια σου, / για να μη σε βαρεθεί / και σε αποστραφεί.” (Pr. 25, 17) (În casa celui ce te iubește mergi arareori, ca nu cumva să se sature de tine și să te urască.)

f) “Στείλε λαμπρούς κήρυκες, Θεέ μου, 1/ να σκορπίζουν άφθονο το λόγο Σου 2/ και να γεμίζουν καρποφορία πνευματική τα τέκνα της 3/”. (D.G.106) (Trimite, Doamne, propovăduitori străluciți să răspândească din belșug cuvântul Tău și să umple de rodnicie duhovnicească pe fiii ei.)

1 (regenta)

⇨ ⇩

⇨ ⇩

(finala) 2 ⇨ και ⇨ 3 (finala)

Când, din punctul de vedere al locutorului, scopul urmărit este nesigur, incert în privința realizării, propoziția finală este introdusă de locuțiunea προκειμένου να = για να.

1. Πώλησε τα πάντα, / προκειμένου να αποκτήσει το αναγκαίο ποσό.
(A vândut totul, ca să obțină suma necesară.)

2. “Προκειμένου να εδρεώσει την εξουσία του, / δεν edίσταξε / να ποδοπατεί το θέλημα του Θεού.” (D.G.114) (Ca să-și întărească puterea, nu a șovăit să calce voia lui Dumnezeu.)

2.3.15. Propoziția concesivă îndeplinește rolul unui determinant ad-verbal ce exprimă concesia, elementul care ar fi trebuit să împiedice împlinirea acțiunii formulate de predicatul regentei. Concesiva este introdusă prin conjuncții sau locuțiuni conjuncționale ca: μολονότι, κι’ αν, έστω και αν, και να, όσο και να, όπως και να, παρόλο που, αν και.

2.3.15.1. Concesia reală:

Μολονότι διάβασε, / δεν πέτυχε. (Deși a învățat, nu a reușit.)

Παρόλο που είναι σοβαρός, / είναι άνεργος. (Cu toate că e serios, e șomer.)

Αν και του μιλήσαμε, / δεν μας άκουσε. (Deși i-am vorbit, nu ne-a ascultat.)

“Και έναν νεκρό / μπορούσε / να τον επαναφέρει στη ζωή, / άσχετα αν μέχρι τότε δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ τέτοια φοβερή θαυματουργία.” (D.G.127) (Putea întoarce la viață chiar și-un mort,

indiferent dacă până atunci nu se mai înfăptuise nicicând o atât de grozavă minune.)

“Υπερασπίζει τις εικόνες / χωρίς να υπάρχουν εικονομάχοι. Πολεμά την ένωση / χωρίς να ταξιδεύουν οι Παλαιολόγοι στον Πάπα.” (Pap. 2, 75) (Apără icoanele fără să existe iconoclaști. Combate uniația fără ca Paleologii să călătorească la Papă.)

2.3.15.2. Concesia ireală (ipotetică):

Όσο και να του μιλήσει, / δεν θα πάει. (Oricât i-ar vorbi, nu va merge.)

Ό’τι και να της πει, / δεν θα την πείσει. (Orice i-ai spune, n-o vei convinge.)

Όπως και να του συμπεριφερθείς, / αυτός δεν αλλάζει. (Oricum te-ai purta cu el, nu se schimbă.)

“Όπου και να ταξιδεύω / η Ελλάδα με πληγώνει.” (Sef.99) (Oriunde aș călători, Ellada mă rănește.)

2.3.15.3. Concesia eventuală:

Ακόμη κι’ αν δεν χρειαστεί, / θα πάμε. (Chiar de n-ar fi nevoie, vom merge.)

Και να σου μιλήσει, / να μην της απαντήσεις. (Chiar de ți-ar vorbi, să nu-i răspunzi.)

IV. LEXICUL

1. GENERALITĂȚI

Lexicul limbii neelene, ca de altminteri lexicul oricărei limbi, departe de a constitui o masă omogenă, uniformă și monocromă, este un mecanism viu, în continuă evoluție. Lexicul limbii neelene este alcătuit, conform gramaticilor tradiționale ce urmează criteriul temporal (istoric), din trei straturi. Primul strat este alcătuit din cuvintele care s-au păstrat până astăzi (cuvinte existente în greaca veche, în antichitate, până în primele secole după Hristos). Al doilea strat ar fi alcătuit din cuvintele apărute în limba greacă din epoca postcreștină până la începutul secolului al XIX-lea. Al treilea strat cuprinde cuvintele ce au intrat în limbă începând cu secolul al XIX-lea și până astăzi.

2. STRATURILE LEXICULUI NEOGREC

2.1. **Primul strat**, așa-numitul strat vechi (παλιό στρώμα), este alcătuit din cuvinte de origini diferite:

- a) cuvinte de origine indoeuropeană: πατέρας, μητέρα, μέρα, νύχτα etc.
- b) cuvinte pregrecești: θάλασσα, νησί, δάφνη, Αθήνα, ελιά, κυπαρίσσι etc.
- c) cuvinte de origine ebraică (αρραβώνας), egipteană (πυραμίδα), feniciană (majoritatea numelor literelor alfabetului grecesc), aramaică (αββάς) etc.
- d) cuvinte de origine ebraică și aramaică, intrate în limbă prin intermediul Evangheliilor: αμήν, βελζεβούλ, σατανάς, σεραφείμ, χειρουβείμ, ωσαννά, Γολγοθάς, Μεσσίας, Πάσχα, Σάββατο etc.
- e) cuvinte de origine latină ce au pătruns în limbă deja din perioada primelor secole precreștine: κάμαρα, πόρτα, σκάλα, κάμπος, κάστρο, μανουάλι, ράσο, δίσεχτος, κάλαντα etc.

2.2. Al doilea strat

Începând din perioada creștinismului, pe toată durata Evului Mediu, până aproximativ la finele secolului al XIX-lea, limba greacă se îmbogățește cu o sumă de cuvinte împrumutate din limbile popoarelor cu care a intrat în contact de-a lungul timpului. Acest al doilea strat al limbii cuprinde cuvinte din limbile italiană, turcă, arabă, albaneză și din limbi balcanice.

2.2.1. limba italiană: καπετάνιος, βάζο, κασέλα, σαρδέλα etc.

2.2.2. limba franceză: κορσές, μπιζού etc.

2.2.3. limba turcă: γιαχί, γιουβέτσι, χαλβάς, παράς, τενεκές, μουσαφίρης etc.

2.2.4. limbi slave: βέρβεριτσα, κοτέτσι etc.

2.2.5. limba albaneză: γκιόνης, φλογέρα, Λιόσια etc.

2.2.6. limba arabă: ατλάζι, μαϊμού, σιρόπι, φέσι, χαρέμι etc.

Cuvintele aparținând acestui strat secundar au reușit să se adapteze sistemului fonetic și morfologic grecesc, spre deosebire de împrumuturile de dată mai recentă, aparținând celui de-al treilea strat.

2.3. Al treilea strat

Al treilea strat al lexicului cuprinde atât împrumuturi, cât și cuvinte savante.

2.3.1. Cuvintele străine (ξένες λέξεις), împrumutate de obicei din limbile occidentale, exprimă: termeni culturali, tehnici, științifici etc.

a) din franceză: ζακέτα, λικέρ, πατέ, ρομαντικός

b) din engleză: βαγόνι, καμπίνα, μπιφτέκι, πικνίκ

2.3.2. De asemenea, lexicul neolen cuprinde cuvinte grecești care, după ce au trecut (de obicei din greaca veche) în alte limbi, au fost împrumutate de neogreacă din limbile respective. Aceste tipuri de împrumuturi lexicale se numesc contra-împrumuturi (αντιδάνεια).

ngr. αμπάρι < turc. ambar < gr.v. εμπόριον

ngr. ελιξήριο < arab. el iksir < gr.v. ξηρίον

ngr. διαμάντι < it. diamante < lat. diamas < gr.v. αδαμάς

ngr. παλάβρα < sp. paravra < lat. paravola < gr.v. παραβολή

2.4. Al patrulea strat

Lexicul neogrec cuprinde cuvinte populare (λαϊκές) și cuvinte culte (λόγιες), acestea din urmă clasificându-se, în funcție de originea lor, în cuvinte antice (αρχαίες) și neologisme (νεόπλαστες/νεολογισμοί). La acestea se adaugă cuvintele străine, compuse din cuvinte provenite din greaca veche: βίοςφαιρα (< engl. biosphere), βιοσύνθεση (< engl. biosynthesis), βιορυθμός (< engl. biorhythm), βιονομία (< engl. bionomics), βιοενέργεια (< fr. bioénergie), θερμόμετρο (< engl. thermometer).

2.4.1. Cuvintele populare sunt cuvinte moștenite din greaca veche sau cuvinte care, deși împrumuturi, s-au încetățenit în limba neogreacă.

2.4.2. Cuvintele savante au apărut îndeosebi în secolele XIX și XX, în încercarea savanților de a exprima toate nuanțele și sensurile științifice /culturale, pentru care era absolut necesară crearea unor cuvinte. Poate fi vorba despre cuvinte moștenite din greacă veche ce nu s-au menținut în limbă ci, de-a lungul secolelor, au dispărut practic din uz, revenind mai apoi, fie cu sensul inițial, fie cu sens schimbat (καθηγητής, συμβόλαιο, γυμνάσιο).

În general, neologismele în neogreacă sunt cuvinte formate pe teme din greaca veche, menite a desemna realități noi: δημοσιογράφος, προσγειώνομαι, ταχυδρομείο.

2.5. Cuvinte moștenite din greaca veche

Uneori, aceste împrumuturi interne au sensuri diferite în limba populară și în cea savantă.

- a) χορός: dans (în limbaj popular)
cor (în limbaj savant)
- b) παιδεύω: a chinui (în limbaj popular)
a educa (în limbaj savant)

3. DERIVAREA

3.1. Derivarea cu prefixe

Derivarea (παραγωγή) cu prefixe (προθήματα) sau cu pseudoprefixe (ψευδοπροθήματα)¹ este socotită de gramaticile tradiționale neoeleene² ca fiind compunere (σύνθεση) cu particule (αχώριστα μόρια). Gramaticile de dată mai recentă³ apreciază pe drept cuvânt că este vorba despre derivare cu prefixe. De menționat faptul că prefixele adevărate nu sunt cuvinte autonome. Ele nu schimbă categoria gramaticală a temei și nu pot fi socotite elemente de compunere (așa cum unii lingviști socotesc a fi vechile prepoziții din greaca veche sau chiar alte părți de vorbire din greaca veche, care nu mai sunt autonome în neogreacă), deci nu pot fi considerate ca prim element al unei compuneri. Astfel, αρχι-, γέω-, ενδο-, ευρω-, ημι-, παν-,

¹ Babiniotis, G., "Γραμματική της νέας Ελληνικής - Δομολειτουργική/ Επικοινωνιακή, Ι ΤΟ ΟΝΟΜΑ"- Ελληνικά γράμματα, Ατена, pp.76-79.

² Triandafilidis, M., "Νεοελληνική γραμματική της δημοτικής", Salonic, 1996.

³ Mackrige, P., op.cit., pp.442-445.

υδατο-, υδρο-, ραδιο-, τηλε-, ψευδο-, μακρο-, μικρο- etc., ce nu au sens autonom, sunt considerate totuși, ca o formulă de compromis între gramaticile vechi și cerințele logicii semantice, pseudoprefixe (ψευδοπροθήματα)¹.

Limba neogreacă recurge la derivare ca la unul dintre cele mai la îndemână mijloace a îmbogățire a lexicului. O sumă de cuvinte sunt formate prin supraprefixare, adică printr-un cumul de prefixe.

Ex.: διασυμαχικός < δια + συν + μαχ + ικός (< engl. inter-allied)

παρακαταθήκη < παρά + κατά + θήκη

αντιμετάθεση < αντί + μετά + θέση

επενδύω < επί + εν + δύω

προκαταβάλλω < προ + κατά + βάλλω

δισιδύω < δια + εις + δύω

προεξάγω < προ + εξ + άγω

προεξαγγέλλω < προ + εξ + αγγέλλω

συναναστροφή < συν + ανά + στροφή

αντεπεξέρχομαι < αντι + επι + εξ + έρχομαι

Foarte des întâlnite sunt derivatele parasintetice, adică derivatele ce recurg simultan la un prefix și un sufix.

Ex.: εμπλουτίζω < εν + πλουτ + ίζω

εμπλουτισμός < εν + πλουτ + ισμός

εγχειρίζω < εν + χειρ + ίζω

εκθρονίζω < εκ + θρον + ίζω

Neogreaca recurge la două categorii de prefixe. Prima categorie este alcătuită în majoritate din vechi prepoziții din greacă care mai sunt uzitate sau sunt folosite cu sens schimbat. A doua categorie de prefixe este provenită tot din greaca veche, dar se bucură de o mai largă utilizare în neogreacă². Aceste prefixe sunt socotite uneori drept pseudo-prefixe.

¹ Babiniotis, G., op.cit., pp.76-79.

² Cele trei surse principale la care am recurs în redactarea acestui capitol (Dicționarul Babiniotis, Gramatica Triandafilidis și Limba neogreacă a lui Mackridge) au păreri diferite în ce privește prefixele pe care le vom prezenta. În general, Babiniotis le socotește ca fiind particule -αχώριστα μόρια- (ce constituie primul element al unor cuvinte compuse), urmând îndeaproape Gramatica Triandafilidis. Mackridge le socotește prefixe (προθήματα), iar cuvintele astfel formate le definește ca derivate (παράγωγα). În cazul fiecărui prefix în parte, vom da trimiterile directe la cele trei surse de bază.

3.1.1. Cele mai productive prefixe provenite din preverbe, aparținând primei categorii, sunt următoarele:

3.1.1.1. **ανά-** (-ανά) / **επανά-** (< επί + ανά) exprimă repetiția acțiunii sau caracterizează o mișcare ascendentă. (Sinonim adesea cu ξανά.) [B.148 / Tr.145, M. 443-444]. A nu se confunda cu **ανα-** privativ: ά-φωνος / α-όμματος / α-νομία.

ανα-βιώνω	- a re-trăi
ανα-γέννηση	- re-naștere
ανα-δόμηση	- re-structurare
ανα-καλύπτω	- a descoperi
ανα-πληρώνω	- a înlocui
ανα-πτύσσω	- a dezvolta
ανα-τιμώ	- a supra-aprecia
επαν-έκδοση	- re-editare
επάν-οδος	- re-venire
επανα-φέρω	- a re-aduce

3.1.1.2. **αντι-** / **αντ-** / **ανθ-** înaintea cuvintelor ce aveau spirit aspru (< αντί). [B.205 / Tr.145, M.443-444]. Exprimă poziția în față, opoziția, gradul imediat inferior al unei funcții, reciprocitatea, echivalența, asemănarea, combaterea sau reacția față de o anumită acțiune. Are sens temporal în adverbele derivate.

αντι-μέτωπος	- în față
αντι-παιδαγωγικός	- anti-pedagogic
αντι-πρόεδρος	- vice-președinte
αντ-απαντώ	- a replica (a răspunde)
αντι-γράφω	- a copia
αντι-διαδήλωση	- contra-manifestație
αντι-πυρετικό	- anti-piretic
αντ-αγωνισμός	- ant-agonism
αντ-ανάκλαση	- reflectare
αντ-επίθεση	- contra-atac
ανθ-έλληνας	- anti-elen
ανθ-ίσταμαι	- a rezista
αντι-προχθές	- răș-alaltăieri

Înaintea unei vocale, **αντι-** suferă uneori eliziunea lui -t-, dar alteori acesta se menține, îndeosebi în derivatele de dată mai recentă care mențin vocalele în hiat: **αντι-αεροπορικός** (antiaerian).

3.1.1.3. **αμφι-** (< αμφί < I.E. *ambu) este socotit de B. ca fiind un pseudoprefix. Dă verbului sensul unei acțiuni petrecute "în jurul", circular sau de ambele părți. [B.145 / Tr.145, M.443-444]

αμφι-δέξις	- ambi-dextru
αμφι-θέατρο	- amfi-teatru
αμφι-λεγόμενος	- contestat
αμφι-σβητώ	- a contesta
αμφι-σημία	- amfisemie
αμφορέας < αμφι-φορέας	- amforă

3.1.1.4. **απο-/αφ'** (înaintea cuvintelor ce aveau spirit aspru) provine din **από**. Semantic desemnează îndepărtarea, privarea, timpul (post-, după), restul, împlinirea acțiunii, negarea. [B.239 / Tr.145, M.443-444]

απο-βαίνω	- a deveni
απο-γειώνομαι	- a decola
απο-δι-οργάνωση	- dez-organizare
απ-άνθρωπος	- ne-om
απο-γοήτευση	- dez-amăgire
από-γνωση	- dez-nădejde
απο-βίβαση	- de-barcare
από-γευμα	- după-amiază
από-γονος	- descendent
απο-δεκατ-ίζω	- a decima
απο-θέτω	- a de-pune
απο-δοκιμάζω	- a dez-aproba
απο-κλειστικός	- exclusiv

3.1.1.5. **δι(α)-** (< δια) indică diviziunea, despărțirea, risipirea, dezacordul, înfruntarea, opoziția, reciprocitatea, mișcarea în spațiu, durata, întreruperea, relația între, excelența. [B.481 / Tr.145, M.443-444]

δια-νέμω	- a îm-părți
δια-χωρίζω	- a despărți
δια-κρίνω	- a dis-cerne
δια-σπείρω	- a răspândi
δι-αγωνισμός	- concurs
διά-λογος	- dialog
διά-σημος	- celebru
δια-σχίζω	- a străbate
δια-νύω	- a străbate
δια-κόπτω	- a între-rupe

δια-κρατικός	- inter-statal
δια-βεβαιώνω	- a confirma
διά-βημα	- demers
δια-ζύγιο	- divorț
δια-κήρυξη	- proclamație
δια-μαρτυρούμαι	- a protesta
δια-νοούμενος	- intelectual
δι-ανοίγω	- a între-deschide

3.1.1.6. **εισ- (εσ-) < εις** [B.566 / Tr.145, N.443-444] și **εν- < εν** [B.607 / Tr.145, M.443-444] indică mișcarea spre interior, integrarea. Nazala suferă o serie de alterări înaintea inițialei consonantice:

- εν > εγ (γ, κ, χ) / έγ-χρωμος
- εν > εμ (β, π, φ, μ) / έμμεσος
- εν > εν (δ, θ, ζ, ν, σ, τ) / ένδοξος
- εν > ελ/ερ (λ, ρ) / έλλειμμα - έρρινος

εισ-άγω	- a importa
εισ-έρχομαι	- a intra
είσ-οδος	- intrare
εισ-πλέω	- a intra în port
εισ-πνέω	- a inspira
εν-ήμερος	- informat
εν-θαρρύνω	- a în-curaja
εγ-χείρηση	- operație
εγ-κατά-σταση	- instalare
έμ-μετρος	- în versuri
έμ-βρυο < εν + βρύο	- embrion
έλ-λογος < εν + λόγος	- rațional, logic
έμ-μεσος	- indirect

3.1.1.7. **εκ- / εξ- (< εκ, εξ < I.E. *eks)** indică schimbarea stării, privarea, emfaza, scoaterea, ieșirea (din) [B.569 / Tr.145, M.443-444]

εκ-κένωση	- a evacua
εκ-δηλώνω	- a exprima
εκ-δίκηση	- răzbunare
εκ-διώκω	- a alunga (din)
εκ-θρονίζω	- a de-trona
εκ-θέτω	- a ex-pune
εξ-αγριώνω	- a înfuria foarte tare
έξ-οδος	- ieșire, exod

3.1.1.8. **επι- / επ- / εφ-** (< **επί**) este un preverb cu valoare lexicală având sensul de “pe, peste, după”. [B.649 / Tr.145, M.443-444]

1. επι-βαίνω	- a sui
2. επι-βιώνω	- a supra-viețui
επι-βολή	- impunere
επι-γραφή	- epigramă, inscripție
επι-δέξιος	- îndemânatic
επι-θεώρηση	- supraveghere, viză, supervizare
επι-κήδειος	- funebru, funerar
επι-μένω	- a insista
επι-πρόσθετος	- suplimentar

3.1.1.9. **κατα- / κατ- / καθ-** (< **κατά**) indică sensul **descendent**, intensitatea mare, opoziția violentă etc. [B.852 / Tr.145, M.443-444]

κατα-βάλλω	- a de-pune
κατα-γελώ	- a râde de cineva
κατ-αγγέλω	- a denunța
κατα-θλίβω	- a întrista foarte tare
κατα-κλυσμός	- cataclism
κατα-καίω	- a arde până nu mai rămâne decât cenușa
κατα-κόκκινος	- foarte roșu
κατα-στροφή	- catastrofă

3.1.1.10. **μετα- / μετ- / μεθ-** (< **μετά**) este un preverb cu sens înrudit cu cel al prepoziției respective. Indică consecutia temporală (“post-”), tranziția, trecerea spre ceva nou (“trans-”) [B.1085 / Tr.145, N.443-444]

μετα-μοντερνισμός	- post-modernism
μετα-γραφή	- transcriere
μετα-πτυχιακός	- post-universitar
μετα-διδακτορικός	- post-doctoral
μετα-βυζαντινός	- post-bizantin
μετα-μορφώνω	- a trans-forma
μετα-δίδω	- transmit
μετα-βολισμός	- metabolism

3.1.1.11. **παρα-** (< **παρά**) exprimă proximitatea (lângă), paralelismul, fraudă, opoziția, greșeala, înlocuirea, schimbarea, privarea, exagerarea (cu verbe). [B.1330 / 1 / Tr.145, M.443-444]

παρα-θαλάσσιος	- riveran
παρα-θέτω	- a alătura, a pune alături, a expune

παρά-νομος	- i-legal	
παρα-βιάζω	- a încălca (o lege)	
παρα-βλέπω	- a ignora	
παρ-άγω	- a produce	
παρα-δίδω	- a preda	
παρα-δουνάβιος	- dunărean	
παρα-πόταμος	- afluent [al unui râu]	
παρα-κάνω	- a exagera, a întrece măsura	
παρ-ακμή	- declin	
παρα-κάτω	- mai jos	507 /
παρ-άκτιος	- aflat la malul mării	afară
παρα-κυβέρνηση	- guvern paralel	
παρά-λογος	- absurd	ε
παρα-ληρώ	- a delira	înțepni
παρ-αγγελία	- comandă	
παρα-στρατιωτικός	- para-militar	
παρα-ψυχολογία	- para-psihologie	

3.1.1.12. **περι-** (< **περί**) și-a păstrat valoarea adverbială inițială exprimând încercuirea, mișcarea circulară, întărirea (accentuarea) sensului cuvântului determinat, atenția, grija/indiferența. [B.1389 / Tr.145, M.443-444]

περι-κυκλώνω	- a încercui	
περι-λαίμιο	- guler, zgardă	
περί-φημος	- foarte celebru	734
περι-ζήτητος	- foarte căutat	11.1.1.8
περι-ποίηση	- îngrijire	η 18
περι-φρόνηση	- dispreț	516
περι-βάλλω	- a înconjura ceva cu ceva	
περι-γελώ	- a ridiculiza	
περι-δέραio	- colier	
περι-έχω	- a cuprinde	
περι-τοιχίζω	- a înconjura cu ziduri	
εμ-περι-έχω	- a cuprinde	
εμ-περι-κλείω	- a cuprinde	

3.1.1.13. **προ-** (< **προ**) ca preverb exprimă ideea circumstanței de timp sau spațiu, ordinea, viteza executării unei acțiuni, stadiul inițial al unui proces, superioritatea, întâietatea, opțiunea “pentru”. [B.1485 / Tr.145, M.443-444]

προ-χωρώ	- a avansa
προ-ετοιμάζω	- a pre-găti
προ-αισθάνομαι	- a pre-simți
προ-κάτοχος	- predecesor
πρό-γονος	- strămoș
προ-λαβαίνω	- a apuca
πρό-λογος	- prolog (cuvânt înainte)
προ-ϊστάμενος	- șef
προ-καθήμενος	- întâistătător (al Bisericii)
προ-φανής	- evident
προ-κρίνω	- a prefera
προ-άγω	- a promova, a avansa
πρό-γευμα	- mic-dejun
πρό-νοια	- pronie
προ-αίσθημα	- pre-sentiment

3.1.1.14. **προσ-** (< **προς**) ca preverb exprimă (atașat verbului/substantivului) adăugirea, porunca, acordul, prefăcătoria. [B.1505 / Tr.145, M.443-444]

προσ-γειώνω	- a ateriza
προσ-αρμογή	- adaptare
προσ-βάλλω	- a jigni
προσ-αυξάνω	- a crește și mai mult
προσ-έγγιση	- apropiere [de]
προσ-έλευση	- venire [spre]
προσ-έρχομαι	- a veni [spre]
προσ-ηλιακός	- însořit (expus spre soare)
προσ-θέτω	- a adăuga
πρόσ-κληση	- invitație
προσ-τάζω	- a porunci
προσ-ποιούμαι	- a se preface

3.1.1.15. **συ(v)- / συμ- / συγ- / συλ- / συρ- / συσ-** (< **συν**) exprimă, atașat verbului/substantivului, ideea de asociere, unire, participare în comun, acord, compunere etc.

συγ-κατάβαση	- acord
συγ-κάτοχος	- coproprietar
συγ-κεντρώνω	- a concentra
συγ-γενής	- rudă
συγ-κριτικός	- comparativ
συγ-χαίρω	- a felicita

συ-ζήτηση	- discuție
συλ-λογία	- colecție
συλ-λογικός	- colectiv
συμ-βάλλω	- a contribui
συμ-μαζεύω	- a aduna [la un loc]
συμ-πάθεια	- simpatie
συμ-πίπτω	<i>ini</i> - a coincide
σύμ-φωνο	- acord
συν-αλλάσσω	<i>la</i> - a face schimb
συν-αντουργός	- co-autor, complice
συν-εορτάζω	- a serba [împreună]
σύρ-ριζα	- [din] rădăcină
συσ-σώρευση	- adunare, acumulare
συ-σπειρώνω	- a aduna [în jurul cuiva]

3.1.1.16. **υπερ-** (< **υπέρ**) își păstrează valoarea adverbială, semnificând “deasupra” sau “dincolo de”. Exprimă transcenderea limitelor, exagerarea, excelarea etc. [B.1855 / Tr.145, M.443-444]

υπερ-αγαπώ	- a iubi [extrem de mult]
υπερ-άνω	- mai presus [de]
υπέρ-βαση	- transcendere
υπερ-βολή	- hiperbolă, exagerare
υπερ-ατλαντικός	- transatlantic
υπερ-ευαίσθητος	- hipersensibil
υπέρ-ηχοι	- ultrasunete
υπερ-ηφάνεια	- mândrie
υπέρ-λαμπρος	- foarte strălucitor
υπερ-θετικός	- superlativ
υπερ-ρεαλισμός	- suprarealism
υπερ-τυχερός	- foarte norocos
υπερ-ψηφώ	- a vota pentru [în favoarea]
υπερ-ωρία	- ore suplimentare
υπερ-φυσικός	- supranatural
υπερ-εγώ	- supraeu

3.1.1.17. **υπο-** / **υπ-** / **υφ-** (< **υπό**), opus ca sens preverbului **υπερ-**, exprimă, alipit verbului/substantivului, situarea “sub”, clandestinitatea, suspiciunea, presupunerea, ilegalitatea, mișcarea regresivă, insuficiența, dezavantajul, privarea, defectul, inferioritatea etc. [B.1867 / Tr.145, M.443-444]

1.1	υπό-γειος	- subteran
	υπο-τάσσω	- a subordona
	υφ-υπουργός	- subsecretar de stat
	υπό-κοσμος	- lume interlopă
	υπο-γλυκαιμία	- hipoglicemie
	υπο-συνείδητο	- subconștient
[2]	υπο-τίμηση	- subapreciere
	υπο-γραμμίζω	- a sublinia
	υπο-δομή	- infrastructură
	υπο-θετικός	- ipotetic
3.1	υπο-καθιστώ	- a înlocui
	υπο-κατάσταστο	- substitut
	υπο-κινώ	- a instiga
3.1.1	υπο-κριτής	- ipocrit
	υπο-κουλτούρα	- sub-cultură
	υπο-νομεύω	- a submina
	υπο-κοριστικό	- diminutiv
	υπο-μένω	- a răbda
3.1	υπό-νοια	- bănuială
benef.	ύπ-οπτος	- suspect

3.1.2. A doua categorie de prefixe menționată la începutul capitolului destinat derivării cu prefixe provine tot din greaca veche, bucurându-se însă de o mai largă utilizare. Unii lingviști consideră că acestea nu sunt prefixe propriu-zise, ci pseudoprefixe (ψευδοπροθήματα). Cele mai frecvente sunt prefixele: α-¹, αει-, ακρ(ο)-, αυτο-, διχο-, δυσ-, ενδο-, εξω-, ευ-, ευρω-, ημι-, ξε-, ομ(ο)-, παν-, τηλε-.

Tr 3.1.2.1. α- / αν- (privativ) [B.148 / Tr.145, M.445]

α-βάσιμος	- neîntemeiat
α-βάπτιστος	- nebotezat
ά-γνωστος	- necunoscut
α-διά-βροχος	- impermeabil
α-διά-θετος	- indispus
α-ήττητος	- neînvins
α-κατα-νόητος	- ininteligibil
αν-ύπαρκτος	- inexistent

¹ Babinotis socotește α- privativ dept particulă (αχώριστο μόριο). Mackridge crede că avem de-a face cu un prefix (op.cit., p.444), iar Triandafilidis îl încadrează tot în categoria particulelor.

3.1.2.2. **αιι-** (< **αιί**) [B.75 / Tr.145, M.445]

αιι-πονος	- veșnic plin de dureri
αιι-θαλής	- veșnic verde
αιι-παρθένος	- pururi fecioara (Maria)
αιι-ποτε	- mereu, continuu

3.1.2.3. **ακρ(ο)-** (desemnează extremitatea) [B.110 / Tr.145, M.445]

ακρο-βάτης	- acrobat
ακρο-γιαλιά	- țărnul mării
ακρο-δεξιά	- extrema dreaptă
ακρο-μεγαλία	- acromegalie
ακρο-πατώ	- a călca în vârful picioarelor

3.1.2.4. **αρχι-** / **αρχ-** -dă substantivelor sensul de: început, excelență, înțâietate etc. [B.297 / Tr.145, M.445]

αρχι-ατρος	- medic-șef
αρχι-διάκονος	- arhidiacon
αρχι-επίσκοπος	- arhiepiscop
αρχι-μαφιόζος	- cap al mafiei
αρχι-συντάκτης	- redactor-șef
αρχι-τεμπέλης	- foarte leneș

3.1.2.5. **αυτ(ο)-** [B.322 / Tr.145, M.445]

αυτ-απάρνηση	- negare de sine
αυτ-ισμός	- autism
αυτο-άμυνα	- autoapărare
αυτο-εξέταση	- examinare de sine
αυτο-καταστροφή	- autodistrugere
αυτο-κόλλητος	- autocolant
αυτο-συνείδηση	- conștiință de sine

3.1.2.6. **διχο-** [B.523 / Tr.145, M.445]

διχο-τομία	- dihotomie
διχο-γνώμια	- opinie diferită

3.1.2.7. **δυσ-** [B.537 / Tr.145, M.445]

δυσ-αρέσκεια	- neplăcere
δυσ-εξηγητος	- greu de explicat
δυσ-οσμία	- miros neplăcut
δυσ-πιστία	- neîncredere
δυσ-τυχής	- nefericit
δυσ-ώνυμος	- rău famat

3.1.2.8. ενδο- / εσω- [B.612 / Tr.145, M.445]

ενδο-γαμία	- endogamie
ενδο-κρινολογία	- endocrinologie
ενδό-μυχος	- interior, intim
ενδο-σκόπηση	- endoscopie, introspecție
εσω-στρέφεια	- introvertire
εσω-τερικός	- interior, intern

3.1.2.9. εξω- [B.640 / Tr.145, M.445]

εξω-γήινος	- extraterestru
εξω-κοινοβουλευτικός	- extra-parlamentar
εξω-συζυγικός	- extraconjugal
εξω-φρενικός	- exofrenic, nebunesc
εξώ-φυλλο	- copertă

3.1.2.10. ευ- < gr.v. ευ (adverb ce desemnează calitatea pozitivă, benefică a realității exprimate de derivat) [B.686 / Tr.145, M.445]

Ευ-αγγελισμός	- Bunavestire
Ευ-αγγέλιο	- Evanghelie
ευ-άρεστος	- bine plăcut
ευ-απόδεικτος	- ușor de dovedit
ευ-εργέτης	- binefăcător
[24] ευ-δοκώ	- a binevoi

3.1.2.11. ευρω- (< Ευρώπη) în cuvinte derivate de dată recentă. [B.696 / Tr.145, M.445]

ευρω-βουλευτής	- parlamentar în Parlamentul Europei
ευρω-κεντρισμός	- eurocentrism
ευρω-εκλογές	- euro-alegeri (pentru Parlamentul Europei)
ευρω-κοινοβούλιο	- Parlamentul Europei
ευρω-λίγκα	- Euroliga
ευρώ/ ευρώ (το)	- euro (moneda comunitară)

3.1.2.12. ημι- exprimă jumătatea sau împlinirea pe jumătate. [B.735 / Tr.146, M.445]

ημι-διαφανής	- semitransparent
ημι-διατροφή	- demipensiune
ημί-θεος	- semizeu
ημι-μαθής	- semidoct

3.1.2.13. **ξε-** exprimă privarea, emfaza, petrecerea unui răstimp într-un loc, o calitate ce s-a pierdut, opusul unei acțiuni [B.1221 / Tr.145, M.445]

ξε-νυχτώ	- a petrece noaptea, a înnopta
ξε-βουλλώνω	- a destupa
ξε-βρομίζω	- a curăța
ξε-γελώ	- a amăgi
ξε-θάβω	- a dezgropa
ξε-γυμνώνω	- a dezgoli
ξε-δοντιάζω	- a scoate dinții
ξε-καθαρίζω	- a curăța [pe deplin]
ξε-κόβω	- a îndepărta, a rupe [pe cineva de ceva]
ξε-ριζώνω	- a dezrădăcina
ξε-βάφω	- a decolora
ξε-κλειδώνω	- a deschide cu cheia

3.1.2.14. **ομ(ο)-** exprimă simultaneitatea, identitatea sau proveniența comună etc. [B.1265 / Tr.145, M.445]

ομο-γλωσσία	- identitate lingvistică
ομό-δοξος	- de aceeași credință
ομό-θρησκος	- de aceeași religie
ομό-φωνα	- în unanimitate

3.1.2.15. **παν-** exprimă superlativul, totalitatea etc. [B.1321 / Tr.145, M.445]

πάλ-λευκος	- foarte alb
παν-έξυπνος	- foarte inteligent
παν-ευρωπαϊκός	- paneuropean
παν-ελληνιος	- panelen
παν-άκριβος	- foarte scump

3.1.2.16. **τηλε-** < **τήλε** (adv. "departe") Cei care socotesc că acesta nu este prefix, ci primul element al compunerii, apreciază că este vorba despre "compuși alterați/falși" de vreme ce primul element este preluat din greaca veche de alte limbi care au creat cuvântul respectiv, cuvânt ce ulterior a fost calchiat de neogreacă. [B.1785 / Tr.145, M.445]

τηλε-χεριστήριο	- telecomandă (< fr. télécommandeur)
τηλε-αγορές	- tele-cumpărături (< engl. telemarketing)
τηλε-διάσκεψη	- teleconferință
τηλε-καθοδήγηση	- teleghidaj (< fr. téléguidage)
τηλε-όραση	- televiziune (< engl. télévision)
τηλε-πληροφορική	- teleinformatică (< engl. téléinformatics)

η τηλε-επικοινωνίες	- telecomunicații (< engl. telecommunication)
η τηλε-κοντρόλ	- telecontrol (< engl. telecontrol)
η τηλε-γραφία	- telegrafie (< engl. telegraphy)
η τηλε-θεατής	- telespectator
η τηλε-φωνο	- telefon (< engl. telephone)

3.2. Derivarea cu sufixe

Derivarea cu sufixe este și mai productivă ca mijloc de îmbogățire a lexicului neoelen. Sufixe (επιθήματα), atașate la cuvântul de bază (substantiv, verb, adjectiv etc.), servesc la derivarea unui cuvânt ce poate aparține sau nu aceleiași părți de vorbire ca și cuvântul de bază. Cele mai productive sufixe ce contribuie la derivarea sufixată sunt următoarele¹:

3.2.1. Derivarea de la substantive

3.2.1.1. Substantive derivate de la substantive

a) Derivate diminutive (υποκοριστικά/χαϊδευτικά):

-άκι / αλάτι > αλατάκι / ταγέρ > ταγεράκι

-άκης / κόσμος > κοσμάκης

/ sau nume de familie de origine cretană: Σηφάκης

-άκος / δρόμος > δρομάκος / φαντάρος > φανταράκος

-ίτσα / πεταλούδα > πεταλουδίτσα / δασκάλα > δασκαλίτσα

/ sau toponime de origine slavă: Βόν-ιτσα, Κόν-ιτσα

-ούδα / -ούδι / άγγελος > αγγελούδι / νεαρός > νεαρούδι

-ούλα / Άννα > Αννούλα / καρδιά > καρδούλα

-ούλης / αδερφός > αδερφούλης

-ούλι / σακί > σακούλι

-άριο (savant) / πλοίο > πλοιάριο / παιδί > παιδάριο / αλφαβητ-άριο

γλωσσ-άριο / πλανητ-άριο / ωρ-άριο

Observații:

1. Remarcăm faptul că un derivat cu sufix diminutiv nu păstrează întotdeauna sensul de diminutiv. Astfel, sufixul diminutiv -όπουλο, -οπούλα desemnează în fapt filiația (vezi și numele de familie în -όπουλος [Μαρκώπουλος]: βασιλιάς > βασιλόπουλο (fiu de rege).

-αράκι / μήλο > μηλαράκι / ψάρι > ψαράκι

-ίδιο / κράτος > κρατήδιο / σφαίρα > σφαιρίδιο

-ίσκος / πύργος > πυργίσκος / λοφίσκος / δικηγορίσκος

-ουδάκι / χωριό > χωριουδάκι

¹ Pentru un tabel complet al sufixelor vezi *Gramatica* lui Triandafilidis, pp.115-142.

2. *Derivatele diminutive sunt atât de frecvente și de expresive în limba greacă, încât uneori putem avea derivate ipocoristice derivate din alte ipocoristice (cumul de sufixe diminutive):* ἄγγελος > αγγελούδι > αγγελουδάκι. În alte cazuri, de la un substantiv se pot obține trei sau patru noi forme diminutive, fiecare din ele obținută însă cu ajutorul altui prefix: γάτα / γατάκι / γατίτσα / γατούλα.

Trebuie să menționăm faptul că foarte adesea substantivul diminutiv obținut prin derivarea cu sufix de la un substantiv își schimbă genul, cel mai adesea în neutru.

Ex.:	η βάρκα	> το βαρκάκι
	η πέτρα	> το πετραδάκι
	ο βασιλιάς	> το βασιλόπουλο / η βασιλοπούλα
	ο ἄγγελος	> το αγγελούδι

b) *Derivate augmentative (μεγεθυντικά):*

-α / βαρέλι	> βαρέλα	/ βελόνι	> βελόνα / σκαλί	> σκάλα
-άρα / φωνή	> φωνάρα	/ τρόμος	> τρομάρα	
-αράς / κοιλιά	> κυλαράς	/ παιδί	> παιδαράς	
-άρος / σκυλί	> σκυλάρος	/ κλέφτης	> κλεφτάρος	

c) *Derivate cu sens de loc (τοπικά):*

-αρείο / καμπάνα	> καμπαναρείο / πλυσταρείο	
-άδικο / -ίδικο / γαλατάς	> γαλατάδικο / ράφτης	> ραφτάδικο
	/ fast-food	> φαστφουντάδικο
-είο / πατριάρχης	> πατριαρχείο	
-ιο / εστιατορας	> εστιατόριο	

d) *Derivate cu sens colectiv (συλλογικά):*

-ιά / -ιάς / πεύκο	> πευκιάς (brădet)	
-ώνας / στρατός	> στρατώνας	
	περιστέρι	> περιστεριώνας
	ξένος	> ξενώνας

e) *Derivate ce indică originea/naționalitatea (εθνικά):*

-ίτης / Ανατολή	> Ανατολίτης (Anatolit)	
-αΐτης / Μοριάς	> Μοραΐτης	
-ανός / -ιανός / Αφρική	> Αφρικανός	
	Πάρος	> Παριανός
-άνος / Ρουμανία	> Ρουμάνος	
-αίος / Ευρώπη	> Ευρωπαίος	
	Αθήνα	> Αθηναίος

-αίοι / (nume de familie și meserii)

Κολοκοτρων-αίοι / νυκοκυρ-αίοι

-έζος / Σκοτία > Σκοτσέζος

3.2. -ιάτης / Σπάρτη > Σπαρτιάτης

-ινός / Αλεξάνδρεια > Αλεξανδρινός

-ιός / Θεσσαλονίκη > Θεσσαλονικιός

-ώτης / Ηπειρος > Ηπειρώτης

β) *Derivate ce indică nume de meserii (επαγγελματικά):*

-άς / γάλα > γαλατάς

liv -άρης / βάρκα > βαρκάρης

els -άριος / βιβλιοθήκη > βιβλιοθηκάριος

is -ιάρης / σκουπίδι > σκουπιδιάρης

is -τζής / καφές > καφετζής

g) *Derivate andronime (ανδρωνυμικά):*

-αίνα / Γιώργος > Γιώργαίνα / λύκος > λύκαινα

-ίνα / Θόδωρος > Θοδωρίνα

h) *Alte derivate:*

-ιά / σύννεφο > συννεφιά (nor / cer înnorat)

-ίας / επάγγελμα > επεγγελματίας (profesionist)

-ισμός/ χριστιανός > χριστιανισμός (creștinism)

-ιστής / άνθρωπος > ανθρωπιστής (umanist)

3.2.1.2. Adjective derivate de la substantive

-ικός / έθνος > εθνικός (național)

λαός > λαϊκός (popular)

-ικος / ψεύτης > ψεύτικος (mincinos, fals)

πυρήνας > πυρηνικός (nuclear)

-ακός / οικογένεια > οικογενειακός (familial)

-ιακός / ήλιος > ηλιακός (solar)

-ινος / μάρμαρο > μαρμάρινος (de marmoră)

-ιστικός / κορίτσι > κοριτίστικος (de fată)

-ίσιος / βουνό > βουνίσιος (de munte)

-αίος / μοίρα > μοιραίος (fatal)

γύγαντας > γυγαντιαίος (gigantic)

-άρης / -ιάρης / παιχνίδι > παιχνιδιάρης (jucăuș)

-άτικος / -ιάτικος / καλοκαίρι > καλοκαιριάτικος (văratec)

-άτος / μυρωδιά > μυρωδάτος (înmiresmat)

-είος / άνδρας > ανδρείος (bărbătesc)

-ειος / Κύκλωπας > κυκλώπειος (ciclopic)

/ Αριστοτέλειος, Ηράκλειος

- ένιος / ασήμι > ασημένιος (de argint)
- ερός / φλόγα > φλογερός (inflăcărat)
- ής / θάλασσα > θαλασσής (marin)
- ιος / ουρανός > ουράνιος (ceresc)
- λέος / θάρρος > θαρραλέος (curajos)
- λός / αμαρτία > αμαρτωλός (păcătos)
- ωτός / μετάξι > μεταξωτός (de mătase)

Observație:

Unele adjective derivate cu sufixe de la substantive nume proprii desemnează de regulă un așezământ, o fundație ce poartă numele fondatorului său. De exemplu, de la numele evergetului Ζάππας a derivat adjectivul ζάππειος > subst. το Ζάππειο. În aceeași situație sunt substantivele și adjectivele următoare, ce urmează schema:

Substantiv 1	> Adjectiv	> Substantiv 2
Ζάππας	> *ζάππειος	> το Ζάππειο
Χαροκόπος	> *χαροκόπειο	> το Χαροκόπειο
Αρσάκης	> *αρσάκειος	> το Αρσάκειο
Ωνάσης	> *ωνάσειος	> το Ωνάσειο

3.2.1.3. Verbe derivate de la substantive:

- άζω / δόξα > δοξάζω (slăvesc)
- εύω / όνειρο > ονειρεύομαι (visez)
- ίζω / αρχή > αρχίζω (încep)
- ώνω / στόλος > στυλώνω (a întări, a fixa)

3.2.2. Derivarea de la adjective

3.2.2.1. Substantive derivate de la adjective:

- α / ψυχρός > ψύχρα (răceală)
- γλυκός > γλύκα (dulceață)
- άδα / άγριος > αγριάδα (sălbăticiie)
- ίλα / άσπρος > ασπρίλα (albeală)
- οσύνη / δίκαιος > δικαιοσύνη (dreptate)
- ότητα / σκληρός > σκληρότητα (duritate)
- ύτητα / βραδύς > βραδύτητα (încetineală)

3.2.2.2. Adjective derivate de la adjective:

- ιδερός / μαύρος > μαυριδερός (negricios)
- ούλης / μικρός > μικρούλης (micuț)
- ουλός / παχύς > παχουλός (grăsuliu)

- 3.2.2.2. -ούτσικος / μικρός > μικρούτσικος (mititel) **ibid. S.E.S.E**
 -ωπός / κίτρινος > κιτρινωπός (galben)

3.2.2.3. *Verbe derivate de la adjective:*

- 3.2.2.3.1. -ώνω / μαύρος > αμαυρώνω (a vătăma, a murdări)
 -ίζω / ωραίος > εξωραίζω (a înfrumuseța)

3.2.2.4. *Adverbe derivate de la adjective:*

- άκις / πολύς > πολάκις (de multe ori)
 όσος > οσάκις (de câte ori)
 -ιστί / ελληνικός > ελληνιστί (în limba greacă)

3.2.3. *Derivarea de la verbe*

3.2.3.1. *Substantivele derivate de la verbe pot exprima:*

AGENTUL:

- ιστής / -της / μαθαίνω > μαθητής (elev)
 τραγουδώ > τραγουδιστής (cântăreț)

ACȚIUNEA / REZULTATUL ACȚIUNII:

- ητό / βογκώ > βογκητό (muget, geamăt)
 -ίδι / στολίζω > στολίδι (podoabă)
 -μα / φορτώνω > φόρτωμα (încărcătură)
 -μος / έρχομαι > ερχομός (venire)
 -ούρα / κλείνω > κλεισούρα (clisură)
 -ση / -ξη / -ψη / απαντώ > απάντηση (răspuns)
 -σιμο / -ξιμο / -ψιμο / γράφω > γράψιμο (scriere)
 -α / ανασαίνω > ανάσα (respirație)

3.2.3.2. *Υλ* -ειά / -εία / δουλεύω > δουλειά (treabă)

- ιά / -ία / θεραπεύω > θεραπεία (terapie) **S.E.S.E**
 αγγέλλω > αγγελία (anunț)
 -ι / -ιο / -ος / γελώ > γέλιο (râs)

3.2.3.3. *Adj* INSTRUMENTUL / MIJLOCUL / LOCUL ACȚIUNII:

- τήρας / κινώ > κινητήρας (motor)
 -τήρι / ψέλνω > ψαλτήριο (psaltire)
 -τήριο / δικάζω > δικαστήριο (tribunal)
 -είο / γράφω > γραφείο (birou)
 -τρα / -τρο / φέρω > φέρετρο (coșciug)
 κρεμό > κρεμάστρα (umeraș)

3.2.3.2. Adjective derivate de la verbe:

- τικός / ησυχάζω > ησυχαστικός (liniștitor)
συμπαθώ > συμπαθητικός (simpatic)
- (n) -τός / κινώ > κινητός (mobil) N.E.S.S.E
εφαρμόζω > εφαρμοστός (aplicabil)
καπνίζω > καπνιστός (afumat)
- τέος / εξοφλίζω > εξοφλιτέος (rambursabil)
πληρώνω > πληρωτέος (plătibil) A.A.S.S.E
- τήριος / σώζω > σωτήριος (salvator)
- σμος / επιλέγω > επιλέξιμος (eligibil)
πίνω > πόσιμος (potabil)
- ικός / πειθαρχώ > πειθαρχικός (disciplinar)
δημιουργώ > δημιουργικός (creator)
- ερός / λάμπω > λαμπερός (strălucitor) S.E
θλιβώ > θλιβερός (întristător)

3.2.3.3. Verbe derivate de la verbe:

- ουρίζω / κλαίω > κλαψουρίζω (a smiorcăi)

3.2.4. Derivarea de la pronume

3.2.4.1. Substantive derivate de la pronume:

- ιστής / εγώ > εγωϊστής
- ισμός / εγώ > εγωϊσμός
- ιστάρος / εγώ > εγωϊστάρος
- ισταράς / εγώ > εγωϊσταράς
- ιστάκος / εγώ > εγωϊστάκος
- ούλης / εαυτός > εαυτούλης

3.2.4.2. Adverbe derivate de la pronume:

- ού / άλλος > αλλού / αυτός > αυτού

3.2.5. Derivarea de la numerale

3.2.5.1. Substantive derivate de la numerale:

- άδα / δύο > δυάδα
- άρα / πέντε > πεντάρα
- άρι / δύο > δυάρι
- ισμός / δύο > δυϊσμός
- αριά / δεκαριά

3.2.5.2. Adverbe derivate de la numerale:

- α / διπλάσιος > διπλάσια
- άκις / πέντε > πεντάκις

3.2.5.3. Adjective derivate din numerale:

- ικός / δύο > δυϊκός
- αίος / ένας > ενιαίος
- αδικός / δέκα > δεκαδικός
- εδρικός / εξαεδρικός

[Foarte uzitate sunt unele compuse cu numerale, specifice limbii grecești, din care menționăm:

- δραχμο / δεκάδραχμο - zece drahme (monedă)
- ετηρίδα / χιλιετηρίδα - mileniu
- ετία / πενταετία - cinci ani
- ήμερο / δεκαήμερο - zece zile
- λεπτο / εικοσάλεπτο - perioadă de 20 de minute
- μηνο / τρίμηνο, εξάμηνο - trimestru, semestru
- άρης / σαραντάρης - om de patruzeci de ani
- ετής / τριετής - care durează trei ani
- ήμερος / επταήμερος - care durează șapte zile
- μελής / πενταμελής - care are cinci membri]

3.2.6. Derivarea de la adverbe3.2.6.1. Adjective derivate de la adverbe:

- ινός / φέτος > φετινός
- ιανός / αύριο > αυριανός

3.2.6.2. Verbe derivate de la adverbe:

- άζω / συχνά > συχνάζω
- έξαφνα > ξαφνιάζω

3.2.6.3. Adverbe derivate de la adverbe:

- θε(ν) / εδώ > εδώθε
- εκεί > εκείθε

3.2.7. Derivarea de la interiectii (expresii exclamative), onomatopoea) substantive:

- ισμός / ωχ, αδερφέ > ωχαδερφισμός
- ές / αμάν > αμανές (αμανέδες)

b) verbe:

- ίζω / καλημέρα > καλημερίζω (a spune bună ziua)
 καληνύχτα > καληνυχτίζω (a spune noapte bună)
 καλώς όρισεσ > καλοσορίζω (a saluta de bun-venit)
- de la onomatopee:
- γουργουρ > γουργουρίζω (a chiorăi)
 νιαου-νιαου > νιαουρίζω (a mieuna)

4. COMPUNEREA

Cuvintele compuse au făcut "carieră" mai ales în demotică și în special în poezia secolului al XX-lea. Compunerea continuă a fi și astăzi în neogreacă un procedeu productiv de îmbogățire a lexicului, însă nu se mai bazează atât pe tradiția demotică, cât pe cea cultă. Cuvintele compuse (ou σύνθετες λέξεις), în funcție de elementele componente, pot fi clasificate în mai multe categorii.

4. 1. Clasificarea cuvintelor compuse

4.1.1. Cuvinte compuse ale căror elemente componente (A/B) aparțin aceleiași părți de vorbire:

a) substantiv + substantiv:

- μαχαιοπίρουνα < παχαίρι + πίρουνα
 χαρτοφάκελα < χαρτί + φάκελο

b) verb + verb:

- τρεμοσβήνω < τρέμω + σβήνω
 μαινοβγαίνω < μπαίνω + βγαίνω

c) adjectiv + adjectiv:

- γλυκόπικρος < γλυκός + πικρός
 ασπρόμαυρος < άσπρος + μαύρος

d) adverb + abverb:

- ζερβόδεξα < ζερβά + δεξιά

4.1.2. Cuvinte compuse ale căror elemente componente (A/B) pot fi analizate ca predicat și obiect. Acest tip de cuvinte compuse se numește compus obiectiv (αντικειμενικό σύνθετο)¹. Prin analogie, compusul subiectiv (υποκειμενικό σύνθετο) este compusul alcătuit dintr-un verb (V) și un substantiv (S), unde S îndeplinește funcția de subiect.

¹ Vezi Mackridge, Peter, op.cit., pp.447-448.

4.1.2.1. *Compuse obiective:*

- a) Substantiv = substantiv + substantiv (< verb + suffix)

βιβλιοδέτης < βιβλίο + δέτης

βαρελοποιός < βαρέλι + ποιός (< ποιώ)

- b) Verb = verb + substantiv / substantiv + verb

αλλαξοπιστώ < αλλάζω + πίστη

αφισοκολλώ < αφίσα + κολλώ

4.1.2.2. *Compuse subiective:*

- a) Substantiv = substantiv + substantiv (< verb)

ηλιοβασίλεμα < ήλιος + βασιλεύει

- b) Substantiv = verb + substantiv

ραπτομηχανή < ράπτω + μηχανή

4.1.2.3. *Compuse neutre:*

Substantiv = substantiv + substantiv

κρατοπαραγωγή < κράτος + παραγωγή

ναρκωδολάρια < ναρκωτικά + δολάρια

4.1.3. Cuvinte compuse ce alcătuiesc așa-numitul tip al compuselor posesive (κτητικά σύνθετα). Compus posesiv este numit cuvântul compus care exprimă posesia, apartenența sau anumite caracteristici. În general, compusele posesive sunt alcătuite dintr-un adjectiv (A) și un substantiv (B). Uneori însă pot fi compuse doar din două substantive.

ξανθομάλλης < ξανθός + μαλλιά

κοντόμυαλος < κοντός + μυαλό

οικογενειάρχης < οικογένεια + -αρχης

καναλάρχης < κανάλι + -αρχης¹

πλανητάρχης < πλανήτης + -αρχης

4.1.4. Cuvintele compuse paratactice (συνδετικά/παρτακτικά σύνθετα) sunt cuvintele compuse ale căror elemente componente pot presupune unirea cu ajutorul conjuncției και, ele alcătuind un cuvânt unitar, care nu este separat prin liniuță (ενωτικό):

- 4.1.4.1. Substantiv = substantiv + substantiv

αντρόγυνο < αντρας (και) + γυναίκα

¹ Vezi BHMA, Νέες Εποχές, din 12 aprilie 2000, p. β.4.

4.1.4.2. Adjectiv = adjectiv + adjectiv

στενόμακρος < στενός (και) + μακρός

Verb = verb + verb

παιζογελώ < παίζω (και) + γελώ

Verb = adverb + verb

κρυφακούω < κρυφά + ακούω

În funcție de primul element (A) al compunerii, putem avea următoarele variante de compunere:

a) A este substantiv

A substantiv + B substantiv > C substantiv

γυναίκες + παιδιά > γυναικόπαιδα

b) A este verb

A verb + B verb > C verb

πηγαίνω + έρχομαι > πηγαиноέρχομαι

A verb + B substantiv > C substantiv

αλλάζω + καιρός > αλλαξοκαιρία

A verb + B substantiv > C verb

αλλάζω + πίστη > αλλαξοπιστώ

A verb + B adjectiv > C adjectiv

χαίρομαι + κακός > χαιρέκακος

c) A este adjectiv

A adjectiv + B adjectiv > C adjectiv

ελληνικός + γαλλικός > ελληνογαλλικός

άλλος + θρήσκος > αλλόθρησκος

A adjectiv + B substantiv > C substantiv

μονάχος + γιος > μοναχογιός

A adjectiv + B verb > C verb

ικανός + ποιώ > ικανοποιώ

d) A este numeral

A numeral + B adjectiv > C adjectiv

πέντε + καθαρός > πεντακάθαρος

A numeral + B substantiv > C substantiv

πέντε + έτος > πενταετία

A numeral + B substantiv > C adjectiv

επτά + ημέρα > επταήμερος

e) A este adverb

A adverb + B verb > C verb

σιγά + περπατώ > σιγοπερπατώ

A adverb + B substantiv > C substantiv

κάτω + σεντόνι > κατωσέντονο

A adverb + B adverb > C adverb

γύρω + γριγύρω > γυροτρίγυρα

4.1.5. Compuse prin atracție (σύνθετα εκ συναρπαγής) se numesc cuvintele compuse din anumite sintagme, unite într-un cuvânt de sine stătător:

4.1.5.1. Adjectiv: παράλληλος < παρά + αλλήλους
prep. + pron.

4.1.5.2. Locuțiune: αλλ' αντ' άλλων < άλλα + αντί + άλλα
pron. + prep. + pron.

4.1.6. Compus determinativ (προσδιοριστικό σύνθετο) este cuvântul compus în care unul dintre elementele componente este determinantul celuilalt.

4.1.6.1. A determinantul lui B: A ⇒ B

a) Substantiv = Adjectiv + Substantiv

αγριοπερίστερο < άγριο + περιστέρι

b) Substantiv = Substantiv + Substantiv

ψηφοδέλτιο < ψήφος + δελτίο (= δελτίο ψήφου)

4.1.6.2. B determinantul lui A: B ⇒ A

Substantiv = Substantiv + Substantiv

ψυχοσάββατο < ψυχή + Σάββατο

Verb = Substantiv + Verb

θαλασσοπνίγομαι < θάλασσα + πνίγομαι

Adjectiv = Substantiv + Adjectiv

ροδοκόκκινος < ρόδο + κόκκινος

θεοφοβούμενος < Θεός + φοβούμενος

4.1.6.3. A nu determină pe B și totodată nici B nu este determinantul lui

A: A ⇔ B

Adjectiv = Adjectiv + Adjectiv

κοινωνικοπολιτικός < κοινωνικός + πολιτικός

4.1.7. Compusele ușoare (χαλαρά σύνθετα) sunt cuvintele compuse paratactice care își mențin aspectul morfologic și accentul celui de-al doilea constituent, în contradicție cu compusele obișnuite, totale, care au suferit modificări fonetice/morfologice în procesul compunerii.

το παλιόσπιτο < παλιό + σπίτι

η βρομογύναικα < βρόμο + γυναίκα

4.1.8. Compusele alterate / hibrizii (νοθά σύνθετα/υβρίδια) sunt cuvintele compuse ale căror elemente componente provin din limbi diferite. Mare parte a acestor cuvinte sunt fie calcuri semantice, fie cuvinte compuse împrumutate al căror prim element a fost împrumutat din greaca veche, precum τηλε- (și toți compușii săi).

τηλεκοντρόλ < engl. telecontrol < gr.v. τηλε- + engl. control

μικροτσίπ < engl. microchip < gr.v. μικρο- + engl. chip

Tot în această categorie sunt încadrate compusele parasintetice/juxtapuse (παραθετικά σύνθετα). În general este vorba de două cuvinte legate între ele doar prin liniuță (ενωτικό).

Ex.: η λέξη-κειδί (cuvânt-cheie)

η επίσκεψη-αστραπή (vizită-fulger)

οι χώρες-μέλη (țările-membre)¹

În ceea ce privește aspectul sintactic, compusele de acest tip urmează reguli stricte. Este obligatoriu ca al doilea element constituent (B) să se acorde în număr și caz cu primul. Textele din presă (scrisă sau vorbită) abundă în astfel de compuse, ale căror elemente, acordate între ele sau nu, sunt dezaprobat de gramaticile școlare.

“Η στάση των χωρών-μελών (μέλη) της Ευρωπαϊκής Ένωσης...”
(Poziția țărilor-membre ale Uniunii Europene...)

Resimțiți ca “hibrizi”, adaptându-se cu greu, dacă nu deloc, structurii limbii neoeleene, acești compuși tind să fie înlocuiți de substantive precedate de adjective. Astfel, în loc de *επίσκεψη-αστραπή* se preferă formularea *αστραπιαία επίσκεψη*.

4.1.9. În ultimii ani s-a dezvoltat foarte mult, sub influența limbilor străine, compunerea prin abreviere sau prin simpla alăturare a unor inițiale sau abrevieri. Compușii de acest fel sunt de două tipuri:

4.1.9.1. Compuși abreviați (αρκτικόλεξα)

ΠΑ.ΣΟ.Κ. - Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα
(Mișcarea Socialistă Pănelenă)

ΕΒΓΑ - Ελληνική Βιομηχανία Γάλακτος
(Industria Elenă a Laptelui)

Folosirea acestor compuși este tot mai frecventă în domeniile politic, jurnalistice și tehnice, din motive de economie verbală. Deși scrise cu majuscule, aceste cuvinte primesc articol hotărât: το ΠΑ.ΣΟ.Κ (< το

¹ Vezi “Ορθογραφικός οδηγός της νέας Ελληνικής”, pp.26-27. Vezi și capitoulul dedicat acordului.

κόμμα), του ΠΑ.ΣΟ.Κ., prin analogie cu substantivul comun ce intră în compunere (aici “το κόμμα”).

4.1.9.2. Compușii acronimici (ακρωνυμικά) sunt aproape identici cu compuşii abreviați, fiind formați din inițialele unor cuvinte (fie grecești, fie străine). Adesea acești compuşii primesc articol hotărât, în funcție de genul substantivului (nucleu) ce intră în componența lor. Inițialele sunt separate prin punct, deși există tendința ca și acesta să fie eliminat în cazul unor acronime foarte uzitate:

- τα** ΜΜΕ - **Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης** (Mass media)
(Mijloace de Informare în Masă)
- ο** ΟΤΕ - **Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος**
(Organismul de Telecomunicații al Greciei)
- τα** Γ.Α.Κ. - **Γενικά Αρχεία του Κράτους**
(Arhivele Generale ale Statului)
- το** Δ.Σ. - **Διπλωματικό Σώμα / Διοικητικό Συμβούλιο**
(Corpul Diplomatic / Consiliul de Administrație)
- η** Ε.Γ.Ε. - **Ενωση Γυναικών Ελλάδας**
(Uniunea Femeilor din Grecia)
- ΧΟΖΑ** **η** Ε.Τ.Ε. - **Εθνική Τράπεζα Ελλάδας**
(Banca Națională a Greciei)
- οι** ΗΠΑ - **Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής**
(Statele Unite ale Americii)

Unele dintre aceste acronime sunt calcuri semantice, traduceri sau chiar transliterări (fără nici un efort de adaptare la limba neogreacă) ale unor acronime străine, de regulă de origine anglo-saxonă:

- το** ΝΑΤΟ - (Οργανισμός) Βορειοατλαντικού Συμφώνου
/ Βορειοατλαντικό Σύμφωνο
(North Atlantic Treaty Organisation)
- τα** Η.Ε. - Ηνωμένα Έθνη
- η** Ε.Φ.Τ.Α. - Ευρωπαϊκή Ενωση Ελευθέρων Συναλλαγών
(< Ε.Ε.Τ.Α. - European Free Trade Association)
- η** Ε.Ε. - Ευρωπαϊκή Ενωση
- ο** Ι.Χ.Θ.Υ.Σ. - Ιησούς Χριστός Θεού Υιός Σωτήρ
(Iisus Hristos Mântuitorul Fiul lui Dumnezeu)
- η** ΟΥ.Ε.Φ.Α. - Ευρωπαϊκή Ενωση Ποδοσφαίρου
(< U.E.F.A. - Union of European Football Association)
- οι** Ρ.Α.Φ - Βασιλικές Αεροπορικές Δυνάμεις
(< R.A.F. - Royal Air Forces)

- η Σ.Ι.Α. - Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών των ΗΠΑ
(< C.I.A. - Central Intelligence Agency)
- το Σ.Ο.Σ. - Σώστε τις ψυχές μας (μήνυμα)
(< S.O.S. - Save Our Souls)
- ο Φ.Α.Ο. - Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ
(< F.A.O. - Food and Agriculture Organisation)
- οι New York Times (< **Καιροί**) [ziarul New York Times]

Unele cuvinte împrumutate din limbi străine ca *το ράνταρ* sau *το λέιζερ* sunt, de fapt, acronime:

- το ράνταρ < engl. radar < Radio Detection and Ranging
το λέιζερ < engl. laser < Light Amplification by Stimulated
Emission of Radiation

Foarte interesant este faptul că, deși nu s-a adaptat sistemului flexionar al limbii neoeleene, acest tip de cuvinte s-a dovedit productiv (mai mult în limbajul jurnalistic), îmbogățind lexicul neogrec cu derivate (cu sufixe):

- (το) NATO + -ικός > νατοϊκός, -ή, -ό
νατοϊκή επίθεση - atac [al] NATO
νατοϊκές δυνάμεις - forțele NATO
- (το) ΠΑ.ΣΟ.Κ. + -ικός > πασοκικός, -ή, -ό
πασοκική διάσκεψη = conferință a PASOK
- + -ος, -α, -ο > πασόκος, πασόκα, πασόκο
= susținător al PASOK
- + -άκι > πασοκάκι (diminutiv)
- + -τζής > πασοκτζής (m.), πασοκτζού (f.)
(susținător al PASOK)

4.2. Neologisme și compuşii alterați

Există în neogreacă o sumă de cuvinte compuse în structura cărora intră drept constituent cel puțin un cuvânt din greaca veche. Gramatica lui Triandafilidis¹ prezintă catalogul celor mai importante cuvinte din greaca veche ce se regăsesc în compuşii din neogreacă. Mulți din acești compuşii reprezintă însă adesea creații neologice, ce au fost împrumutate din alte limbi (αντιδάνεια):

-αλγος / -αλία - κεφαλαλία / νευραλία	(durere de cap / nevralgie)
-βαλ- / -βολ- - δισκοβόλος	(discobol)
βιο- (< βίος) - βιογραφία	(biografie)
- βιολογία	(biologie)
- βιοφυσική	(biofizică)

¹ Vezi Triandafilidis, M., op.cit., pp.152, 157-158.

-γενής	- ευγενής	(nobil)
	- εμβρυογενής	(născut din embrion)
-γράφηση / -γραφία	- μονογράφηση	(parafare)
	- ακτινογράφηση	(radiografieri)
ce	- ακτινογραφία	(radiografie)
-δοξ- (< δόξα)	- ορθόδοξος	(ortodox)
	- κενοδοξία	(slavă deșartă)
-κομείο	- γεροκομείο	(azil de bătrâni)
	- νοσοκομείο	(spital)
κρατία- (κρατώ)	- αριστοκρατία	(aristocrație)
	- γραφειοκρατία	(birocratie)
-κτονία	- γενοκτονία	(genocid)
	- εμβρυοκτονία	(uciderea embrionilor)
λεγ- / λογ-	- θεολόγος	(teolog)
	- ψυχολόγος	(psiholog)
	- φιλολογία	(filologie)
	- ομολογώ	(mărturisesc)
	- δοξολογώ	(slăvesc)
	- λασπολογώ	(vorbesc murdar despre cineva)
	- κινδυνολογία	(discurs despre pericole ¹)
	- συνθηματολογία	(vorbi în sloganuri)
	- υποσχესιολογία	(vorbi cu promisiuni)
-νεμ- / -νομ-	- αστρονομία	(astronomie)
	- αστυνομία	(poliție)
	- χειρονομία	(gest)
-μαντία	- γεομαντία	(geomanție)
	- χειρομαντία	(chiromanție)
-οειδής	- πρισματοειδής	(prismatic)
	- πυραμιδοειδής	(piramidal)
οικ- (< οίκος)	- οικονομία	(economie)
	- συνοικία	(cartier)
-πάθεια / -παθής	- μυθοπάθεια	(mithopatie)
	- νεφροπάθεια	(nefropatie)
	- νευροπαθής	(nevropat)
-παθολογία	- νευροπαθολογία	(neuropatologie)
-πλαστεία	- μυθοπλαστία	(fabulație)

¹ Exemplele acestea sunt preluate din ziare și sunt creații ale limbajului jurnalistic. Au nuanță ironică la adresa politicienilor al căror discurs politic se referă la primejdii închipuite, cuprinzând sloganuri și promisiuni.

-πληξία	- αποπληξία	(apoplexie)
	- νευροπληξία	(neuroplegie)
-ποιώ	- ακινητοποιώ	(imobilizez)
	- ικανοποιώ	(satisfac)
-σκοπία / -σκοπή	- ενδοσκοπία	(endoscopie)
-σόφος / -σοφία	- φιλοσόφος / φιλόσοφία	(filozof / filozofie)
	- θεοσόφος / θεοσοφία	(teozof / teozofie)
-τομή / (εκ-)τομία	- νεφρεκτομία	(nephrectomie) [<i>< engl. nephrectomy</i>]
	- νευροτομή	(neurotomie) [<i>< engl. neurotomy</i>]
-οψία	- νεκροψία	(necropsie)
		[<i>< engl. necropsy < gr.v. νεψ(ο) + -(ο)ψία</i>]

4.3. *Compuse cu două forme*

În unele cuvinte compuse, cele două elemente constituente își pot schimba locul între ele, fără ca astfel să fie afectat sensul cuvântului respectiv.

Ex.: χτυποκάρδι - καρδιοχτύπι
ξιδόλαδο - λαδόξιδο

Substantivele astfel compuse se numesc *διπλότυπα σύνθετα* (compuse cu două forme)¹.

4.4. *Cumul de prefixe sau de elemente ale compunerii*

Lexicul neogrec este îmbogățit și prin cuvinte compuse care au mai mult de două elemente constituente, după cum și în cazul cuvintelor derivate era frecvent cumulumul de prefixe sau de sufixe. În cazul *cuvintelor derivate* cu mai multe prefixe, interesantă este tendința acestora, mai ales când sunt verbe, de a avea un complement care recurge la încă o prepoziție.

Ex.: a) *derivare*:

cumul de prefixe + complement cu prepoziție

αντεπεξέρχεται σε όλες τις δυσκολίες <

αντι + επι + εξ + έρχεται σε + Acuzativ

b) *compunere* cu mai multe elemente (+ sufixul -ος):

μισοκακόμοιρος < μισός + κακός + μοίρα + ος

¹ Vezi Triandafilidis, M., op.cit., pp.158.

5. PROBLEME DE SEMANTICĂ LEXICALĂ

5.1. SENSUL CUVINTELOR

5.1.1. În limba neogreacă majoritatea cuvintelor exprimă o realitate concretă sau o realitate abstractă. În aceste situații avem de-a face cu cuvinte cu sens concret, respectiv cu sens abstract. Cuvinte cu sens concret: πόρτα (ușă), πλέκω (împletesc), μικρός (mic) etc. Au sens abstract cuvinte precum: αγάπη (iubire), ησυχία (liniște), κατανοώ (a înțelege), ζωηρός (vioi) etc.

5.1.2. Pe lângă sensul de bază (κυριολεξία), cuvintele mai pot avea, ca și în limba română, sens metaforic (μεταφορά).

Sens propriu	Sens metaforic
Substantiv: Καθάρισε τη σκόνη. <i>A curățat praful.</i>	Εκανε σκόνη τους εχθρούς του. <i>Și-a făcut praf dușmanii.</i>
Adjectiv: Εχει μια ελαφριά τσάντα. <i>Are o geantă ușoară.</i>	Είναι γυναίκα ελαφρών ηθών. <i>Este o femeie de moravuri ușoare.</i>
Verb: Το παιδί παίζει στον κήπο. <i>Copilul se joacă în grădină.</i>	Μην παίζεις μαζί μου! <i>Nu te juca cu mine!</i>
Adverb: Το δέμα σου είναι βαρύ. <i>Pachetul tău e greu.</i>	Η διάσκεψη έγινε σε βαριά ατμόσφαιρα. <i>Conferința s-a desfășurat într-o atmosferă apăsătoare.</i>

5.2. **MONOSEMIA** (η μονοσημία) este calitatea unui cuvânt de a avea un singur sens. În general sunt caracterizați de monosemie termenii științifici ca: κεφαλαλγία (cefalalgie), νευραλγία (nevralgie), πενικιλίνη (penicilină), ρόδιο (rodii), νικοτίνη (nicotină) etc.

5.3. **POLISEMIA** (η πολυσημία) reprezintă calitatea unui cuvânt de a avea două sau mai multe sensuri. Ca și în limba română, sursele polisemiei sunt: alunecările de sens, figurile de stil (metafora, metonimia, sinecdoca), precum și calcul semantic. De exemplu, substantivul feminin εικόνα înseamnă: *portret* (εικόνα παιδιού), *icoană* (θαυματοουργή εικόνα), *image* (τηλεοπτικές εικόνες). Substantivul δημοκρατία poate însemna: *democrație* (εδρεύθηκε η δημοκρατία) sau *republică* (η Ελληνική Δημοκρατία). Verbul θεωρώ poate însemna: *a analiza, a cerceta* (θεωρώ το φαινόμενο), *a viza* (θεωρώ το διαβατήριο), *a considera* (τον θεωρούν αξιόπιστο), *a crede*

(θεωρώ ότι είναι καλό) etc. Adjectivul αστικός poate însemna: *urban* (αστικές συγγκοινωνίες), *burghez* (αστική τάξη), *civil* (αστικός κώδικας) etc.¹

Conținutul semantic al cuvintelor tinde fie să se lărgască, fie să se restrângă. Avem de a face cu *lărgirea sensului* (άπλωμα της σημασίας) în cazul verbului αντανακλώ, care înseamnă "a reflecta" (αντανακλώ το φως = a reflecta lumina). Sensul său s-a lărgit prin folosirea metaforică, ajungând să însemne "a exprima": αντανακλά την αφοσίωσή του = exprimă / reflectă abnegația sa.

Alte substantive și-au restrâns sensul. De exemplu, substantivul πετεινός, care desemna inițial orice *pasăre* / *zburătoare*, și-a restrâns sensul la "*cocoș*", devenind sinonim cu κόκορας.

5.4. **OMONIMIA** (ομωνυμία) definește deplina identitate în ce privește forma sonoră (existând însă o distincție în plan ortografic) și totodată diferența totală dintre două cuvinte, în plan semantic.

Exemple:

1. καλό (Adj. neutru = bun)	καλώ (V. = chem)
2. το δημήτριο (S. elem. chimic - Ce)	το Δημήτριο (S. în Ac. = pe Dimitrios)
3. η ήβη (S. = adolescență)	η Ηβη (S. = Hebe)
4. ειδικός (Adj. = specialist)	ιδικός (Adj. = δικός)
5. η κάμα (S. = stilet)	το κάμα (S. = arșița verii)
6. η κόμη (S. = coamă)	τον κόμη (< ο κόμης) (S. în Ac. = conte)
	το κόμμι, -εος (S. = gumă [arabică])
	η κόμη (S. = comitat)
7. μπαλλώνει (V. = cârpește)	το μπαλόني (S. = balon)
8. κρητικός (Adj. = cretan)	κριτικός (Adj. = critic)
9. η μάννα (S. = mamă)	το μάνα (S. = mană)
10. η ρίμα (S. = rimă)	το ρήμα (S. = verb)

Neogreaca face distincția între cuvintele cu aceeași formă sonoră (ομόηχα) și cuvintele cu aceeași formă grafică (ομόγραφα), dar care se pronunță diferit, având și sensuri diferite.

1. λόγια [λό-για]	(cuvinte)
λόγια [λό-γι-α]	(savantă)
2. χρόνια [χρό-νια]	(ani)
χρόνια [χρό-νι-α]	(cronică, [boală])
3. η ρώμη	(putere fizică)
η Ρώμη	(Roma)

¹ Vezi Mackridge, P., op.cit., pp.455-458.

5.5. **PARONIMIA** (η παρωνυμία) definește calitatea a două sau mai multe cuvinte de a fi asemănătoare sau aproape identice ca formă și de a avea sens diferit. Paronimele diferă între ele printr-un fonem sau prin poziția accentului și pot aparține sau nu aceleiași părți de vorbire.

Exemple:

1. ήμερος (Adj. = blând)	ήρεμος (Adj. = liniștit)
2. ζητώ (V. = cer)	ζήτω (V. = trăiască!)
3. βράχος (S. = stâncă)	βραχύς (Adj. = scurt)
4. βρίζα (S. = secară)	βρίζω (V. = a înjura)
5. η κάμαρα (S. = cameră)	η καμάρα (S. = boltă)
6. η άφεση (S. = iertare)	η έφεση (S. = vocație)
7. ο ίππος (S. = cal)	η ύφεση (S. = scădere)
8. δούρειος (Adj. = troian)	το ύφος (S. = stil)
	ο θούριος (S. = marș)

5.6. **SINONIMIA** (η συνωνυμία)

Sinonime sunt cuvintele care diferă în ce privește aspectul sonor, având aproape același sens, cu diferențe de ordin stilistic (legate mai ales de registrul afectiv, familiar și regional¹ al cuvintelor respective). Neogreaca are, ca și limba română, un vocabular foarte nuanțat și bogat. Una dintre modalitățile cele mai uzitate de îmbogățire a vocabularului cu sinonime, de nuanțare a cuvintelor, este compunerea. La aceasta se adaugă împrumutul lexical, care joacă, mai ales în ultimele decenii, un rol foarte important. Marea majoritate a sinonimelor este reprezentată de *sinonime parțiale*, dar există și un număr destul de restrâns de cazuri de sinonimie totală (ταυτόσημα).

5.6.1. În ceea ce privește sinonimele parțiale, formula minimală este aceea a perechilor sinonimice alcătuite dintr-un cuvânt aparținând zonei populare și un al doilea aparținând zonei savante sau literare².

¹ Vezi Kontosopoulou, G., Nikolaou "Διάλεκτοι και ιδιώματα της νέας ελληνικής", Atena, 1994.

² Vezi Triandafilidis, op. cit., pp.190-194.

Cuvântul	Sinonime savante	Sinonime populare
a) διασκεδάζω	ευφραίνω, τέρπω ψυχαγωγώ	γλεντώ, γλεντοκοπώ, σπάω κέφι, σπάω πλάκα
b) ζωή	βίος, διαβίωση, ζήση ύπαρξη, το ζην	σφριγηλότητα
c) αυγή	ηώς	ξημέρωμα, χαράματα, χαραυγή, αυγούλα
d) ειρωνεία	χιούμορ	σκώμμα
e) θόρυβος	-	φασαρία, αντάρα
f) θάρρος	ευτολμία	γενναιότητα, σθένος κουράγιο

5.6.2. Dintre sinonimele totale, amintim grupurile sinonimice: πετεινός / κόκορας, γιαγιά / νόνα, καταγής / χάμω etc.

5.7. **ANTONIMIA** (η αντωνυμία) caracterizează cuvintele cu sens diametral opus. Antonimia poate exprima o opoziție calitativă (καλός - κακός / έγγαμος - άγαμος), cantitativă (πολύς - λίγος), temporală (χθες - σήμερα / σήμερα - αύριο), spațială (πάνω - κάτω / πίσω - μπροστά / μακριά - κοντά) etc. Uneori antonimele au o nuanță de reciprocitate: ρωτώ - απαντώ (întreb - răspund), δίνω - πέρνω (dau - iau).

5.8. IDIOTISME ȘI IDIOMATISME

Gramaticile tradiționale fac distincția între idiotisme (ιδιωτισμοί), ca expresii specifice limbii neoeleene vorbite, și idiomatisme (ιδιωματισμοί), ca elemente specifice, uzuale în anumite dialecte, dar care nu sunt cunoscute sau folosite în limba vorbită. (Treptat, elementul "idiomatism" este folosit în locul termenului de "idiotism", iar idiomatisme sunt definite ca "elemente dialectal-idiomatice.)

5.8.1. În ceea ce privește idiomatisme, caracterizate printr-un plus de expresivitate și nuanțare a termenilor, Triandafilidis distinge patru tipuri. Este vorba despre proverbe (παροιμίες), precepte (γνωμικά), fraze istorice (ιστορικές φράσεις) și fraze literare (λογοτεχνικές φράσεις). La acestea se adaugă așa-numitele idiotisme savante (λόγιοι ιδιωτισμοί), reprezentate prin fraze arhaice, preponderent ecleziastice, literare și istorice, redactate fie în forma inițială, din greaca veche, fie în traducere neoeleenă. Gramaticile mai noi (Mackridge), definesc drept expresii idiomatice (ιδιωματικές) sau metaforice (μεταφορικές) expresiile alcătuite de regulă dintr-un verb și un

substantiv / un pronume etc., foarte folosite în limba vorbită. Mare parte a așa-numitelor idiomatisme sunt asimilabile unor locuțiuni verbale, substantivale etc.

5.8.1.1. Idiomatisme ce au drept nucleu un substantiv

a) αγάπη (iubire)

το φιλί της αγάπης - sărutul creștinesc din noaptea Învierii
στις αγάπες μας/σας/τους - în vremurile bune

β) αίμα (sânge)

ὀρκος αίματος - jurământ de sânge

κόβω το αίμα σε κάποιον - a speria tare pe cineva

το αίμα του Χριστού/Κυρίου - sângele lui Hristos/Domnului

ανάβουν τα αίματα - se încing spiritele

με αίμα - cu mari eforturi

παίρνω το αίμα μου πίσω - mă răzbun

δεσμός αίματος - legătură de sânge

γ) αφτί (ureche)

είμαι ὅλος / γεμάτος αφτιά - sunt numai urechi

υπερήφανος στ' αφτιά - fudul de urechi

στήνω / βάζω αφτί - a ciuli urechea

δ) ζωή (viață)

αίωνια / μεταθανάτια / άλλη / μέλλουσα ζωή - viața viitoare

εφ' ὅρου ζωής - pentru toată viața

εν ζωή - în viață, viu

μεγάλη ζωή - trai pe picior mare

ε) Θεός (Dumnezeu)

άνθρωπος του Θεού - om al lui Dumnezeu

Θεός φυλάξοι - Doamne, ferește!

ο Θεός βοηθός - să ne ajute Dumnezeu

δόξα σοι ο Θεός - slavă Ție, Doamne!

δεν έχω τον Θεό μου - nu respect nimic

ο Θεός μαζί σου - Domnul cu tine!

ς) Ιησούς Χριστός (Iisus Hristos)

Ιησους Χριστός νικά κι όλα τα κακά σκορπά! (apotropaic)

- Iisus Hristos biruiește și toate relele le risipește!

5.8.1.2. Idiomatismele ce au drept nucleu un verb

a) αγαπώ (a iubi)

αγαπάτε αλλήλους - iubiți-vă unii pe alții

άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε - expresie folosită când doi oameni nu se înțeleg sau când, într-o discuție, unul dintre interlocutori schimbă vorba

b) αλλάζω (a schimba)

αλλάζω γνώμη / ιδέα - îmi schimb părerea

αλλάζω τροπάρι / σκοπό / χαβά / βιολί - a schimba foaia

αλλάζω βέρες / δαχτυλίδια - a se logodi

αλλάζω την πίστη / το αδόξαστο / τα φώτα / τα πετρέλαια / τα πέταλα (κάποιου) - a chinui pe cineva, a-i scoate sufletul

c) κόβω (a tăia)

κόβω δρόμο - a scurta drumul

κόβω λάσπη - a ieși dintr-o situație grea

κόβω τα φτερά (κάποιου) - a descuraja (pe cineva)

κοφ' το! κοψ' το! - termină!

κόψε κάτι! - mai taie ceva! [se spune cuiva care exagerează]

κόβει και ράβει - taie și spânzură

κόβω ρόδα μυρωμένα - (pop.) a pleca

d) πέφτω (a cădea)

πέφτω από τα σύννεφα - a fi surprins neplăcut

πέφτω στα μαλακά - a suferi pagube neînsemnate

πέφτουν τα μούτρα (μου) - a fi umilit

πέφτω στο κρεβάτι - a cădea la pat

μου πέφτει βαρύ - e peste puterile mele

δεν μου πέφτει ο λόγος - nu pot vorbi

πέφτω έξω - a greși

την πέφτω (σε κάποιον) - a agresa pe cineva

e) φέρνω (a duce)

φέρνω τον κατακλυσμό - a fi foarte pesimist

τα φέρνω βόλτα - a izbuti

φέρνω μια βόλτα - a face un tur

τη φέρνω (σε κάποιον) - a-și râde de cineva, a amăgi

5.8.1.3. Expresii ce au drept nucleu un adjectiv

a) άγιος (sfânt)

κάνω τον άγιο - a face pe sfântul

κάνω (κάποιον) άγιο - a ruga pe cineva foarte mult

είχα άγιο - am avut noroc

του Αγίου Ποτέ - la sfântu' așteaptă

b) αιώνιος (veșnic)

αιώνιο πυρ - focul cel veșnic

αιώνια η μνήμη του - veșnică pomenirea sa

αιώνια γυναίκα - femeie veșnică [despre o femeie care rămâne frumoasă]

c) βαρύς (greu)

είναι βαριά η καλογερική - e grea călugăria [despre o muncă solicitantă, dificilă]

βαρύ πεπόνι - pepene greu [despre un om neprietenos]

με βαριά καρδιά - cu inima grea

d) καθαρός (curat)

έχω καθαρά χέρια - a fi cinstit [am mâinile curate]

έχω το μέτωπο καθαρό - a fi demn [am fruntea curată]

τη βγάζω καθαρή - a ieși basma curată

Καθαρή/-ά Δευτέρα - prima zi de luni a postului Paștelui

5.8.1.4. Idiomatismes ce au drept nucleu un pronume

a) άλλος (altul)

άλλο το ένα κι άλλο το άλλο - una-i una și una-i alta

είναι άλλου παππά ευαγγέλιο / καπέλο - e a altui preot evanghelie / pălăria [când responsabilitatea revine altcuiva]

ο άλλος κόσμος - Hadesul, lumea cealaltă

αλλ' αντ' άλλων - nonsensuri, prostii

κάθε άλλο - dimpotrivă

το δίχως άλλο - fără îndoială

εκτός των άλλων / μεταξύ άλλων / συν άλλους - în afară de asta / printre altele etc.

b) εσύ/ συ (tu)

με το σεις και με το σας - cu respect

συ είπας - tu ai spus (ironic)

5.8.1.5. Idiomatismes bazate pe adverbe

a) αεί (veșnic)

στο νυν και αεί - într-un punct limită

b) αύριο (mâine)

από αύριο σε αύριο - din amânare în amânare

και αύριο μέρα είναι - și mâine e o zi

c) καλά (bine)

καλά να τα πάθεις - așa-ți trebuie

είσε στα καλά σου; - ești în toate mințile?

150 (d)

 Springer

42

9

ropa:

141

141

5.8.2. Elementele dialectal-idiomatice² existente în anumite zone ale țării, cu mărci fonetice, morfologice și lexicale, sunt promovate în literatura neoeleenă prin poeți ca Odysseas Elytis, Gheorghios Seferis sau alți scriitori originari din zone dialectale bine definite (Thrakia) ca Elyodoros Papahristodoulou, Stefanos Ioannidis, Katina Veikou-Serameti și alții. E știut faptul că Seferis vorbea adesea cu oameni simpli de la țară, având în mână un carnețel în care își nota elementele dialectale. În opera sa sunt prezente elementele dialectale din Smirna, Creta, Cipru și din întreg spațiul insular al Mării Egee. Vocabularul său poetic este îmbogățit totodată cu numeroase cuvinte preluate din poezia populară³. Aproape aceleași sunt sursele de îmbogățire dialectală a vocabularului poetic și în opera lui Odysseas Elytis, care exploatează la rândul-i atât poezia populară, cât și dialectul dialectal cretan și lesbic.

În ceea ce privește frecvența și cantitatea elementelor dialectale utilizate, e disting⁴ cinci tipuri de “utilizatori”. În primul rând scriitorii (Gryparis, Mavilis, Sikelianos, Solomos, Palamas) ce utilizează ocazional cuvinte din

În ceea ce privește expresiile aparținând argoului, vezi Papazahariou, E. (ZAHOS) *ΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΓΚΟ - ΤΗΣ ΠΙΑΤΣΑΣ*, Ed. Kaktos, Ediția a doua, Atena, 1999.

Pentru o mai amănunțită abordare a problemei dialectelor vezi: 1/ Kontosopoulou, J. Nikolaou, ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ ΚΑΙ ΙΔΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ, Atena, 1994 și 2/ în volumul colectiv editat de Ministerul Elen al Educației Naționale și al Religiei, cu titlul Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ ΤΗΣ, studiul lui Pieris, Mihalīs, intitulat ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ ΚΑΙ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, Atena, 2000.

¹ Vezi și Haralambakis, Hristoforos, studiul *ΙΔΙΩΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΣΤΟΝ ΣΕΦΕΡΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΥΘΗ*, pp.189-252, în volumul *ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ*, Ediția a III-a, Atena, 1999.

¹ Vezi Haralambakis, H., op.cit., *Studiul ΙΔΙΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ*, pp.182-183.

unul sau mai multe dialecte. A doua categorie este alcătuită din cei ce folosesc un număr limitat de elemente dialectale (Papadiamandis, Kondylakis), pe care însă încearcă să le simplifice din punct de vedere lingvistic. Alți prozatori sau poeți folosesc un număr mare de elemente dialectale (Theotokis, Krystalis, Kazantzakis, Prevelakis), în timp ce alții (Psiharis, Pallis) abuzează în exploatarea elementelor dialectale. A cincea categorie este reprezentată de lucrări în care scriitorii folosesc elemente dialectale pure.

5.8.3. Expresii idiomatice din greaca veche

Neogreaca folosește o serie de expresii idiomatice din greaca veche, fie în forme împietrite, fie “traduse” în neogreacă. În general este vorba despre locuțiuni adverbiale (exprimând modul, locul, timpul, cauza etc.), de pericope veterotestamentare sau neotestamentare, de sintagme foarte cunoscute din operele filozofilor antici (Platon, Aristotel), dar și din poemele homerice și tragedia antică¹. Unele dintre expresiile idiomatice din greaca veche păstrează forme împietrite ale unor cazuri care au dispărut în neogreacă (dativul) sau ale unor forme verbale la moduri și timpuri ce nu s-au menținut decât în aceste expresii. Multe dintre expresiile idiomatice savante provenite din greaca veche au căpătat un sens metaforic. De exemplu, ἀβρόχοις ποσί [Exod 14, 22-31] (= cu picioarele uscate) are sensul de “fără efort”. De aceea, în exemplele pe care le vom prezenta mai jos vom preciza direct sensul pe care îl are fiecare expresie în neogreacă, și nu traducerea sa din greaca veche.

5.8.3.1. Expresii biblice și eclesiastice

αγαπάτε ἀλλήλους	- iubiți-vă unii pe alții
αγρόν ηγόρασε	- a fost neglijent
αἰνεῖτε τὸν Κύριον	- Slăviți-L pe Domnul
ἄξιόν ἐστι	- vrednic este
γαίαν ἔχοι ελαφράν	- fie-i țărâna ușoară
γενηθῆτο τὸ θέλημά σου	- facă-se voia Ta
γένοιτο	- fie
γῆ της επαγγελίας	- pământul făgăduinței
ἀπεδήμησεν εἰς αἰωνίους μονάς	- a murit
ματαιότης ματαιότητων	- deșertăciunea deșertăciunilor
Χριστῶς Ἀνέστη !	- Hristos a înviat !

¹ Vezi Markantonatos, Ger., An., *ΛΕΞΙΚΟ ΑΡΧΑΙΩΝ, ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΝ ΦΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ*, Ed. Gutenberg, Atena, 1997.

Αληθώς Ανέστη !	- Adevărat a înviat !
ιδού ο άνθρωπος	- iată omul
άνω σχώμεν τας καρδιάς	- sus să avem inimile
αρχή σοφίας φόβος Κυρίου	- începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu

5.8.3.2. Expresii adverbiale / forme cazuale împietrite

αείποτε	- mereu
άλλοθι	- alibi (adv. > subst.)
αμαχητί	- fără luptă
ανά πάσαν στιγμήν	- în orice clipă
άνευ καθυστερήσεως	- de îndată, fără întârziere
άνευ όρων	- necondiționat
άνευ προηγουμένου	- fără precedent
από κοινού	- în comun
στο άψε σβήσε	- foarte repede
δαπάναις	- pe cheltuiala
δια βραχέων	- pe scurt
δια ξηράς	- pe uscat
δια πυρός και σιδήρου	- prin foc și sabie
εκ προθέσεως	- intenționat
εκ προμελέτης	- premeditat
εν γένει / εν γενικαίς γραμμαίς	- în general
ως γνωστόν	- după cum se știe
ως εκ θαύματος	- ca prin minune

5.8.3.3. Expresii alcătuite dintr-un adjectiv și un substantiv

αεί έφηβος	- veșnic tânăr (adv. + subst.)
αυτόπτης μάρτυς	- martor ocular
δούρειος ίππος	- cal troian
δρακόντεια μέτρα	- măsuri draconice
ιώβειος υπομονή	- răbdare mare (ca a lui Iov)
καδμεία νίκη/ πύρρειος νίκη	- victorie à la Pyrrus
καυδιανά δίκρανα	- furcile caudine
κύκνειον άσμα	- cântec de lebedă
λυδία λίθος	- piatră de încercare
ούριος άνεμος	- vânt prielnic
φαύλος κύκλος	- cerc vicios
φως ιαρόν	- lumină lină

5.8.3.4. Expresii homerice / expresii din alți autori antici

αἰδώς Ἀργεῖοι	- rușine! (Homer, Iliada)
ἄνω ποταμῶν	- absurd, nebunesc (Euripide)
ἄχθος αρούρης	- om care nu e bun de nimic (Homer)
βίος ἀβίωτος	- viață de neîndurat (Hilon)
γάμος ἀγάμος	- [despre lucruri nepotrivite sau contrarii] (Sofocle)
δώρον ἄδωρον	- [despre un lucru inutil] (Sofocle)
ζῶν πολιτικόν	- animal politic (Aristotel)
ἴτε, παῖδες Ἑλλήνων	- înainte, fii ai elinilor (Eschil)
μῆμνησο τῶν Ἀθηναίων	- nu uita să te răzbuni (amintește-ți de atenieni) (Herodot)

5.8.3.5. Genitive absolute

δοθείσης ευκαιρίας	- ivindu-se ocazia
δοθέντος ὅτι	- dat fiind că
δεδομένου ὅτι	- dat fiind că
θεοῦ θέλοντος	- cu voia lui Dumnezeu
καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων	- dacă lucrurile merg bine
κεκλεισμένων τῶν θυρῶν	- cu ușile închise
μεσούντος τοῦ χειμῶνος	- în mijlocul iernii
μηδενός ἐξαιρουμένου	- fără nici o excepție
προϊόντος τοῦ χρόνου	- cu trecerea timpului
τηρουμένων τῶν αναλογιών	- păstrând proporțiile
ἐξαιρουμένου τοῦ... / ἐξαιρουμένης της...	- cu excepția...

5.8.3.6. Infinitive și participii

ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι	- a alege și a fi ales
ἐκὼν ἀκὼν	- vrând-nevrând
ζῶντες καὶ τεθνεώτες	- vii și morți
θαρσεῖν χρῆ	- trebuie curaj
νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες	- postitori și nepostitori
το λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν	- a vorbi puțin înseamnă a filozofa

6. SECOLUL XX - UN SECOL CARE NE PLACE?

- *Abordare neconvențională a inovațiilor lexicale și frazeologice ale sec. XX -*

Încercăm sub acest titlu o scurtă prezentare a expresiilor și a cuvintelor (neologisme, împrumuturi din alte limbi, calcuri semantice sau contra-împrumuturi) care descriu realități noi ale secolului XX. Un secol care, ne place sau nu, a însemnat ceva. Un secol care ne-a adus realități ce și-au pus amprenta asupra vocabularului. Am identificat câteva domenii în care s-au produs cele mai multe mutații lingvistice, ce nu au creat neapărat "mutanți" lingvistici. Aceste domenii ar fi: 1/ domeniul discursului politic¹ 2/ domeniul științific a) domeniul telecomunicațiilor (telefonie mobilă, aparate de înaltă tehnologie) b) domeniul informaticii (calculatoare, Internet) c) domeniul armamentelor convenționale / neconvenționale d) genetică (clonarea / fertilizarea in vitro) 3/ domeniul social (lumea ilegalităților) 4/ curente spirituale / religioase.

6.1. *Domeniul discursului politic*

Fie că încearcă să convingă, aducând argumente credibile, fie că încearcă să emoționeze, discursul politic are drept scop unic și declarat dobândirea voturilor. Rațional și argumentat sau, dimpotrivă, emoțional, exploatând sentimentele alegătorilor, discursul politic poate cădea, inevitabil, în capcana "limbii de lemn" (η ξύλινη γλώσσα). Această caracterizare nu se bazează pe datele morfologice sau sintactice ale discursului politic, ci mai degrabă pe "sloganurile" și stereotipiile ce devin vehicol al ideilor politice (/al ideologiilor) sau al vidului ideologic. Discursul politic răspunde alegătorului, servindu-i "meniul" pe care acesta îl dorește încă înainte de a-l fi comandat. Într-un cerc vicios, politicianul nu își poate permite să-i spună alegătorului ceva ce l-ar putea nemulțumi². Într-un joc amalgamat de ideologie, populism și, uneori, realism politic, se utilizează un vocabular destul de limitat. Am putea distinge aici două tipuri de discurs: discursul național (adresat conaționalilor) și discursul comunitaro-național (care are drept țintă declarată corpul electoral, adresându-se totuși, nedeclarat, eventualilor receptori comunitari ai discursului respectiv). În funcție de conținutul său, discursul politic poate fi

¹ Vezi Babiniotis, G. *Τα παιχνίδια του πολιτικού λόγου* în BHMA - Νέες εποχές (2 aprilie 2000), pp. β.4-5 și articolul aceluiași *Οι λέξεις του 20ου αιώνα* în BHMA, Νέες εποχές (9 ianuarie 2000), pp. β.8-9.

² Idem.

caracterizat de jurnaliști drept κινδυνολογία, λασπολογία, συνθηματολογία sau υποσχესιολογία.

Aceste tipuri de discurs la care ne-am referit sumar în rândurile de mai înainte recurg la anumite sintagme ce alcătuiesc (tematic și lexical) “rețeta” unui discurs politic. Cuvintele și expresiile cheie ale discursului adresat conaționalilor și partenerilor comunitari sunt din cele mai variate:

παγκοσμιοποίηση	- globalizare < engl. globalisation
μετακομμουνιστική εποχή	- epoca postcomunistă
οικονομική διεθνοποίηση	- mondializare economică
νεοφιλελεύθερα πολιτικά ιδεολογήματα	- dogme ideologice politice neolibérale
θεωρεία του πλανητικού μονοδρόμου	- teoria drumului planetar unic
επιταγές της ανταγωνιστικότητας	- imperativele competitivității
παραγωγική μηχανή	- mecanismul producției
χρηματιστηριακές συναλλαγές	- tranzacții bursiere
το επιχειρηματικό γίγνεσθαι	- evoluția afacerilor
ο φορολογικός παράδεισος	- paradis fiscal
τα έθνη κράτη	- state-națiuni
εθνικό κράτος	- stat național
το κράτος πρόνοιας	- statul protector (al protecției sociale)
η υπέρβαση του εθνοκράτους	- transcenderea statului-națiune
εθνοκρατική αυθυπαρξία	- autonomia etnostatală
η κρατοπαραγωγή	- producerea de state
διακίνηση κεφαλαίων	- circulația capitalului
οι υπερεθνικές μετατοπίσεις κεφαλαίων	- deplasări transnaționale de capital
ο “καπιταλισμός μπλακ-τζακ”	- capitalism “black-jack”
πολυεθνικές εταιρείες	- societăți multinaționale
η πλανητική σύμφυση των αγορών	- coeziunea planetară pietelor
αποσυνθετικές ή αποσχιστικές διεργασίες	- acțiuni de descompunere și separatiste (ale statelor)
κοινωνικές ανισότητες	- inegalități sociale
παγκοσμιοποιητικές διαδικασίες ¹	- proceduri de globalizare

¹ Vezi BHMA din 8 februarie 1998, p.A.18.

Numeroase sunt cuvintele și frazele referitoare la “starea națiunii”, la problemele “care dor”¹:

η τρίτη ηλικία	- vârsta a treia
οι συντάξεις	- pensii
η ανεργία	- șomaj
ο οικογενειακός προγραμματισμός	- planning familial
ο πληθορισμός	- inflație
η λιτότητα	- austeritate
το μάνατζμεντ / ο μάνατζερ	- management, manager
η ανάκαμψη	- redresare, relansare

Nelipsite sunt noile apariții lingvistice legate de spațiul comunitar și de procesul de integrare. Se vorbește adesea despre²:

ενταξιακές διαδικασίες	- proces de integrare
Ευρωβουλή	- Parlamentul Europei
ευρωνόμισμα	- euromonedă
ευρωδολάριο ³	- eurodolar
Ευρωπαϊκή Ένωση	- Uniunea Europeană

6.2. Domeniul științific

a) *Τηλεφωνie mobilă / aparatură de înaltă tehnologie.*

Acest domeniu este - ca de altminteri și cel al informaticii - cel mai inovator și totodată cel mai surprinzător domeniu în ceea ce privește inovațiile lexicale. Aparent fără nici un criteriu organizator, întâlnim calcuri semantice, cuvinte transiliterate sau nu, precedate de articole hotărâte, substantive (calcuri semantice) precedate de adjective/substantive în alte limbi etc.

κινητή και <u>ασύρματη</u> τηλεφωνία ⁴	- telefonie mobilă și fără fir [< engl. <u>wireless</u>]
πλήρης <u>γκάμα</u> αξεσουάρ	- gama totală de accesorii
προϊόντα ήχου	- produse audio

¹ Vezi Babiniotis, G., articolul citat, din 2 apr. 2000.

² Idem, articolul citat, din 9 ianuarie 2000.

³ Pentru mai multe amănunte privind cuvintele străine împrumutate și vehiculate în mass-media elenă (în special audio) vezi Τζαννετάκος, Γιάννης, Π. - *Λέξεις ξενικής προέλευσης στο ελληνικό λεξιλόγιο*, în volumul ΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ - *Ραδιοφωνικά ιδιώματα*, Ed. Lihnos, Atena, pp.153-184. Pentru câteva cuvinte ale limbii engleze care sunt împrumutate din limba greacă (precum: butter, church, sketch) vezi articolul lui Babiniotis, G. *Και όμως είναι ελληνικές*, din ΒΗΜΑ, Νέες εποχές, pp.β.14-15, din 12 martie 2000.

⁴ Exemplele sunt preluate după pliante cuprinzând ofertele unor firme specializate.

- φοριστής ταξιδιού - încărcător portabil
kit¹ με τα χέρια ελεύθερα - hands free kit
 κεραίες αυτοκινήτου - antene de mașină
ασύρματο τηλέφωνο ψηφιακής τεχνολογίας - telefon fără fir cu tehnologie digitală
 οθόνη υγρών κρυστάλλων - ecran cu cristale lichide
 25 μήμες - 25 de memorii
 επανάληψη κλήσης - reluarea mesajului
 125 ώρες stanby - 12 ore stand-by
 αυτόματοι τηλεφωνητές - robot telefonic automat
 επιτραπέζιο τηλέφωνο - telefon de birou
 φραγή υπεραστικών με κωδικό ασφαλείας - sigilarea convorbirilor interurbane
 cu cod de siguranță
ψηφιακή ηχογράφηση των μηνυμάτων - înregistrare digitală a mesajelor
 δίγραμμο τηλέφωνο - telefon cu două linii
discman αντικραδασμικής προστασίας - **discman** cu protecție antișoc
ραδιορολόγια - radioceas
ραδιοκασετόφωνο - radiocasetofon
ακουστικά - căști
 λεπτό, με νεανικό design - delicat, cu design tineresc
 περιλαμβάνονται ακουστικά και **κλιπ ζώνης** - sunt cuprinse căști și
 un clip pentru curea
ατζέντα για καθημερινά ραντεβού, **databases**, επεξεργασία κειμένου - agendă pentru întâlniri zilnice,
databases, prelucrare de text
 ρολόϊ με **alarm, spreadsheet**, επιστημονικό υπολογιστή - ceas cu **alarmă, spreadsheet**,
 calculator științific
εικονομηνύματα - mesaje-video
το πρώτο Web Phone - primul Web Phone

¹ Vezi și Papakyriakou, Aperghi-Evanghelia și Papakyriakou Haris - *ΒΑΣΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΞΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ*, Ed. Gutenberg, Atena, 1997.

b) *Domeniul informaticii*, al calculatoarelor, pare a fi domeniul în care totul este posibil, cel puțin din punct de vedere al lexicului. Realitatea virtuală (**virtual-reality** / **εικονική πραγματικότητα**) pătrunde și acționează asupra realității lingvistice, care nu dispune de instrumente lexicale suficiente și adecvate pentru a o descrie.

μ' ένα κλικ

- cu un click

το ηλεκτρονικό κατάστημα e-motion - **magazinul electronic e-motion**

προηγμένα διεθνή standards - standarde internationale avansate

τα νέα της e-motion - noutățile e-motion

καταστήματα e-motion που λειτουργούν σε supermarket

- magazinele e-motion care

funcționează în supermarket

ο υπολογιστής / ο κομπιούτερ / το κομπιουτεράκι

- computer / computeraș

σκληρός δίσκος

- hard disk

κάρτα ήχου

- cartă de sunet

μοναδικό value-for-money (η καλύτερη σχέση τιμής-απόδοσης)

το πολυτάλαντο PC

- multitalentatul PC

μην παίζετε απλά σε virtual-reality κόσμους

- nu vă jucați doar

în lumile virtual-reality

ειδικά 3D γυαλιά virtual-reality απεικόνιση των κόσμων

- ochelari speciali tridimensionali

virtual-reality pentru reprezentarea lumilor

πληκτρολόγιο

- tastatură

εκτυπωτής

- imprimantă

το ποντίκι

- mouse

πολυμέσα

- multimedia

μπορούμε να “κατεβάσουμε” από το Internet μουσική

- putem “cobori” muzică de pe Internet

διαδίκτυο

- Internet

η απόλυτη παιχνιδομηχανή

- mașina de joc absolută

mouse pad σπογγώδες

- suport spongios pentru mouse

• Noile tehnici informaționale își pun amprenta și asupra a ceea ce ne-am obișnuit a numi “cărți”. Se pare însă că în viitorul nu prea îndepărtat, suportul fizic al acestora se va schimba, renunțându-se la tradiționala hârtie¹.

<u>ηλεκτρονικό βιβλίο</u> τσέπης / φορητό	- pocket e-Book ² (cartea electronică de buzunar)
<u>oi on line</u> αναγνώστες	- cititorii on-line
<u>oi υπήκοοι του Internet</u>	- <u>cetățenii Internetului</u>
<u>γιγαντωμένα κυβερνοβιβλιοπωλεία</u>	- <u>cyber-librării</u> gigantice
<u>υπηρεσίες on line</u>	- servicii <u>on-line</u>
3.500 <u>ηλεκτρονικοί τίτλοι</u>	- 3.500 de titluri electronice
μια σταγόνα στον ψηφιακό ωκεανό	- o picătură în oceanul digital
<u>το φορητό βιβλίο</u>	- <u>cartea portabilă</u>
<u>πολυβιβλίο</u>	- <u>multi-carte</u> [după modelul multi-media > πολυμέσα]
<u>oi προ-ψηφιακοί αναγνώστες</u>	- <u>cititorii pre-digitali</u>
η οθόνη του κομπιούτερ	- ecranul computerului
<u>oi ανδρείοι³ της ηλεκτρονικής ανάγνωσης</u>	- vitejii lecturii electronice
<u>στο απόλυτο high-tech</u>	- <u>absolutul high-tech</u>

c) *Domeniul armamentelor convenționale sau neconvenționale* ne pune înaintea unui lexic nou, dar și a unei atitudini noi față de arme, de vreme ce, în anumite sintagme, se distinge clar admirația locutorului față de ceea ce numește “έξυπνα όπλα” (arme inteligente⁴). Să vedem așadar care este “oferta lexicală” de ultimă oră a acestui domeniu:

<u>βιολογικά, χημικά ή πυρηνικά όπλα</u>	- arme biologice, chimice și nucleare
<u>κατευθυνόμενα πυρομαχικά</u>	- muniție dirijabilă, ghidată
<u>βομβαρδιστικά Στέλθ</u>	- <u>bombardiere Stelth</u>
<u>κινητοί εκτοξευτές πυραύλων</u>	- lansatoare <u>mobile</u> de rachete
<u>αεροπλανοφόρο</u>	- <u>portavion</u>

¹ Vezi Papangelis, Theodoros D. (profesor la Universitatea din Salonic), articolul *Μια βιβλιοθήκη στην... τσέπη*, ΒΗΜΑ, Νέες Εποχές, p.β.11, din 12 martie 2000. Profesorul Papangelis descrie cartea electronică în legătură de lux, astfel: “*περίπου σαν Σιλβέστερ Σταλόνε όταν εμφανίζεται σαν παλαιολιθικός Ηρακλής, αλλά με λεοντή σιλικόνης και ρόπαλο από λέιζερ*” (“*cam ca Silvester Stalone, când apare ca un Hercule paleolitic, dar cu blană de leu siliconată și ghioagă cu laser*”).

² Toate exemplele sunt selectate din articolul citat.

³ Parafrază după Kavafis, K.P. Vezi Kav. 1, 63: “*Κ’ ήπια από δυνατό κρασιά, καθώς/ που πίνουν οι ανδρείοι της ηδονής.*”

⁴ Exemplele au fost selectate din ziarul ΒΗΜΑ din data de 8/02/1998, p.A 38.

- οι πύραυλοι κρουζ / πυρηνικοί / διηπειρωτικοί / βαλλιστικοί
 - rachete de croazieră / nucleare
 / transcontinentale
- συμβατικά όπλα - arme convenționale
- βακτηριακό υλικό - material bacteriologic
- αντιαρματικοί πύραυλοι τύπου SAM 7 - rachete anti-tanc tip SAM 7
- πύραυλοι εδάφους-εδάφους - rachete sol-sol
- πύραυλοι εδάφους-αέρος - rachete sol-aer

d) *Domeniul geneticii* este printre cele mai active și mai controversate domenii. Din punct de vedere lexical, ne pot bucura inovațiile geneticii. La limita dintre comic și grotesc, aflăm cu stupeoare că, pe lângă aparent normala oiță Dolly, au apărut "mame de împrumut" (δανευκή μητέρα) și nu numai:

- δανευκή μητέρα¹ - mamă de împrumut
- δωρητές ωαρίων και σπέρματος - donatori de ovule și spermă
- να συλλάβει παιδί με τη μέθοδο της σωλήνας
 - să conceapă un copil prin metoda
 fertilizării in vitro
- εμφυτεύονται μικροτσιπ - se implantează microcipuri
- βιοαισθητήρες - biosenzori
- γενετική² - genetica
- κλωνοποίηση του ανθρώπου - clonarea omului
- κλωνοποίηση ενός κυττάρου - clonarea unei celule
- να επαναπρογραμματίσουν τη σωστή ανάπτυξη ενός ανθρώπου
 - să reprogrameze dezvoltarea
 corectă a unui om
- κέντρα τεχνητής τεκνοποίησης - centre de fertilizare artificială
- κλινικές για κλώνους - clinici pentru clone

6.3. *Domeniul social* aduce noutăți parțiale, la limita cu domeniul uridic. Este vorba, mai ales, de proliferarea activităților ilegale de toate ipurile³: jocuri de noroc, narcotice⁴, crimă organizată etc.

Exemplele au fost selectate din ziarul BHMA din 8/02/1998, p.A 61 și din 12/02/1998 p.A 42.

Exemplele au fost selectate din ziarul BHMA din 1/02/1998, Νέες Εποχές, p.β.8.

Exemplele au fost selectate din ziarul BHMA din 8/02/1998, pp.A 20, A 30, A 35 și A 43.

Vezi și Papazahariou, E. (Zahos) *ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΙΤΙΚΟ*, Ed. Kaktos, Atena, 999, pentru argoul care acoperă același sfere ale realității sociale.

τοξικομανής	- toxicoman
σύνεργοι εμπόρων ναρκωτικών	- complici ai traficantilor de droguri
ξεπλένουν τα κέρδη	- spală câștigurile
μέσω των καζίνων	- prin intermediul cazinourilor
μεγαλέμπορος της ηρωΐνης	- mare traficant de heroină
εξόντωση επί πληρωμής	- lichidare plătită
λαθρεμπόριο ναρκωτικών	- trafic ilegal de narcotice
εκβιασμοί, απαγωγοί, φόνοι	- șantaje, răpiri, ucideri
συνέπειες του τζόγου	- urmările jocului de cărți
διαχειριστές του μαύρου χρήματος	- administratori ai banilor murdari
οι λάτρες της τράπουλας, της ρουλέτας και των “κουλλοχέρηδων”	- pasionații jocului de cărți, ai ruletei și ai jocurilor mecanice
μηχανήματα τύπου “κουλλοχέρη”	- mașini - jocuri [de noroc] mecanice
τα τυχαία παιχνίδια	- jocuri de noroc
ασύδοτοι γκάγκστερ	- gangsteri pe deplin liberi (să acționeze)
βασιλιάς των καζίνων	- rege al cazinourilor
ξεκαθάρισμα λογαριασμών	- reglare de conturi
τα βρώμικα κυκλώματα της ηρωΐνης	- cercurile murdare ale heroinei
διασυνδέσεις με μαφία	- legături cu mafia
ο τζόγος / τζογαρόδος	- joc de cărți / cartofor
οργανωμένες συμμορίες	- bande organizate
διακλαδώσεις μαφιόζων	- ramificații de mafioți
διακίνηση ναρκωτικών	- trafic de narcotice
λαθρέμποροι όπλων και ραδιενεργών υλικών	- traficanti ilegali de arme și substanțe radioactive
συμμορίες μαφιόζων	- bande de mafioți
τοπική πορνεία	- prostituție locală
εγκληματικοί τομείς	- domenii infracționale
ηλεκτρονική πόκα/ πόκερ	- poker electronic
το χαρτοπαίγνιο	- joc de cărți
το ουφάδικο (< U.F.O.)	- sală de jocuri electronice

6.4. *Domeniul spiritului*, al curentelor spirituale, religioase sau pseudoreligioase, aparent inovator, se întoarce la surse antice, precreștine cel mai adesea¹. În căutarea unui reper spiritual, oamenii secolului XX rătăcesc inevitabil în labirintul larg al oglinzilor new-age-iste. De la sincretisme din cele mai ciudate, trecând prin “experiențe” și “tentații” ale “absolutului”, omul modern poate alege între πανθεϊσμός și αυτοθηρησκεία (calc semantic al engl. “self-religion”)².

Să vedem, aşadar, care sunt “ispitele spirituale” ale omului acestui secol:

Νέα Εποχή / το New Age	- Noua Eră
συγκρητιστικές αντιλήψεις	- concepții sincretiste
ο ερμητισμός	- ermetism
ο ινδουισμός και ο βουδισμός	- hinduismul și budismul
η γιόγκα	- yoga
βιοενεργία	- bioenergie
βιοδυναμική	- biodinamică
παραψυχολογία	- parapsihologie
τηλεκίνηση	- telekinezie
τηλεπάθεια	- telepatie
αστρική προβολή	- proiecție astrală
ο ταντρικός ολισμός	- holism tantric
μια Kabalah χριστιανική	- o Cabală creștină
χιλιάδες μέντιουμ	- mii de mediumuri
αστρικά ταξίδια	- călătorii astrale
αποκρυφισμός	- apocrifism
αριθμολογία	- numerologie
συγκερασμός ανατολικών δογμάτων	- sincretismul dogmelor orientale
ο πνευματισμός	- spiritualism
ο εσωτερισμός	- ezoterism
σημειτικές μεταφυσικές παραδόσεις	- tradiții semitice metafizice
νεότερες αιρέσεις	- erezii moderne
το Arcane School	- Arcane School
λήψη παραισθησιογόνων	- consumul de halucinogene

¹ Vezi G&R 1, 43, din martie 1999: “Τα λόγια του αποστόλου Παύλου για τις έριδες που υπήρχαν στην Κόρινθο βρίσκονται και πάλι στην επικαιρότητα.” (Cuvintele apostolului Pavel, referitoare la dezbinările din Corint, sunt din nou în actualitate.)

² Exemplele sunt selectate din revista “God & Religion”, nr. 1, New Age, 1999, pp. 52, 55, 56, 58, 60, 62.

οπαδός των ψυχεδελικών	- membru al psihedelicilor [<engl. psychedelic<gr.v. ψυχή+δηλός]
παραθρησκευτικές οργανώσεις	- organizații para-religioase
τα ωροσκόπια	- horoscoape
το ζώδιο	- zodie
ο πανθεισμός	- panteismul
εσωτεριστική και αποκρυφιστική φιλολογία	- filologie ezoterică și apocrifă
κέντρα εναλλακτικών θεραπειών	- centre de terapii alternative
εσωτερικο-θεοσοφική παράδοση	- tradiție ezoterico-teozofică
δικτυακή δομή	- structură în rețea
<u>μεταδίκτυο</u>	- <u>meta-network</u>
<u>ένα network των network</u>	- <u>un network al network-urilor</u>
οι φιλειρηνικές οργανώσεις	- organizații pacifiste
η ουφολογία	- ufologia (U.F.O. < engl. Unidentified Flying Object)
το ούφο	- O.Z.N.
γραφειοκρατική απο-πνευματικοποίηση	- despiritualizare birocratică
το νεοπαγανιστικό κίνημα	- mișcarea neopăgână
η αστρολογία	- astrologie
η ολιστική	- holism
θεοποίηση του πλανήτη	- divinizarea planetei
αυτοθρησκεία	- self-religion
În strânsă legătură cu proliferarea astrologilor, a ghicitorilor și a prezicătorilor de tot soiul (αστρολόγοι, μάντεις και μελλοντολόγοι), universul new-age-ist se îmbogățește, se inventează și se reinventează la infinit. Printre procesele ce marchează această reinventare a propriului spațiu, spațiu labirintic, infinit, se numără bisericele electronice, eshatologia ufologică sau cyberprofeții ce acționează în deplină libertate în cyber-spațiu. Scopul declarat pare a fi globalizarea religiilor (prin New Age), globalizarea unui ipotetic supraom, trăitor într-o "supralume" iluzorie. Rezultatele însă se numără trist prin incidente ca cele trăite de călătorii metroului din Tokyo sau de grupul de la Wacco (Texas) ¹ . Iar finalul pare a fi, inevitabil, "falimentul spiritului".	
<u>η θρησκεία on-line</u>	- <u>religia on-line</u>
πνευματική χρεοκοπία	- faliment spiritual
η βομβιστική ενέργεια του Τόκιο	- atacul cu bombă din Tokyo

¹ Exemplele sunt preluate din articolul *H θρησκεία on-line*, publicat în revista G&R 1, pp.42-44.

- το Γουάκιο του Τέξας - Wacco din Texas
- οι ηλεκτρονικές εκκλησίες βρίσκονται στο διαδίκτυο
- bisericile electronice se află pe Internet
- οι κυβερνοπροφήτες επικοινωνούν μ' όλον τον κόσμο στο κυβερνοχώρο
- cyberprofetii comunică
cu toată lumea în cyberspatiu
- η τρίτη χιλιετία προβλέπεται κυβερνοπνευματική
- al treilea mileniu se prevede
(a fi) cyberspiritual
- να εξομολογηθεί στο προσωπικό ηλεκτρονικό υπολογιστή
- să se spovedească calculatorului
electronic personal
- αφήνεις την ψυχή σου στα χέρια του προσωπικού υπολογιστή
- îți lași sufletul în mâinile
calculatorului personal
- η κενολογία των νέων προφητών - vorbe de șarte ale noilor profeti
- ουφολογική εσχατολογία - eshatologia ufologică
- η παγκοσμιοποίηση της θρησκείας στη Νέα Εποχή (New Age)
- globalizarea religiei în Noua Eră
- η παγκοσμιοποίηση του υπερ-ανθρώπου, μέρος του υπερ-κόσμου
- globalizarea supra-omului,
parte a supra-lumii

EXERCITII

EXERCITIUL 1

Despărțiți în silabe următoarele cuvinte:

άνθρωπος - om

πολιτισμός - civilizație

Ε κάστρο - castru

άσπρος - alb

Τ αλλαγή - schimbare

αλλόκοτος - straniu

ήττα - înfrângere

έννοια - sens, concept

Π παιδί - copil

κοινότητα - comunitate

μαϊμού - maimuță

μαινάδα - menadă, bacantă

ταινία - film

ταΐζω - hrănesc

τελειότητα - perfecțiune

ποίημα - poezie

ταυτότητα - identitate

ανεύθυνος - iresponsabil

εύσωμος - bine făcut (la trup)

εύτολμος - curajos

φραγμός - stăvilar

άγγελος - inger

ανάγκη - nevoie

αμπέλι - vie

αλληλογραφία - corespondență

άνεργος - șomer

περιεχόμενο - conținut

εγχειρίδιο - manual

συγγενικός - înrudit

φυλλάδιο - broșură

ψαλιδοειδής - în formă de foarfece

ψάλτης - psalt

EXERCITIUL 2

Declinați următoarele substantive masculine în -ος:

ο αδερφός - frate	ο δάσκαλος - dascăl, învățitor
ο λαός - popor	ο κάτοικος - locuitor
ο κάμπος - câmpie	ο ανήφορος - suis
ο ύμνος - imn	ο ανθόκηπος - grădină cu flori

EXERCITIUL 3

Formați genitivul plural al următoarelor substantive masculine în -ος, punând și accentele, după modelul următor:

ο κάτοικ-ος	των κατοίκ-ων
ο δρόμος - drum	των δρομ.....
ο ρινόκερος - rinocer	των ρινοκερ.....
ο άγγελος - înger	των αγγελ.....
ο ουρανός - cer	των ουραν.....
ο απόστολος - apostol	των αποστολ.....
ο στόλος - flotă	των στολ.....
ο χρόνος - timp, an	των χρον.....
ο καλόγερος - călugăr	των καλογερ.....
ο βιομήχανος - industriaș	των βιομηχαν.....

EXERCITIUL 4

Formați genitivul singular și vocativul singular al următoarelor substantive masculine în -ος, după modelul de mai jos, punând și accentele:

ο άνθρωπος	του ανθρώπου	άνθρωπε
<u>Nominativ singular</u>	<u>Genitiv singular</u>	<u>Vocativ singular</u>
ο γιος - fiu	του γι...	γι...
ο καπετάνιος - căpitan	του καπετανι...	καπετανι...
ο Αλέξανδρος - Alexandros	του Αλεξανδρ...	Αλέξανδρ...
ο Θεόδωρος - Theodoros	του Θεοδωρ...	Θεοδωρ...
ο Νίκος - Nikos	του Νικ...	Νικ...
ο Στέφανος - Stefanos	του Στεφαν...	Στεφαν...
ο Σπύρος - Spiros	του Σπυρ...	Σπυρ...

EXERCITIUL 5

Declinați următoarele substantive masculine parisilabice în -ας:

ο χειμώνας - iarnă	ο πρόσφυγας - refugiat
ο ενεστώτας - prezent	ο φύλακας - paznic
ο άντρας - bărbat	ο ταμίας - casier
ο μήνας - lună	ο τραυματίας - rănit

EXERCITIUL 6

Stabiliți formele de genitiv singular și genitiv plural ale următoarelor substantive, după modelul următor, punând și accentele:

ο γέρονταςτου γέροντατων γερόντωνNominativ singularGenitiv singularGenitiv plural

ο πατέρας - tată

του πατερ...

των πατερ...

ο ιδρώτας - sudoare

του ιδρωτ...

των ιδρωτ...

ο επιχειρηματίας - om de afaceri

του επιχειρηματι...

των επιχειρηματι...

ο επαγγελματίας - profesionist

του επαγγελματι...

των επαγγελματι...

ο γείτονας - vecin

του γειτον...

των γειτον...

ο ήρωας - erou

του ηρω...

των ηρω...

EXERCITIUL 7

Declinați următoarele substantive masculine parisilabice în -ης:

ο χωριάτης - sătean	ο διοικητής - guvernator
ο ναύτης - marinar	ο μαχητής - luptător
ο εργάτης - muncitor	ο μαθητής - elev
ο πελάτης - client	ο καθηγητής - profesor

EXERCITIUL 8

Stabiliți formele de acuzativ singular și genitiv plural ale următoarelor substantive masculine parisilabice în -ης, după modelul de mai jos, punând și accentele:

ο φοιτητής	το φοιτητή	των φοιτητών
<u>Nominativ singular</u>	<u>Acuzativ singular</u>	<u>Genitiv plural</u>
ο επιβάτης pasager	τον επιβατ...	των επιβατ...
ο βιβλιοπώλης librar	το βιβλιοπωλ...	των βιβλιοπωλ...
ο πολίτης cetățean	τον πολιτ...	των πολιτ...
ο πρεσβευτής ambasador	τον πρεσβευτ...	των πρεσβευτ...
ο μεσολαβητής mediator	το μεσολαβητ...	των μεσολαβητ...
ο αγοραστής cumpărător	τον αγοραστ...	των αγοραστ...

EXERCITIUL 9

Declinați următoarele substantive masculine imparisilabice în -ας:

ο αμαξάς - căruțaș	ο μουσαμάς - mușama
ο παπάς - preot	ο σφουγγαράς - culegător de bureți
ο Καναδάς - Canada	ο Παναμάς - Panama

EXERCITIUL 10

Stabiliți formele de genitiv plural și acuzativ plural ale următoarelor substantive masculine imparisilabice în -ας, după modelul de mai jos, punând și accentele:

ο ψαράς	των ψαράδων	τους ψαράδες
<u>Nominativ singular</u>	<u>Genitiv plural</u>	<u>Acuzativ plural</u>
ο γαλατάς - lăptar	των γαλατ...	τους γαλατ...
ο μαρμαράς - marmorar	των μαρμαρ...	τους μαρμαρ...
ο ρήγας - rigă	των ρηγ...	τους ρηγ...
ο αέρας - aer	των aer...	τους aer...
ο κιμάς - carne tocată	των κιμ...	τους κιμ...

EXERCITIUL 11

Declinați următoarele substantive masculine imparisilabice în -ης:

ο νοικοκύρης - gospodar

ο καφετζής - proprietar de cafea

ο τιμονιέρης - cârmaci

ο παπουτσή - pantofar

EXERCITIUL 12

Stabiliți formele de nominativ și genitiv plural ale următoarelor substantive masculine imparisilabice în -ης, după modelul de mai jos, punând și accentele:

ο παπουτσή

οι παπουτσήδες

των παπουτσήδων

Nominativ singular

ο βαρκάρης - barcagiu

ο μανάβης - zarzavagiu

ο φούρναρης - brutar

ο χαλιφής - calif

Nominativ plural

οι βαρκαρ...

οι μαναβ...

οι φουρναρ...

οι χαλιφ...

Genitiv plural

των βαρκαρ...

των μαναβ...

των φουρναρ...

των χαλιφ...

EXERCITIUL 13

Declinați următoarele substantive (toponime) în -ης:

ο Δούναβης - Dunărea

ο Τάμεσης - Tamisa

ο Τίβερης - Tibrul

EXERCITIUL 14

Stabiliți formele de genitiv și acuzativ plural ale următoarelor substantive masculine imparisilabice în -ης, cu dublu plural, după modelul următor, punând și accentele:

ο αφέντης

των αφεντάδων

τους αφεντάδες

των αφεντών

τους αφέντες

<u>Nominativ singular</u>	<u>Genitiv plural</u>	<u>Acuzativ plural</u>
ο πραματευτής	των πραματευντ....	τους πραματευντ....
neguțător	των πραματευντ....	τους πραματευντ....
ο βουτηχτής	των βουτηχτ....	τους βουτηχτ....
scufundător	των βουτηχτ....	τους βουτηχτ....
ο τραγουδιστής	των τραγουδιστ....	τους τραγουδιστ....
cântăreț	των τραγουδιστ....	τους τραγουδιστ....

EXERCITIUL 15

Stabiliți formele de genitiv singular, genitiv și acuzativ plural ale următoarelor substantive masculine imparisilabice în -ες, după modelul de mai jos, punând și accentele:

ο καφές	του καφέ	των καφέδων	τους καφέδες
<u>Nominativ sg.</u>	<u>Genitiv sg.</u>	<u>Genitiv pl.</u>	<u>Acuzativ pl.</u>
ο μενεξές	του μενεξ...	των μενεξ....	τους μενεξ.....
violetă			
ο τελεμές	του τελεμ....	των τελεμ....	τους τελεμ.....
telemea			
ο τενεκές	του τενεκ....	των τενεκ....	τους τενεκ.....
tinichea			
ο κεφτές	του κεφτ.....	των κεφτ.....	τους κεφτ.....
chiftea			

EXERCITIUL 16

Declinați următoarele substantive feminine în -α:

η δουλειά - treabă	η γυναίκα - femeie
η καρδιά - inimă	η πείνα - foame
η μηλιά - măr	η δίψα - sete
η καρυδιά - nuc	η θάλασσα - mare
η ώρα - oră	η γειτόνισσα - vecină

EXERCITIUL 17

Stabiliți formele de genitiv singular și plural ale următoarelor substantive feminine în -α, după modelul de mai jos, punând și accentele:

η εφημερίδα

της εφημερίδας

των εφημερίδων

Nominativ singularGenitiv singularGenitiv plural

η αχλαδιά - păr

της αχλαδι....

των αχλαδι....

η ειλικρίνεια - sinceritate

της ειλικρινει....

των ειλικρινει....

η γλώσσα - limbă

της γλωσσ....

των γλωσσ....

η ημέρα - zi

της ημερ....

των ημερ....

η μητέρα - mamă

της μητερ....

των μητερ....

η μαθήτρια - elevă

της μαθητρι....

των μαθητρι....

η φοιτήτρια - studentă

της φοιτητρι....

των φοιτητρι....

η πελάτισσα - clientă

της πελατισσ....

των πελατισσ....

η μέλισσα - albină

της μελισσ....

των μελισσ....

η ευεργέτισσα -

της ευεργετισσ....

των ευεργετισσ....

benefăcătoare

EXERCITIUL 18

Declinați următoarele substantive feminine în -α:

η ελπίδα - speranță

η διώρυγα - canal

η εφημερίδα - ziar

η θερμότητα - căldură

η λαμπάδα - lumânare

η ποσότητα - cantitate

EXERCITIUL 19

Stabiliți formele de acuzativ singular și genitiv plural ale următoarelor substantive feminine în -α, după modelul de mai jos, punând și accentele:

η νυχτερίδα

τη νυχτερίδα

των νυχτερίδων

Nominativ singularAcuzativ singularGenitiv plural

η σταφίδα - stafidă

τη σταφιδ....

των σταφιδ....

η ιδιότητα - calitate

την ιδιοτητ....

των ιδιοτητ....

η ταχύτητα - viteză

την ταχυτητ....

των ταχυτητ....

η βαρύτητα - greutate	τη βαρυτητ....	των βαρυτητ....
η πανίδα - faună	την πανιδ....	των πανιδ....

EXERCITIUL 20

Declinați următoarele substantive feminine în -η:

η ψυχή - suflet	η νίκη - victorie
η αδερφή - soră	η κούραση - oboseală
η ζέστη - căldură	η σταύρωση - răstignire

EXERCITIUL 21

Stabiliți formele de genitiv singular, nominativ și genitiv plural ale următoarelor substantive feminine în -η, după modelul de mai jos, punând și accentele:

η τροπή	της τροπής	οι τροπές	των τροπών
<u>Nominativ sg.</u>	<u>Genitiv sg.</u>	<u>Nominativ pl.</u>	<u>Genitiv pl.</u>
η αλλαγή - schimbare	της αλλαγ....	οι αλλαγ....	των αλλαγ...
η πηγή - izvor	της πηγ...	οι πηγ...	των πηγ...
η διακοπή - întrerupere	της διακοπ....	οι διακοπ...	των διακοπ...
η φωνή - voce	της φων....	οι φων....	των φων...
η φήμη - faimă	της φημ....	οι φημ....	των φημ...
η επιστήμη - știință	της επιστημ...	οι επιστημ...	των επιστημ...
η ζάχαρη - zahăr	της ζαχαρ....	οι ζαχαρ....	-
η βάπτισις - botez	της βαπτισ....	οι βαπτισ....	των βαπτισ...
η ανάγκη - nevoie	της αναγκ....	οι αναγκ....	των αναγκ...
η τέχνη - artă	της τεχν.....	οι τεχν.....	των τεχν...

EXERCITIUL 22

Declinați următoarele substantive feminine în -η:

η σκέψη - gând	η Ανάστασις - Înviere
η θέση - loc	η είδησις - știre
η πίστις - credință	η θέλησις - voință

EXERCITIUL 23

Stabiliți formele de genitiv singular și plural ale următoarelor substantive feminine în -η, după modelul de mai jos. În cazul în care paradigma substantivului respectiv comportă două forme pentru același caz, menționați-le pe amândouă. (Atenție la deplasarea accentului!)

η σκέψη	της σκέψης της σκέψεως	των σκέψεων
<u>Nominativ sg.</u>	<u>Genitiv sg.</u>	<u>Genitiv pl.</u>
η γέννηση - naștere	της γεννησ...	των γεννησ...
	της γεννησ...	
η γνώση - cunoaștere	της γνωσ....	των γνωσ...
	της γνωσ....	
η δύναμη - forță	της δυναμ....	των δυναμ...
	της δυναμ...	
η λύση - soluție	της λυσ...	των λυσ....
	της λυσ...	
η επίσκεψη - vizită	της επισκεψ....	των επισκεψ....
	της επισκεψ....	
η πόλη - oraș	της πολ....	των πολ....
	της πολ....	
η κυβέρνηση - guvern	της κυβερνησ....	των κυβερνησ...
	της κυβερν....	
η πράξη - act	της πραξ....	των πραξ....
	της πραξ....	

EXERCITIUL 24

Declinați următoarele substantive feminine în -ω (nume proprii):

η Μαριγώ

η Λενιώ

η Ερατώ

η Μέλπω

EXERCITIUL 25

Declinați următoarele substantive feminine în -ος:

η διάμετρος - diametru	η έξοδος - ieșire
η παράμετρος - parametru	η Αίγυπτος - Egipt
η οδός - stradă	η λεωφόρος - bulevard

EXERCITIUL 26

Stabiliți formele de genitiv singular, nominativ și genitiv plural ale următoarelor substantive feminine în -ος. Unde există două forme pentru același caz, notați-le. (Atenție la accentne!)

<u>Nominativ sg.</u>	<u>Genitiv sg.</u>	<u>Nominativ pl.</u>	<u>Genitiv pl.</u>
η άβυσσος abis	της άβυσσ...	οι άβυσσ...	των άβυσσ...
η Κόρινθος Corint	της Κορινθ...	-	-
η Κύπρος Cipru	της Κυπρ...	-	-
η Πελοπόννησος Peloponez	της Πελοποννησ...	-	-
η παράγραφος paragraf	της παραγραφ...	οι παραγραφ... οι παραγραφ....	των παραγραφ...
η επέτειος aniversare	της επετει....	οι επετει....	των επετει....
η έρημος rustiu	της ερημ....	οι ερημ.... οι ερημ...	των ερημ....

EXERCITIUL 27

Declinați următoarele substantive feminine în -ού:

η αλεπού - vulpe	η υπναρού - somnoroasa
η Ραλού - Ralu	η γλωσσού - guraliva

EXERCITIUL 28

Stabiliți formele de nominativ și genitiv plural ale următoarelor substantive feminine:

<u>Nominativ sg.</u>	<u>Nominativ pl.</u>	<u>Genitiv pl.</u>
η γιαγιά - bunică	οι γιαγιά...	των γιαγιά...
η μαμά - mamă	οι μαμά...	των μαμά.....
η κυρά - doamnă	οι κυρά...	των κυρά...

EXERCITIUL 29

Declinați următoarele substantive neutre în -ο:

το βουνό - munte	το άλογο - cal
το κόκκαλο - os	το μέτωπο - frunte, front
το σύννεφο - nor	το συνέδριο - congres
το φλάουτο - flaut	το επίθετο - adjectiv

EXERCITIUL 30

Stabiliți formele de genitiv singular și plural ale următoarelor substantive neutre în -ο, după modelul de mai jos, punând și accentele:

<u>το βιβλί<u>ο</u></u>	<u>του βιβλίου</u>	<u>των βιβλίων</u>
<u>Nominativ singular</u>	<u>Genitiv singular</u>	<u>Genitiv plural</u>
το γυμνάσιο - gimnaziu	του γυμνασι....	των γυμνασι....
το λύκειο - liceu	του λυκει...	των λυκει...
το γραφείο - birou	του γραφει...	των γραφει....
το δικαστήριο - tribunal	του δικαστηρι....	των δικαστηρι....
το κοινοβούλιο - parlament	του κοινοβουλι....	των κοινοβουλι....
το πρόσωπο - persoană	του προσωπ....	των προσωπ....
το σχέδιο - plan	του σχεδι....	των σχεδι....
το όργανο - organ	του οργαν...	των οργαν.....
το νοσοκομείο - spital	του νοσοκομει...	των νοσοκομει....
το έπιπλο - mobilă	του επιπλ....	των επιπλ....

EXERCITIUL 31

Declinați următoarele substantive neutre în -ι:

το παιδί - copil	το καλοκαίρι - vară
το μαλλί - lână	το φρύδι - sprânceană
το αφτί - ureche	το σταφύλι - strugure

EXERCITIUL 32

Stabiliți formele de genitiv singular, nominativ și genitiv plural ale următoarelor substantive neutre în -ι și -υ, punând corect accentele:

<u>Nominativ sg.</u>	<u>Genitiv sg.</u>	<u>Nominativ pl.</u>	<u>Genitiv pl.</u>
το χιόνι - zăpadă	του χιονι....	τα χιονι....	των χιονι...
το μολύβι - creion	του μολυβι....	τα μολυβι...	των μολυβι...
το αρνί - miel	του αρνι...	τα αρνι....	των αρνι...
το βράδυ - seară	του βραδ...	τα βραδ....	των βραδ...
το δάκρυ - lacrimă	του δακρυ....	τα δακρυ....	των δακρυ...
το σακάκι - sacou	του σακακι....	τα σακακι....	των σακακι...
το κλειδί - cheie	του κλειδι....	τα κλειδι....	των κλειδι...

EXERCITIUL 33

Declinați următoarele substantive neutre în -ος:

το μέρος - parte	το είδος - specie, fel
το έδαφος - teritoriu	το κόστος - cost
το κράτος - stat	το βρέφος - prunc

EXERCITIUL 34

Stabiliți formele de genitiv singular, nominativ și genitiv plural ale următoarelor substantive neutre în -ος, fiind atenți la deplasarea accentelor, după modelul de mai jos:

το έδαφος	του εδάφους	τα εδάφη	των εδαφών
-----------	-------------	----------	------------

<u>Nominativ sg.</u>	<u>Genitiv sg.</u>	<u>Nominativ pl.</u>	<u>Genitiv pl.</u>
το δάσος - pădure	του δασ...	τα δασ...	των δασ...
το γένος - gen, neam	του γεν...	τα γεν...	των γεν...
το τέλος - sfârșit	του τελ...	τα τελ...των τελ...	
το πέλαγος - mare	του πελαγ...	τα πελαγ...	των πελαγ...
το στέλεχος - cadru	του στελεχ...	τα στελεχ...	των στελεχ...
το κέρδος - câștig	του κερδ...	τα κερδ...	των κερδ...
το βάρος - greutate	του βαρ...	τα βαρ...	των βαρ...
το θάρρος - curaj	του θαρρ...	-	-

EXERCITIUL 35

Declinați următoarele substantive neutre în -μα:

το κύμα - val	το άνοιγμα - deschidere
το δράμα - dramă	το μάθημα - lecție
το αίμα - sânge	το στοίχημα - pariu

EXERCITIUL 36

Stabiliți formele de genitiv singular, nominativ și genitiv plural ale următoarelor substantive, punând și accentele, după modelul de mai jos:

<u>το δέμα</u>	<u>του δέματος</u>	<u>τα δέματα</u>	<u>των δεμάτων</u>
<u>Nominativ sg.</u>	<u>Genitiv sg.</u>	<u>Nominativ pl.</u>	<u>Genitiv pl.</u>
το χρήμα - ban	του χρημα...	τα χρημα...	των χρημα...
το βήμα - pas	του βημα...	τα βημα...	των βημα...
το κλίμα - climă	του κλιμα...	τα κλιμα...	των κλιμα...
το φάντασμα - fantasmă	του φαντασμα...	τα φαντασμα...	των φαντασμα...
το όνομα - nume	του ονομα...	τα ονομα...	των ονομα...
το στόμα - gură	του στομα...	τα στομα...	των στομα...
το δέρμα - piele	του δερμα...	τα δερμα...	των δερμα...
το διάλειμμα - pauză	του διαλειμμα...	τα διαλειμμα...	των διαλειμμα...
το ύφασμα - pânză	του υφασμα...	τα υφασμα...	των υφασμα...
το σχήμα - schemă /formă	του σχημα...	τα σχημα...	των σχημα...

EXERCITIUL 37

Stabiliți formele de genitiv singular, nominativ și genitiv plural ale următoarelor substantive în -σιμο, -ξιμο, -ψιμο, după modelul de mai jos, punând accentele:

<u>το γράψιμο</u>	<u>του γραψίματος</u>	<u>τα γραψίματα</u>	<u>των γραψίμων</u>
<u>Nominativ sg.</u>	<u>Genitiv sg.</u>	<u>Nominativ pl.</u>	<u>Genitiv pl.</u>
το δέσιμο - legatul	του δεσι...	τα δεσι....	των δεσι...
το τρέξιμο - alergatul	του τρεξι...	τα τρεξι.....	των τρεξι...
το ντύσιμο - îmbrăcarea	του ντυσι...	τα ντυσι.....	των ντυσι...
το πλύσιμο - spălatul	του πλυσι...	τα πλυσι.....	των πλυσι...
το πλέξιμο - împletitul	του πλεξι...	τα πλεξι.....	των πλεξι...
το βάψιμο - vopsirea	του βαψι...	τα βαψι...	των βαψι...
το φέρισιμο - purtarea	του φερσι...	τα φερσι...	των φερσι...
το ψάξιμο - căutatul	του ψαξι...	τα ψαξι...	των ψαξι...
το γράψιμο - scrisul	του γραψι...	τα γραψι...	των γραψι...
το ράψιμο - croitul	του ραψι...	τα ραψι...	των ραψι...

EXERCITIUL 38

Stabiliți formele de genitiv singular, nominativ și genitiv plural ale următoarelor substantive neutre în -ας și respectiv -ως:

<u>Nominativ sg.</u>	<u>Genitiv sg.</u>	<u>Nominativ pl.</u>	<u>Genitiv pl.</u>
το κρέας - carne	του κρεα...	τα κρεα...	των κρεα...
το φως - lumină	του φω...	τα φω...	των φω...
το τέρας - fiară	του τερα...	τα τερα...	των τερα...
το γεγονός - eveniment	του γεγονο...	τα γεγονο...	των γεγονο...
το καθεστώς - regim	του καθεστω...	τα καθεστω...	των καθεστω...

EXERCITIUL 39

Stabiliți formele de genitiv singular și nominativ plural ale următoarelor substantive neutre anormale, punând și accentele:

<u>Nominativ singular</u>	<u>Genitiv singular</u>	<u>Nominativ plural</u>
το παν - totul	του παν....	τα παν.....
το μηδέν - nimicul	του μηδεν....	τα μηδεν.....
το παρελθόν - trecut	του παρελθον...	τα παρελθον.....
το μέλλον - viitor	του μελλον....	τα μελλον.....
το οξύ - acid	του οξ.....	τα οξ.....
το καθήκον - datorie	του καθηκον.....	τα καθηκον.....
το προϊόν - produs	του προιον.....	τα προιον.....

EXERCITIUL 40

Declinați următoarele grupuri nominale, completând desinențele fiecărui **adjectiv**, în funcție de genul substantivului pe care îl determină:

- a) ο όμορφ.... άνθρωπος - om frumos
 - b) η όμορφ... ημέρα - zi frumoasă
 - c) το όμορφ.... δέντρο - copac frumos
- a) ο μεγάλ... πόλεμος - război mare
 - b) η μεγάλ... επιχείρηση - afacere mare
 - c) το μεγάλ... εργοστάσιο - fabrică mare
- a) ο απλ.... πολίτης - cetățean simplu
 - b) η απλ.... λέξη - cuvânt simplu
 - c) το απλ.... φωνήεν - vocală simplă
- a) ο ήσυχ.... κόσμος - lume liniștită
 - b) η ήσυχ.... μονή - mănăstire liniștită
 - c) το ήσυχ.... βράδυ - seară liniștită

EXERCITIUL 41

În propozițiile următoare acordați adjectivul cu substantivul determinat, punând desinențele corespunzătoare:

- Βγήκαμε απ' το όμορφ... σπίτι και χάσαμε το καλ... δρόμο.
- Καθημερινά βλέπω ένα γέρ... άνθρωπο μαζί με τη γέρ... γυναίκα του.
- Λέμε: όποιος δεν έχει ένα γέρο να τον αγοράσει. Θα πούμε και: όποιος δεν έχει καλ... παιδιά να τα αγοράσει.
- Ο Αλέκος είναι καλ... παιδί, αλλά δεν διαβάζει πολλ... βιβλία.
- Θα λύσουμε δύσκολ... ασκήσεις για να μάθουμε καλά την Ελληνικ... γλώσσα.
- Η εκμάθηση των ξέν... γλωσσών δεν είναι και πολύ δύσκολ...

7. Δεν μας αρέσουν τα ακριβ... *ξενοδοχεία*, επειδή δεν έχουν αρκετ...
ανθρώπιν... *ζεστασιά*.
8. Παντού στο δωμάτιό του είδα ξύλιν... άσπρ... *έπιπλα*.
9. Στάθηκα τυχερή που βρήκα αυτό το σημαντικ... *έργο* του Καβάφη.
10. Καθημερινά βλέπουμε ταπειν... *ανθρώπους* και τους προσπερνάμε.

EXERCITIUL 42

Găsiți câte un adjectiv potrivit pentru fiecare dintre substantivele următoare și treceți-l în spațiile libere, făcând acordul în gen, număr și caz.

1. a) ο	μαθητής - elev
b) του	μαθητή
c) οι	μαθητές
2. a) η	ζωή - viață
b) της	ζωής
c) οι	ζωές
3. a) ο	φίλος - prieten
b) του	φίλου
c) οι	φίλοι
4. a) η	είσοδος - intrare
b) της	εισόδου
c) οι	είσοδοι
5. a) το	έδαφος - teren
b) του	εδάφους
c) τα	εδάφη
6. a) το	νερό - apă
b) του	νερού
c) τα	νερά

EXERCITIUL 43

Declinați următoarele adjective la toate genurile:

<u>Masculin</u>	<u>Feminin</u>	<u>- Neutru</u>
1. γλυκός	γλυκιά	γλυκό - dulce
2. φτωχός	φτωχιά/ -ή	φτωχό - sărac
3. κακός	κακιά/ -ή	κακό - rău

4. ξανθός	ξανθιά/ -ή	ξανθό - blond
5. θηλυκός	θηλυκή	θηλυκό - feminin

EXERCITIUL 44

Stabiliți formele de nominativ și genitiv plural ale fiecăruia dintre următoarele grupuri nominale (adjective + substantive):

- ο βαθύς γκρεμός - prăpastie adâncă
η βαθιά θάλασσα - mare adâncă
το βαθύ σκωτάδι - întuneric adânc
- ο παχύς άνδρας - bărbat gras
η παχιά γυναίκα - femeie grasă
το παχύ στρώμα - strat gros
- ο χρυσαφής ήλιος - soare auriu
η χρυσαφιά ημέρα - zi aurie
το χρυσαφί δακτυλίδι - inel auriu

EXERCITIUL 45

Declinați la toate genurile următoarele adjective:

1. ζηλιάρης	/ ζηλιάρα	/ ζηλιάρικο	- invidios, gelos
2. πεισματάρης	/ πεισματάρα	/ πεισματάρικο	- încăpățânat
3. γκρινιάρης	/ γκρινιάρα	/ γκρινιάρικο	- cârcotaș

EXERCITIUL 46

Completați spațiile libere din propozițiile de mai jos cu forma corespunzătoare a adjectivului πολύς/πολλή/πολύ, făcând acordul cu substantivul determinat:

- Τα σπίτια ανθρώπων είναι καθαρά.
- Βλέπουμε κόσμο να μπαίνει με σεβασμό στην εκκλησία.
- Αύριο δεν έχουμε μαθήματα.
- κορίτσια είναι όμορφα, αλλά δεν είναι όλα σεμνά.

5. Γνώρισα φοιτητές οι οποίοι ήθελαν να μάθουν Ελληνικά, αλλά επειδή είχαν άλλα μαθήματα, δεν πήραν απ' αυτούς, μεγάλους βαθμούς στις εξετάσεις.
6. Δεν έχουμε δύσκολες ημέρες.
7. Διάβασαμε συγγράμματα σε βιβλιοθήκες.
8. Ο κόπος, ο υπερβολικός, δεν καρποφορεί.
9. Εδώσε εξετάσεις και τώρα περνά τις διακοπές του στα νησιά.
10. άνθρωποι εκτιμούν την πίστη περισσότερο απ' όλα.

EXERCITIUL 47

Declinați următoarele grupuri nominale (adjectiv + substantiv):

1. a) ο συνεχής αγώνας - luptă continuă
b) η συνεχής δουλειά - muncă continuă
c) το συνεχές διάβασμα - lectură continuă
2. a) ο ειλικρινής φίλος - prieten sincer
b) η ειλικρινής αγάπη - iubire sinceră
c) το ειλικρινές χαμόγελο - surâs sincer
3. a) ο ακριβής εντοπισμός - localizare exactă
b) η ακριβής διαπίστωση - constatare exactă
c) το ακριβές αντίγραφο - copie exactă

EXERCITIUL 48

Formați gradul comparativ al următoarelor adjective:

1. έξυπνος	/ έξυπνη	/ έξυπνο	- deștept
2. άσπρος	/ άσπρη	/ άσπρο	- alb
3. καθάρος	/ καθαρή	/ καθαρό	- curat
4. κομψός	/ κομψή	/ κομψό	- elegant
5. παλιός	/ παλιά	/ παλιό	- vechi
6. δύσκολος	/ δύσκολη	/ δύσκολο	- dificil
7. ανοιχτός	/ ανοιχτή	/ ανοιχτό	- deschis
8. κλειστός	/ κλειστή	/ κλειστό	- închis
9. λεπτός	/ λεπτή	/ λεπτό	- delicat
10. φτωχός	/ φτωχή	/ φτωχό	- sărac

EXERCITIUL 49

Treceți adjectivele din următoarele grupuri nominale la gradul comparativ (sinoptic și perifrastic), la nominativ plural, după modelul de mai jos, punând și accentele:

ο καλός φίλος

α. καλύτεροι φίλοι

β. πιο καλοί φίλοι

Gradul pozitiv/ N. singularGradul comparativ/ N. plural1. ο ψηλός ναύτης
marinar înalt

α. ψηλ..... ναυτ.....

β. ψηλ..... ναυτ.....

2. η καθαρή λεωφόρος
bulevard curat

α. καθαρ..... λεωφορ.....

β. καθαρ..... λεωφορ.....

3. το βαθύ σκοτάδι
întuneric adânc

α. βαθ..... σκοταδι.....

β. βαθ..... σκοταδι.....

4. η σωστή έκφραση
expresie corectă

α. σωστ..... εκφρασ.....

β. σωστ..... εκφρασ.....

5. το ταχύ αυτοκίνητο
mașină rapidă

α. ταχ..... αυτοκινητ.....

β. ταχ..... αυτοκινητ.....

6. το μεγάλο λάθος
greșeală mare

α. μεγαλ..... λαθ.....

β. μεγαλ..... λαθ.....

7. ο γλυκός καφές
cafea dulce

α. γλυκ..... καφ.....

β. γλυκ..... καφ.....

8. ο σεμνός σύζυγος
soț modest

α. σεμν..... συζυγ.....

β. σεμν..... συζυγ.....

9. η πλατιά είσοδος
întrare largă

α. πλατ..... εισοδ.....

β. πλατ..... εισοδ.....

10. το διεθνές σεμινάριο
seminar internațional

α. διεθν..... σεμιναρι.....

β. διεθν..... σεμιναρι.....

EXERCITIUL 50

Treceți adjectivele din următoarele grupuri nominale (adjectiv + substantiv) la gradul superlativ (sinoptic și perifrastic):

- ο καλός φίλος - prieten bun
η καλή εφημερίδα - ziar bun
το καλό φιλμ - film bun

2. ο μικρός λαός - popor mic
η μικρή κοπέλα - fată mică
το μικρό δάσος - pădure mică
3. ο πλούσιος πολίτης - cetățean bogat
η πλούσια συλλογή - colecție bogată
το πλούσιο παρελθόν - trecut bogat
4. ο απλός διαγωνισμός - concurs simplu
η απλή ημέρα - zi simplă
το απλό μάθημα - lecție simplă

EXERCITIUL 51

Declinați următoarele grupuri nominale, trecând apoi adjectivele la gradul superlativ relativ:

1. ο δύσκολος κανονισμός - regulament dificil
η δύσκολη αρχή - început dificil
το δύσκολο παιδί - copil dificil
2. ο σοφός καλόγερος - călugăr înțelept
η σοφή γνώση - cunoaștere înțeleaptă
το σοφό βιβλίο - carte înțeleaptă

EXERCITIUL 52

Completați spațiile libere din propozițiile următoare cu desinențele corespunzătoare gradului, genului, numărului și cazului adjectivului respectiv. Traduceți propozițiile.

1. Τα δέντρα από τον κήπο σας είναι ψηλ.....
2. Κατά τη διάσκεψη αυτή γνώρισα τους καλ..... φοιτητές που είδα ποτέ μου.
3. Τα τακούνια των ψηλ..... γυναικών είναι μικρ....., ενώ τα τακούνια των κοντ..... γυναικών είναι ψηλ.....

EXERCITIUL 53

Σcrieți cu litere numeralele cardinale din următoarele propoziții și traduceți propozițiile.

1. Ο Κωνσταντίνος έχει 3 φίλους.
2. Το βιβλίο 1 παιδιού χάθηκε στην τάξη.
3. Στον κάμπο υπάρχουν 14 άσπρα άλογα.
4. 23 βουλευτές υπέβαλαν 1 πρόταση στο Κοινοβούλιο.
5. Τα αποτελέσματα των 4 μαθητών στις τελευταίες 4 εξετάσεις **είναι** ικανοποιητικά.
6. Έκανε πολλές μεταφράσεις, αλλά μόνο 9 δημοσιεύτηκαν.
7. Οι βαθμοί όλων των 12 φοιτητών είναι πολύ μεγάλοι.
8. Εγγραψε στο τετράδιο το 40, ενώ έπρεπε να γράψει το 400.
9. Οι 500 δραχμές είναι για το ψωμί.
10. Θέλει 10.000 για να πάει εκεί.

EXERCITIUL 54

Transformați următoarele numerele cardinale în numerele ordinale, după ce le-ați scris cu litere:

	<u>Numărul</u>	<u>Numeralul cardinal</u>	<u>Numeralul ordinal</u>
1.	5	πέντε	πέμπτος, -η, -ο
2.	7		
3.	11		
4.	12		
5.	14		
6.	15		
7.	20		
8.	25		
9.	80		
10.	100		
11.	1001		

EXERCITIUL 55

Traduceți următoarele propoziții în limba greacă:

1. Alekos are vreo 10 cărți și aproximativ 20 de caiete.
2. În cameră se aflau 12 scaune, câte 3 în fiecare colț.
3. A rămas în Atena 6 luni.
4. Marika a făcut o vizită de șapte zile în România.
5. Casa Mariei are ferestre duble.

6. Andonis are un salariu bun, însă Manolis câștigă dublu.
7. Lucrăm foarte mult, uneori 24 de ore din 24.
8. Joia, la ora 14, avem o pauză de o jumătate de oră.
9. În fiecare zi, plec la școală la 7:30 și ajung acasă la ora 20.
10. Trimestrele au trei luni, iar semestrele au șase luni.

EXERCITIUL 56

În spațiile punctate din propozițiile următoare treceți formele neaccentuate ale pronumelui personal din paranteză la cazurile cerute de funcția în propoziție. Traduceți apoi propozițiile în limba română.

1. Ο φίλος μου (εγώ) έκανε το πιο όμορφο δώρο.
2. (εσύ) ευχαριστώ πάρα πολύ που ήρθες να (εγώ) δεις. Κι εγώ ήθελα να (εσύ) δω.
3. Πηγαίνοντας στο σχολείο (αυτός) είδα στο παράθυρο του σπιτιού του.
4. Πάρε (εγώ) μαζί σου σ' αυτή την εκδρομή.
5. (Αυτοί) βλέπω καθημερινά, αλλά δεν (αυτοί)..... μιλώ, επειδή δεν γνωριστήκαμε.
6. Όλα τα κορίτσια φοράνε τζιν και πουκάμισα, (αυτά) βλέπουμε παντού.
7. Οι φίλες μας θα έρθουν αύριο. (Αυτές) προσκαλέσαμε να περάσουμε μαζί το Πάσχα.
8. (Εμείς) έφεραν πολλά δώρα και μας ξάφνιασαν.
9. Θέλουμε να (εσείς)..... δώσουμε κάτι το εξαιρετικό για να μην (εμείς) ξεχάσετε.
10. Θα (αυτή) πω ότι δεν θέλω να ξαναπεράσει.

EXERCITIUL 57

Traduceți în limba greacă următoarele propoziții:

1. Tatăl meu este medic. **Al meu** este medic.
2. Mama mea este arhitect. **A mea** este vânzătoare.
3. Caietul meu este mare. **Al tău** este mic.
4. Casa lui are trei etaje. **A ei** are două etaje.
5. Grădina noastră este bogată. **A voastră** este neîngrijită.
6. Biblioteca lor este foarte interesantă. **A voastră** este mai mică.

7. Prietenii mei sunt sinceri. **Ai lui** sunt mai sinceri.
8. Prietenele mele sunt inteligente. **Ale ei** sunt mai inteligente.
9. Câinii tăi sunt mari. **Ai tăi** sunt mari.
10. Pisicile tale sunt curate. **Ale tale** sunt curate.
11. Ochii lui sunt verzi. **Ai lui** sunt verzi.
12. Ochii ei sunt albaștri. **Ai ei** sunt albaștri.
13. Copiii noștri sunt cumiști. **Ai noștri** sunt cumiști.
14. Gândurile voastre sunt îndrăznețe. **Ale voastre** sunt îndrăznețe.
15. Părinții noștri trăiesc încă. **Ai noștri** trăiesc.

EXERCITIUL 58

Traduceți următoarele propoziții din limba greacă în limba română:

1. Στις σχέσεις του με τους άλλους δεν σκέπτεται ποτέ **τον εαυτό του**.
2. Αργότερα, κουρασμένη πια, ήρθε **στον εαυτό της**.
3. Πάντα στη ζωή μας, όσο μπορούμε, φροντίζουμε **τον εαυτό μας**.
4. Δεν καταλαβαίνουν καλά τι συμβαίνει **στον εαυτό τους**, γι' αυτό και **πράττουν** πολλά λάθη.
5. Είπα **στον εαυτό μου** ότι έκανα τη σωστή επιλογή.

EXERCITIUL 59

Traduceți următoarele propoziții din română în greacă:

1. Într-o situație grea, omul **singur** știe cum să o rezolve.
2. Astăzi l-am văzut pe **același** om pe care l-am întâlnit ieri la cafenea.
3. Femeia **însăși** simte când copilul său este bolnav.
4. Săptămâna aceasta ne-au vizitat **aceleași** femei, prietene ale mamei mele.
5. Copilul **însuși**, chiar dacă e mic, înțelege când a greșit.
6. Ne-am jucat vreme îndelungată cu **aceiași** copii ce locuiau în cartierul nostru.

EXERCITIUL 60

Traduceți următoarele propoziții din limba greacă în limba română:

1. **Αυτό** το βιβλίο είναι πολύ σημαντικό επειδή είναι πολύ παλιό.
2. Θα περάσουμε να τις δούμε **αυτές** τις ημέρες.
3. Ολα **αυτά** τα αγάλματα του μουσείου ανήκουν στην Ελληνική αρχαιότητα.
4. Θα μου άρεσε πολύ να διαβάσω **αυτά** τα μυθιστορήματα.
5. **Τούτο** είναι το βιβλίο που διαβάζω τώρα.
6. **Εκείνη** του είπε πολλές φορές να διαβάσει περισσότερο.
7. **Τέτοιο** παιδί δεν έχω δει μέχρι σήμερα.
8. Θέλει **τόση** δουλειά για να πετύχεις...
9. Πέρασαν **τόσα** χρόνια από την τελευταία συνάντηση...
10. **Τέτοια** είναι η ζωή που ονειρεύομαι.

EXERCITIUL 61

Traduceți următoarele propoziții din limba română în limba greacă:

1. Unul dintre cei mai mari poeți **pe care**-i cunoaște literatura neoeleenă este Konstantinos P. Kavafis.
2. Cărțile **pe care** le citim ne îmbogățesc continuu.
3. Chipul văzut al oamenilor **pe care** ni se pare că îi cunoaștem este adesea înșelător.
4. Pentru a evita dezamăgirile **ce** îl inundă zi de zi, a încetat să mai lupte, creându-și o lume proprie.
5. Mi-a dăruit o carte **care** e foarte departe de preocupările mele actuale.
6. Casa **pe care** a construit-o la malul mării este cea **în care** vine câteva zile **pe săptămână** și scrie.
7. Târziu a înțeles că oamenii **ce**-l răniseră îl ajutaseră să descopere bogății spirituale **care**, până atunci, îi fuseseră necunoscute.
8. Când vei fi terminat de citit marile cărți **pe care** le cuprinde literatura universală, te vei întoarce mai înțelegător și poate mai înțelept la cartea de căpătâi a creștinismului, Biblia.
9. Toate statuile **care** erau expuse în muzeu revărsau asupra-i o pace adâncă.

10. Bisericile **în care** a pășit de atâtea ori l-au făcut să se gândească mai degrabă la câte împlinise, decât la eșecurile sale. Astfel, spiritul transforma în plinătate golul **pe care** îl simțea în adâncul inimii.

EXERCITIUL 62

Traduceți următoarele propoziții în limba română și subliniați în text pronumele relative:

1. Οσοι ήθελαν ήρθαν στο νοσοκομείο και τον επισκέφθηκαν.
2. Δεν μ' ενθουσιάζουν όσα βλέπω καθημερινά στους δρόμους.
3. Τους είπε ότι όποιος θέλει μπορεί να είναι φίλος του, αρκεί να είναι ειλικρινής.
4. Ξέρει τι είναι καλό, αλλά κάνει πάντα ο'τι θέλει.
5. Μου είπε ότι θα πάει να δει τους γονείς της αυτή την εβδομάδα.
6. Διαβάζω ο'τι μου αρέσει, επειδή έχω μια πλούσια βιβλιοθήκη.
7. Μου έδωσε ο'τι πιο πολύτιμο είχε στο κατάστημα.
8. Πάντα είπα ότι ο άνθρωπος δεν κάνει ο'τι θέλει, αλλά ο'τι πρέπει.
9. Θα σας στείλουμε οτιδήποτε σας χρειάζεται.
10. Πήραμε μαζί μας όσα μπορέσαμε.

EXERCITIUL 63

Traduceți textele următoare în limba română, subliniind apoi pronumele interogative și adjectivele pronominale:

1. “- Τι περιμένουμε στην αγορά συναθροισμένοι;
Είναι οι βάρβαροι να φθάσουν σήμερα.
.....
Και τώρα τι θα γένουμε χωρίς βαρβάρους.
Οι άνθρωποι αυτοί ήσαν μια κάποια λύσις.” (Κav. 1, 110-111)
2. “Ίσως το φως θα 'ναι μια νέα τυραννία.
Ποιος ξέρει τι καινούργια πράγματα θα δείξει.” (Κav. 1, 109)
3. “Αγγιχτα τα ποτήρια αφίνουν κοντά των,
και συλλογίζονται την τύχη του Ηρώδη -
ποιος άλλος σοφιστής τ' αξιώθηκεν αυτά;” (Κav. 1, 45)

4. “και ποια τους φαντασία, για έφηβο ποτέ
έφθασε τέτοιαν εμορφιά σαν του παιδιού αυτού
ποιο άγαλμα θεού αξιώθηκεν η Αντιόχεια
σαν το παιδί αυτό του Ισραήλ.” (Kav. 1, 71)
5. “Θυμάται ορμές που βάσταγε: και πόση
χαρά θυσίαζε.....” (Kav. 1, 102)

EXERCITIUL 64

Traduceți în limba greacă următoarele propoziții, identificând partea de vorbire comună tuturor:

1. Mi-a spus unul ce trebuie să fac în această situație.
2. Unii cred că e foarte important să aibă o viață mondenă.
3. A venit cineva să ne anunțe că ședința va avea loc **maîne la** universitate.
4. Nimeni nu vrea cu adevărat să vadă ce se va întâmpla cu noi.
5. S-au dus la piață să cumpere ceva.
6. În piață se adunaseră deja ceva oameni.
7. Nu vroia niciodată să-mi dea nimic.
8. Spune-mi, ai ceva vești de la ai tăi?
9. Când l-au întrebat dacă are mulți prieteni, le-a spus că are doar **câțiva**.
10. L-a așteptat o vreme și apoi a plecat singur la expoziție.
11. Fiecare face ce crede că e mai bine pentru familia sa.
12. Fiecare student citește cât mai mult, pentru a obține note mai bune.
13. I-a spus că va asculta totul cu atenție.
14. S-a dus la cutare care i-a rezolvat problema.
15. Unul i-a fost prieten, pe când celălalt i-a fost mereu dușman.
16. Nu-i plăcea casa și ne-a spus că vrea alta.

EXERCITIUL 65

Conjugați la indicativ prezent, imperfect și viitor durativ (diateza activă) următoarele verbe:

βλέπω (văd), διαβάζω (citesc), αγαπώ (iubesc), καταλαβαίνω (înțeleg),
ρέχω (alerg), πληρώνω (plătesc).

EXERCITIUL 66

Analizați următoarele forme verbale, precizând apoi care este forma de indicativ prezent, persoana întâi, singular, diateza activă, pentru fiecare verb în parte:

1. έδενες - legai
2. θα διαβάζουν - vor citi
3. να γράφει - să scrie
4. δένε - leagă
5. έκρυβαν - ascundeau
6. να μεταφράσουμε - să traducem
7. δένετε - legați
8. μεταφράζοντας - traducând
9. ελπίζετε - sperați
10. στόλιζες - împodobеai

EXERCITIUL 67

Stabiliți formele de indicativ prezent și aorist, persoana a treia singular, ale următoarelor forme verbale de indicativ imperfect, persoana a doua singular, după modelul de mai jos:

Indicativ imperfect pers. II, sg.	Indicativ prezent pers. III, sg.	Indicativ aorist pers. III, sg.
1. αγαπούσες	αγαπά(ει)	αγάπησε
2. έπλεκες		
3. έλυνες		
4. πωλούσες		
5. έβλεπες		
6. έλεγες		
7. διάβαζες		
8. έδινες		
9. έπαιρνες		
10. πήγαινες		

EXERCITIUL 68

Traduceți în limba română textul de mai jos, subliniați verbele și analizați-le. Scrieți forma de indicativ prezent, persoana întâi singular, activ a fiecărui verb.

“Μερικές την έβρισκαν διασκεδαστική. Μερικές την έβλεπαν με περιφρόνηση, όπως την έβλεπε η σνομπ η Ιουλία. Δεν μπορούσε να καταλάβει πως την έκανα παρέα. Δε μου το 'πε ποτέ καθαρά, αλλά μου το 'λεγε μ' ένα σωρό περιφράσεις. “Εσύ, Νίνα μου, έχεις τόσο καλή καρδιά μου 'λεγε. Ανοίγεις το σπίτι σου σ' όποιον να 'ναι. Πάντα το λέω της Λιλίκας μου: η Νίνα έχει την καλύτερη καρδιά του κόσμου.” Δεν μπορούσε να καταλάβει πως ήταν δυνατόν να προτιμάω την παρέα της κυρά-Εκάβης απ' τη δική της ή απ' της Καρούσου.” (Τ.14-15)

EXERCITIUL 69

Conjugați la indicativ aorist și viitor momentan următoarele verbe: διώχνω (alung), κλαίω (plâng), πέφτω (cad), γελάω (râd), διψάω (mi-e sete), χρέσω (plac), φεύγω (plec), μαλώνω (cert).

EXERCITIUL 70

Treceți următoarele forme verbale la indicativ perfect și mai mult ca perfect, după modelul de mai jos:

διαβάζω

έχω διαβάσει

είχα διαβάσει

1. συναντώ - întâlnesc

6. συζητώ - discut

2. παίρνω - iau

7. σχολιάζουμε - comentăm

3. περνώ - trec

8. δένουν - leagă

4. φταίει - e de vină

9. αγοράζεις - cumperi

5. ανήκει - aparține

10. καθαρίζεις - cureți

EXERCITIUL 71

Scrieți formele de participiu activ ale următoarelor verbe:

1. κυβερνώ - a guverna	6. ευρύνω - a lărgi
2. ζητώ - a cere	7. κατανοώ - a înțelege
3. ζω - a trăi	8. μειώνω - a micșora
4. αγιάζω - a sfinți	9. παράγω - a produce
5. εδραιώνω - a consolida	10. σκιάζω - a umbri / a speria

EXERCITIUL 72

Analizați următoarele forme verbale, trecându-le apoi la diateza pasivă:

1. αγνοούσα / αγνόησα	(< αγνωώ - a ignora)
2. δίσταζες / δίσταξες	(< διστάζω - a șovăi)
3. εκτελούσαμε / εκτελέσαμε	(< εκτελώ - a executa)
4. θεωρούσαν / θεώρησαν	(< θεωρώ - a considera)
5. κατέγραφε / κατέγραψε	(< καταγράφω - a înscrie)
6. έλεγε / είπε	(< λέγω - a spune)
7. μοιράζατε / μοιράσατε	(< μοιράζω - a împărți)
8. παρέλειπε / παρέλειψε	(< παραλείπω - a omite)
9. οργάνωναν / οργάνωσαν	(< οργανώνω - a organiza)
10. έστελναν / έστειλαν	(< στέλνω - a trimite)

EXERCITIUL 73

Traduceți textul următor, analizând verbele întâlnite. Precizați care este forma de indicativ, prezent, persoana întâi, activ a fiecărui verb în parte.

“Η διδασκαλία του Χριστού με συγκινεί βαθύτατα. Τίποτα δεν εξευγενίζει, δεν γαλιηνεύει, δεν τονώνει την ψυχή όσο η ανάγνωση των Ευαγγελίων. Θεωρώ πως για είκοσι και για πολλούς μελλοντικούς αιώνες η Εκκλησία είναι θεσμός απαραίτητος. Γι' αυτό πάντα τη σεβάστηκα και την υποστήριξα. Πιστεύω πως ο χριστιανισμός περιέχει έναν αναντικατάστατο θησαυρό συμβολικής σκέψης.

Πιστεύω πως οι άνθρωποι χρειάζονται το μύθο τόσο, όσο και τη γνώση. Ο μύθος είναι η συμβολική σκέψη. Ο Χριστιανικός μύθος χρειάζεται: και όπου καταλύθηκε από μια τεχνητή επιστημονική δήθεν αλήθεια, εκβαρβάρωσε

τον άνθρωπο και του αφαίρεσε τα ερείσματα που όλοι χρειάζονται και ακόμη και αυτοί που σαν και εμένα - οι ελάχιστοι - βλέπουν πέρα από το μύθο, όσο αντέχουν να προσβλέπουν προς αυτό το κουραστικό φως.

Αυτό το κουραστικό φως με πονά πολύ. Ίσως να είναι αυτό που άλλοι λένε υπαρξιακό φως. Αλλά εγώ ξέρω ότι είναι φως. Είναι κάτι πιο καλό από ό'τι το αντέχω. Και δεν είναι αγωνία. Είναι αδυναμία αντοχής μπρος στο πολύ φως."

(*"Η ζωή σε απόσταση"* - του Κωνσταντίνου Τσάτσου)

EXERCITIUL 74

Treceți verbele din textul de mai sus de la diateza activă la diateza pasivă și pe cele de la diateza pasivă la diateza activă, lăsând verbul la același timp și persoană.

EXERCITIUL 75

Treceți verbele de mai jos la diateza activă, precizând care este forma de indicativ prezent, persoana întâi singular, diateza activă.

1. πάρθηκαν	6. αναλύθηκες
2. δόθηκαν	7. δοξάστηκε
3. μεταφράστηκαν	8. αποφασίστηκε
4. συναντηθήκαμε	9. αγοράστηκαν
5. δροσίστηκα	10. κάηκαν

EXERCITIUL 76

Conjugati următoarele verbe la indicativ aorist, diateza activă și diateza pasivă, la conjunctiv aorist, ambele diateze:

1. διορθώνω - a corecta	6. προσφέρω - a oferi
2. ανοίγω - a deschide	7. καλώ - a chema
3. διδάσκω - a învăța	8. αφήνω - a lăsa
4. τιμώ - a cinsti	9. αλλάζω - a schimba
5. απλώνω - a întinde	10. πιάνω - a apuca

EXERCITIUL 77

Analizați următoarele verbe și apoi alcătuiți cu ele șase propoziții:

1. σεβάστηκαν	4. φοβηθήκαμε
2. δέχτηκα	5. αντιληφθήκατε
3. ευχήθηκαν	6. μεταχειρίστηκες

EXERCITIUL 78

Traduceți în limba greacă următoarele propoziții:

1. Ministrul de externe **a fost primit** de șeful statului.
2. Regulile jocului **au fost respectate** de toți participanții.
3. **A fost acceptată** propunerea pe care am făcut-o noi.
4. Situația **a fost înțeleasă** corect de toți studenții facultății.

EXERCITIUL 79

Treceți verbele din propozițiile de mai sus la diateza activă, modificând corespunzător formele nominale.

EXERCITIUL 80

Treceți următoarele verbe la indicativ aorist, persoana întâi singular, dizezele activă și pasivă:

<u>Indicativ Prezent A.</u>	<u>Indicativ Aorist A.</u>	<u>Indicativ Aorist P.</u>
1. λατρεύω - ador		
2. αναβάλλω - amân		
3. θέλω - vreau		
4. φέρνω - aduc		
5. παίρνω - iau		
6. περνώ - trec		
7. εισπράττω - încasez		
8. θέτω - pun		
9. αφήνω - las		
10. ντύνω - îmbrac		

EXERCITIUL 81

Stabiliți formele de participiu activ și participiu perfect pasiv ale următoarelor verbe:

<u>Indicativ Prezent A.</u>	<u>Participiu Prezent A.</u>	<u>Participiu Perfect P.</u>
1. δένω - leg		
2. βλέπω - văd		
3. κόβω - tai		
4. λέγω - spun		
5. στέλνω - trimit		
6. κρύβω - ascund		
7. εκφράζω - exprim		
8. εμπνέω - inspir		
9. κλείνω - închid		
10. κλέβω - fur		

EXERCITIUL 82

Subliniați verbele din textul următor și treceți-le apoi la aorist activ.
Traduceți textul.

“Μιλώ γιατί υπάρχει ένας ουρανός που με ακούει
 Μιλώ γιατί μιλούν τα μάτια σου
 και δεν υπάρχει θάλασσα δεν υπάρχει χώρα
 Οπου τα μάτια σου δε μιλούν
 Τα μάτια σου μιλούν εγώ χορεύω
 Λίγη δροσιά μιλούν κι εγώ χορεύω
 Λίγη χλοή πατούν τα πόδια μου
 Ο άνεμος φυσά που μας ακούει.”

(“Μιλώ” του Γιώργου Σαραντάρη)

EXERCITIUL 83

Stabiliți care sunt formele de indicativ perfect și viitor anterior (diateza activă) ale următoarelor verbe:

1. εργάζομαι - muncesc	4. επεξεργάζομαι - elaborez
2. αντιλαμβάνομαι - înțeleg	5. διαπραγματεύομαι - negociez
3. θυμάμαι - îmi amintesc	6. σέβομαι - respect

EXERCITIUL 84

Traduceți textul de mai jos. Subliniați verbele, precizând care este forma lor de indicativ prezent, persoana întâi, singular, diateza activă.

“Ο ζητιάνος από τη θέση του άκουσε τα βήματά τους ν’ αδυνατίζουν και να σβήνουν πέρα στα σύσκοτα. Επειτα αγγομαχώντας και μισοκλαίοντας εσύρθηκε με την κοιλιά σαν ετοιμοθάνατος έως τη χαμηλή πόρτα και φυλαχτά επρόβαλεν έξω το κεφάλι κι εκοίταζε περίγυρα. Αλλά καθώς είδε την ερημιά και τη σιγή, επήδησεν έξαφνα ολόρθος, ανακλαδίστηκε κι εγέμισε τον στενόν αχυρώνα με τη μεγάλη του κορμостаσιά.

Σαν τα χαριτωμένα εκείνα πλάσματα των παραμυθιών, που κρύβονται για μήνες και καιρούς στο καρύδι από ξώρκια μαγικά, είτε θεία θελήματα κι έξαφνα πετούν λαμπροφορεμένα και ανθρώπινα έτσι και ο Τζιριτόκωστας τώρα επρόβαλε μεσ’ από τα κουρέλια του, λεβεντοκατωμένος και υπερύψηλος. Καμιά δεν είχε πλέον ομοιότητα με το πριν σαρακοφαγωμένο γεροντάκι. Αν και κακόμορφο ήταν χρωματισμένο με τα χρώματα της υγείας και της ζωής στο πρόσωπό του.”

(“Ζητιάνος” του Ανδρέα Καρκαβίτσα)

EXERCITIUL 85

Traduceți propozițiile următoare în limba română și subliniați adverbele întâlnite.

1. Κάποτε ήθελε να έρθει σ’ αυτό το σχολείο.
2. Δεν τον είδα πουθενά και ανησυχώ γι’ αυτό.
3. Αδιαφορώ αν θα το βάλουμε εδώ ή εκεί.
4. Οπουδήποτε και αν πας, θα είμαι μαζί σου.

5. Βάλ' το αριστερά, είναι καλύτερα.
6. Ξαφνικά είδα ένα αυτοκίνητο δεξιά.
7. Ο'τι κάνει, κάνει κακώς.
8. Με ενδιαφέρουν κυρίως αυτά τα βιβλία.
9. Το έβαλα κάπου και το ξέχασα εντελώς.
10. Καλά κάνατε και ήρθατε τώρα μαζί.

EXERCITIUL 86

Traduceți în limba greacă următoarele propoziții, fiind atenți la **cazurile** cerute de fiecare prepoziție/locuțiune prepozițională în parte:

1. Acesta este un text despre natură.
2. Acest eveniment s-a petrecut în secolul al II-lea înainte de Hristos.
3. S-a pronunțat pentru măsura luată de guvern.
4. Ceea ce face este deja peste măsură.
5. Duce o viață creștină în Hristos.
6. Am venit astăzi la tine cu fratele meu.
7. A pus cartea sub masă, nu pe masă.
8. Este o zonă pitorească, fără pereche în țară.
9. Părintele Ioan se îndreptă spre vechea biserică a satului.
10. În timpul Sfintei Liturghii, Anton abia trecu pe la biserică.

EXERCITIUL 87

Traduceți / propozițiile următoare în limba română, subliniind conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale întâlnite:

1. Μου αρέσει πολύ, αλλά δεν θα το αγοράσω.
2. Θέλω κι εγώ τόσο όμορφα λουλούδια.
3. Αν θες, έλα κι εσύ.
4. Πήγε μόνο να δει τι κάνει.
5. Πρόσεξε, μην το πάρει ο άνεμος.
6. Διάβασε τόσα βιβλία ώστε ξέχασε πια τι σημαίνει ζωή.
7. Αφού την είδε κατάλαβε τι σημαίνει ομορφιά.
8. Διάβασε τόσο για να γράψει ένα καλό βιβλίο.
9. Θέλεις πολλά βιβλία, επειδή σου αρέσει το διάβασμα.
10. Κάνε ο'τι θες, αλλά μη μου πεις αργότερα ότι δεν διάβασες.

EXERCITIUL 88

Precizați care este modul de formare al următoarelor substantive:

1. ο σεβασμός - respect
2. η διεύθυνση - adresă
3. το τρέξιμο - alergare
4. το φόρτωμα - încărcare
5. ο ψάλτης - psalt
6. το αγγελούδι - îngeraș
7. το ψαράκι - peștișor
8. ο κινητήρας - motor
9. το δικαστήριο - tribunal
10. το γατάκι - pisicuță

EXERCITIUL 89

Scrieți cinci adjective derivate din următoarele forme verbale și traduceți-le în limba română:

1. δικάζω - a judeca
2. εικονίζω - a ilustra
3. λάμπω - a străluci
4. ορίζω - a defini
5. χωρίζω - a despărți

EXERCITIUL 90

Traduceți următoarele cuvinte, precizând modul de formare. Alcătuiți apoi propoziții cu aceste cuvinte.

1. ο ανεμόμυλος - moară de vânt
2. σιγοβράζει - fierbe încet
3. τα γυναικόπαιδα - femei și copii
4. το ηλιοβασίλεμα - apus de soare
5. ο ξυλοδαρμός - bătaie

EXERCITIUL 91

Precizați care sunt antonimele următoarelor adjective:

1. καλός, -ή, -ό - bun
2. κοντός, -ή, -ό - scund
3. μεγάλος, -η, -ο - mare
4. ζεστός, -ή, -ό - cald
5. καθарός, -ή, -ό - curat

EXERCITIUL 92

a) Traduceți textul de mai jos. b) Analizați adjectivele întâlnite.

“Η μεγάλη Ιδέα. Το παινεύομαι. Από τα πρώτα χρόνια μου, μαζί με την πρώτη μου αγάπη, το πρώτο εκστατικό ξάφνιασμα μου φύσηξε. Στο σπίτι μέσα την άκουσα να ψιθυρίζεται γύρω μου σαν ένα τρανό μυστικό, σαν ένα “μελλούσης Αναστάσεως” καρτέρημα και την πίστεψα με ευλάβεια θρησκευτική. Και την είδα την πρωτομάγισσα των πατέρων μας να προβάλλει από τα χαλάσματα της παρμένης πρωτεύουσας, να ζωντανεύει από τη στερνή πνοή του τελευταίου Βυζαντινού αυτοκράτορα, να φτερουγίζει και ν’ απλώνεται κατά τη Δύση....”

(“Γράμματα” Β, 136, του Κωστή Παλαμά)

EXERCITIUL 93

Traduceți în limba greacă următoarele propoziții:

1. Stătea liniștit privind apusul de soare mediteranean.
2. Nici o clipă nu s-a gândit la cei pierduți pentru totdeauna.
3. Îngenuncheat lângă racla cu Sfintele Moaște, călugărul se ruga cu evlavie.
4. Pe drumul către schit, observă o casă mică, vopsită în alb.
5. Din turla micii biserici se vedea tot satul.

1. Ο Κωνσταντίνος έχει 3 φίλους.
2. Το βιβλίο 1 παιδιού χάθηκε στην τάξη.
3. Στον κάμπο υπάρχουν 14 άσπρα άλογα.
4. 23 βουλευτές υπέβαλαν 1 πρόταση στο Κοινοβούλιο.
5. Τα αποτελέσματα των 4 μαθητών στις τελευταίες 4 εξετάσεις είναι ικανοποιητικά.
6. Έκανε πολλές μεταφράσεις, αλλά μόνο 9 δημοσιεύτηκαν.
7. Οι βαθμοί όλων των 12 φοιτητών είναι πολύ μεγάλοι.
8. Έγραψε στο τετράδιο το 40, ενώ έπρεπε να γράψει το 400.
9. Οι 500 δραχμές είναι για το ψωμί.
10. Θέλει 10.000 για να πάει εκεί.

EXERCITIUL 54

Transformați următoarele numerale cardinale în numerale ordinale, după ce le-ați scris cu litere:

	<u>Numărul</u>	<u>Numeralul cardinal</u>	<u>Numeralul ordinal</u>
1.	5	πέντε	πέμπτος, -η, -ο
2.	7		
3.	11		
4.	12		
5.	14		
6.	15		
7.	20		
8.	25		
9.	80		
10.	100		
11.	1001		

EXERCITIUL 55

Traduceți următoarele propoziții în limba greacă:

1. Alekos are vreo 10 cărți și aproximativ 20 de caiete.
2. În cameră se aflau 12 scaune, câte 3 în fiecare colț.
3. A rămas în Atena 6 luni.
4. Marika a făcut o vizită de șapte zile în România.
5. Casa Mariei are ferestre duble.

6. Andonis are un salariu bun, însă Manolis câștigă dublu.
7. Lucrăm foarte mult, uneori 24 de ore din 24.
8. Joia, la ora 14, avem o pauză de o jumătate de oră.
9. În fiecare zi, plec la școală la 7:30 și ajung acasă la ora 20.
10. Trimestrele au trei luni, iar semestrele au șase luni.

EXERCITIUL 56

În spațiile punctate din propozițiile următoare treceți formele neaccentuate ale pronumelui personal din paranteză la cazurile cerute de funcția în propoziție. Traduceți apoi propozițiile în limba română.

1. Ο φίλος μου (εγώ) έκανε το πιο όμορφο δώρο.
2. (εσύ) ευχαριστώ πάρα πολύ που ήρθες να (εγώ) δεις. Κι εγώ ήθελα να (εσύ) δω.
3. Πηγαίνοντας στο σχολείο (αυτός) είδα στο παράθυρο του σπιτιού του.
4. Πάρε (εγώ) μαζί σου σ' αυτή την εκδρομή.
5. (Αυτοί) βλέπω καθημερινά, αλλά δεν (αυτοί)..... μιλώ, επειδή δεν γνωριστήκαμε.
6. Όλα τα κορίτσια φοράνε τζιν και πουκάμισα, (αυτά) βλέπουμε παντού.
7. Οι φίλες μας θα έρθουν αύριο. (Αυτές) προσκαλέσαμε να περάσουμε μαζί το Πάσχα.
8. (Εμείς) έφεραν πολλά δώρα και μας ξάφνιασαν.
9. Θέλουμε να (εσείς)..... δώσουμε κάτι το εξαιρετικό για να μην (εμείς) ξεχάσετε.
10. Θα (αυτή) πω ότι δεν θέλω να ξαναπεράσει.

EXERCITIUL 57

Traduceți în limba greacă următoarele propoziții:

1. Tatăl meu este medic. **Al meu** este medic.
2. Mama mea este arhitect. **A mea** este vânzătoare.
3. Caietul meu este mare. **Al tău** este mic.
4. Casa lui are trei etaje. **A ei** are două etaje.
5. Grădina noastră este bogată. **A voastră** este neîngrijită.
6. Biblioteca lor este foarte interesantă. **A voastră** este mai mică.

7. Prietenii mei sunt sinceri. **Ai lui** sunt mai sinceri.
8. Prietenele mele sunt inteligente. **Ale ei** sunt mai inteligente.
9. Căinii tăi sunt mari. **Ai tăi** sunt mari.
10. Pisicile tale sunt curate. **Ale tale** sunt curate.
11. Ochii lui sunt verzi. **Ai lui** sunt verzi.
12. Ochii ei sunt albaștri. **Ai ei** sunt albaștri.
13. Copiii noștri sunt cuminți. **Ai noștri** sunt cuminți.
14. Gândurile voastre sunt îndrăznețe. **Ale voastre** sunt îndrăznețe.
15. Părinții noștri trăiesc încă. **Ai noștri** trăiesc.

EXERCITIUL 58

Traduceți următoarele propoziții din limba greacă în limba română:

1. Στις σχέσεις του με τους άλλους δεν σκέπτεται ποτέ **τον εαυτό του**.
2. Αργότερα, κουρασμένη πια, ήρθε **στον εαυτό της**.
3. Πάντα στη ζωή μας, όσο μπορούμε, φροντίζουμε **τον εαυτό μας**.
4. Δεν καταλαβαίνουν καλά τι συμβαίνει **στον εαυτό τους**, γι' αυτό και **κάνουν** πολλά λάθη.
5. Είπα **στον εαυτό μου** ότι έκανα τη σωστή επιλογή.

EXERCITIUL 59

Traduceți următoarele propoziții din română în greacă:

1. Într-o situație grea, omul **singur** știe cum să o rezolve.
2. Astăzi l-am văzut pe **același** om pe care l-am întâlnit ieri la cafenea.
3. Femeia **însăși** simte când copilul său este bolnav.
4. Săptămâna aceasta ne-au vizitat **aceleași** femei, prietene ale mamei mele.
5. Copilul **însuși**, chiar dacă e mic, înțelege când a greșit.
6. Ne-am jucat vreme îndelungată cu **aceiași** copii ce locuiau în cartierul nostru.

EXERCITIUL 60

Traduceți următoarele propoziții din limba greacă în limba română:

1. **Αυτό** το βιβλίο είναι πολύ σημαντικό επειδή είναι πολύ παλιό.
2. Θα περάσουμε να τις δούμε **αυτές** τις ημέρες.
3. Ολα **αυτά** τα αγάλματα του μουσείου ανήκουν στην Ελληνική αρχαιότητα.
4. Θα μου άρεσε πολύ να διαβάσω **αυτά** τα μυθιστορήματα.
5. **Τούτο** είναι το βιβλίο που διαβάζω τώρα.
6. **Εκείνη** του είπε πολλές φορές να διαβάσει περισσότερο.
7. **Τέτοιο** παιδί δεν έχω δει μέχρι σήμερα.
8. Θέλει **τόση** δουλειά για να πετύχεις...
9. Πέρασαν **τόσα** χρόνια από την τελευταία συνάντηση...
10. **Τέτοια** είναι η ζωή που ονειρεύομαι.

EXERCITIUL 61

Traduceți următoarele propoziții din limba română în limba greacă:

1. Unul dintre cei mai mari poeți **pe care**-i cunoaște literatura neoelenă este Konstantinos P. Kavafis.
2. Cărțile **pe care** le citim ne îmbogățesc **continuu**.
3. Chipul văzut al oamenilor **pe care** ni se pare că îi cunoaștem este adesea înșelător.
4. Pentru a evita dezamăgirile **ce** îl inundă zi de zi, a încetat să mai lupte, creându-și o lume proprie.
5. Mi-a dăruit o carte **care** e foarte departe de preocupările mele actuale.
6. Casa **pe care** a construit-o la malul mării este cea **în care** vine câteva zile pe săptămână și scrie.
7. Târziu a înțeles că oamenii **ce**-l răniseră îl ajutaseră să descopere bogății spirituale **care**, până atunci, îi fuseseră necunoscute.
8. Când vei fi terminat de citit marile cărți **pe care** le cuprinde literatura universală, te vei întoarce mai înțelegător și poate mai înțelept la cartea de căpătâi a creștinismului, Biblia.
9. Toate statuile **care** erau expuse în muzeu revărsau asupra-i o pace adâncă.

10. Bisericile **în care** a pășit de atâtea ori l-au făcut să se gândească mai degrabă la câte împlinise, decât la eșecurile sale. Astfel, spiritul transforma în plinătate golul **pe care** îl simțea în adâncul inimii.

EXERCITIUL 62

Traduceți următoarele propoziții în limba română și subliniați în text pronumele relative:

- 9b 1. Οσοι ήθελαν ήρθαν στο νοσοκομείο και τον επισκέφθηκαν.
2. Δεν μ' ενθουσιάζουν όσα βλέπω καθημερινά στους δρόμους.
3. Τους είπε ότι όποιος θέλει μπορεί να είναι φίλος του, αρκεί να είναι ειλικρινής.
4. Ξέρει τι είναι καλό, αλλά κάνει πάντα ο'τι θέλει.
5. Μου είπε ότι θα πάει να δει τους γονείς της αυτή την εβδομάδα.
6. Διαβάζω ο'τι μου αρέσει, επειδή έχω μια πλούσια βιβλιοθήκη.
7. Μου έδωσε ο'τι πιο πολύτιμο είχε στο κατάστημα.
8. Πάντα είπα ότι ο άνθρωπος δεν κάνει ο'τι θέλει, αλλά ο'τι πρέπει.
9. Θα σας στείλουμε οτιδήποτε σας χρειάζεται.
10. Πήραμε μαζί μας όσα μπορέσαμε.

EXERCITIUL 63

Traduceți textele următoare în limba română, subliniind apoi pronumele interogative și adjectivele pronominale:

1. “- Τι περιμένουμε στην αγορά συναθροισμένοι;
Είναι οι βάρβαροι να φθάσουν σήμερα.
.....
Και τώρα τι θα γένουμε χωρίς βαρβάρους.
Οι άνθρωποι αυτοί ήσαν μια κάποια λύσις.” (Καν. 1, 110-111)
2. “Ίσως το φως θα ’ναι μια νέα τυραννία.
Ποιος ξέρει τι καινούργια πράγματα θα δείξει.” (Καν. 1, 109)
3. “Αγγιχτα τα ποτήρια αφίνουνε κοντά των,
και συλλογίζονται την τύχη του Ηρώδη -
ποιος άλλος σοφιστής τ’ αξιώθηκεν αυτά;” (Καν. 1, 45)

4. “και ποια τους φαντασία, για έφηβο ποτέ
έφθασε τέτοιαν εμορφιά σαν του παιδιού αυτού
ποιο άγαλμα θεού αξιώθηκεν η Αντιόχεια
σαν το παιδί αυτό του Ισραήλ.” (Kav. 1, 71)
5. “Θυμάται ορμές που βάσταγε: και πόση
χαρά θυσίαζε.....” (Kav. 1, 102)

EXERCITIUL 64

Traduceți în limba greacă următoarele propoziții, identificând partea de vorbire comună tuturor:

1. Mi-a spus unul ce trebuie să fac în această situație.
2. Unii cred că e foarte important să aibă o viață mondenă.
3. A venit cineva să ne anunțe că ședința va avea loc mâine la universitate.
4. Nimeni nu vrea cu adevărat să vadă ce se va întâmpla cu noi.
5. S-au dus la piață să cumpere ceva.
6. În piață se adunaseră deja ceva oameni.
7. Nu vroia niciodată să-mi dea nimic.
8. Spune-mi, ai ceva vești de la ai tăi?
9. Când l-au întrebat dacă are mulți prieteni, le-a spus că are doar câțiva.
10. L-a așteptat o vreme și apoi a plecat singur la expoziție.
11. Fiecare face ce crede că e mai bine pentru familia sa.
12. Fiecare student citește cât mai mult, pentru a obține note mai bune.
13. I-a spus că va asculta totul cu atenție.
14. S-a dus la cutare care i-a rezolvat problema.
15. Unul i-a fost prieten, pe când celălalt i-a fost mereu dușman.
16. Nu-i plăcea casa și ne-a spus că vrea alta.

EXERCITIUL 65

Conjugați la indicativ prezent, imperfect și viitor durativ (diateza activă) următoarele verbe:

βλέπω (văd), διαβάζω (citesc), αγαπώ (iubesc), καταλαβαίνω (înțeleg),
αλέχω (alerg), πληρώνω (plătesc).

EXERCITIUL 66

Analizați următoarele forme verbale, precizând apoi care este forma de indicativ prezent, persoana întâi, singular, diateza activă, pentru fiecare verb în parte:

1. έδενες - legai
2. θα διαβάζουν - vor citi
3. να γράφει - să scrie
4. δένε - leagă
5. έκρυβαν - ascundeau
6. να μεταφράσουμε - să traducem
7. δένετε - legați
8. μεταφράζοντας - traducând
9. ελπίζετε - sperați
10. στόλιζες - împodobeai

EXERCITIUL 67

Stabiliți formele de indicativ prezent și aorist, persoana a treia singular, ale următoarelor forme verbale de indicativ imperfect, persoana a doua singular, după modelul de mai jos:

Indicativ imperfect pers. II, sg.	Indicativ prezent pers. III, sg.	Indicativ aorist pers. III, sg.
1. αγαπούσες	αγαπά(ει)	αγάπησε
2. έπλεκες		
3. έλυνες		
4. πωλούσες		
5. έβλεπες		
6. έλεγες		
7. διάβαζες		
8. έδινες		
9. έπαιρνες		
10. πήγαινες		

EXERCITIUL 68

Traduceți în limba română textul de mai jos, subliniați verbele și analizați-le. Scrieți forma de indicativ prezent, persoana întâi singular, activ a fiecărui verb.

“Μερικές την έβρισκαν διασκεδαστική. Μερικές την έβλεπαν με περιφρόνηση, όπως την έβλεπε η σομπ η Ιουλία. Δεν μπορούσε να καταλάβει πως την έκανα παρέα. Δε μου το 'πε ποτέ καθαρά, αλλά μου το 'λεγε μ' ένα ιωρό περιφράσεις. “Εσύ, Νίνα μου, έχεις τόσο καλή καρδιά μου 'λεγε. Ίνoίγεις το σπίτι σου σ' όποιον να 'ναι. Πάντα το λέω της Λιλίκας μου: η Νίνα έχει την καλύτερη καρδιά του κόσμου.” Δεν μπορούσε να καταλάβει πως ήταν δυνατόν να προτιμάω την παρέα της κυρά-Εκάβης απ' τη δική της ή απ' ης Καρούσου.” (Τ.14-15)

EXERCITIUL 69

Conjugati la indicativ aorist și viitor momentan următoarele verbe: ιώχνω (alung), κλαίω (plâng), πέφτω (cad), γελάω (râd), διψάω (mi-e sete), ρέσω (plac), φεύγω (plec), μαλώνω (cert).

EXERCITIUL 70

Treceți următoarele forme verbale la indicativ perfect și mai mult ca perfect, după modelul de mai jos:

διαβάζω

έχω διαβάσει

είχα διαβάσει

1. συναντώ - întâlnesc

6. συζητώ - discut

2. παίρνω - iau

7. σχολιάζουμε - comentăm

3. περνάω - trec

8. δένουν - leagă

4. φταίει - e de vină

9. αγοράζεις - cumperi

5. ανήκει - aparține

10. καθαρίζεις - cureți

EXERCITIUL 71

Scrieți formele de participiu activ ale următoarelor verbe:

1. κυβερνώ - a guverna	6. ευρύνω - a lărgi
2. ζητώ - a cere	7. κατανοώ - a înțelege
3. ζω - a trăi	8. μειώνω - a micșora
4. αγιάζω - a sfinți	9. παράγω - a produce
5. εδραιώνω - a consolida	10. σκιάζω - a umbri / a speria

EXERCITIUL 72

Analizați următoarele forme verbale, trecându-le apoi la diateza pasivă.

1. αγνοούσα	/ αγνόησα	(< αγνοώ - a ignora)
2. δίσταζες	/ δίσταξες	(< διστάζω - a șovăi)
3. εκτελούσαμε	/ εκτελέσαμε	(< εκτελώ - a executa)
4. θεωρούσαν	/ θεώρησαν	(< θεωρώ - a considera)
5. κατέγραφε	/ κατέγραψε	(< καταγράφω - a înscrive)
6. έλεγε	/ είπε	(< λέγω - a spune)
7. μοιράζατε	/ μοιράσατε	(< μοιράζω - a împărți)
8. παρέλειπε	/ παρέλειψε	(< παραλείπω - a omite)
9. οργάνωναν	/ οργάνωσαν	(< οργανώνω - a organiza)
10. έστελναν	/ έστειλαν	(< στέλνω - a trimite)

EXERCITIUL 73

Traduceți textul următor, analizând verbele întâlnite. Precizați care este forma de indicativ, prezent, persoana întâi, activ a fiecărui verb în parte.

“Η διδασκαλία του Χριστού με συγκινεί βαθύτατα. Τίποτα δεν εξευγενίζει, δεν γαληνεύει, δεν τονώνει την ψυχή όσο η ανάγνωση των Ευαγγελίων. Θεωρώ πως για είκοσι και για πολλούς μελλοντικούς αιώνες η Εκκλησία είναι θεσμός απαραίτητος. Γι' αυτό πάντα τη σεβάστηκα και την υποστήριξα. Πιστεύω πως ο χριστιανισμός περιέχει έναν αναντικατάστατο θησαυρό συμβολικής σκέψης.

Πιστεύω πως οι άνθρωποι χρειάζονται το μύθο τόσο, όσο και τη γνώση. Ο μύθος είναι η συμβολική σκέψη. Ο Χριστιανικός μύθος χρειάζεται: και όπου καταλύθηκε από μια τεχνητή επιστημονική δήθεν αλήθεια, εκβαρβάρωσε

τον άνθρωπο και του αφαίρεσε τα ερείσματα που όλοι χρειάζονται και ακόμη και αυτοί που σαν και εμένα - οι ελάχιστοι - βλέπουν πέρα από το μύθο, όσο αντέχουν να προσβλέπουν προς αυτό το κουραστικό φως.

Αυτό το κουραστικό φως με πονά πολύ. Ίσως να είναι αυτό που άλλοι λένε υπαρξιακό φως. Αλλά εγώ ξέρω ότι είναι φως. Είναι κάτι πιο καλό από ο'τι το αντέχω. Και δεν είναι αγωνία. Είναι αδυναμία αντοχής μπρος στο πολύ φως."

(*"Η ζωή σε απόσταση"* - του Κωνσταντίνου Τσάτσου)

EXERCITIUL 74

Treceți verbele din textul de mai sus de la diateza activă la diateza pasivă și pe cele de la diateza pasivă la diateza activă, lăsând verbul la același timp și persoană.

EXERCITIUL 75

Treceți verbele de mai jos la diateza activă, precizând care este forma de indicativ prezent, persoana întâi singular, diateza activă.

1. πάρθηκαν	6. αναλύθηκες
2. δόθηκαν	7. δοξάστηκε
3. μεταφράστηκαν	8. αποφασίστηκε
4. συναντηθήκαμε	9. αγοράστηκαν
5. δροσίστηκα	10. κάηκαν

EXERCITIUL 76

Conjugați următoarele verbe la indicativ aorist, diateza activă și diateza pasivă, la conjunctiv aorist, ambele diateze:

1. διορθώνω - a corecta	6. προσφέρω - a oferi
2. ανοίγω - a deschide	7. καλώ - a chema
3. διδάσκω - a învăța	8. αφήνω - a lăsa
4. τιμώ - a cinsti	9. αλλάζω - a schimba
5. απλώνω - a întinde	10. πιάνω - a apuca

EXERCITIUL 77

Analizați următoarele verbe și apoi alcătuiți cu ele șase propoziții:

1. σεβάστηκαν	4. φοβηθήκαμε
2. δέχτηκα	5. αντιληφθήκατε
3. ευχήθηκαν	6. μεταχειρίστηκες

EXERCITIUL 78

Traduceți în limba greacă următoarele propoziții:

1. Ministrul de externe **a fost primit** de șeful statului.
2. Regulile jocului **au fost respectate** de toți participanții.
3. **A fost acceptată** propunerea pe care am făcut-o noi.
4. Situația **a fost înțeleasă** corect de toți studenții facultății.

EXERCITIUL 79

Treceți verbele din propozițiile de mai sus la diateza activă, modificând corespunzător formele nominale.

EXERCITIUL 80

Treceți următoarele verbe la indicativ aorist, persoana întâi singular, dizezele activă și pasivă:

<u>Indicativ Prezent A.</u>	<u>Indicativ Aorist A.</u>	<u>Indicativ Aorist P.</u>
1. λατρεύω - ador		
2. αναβάλλω - amân		
3. θέλω - vreau		
4. φέρνω - aduc		
5. παίρνω - iau		
6. περνώ - trec		
7. εισπράττω - încasez		
8. θέτω - pun		
9. αφήνω - las		
10. ντύνω - îmbrac		

EXERCITIUL 81

Stabiliți formele de participiu activ și participiu perfect pasiv ale următoarelor verbe:

<u>Indicativ Prezent A.</u>	<u>Participiu Prezent A.</u>	<u>Participiu Perfect P.</u>
1. δένω - leg		
2. βλέπω - văd		
3. κόβω - tai		
4. λέγω - spun		
5. στέλνω - trimit		
6. κρύβω - ascund		
7. εκφράζω - exprim		
8. εμπνέω - inspir		
9. κλείνω - închid		
10. κλέβω - fur		

EXERCITIUL 82

Subliniați verbele din textul următor și treceți-le apoi la aorist activ. Traduțeți textul.

*“Μιλώ γιατί υπάρχει ένας ουρανός που με ακούει
 Μιλώ γιατί μιλούν τα μάτια σου
 και δεν υπάρχει θάλασσα δεν υπάρχει χώρα
 Οπου τα μάτια σου δε μιλούν
 Τα μάτια σου μιλούν εγώ χορεύω
 Αίγη δροσιά μιλούν κι εγώ χορεύω
 Αίγη χλοή πατούν τα πόδια μου
 Ο άνεμος φυσά που μας ακούει.”*

(“Μιλώ” του Γιώργου Σαραντάρη)

EXERCITIUL 83

Stabiliți care sunt formele de indicativ perfect și viitor anterior (diateza activă) ale următoarelor verbe:

1. εργάζομαι - muncesc	4. επεξεργάζομαι - elaborez
2. αντιλαμβάνομαι - înțeleg	5. διαπραγματεύομαι - negociez
3. θυμάμαι - îmi amintesc	6. σέβομαι - respect

EXERCITIUL 84

Traduceți textul de mai jos. Subliniați verbele, precizând care este forma lor de indicativ prezent, persoana întâi, singular, diateza activă.

“Ο ζητιάνος από τη θέση του άκουσε τα βήματά τους ν’ αδυνατίζουν και να σβήνουν πέρα στα σύσκοτα. Επειτα αργομαχώντας και μισοκλαίοντας εσύρθηκε με την κοιλιά σαν ετοιμοθάνατος έως τη χαμηλή πόρτα και φυλαχτά επρόβαλεν έξω το κεφάλι κι εκοίταζε περίγυρα. Αλλά καθώς είδε την ερημιά και τη σιγή, επήδησεν έξαφνα ολόρθος, ανακλαδίστηκε κι εγέμισε τον στενόν αχυρώνα με τη μεγάλη του κορμωστασιά.

Σαν τα χαριτωμένα εκείνα πλάσματα των παραμυθιών, που κρύβονται για μήνες και καιρούς στο καρύδι από ξώρκια μαγικά, είτε θεία θελήματα κι έξαφνα πετούν λαμπροφορεμένα και ανθρώπινα έτσι και ο Τζιριτόκωστας τώρα επρόβαλε μεσ’ από τα κουρέλια του, λεβεντοκαμωμένος και υπερύψηλος. Καμιά δεν είχε πλέον ομοιότητα με το πριν σαρακοφαγωμένο γεροντάκι. Αν και κακόμορφο ήταν χρωματισμένο με τα χρώματα της υγείας και της ζωής στο πρόσωπό του.”

(“Ζητιάνος” του Ανδρέα Καρκαβίτσα)

a

EXERCITIUL 85

Traduceți propozițiile următoare în limba română și subliniați adverbele întâlnite.

1. Κάποτε ήθελε να έρθει σ’ αυτό το σχολείο.
2. Δεν τον είδα πουθενά και ανησυχώ γι’ αυτό.
3. Αδιαφορώ αν θα το βάλουμε εδώ ή εκεί.
4. Οπουδήποτε και αν πας, θα είμαι μαζί σου.

5. Βάλ' το αριστερά, είναι καλύτερα.
6. Ξαφνικά είδα ένα αυτοκίνητο δεξιά.
7. Ο'τι κάνει, κάνει κακώς.
8. Με ενδιαφέρουν κυρίως αυτά τα βιβλία.
9. Το έβαλα κάπου και το ξέχασα εντελώς.
10. Καλά κάνετε και ήρθατε τώρα μαζί.

EXERCITIUL 86

Traduceți în limba greacă următoarele propoziții, fiind atenți la **cazurile** cerute de fiecare prepoziție/locuțiune prepozițională în parte:

1. Acesta este un text despre natură.
2. Acest eveniment s-a petrecut în secolul al II-lea înainte de Hristos.
3. S-a pronunțat pentru măsura luată de guvern.
4. Ceea ce face este deja peste măsură.
5. Duce o viață creștină în Hristos.
6. Am venit astăzi la tine cu fratele meu.
7. A pus cartea sub masă, nu pe masă.
8. Este o zonă pitorească, fără pereche în țară.
9. Părintele Ioan se îndreaptă spre vechea biserică a satului.
10. În timpul Sfintei Liturghii, Anton abia trecu pe la biserică.

EXERCITIUL 87

Traduceți propozițiile următoare în limba română, subliniind conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale întâlnite:

1. Μου αρέσει πολύ, αλλά δεν θα το αγοράσω.
2. Θέλω κι εγώ τόσο όμορφα λουλούδια.
3. Αν θες, έλα κι εσύ.
4. Πήγε μόνο να δει τι κάνει.
5. Πρόσεξε, μην το πάρει ο άνεμος.
6. Διάβασε τόσα βιβλία ώστε ξέχασε πια τι σημαίνει ζωή.
7. Αφού την είδε κατάλαβε τι σημαίνει ομορφιά.
8. Διάβασε τόσο για να γράψει ένα καλό βιβλίο.
9. Θέλεις πολλά βιβλία, επειδή σου αρέσει το διάβασμα.
10. Κάνε ο'τι θες, αλλά μη μου πεις αργότερα ότι δεν διάβασες.

EXERCITIUL 88

Precizați care este modul de formare al următoarelor substantive:

1. ο σεβασμός - respect
2. η διεύθυνση - adresă
3. το τρέξιμο - alergare
4. το φόρτωμα - încărcare
5. ο ψάλτης - psalt
6. το αγγελούδι - îngeraș
7. το ψαράκι - peștișor
8. ο κινητήρας - motor
9. το δικαστήριο - tribunal
10. το γατάκι - pisicuță

EXERCITIUL 89

Scrieți cinci adjective derivate din următoarele forme verbale și traduceți-le în limba română:

1. δικάζω - a judeca
2. εικονίζω - a ilustra
3. λάμπω - a străluci
4. ορίζω - a defini
5. χωρίζω - a despărți

EXERCITIUL 90

Traduceți următoarele cuvinte, precizând modul de formare. Alcătuiți apoi propoziții cu aceste cuvinte.

1. ο ανεμόμυλος - moară de vânt
2. σιγοβράζει - fierbe încet
3. τα γυναικόπαιδα - femei și copii
4. το ηλιοβασίλεμα - apus de soare
5. ο ξυλοδαρμός - bătaie

EXERCITIUL 91

Precizați care sunt antonimele următoarelor adjective:

1. καλός, -ή, -ό - bun
2. κοντός, -ή, -ό - scund
3. μεγάλος, -η, -ο - mare
4. ζεστός, -ή, -ό - cald
5. καθαρός, -ή, -ό - curat

91

91

EXERCITIUL 92

a) Traduceți textul de mai jos. b) Analizați adjectivele întâlnite.

“Η μεγάλη Ιδέα. Το παινεύομαι. Από τα πρώτα χρόνια μου, μαζί με την πρώτη μου αγάπη, το πρώτο εκστατικό ξάφνιασμα μου φύσηξε. Στο σπίτι μέσα ην άκουσα να ψιθυρίζεται γύρω μου σαν ένα τρανό μυστικό, σαν ένα ‘μελλούσης Αναστάσεως’ καρτέρημα και την πίστεψα με ευλάβεια ιρησκευτική. Και την είδα την πρωτομάγισσα των πατέρων μας να προβάλλει υπό τα χαλάσματα της παρμένης πρωτεύουσας, να ζωντανεύει από τη στερνή νοή του τελευταίου Βυζαντινού αυτοκράτορα, να φτερουγίζει και ν’ ιπλώνεται κατά τη Δύση....”

(“Γράμματα” Β, 136, του Κωστή Παλαμά)

EXERCITIUL 93

Traduceți în limba greacă următoarele propoziții:

1. Stătea liniștit privind apusul de soare mediteranean.
2. Nici o clipă nu s-a gândit la cei pierduți pentru totdeauna.
3. Îngenunchea lângă racla cu Sfintele Moaște, călugărul se ruga cu evlavie.
4. Pe drumul către schit, observă o casă mică, vopsită în alb.
5. Din turla micii biserici se vedea tot satul.

EXERCITIUL 94

Traduceți în limba română următoarele versuri, analizând toate adjectivele întâlnite:

“Ελλάδα μου, πατρίδα μου, ω τάφε των γονιών μου,
ω καλή γη, που γεύτηκα πρώτη φορά τον ήλιο,
κι’ είδα τ’ αστέρια της νυκτός και την γλυκιά σελήνη,
κι’ ήκουσα τα λαλούμενα στο ήσυχ’ ακρογιάλι,
κι’ είδα κοράσια να πηδούν και νέες πανδρεμένες
και το φεγγάρι τα ξανθά μαλλιά τους να φωτίζει
τα παλληκάρια με φωνή ακοίμητη και ωραία...”

(“Φίλημα” του Γεώργιου Τερτσέτη)

EXERCITIUL 95

În propozițiile de mai jos, completați spațiile goale cu desinențele
corespunzătoare:

1. Που βρίσκεται το σπίτι του ανθρώπ.....;
2. Οι ναύτ..... ταξιδεύουν πολύ.
3. Οι σύζυγοι των ναυτ..... τους περιμένουν.
4. Τα παιδιά αγκαλιάζουν τους παπού..... τους.
5. Πίνει πολλούς καφ.....
6. Η αγάπη της μητέρ..... είναι έντονη.
7. Διαβάζει καθημερινά δύο εφημερίδ.....
8. Στις βιβλιοθήκ..... υπάρχουν πολλά βιβλία.
9. Χθες είδα δύο αλεπ.....
10. Εχω πολλές ελπίδ..... για το μέλλον.
11. Στη δροσιά του δάσ..... βρήκε τη γαλήνη.
12. Του αρέσουν πολλά πράγμα.....
13. Αυτ..... είναι μερικ..... από τις παγίδες του πνεύμα.....
14. Πέρασαν πέντε έτ.....
15. Διάβασε μόνο τρία βιβλί...

EXERCITIUL 96

Traduceți versurile următoare și analizați toate formele verbale întâlnite:

“Ξύπνα, δροσιά της αυγής και φεγγάρι
 ξύπνα της νύχτας, ο Απρίλης κι ο Μάης
 μ’ όλα τα ρόδα και μ’ όλη τη χλόρη.
 Σε καρτερούν κ’ οι χειμώνες οι γέροι
 σε καρτεράν ηλιοστόλιστοι, ξύπνα!

.....
 Σε καρτεράν μια παιδούλα, εν αγόρι.
 Σε καρτεράν στη γωνίτσα που ξέρεις
 τριανταφυλλίες τρείς σε τρεις μέσα γλάστρες.

.....
 Σε καρτερούν τρελλότερ’ απ’ όλα
 και δύο καρδιές. Τις γνωρίζεις ...
 Μη μου ζητάς να τις πω... κάποιους πόνους
 δεν τους χωράει κι ο πλατύτερος θρήνος.

(“Ασάλευτη ζωή” του Κωστή Παλαμά)

EXERCITIUL 97

a) Traduceți în limba greacă următoarele propoziții. b) Refaceți pozițiile trecând verbele la indicativ imperfect.

1. Citesc această carte cu un interes deosebit.
2. Vreau să explic ce înseamnă acest lucru.
3. Vă voi vizita sâmbătă seara.
4. Ne rugăm lui Dumnezeu în tot de facem, în fiecare clipă.
5. Respectăm opiniile semenilor noștri.

EXERCITIUL 98

Traduceți textul următor în limba română, analizând toate substantivele întâlnite:

“Στον κόρφο του βουνού, σαν καλωσύνη που κρύβεται είν’ ένα ησάκι.

Χρόνια διακόσια κοιμάται απόξω ο καλόγερος που το ζωγράφισε, χρόνια διακόσια σωπαίνουν τα τρία του κυπαρίσσια.

Στον κόρφο του βουνού είν' ένα κάτασπρο εκκλησάκι.

Α! ζωή, ωραία που είσαι! Α, ζωή!

Απάνω στις λιλά μολόχες, απάνου στο νέο θυμάρι, πουλάκια δίχως όνομα, στιγμές πουλάκια, ήρθαν - έφυγαν.

Οι γαλανές σκιές των φύλλων τρέχουν στο φακιόλι της χωριατοπούλας που διαβαίνει κάτω απ' τον πλάτανο.

Στο ίσκιο του ο γερόπενκος κοίμισεν ένα κοπάδι.

Στο λαμπρό γαλάζιο τ' ουρανού άσπρα σύννεφα σβήνουν από ηδονή...

Α! ζωή, ευτυχισμένη που είσαι! Α, ζωή!"

(“Πεζοί ρυθμοί” του Ζαχαρία Παπαντωνίου)

EXERCITIUL 99

Traduceți textul următor în limba română și analizați toate pronumele înțelnite:

Τάσος: - Καλημέρα σας... Είστε η νοικοκυριά;

Κυρά-Μάρω: - Μάλιστα. Η Κυρά Μάρω με τόνομα. Όλη η Νεάπολη με ξέρει...

Τάσος: - Α, χαίρω πολύ. Δεν τόξερα πως εδώ είναι το περίφημο Φοιτητάρειο της Κυρά-Μάρως!... Νοικιάζεται ένα δωμάτιο;

Κυρά-Μάρω: - Ναι, παιδί μου... ένα λαμπρό δωμάτιο, που θα σ' αρέσει πολύ... Τώρα θα σου το δείξω... (Μιλώντας, συγυρίζει μερικά πράγματα στο νιπτήρα). Μα εδώ που με βλέπεις εμένα, να κουβαλώ τενεκέδες, είμαι χήρα γιατρού. Του Κράλλη, αν έχεις ακουστά. Ο καημένος πέθανε νέος και δε μου άφησε παρά τούτο το σπίτι. Από τότες, που λες, νοικιάζω δωμάτια σε φοιτητές. Πως αλλοιώτικα θα μεγάλωνα και θα σπούδαζα τορφανό μου κορίτσι;

Τάσος: - Κάνετε πολύ καλά...

Κυρά-Μάρω: - Τούτα έχει ο κόσμος, παιδί μου... Γιατί εμένα που με βλέπεις εδώ... (Σκουπίζει τα χέρια της.)

Τάσος την κόβει: - Το δωμάτιο να ιδώ, κυρά-Μάρω... Σας παρακαλώ (κοιτάζει το ρολόι του) βιάζομαι, έχω μάθημα...

Κυρά-Μάρω: - Να το ιδείς, παιδί μου, αμέσως... Α, θα ευχαριστηθείς πολύ... Ορίστε! πέρασε από δω. (Πηγαίνει στην αριστερά πόρτα και την ανοίγει.)"

(“Οι φοιτητές” του Γρηγορίου Ξενόπουλου)

EXERCITIUL 100

Traduceți textele următoare în limba română:

a) “Η υπερβολή (...) είναι τρόπος ζωής των Ελλήνων. Είναι η ισταμένη του εθνικού τους χαρακτήρα. Είναι η βασική αιτία της δυστυχίας, αλλά και η μεγάλη τους δόξα. Γιατί, στο αυτοσυναίσθημα, η υπερβολή είναι φιλότιμο. Στη συμπεριφορά, η υπερβολή λέγεται λεβεντιά.” (33)

b) “Βαθιά μες στην ψυχή του Έλληνα συζούν ο Χατζηαβάτης κι ο γαλέξαντρος. Η υπερβολή της κακομοιριάς - και της λεβεντιάς. Η υφάνια της ύβρης, και η ύβρη της γκρίνιας. Μόνιμες και αρχαίες αιτίες πτυχίας και δημιουργίας. (48)

c) “Και η ελληνική υπερβολή και τα πλέγματα και η αβεβαιότητα οδηγούν δημιουργία. Τον ύπνο και το λήθαργο και το χορτάτο ωχαδερφισμό να βάστε.” (169)

(“Η δυστυχία του να είσαι Έλληνας” - του Νίκου Δήμου)

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

BIBLIOGRAFIE ÎN LIMBA NEOGREACĂ

1. Alexandre, C. - *DICTIONNAIRE GREC-FRANCAIS - Seizième Edition - Avec un vocabulaire des noms historiques, mythologiques et géographiques*, par. A. Pillon, Paris, Librairie Hachette, 1876.

2. Βαλσαμάκη-Τζεκάκη, Φάνη/Χατζηπαναγιωτίδη, Άννα - *ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ, Β' ΚΥΚΛΟΣ*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη, 1996.

3. Βοσταντζόγλου, Θεολ. - *ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΨΤΟΝ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ* (Με πίνακας εικόνων από το εγκυκλοπαιδικόν λεξικόν DUDEN), Αθήνα, 1975.

4. Βοσταντζόγλου, Θεολ. - *ΑΝΤΙΑΕΞΙΚΟΝ Η ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΙΣ*, Αθήνα, 1990.

5. Βοσταντζόγλου, Θεολ. - *ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ* (Καθαρευούσης και Δημοτικής), Αθήναι, 1967.

6. Browning, Robert - *Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΑ* - Εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα, 1995.

7. Γιαννακοπούλου, Γ. - *ΤΟ ΜΙΚΡΟ MICHIGAN PRESS - ΛΕΞΙΚΟ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟ* - Μονοτονικό, Εκδ. Π. ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΟΣ, Αθήνα, 1986.

8. Διατμηματικό Πρόγραμμα Διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας, Φιλοσοφική Σχολή - *2 ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ - ΘΕΩΡΙΑ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ*, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 1998.

9. *** *ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ* (Επιστημονική Επιμέλεια ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΤΣΙΜΑΛΗ, ΦΩΤΗΣ Α. ΚΑΒΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ, Τομέας Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο, 1996.

10. *** *Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ* - Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα, 1996.

11. *** *Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ ΤΗΣ* - Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα, 2000.

12. Hoffmann, O. - Debrunner, A. - Scherer, A. - *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ, Τόμοι Α-Β. Α. Ως το τέλος της κλασικής εποχής Β. Βασικά ζητήματα και γνωρίσματα της μετακλασικής ελληνικής* - Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη α.ε., Θεσσαλονίκη, 1997.

13. Ιορδανίδου, Άννα - *ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ*, 7η Έκδοση, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 1997.

14. Ιωαννίδη, Κώστα, Επιθεωρητής Δ.Ε. και ομάδας Φιλολόγων - *ΝΕΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΑΣ - Ορθογραφικό, Ερμηνευτικό, Ετυμολογικό, Φρασεολογικό, Μονοτονικό* - Εκδόσεις ΑΙΓΑΙΟ, Θεσσαλονίκη, 1986.

15. Κλαίρης, Χρήστος - Μπαμπινιώτης, Γεώργιος - Σε συνεργασία με τους Αμαλία Μοζέρ, Αικατερίνη Μπακάκου-Ορφανού, Σταύρο Σκοπετέα - *ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ - ΔΟΜΟΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ - Ι ΤΟ ΟΝΟΜΑ* - Αναφορά στον κόσμο της πραγματικότητας - β' Ανατύπωση, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Αθήνα, 1996.

16. Κλαίρης, Χρήστος - Μπαμπινιώτης, Γεώργιος - Σε συνεργασία με τους Αμαλία Μοζέρ, Αικατερίνη Μπακάκου-Ορφανού, Σταύρο Σκοπετέα - *ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ - ΔΟΜΟΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ - ΙΙ ΤΟ ΡΗΜΑ - Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ*, β' ΕΚΔΟΣΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Αθήνα, 1999.

17. Κοντοσοπούλου, Νικολάου, Γ. (Διευθυντού του ιστορικού Λεξικού της Ακαδημίας Αθηνών, δ.Φ.) - *ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ ΚΑΙ ΙΔΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ* - Ανανεωμένη Έκδοση, Αθήνα, 1994.

18. Mackridge, Peter - *Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, Περιγραφική ανάλυση της νεοελληνικής κοινής* - Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 1999.

19. Μαρκαντωνάτος, Γερ., Αρ. - *ΛΕΞΙΚΟ ΑΡΧΑΙΩΝ, ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΝ ΦΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΥΧΡΗΣΤΩΝ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΦΡΑΣΕΩΝ* - Τέταρτη Έκδοση Ανανεωμένη και Συμπληρωμένη, Εκδ. GUTENBERG, Αθήνα, 1998.

20. Μπαμπινιώτη, Γεωργίου - *ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ, Εισαγωγή στην Σύγχρονη Γλωσσολογία* - Αθήνα, 1980.

21. Μπαμπινιώτη, Γεωργίου - *ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ με εισαγωγή στην ιστορικοσυγκριτική γλωσσολογία* - γ' Έκδοση, Αθήνα, 1998.

22. Μπαμπινιώτη, Γ. - *ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ - Με σχόλια για τη σωστή χρήση των λέξεων* - Ερμηνευτικό, Ορθογραφικό, Ετυμολογικό, Συνωνύμων-Αντιθέτων, Κυρίων Ονομάτων, Επιστημονικών Ορων, Ακρωνυμίων - ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ, Αθήνα, 1998.

23. Ομάδας Φιλολόγων - *ΟΛΗΓΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ - Θέματα ορθογραφίας - Θέματα στίξης* - Επιστημονική Επιμέλεια Άννα Ιορδανίδου, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 1999.

24. Παπαζαφείρη, Ιωάννα - *ΛΑΘΗ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΑΣ* - Τόμος Α, Δέκατη τρίτη έκδοση, ΣΜΙΛΗ, Αθήνα, 1996.

25. Παπαζαφείρη, Ιωάννα - *ΛΑΘΗ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΑΣ* - Τόμος Β, Τέταρτη Έκδοση, ΣΜΙΛΗ, Αθήνα, 1997.

26. Παπαζαχαρίου, Ε. (ΖΑΧΟΣ) - ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΓΚΟ (Της Πιάτσας) - 2η Έκδοση, Εκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ, Αθήνα, 1999.
27. Παπακυριάκου-Απέργη, Ευαγγελία - Παπακυριάκου Χάρης - ΒΑΣΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΞΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ - Συναγωγή - Ετυμολογία - Αντιδάνεια - Εκδ. GUTENBERG, Αθήνα, 1997.
28. Παπαναστασίου, Γιάννη, Β. - ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ - Δημοτικού - Γυμνασίου - Λυκείου και για Επιστήμονες - Πέμπτη Έκδοση Βελτιωμένη, Τόμος πρώτος, Αθήνα, 1990.
29. Παπαναστασίου, Γιάννη, Β. - ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ - Δημοτικού - Γυμνασίου - Λυκείου και για Επιστήμονες - Έκτη Έκδοση Βελτιωμένη, Τόμος δεύτερος, Αθήνα, 1991.
30. *** ΠΛΟΥΤΙΖΩ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΥ - Συνεργασία του διδακτικού προσωπικού του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 1983.
31. Σακελλαρίου, Χάρη - ΛΕΞΙΚΟ ΣΥΝΩΝΥΜΩΝ - ΑΝΤΙΘΕΤΩΝ - ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ - ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ - Νέα Έκδοση, Ζ' Έκδοση, ριζικά αναθεωρημένη, Εκδ. Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ, Αθήνα, 1996.
32. Σαραφίδου, Τριανταφυλλιά - Λέκτορας ελληνικής γλώσσας - ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΥ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ - Εκδ. Α. Σταμούλης, Αθήνα, 1998.
33. Τεγόπουλος-Φυτράκης - ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ - Ε' Έκδοση, (Ανατύπωση της Δ'), Εκδόσεις ΑΡΜΟΝΙΑ, Αθήνα, 1991.
34. Τζαννετάκος, Γιάννης Π., - ΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ - Εκδόσεις ΛΥΧΝΟΣ, Αθήνα (an neprecizat).
35. Τζαρτζάνου, Αχιλλέως, Α. - ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ (ΤΗΣ ΑΠΑΛΗΣ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ), Εκδόσεις Β' (Με πολλές διορθώσεις και συμπληρώσεις), Εκδόσεις ΚΑΚΟΥΛΙΔΗ, Αθήνα, (an neprecizat).
36. Thomson, George, Καθηγητής της Ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο του Birmingham - Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ - Δεύτερη Έκδοση, Εκδ. ΚΕΔΡΟΣ, Αθήνα, 1989.
37. Τομπαΐδης, Δημήτρης - ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ - Εκδ. Κώδικας, Θεσσαλονίκη, 1994.
38. Τομπαΐδης, Δημήτρης - ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ - Νέα έκδοση, Εκδ. ΒΑΝΙΑΣ, Θεσσαλονίκη, 1995.
39. Tonnet, Henri - ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ - Η διαμόρφωσή της - Εκδ. δημ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ, Αθήνα, 1995.

40. Τριανταφυλλίδη, Μανόλη - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη) - *ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ* - Ανατύπωση της έκδοσης του ΟΣΕΒ (1941) με διορθώσεις, Θεσσαλονίκη, 1996.
41. Φύλος, Στέφανος - *ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ - Με στοιχεία προφορικής και γραπτής έκφρασης* - Βιβλιοεκδοτική Αναστασάκη, Αθήνα, 1989.
42. Χαραλαμπίκης, Χριστόφορος - *ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ - ΜΕΛΕΤΕΣ - για τη γλώσσα, τη λογοτεχνία και το ύφος* - 3η έκδοση, Αθήνα, 1999.

BIBLIOGRAFIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

1. *** ACADEMIA ROMÂNĂ, Institutul de Lingvistică "Iorgu Iordan" - "*Dicționarul explicativ al limbii române*" - Editura Univers Enciclopedic, București, 1992.
2. Coteanu, Ion - "*Gramatica de bază a limbii române*" - Ediția a II-a, Editura Albatros, București, 1982.
3. *** "*Gramatica limbii române*" - vol. I-II, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Academiei, București, 1966.
4. Hristea, Theodor (coordonator) - "*Sinteze de limba română*" - Autori: M. Avram, G. Brâncuș, Gh. Bulgăr, G. Ciompec, I. Diaconescu, Th. Hristea, R. Bogza-Irimie, F. Șuteu, Editura Albatros, București, 1984.
5. Iordan, Iorgu - "*Limba română actuală. O gramatică a «greșelilor»*" - Ediția a II-a, București, 1948.
6. Mihăescu, H. - "*Influența grecească asupra limbii române până în secolul al XV-lea*" - București, 1966.
7. Sala, Marius - "*De la latină la română*" - Academia Română, Institutul de Lingvistică "Iorgu Iordan", Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.
8. Seche, Luiza - Seche, Mircea - "*Dicționar de sinonime al limbii române*" - Editura Univers Enciclopedic, București, 1999.
9. Slușanschi, Dan - "*Sintaxa propoziției latine*" - Universitatea din București, Facultatea de Limbi Străine, București, 1984.
10. Ștef, Felicia (Conf.dr.) - "*Fonologia greacă*" - Universitatea din București, Facultatea de Limbi Străine, București, 1985.
11. Ștef, Felicia (Conf.dr.) - "*Sintaxa structurală a limbii vechi grecești*" - Universitatea din București, Facultatea de Limbi Străine, București, 1981.
12. Ștef, Ana Felicia - "*Manual de greacă veche*" - Editura Humanitas, București, 1996.

CUPRINS

Prefața autorului	7
Abrevieri	11
Abrevierile autorilor citați	13
Alfabetul	14

I. FONETICA

1. VOCALELE ȘI DIFTONGII

A. <u>VOCALELE</u>	16
1.1. Vocale lungi și vocale scurte	16
1.2. Clasificarea vocalelor după locul articulării	17
1.3. Vocale în poziție inițială	17
1.3.1. Afereza	17
1.3.2. Alternanțe ale vocalelor inițiale	18
1.3.3. Protaxa	18
1.4. Vocale în poziție mediană	19
1.4.1. Schimbarea timbrului vocalic	19
1.4.2. Alternanțe vocalice	19
1.4.3. Sincopa	20
1.4.4. Anaptixa	20
1.4.5. Hiatul	21
a) Sinereza b) Sinizeza c) Asimilarea vocalică	
d) Disimilarea vocalică e) Metateza	21
1.5. Vocale în poziție finală	22
1.5.1. Apocopa	22
1.5.2. Eliziunea	23
1.5.3. Crasa	23
1.5.4. Vocale în hiat rezistente	24
B. <u>DIFTONGII</u>	25
1.6. Diftongii în greaca veche	25
1.7. Diftongii propriu-zisi	25
1.8. Diftongii improprii	25

2. CONSOANELE

2.1. <u>Consoanele labiale</u>	26
2.1.1. labiala surdă (inițială, mediană, finală)	26
2.1.2. labiala sonoră (inițială, mediană, finală)	26
2.1.3. labiala aspirată (inițială, mediană, finală)	27
2.1.4. labiala fricativă (inițială, mediană, finală)	27
2.2. <u>Consoanele dentale</u>	29
2.2.1. dentala surdă (inițială, mediană, finală)	29
2.2.2. dentala sonoră (inițială, mediană, finală)	29

2.2.3. dentala aspirată (inițială, mediană, finală)	30
2.2.4. dentala fricativă (inițială, mediană, finală)	30
2.2.5. grupul consonantic -τσ-	30
2.2.6. grupul consonantic -τζ-	30
2.3. <u>Consoanele guturale</u>	32
2.3.1. guturala surdă (inițială, mediană, finală)	32
2.3.2. guturala sonoră (inițială, mediană, finală)	33
2.3.3. guturala aspirată (inițială, mediană, finală)	34
2.3.4. guturala fricativă (inițială, mediană, finală)	34
2.4. <u>Consoanele nazale</u>	36
2.4.1. nazala labială (inițială, mediană, finală)	36
2.4.2. nazala dentală (inițială, mediană, finală)	36
2.4.3. nazala dentală finală înaintea unui cuvânt cu inițială consonantică surdă	36
2.5. <u>Consoanele lichide</u>	38
2.5.1. lichida vibrantă	38
2.5.2. lichida laterală	38
2.5.3. metateza și disimilarea lichidelor	38
2.6. <u>Consoanele siflante</u>	39
2.6.1. siflanta surdă (inițială, mediană, finală)	40
2.6.2. siflanta sonoră (inițială, mediană, finală)	41
2.7. <u>Grafemele ξ și ψ</u>	41
2.7.1. ξ (inițial, median, final)	41
2.7.2. ψ (inițial, median, final)	42
2.8. <u>Consoanele geminate</u>	42
2.8.1. Tipuri de consoane geminate	42
2.8.2. Pronunția consoanelor geminate	42
2.8.3. Cuvinte scrise cu geminate	43
2.9. <u>Grupuri consonantice</u>	43
2.9.1. Grupuri consonantice ce se mențin din greaca veche	43
2.9.2. Grupuri consonantice ce se simplifică	44
2.9.3. Haplogia	44

3. SILABA

3.1. Vocale heterosilabice	45
3.2. Vocale tautosilabice	45
3.3. Elemente vocalice tautosilabice (difongii și difongii improprii)	45
3.4. Comportamentul grupurilor consonantice la împărțirea în silabe	45
3.5. Grupuri consonantice intervocalice (două consoane)	46
3.6. Grupuri consonantice compuse din lichidă/nazală + altă consoană	46
3.7. Grupuri consonantice intervocalice (trei consoane)	47
3.8. Tautosilabia grupurilor αυ, ευ, γγ, γκ, γχ, μπ, ντ, τσ, τζ	47
3.9. Heterosilabia geminatelor	47
3.10. Cuvintele compuse	48

3.11. Clasificarea silabelor	48
3.12. Clasificarea cuvintelor în funcție de silaba accentuată	48
3.13. Clasificarea cuvintelor în funcție de numărul de silabe	49
3.13.1. Cuvinte monosilabice	49
3.13.2. Cuvinte bisilabice	49
3.13.3. Cuvinte trisilabice	50
3.13.4. Cuvinte polisilabice (4-9 silabe)	50

4. ACCENTUL

4.1. Tipurile de accent în greaca veche	51
4.2. Sistemul monotonic al limbii neoeleene	51
4.3. Dispariția spiritelor	51
4.4. Poziția accentului	52
4.4.1. Regula limitării accentului	52
4.4.2. Rolul gramatical (morfologic) al accentului	52
4.5. Jocul accentului pe parcursul flexiunii nominale și verbale	53
4.6. Reguli de accentuare	53
4.6.1. Cuvinte cu inițială vocalică majusculă accentuată	53
4.6.2. Cuvinte monosilabice	53
4.6.3. Pronumele personal (formele scurte)	53
4.6.4. Verbe la imperativ + forme pronominale scurte	53
4.6.5. Cuvinte monosilabice rezultate din eliziune	54
4.6.6. Forme verbale bisilabice rezultate din afereză	54
4.6.7. Cuvinte monosilabice accentuate	54
4.7. Accentuarea diftongilor	55

5. SEMNELE ORTOGRAFICE

5.1. Apostroful	56
5.2. Ipodiastola	56
5.3. Semnele dialitice	56
5.4. Liniuța de unire	57

6. SEMNELE DE PUNCTUAȚIE

6.1. Punctul	58
6.2. Punctul superior	59
6.3. Virgula	59
6.4. Semnul întrebării	61
6.5. Semnul exclamării	61
6.6. Două puncte	61
6.7. Paranteza	61
6.8. Liniuța de dialog	62
6.9. Liniuța dublă	62
6.10. Ghilimelele	63
6.11. Punctele de suspensie	63

II. MORFOLOGIA

1. CATEGORIILE GRAMATICALE ALE NUMELUI

1.1. Structura numelui (morfemele componente)	64
1.2. <u>Genul</u>	65
1.2.1. Genul în greaca veche	65
1.2.2. Genul în neogreacă	65
1.2.3. Genul natural / Genul gramatical	65
1.2.4. Genul gramatical	68
1.2.4.1. Genul masculin	68
1.2.4.2. Genul feminin	70
1.2.4.3. Genul neutru	71
1.2.4.4. Acordul în gen	72
1.2.5. Substantive cu forme duble de genuri diferite	73
1.3. <u>Numărul</u>	74
1.3.1. Substantive defective de număr	75
1.3.2. Substantive defective de plural	75
1.3.3. Substantive defective de singular	76
1.4. <u>Cazul</u>	78
1.4.1. Nominativul	78
1.4.2. Acuzativul	79
1.4.3. Vocativul	79
1.4.4. Genitivul	79
1.4.5. Cazurile adjectivelor / Cazurile pronomelor	80
1.4.6. Acordul apozitiei în caz	80
1.4.7. Acordul pronomelor corelative	80
1.5. <u>Persoana</u>	81

2. ARTICOLUL

2.1. Generalități /	82
2.2. <u>Articolul hotărât</u>	82
2.2.1. Flexiunea articolului hotărât	82
2.2.2. -v- în finalul formelor de acuzativ singular	83
2.2.3. Utilizări ale articolului hotărât	84
2.3. <u>Articolul nehotărât</u>	86
2.3.1. Flexiunea articolului nehotărât	86
2.3.2. Concurenți ai articolului nehotărât	88
2.3.3. Utilizări ale articolului nehotărât	88
2.3.4. Topica articolului nehotărât	89
2.4. <u>Articolul zero</u>	90
2.4.1. Utilizări	90
2.4.2. Topica	91
2.5. <u>Omisinea articolului</u>	92

3. SUBSTANTIVUL

Generalități	93
3.1. SUBSTANTIVELE MASCULINE	93
3.1.0. Generalități	93
3.1.1. <u>Substantive masculine în -ας parisilabice</u>	93
3.1.1.1. Originea substantivelor masculine în -ας	93
3.1.1.2. Substantive masculine în -ας proparoxitone	94
3.1.1.3. Substantive masculine în -ας paroxitone	95
3.1.1.4. Substantive masculine în -ίας	95
3.1.2. <u>Substantive masculine în -ας imparisilabice</u>	96
3.1.2.1. Originea substantivelor masculine în -ας imparisilabice	96
3.1.2.2. Substantive masculine imparisilabice în -ας paroxitone	96
3.1.2.3. Substantive masculine imparisilabice în -ας oxitone	96
3.1.3. <u>Substantive masculine în -ης parisilabice</u>	97
3.1.3.1. Originea substantivelor masculine parisilabice în -ης	97
3.1.3.2. Substantive masculine parisilabice în -ης paroxitone	97
3.1.3.3. Substantive masculine parisilabice în -ής oxitone	97
3.1.4. <u>Substantive masculine în -ης imparisilabice</u>	98
3.1.4.1. Originea substantivelor masculine imparisilabice în -ης	98
3.1.4.2. Substantive masculine imparisilabice	
în -ης proparoxitone	99
3.1.4.3. Substantive masculine imparisilabice în -ης paroxitone	99
3.1.4.4. Substantive masculine imparisilabice în -ής oxitone	99
3.1.5. <u>Substantive masculine în -ης cu plural dublu</u>	100
3.1.5.1. Generalități	100
3.1.5.2. Substantive masculine în -ης paroxitone	100
3.1.5.3. Substantive masculine în -ής oxitone	100
3.1.6. <u>Substantive masculine în -ές imparisilabice</u>	100
3.1.6.1. Originea substantivelor masculine imparisilabice în -ές	101
3.1.6.2. Flexiunea substantivelor masculine imparisilabice în -ές	101
3.1.7. <u>Substantive masculine în -ούς defective de plural și imparisilabice</u>	101
3.1.7.1. Originea substantivelor masculine în -ούς	101
3.1.7.2. Flexiunea substantivelor masculine în -ούς defective de plural ..	102
3.1.7.3. Flexiunea substantivelor masculine imparisilabice în -ούς	102
3.1.8. <u>Substantive masculine în -ος parisilabice</u>	102
3.1.8.1. Originea masculinelor în -ος	102
3.1.8.2. Substantive masculine în -ος proparoxitone	102
3.1.8.3. Substantive masculine în -ος paroxitone	103
3.1.8.4. Substantive masculine în -ός oxitone	103
3.1.9. <u>Substantive masculine în -εας</u>	104
3.1.9.1. Originea masculinelor în -εας	104
3.1.9.2. Flexiunea masculinelor în -εας	104
3.1.10. <u>Teme nominale vechi</u> care au rezistat în neogreacă	104
3.1.11. Tabelul desinențelor cazuale	105

3.2. <u>SUBSTANTIVELE FEMININE</u>	105
3.2.1. Generalități	105
3.2.2. <u>Substantive feminine parisilabice în -a/-ă (prima categorie)</u>	108
3.2.2.1. Substantive feminine în -a proparoxitone	108
3.2.2.2. Substantive feminine în -a paroxitone	108
3.2.2.3. Substantive feminine în -ă oxitone	109
3.2.3. <u>Substantive feminine imparisilabice în -ă</u>	109
3.2.3.1. Generalități	109
3.2.3.2. Flexiunea	109
3.2.4. <u>Substantive feminine parisilabice în -a (a doua categorie)</u>	109
3.2.4.1. Substantive feminine în -a proparoxitone	109
3.2.4.2. Substantive feminine în -a paroxitone	110
3.2.5. <u>Substantive feminine parisilabice în -η/-ή (prima categorie)</u>	110
3.2.5.1. Originea substantivelor feminine parisilabice în -η	110
3.2.5.2. Substantive feminine în -η proparoxitone	111
3.2.5.3. Substantive feminine în -η paroxitone	111
3.2.5.4. Substantive feminine în -ή oxitone	112
3.2.6. <u>Substantive feminine parisilabice în -η (a doua categorie)</u>	112
3.2.6.1. Originea substantivelor feminine parisilabice în -η	112
3.2.6.2. Substantive feminine în -η proparoxitone	113
3.2.6.3. Substantive feminine în -η paroxitone	113
3.2.7. <u>Substantive feminine parisilabice în -ὦ și -ῶς</u>	114
3.2.7.1. Substantive feminine în -ὦ/-ω	114
3.2.7.2. Substantive feminine în -ῶς	114
3.2.8. <u>Substantive feminine parisilabice în -ος/-ός</u>	115
3.2.8.1. Originea substantivelor feminine în -ος	115
3.2.8.2. Substantive feminine în -ος proparoxitone	115
3.2.8.3. Substantive feminine în -ος paroxitone	115
3.2.8.4. Substantive feminine în -ός oxitone	116
3.2.9. <u>Substantive feminine imparisilabice în -οῦ</u>	116
3.2.9.1. Originea substantivelor feminine în -οῦ	116
3.2.9.2. Flexiunea substantivelor feminine în -οῦ	116
3.2.10. <u>Substantive feminine cu flexiune arhaică în -ός</u>	117
3.2.11. <u>Tabelul desinențelor cazuale</u>	117
3.3. <u>SUBSTANTIVELE NEUTRE</u>	118
3.3.1. <u>Generalități</u>	118
3.3.2. <u>Substantive neutre parisilabice în -ο/-ό</u>	118
3.3.2.1. Originea substantivelor neutre în -ο	118
3.3.2.2. Substantive neutre în -ο proparoxitone	119
3.3.2.3. Substantive neutre în -ο paroxitone	120
3.3.2.4. Substantive neutre în -ό oxitone	120
3.3.3. <u>Substantive neutre parisilabice în -ι/-ί</u>	120

3.3.3.1.	Originea substantivelor neutre în -ι	120
3.3.3.2.	Substantive neutre în -ι paroxitone	121
3.3.3.3.	Substantive neutre în -ι oxitone	122
3.3.4.	<u>Substantive neutre parisilabice în -ος</u>	122
3.3.4.1.	Originea substantivelor neutre în -ος	122
3.3.4.2.	Substantive neutre în -ος proparoxitone	122
3.3.4.3.	Substantive neutre în -ος paroxitone	123
3.3.5.	<u>Substantive neutre în -μα</u>	124
3.3.5.1.	Originea substantivelor neutre în -μα	124
3.3.5.2.	Substantive neutre în -μα proparoxitone	124
3.3.5.3.	Substantive neutre în -μα paroxitone	125
3.3.6.	<u>Substantive neutre în -σιμο, -ξιμο, -ψιμο</u>	125
3.3.6.1.	Originea substantivelor neutre de acest tip	125
3.3.6.2.	Flexiunea substantivelor neutre în -σιμο	126
3.3.6.3.	Flexiunea substantivelor neutre în -ξιμο	126
3.3.6.4.	Flexiunea substantivelor neutre în -ψιμο	126
3.3.7.	<u>Substantive neutre în -ας</u>	127
3.3.7.1.	Originea substantivelor neutre în -ας	127
3.3.7.2.	Flexiunea substantivelor κρέας/τέρας	127
3.3.8.	<u>Substantive neutre în -ώς și -ός</u>	127
3.3.8.1.	Originea acestui tip de substantive	127
3.3.8.2.	Flexiunea substantivelor φως/γεγονός	128
3.3.9.	<u>Substantive neutre în -ον, -αν, -εν</u>	128
3.3.9.1.	Originea acestor substantive neutre	128
3.3.9.2.	Substantivul neutru το ον	128
3.3.9.3.	Flexiunea substantivelor ον, παρόν, καθήκον	129
3.3.9.4.	Vechiul pronume [πας, πάσα,] παν	129
3.3.9.5.	Substantivele neutre παν/σύμπαν	129
3.3.9.6.	Substantive neutre în -εν	130
3.3.9.7.	Flexiunea substantivelor φωνήεν/μηδέν	130
3.3.10.	<u>Substantive neutre în -υ/-ύ</u>	130
3.3.10.1.	Originea neutrelor în -υ	130
3.3.10.2.	Exemple de substantive neutre în -υ	130
3.3.10.3.	Flexiunea substantivelor οξύ/δόρυ	131
3.3.11.	<u>Tabelul desinențelor</u>	131
3.4.	<u>SUBSTANTIVE ANOMALE</u>	132
3.4.1.	Generalități	132
3.4.2.	Substantive indeclinabile	132
3.4.3.	Substantive defective de număr sau caz	133
3.4.4.	Substantive cu forme duble de plural (de genuri diferite)	133
3.4.5.	Substantive cu forme duble de plural/singular (de același gen)	135
3.4.6.	Substantive cu două terminații	136
3.4.6.1.	Substantive cu două terminații la singular	136

3.4.6.2. Substantive cu două terminații la plural	136
---	-----

4. ADJECTIVUL

4.1. <u>Generalități</u>	137
4.2. <u>Adjective regulate cu trei terminații în -ος, -η, -ο</u>	137
4.2.1. Originea acestor adjective	137
4.2.2. Flexiunea	138
4.3. <u>Adjective regulate cu trei terminații în -ος, -α, -ο</u>	139
4.3.1. Originea acestor adjective	139
4.3.2. Flexiunea	139
4.4. <u>Adjective regulate cu trei terminații în -ός, -ιά, -ό</u>	139
4.4.1. Originea acestor adjective	139
4.4.2. Flexiunea	139
4.5. <u>Adjective cu trei terminații în -ός, -ιά, -ύ</u>	140
4.5.1. Originea acestor adjective	140
4.5.2. Flexiunea	140
4.6. <u>Adjective cu trei terminații în -ής, -ία, -ί</u>	141
4.7. <u>Adjective cu două terminații -ής (M., F.), -ές (N.)</u>	142
4.7.1. Originea acestor adjective	142
4.7.2. Flexiunea	142
4.8. <u>Adjective cu trei terminații în -ης, -α, -ικο și în -ης, -ισσα, -ικο</u>	142
4.8.1. Originea acestor adjective	142
4.8.2. Flexiunea	143
4.9. <u>Adjectivul anomal πολὺς, πολλή, πολύ</u>	144
4.9.1. Generalități	144
4.9.2. Originea adjectivului πολὺς	144
4.9.3. Flexiunea	144
4.10. <u>Alte adjective anormale ca πάς, πάσα, παν (pronominal) / σώφρων (M., F.)</u> <u>σώφρων (N.) și ενεργός (M., F.) și ενεργό (N.)</u>	145
4.10.1. Adjectivul pronominal πάς, πάσα, παν	145
4.10.1.1. Flexiunea	145
4.10.1.2. Construcții cu cazuri împietrite	145
4.10.2. Adjectivul σώφρων (M., F.) σώφρων (N.)	145
4.10.3. Adjectivul ενεργός (M., F.) și ενεργό (N.)	146
4.10.4. Adjectivele verbale în -ων, -ουσα, -ον	146
4.10.5. Adjectivele verbale în -είς, -είσα, -έν	146
4.11. <u>GRADELE DE COMPARATIE ALE ADJECTIVULUI</u>	147
4.11.1. <u>Comparativul</u>	147
4.11.1.1. Comparativul perifrastic	147
4.11.1.2. Comparativul sinoptic	148
4.11.1.3. Al doilea element al comparației	149
4.11.1.4. Comparația de egalitate	149
4.11.1.5. Aproximarea calității	150
4.11.1.6. Comparația de inegalitate	150

4.11.2. <u>Superlativul</u>	150
..... 4.11.2.1. Superlativul relativ	150
..... 4.11.2.2. Superlativul absolut	151
..... a) Superlativul absolut sinoptic b) Superlativul absolut perifrastic	
..... c) Superlative absolute monolectice compuse d) Alte modalități de	
..... exprimare a superlativului e) Forme anormale de superlativ f)	
..... Superlativul adjectivelor derivate de la adverbe g) Formule de	
..... adresare cu superlativul absolut	151

5. PRONUMELE

5.1. <u>Pronumele personale</u>	154
..... 5.1.1. Flexiunea	154
..... 5.1.2. Utilizări	155
5.2. <u>Pronumele posesive</u>	156
..... 5.2.1. Descrierea pronumelui posesiv	156
..... 5.2.2. Paradigma pronumelui posesiv - Persoana I	156
..... 5.2.2.1. Un posesor - un obiect posedat	156
..... 5.2.2.2. Mai mulți posesori - un obiect posedat	158
..... 5.2.2.3. Un posesor - mai multe obiecte posedate	158
..... 5.2.2.4. Mai mulți posesori - mai multe obiecte posedate	158
..... 5.2.3. Paradigma pronumelui posesiv - Persoana a II-a	158
..... 5.2.3.1. Un posesor - un obiect posedat	158
..... 5.2.3.2. Mai mulți posesori - un obiect posedat	158
..... 5.2.3.3. Un posesor - mai multe obiecte posedate	158
..... 5.2.3.4. Mai mulți posesori - mai multe obiecte posedate	158
..... 5.2.4. Paradigma pronumelui posesiv - Persoana a III-a	158
..... 5.2.4.1. Un posesor - un obiect posedat	158
..... 5.2.4.2. Mai mulți posesori - un obiect posedat	158
..... 5.2.4.3. Un posesor - mai multe obiecte posedate	159
..... 5.2.4.4. Mai mulți posesori - mai multe obiecte posedate	159
..... 5.2.5. Exemple	159
..... 5.2.6. Vechiul pronume posesiv $\eta\mu\acute{\epsilon}\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma$ / $\upsilon\mu\acute{\epsilon}\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma$	160
5.3. <u>Pronumele reflexive</u>	160
..... 5.3.1. Descrierea pronumelor reflexive	160
..... 5.3.2. Flexiunea	160
..... 5.3.3. Forma de nominativ singular a pronumelui reflexiv	160
..... 5.3.4. Utilizări	160
5.4. <u>Pronumele de reciprocitate</u>	161
..... 5.4.1. Descrierea pronumelui de reciprocitate	161
..... 5.4.2. Exprimarea perifrastică pronominală a reciprocității	161
..... 5.4.3. Exprimarea reciprocității prin verbe și substantive compuse	
..... cu vechiul pronume de reciprocitate $\alpha\lambda\lambda\acute{\eta}\lambda\omega\nu$	161
..... 5.4.4. Reciprocitatea exprimată verbal	161

5. <u>Pronumele definite</u>	161
5.5.1. Pronumele de întărire	161
5.5.2. Pronumele de identitate	162
6. <u>Pronumele demonstrative</u>	163
5.6.1. Descrierea pronumelor demonstrative	163
5.6.2. Pronumele αυτός, -ή, -ό	163
5.6.3. Pronumele τούτος, -η, -ο	165
5.6.4. Pronumele εκείνος, -η, -ο	166
5.6.5. Pronumele τέτοιος, -α, -ο	167
5.6.6. Pronumele τόσος, -η, -ο	168
7. <u>Pronumele relative</u>	169
5.7.1. Descrierea pronumelor relative	169
5.7.2. Pronumele relativ indeclinabil που	169
5.7.3. Pronumele relativ declinabil ο οποίος, η οποία, το οποίο	169
5.7.4. Pronumele relativ-nedefinit όποιος, -α, -ο	169
5.7.5. Pronumele relativ ο'τι	170
5.7.6. Pronumele nehotărât όσος cu valoare relativă	170
8. <u>Pronumele nehotărâte</u>	170
5.8.1. Pronumele nehotărâte indeclinabile κάτι, κατιτί	171
5.8.2. Pronumele nehotărât κάποιος, -α, -ο	172
5.8.3. Pronumele nehotărât μερικοί, -ές, -ά	172
5.8.4. Pronumele nehotărât κάμποσος, -η, -ο	173
5.8.5. Pronumele nehotărât καθένας / έκαστος, -η, -ο	173
5.8.6. Pronumele nehotărât άλλος, -η, -ο	173
5.8.7. Pronumele nehotărât κανένας, καμία, κανένα (ουδείς, ουδεμία, ουδέν) / τίποτε	175
5.8.8. Pronumele nehotărât όλος, -η, -ο	176
5.8.9. Pronumele nehotărât οποιοςδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε ..	177
9. <u>Pronumele interogative</u>	177
5.9.1. Pronumele interogativ inanimat τι	177
5.9.2. Pronumele interogativ animat/inanimat ποιος, -α, -ο	177
5.9.3. Pronumele interogativ de cantitate πόσος, -η, -ο	178
10. <u>Pronumele corelative</u>	178

. NUMERALUL

1. <u>Numeralul cardinal</u>	180
6.1.1. Numeralul cardinal de la 1 la 4	180
6.1.2. Flexiunea numeralelor cardinale 1, 3 și 4	180
6.1.3. Tabloul numeralelor cardinale	182
6.1.4. Utilizări de bază ale numeralului cardinal	184
6.1.4.1. Numeralul cardinal de sine stătător. Numeralul cardinal cu valoare adjectivală	184
6.1.4.2. Exprimarea orei	185
6.1.4.3. Exprimarea datei (ziua, luna, anul)	186

6.1.4.4. Exprimarea vârstei	187
6.1.4.5. Numeralul cardinal substantivat	187
6.1.4.6. Numeralul cardinal cu prepoziție	187
7.2. a) Numeralul colectiv b) Numeralul distributiv	187
6.1.4.7. Numeralul cardinal în compuşii	188
6.1.4.8. Numeralul cardinal - determinant al altor numere	188
6.1.4.9. Operațiunile aritmetice	188
6.1.4.10. Procentajul	189
6.2. <u>Numeralul ordinal</u>	189
6.2.1. Tabloul numeralelor ordinale	189
6.2.2. Utilizări	191
6.2.2.1. Numeralul ordinal cu valoare adjectivală	191
6.2.2.2. Numeralul ordinal în exprimarea datei	191
6.2.2.3. Numeralul ordinal în exprimarea numelor domnitorilor	191
6.2.2.4. Numeralul ordinal substantivat	191
6.3. <u>Numeralele multiplicativ-analogice</u>	191
6.3.1. Numeralul multiplicativ	192
6.3.2. Numeralul analogic	192
6.4. <u>Numeralul colectiv</u>	192
6.4.1. Descrierea numeralului colectiv	192
6.4.2. Numeralul colectiv cu sufixul -απιά	192
6.4.3. Numeralul colectiv cu sufixul -άδα	193

7. VERBUL

7.1. CATEGORIILE GRAMATICALE ALE VERBULUI	194
7.1.1. <u>Numărul</u>	194
7.1.2. <u>Persoana</u>	194
7.1.3. <u>Diateza</u>	196
7.1.3.1. Diateza 1 (Διάθεση)	196
7.1.3.2. Diateza 2 (Φωνή)	197
7.1.4. <u>Aspectul</u>	199
7.1.4.1. Aspectul durativ	199
7.1.4.2. Aspectul momentan	199
7.1.4.3. Aspectul finit	199
7.1.5. <u>Conjugarea</u>	201
7.1.5.1. Conjugarea I	201
7.1.5.2. Conjugarea a II-a	201
7.1.6. <u>Modurile</u>	202
7.1.6.1. Generalități	203
a) Moduri personale b) Moduri nepersonale	203
7.1.6.2. Moduri exclamative - Moduri non-exclamative	203
7.1.6.3. INDICATIVUL	203
7.1.6.3.1. Indicativul afirmativ	204
7.1.6.3.2. Indicativul negativ	204
7.1.6.3.3. Indicativul subiectiv	204

7.1.6.3.4. Indicativul exclamativ	204
7.1.6.3.5. Indicativul interogativ	205
7.1.6.4. CONJUNCTIVUL	205
7.1.6.4.1. "Dreptul de cetățenie" morfologică	
a) modului conjunctiv	205
7.1.6.4.2. Valorile "optativului"	205
7.1.6.4.3. Conjunctivul durativ	205
7.1.6.4.4. Conjunctivul momentan și conjunctivul	
non-momentan	206
7.1.6.4.5. Conjunctivul în propoziții independente	206
7.1.6.4.6. Conjunctivul în propoziții subordonate	207
7.1.6.4.7. Alte utilizări ale conjunctivului	208
7.1.6.4.8. Conjunctivul durativ articulat	209
7.1.6.5. IMPERATIVUL	210
7.1.6.5.1. Descrierea imperativului	210
7.1.6.5.2. Utilizări	210
7.1.6.6. INFINITIVUL	210
7.1.6.6.1. Descrierea infinitivului	210
7.1.6.6.2. Infinitivul din greaca veche	211
7.1.6.7. PARTICIPIUL	211
7.1.6.7.1. Descrierea participiului	211
7.1.6.7.2. Participiul activ în -οντα/-όντα.	
Vechiul participiu activ în -ων, -ουσα, -ον	211
7.1.6.7.3. Participiul perfect pasiv	211
7.1.7. <u>Timpul</u>	212
7.1.7.1. Timpurile indicativului	214
a) Prezentul b) Imperfectul c) Aoristul d) Perfectul	
e) Mai mult ca perfectul f) Viitorul durativ	
g) Viitorul momentan h) Viitorul anterior	214
7.1.7.2. "Timpurile" conjunctivului	214
a) Conjunctivul durativ ("prezent") b) Conjunctivul	
momentan ("aorist") c) Conjunctivul perfect	214
7.1.7.3. "Timpurile" imperativului	214
a) Imperativul durativ ("prezent")	
b) Imperativul momentan ("aorist")	214
7.1.7.4. Timpurile participiului	214
a) Participiul prezent activ b) Participiul perfect pasiv	214
7.1.7.5. Timpurile infinitivului	
a) Infinitivul aorist activ b) Infinitivul aorist pasiv	214
7.2. <u>MORFOLOGIA VERBULUI</u>	215
7.2.0. <u>Generalități</u>	215
7.2.1. <u>Augmentul</u>	215

7.2.1.1.	Augmentul vocalic	215
7.2.1.2.	Vechiul augment temporal	216
7.2.1.3.	Augmentul interior	216
7.2.2.	<u>Desinențele</u>	217
7.2.2.1.	Desinențele conjugării I	217
7.2.2.1.1.	Desinențele indicativului (activ și pasiv)	217
a)	Desinențele prezentului b) Desinențele imperfectului	
c)	Desinențele aoristului	217
7.2.2.1.2.	Desinențele conjunctivului (A. și P.)	218
7.2.2.1.3.	Desinențele imperativului (A. și P.)	219
7.2.2.1.4.	Desinențele infinitivului (A. și P.)	220
7.2.2.1.5.	Desinențele participiului (A. și P.)	220
7.2.2.2.	Desinențele conjugării a II-a	220
7.2.2.2.1.	Desinențele indicativului (A. și P.)	
a)	Desinențele prezentului b) Desinențele	
	imperfectului	220
7.2.2.2.2.	Desinențele viitorului durativ	221
7.2.2.2.3.	Desinențele aoristului. Jocul accentului ..	221
7.2.2.2.4.	Desinențele viitorului momentan ..	221
7.2.2.2.5.	Desinențele viitorului anterior ..	221
7.2.2.2.6.	Desinențele conjunctivului durativ ...	223
7.2.2.2.7.	Desinențele conjunctivului	
	momentan	223
7.2.2.2.8.	Desinențele imperativului durativ și	
	ale imperativului momentan (A. și P.)	223
7.2.2.2.9.	Desinențele infinitivului (A. și P.)	
	224	
7.2.2.2.10.	Desinențele participiului prezent (A.)	
	și ale participiului perfect (P.)	224
7.2.3.	TEMA AORISTULUI SIGMATIC	224
7.2.3.1.	<u>TEMA VOCALICĂ</u>	224
7.2.3.1.1.	Conjugarea a II-a	224
7.2.3.1.2.	Conjugarea I	225
7.2.3.1.3.	Verbe de conjugarea I cu tema vocalică	226
7.2.3.2.	<u>TEMA CONSONANTICĂ</u>	226
7.2.3.2.1.	Teme în labială	226
7.2.3.2.2.	Teme în dentală	227
7.2.3.2.3.	Teme în guturală	227
7.2.3.2.4.	Teme în lichidă și teme în nazală	228
7.2.3.2.5.	Teme în siflantă	229
7.2.4.	TEMA AORISTULUI ASIGMATIC	229
7.2.4.1.	<u>Tema consonantică</u>	229
7.2.4.1.1.	Verbe cu tema în nazală	230
7.2.4.1.2.	Verbe cu tema în lichidă	231
7.2.4.1.3.	Verbe cu tema în guturală	231

7.2.5. TEMA AORISTULUI PASIV. TEMA PARTICIPIULUI PERFECT PASIV	232
7.2.5.1. Teme cu finala vocalică	232
7.2.5.2. Teme cu finala în guturală	233
7.2.5.3. Teme cu finala în labială	233
7.2.5.4. Teme cu finala în dentală	234
7.2.5.5. Teme cu finala în nazală	234
7.2.5.6. Teme cu finala în lichidă	234
7.2.6. PARTICULE. VERBE AUXILIARE	236
7.2.6.1. Particula θα	236
7.2.6.2. Particula να	237
7.2.6.3. Particulele conjunctivului	238
7.2.6.4. Conjuncția όταν	238
7.2.6.5. Conjuncția εάν	238
7.2.6.6. Negafia verbului δεν/μην	238
7.2.6.7. Verbe auxiliare έχω și είμαι	239
7.2.6.8. Alte verbe cu valoare auxiliară	239
7.2.6.9. Alte valori ale verbului έχω (persoana a III-a singular, impersonal)	240
7.2.6.10. Locuțiuni verbale	240
7.2.7. PARADIGMA FLEXIUNII VERBULUI NEOELEN	242
a) Conjugarea I	242
1. δένω 2. θάβω 3. διαλέγω 4. βαπτίζω 5. κρίνω	242
b) Conjugarea a II-a	257
1. κτυπώ 2. ζητώ 3. κινώ	257
7.2.8. Verbe anormale	266

8. PĂRȚILE DE VORBIRE NEFLEXIBILE

8.1. <u>ADVERBUL</u>	269
8.1.1. Generalități	269
8.1.2. Adverbe simple și adverbe compuse	269
8.1.3. Clasificarea adverbilor după criteriul semantic	269
8.1.3.1. Adverbe de loc	270
8.1.3.2. Adverbe și locuțiuni adverbiale de timp	272
8.1.3.3. Adverbe și locuțiuni adverbiale de mod	275
8.1.3.4. Adverbele de cantitate	278
8.1.3.5. Adverbele de afirmație / de negație. Adverbele dubitative	280
8.1.3.6. Locuțiuni adverbiale (formare și utilizări)	282
8.1.3.7. Adverbe corelative	283
8.1.3.8. Verbe compuse cu adverbe	283
8.2. <u>PREPOZIȚIILE</u>	284
8.2.1. Generalități	284
8.2.2. Regimul cazual al prepozițiilor	284

8.2.3. Prepoziții cu un singur caz - cu acuzativul	284
8.2.3.1. Prepoziția με	284
8.2.3.2. Prepoziția χωρίς	286
8.2.3.3. Prepoziția σε	286
8.2.3.4. Prepoziția για	287
8.2.3.5. Prepoziția ως/έως	288
8.2.3.6. Prepoziția προς	289
8.2.4. Prepoziții cu două cazuri. Prepoziții cu genitivul	289
8.2.4.1. Prepoziția αντί	289
8.2.4.2. Prepoziția παρά	290
8.2.4.3. Prepoziția μετά	291
8.2.4.4. Prepoziția από (αφ')	291
8.2.4.5. Prepoziția κατά	292
8.2.4.6. Prepoziția εκ (εξ)	294
8.2.4.7. Prepoziția εν	294
8.2.4.8. Prepoziția επί	295
8.2.4.9. Prepoziția πλην	295
8.2.4.10. Prepoziția προ	295
8.2.4.11. Prepoziția υπέρ	295
8.2.4.12. Prepoziția ανά	296
8.2.4.13. Prepoziția υπό	296
8.2.4.14. Particulele comparative σαν și ως	296
8.3. <u>CONJUNCTIILE</u>	297
8.3.1. Generalități	297
8.3.2. Conjuncții simple și conjuncții compuse	299
8.3.3. Conjuncțiile coordonatoare	299
8.3.3.1. Conjuncții coordonatoare copulative	300
8.3.3.2. Conjuncții adversative	303
8.3.3.3. Conjuncții disjunctive	303
8.3.3.4. Conjuncții concluzive	304
8.3.4. Conjuncțiile subordonatoare	305
8.3.4.1. Generalități	305
8.3.4.2. Conjuncțiile πως, που, ότι	306
8.3.4.3. Conjuncțiile temporale	307
8.3.4.4. Conjuncțiile cauzale	308
8.3.4.5. Conjuncțiile condiționale	308
8.3.4.6. Conjuncțiile finale	309
8.3.4.7. Conjuncțiile consecutive	309
8.3.4.8. Conjuncțiile concesive	309
8.3.4.9. Locuțiuni conjuncționale comparative	309
8.3.4.10. Particula negativă μη și conjuncția μήπως	309
8.4. <u>INTERJECTIILE</u>	310
8.4.1. Generalități	310
8.4.2. Alte părți de vorbire cu valoare exclamativă	311

III. SINTAXA

1. ELEMENTE DE SINTAXĂ A CAZURILOR

1.1. NOMINATIVUL	312
1.1.1. Nominativul - subiect	312
1.1.2. Nominativul nume predicativ/element predicativ suplimentar	312
1.1.3. Nominativul după verbe ce exprimă devenirea	313
1.1.4. Nominativul după anumite verbe cu prepoziție	313
1.1.5. Nominativul după verbe de stare	314
1.1.6. Nominativul după "verba dicendi/voluntatis"	314
1.1.7. Nominativul după particula $\sigma\alpha\nu$	314
1.1.8. Nominativul după particula $\omega\varsigma$	314
1.1.9. Nominativul apozitiei	314
1.1.10. Nominativul după construcții verbale urmate de prepoziția $\gamma\alpha$	315
1.1.11. Topica. Nominativul exclamativ	315
1.1.12. Nominativul după prepoziții sau locuțiuni prepoziționale (cu numerale)	316
1.1.13. Nominativul - anacolut	316
1.1.14. Nominativul cu prepoziția $\alpha\pi\acute{o}$ (cu valoare adverbială)	316
1.1.15. Nominativul cu falsă comparație	316
1.2. VOCATIVUL	317
1.2.1. Vocativul non-sintactic	317
1.2.2. Vocativul după pronume în genitiv	317
1.2.3. Vocativul interpelării directe	317
1.2.4. Topica	318
1.3. ACUZATIVUL	318
1.3.1. Acuzativul fără prepoziție: obiect direct sau circumstanțial	318
1.3.2. Acuzativul cu prepoziție	320
1.3.2.1. Acuzativul complement indirect	320
1.3.2.2. Acuzativul circumstanțial	321
1.3.2.3. Alte valori ale acuzativului cu prepoziție	322
1.4. GENITIVUL	323
1.4.1. Genitivul posesiei	323
1.4.2. Genitivul apartenenței	324
1.4.3. Genitivul rudeniei	324
1.4.4. Genitivul vârstei	325
1.4.5. Genitivul calității	325
1.4.6. Genitivul clasei sociale	325
1.4.7. Genitivul categoriei de obiecte. Genitivul materiei	325
1.4.8. Genitivul explicativ	325
1.4.9. Genitivul partitiv. Genitivul superlativului și genitivul comparației	325
1.4.10. Genitivul obiectiv și genitivul subiectiv	326
1.4.11. Genitivul cantității, al distanței, al duratei, al intensității etc	326

1.4.12. Genitivul lipsei (privativ)	326
1.4.13. Genitivul non-posesiv (complement indirect)	326
1.4.14. Alte tipuri de genitiv non-posesiv	327
1.4.15. Genitivul sărbătorii. Genitivul temporal	327
1.4.16. Genitivul după substantive la vocativ	327
1.4.17. Genitivul după adverbe	328
1.4.18. Genitivul după verbe	328
1.4.19. Genitivul în expresii	328
1.4.20. Genitivul cu prepoziții	329
1.4.21. Genitivul absolut. Locuțiuni conjuncționale cu genitivul absolut	329
1.5. FORME IMPIETRITE DE DATIV	330
1.6. ACORDUL	332
1.6.1. Acordul între subiect și predicat	332
1.6.2. Acordul între atribut și substantivul determinat	333
2. ELEMENTE DE SINTAXĂ A FRAZEI	335
2.1. <u>Propoziția independentă</u>	335
2.1.1. Clasificarea propozițiilor în funcție de numărul părților de vorbire	335
2.1.2. Clasificarea propozițiilor în funcție de tipul comunicării	335
2.2. <u>Fraza</u>	340
2.2.0. Generalități	340
2.2.1. Raporturi de coordonare	340
2.2.2. Raporturi de subordonare	340
2.3. <u>Propozițiile secundare</u>	341
2.3.0. Generalități	341
2.3.1. Propoziția subiectivă	341
2.3.2. Propoziția predicativă	342
2.3.3. Propoziția relativă atributivă	343
2.3.4. Propoziția completivă directă	345
2.3.5. Propoziția completivă de agent	347
2.3.6. Propoziția circumstanțială de relație	347
2.3.7. Propoziția circumstanțială opozițională. Propoziția de excepție. Propoziția cumulativă. Propoziția apozitivă	348
2.3.8. Propoziția circumstanțială de loc	349
2.3.9. Propoziția comparativ-modală	349
2.3.10. Propoziția temporală	351
2.3.11. Propoziția cauzală	352
2.3.12. Propoziția condițională	353
2.3.13. Propoziția consecutivă	355
2.3.14. Propoziția finală	355
2.3.15. Propoziția concesivă	356

IV. LEXICUL

1. Generalități	358
2. Straturile lexicului neogrec	358
3. Derivarea	360
3.1. Derivarea cu prefixe	360
3.2. Derivarea cu sufixe	373
4. Compunerea	380
5. Probleme de semantică lexicală	389
5.1. Sensul cuvintelor	389
5.2. Monosemia	389
5.3. Polisemia	389
5.4. Omonimia	390
5.5. Paronimia	391
5.6. Sinonimia	391
5.7. Antonimia	392
5.8. Idiotisme și idiomatisme	392

6. SECOLUL XX - Un secol care ne place?

(Abordare neconvențională a inovațiilor lexicale și frazeologice ale secolului XX)

6.1. Domeniul discursului politic	400
6.2. Domeniul științific	402
6.3. Domeniul social	406
6.4. Domeniul spiritual	408

ANEXA

1. 100 de exerciții	413
2. Bibliografie selectivă	453

CUPRINS	458
---------------	-----

AU APĂRUT:

Garoafa Coman - *Mâncăruri și dulciuri de post* -
Cele șapte plânsuri ale Sfântului Efrem Sirul -
Rugăciuni către prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu -
Gheron Iosif - *Mărturii din viața monahală* -
Christos Yannaras - *Abecedar al credinței* -
Pr. Constantin Coman - *Biblia în Biserică* -
Nikos Matsoukas - *Introducere în gnoseologia teologică* -
Jurnal Duhovnicesc, vol. II -
Pr. Constantin Coman - *Casa creștinului* -
Ghid practic al creștinului ortodox -
Basmе din Asia Mică -
Arhim. Iustin Popovici - *Epistolele Sfântului Ioan Teologul* -
comentariu -
Charlie W. Shedd - *Scrisori Caterinei* - Sfaturi unei tinere căsătorite -
Ion Vlăducă - *Elemente de apologetică ortodoxă* -
Jean Yves Leloup - *Cuvinte din Muntele Athos* -
Theodoret Atonitul - *Avacum, Zelotul Cu picioarele goale* -
Zenkovski - *Convorbiri cu tinerii despre sexualitate* -
Isihast Anonim - *Vedere duhovnicească* -
Hristos, prietenul clipelor de grea încercare -
Silvia Tina Busuioc - *Povestiri pentru copii după viețile sfinților* -
Ioan Zizioulas - *Creația ca euharistie* -
Canon de pocăință către Domnul nostru Iisus Hristos,
pentru pruncii avortați -
Gheron Iosif Vatopedinul, *Mărturie atonită*
Un preot de foc - *Părintele Iulian*
Spovedanie neterminată - *Gena Geamănu*